

Forfatter: Schandorph, Sophus

Titel: Vilhelm Vangs Studenteraar - Frigjort. - 1905

Citation: Schandorph, Sophus: "Vilhelm Vangs Studenteraar - Frigjort. - 1905", i Schandorph, Sophus: *Vilhelm Vangs Studenteraar - Frigjort. - 1905*, 1904-05, s. III. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-schandorph08-root.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Vilhelm Vangs Studenteraar - Frigjort. - 1905

S. SCHANDORPH

ROMANER

FOLKEUDGAVE

SJETTE BIND
VILHELM VANGS STUDENTERAAR - FRIGJORT

**GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1905**

IV

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

VILHELM VANGS STUDENTERAAR (1894)

2 TIL KUNSTNER- OG BRODERPARRET
EMIL OG OLAF POULSEN
FRA DERES VEN
FORFATTEREN
3

I.

Klokken nærmede sig Midnat. Det kunde Konferensraadinde Vang se paa det store gamle Taffeluhr i Louis XV's Stil, skønt det stod i stærk Dæmring paa Konsolen. Og Konsolen var halvt dækket af to Vinduesfags sammenløbende mørkerøde Fløjelsgardiner.

Fruen havde tidt løftet sine Øjne fra Bogen, hun læste i, hen mod den store Skive.

Der var stille, dødsstille i den store Dagligstue med de mange polstrede Møbler, de tykke Gulvtæpper, der løb op ad Murene i Støttehøjde med tykke Portièrer for alle Døre. Mørkerødt var den herskende Farve. Ja, der var saa tyst, at Efterlyden af Uhrets Perpendikelslag durrede og dirrede for hendes Øren, og hver Gang en Vogn rullede forbi udenfor paa Gaden, klirrede Glasdupperne under den store Gaslysekrone i Loftet. Naar det skete, meddelte denne Dirren sig til Fruens lange, spinkle og smidige Haand, saa Bogen, hun holdt, bævede sagte.

Hvert Øjeblik lagde hun Bogen fra sig paa Bordets leverfarvede Fløjelstæppe, saa paa Uhret, lyttede med Øret rettet mod Fløjdøren til Korridoren, tog saa Bogen igen. Man kan tænke sig, at den Læsning ikke blev dreven med megen Andagt.

Tolv Slag rungede snart fra Uhret med lang Efterklang.

Fruen gjorde en Bevægelse, som vilde hun rejse sig, greb om Lampens høje, slanke Skaft, men slap det

igen med et lille Suk, sank atter hen i Lænestolen.

Det var, som om de tolv Slag havde gjort hende mat-resigneret som en Kreditor, der sikkert har ventet Penge til en bestemt Termin og nu maa vente til den næste.

4

Atter lyttede hun: Pst! ... Lød der Skridt paa Trappen? . . . Nej, ingen, ingen!

Med Bogen i Haanden sad hun stirrende ud i den dæmrende, lyddæmpende Stue, søgende efter noget, hun kunde se paa, og optages en lille Smule af under den pinefulde Venten.

Hun tog den kunstig udklippede Skærm fra Lampens Kuppel. Det hvide Lys strømmede ud i Stuen.

Hendes Øjne mødte Portrættet af hende selv, lige overfor paa Væggen, hvorfra det store Flygel strakte sin sorte Ibentræs Hale langt ud i Dæmringen.

Der sad hun: Knæstykke i Legemstørrelse, i en sort Atlaskes Kjole med enkelte røde Fløjelssløjfer, med det mægtige Koralsmykke over Brystet, med det sortebrune Haar højt opsat . . . Det var malet for over tyve Aar siden, efter at hun og hendes Mand var komne hjem fra deres Bryllupsrejse, fra Italien, Schweiz og Frankrig, med ung Begejstring for al Skønhed i Natur og Kunst

Hvor lo de brune Øjne glad ud i Verden med en underlig blid Livslyst! Hvor blinkede det mørkebrune, stramme opsatte Haar, med kraftig Metalglans! Huden var gullig som nu, men sund og blød som paa en Venus af Tizian. Haanden, lige saa spinkel, som nu, havde ikke som nu det lidt svulmende Aarenet, var ikke tør. Som i sund Fugtighed klæbede den sig til Kjolens Atlask. Den laa muntert hvilende over Knæet, halvaaben, med rødt Lys straalende ud fra Hulningen.

Busten var ej heller paa Billedet synderlig udviklet, men ungdommelige Former tegnede sig dog gennem Stoffet . . .

Derovre paa den modsvarende Væg mod Vinduet hang som Pendant et Portræt af hendes Mand. Han havde aldrig været smuk, var egenlig, fandt hun nu, kønnere som ældre end som yngre. Men rankt knejste den magre Skikkelse i Lænestolen; det meget lyse Haar krusede sig stift og udfordrende op. En rask formet blød Knebelsbart vajede ud til Siderne; man kunde føle Aandedrættets Pust igennem den. Han sad med en Avis i Haanden i sort Bonjour og lysegraa Benklæder, og en kavstisk Satire blinkede ud af de store, lyse Øjne; de stærke Næseboer paa den uregelmæssige lille Næse spilede sig ud, som vejrede de efter noget, der kunde give Anledning til at sige noget hvast.

Fruen sukkede dybere og hurtigere end før, rejste sig, gik fra Portræt til Portræt og dvælede længe og tankefuld ved Beskuelsen.

Det dirrede igen i Uhret. Hun blev vakt op af sine 5 Drømmerier derved, sagde højt og bestemt, da det eneste Slag tonede og meldte halv ét:

- Ja nu gaar j e g i Seng.

. . . Hun hørte Trin paa Trappen. Det var stærkt knirkende Støvler.

- Nej, det kan ikke være Vilhelm - det maa være min Mand.

Hun skyndte sig hen i den Lænestol, hvori hun havde siddet hele Tiden, tog Bogen, lod som ingen Ting. Hun hørte Nøglen skure i Laasen paa Døren ud til Trappen, hørte Døren aabnes, kendte sin Mands, Konferensraadens Trin. Hun hørte ham tage Overfrakken af og hænge den op paa en Knage i den store Entrée, vidste ikke, om hun var glad eller ked over, at han kom.

Ind traadte den høje magre Mand i sin Galauniform, de danske Embedsmænds evindelige blaa Frakke, hos de højere staaende meget tæt broderet paa Krave og Opslag. Ved Genskin fra Lampelyset flammede Partier af Kravens Guldbroderi op, som om der var sat en Tændstik til.

Om Halsen sad Kommandørordenens Baand som et Futteral oven over det hvide Slips. Korset hang ned foran paa den mørke Frakke, som paa Brystet bar andre skinnende Dekorationer, udenlandske Monarkers Naadesbeviser.

Nu var Konferensraadens Haar hvidt, men struttede ret kraftigt op om Pande og Tinding. Overskægget var ikke længere blødt og bevægeligt som paa Portrættet; det var stift og kort klippet lige som det øvrige Skæg, der tæt bedækkede Kinder og Hage. Øjnene var mindre blanke paa Originalen end paa Billedet, men Skælmen i dem syntes ikke helt død; syntes at kæmpe for sin Tilværelse.

Han hilste venlig paa sin Frue, gik hen til hende og lod Haanden glide hen over hendes graasprængte

flammede Haar. Hans guldbroderede Opslag tindrede, som om det var tændt.

- Hvordan har Du havt det, lille?

- Udmærket. Og har Du moret Dig godt?

- Tror Du, man morer sig ved Tafler paa allerhøjeste Sted? Nej, det bedste er, at man har Albuerum til begge Sider og formelig skal anstrænge sig, hvis man vil tale med sine Naboer. Jeg havde en Idiot af Rigsdagsmand paa hver Side. De aad, som de var betalte for det; jeg passede ogsaa min Mad og mine seks Vinglas ... Vi fik en superb Château Margaux. Vil Du for Resten høre Menuen?

6

- Tak . . . aa nej.

Konferensraad Vang lo smaat.

- Aa nej, den ene Menu ligner den anden.

Han gik hen og klappede igen sin Hustrus Haar.

- Av - av, sukkede hun.

Hans Ærmeopslags Guldblade havde faaet nogle af hendes Haar ud af deres Leje, saa det gjorde ondt.

- Om Forladelse, Liscia, sagde han i en kælede Tone . . . Det var ogsaa dumt, at jeg ikke straks tog det Kram af ... Nu skal jeg . . .

Han rettede sine Trin ind mod Døren, der gik ind til Husets andre Værelser.

- Aa . . . hvorfor? sagde Fruen ... Vi skal jo dog i Seng . . .

- Som Du vil, min Ven! Gaa Du i Seng . . . jeg kan ikke . . . jeg maa af med det stramme Stads . . . Saa sætter jeg mig ind i min Stue . . . læser . . . tænker . . . Men vil Du i Seng, lille Liscia?

- Bliv saa hellere her. Du kan jo godt ryge, hvis Du vil.

Konferensraad Vang forsvandt et Øjeblik, kom saa ind, afført sin Stads, klædt i en brun Fløjels Jaquette, smed sig i en Lænestol, saa hen til sin Hustru med smilende Øjne og Mund - et lidt grimaceret, lidt satyragtigt, lidt haanende, lidt selvbehageligt Smil.

- Mon Vilhelm dog ikke snart kommer hjem, sagde Fruen.

- Søde Liscia, Du vil dog ikke til evig Tid være Goldamme for den lange Dreng. Han kommer s'gu nok, sagde Konferensraaden og virrede med Hovedet.

- Hans Helbred er ikke stærkt nok til natlige Orgier, sagde Fruen.

- Aa, hvad . . . Ha, ha, ha!

- Hvad ler Du af?

- Du, Liscia, Livet er dog en uendelig Komædie - guddommelig vil jeg ikke kalde den - snarere bestialsk . . . Det skulde være et demokratisk Selskab, det i Aften. De mest folkelige Størrelser listede sig som Hunde nærmere og nærmere op mod de høje Herskaber. Jeg saa den demokratiske tillærte Stolthed kæmpe ihærdig med den medfødte Køternatur. Man nærmede sig tøvende, standsede med stolt Blik hævet mod Loftets Kassetter, sukkede, løftede den folkelige uafhængige, protesterende Brystkasse . . . bestandig i Gang hen mod Solene. Sideblik, misundelig 7 skulende, gled ned paa os dekorerede og uniformerede Individuers funklende Bryster . . . og naar saa en af Solene sænkede en Straale ned over en Bondeknold, saa vidste han ikke, hvor slavisk han skulde bukke. To af dem fik deres klodsede Krop lavet til en Vinkel paa firsindstyve Grader . . . Saa sagde saadan en Bonde, en lang smilende, glat barberet Staldkarl til sin Ven, en rød, fedtglinsende, sortneglet Karl, - en Type paa en Herregaardskusk, minus Skægget: Hør Du Hans, naar man lærer de Folk at kende paa en mere fortrolig Manér, saa er det s'gu rare Folk.

Jeg véd nu bestemt, at de begge to, baade Staldkarl og Kusketypen, er indstillede til at blive Riddere af Dannebrog . . . Hvorfor ser Du saa dødningsalvorlig ud, lille Liscia? Hvad tænker Du paa?

- Du er jo Kommandør af Dannebrog foruden meget andet udenlandsk Krimskrams.

- Ja Kommandør og præter plura. Ha, ha, ha. Ser Du mit Barn! Naar man er Embedsmand, saa er man nødt til at være Abekat til en vis Grad og maa trøste sig og sine nærmeste med en stadig satirisk Protest. Ser

Du, Liscia. Der gives Premierløjtnanter, som er Riddere af Dannebrog. Da man bød Chr. Winther den Dekoration, svarede han: Jeg vil være Kommandør, jeg, en gammel berømt Digter, bærer ikke en Dekoration, som enhver Løjtnant kan faa . . . Det var nu dumt, for samme Digter var jo snart bleven Kommandør, og siden maaske Storkors. - Men naar en Officer er Kaptejn og ikke er dekoreret, saa er der noget i Vejen med ham. Naar nu jeg har saa mange Dekorationer til Pryd for min svulmende Barm, saa er det bare et Supplement til Broderiet paa Krave og Opslag. Det ene er en logisk Konsekvens af det andet, det vil sige - her taler vi om den objektive Logik.

Det var længe siden, ikke siden de første Ægteskabsaar, at Fruen havde hørt sin Mand tale saa. Da havde de leet i en lystig Duet over hans satirisk-frivole Syn paa Tilværelsen. Nu svigtede Fru Vangs Latter. Hun syntes ikke, at disse Ord laa ret passende i den nogle og halvtredsindstyveaarige Mands Mund. Hun virrede lidt med Hovedet og sagde:

- Men hvorledes kan Du holde den Gerning ud og arbejde saa flittig i den? Tænkte jeg som Du, jeg tror, jeg maatte dø af Sorg.

- Man dør ikke saa let, Liscia. Desuden - en saadan Gerning er som Vin, man beruser sig i. Man fordyber sig i en 8 Sag, drager de logiske Konsekvenser af det en Gang givne, morer sig, naar Perturbationerne kommer, søger at overvinde dem, overvinder den ... det er som at vinde en hasarderet Nolo i L'hombre. Man sætter igennem, hvad man vil. Selv om det kun gælder en Sag om skident Vands Afledning . . . saa glemmer man Realiteten og glæder sig over, at man har kunnet faa Fagon paa Stoffet, over at man tilsyneladende har gavnet den Del af Menneskeheden, som har været forulempet af det skidne Vand ... det er, som naar en Digter har overvundet et genstridigt, ækelt Stof... ja, som naar Zola har naaet et mægtigt Resultat efter at have fordybet sig i Kulgrubernes naturlige og menneskelige Smuds og faaet en storartet Tragedie ud deraf som i "Germinal" . . . Hvis det ellers er tilladeligt at sammenligne mit Sjoeverarbejde med et stort Aandsværk, saa vil jeg sige: Det er morsomt at bruge sin formalistiske juridiske Dannelse og i Kraft af den erobre en stor Part af Livet . . . Naturligvis er Loven, der laves, noget Snavs, der om faa Aar trænger til at forbedres paa alle mulige Punkter . . . Men lad Syndfloden komme efter mig, som den franske Konge sagde . . . Hør, Liscia, hvis jeg havde været en Drømmer, en Poet, en Idealist . . . tror Du saa, at vi kunde have rejst det meste af Evropa rundt, at vi kunde have haft Billeder, som vi har, at vi havde kunnet bo, som vi bor? De Dekorationer, der dingler paa min blaa Frakke, min broderede Krave, betyder ikke andet, end at jeg har villet have, at min skønne Hustru og jeg til en vis Grad skulde leve i Skønhed.

- Husk, hvor Du i sin Tid spottede Magthaverne og lo ad Konger og Ministre!

- Tys, tys. Det gør jeg s'gu endnu, Liscia. Har jeg tjent under nogen Minister, uden at jeg har hvisket Dig sagte i Øret: Han er en Attrape . . . han forstaar sig ikke mere paa Sagernes Realitet end vor Kokkepige. Siger Du, hvad jeg nu siger, saa sværger jeg paa, at Din Beretning er Løgn. Hør, min søde gamle Liscia ... Du ser jo formelig positiv-forarget ud i denne glade Midnatsstund. Du er dog vel ikke bleven omvendt af en indre Missionær? Herre Gud, snakker jeg for frivolt paa vore gamle Dage? Ja, det maa være den Château Margaux, der gør mig lyrisk . . . Gaa op paa Kontoret. Spørg hele Besætningen fra Kontorcheferne ned til Skriverne, om de nogensinde har set andet i mig end den paa hele Maskineriet orthodox troende. Maa jeg da ikke have Lov til at være Kætter en Stund efter 9 Midnat, i mit eget Hjem, i en tête-à-tête med min gamle Kammerat, Liscia? Naar jeg ellers er saa korrekt og tilknapet . . . hvad?

Fru Vang saa op paa sin Mands Portræt, saa paa Originalen. Hun syntes, at den unge cand. juris og den gamle Konferensraad Vang lignede hinanden saa paafaldende i dette Øjeblik. Hun saa paa sit eget Portræt . . . hun genkendte sig selv som ung. Hun rejste sig brat, løb hen, omfavnede og kyskede sin Mand.

Han klappede hendes ranke Hals og sagde:

- Hvorfor er Du nu saa sød, Liscia?

- Fordi . . . fordi. - Du maa have lidt meget for min Skyld ... for at gøre det godt for mig.

- Aa . . . hvad! Lidt, mit Barn? Jeg har saadan en dejlig Evne til at lade være at lide. Skønt jeg ikke tror paa meget, saa maa jeg tro paa et Liv efter dette, som dog ikke kan være fordømt Løgn fra Ende til anden . . . Men lad os blot ikke blive pathetiske. Det er Eftervirkningen af den forbandede Likør til Kaffen, som nu faar mig til at være positiv. Gaa saa i Seng, min Ven!

- Jo straks, straks . . . Hør . . . kan Du ikke høre? . . . Hør?

- Jo, der kommer en op ad Trappen.

- Det er nogle underlige Trin.

- Ja. Den opstigende synes at dingle fra den ene Side af Trappen til den anden og famle efter Rækværket.

- Min Ven! . . . Det skulde da ikke være Vilhelm?

- Naa - og hvad saa?

- Saa er han . . .

- En Smule anløben. Lad os bare ikke blande os i det. Gaa i Seng, Liscia!

Fruen lyttede efter de stolprende Trin.

Hun lagde Haanden paa sin Mands Arm.

- Hør, hør, hør ... Han naar aldrig op paa fjerde Sal.

- *Il y a un dieu pour les ivrognes*, sagde Konferensraad Vang leende . . . God Nat . . .

Fruen gik til sit Sovekammer til den ene Side, Konferensraaden til sit paa den anden Side af Opholdsværelserne.

Fruen havde et smukt stort Sovekammer. En bred Seng, lavet efter den franske Type, stod paa en lille Forhøjning. Den havde efter fransk Skik et Omhæng, der fra en lille Himmel foroven i to svage Linjer bredte et storblomstret Draperi over Hovedgærde og Fodende, og under dette Draperi smilede Sengetæppets rosenrøde Silke ud gennem det dækkende, i Stjernemønster hækledede 10 Overtræk, mens Kniplingsmellemværket paa Hovedpuden med den udkikkende karmoisin-røde Silke koket lokkede Fruens Hoved til Hvile.

Konferensraadinden glædede sig til sin indbydende Seng, begyndte at løse sit store graasprængte Haar og tage sine Klæder af.

Hun gad ikke se sig selv i det store Psykespejl paa Pillen mellem de to Vinduer. Uvilkaarlig veg hun hen til Siden, til den store Mahogni-Servante. Over den var der lavet en Slags Baldakin, hvor det kniplingsrandede hvide Tøj hang i lignende Former som Omhænget paa Sengen. Men inde i et lille Rum over Servanten, som var omsluttet af Draperiet, hang et stort Fotografi i en rokokoslynget Nikkelramme.

Det forestillede Ægteparrets eneste Søn, Vilhelm. Der sad han paa en Stol, haarfager, rank i Sædet som en Page, fin med bløde Træk, med Moderens kønne Hovedform, en lille fint bøjet Næse, med Faderens stærkt opstruttende Haar, dog i det hele saa kvindelig blid, saa ubestemt i Trækkene, med uskyldige Øjne, saadan som hun kendte sin Dreng, naar han med Hovedet i sin Moders Skød lyttede til hendes Oplæsning af gamle Digte og ny Fortællinger.

Konferensraadinde Vang brast i Graad.

- Aa, min Dreng, min egen søde lille Dreng! sagde hun hulkende.

. . . Villy, mumlede hun . . . Jeg maa . . . Jeg maa . . . op til min egen Dreng.

Hun saa sig om, lyttede . . . Nej der kunde komme nogen paa Trappen. Hun turde ikke. Hun lagde sig da til Ro, men sov ikke den Nat.

II

Det Vangske Hus var en Ting for sig, meget forskellig fra de fleste samtidige københavnske.

Den nuværende Konferensraad og Departementschef stammede fra en gammel Embedsmandsfamilje. Blandt hans Forfædre var der en Stiftamtmand, en Overpræsident, hans Fader havde været Generalkonsul i Algier, og der var han selv født. Han var eneste 11 Søn, Arving til en respektabel Formue, var som Student i Første Halvdel af Halvtredserne en flot Dandy i Klæder, i Optræden, i de faa Ord, han mælede.

Skønt spinkel og sart øvede han sit Legeme. Han tog Ridetimer i det kongelige Ridehus hos den Berider, der var mest *en vogue*, Lektion i Fægtning og Hugning hos en Overvagtimester ved Hestgarden. Men aldrig nærmede han sig de unge adelige Herrer; det blev ved høflige, kolde Hilsener.

Han viste sig kun faa Gange i Studenterforeningen. Han erklærede en Gang, da han efter et Lørdagssold

havde slaaet Følge med et Par Kammerater, og de havde søgt ind i à Portas Kafé paa Kongens Nytorv, at værre Tobak havde han aldrig lugtet og værre Punsch kunde der ikke skænkes paa den sjofleste Knejs paa Kristianshavn.

- Men Talerne da? bemærkede en af Kammeraterne . . . Den, som den ledende Senior holdt for det enige Norden.

Vang havde svaret:

- Hvis de tre Riger bliver forenede, skal det glæde mig. Men sætter man sig saadant et Maal, maa man gøre sig Midlerne klare. Hvilke Midler har de Herrer disponible?

- Ved Tale og Sang vækkes Begejstringen hos Folkene.

- Tror De? Tror De en eneste norsk eller dansk Bonde eller Borger lytter til de Taler og Sange? Det høje Aristokrati baade her og i Sverig er imod Sagen. Hvad Aristokratiet mener her i Danmark, har vel for Tiden ikke stort paa sig, men i Sverig har det adskilligt at betyde.

- Men Folkets Vilje, kære?

- De mener Studenternes Aspirationer - men de har kun saare lidt at gøre med Folkets Vilje, hvis Folket overhovedet har nogen Vilje, hvad jeg tvivler stærkt paa.

- Ja saa! Var det ikke Folkets Vilje, som skaffede os Friheden i 1848?

- Saamænd var det ej. Det var et Stykke ret intelligent København, der lavede det hele. Arbejdet er ogsaa derefter. Den Frihed vil gaa al Kødets Gang. Resultaterne vil blive lagt i Saltlage i Ministeriernes Bureauer og miste al Saft og Kraft. Landet vil som før blive regeret derfra, og det er maaske godt.

- Vi skal altsaa regeres af dum Rutine?

- Af Rutine . . . ja . . . om den er dum, véd hverken De eller jeg. Men Rutine, selv den aandløseste, er langt at foretrække for den barhalsede Ukyndighed.

12

- De er rædsom reaktionær, allenfals ikke Demokrat.

- Jeg vilde gerne være det, hvis jeg kunde bringe Kundskab og Brød til de uvidende og hungrende. Men det kan jeg ikke. Jeg er vant til god Mad og Vin; min Mave vilde hverken kunne taale Melgrød eller Sulevælling. For at være Demokrat, maa man være tarvelig, selvfor nægtende, nøjsom. Men jeg kan ikke en Gang forsage franske Handsker, Klæder af bedste Sort . . . Jeg lader altsaa Demokratiet fare.

- Kun gennem et dansk Demokrati vinder vi Slesvig og gør det dansk.

Vang trak paa Skuldrene og sagde:

- Jeg tvivler stærkt paa, at vi nogensinde naar det Maal . . . Skulde det ske ad demokratisk Vej, saa maatte vi slaa ind paa en halv revolutionær Bondepolitik, hidse Bønderne op mod Godsejerne, bestikke de skraalende Advokater, som nu præker Slesvigholsteinisme. Har vi Mod til det; tror De?

- Vor loyale og nationale Embedsstand vil udrette meget.

- Jeg tvivler stærkt derpaa. Blomsten af vor Embedsstand tager ikke mod de Uriasposter. Slesvigerne faar kun det andet eller tredje Bryg af Embedskaffekedlen, og Embedsmændene er paa sine Steder lige forhadte af loyale som af Insurgenter.

- De tror ikke paa ret meget - maaske ikke en Gang paa en retfærdig Guds Styrelse i Historien.

Vang tyssede og sagde:

- Den Art Problemers Løsning ligger aldeles uden for min Competence. Jeg har ikke Talent til Filosofi, og overfor theologiske Spørgsmaal er jeg absolut renonce, og siger med Descartes: Jeg holder mig til min Ammes Religion.

Kristian Vang tog en glimrende juridisk Eksamen. Professorerne var enige om, at hans "skriftlige" hørte til de bedste Præstationer, de mindedes. Men det var ikke Brug at give mere end Laudabilis i Hovedkarakter, saa Kristian Vang maatte nøjes dermed.

Der var dem, der mente, at nu laa den akademiske Vej glat banet for den unge Mand. En af Professorerne udtalte sig derom til hans Fader, som naaede at opleve sin Søns Triumf. Den forhenværende

Generalkonsul, som nu bar Titel af Kammerherre, tog høflig mod Beskeden og svarede, at hans Søn havde sin fri Vilje. Men hemmelig ønskede den gamle, at hans Søn vilde modstaa den lokkende Sirenerøst, følge Familjens Skik og træde ind i Administrationen, hvor samme Traditioner let og blødt vilde bære ham op til de højeste Spidser. Og Sønnen ytrede til en Kammerat, som spurgte ham, om han nu vilde tage den juridiske Doktorgrad og lægge an paa en Professorpost:

- Nej, nej. Skulde jeg være Videnskabsmand, saa maatte jeg ikke alene tænke konsekvent, hvad jeg haaber, jeg gør nogenlunde; men jeg maatte hensynsløst udtale mine Tanker. Saa kunde jeg risikere at ende paa Ladegaarden, og Martyriet ligger aldeles ikke for mig.

Han kom altsaa ind i Ministeriet, avancerede mægtigt. Thi han passede sine Ting nøjagtigt. Hvad han leverede af skriftlige Betænkninger, erkendtes af de overordnede at være af første Rang. Han forøgede sin arvede Formue ved sit Giftermaal. Hans Hustru var Datter af en Kammerherre og Gardeoberst.

Endnu, mens han var i Begyndelsen af Fyrerne, var han Departementschef med Konferensraads Rang, og en Mængde Dekorationer spækkede Brystet paa hans guldbroderede blaa Uniform og hans sorte Kjole.

Og ingen kunde sige, at Konferensraad Vang havde snobbet sig op ved Smiger og Kryberi. Nej, hans overordnede havde i Reglen været mere bange for ham end han for dem. Dette stilfærdige, altid tjenstmæssig korrekte Væsen, der ligesom højnedes af det klare satiriske Øje; denne Sikkerhed over for en ny Ministers Famlen; denne Interesse for Forretningernes rent formelle Side og Holden sig fjærnt fra Realiteten gav ham et eget Relief. Havde han gjort et Arbejde under et Ministerium, og et Ministerskifte foraarsagede, at det blev lagt *ad acta*, og et helt nyt skulde gøres efter et helt modsat Princip, saa smilede Vang med sit fine Smil og gjorde det sidste lige saa godt som det første uden at kny. Kun hjemme hos sin "Liscia", alene med hende gned han sig i Hænderne og lo ad Minister, Rigsdag, Administration og sagde:

- Ja, jeg er, skam, Skuespiller i en guddommelig Komædie. Jeg har dog som salig Kejser Augustus spillet min Rolle godt. Andre Frondører fra min Tid er gledne ud i Sandet som Timelærere eller forfaldne Subjekter. Men har jeg havt Guderne med mig.

Saa var han jo en ret rig Mand. Hvad risikerede Vang, om han fik sin Afsked? Han kunde maaske blive en farlig Modstander med lige skarp Tunge og Pen. Paa Pungen kunde han jo ikke rammes. Han sad urokket i Sædet.

Konferensraad Vang indlod sig ikke paa, hvad man kalder at føre Hus. Han holdt kun to store Middagsselskaber om Aaret: 14 for Kolleger, over- og underordnede, for administrative Embedsmænd, kongelige og kommunale, som hans Stilling bragte ham i Forhandlingsforhold til. Alle Gæsterne var henrykte over Middagens smagfulde Arrangement, de gode Vine, den elskværdige og fint dannede Husfrue, den ugenerte Konversation ved Kaffen i Rygeværelset. Rigtignok var Værten noget tilknapet, for saa vidt som man aldrig kunde faa et alvorligt Ord ud af ham.

En københavnsk Borgmester sagde:

- Ellers kan man saa nemt klare en Sag saadan efter en Middag, men af Konferensraaden kan man ikke faa andet ud end en Slags Brandere. Det er kun paa sit Kontor, at han er den alvorlige Mand.

Fru Vang saa af og til nogle Veninder til Aften, men var de til Stede, mødte hendes Mand kun ved Maaltidet og trak sig saa straks tilbage.

Hans Hustru havde lært at tage ham, som han var, og han var altid fuld af de kærligste Hensyn over for hende. Meget ofte bragte han hende en kostbar og fin Blomst, en Gang imellem en Ring med en sjælden smuk Sten, en Brosche med en smuk Kamée; hun havde fuldstændig Carte blanche til Indkøb af Bøger, Fotografier, illustrerede Pragtværker og sligt.

De fik kun den eneste Dreng.

Moderen elskede Vilhelm med nervøs Skinsyge, led f. Eks. ikke, at hendes Kusiner kælede for Barnet. Efterhaanden som Drengen blev større, var Moder og Søn næsten ikke fra hinanden. Da han kom i Skole, læste hun Lektier med ham, lærte sig selv de græske Bogstaver, forsøgte endog sine Kræfter paa Mathematiken, hvad hun dog maatte opgive. Hendes Mand gjorde hende mildt opmærksom paa, at Drengen jo baade var lærenem og tilbøjelig til Flid, at det ikke var gavnligt for hans aandelige Selvstændighed saaledes at blive hjulpet, men Fruen bad ham mindelig om at unde hende den Glæde at følge Drengens aandelige Udvikling; han vilde berøve hende den største Fryd i Livet, hvis han hindrede hende deri. Konferensraaden svarede kun med et Kys paa hendes Haar og lod hende have sin Vilje.

Vilhelm Vang var alt for meget "Skørtedreng" til at kunne forsvare sig i alles Krig mod alle i en københavnsk stor Skole. Hans Moder udvirkede, at han blev taget ud af Skolen i sit fjortende Aar; Faderen gav sin Indvilligelse med et Skuldertræk. Vilhelm kom da paa et Dimissionskursus med fire andre Knøse af

fornem Familie, Men han plejede ingen Omgang med dem.

15

Saa snart hans Undervisningstid var forbi, ilede han hjem til sin Moder. Han betroede hende alt, hvad der rørte sig i ham.

Allerede i sit 15. Aar, mens han gik til Konfirmation, sagde han en Dag til hende:

- Moder, jeg kan ikke tro paa, at Kristus har opvakt Lazarus eller Enkens Søn af Nain fra de døde. Ellers vilde disse opvakte jo have kunnet give andre Efterretninger om Tilstanden efter Døden og givet Svar paa et af de største Spørgsmaal.

Fru Vang havde famlet efter et Svar, ikke fundet noget og sagt:

- Vil Du være god mod Din Moder, saa ydmyg Dig og tro, hvad der bliver lært Dig. Naar Du bliver ældre, saa kan Du granske over saadanne Ting, men nu maa Du ikke gøre det, min Dreng.

Hun fortalte sin Mand denne Sag. Han sagde:

- Det er meget godt klaret, lille Liscia.

Men da Altergangsdagen kom, gjorde Drengen alvorlig Modstand, erklærede, at han ikke forstod Præstens Forklaring og Sakramentets Væsen og Virkning, Igen bad Moderen ham om at gaa til Alters for hendes Skyld. Hun skulde gaa med og bede sammen med ham og holde ham i Haanden, mens han knælede for Alteret. Vilhelm sagde:

- Jeg vil blive fortvivlet, hvis jeg gør det, Moder. Thi er det sandt, hvad Præsten har lært, saa vil jeg blive en af dem, der æder og drikker sig til Fordømmelse. Jeg tør ikke, jeg kan ikke:

- Hvem har strøet Tvivl ind i Din Sjæl, Barn?

- Jeg har selv tænkt over det.

- Men tror Du, lille Vilhelm, at Din Tanke er stærkere end det, Millioner har hævdet igennem Aarhundreder?

- Aa, Moder, lad mig være fri. Lad mig vente, til jeg kan forstaa, hvad jeg gør.

Der var en saa usædvanlig Eksaltation over Drengen, at Fru Vang ikke turde trænge videre ind paa ham. Hun henvendte sig til sin Mand. Han sagde:

- Det er Tidens Luft. Det nytter ikke, at man tætter sine Vinduer og Døre. Det er galt at tvinge Drengen. Lad det hele foreløbig drive over. Det er godt, han kom gennem Konfirmationen. Det havde været en kedelig Skandale, hvis han ikke var bleven konfirmeret. Denne Sag skal jeg ordne med Præsten.

Præsten var enig med Konferensraad Vang og mente, at naar det unge Menneske var vaklende i Troen, saa var det bedst, at stille Altergangen i Bero. Han ønskede ikke en Gang at tale 16 med Vilhelm nu, da Tvivlen, var stærkt oppe i ham. Man maatte overlade det hele i Guds Haand. Dermed var Konferensraaden tilfreds, og der blev aldrig mere talt om den Ting.

Drengen begyndte imidlertid at skrante. Moderen fik udvirket, at han blev sendt paa Landet til en Herregaard, som en fjærn Slægtning af hende ejede. Der voksede han sig rask, kom atter paa et Artiumskursus. Men han blev tyve Aar, før han blev Student.

Mens den ene af Vilhelms Studerefæller, en Greve, fik anden Karakter til Studentereksamen, den anden, en Baron, tredje, og den tredje, Søn af en Etatsraad og Grosserer, gik rejekt, fik Vilhelm Vang første Karakter med Udmærkelse til stor Glæde for hans Moder og hans Dimissor. Hans Fader smilede venligt ved Efterretningen og sagde:

- Det forbavser mig ikke, det ligger tif Familien. Det var ret, min Dreng, at Du holder ved dens gode Traditioner. Naturligvis vil Du studere Jus.

- Ja, naturligvis, svarede Sønnen.

Han havde altid betragtet det som en Selvfølge, at han maatte blive en højtstaaende Embedsmand.

En Aften, da Konferensraaden var ene med Fruen, flyttede han sin Stol tæt hen til hendes:

- Hør Du, min Ven! . . . Sidder Du og Vilhelm altid sammen, naar jeg er borte?

- Ja, min Ven.

Konferensraaden tog hendes Haand, strakte den fladt langs Bordpladen, saa paa, hvor smukt den hvidgule Farve stod til de mange Ringe med de ægte Ædelstene, der spillede flammende i Lyset, i dejlige Farver og i Straaler, som gnistrede om de slebne Facetter; tog begge hendes Hænder med et energisk Tag, saa Fruen maatte undertrykke et nervøst Overtaskelseskrig.

Konferensraaden lo venligt og sagde:

- Liscia, Du er lige saa sød, som da Du var tyve Aar.

Fruen rejste sig, favnede og kyssede sin Mand. Han blev ved at klappe hendes Kinder og trykke sagte Kys paa hendes Øjenlaage, satte sig saa og sagde:

- Hvad læser saa Du og Vilhelm?

- Du véd, min Ven, at jeg elsker vore egne gamle Digttere ... at Vilhelm og jeg desuden har læst baade Goethe og Schiller, Lamartine og Victor Hugo . . . Men saa har vi i de seneste Tider læst de Bøger, som her ligger.

17

Konferensraad Vang saa en høj Stabel paa Guéridonens Marmorplade af ikke indbundne Bøger; en Del af dem i gult Omslag, som betegnede deres franske Oprindelse.

Han lo kort og sagde:

- I Tyve! Dem har I stjaalet inde fra mit Værelse ... Ja, ja, Børn! Maaske havde jeg været for ... for ... hensynsfuld . . . eller fejg ... til selv at give Jer dem. Nu, da I har taget dem, saa vasker jeg mine Hænder som den hellige Pilatus. . . Ja, ja! Jeg vil ikke være Torquemada og holde Inkquisition . . . Naa ... og saa ... Du og Vilhelm er blevne nogle forbandede Kættere? . . . Hvad?

- Ja, Du maa nu ikke le. Men disse Bøger . . .

- Naa . . . Død og Pine, har I læst alle Renans Bøger om det ny Testamente . . . ?

- Ja, vi har.

- Det var Fa'en. Det er mere, end jeg har havt Taalmodighed til.

- Jeg elsker Renan. Han lærer en at tvivle først for siden at blive fastere og bygge paa en sikrere Grund. Jeg beholder mit Kristusbillede, som jeg ikke kan undvære, men Billedet bliver mig mere menneskeligt, mere fortroligt. Guddomskikkelsen stiger ned fra de store Konkaer, som vi saa i Italien, løsner sig fra Guldgrunden, Mosaiken faar Kød og Blod. Maa jeg bede om Renans Jesus.

- Du er sød og kær, Liscia. Nu skal jeg af Sted . . . Men Vilhelm?

- Du, jeg er bange for, at han er kommen videre end jeg. Han taler om det guddommelige ... ja hvad véd jeg . . . det, der gennemtrænger Tilværelsen fra Krystal . . . gennem Plante . . . Dyr ... og til Menneskene . . . han siger, at det guddommelige bliver til, efterhaanden som Verden udvikler sig ... ja, at det guddommelige ikke er forud for det hele.

- Lad ham bare tænke, men sig ham, at han skal holde sine Tanker for sig selv . . . Men oprigtig talt ... og det er mit Alvor . . . raad ham til at leve lidt . . . syng til ham: Se Dig ud, Svend Vonved. Han er for meget af et Stuebarn. Farvel, Tak, fordi Du tager Dig saa pænt af Drengen. Jeg har saa Gu' ikke Tid.

Konferensraaden kyssede paa Fingeren og gik.

- Har Du ingen Kammerater? spurgte Fru Vang næste Gang, hun saa sin Søn.

18

- Nej . . .

- Du maa jo se mange paa Forelæsningerne.

- Jeg kan ikke lide dem.

- Hør, min Dreng! Husk paa, at Du er et Mandfolk.

- Jeg kan ikke lide Mandfolk. De er raa og plumpe.

Fruen studsede. Der gik et Angstens Drag igennem hende. Hun frygtede, at hendes Søn holdt for meget af Kvinder paa Grund af den energiske Udtalelse. Hun vidste ikke, hvad hun skulde sige. Hvad de kalder Karakterstyrke, tænkte hun, er kun Underofficersstramhed og Bondehalsstarrighed. Hun havde anet, klog og fordomsfri, som hun var, at der vilde komme en Tid, da hendes Vilhelm vilde glide ud af sin Moders Arme, for at søge Arme, som favnede ham paa en helt anden Maade.

Vilhelm forstod hendes spørgende Øjne. Han rystede paa Hovedet, tog hendes Kinder mellem sine Hænder, kyssede hende paa Munden, lo og sagde:

- Mo'r, Du har virkelig ingen Rivalinde.

Fru Vang var nu sikker paa, at hendes Frygt var uden Grund. Hun aandede højt, mens hun klappede Sønnens tætte Haar.

III.

Foran Vilhelm Vang i Rusavditoriet sad bestandig en svær Student med et lysebrunt krøllet Haar over en Hals kraftig og brutal som Caracallas, hvis Buste Vilhelm Vang kendte fra sin Faders Studereværelse. Han vidste ikke, hvad denne Student hed; han kaldte ham for sig selv Caracalla.

Skægget fra Kinderne stod ud til Siderne i en Vækst saa kraftig som unge Graner, plantede i gunstig Jord.

Stundom vendte samme Caracalla sig saa meget om paa halv, at Vilhelm Vang saa en uædel Profil med kødrig Opstoppnæse, der daarlig kunde holde Styr paa Lorgnetten, som af og til faldt ned i hans svulmende Overskæg.

Vilhelm Vang tænkte: Hvor der *boede* en Masse Blod i den Fyr! Inden Professoren kom, fantaserede han om at stikke en Dolk i hans brede Ryg. Blodet maatte sprudle ud i høje Straaler som en mægtig Fontæne.

19

Vilhelm Vang saa ogsaa, at han havde store, plumpe Hænder som en Haandværkers. Han vaklede mellem Sympathi og Antipathi for denne Student. Somme Tider fandt han ham smuk - kaldte ham indvendig for en Herakles Torso, andre Gange saa han sig saa arrig paa ham, at han ønskede, at han med en fin Stilet kunde gennembore den store, røde Kød næve, som Ejermanen stundom kløede paa den smalle Bordplade. Der laa den som et Stykke raa Beefsteak paa en Bradepande.

En Dag, da Pladsen ved hans Side var ubesat, flyttede Vilhelm Vang sig saa meget til højre, at han saa ham helt *en face*, naar den svære Student under sin Nedskrivning efter Professorens Foredrag uvilkaarlig drejede sig efter Lyset. Da saa han ret forstandig lyttende ud et Øjeblik. Men straks efter gled Udtrykket ud i intetsigende Plumshed.

Professoren var yndet af næsten alle sine unge Tilhørere, thi han var *Docent* i Ordets bedste Betydning. Han lagde an paa at gøre sit Foredrag belærende og forstaaeligt, uden at opgive dets videnskabelige Stringens. Hans smukke, meget store, vidt aabne Øje var for Tilhørerne som en understregende Tydeliggørelse af hans Udvikling af Filosofiens Historie. Stemmen laa i et kønt, fyldigt Barytonregister. Han tegnede med skarpe og tydelige Konturer Profilen af de Tænkere, hvis Systemer han fortolkede.

Vilhelm Vang havde tidt talt med sin Moder om Indholdet af disse Forelæsninger, som fyldte hans Sind. Som hun under hans Skolegang i Barndomsaarene havde været hans Manuduktør, saa populariserede han nu Filosofiens Historie for sin Moder, tillæmpede den efter hendes Behov. Naar han da tydelig mærkede, hvorledes hun i alt væsentligt forstod ham, takkede han i sit stille Sind sin Professor for hans herlige Klarhed, og havde han havt Mod som Lyst, vilde han være ilet ind i Professorværelset bag Avditoriet og have omfavnet og kysset Professoren, saaledes som han havde gjort ved sin Moder i Drengetiden, naar hun havde gennemgaaet en Lektie med ham i Fransk eller Historie, som var hendes Yndlingsfag.

En Dag var han aldeles opfyldt af Professorens Fortolkning af Aristoteles's Filosofi. Menneskelig Visdom kan ikke naa højere, mente Vilhelm Vang. "Hylozoismen", det levende Stof, hvorudfra Mulighederne forme sig til Virkeligheder, alt mens under Udviklingen de højere Stadier indoptager de foregaaende lavere, saa hvad der før var Stof, stadig kæmper sig op til Form, hvor det højere Stadium ser ned paa det forbigangne, op til det 20 tilkommende, indtil i Menneskeaaenden Guddommen og Naturen bliver et ... Det var jo dog henrivende!

Den Forelæsning maatte han prænte ind i sit Minde.

- Den skal Moder have helt og holdent. Jeg skal nok forklare hende Gud, den der bevæger Verden uden selv at blive bevæget, Gud, der som ren Intelligens baade er Subjekt og Objekt: Tanken, der tænker sig selv.

Han stod ude paa Universitetsgangen og var længe om at trække sin Overfrakke paa, betaget, som han var af sin beundrede Professor og af den store Tænker, han havde fortolket. Han gjorde et Slag ud i Rummet med den ene Arm, mærkede, at hans knyttede Haand mødte noget levende.

- Naa, for Satan, se Dem for! lød det.

Det var den store, beskæggede Student, hvem Vilhelm Vangs lille, knyttede Haand havde ramt paa den muskelstruttende Overarm, der var haard - elastisk som en tæt stoppet Krølhaars Madrats.

- Om Forladelse! sagde han høflig og lettede paa sin Cylinderhat.

Konferensraad Vang havde sagt til sin Søn:

- Gør mig en Tjeneste . . . ellers skal jeg ikke genere Din Frihed, men bær aldrig den sjofle Studentehue. Ingen Gentleman gaar med Kasket, naar han ikke skal bære den som Tilbehør til en Uniform.

Men den store Student bar Studentehue. Han lettede paa den og sagde:

- Naa, ja ... ingen Forseelse.

Vilhelm Vang syntes, at han maalte ham, som han vilde sige:

- Den Spirrevip kan jeg knække mellem to Negle. Men hans stolte Holdning brødes brat. Han raabte:

- Naa da, Din Flab! . . .

Just som han gik forover og uvilkaarlig greb Vilhelm Vang om Skuldrene for et undgaa at falde, sagde han med ligefrem ynkelig Høflighed:

- De maa s'gu undskylde, det er den Lemmedasker, den Julius Dann, der kneb mig i Siden og hev sit Knæ i Enden paa mig ... og saa . . .

En Fyr ogsaa med Studentehue stod bag ved med et stort, svært Ansigt, et Par store, noget dvaske brune Øjne, høj, men med et Udseende, som han dog ikke var rigtig udvokset. Hænderne hang løst i Haandleddene, Knæene stod langt ud og lavede 21 Poser i Benklæderne. Tynde sorte Dun paa Overlæben lovede en Knevelsbart.

Et af sine store Knæ havde han med Kraft stemt mod sin Kammerats Bag, mens han samtidig havde brugt sine Hænder som Knibtange i "Tyndstegen" over Hofterne paa samme Kammerat.

Den angrebne og Angriberen satte i en stor Latter, der rungede gennem Forsalen. Saa løb de et Stykke Arm i Arm hen mod Trappen, saa ned ad den, flere Trin i et Spring, kaade og tunge som et Par Tyrekalve.

Vilhelm Vang gik bag efter dem. Der var i ham en blandet Følelse af dyb Mishag over noget raat, simpelt og af en Slags Misundelse eller Respekt, hvad man nu skal kalde det, over for denne animalske Livsglæde og Kraftfølelse.

Nede i Stueetagen, lige før de nederste Trappetrin, tog de hinanden om Livet og antydede en Brydekamp. Da sagde han med det store Skæg:

- Slip nu, Julius Dann . . . slip for Satan. Jeg skylder den Herre en Undskyldning. Slip, giv los . . . Er Du en Gentleman eller en Bølle? Hvad?

Lidt af begge, det, man nu om Stunder kalder en sammensat Natur.

- Ha, ha, ha, lo den beskæggede Student, og han med det tvivlsomme Overskæg stemte i med. Vilhelm Vang kunde ikke begribe, hvorfor de lo. Det Udtryk: en sammensat Natur, var ham fra Hjemmet lige saa bekendt som en Mængde andre Udtryk, men da han sjældent læste Aviser, vidste han ikke, hvor et Ord eller Begreb kunde blive latterligt ved daglig at blive traadt fladt ud.

Han var alt kommen forbi de to store Fyre og havde Tag i Laasen paa Udgangsdøren til Trappen ud mod Frue Plads.

Da kom den beskæggede Student ham paa Siden, tog sin Hue af og bukkede.

- Om Forladelse, sagde han . . . jeg véd, at det er Hr. Vang . . . jeg var ikke høflig mod Dem der oppe ved Knagerækken . . . Om Forladelse!

- Jeg be'r, sagde Vilhelm Vang og løftede paa Hatten.

- Bliver De vred, naar jeg præsenterer mig selv for Dem?

- Nej, tværtimod, sagde Vilhelm Vang og tog atter sin Cylinderhat af.

22

De stod paa den afrundede Afsats paa Universitetstrappen over for Frue Kirkes staldlignende Sidefagade.

- Jeg hedder Povl Tode, er som De Studiosus juris, og han den anden Kanut der, han hedder Julius Dann, men han studerer mest de københavnske Dansebeværtninger.

Et Stød i Siden fra Student Dann, og Ordet: Flab! lønnede Præsentationen.

Vilhelm Vang tænkte, at Student Dann vist maatte være Søn af Borgerrepræsentant, Tømrermester og Ridder Dann, at Povl Tode maatte være Søn af Malermesternes Oldermænd, Tode, som vistnok ikke endnu var Ridder af Dannebrog. Og ikke kunde han undlade i sit indre at finde, at Sønnerne lignede i Væsen og i Adfærd et Par zünftige Svende. Han fik lige sagt:

- Det er mig kært at gøre de Herrers Bekendtskab!

og vilde til at fjærne sig, mens Cylinderhatten tredje Gang beskrev en høflig Bue i Luften. Da gjorde Tode en Bevægelse, som bragte ham tæt Ansigt til Ansigt med Vilhelm Vang nede paa Fortovets Fliser.

- Hør, véd De hvad ... Vi hører dog sammen, alle vi Studenter, som hører til den frisindede Opposition. For det gør jo ogsaa De, Hr. Vang, om endogsaa Deres Hr. Fader er saadan en fornem Herre i Ministeriet . . . Nej, De maa s'gu ikke blive vred.

Det dirrede i Vilhelm Vangs Pandehud, saa han nødtes til at rynke den. Denne store, plumpe Fyrs Omtale af noget, der hørte Vilhelm Vang til, frembragte en nervøs Sitring i ham. Hvor turde saadan en Fyr tage hans Faders Navn i sin Mund? . . . Havde han nævnet hans Moder ... ja saa maatte Vilhelm Vang have slaaet ham i Synet lige over for Frue Kirkes hellige Grimhed.

Frisindede Opposition! Ja vist hørte Vilhelm Vang til den ligesom hans elskede, personlig ubekendte filosofiske Professor, men aldrig kunde det falde ham, Vilhelm Vang, ind at gaa med i Optog paa en Valgdag mellem svedlugtende og skraaspyttende Omgivelser. Hr. Todes tobaksduftende Aande bragte ham Længsel efter sin Moders diskrete Avrikelparfume. Det var nu Vilhelm Vangs Vane hidtil, naar noget nyt mødte ham i Livet, altid i Tankerne at søge sin Moders Raad og gennem en Slags Analogislutning at faa hendes Svar udformet.

Og ligesom Længselen efter Avrikelparfumen kom op i ham, 23 meldte sig samtidig hendes Raad om at søge Livet og gøre Bekendtskaber.

Dette gik naturligvis hurtigere for sig i Vilhelm Vangs Sind, end det her kan fortælles. Og i en Hast, i Vinterlyset derude paa Frue Plads, stærkt gulskinnende, mens svagtrossen Sne knasede under hans Fødder, besluttede han at følge Raadet. Hans naturlige Uvilje mod de to "Tyrekalve" slog om i en velvillig Stemning. De to store Tampe saa saa godmodige ud, som om de vilde Alverden og specielt Vilhelm Vang saa inderlig vel. Der stod ingen lumsk Bagtanke i disse skikkelige Øjne, der lyste godtroende over mod Frue Kirkes skidenbrune Mur.

Uden at han tænkte derover, drev han ned ad Kannikestræde med den føre Povl Tode og den lange, ranglede Julius Dann.

Povl Tode sagde:

- Ja, hør nu ... Et Grin, et andet Alvor! Men tænk, hvor det løfter en i Sædet at høre saadant noget, som vi hørte i Dag af Professoren! Det er s'gu lige fedt, enten man forstaar det eller ikke, men tænk, naar man kommer fra Skolen og er bleven gennempisket i [x][x][x][x][x][x][x], [x][x][x][x][x][x][x][x][x], [x][x][x][x][x] osv. osv. ... og saa synes, at Græsk er det værste Skidt ... og saa har hørt, at Aristoteles var Huslærer hos Alexander den store ... og saa hører, hvilke Tanker der har ligget i den Karl . . . nej, hør, véd I hvad Børn? Professor Halling skal leve! og den gamle Væggesmører, min Fader, skal, Fa'en ta' mig, i Dag give et Glas Portvin af den bedste, han ejer, og det skal vi drikke paa Professor Hallings Sundhed og paa den gamle Idiot Tobisens Undergang, han, som lærte os to Græsk ... Du Julius Dann, som gaar der og dvasker . . . Hvad siger De, Hr. Vang?

Vilhelm Vang svarede ikke, nikkede blot adspredt til de Ord, han kun halvt havde hørt. Han havde ikke

nogen ond Tanke mod latinsk eller græsk Grammatik. De var gledne i ham, mens han læste paa dem under sin Moders vogtende Øjne og nikkende skønne Hoved. Var der noget, der kneb for ham, kunde hans Fader jo forklare det med et Par Ord og ægge ham til videre Granskning ved et venligt Dask paa Kinden og et spøgefuldt udtalt Ord som f. Eks.: Vilhelm, Du er jo ikke Idiot, tænk selv min Dreng.

Under en Samtale, som Vilhelm Vang kun deltog i gennem halvt adspredte, korte Svar, naaede de tre Studenter den ny Frederiksborggade.

24

Povl Tode standsede foran et Hus af røde Mursten med hvide riflede Pilastre, som gik fra Stue-Etagens Afslutning helt op over fjerde Sal. De laa der og drev, uden Sammenhæng med Bygningens Organisme, raat klistrede paa Murstensmassen.

- Det skal nok være Renaissance . . . venetiansk . . . hvad?

Han saa paa Vilhelm Vang, afventende enten en Anerkendelse eller en haanende Kritik.

- Jeg har ikke været i Venedig, sagde Vilhelm, men det ligner ikke de Tegninger, jeg har set.

Nu slog den unge Tode en trøstig Latter op.

- Sagde jeg det ikke til den gamle Væggefordærver og Vognlakerer, at hans ny Hus var noget rigtig Kram . . . Og Du, Dann. Du skulde sige til Din gamle Tømmestok, at hans Hus paa Boulevarden er en lige saa forbandet Smadrekasse. Han siger jo, den er florentinsk. Aa, Du søde Gud og Fader!

Den store Student hvinede af Latter.

Vilhelm Vang maatte først orientere sig. Det var deres Fædre, de to unge Mennesker omtalte paa den Maade. Han begyndte at forstaa, at de gamle Herrer ikke havde saa fuldt ud Uret, naar de ved Kaffen efter et Middagsselskab hos Konferensraad Vang klagede over, at der ikke var nogen Pietet mere hos Ungdommen. Hidtil havde han betragtet det som Gammelmandspræk, og hans Moder havde sagt:

- Aa . . . hvad Pietet skal man have over for gamle, fejge Folk? Nej, Folk som Din Fader, der staar paa Dannelsens Højdepunkt ... det er en anden Sag.

Ja, vel anede han, at hverken Tømrermester Dann eller Malermester Tode havde synderlig med Dannelse at gøre, men det var dog grimt af Sønnen at tale saaledes om dem.

Han mindedes atter sin Moders Raad: at se sig om i Livet. Han fulgte tavs sine to Kommilitoner i den Hensigt at observere dem å la Søren Kierkegaard.

Husejeren, Malermester Tode, boede paa anden Sal. Trappen var flot og bred. Væggene skinnede i den oljemalede Marmorering, blanke, som om de var belagte med Glasplader; ligesaa blanke var de i grøn Broncetone holdte Rækværksopstandere under det blanke Mahognihaandgreb. Aller blankest var Dørfyldinger og Dørkarme, de første i Egetræsmaling med forgyldte Rande, de sidste efterlignende gult Marmor med rødbrune Aarer.

25

Den unge Tode sagde, da han opdagede, at Vilhelm Vang lod sine Blikke glide langs denne Blankhed:

- Det er den gamles Stolthed. Dørkarmene har han egenhændig "aadret".

Tode og Dann lo begge to. Dann sagde:

- Hr. Vang véd vist ikke, hvad det er at aadre. Vel?

- Nej, sagde Vilhelm Vang.

- Ja, ja. Træffer vi den gamle, saa vil han ikke kunne tale med Dem i fem Minuter uden at De vil faa en Forklaring over den Kunstbranche, sagde Tode. Hvad siger Du, Dann?

- Jeg siger, der vil gaa ti Minuter. Tør Du holde en Flaske Portvin paa det?

- Den er holdt! sagde Tode. Slaa af, Hr. Vang!

Vilhelm stod uforstaaende foran de to unge Menneskers Haanddask og Haandtryk.

- Forstaar De ikke, sagde Dann forbavset over Vilhelms Mangel paa Verdenserfaring . . . eller maaske var det affekteret Fornemhed.

Tode sagde:

- Det er en Paré, forstaar De. De skal slaa vore Hænder fra hinanden . . . Saadan . . .

Han greb Vilhelms Haand og tvang dens Side ned for at kløve sit og Dannels Tag.

- Saadan! - Men den gamle skal s'gu give Portvin i Dag, enten jeg eller Du vinder, sagde Tode.

Han trykkede paa Klokken. En ung Tjenestepige med lyseblondt Pandehaar, store udvældende lysegraa Øjne, i graa Bomuldskjole, lukkede op.

- Det er Gine, min dejlige Mø, sang Dann og gjorde en Antydning til at tage hende om Livet; men hun snoede sig tilbage og sagde:

- De ta'r vist fejl, Hr. Dannert.

- Er den gamle hjemme? Hva' Gine? spurgte Tode.

- Herren er paa Kontoret.

- Vil De melde Hr. Stud. jur. Vang og Hr. Tode?

- Jeg kan 'te huske det Latin, som de stoderendes Herrer sætter forant deres Navne.

- Aa, De kan s'gu det Latin, som De behøver, o, Gine, min dejlige Mø, sagde Dann, lagde Hovedet paa Siden og smaskede med Læberne.

Med hastige Skridt og en lille Vrissen med Bagen, som bragte 26 Nederdelen af Kjolen, og hvad derunder fandtes, i Svingninger som en ringende Klokke, bankede hin Skønjomfru paa en Dør i Korridoren.

Indenfra lød med Tordenrøst:

- For hede Helvede! Hvad er der nu? ... Naa det er Drengen . . . Kom kuns, Polle!

- Ja, men han kommer ikke alene, Hr. Tode . . . her er to Mand og en Gefrejter, sagde Julius Dann.

- Naa, det er Dig, Jolle, lød Stemmen indefra.

Og de tre unge Mennesker traadte ind i et højt Værelse med mørkebrune Vægge, en bred Gesims med Tandsnit under Loftet og en stor Malmlysekrone. Paa Væggene hang en Del Billeder . . . mest Landskabsmalerier, købte paa Auktioner. En stor Sofa og højryggede Stole med drejet Træværk, grønt Fløjels Betræk, beslaaet med forgyldte Søm, gav sig aabenbart ud for at være i Kristian IV's Stil. Alt skinnede moderne, propert, pudset.

I en Stol sad en godt og vel halvhundredaarig Mand med vældige røde, graasprængte Bakkenbarter, smaa, graa, venlig lystige Øjne. En stor, rød Haand med en Signetring paa Ringfingeren hang ned over Stolens Arm.

- Jeg vilde præsentere for Fa'r Stud. juris Vang, sagde Sønnen.

Det gav et uvilkaarligt Ryk i Malermester Tode. Han var ved at rejse sig fra Stolen, men muligvis mindede et Blik fra Sønnen ham om, at han skulde holde lidt paa sin Værdighed som ældre og rig Mand. Den ældre Herre lod sig falde tilbage i Sædet, rakte sin Haand ud mod Vilhelm Vang og sagde:

- Ah! en Søn af Konferensraaden. Glæder mig meget. Jeg har den Ære at kende Deres Hr. Fader som en af de mere højtstaaende og mere humane Embedsmænd . . . som har vist megen Sans for Haandværkets Betydning for hele ... for hele Samfundsudviklingen . . . Værs' artig, Hr. Vang . . . Aa, ring, min Dreng, hva'.

Hans Søn trykkede paa Knappen. Gine "den dejlige Mø" kom ret letbenet ind paa sine ikke sylfideagtige Fødder i de Gedeskindes Sko.

- Portvin, Georgine, sagde Hr. Tode . . .

Bag Malermesterens Ryg rakte hans Søn Tunge ad sin Ven Julius Dann, som betalte ham i samme Mønt. Det var Tegn paa gensidig Forstaaelse.

- *Vid . . . et tu . . . perdidisti*, sagde Povl Tode.

- Hvad for noget Sludder? sagde Malermesteren og vendte sig om.

- Det er Latin, Fa'r ...

- Aa, det er Fa'en er det Du fik jo kun g ÷ i Latinsk ved Din Studentereksamen.

- Ja, men vi kommer lige fra en filosofisk Forelæsning, saa det er filosofisk Latin.

- Aa, det er snarere Knejpelatin . . . Naa, det glæder mig ellers, at Du har bragt saadan en ung Mand som Hr. Vang herop ... det beviser, at Du begynder at vælge Din Omgang med mere . . . mere Smagfuldhed end som før.

- Tak, den var god, Hr. Tode, sagde Dann.

- Ja Gu' var den god ... for Dig, Jolle. For du kan være den, Du er, men Du har, Fa'en pine mig, været en Bølle lige fra den Tid, Du har kunnet kræve Dig.

Pigen bragte Karaffen med Vin og Glassene.

Malermester Tode skænkede og stødte straks sit Glas klinkende mod Vilhelm Vangs og sagde:

- Skaal og velkommen! De vil altid være velkommen her. De ser da endelig ud som et tænkedes og stoderendes Menneske og ligner ikke de to Ædedoike der ... Ja, ja Povl, jeg misunder Dig s'gu ikke Føden . . . Skaal, min Dreng . . . Skaal, Julius Dann . . . men jeg har ingen Ting lært andet end som mit Haandværk, men jeg vilde nok ønske, at I to havde faaet nogle bedre Manerer paa Jer ... se nu paa den unge Hr. Vang ... Jeg gi'r Dig gode Klæder, og Tømrermester Dann, han har Raad til at give sin Søn dobbelt saa gode Klæder, men Hr. Konferensraad Vang sidder ikke i den grønne Bog for saa stor Skatteindtægt som jeg, jeg vil ikke tale om Tømrer Dann, som sidder for 23,000 . . ., men Konferensraadens Søn ser, Fa'en pine mig, meget finere ud end som I to Balbersvende . . . Skaal, Hr. Vang!

Vilhelm kunde ganske godt lide Malermesteren. Han tænkte:

- Jeg har gjort Hostrup Uret, da jeg troede, at han havde lavet sine Spidsborgere "aus innerem Bewusstsein". Denne Mand er jo lige saa elskværdig og dum som Kobbersmeden i "Genboerne".

Mens Vilhelm Vang tænkte saaledes, havde den unge Tode skænket mindst fire Glas, som han og den unge Dann havde slaaet i sig. Malermester Tode opdagede det og sagde: 28 - Nej . . . halloj. I to Tampe! Tror I, at det er Mælkevand, I drikker. Vinen koster 3 Kroner Flasken . . . Hør . . . Polle . . . kunde det ikke være rart, om Du og Jolle gik lidt ud i Luften, for jeg har Lyst til at tale med Hr. Vang.

- Vil Du bekæfre ham, gamle? spurgte Sønnen.

- Gaa, min Dreng!

- Ja, men det koster ti Kroner, gamle.

- Du vil bruge dem til Utuskestreger, Povl.

- Nej til Videnskabens Fremskridt.

- Aa, Dit Bæst! Ha, ha, ha, ha. Malermesteren lo højt. Saa sagde han:

- Ja, Du fik jo første Karakter til Din Eksamen, om det end gik Dig halvskidt i Latinsk og Græsk.

- Ja, men det er ogsaa noget helt skidt, Hr. Tode, sagde Julius Dann.

- Det er nok Dig, som er hel skidt, sagde Malermester Tode, for Du fik kuns det, som hedder *haudabilis* ... Ja, grin I kuns, men det var s'gu skidt med Lavs ... det sagde da Din Fader . . . Skrup nu af ... jeg vil tale med Hr. Vang . . .

Den unge Dann hviskede til den unge Tode:

- Lad de to tale sammen. De bliver snart ked af hinanden. Saa gaar vi ind paa Svendsens Kafé, og naar Vang kommer forbi, saa vinker vi ad ham.

- Hvad siger Du, Din Hvalp? sagde Malermesteren til sin Søn.

- Jeg sagde, at Hr. Vang kan manuducere Dig i den Filosofi, vi har hørt i Dag.

Malermester Tode lo:

- Ja, vittig er Du, Dreng, om Du end ellers er et Bæst. Kan I to saa komme avæk?

Julius Dann og Povl Tode gik. Vilhelm Vang vilde helst være gaaet med, men Malermester Tode holdt ham fast ved et Knaphul i hans Frakke.

Leende for Julius Dann og Povl Tode ned ad Trappen og tog en tre fire Trin ad Gangen under et behørigt Akkompagnement af Raab og Grin.

Malermester Tode fortrød næsten, at han saa at sige havde presset den unge Vang til at blive. Nu, da han var ene med ham og skottede op mod ham med sine smaa graa Øjne, syntes han ikke, at han var saadan til at faa noget ud af. Dette fine, lidt gullige Ansigt med Øjenbryn og Overskæg som trukne med 29 Tusch var ham alt andet end opfordrende til Meddelelse. Han havde længst faaet Fingeren ud af Studentens Knaphul. Han havde, syntes ham, mærket en tilbagevigende Tendens hos den unge Mand, som om han vilde betakke sig for al Familiaritet fra de røde Hænders og de sorte Negles Side.

Endelig fik Malermester Tode følgende Spørgsmaal frem, mens han pegede hen mod Døren, som hans Søn med Kammerat havde passeret.

- Ja, hvad Fa'en skal man nu sige til saadanne to Tampe? . . . Tror De, at de bestiller noget, Hr. Vang?

- Det kan jeg virkelig ikke vide, Hr. Tode. Jeg taler med Deres Søn og Hr. Dann for første Gang i Dag.

- De har aldrig set dem i Studenterforeningen?

- Jeg er ikke Medlem.

- Saa - aa - aa?

- Nej, jeg er Medlem af Samfundet.

- Hvad Fa'en . . . den Snask ... om Forladelse . . . jeg mener den socialistiske Klub nere i Badstuestræde.

- Den er ikke socialistisk.

- Inte? . . . Saa har Tømrermester Dann igen stukket mig en Løgn ud ... Naa, saa Deres Fa'r, Hr. Konferensraaden, har ikke noget imod det. Se, se ... Dann har forbudt sin Søn at gaa ind i den . . . Men ka' skesens er han i den alligevel, for Jolle, som jeg kalder ham, for jeg har kendt ham, fra han laa og gjorde i Vuggen, han bryder sig hverken om, hvad hanses Fa'r eller hanses Mo'r siger. Men hvad? de har jo hver sin R ... om Forladelse . . . hver sin Ende fuld af Penge. Nu staar Dann for 32,000 Kroner om Aaret. Naa, og Konen kan Tysk og Fransk, saa Dann fik jo nogen Dannelse med i Tilgift ... det er sagtens, fordi han hedder Dann . . . Ha, ha, ha! Er De med paa den? . . . Jeg synes ikke, den var saa gal? . . . Skal vi ta' et Glas Portvin paa den?

Malermester Tode fik Mod ved denne Vits, over hvilken Beundringen malede sig i hans Øjne og om hans Læber. Latteren suste gennem hans store, rødskimlede Bakkenbarter som Vinden gennem en Sædemark. De klinkede igen. Malermester Tode sagde:

- Se, hvorfor jeg holdt paa Dem, Hr. Vang, det var for at bede Dem om at tænke lidt paa min Søn, om De ikke . . . jeg mener, De er kommen fra et saadant fornemt Hjem ... om De ikke kunde faa ham til at være lidt Kavalier. Jeg kan s'gu'nte 30 lære mer, end som jeg har lært. Men Fyren har dog nu klassisk Dannelse, og jeg har gjort Selskab for ham. Herre Gud, han er jo en Enkemands eneste Barn (Malermester Todes Øjne fugtedes) . . . men jeg synes altid, han bær sig ad, som han var paa en Beværtning, ikke stort bedre, end vi Svende bar os ad paa Lavets Kro i Fyrrerne ... og se jeg kan jo dog efterlade ham nogle Skillinger, som er samlede sammen i de gode Tider . . . og jeg har s'gu kostet baade Skoleløn paa ham, foruden at jeg har betalt et Par Stodenter til at gaa de Videnskaber igennem med ham, som inte vilde bide paa ham. Naa, blæse være med Pengene, naar man bare faar nogen Fornøjelse af ham. Ja se det var det, jeg vilde sige Dem, at hvis De kunde faa ham til at faa Smag for finere Cirkler og ind i dem ... for vel tør jeg sige, at jeg i sin Tid var den bedste Aadrer i hele Malerlavet, men Manerer som en Konferensraad eller hans Børn, det faar jeg aldrig. Men tror De ikke, min Søn kunde lægge sig dem til med en god Vilje?

- Jo det kan han vel nok, svarede Vilhelm Vang.

- Ja for det her inde, (Malermester Tode bankede paa Panden med Knoen) det har han nok af, og det der (han klappede paa sin Bukselomme) det kommer vi nok ud af det med. Men De maa ikke tro, at jeg tror, at jeg kan takke mig selv for det, nej derfor (hans Tone blev andægtig) takker jeg den gamle Aadrersvend der oppe i Himlen . . . Naa, ha, ha ... De forstaar 'et inte . . . Jeg mener Vorherre. Naa véd De heller ikke hvad det er at aadre? Naa De vil afsted . . . Hvis De vil ulejlige Dem herop, saa har jeg altid Portvin. Farvel . . . farvel.

Da Vilhelm Vang var gaaet, sagde Malermester Tode til sig selv:

- Fin Fyr . . .! Brillante Manérer . . . Lidt fornem paa det. Ja skulde han komme i Fedtefadet med Penge, skal jeg huske den Dag i Dag. Hans Fader er jo rigtignok Konferensraad . . . Men Embedsmænd! Det er helt

tyndt med Portemoniksen selv hos Generaler. Hvad er 8000 Kroner i voreses nyere Tider?

31

IV.

Snappede han efter Vejret, den unge Student, da han stod nede i Frederiksborggade? Var han led ved, hvad han havde set og hørt af en Simpelhed, hvis Tilværelse han kun kendte gennem Fortællinger og Komedier?

Han vidste det ikke selv. Tanken fløj til hans Hjem med dets solide gammeldags Elegance og med de faa men gode Malerier, hvor der var lidt mørkt, hvor han ikke som her ramtes af det gennemskærende raa Lys, der leende blottede alt det nymalede og nykøbte - denne Avktions-Kunst paa de oljemalede, blanke Vægge, denne Marchandiserelegance . . . Længtes han hjem? Nej. Nu fandt han Hjemmet for tæt, for tilpakket, for lunt, for selvbehageligt. Han bad sin søde, kære Moder om Forladelse for sine vanhellige Tanker.

Dog kunde han i Grunden lide Malermester Tode og hans Søn og Vennen Julius Dann. Saadanne to Fyre, som gik løs paa hele Tilværelsen med krum Hals, lige fra Aristoteles's Filosofi under Professor Hallings Behandling ned til "Gine, den dejlige Mø" - aa disse to tungbenede, sjæleglade Fyre, der væltede sig i Livets Sol og dets Smuds som to store Hundehvalpe - han kunde misunde dem.

Jo yderligere han mindedes dem, desto bedre syntes han om dem. Og det, skønt han tydelig følte, at hans Moder vilde væmmes ved dern, og at hans Fader vilde le ad dem.

Hans Fader? Ja, hvor saa han op til denne høje, magre Mand med den uforstyrrede Ro ... han anvendte paa ham, hvad han nys havde lært af Filosofiens Historie og karakteriserede ham som en Blanding af en Stoiker og en Skeptiker. Jo mere han tænkte paa ham, desto mere løftede hans Fader sig op til monumental Størrelse i hans Fantasi.

Men han beherskedes af denne Fader og denne søde Moder, der slog sine Arme om ham og gemte ham i sin Favn som Hønen Kyllingen under Vingen. Han irriteredes næsten ved Udsigten til, at han evig vilde blive Barnet, aldrig kunde blive voksen i det Hjem, hvor hvert Møbel, hvert Billede, hvert Draperi havde Del i hans Liv og en Art Magt over det.

Tænk, hvor kunde han spille op, hvor kunde han baske med Vingerne, hvis han havde en Fader som Malermester Tode! Han vilde saa rigtignok behandle ham anderledes, end Sønnen gjorde.

32

Det var jo dog en rar Mand, en god, troskyldig Haandværker, og Vilhelm Vang syntes, at det var et stolt Hværv for en Søn at kunne blive sin Faders Lærer.

Det flimrede saa sært for Vilhelm Vangs Øjne. Husenes Mure antog varmere Farver, mens Omridsene af Træerne i Ørstedsparken hinsides Torvet flød helt ud i gul Dis og Dunst. Det bankede i hans Tindinger. Han havde en Fornemmelse af stadig at gaa op ad Bakke. Han vidste dog, at Frederiksborggade var meget jævn og ikke i fjærneste Maade lignede en stigende Bjergvej.

Var det Virkning af Malermesterens Portvin? Vilhelm Vang var dog ellers vant til at drikke Vin hjemme. Men det forstaar sig: Han, hans Fader og hans Moder, hver et eneste Glas Portvin til Frokost, hans Fader en halv Flaske Bordeaux til Middag, medens Moder og Søn delte den resterende Halvflaske.

Var det saadan at være drukken? Men, naar alt kom til alt, fandt Vilhelm Vang Tilstanden ganske rar.

Thi han sejlede paa smult Vand. Det hoppede, det gyngede, netop saa højt, saa det var behageligt, netop saadant, at det pirrede rart i Mellemgulvet . . .!

- Halloj ... De Vang! Halloj!

Gennem Kaféens store Hjørnevindue saa han sine to Fæller, rødglødende om Kinderne, med tindrende Øjne.

- Halloj ... De ... Vang!

Og to store Hænder vinkede, og hver stor Haand holdt et Glas.

Der stod han underlig dum med sin høje Cylinderhat og sine knappede sorte Handsker, med Malermester Todes Portvin i sig, med Foragt i sit Sind mod de to Studenter deroppe, med Lyst til at se ind i det Liv, som de nu lavede om sig ... Hans Fader og hans Moder havde jo sagt, han skulde *leve*. Han gik altsaa op til de to rødglødende store Studenter, ærgrede sig over deres raa Raab paa Opvarteren og fjollede Ironi over for den værgeløse Fyr, fandt, at deres "Pjolter" smagte forfærdelig, lo ad deres Tale, uden at ane, hvad den indeholdt . . . drak . . . ja, hvad var det? Kaffe . . . Kognak . . . følte, at hans *Jeg* gled fra ham, syntes, at Tapeternes Mønstre filtrede sig sammen for hans Øjne.

- Vi skal op til Din Dejlighed, sagde Student Tode til Student Dann.

- Gu' skal vi det ... Til min Suzon!

33

Han udtalte Navnet saa snøvlende, at han mente, at det maatte være god fransk Udtale af et fransk Navn.

Tode kneb Vang i Siden og sagde:

- Han tror, hun er ham tro ... den Idiot! Jeg vil blæse den Mær et Stykke . . . Hun tror, hun er fornem . . . Naa . . . God Morgen! Nu gaar vi til Sankt Pederstræde.

Lydløst kaldte Vilhelm Vang paa sin Moder, men fandt ingen Hjælp.

Som om han var berøvet al Art af Vilje, lod han sig lede.

Det gik op ad en lille smal Stentrappe med et diminutivt Jernrækværk, ind i en mørk Gang. Et lille Visitkort paa Døren skinnede beskedent ud i Gangens Mørke.

Julius Dann satte Bagdelen saa haardt mod Døren, at Døren gik op mod et tykt grønt Multums Tæppe. Et lille Skrig hvinede om Kap med Dørens Hængsel.

Lys strømmede dem i Møde. Vilhelm Vang saa en ret rummelig Stue med oljemalede røde, skæve Vægge og et Møblement af smaa Dimensioner, betrukket med grønt Peluche.

En egen fattig Sirlighed, en egen soigneret Uorden. Tilskaarne Stykker Tøj laa paa et Par Flugtstole og skjulte halvt det grønne Betræk. Den falmede Ryg bebudede, at Sædet var endnu mere falmet og slidt, og at dets Synders Mangfoldighed dækkedes af Sytøjets Kærlighedskaabe. Lapperne laa endog ordnede lidt draperimæssigt.

Der stod et Par Roser i en lille Vase paa det ovale gamle Mahognibord foran Sofaen; ved Siden af den aandede en Flacon en sødlig Duft ud af en utæt Glasprop.

De to smalle Vinduesfag havde grønne Fløjelsgardiner, hvis rigelige Garniture af hvidt Tyl med hækledede Kniplinger rimeligvis ogsaa skulde dække over adskillige Synder.

Med Lys samlet over det kortklippede brune Krølhoved sad en lille, fint bygget kvindelig Skikkelse med Sytøj i Skødet, et Guldfingerbøl paa den lille bitte Langfinger.

Hun slog et Par af lange sorte Vipper beslørede Øjne op mod de indtrædende, saa ud, som hun havde Lyst til at krybe helt op i Krogen af det Vindue, hvorved hun sad.

Fræk? . . . Nej, det saa hun sidst af alt ud til. Snarere lignede hun et skræmmet Kid, der dirrede nervøst ved denne larmende Indtræden, disse store Bevægelser af svære Lemmer, disse højlydte Hilsener.

- Goddag, Suzon ... Vil Du have Portvin, min Unge?

34

- Her har Du en tredje Ven . . . *Tres faciunt collegium* . . . hvad? Naa skab Dig ikke, Therese . . . Smid det Sytøj! Det bliver dog aldrig mere end en Bifortjeneste for Dig.

Den lille Pige rejste sig som mod sin Vilje, løftede sine store sortegraa Øjne med et hindeagtigt nysgerrigt Blik op mod den hende ubekendte Vilhelm Vang.

Han fandt en tydelig Tale i dette Blik, og den Fortolkning, som frembød sig for ham, smigrede ham. Han læste et vist Velbehag ved den Sammenligning, Sypigen gjorde mellem de to tidligere bekendte og den ny Mand; fandt, at hendes Blik dvælede venligere paa ham end paa dem.

- Naa ja, god Dag, sagde Julius Dann og rakte sin Haand ud mod Pigen. Hun tog den ligesom adspredt, og saa gjorde hun ogsaa med Povl Todes Haand. Da Vilhelm Vang ikke gjorde Mine til at række sin Haand frem,

saa hun først frygtsomt op paa ham, dernæst ligesom bedende ned paa hans Haand.

- Skal De ikke bede Deres Gæster om at tage Plads, min Frøken? sagde Povl Tode. Hans Ansigt blussede som en Bonderose.

- Maa jeg bede de Herrer, mumlede Damen og gjorde en Stol fri for Lagene af tilklippede Tøjstykker.

Dann smed sig halvt hen ad Sofaen, som om han var helt hjemme, Tode slængte Benene fra sig, som om han var halvt hjemme, Vilhelm Vang blev staaende.

- Vil De ikke præsentere mig for den Herre? spurgte hun med sin fuglefløjtende Røst.

- Er det mig Du siger De til, Susse? lo Dann. Naa ja, ja. Skal det være Gilde, saa lad det være Gilde. Hr. Studiosus juris Anonymus . . . Frøken Susanne Jensen, men hendes Moder er fransk og hedder Célestine til Fornavn, er fra det fortrykte Elsass, hvor en dansk Haandværkssvend, født Jensen, vandt hendes Hjærte og tog hende med til sit kære Fædreland, hvis Kornbrændevin han aldrig glemte for Sydens Druesaft.

- Aa, saa ti dog stille, Dann, raabte Susanne med en Stemme, som slog over i et vredt Hvin.

Dann famlede med Haanden for at klappe hendes Haar, men hun trak vrissende Hovedet tilbage. Han rejste sig op, gik med næsten skamfuld Godmodighed hen til hende og tvang hendes Haand ind i sin.

- Naa bliv ikke vred. Det var jo kun Grin, min lille . . . Saa, saa . . . saa! Nu, her skal Du se, hvad Povl og jeg har 35 til Dig, naar Du vil være rar og vil synges en lille Vise fra Din Kunstnerindetid over Stalden . . . ptøj for Fanden! udbrød han og bed sig i Pegefingeren, der kom jeg nok til at bide Skeer itu, og videre drukken er jeg dog ikke.

- Ikke synderlig mere end sædvanlig, hvislede Susanne ud mellem Tænderne.

Flov som en halvdruknet Hund gik Dann hen til sin Overfrakke, halede et Kræmmerhus ud af Indrelommen og en Flaske ud af Sidelommen, sagde derpaa halv ynkelig:

- Gi'r Du ikke nogle Glas og nogle smaa Tallerkener.

Susanne lod ikke til at høre det, men blev ved, afvekslende stift stirrende og sky skottende, at holde Øje med Vilhelm Vang, der hele Tiden saa ned for sig.

Efter en anden lidt modigere og utaalmodigere Opfordring af Julius Dann, rejste hun sig og tog Glas og Tallerkener frem af et lille Konsolskab.

Povl brummede med en Humlebi-Bas:

Kom, sköna källarflickor
I hurtigt sprang, i tripp og traf!
Slå upp båd sprund og svickor,
Och låt mig supa braf!

standsede brat, saa sig om . . . hans Forsøg paa at anslaa en bakkantisk Stemning vandt ingen Genklang i Stuen. Han begyndte at ærgre sig over, at han havde taget den Stivstikker Vang med. Han var jo ikke til at trække op. Det var hans Nærværelse, der gjorde "Sussi" saa ugemytlig.

- Det er Tokajer, min Frøken, sagde han, idet han gjorde et nyt Forsøg paa at faa Stemningen rejst ved at støde sit Glas mod hendes. Da saa han et Smil fortrække Vangs Mund.

- Hvad Fa'en er det ikke Tokajer? spurgte han fornærmet. Da har s'gu baade Julius's og min gamle købt dem for Tokajer; og kan de ikke andet mellem Himmel og Jord, saa kan de s'gu lukke Portemoniksen op. Har Du ikke hugget den fra Din Fa'r, Jolle . . .? Hva'.

- Det er Oedenburger-Muskat, sagde Vilhelm Vang tørt.

Konferensraad Vang forstod sig paa Vin. Som Konferensraadinden kælede for sine Blomster, hægede han om sit Vinskab. Baade Vilhelm og hans Moder havde, naar de vare upasselige, faaet ægte Tokajer af Konferensraaden. Vilhelm havde altid været lidt imponeret ved Synet af den lille klare Halvflaske; han havde 36 faaet at vide af Husjomfruen, at den kostede fem Kroner. Julius Dann fik en sur Mine, men Tode slog en høj Latter op og sagde:

- Den skal s'gu min gamle faa stukket ud. Han har været - røget ... Ja, ja, lad os smage paa det Bryg . . . Naar skal vi saa til Bal hos Frøkenen? De har lovet os det i et letsindigt Øjeblik.

Brat rejste Vilhelm Vang sig og bød Farvel. Opfordringer til at blive lød meget svage og formelle.

Resolut rakte han Haanden ud mod Damen til Afsked, trykkede den med en vis Varme. Hun rødmede lige ned til Halsen.

De to Venner saa forstenede paa hinanden. Da Vang var gaaet, spurgte Julius Dann:

- Har Du kendt den Herre før?

Susanne rystede paa Hovedet Med en forceret Overgang imod Lystigheden, skænkede hun i; svang sit Glas og sang. Den lille pæne Pige blev pludselig vild, næsten raa. Det var en bekendt Knejpevis, der begyndte:

Gaa glad paa Livet, Mortensen,
om Pigen end faar Nykker.
Gaa ej til Peblingssøen hen,
naar Hj ærtesorg Dig trykker.
Gaa hen og køb en god Muskat
og skænk den for Din Pige,
drik bare hende godt plakat,
saa vil hun ej Dig svige.

Hun gik hen til Konsollen, hvor der stod en gammel, flad med Guldpapir betrukken Kasse.

I sine Velmagtsdage havde den staaet under et Taffeluhr. Hun trak den op. Med spinkle Toner begyndte en Dansemelodi at klinge. Hun sprang hen, væver som en Kat, greb Julius Dann om Livet, tvang ham i Dans, tumlede ham, saa han stønnede og pustede. Hun syntes ikke at kunne blive træt. Mens Dann sad og gispede, maatte Tode holde for, og alt imens aflagde de to Herrer flittige Besøg hos Vinglassene.

Pludselig gav Susanne et Skrig fra sig og styrtede om paa Sofaen.

- Hvad gaar der af Dig? sagde Dann.

Hun sagde med lallende Stemme:

- Gaa, lad mig komme i Seng.

- Nødig skulde Du være fuld? sagde Dann med ikke synderlig sikker Røst.

37

- Nej føj, sekonderede Tode.

Omhyggelig dækkede Dann Susanne til med en Kaabe, og Vennerne forlod Stuen.

Mens de i svag Zigzaggang tridsede hjem, vedblev Dann at sige:

Føj . . . begynder hun at drikke, saa er vi snart færdig. Det er grimt.

- Hm - hun var drivende fuld, sagde Tode.

Men aldrig saa snart var de ude, før Susanne sprang op, lindede paa Vinduet, spejdede og lyttede, satte sig ned et Minut, knugede Hænderne mod Brystet, brast i en Hulken, som hun snart betvang. Saa tog hun Kaabe og Hat paa og ilede ud ad Vesterbro til, hurtig, aandeløs. De smaa spidse Hæle hakkede ivrig mod Stenbroen.

V.

Herre Gud . . . ! Det var den lille Susanne!

Saa klang det i Vilhelm Vang, hvem Vinen nu havde gjort trist, mens han vandrede langs de grimme Gader i Rusk og Regn og smattet Før.

Hans lette Rus gjorde ham nervøs, gjorde ham ligesom aandelig hudløs. Hvert Indtryk gjorde ondt i ham,

og dets Virkning blev en Vaklen mellem Indignation og Sorg.

Det var den lille Susanne Jensen, der var endt saadan.

Ja han, Vilhelm Vang, var en lille Dreng, da den morsomme lille Kone, der talte det løjeligste Kragemaal; tidt kom og gjorde rent hjemme. Vilhelm var jo altid hos sin Moder, fulgte hende i Køkken og Kælder, sansede vel ikke bevidst synderlig af, hvad der foregik; men de gemte og foreløbig glemte Indtryk, som har aflejret sig i ens Minde, vækkes stundom til Live brat og uforudset. Man aner ikke, at de er til, før de stiger op som ret klare Billeder.

Vilhelm huskede nu, at hans sprogkyndige Moder havde lét saa hjærteligt af den lille Kone, som aldrig havde naaet at lære Dansk, havde glemt Fransk og talte et forfærdeligt Tysk, saa Fru Vang havde sagt: 38 - Madam Jensens Sprog er Sildesalat

Samme Kone kom stundom med en lille krøltoppet Pige. For Vilhelms Minde stod hun som noget af det sødeste, det skæreste, det fineste. Hvor havde hans Moder været god og kærlig mod dette Barn, kysset dets store Øjenlaag med de lange, sorte Vipper! Og hun havde sagt, naar Barnet slog sine distræt, vidt aabne stille Pupiller op mod Fruen: Det er, som man saa ned i et uendeligt Dyb!

Saa kom Vilhelm ogsaa til at holde af den lille Pige. Han syntes endog, at hendes smaa bitte røde Hænder med de firkantede, afbidte Negle var søde. Han satte sig med den lille Susanne paa Soklen af en Gibsafstøbning af Thorvaldsens Venus, som stod i en Niche ud for Trappeafsatsen mellem første og anden Sal og kælede for de smaa Hænder, morede sig over, at de var saa røde og hans egne saa gule.

Imens stod Madam Jensen, hendes Moder, og bearbejdede Dørkarmene og Trappegangene med Kost, Gulvskruppe og Skurevisk, saa Sveden sprak ud under hendes vildt-krøllede Haar, og Brysterne dinglede under det slapt siddende Kjoleliv. En Gang sagde hun . . . Vilhelm mindedes de tossede Ord:

- *Sacrè nom!* Mechte das nu blife til etwas und at *ma fille* kunde blife Kanferenzrathin ... oh *Dieu de mon Dieu!* Ja Grin' det kan man, Dæ'le gale, gere, De dér De Madeleine (hun talte til Stuepigen Lene), men De sku' ta' fatte me' mer *ènergie*, for det er skitte, hvad De ger.

Saa havde Vilhelm lét, og Susanne havde lét. Saa havde Vilhelm trykket Susanne til sig. Saa havde Susanne set paa ham med sine alvorlige mørkegraa Øjne og kysset ham, og han havde besvaret Kysset, var flov over, at han havde kysset hende, men havde fundet sin Trøst i, at det var hende, der begyndte med at kysse.

Hun havde da strøget sin lille bløde, buttede Kind mod Vilhelms magre med den fremstaaende Knokkel. Da hun fornå, at han var bleven flov, blev hun ogsaa flov. Men hun var vist ikke saa flov som han. Thi hun greb en Gren af den Vedbend, som slyngede sig om Statuens Sokkel, holdt den for sit Ansigt, lo bag den, stak Tungen ud mellem to af Bladene og lo saa underlig, at Vilhelm maatte le med, skønt han følte sig arrig over, at han lo.

Nu var hun endt saadan. Hvad vilde hans Moder sige?

39

Skulde han straks gaa op ' og fortælle sin Moder, hvor inderlig bedrøvet han var?

Han saa sig omkring. Var det saadan at være fuld? Ingen Linje stod lige. Gaslygternes Opstandere krummede sig som Birkestammer under Stormens Tag. Blussenes Flammer sviftede og viftede, som om de var gale . . . hvordan var det med de regelmæssig anbragte Vinduer i de ellers fordømt kedelige Husfaçader? De blev jo formelig morsomme, saadan som de slog Zigzag-Linjer ... de Fjanter!

Han fortrød, at han ikke var gaaet med Dann og Tode . . . de Bøller! Det var to Tankedøvere, der forstod sig paa et Liv, som han, Vilhelm Vang, ikke forstod sig paa og var ked ved ikke at forstaa sig paa.

Han syntes, han hørte Dann og Tode vrænge i Duet ad ham.

- Jeg gaar hjem og siger det til min Mo'r.

Og han haanlo ad sig selv.

Sansen for Uret, den blodige Uret, som Livet øver, var smertelig vakt i ham.

Hvad var han dog for et underligt, uregelmæssigt Menneske? Det, at han havde drukket, det, som gjorde andre sorgløse og ligeglade over for alt mellem Himmel og Jord, det gjorde ham saa saarbar. Det, at det var gaaet hans lille Legekammerat ilde,

satte ham paa Kant med Tilværelsen!

Taagen slog ham om Ansigtet som et fugtigt Klæde.

Gaa hjem? Nej. Saadan vilde han ikke vise sig for sin Moder . . .

Han havde Lyst til at hidses niere op til Harmen til Forargelse. Han fik et Indfald. Han huskede, at han samme Morgen havde læst i en Avis et Foredrag averteret, som en af Oppositionens Politikere vilde holde i Studentersamfundet. Hidtil havde han brudt sig lidet om Politik. Han havde hørt sin Faders kolde Satire rettet baade mod Højre og Venstre, havde følt sig truffet af en Anekdote, han havde fortalt om en Amerikaner, der paa Spørgsmaalet, om han var Demokrat eller Republikaner, havde svaret: *I am a gentleman, Sir, not a politician.*

Vilhelm Vang naaede den lange, lave Sal i Badstuestræde netop i det Øjeblik, Taleren besteg Kathedret.

Det var en midaldrende, køn Mand med Fuldkæg over et soldateragtigt Halsbind. Han talte med stærk jysk Dialekt, saa stærkt, at det kunde synes, som om han koketterede med den.

Han talte klart, uden Bombast, uden rhetoriske Sirater om, 40 hvorledes Grundloven, som var født i Begejstring, stadig var bleven klippet som et Faar, og det saa tæt, at Saksen havde naaet det blodige Kød, citerede gamle Ytringer af bekendte Blade, som havde truet selve Grundlovens Giver fra Trone og Liv, hvis han beholdt det Ørstedeske Ministerium, Ytringer som den, at en ny Opløsning af Rigsdagen paa Grundlag af dens Holdning i Told- og Arvesagen vilde være en Voldshandling, skildrede, hvorledes de daværende Frihedsmænd nu laa paa Maven for dem, de havde kaldt "Knaldepiskriddere og Smørfjerdingsfyrster". Taleren anførte, hvad de nuværende Konservative i deres liberale Periode havde udtalt om provisoriske Finansloves Forkastelighed, paapegede, hvorledes Grundlovens Løfteparagrafer om en Forfatning for Folkekirken, om Mundtlighed og Offentlighed i Retsplejen, om Stamgodsers Overgang til fri Ejendom altid var blevne skudt til Side, hvorledes efterhaanden Grunden var bleven gravet bort under hele det konstitutionelle Princip, saa vi nu stod paa samme Punkt som før 1848. Taleren blev varmere og varmere under Foredraget. Hans Slutningsreplik:

- Ja er der Liv i vor stakkels forpinte Grundlov, bare en lille Rest af Liv, saa er det Jeres Sag, unge Mennesker, at tage fat med os grundlovstro Bønder, værne om det Liv, at det en Dag kan blusse op i Sundhed og Kraft -

tog stormende Applaus.

Og Vilhelm Vang applauderede som han var besat. En begejstret Tro paa hvad som helst, om det saa havde været paa det vanvittigste Dogme, vilde i hans daværende Stemning have været ham en Himlens Velsignelse. Han kunde have omfavnet Taleren, og havde han kaldt ham ud til Kamp paa Barrikaden, han var gaet med, havde ladet sig skyde.

Men saadan gaar det jo ikke til i Danmark, hvor der aldrig er blevet bygget Barrikader.

Klokken var bleven elleve. Vilhelm Vang gik hjem. Et Ekko af Talens omsusede hans Sind. Nu randt hans Faders Anekdote om den fine Amerikaners Ytring ham i Hu. Han fandt den væmmelig blaseret ... og han tænkte sig vred paa sin Fader . . . Var han ikke ogsaa blaseret?

Noget ungdommeligt rørte sig i ham til Modstand mod Gammelmandsvisdommen. De to store Studenter, Tyrekalvene, Hundehvalpene, hvad han nu vilde kalde dem, kunde have mange Fejl, være raa, være dumme - men blaserede var de ikke.

41

Vilhelm Vang følte Portens kolde Haandgreb gennemisne sig. Samtidig hørte han en let Rullen af en Vogn.

Det glimtede gyldent under Gaslygtens Skær. Det var det broderede Ærmeopslag paa en Uniform, som han kendte saa godt. Herren derinde slog Ruden ned.

- Det er her . . . Holdt! lød hans Faders, Konferensraadens Stemme.

Og den slanke Skikkelse steg ud med trekantet Hat, med en Havelock over Uniformen. Uniformskravens guldbroderede Løvværk ragede over Havelockens nedfaldende Krave og glitrede som en Fontæne, der spiller i Maaneglans.

Vilhelm stødte lige paa sin Fader.

- Naa her er Du, min Dreng, sagde Konferensraaden og lod sin Søn aabne Portfløjen. De steg sammen op ad den gasbelyste Trappe.

- Hvordan er det, Du ser ud? Lad mig se paa Dig, Barn.

- Ha, ha, ha! Naa saadan? Er det en Hemmelighed, hvor Du kommer fra, Villy? Jeg kommer, som Du maaske véd, fra Kongens Taffel; hvor har Du slukket Din Tørst?

- Jeg kommer fra Studentersamfundet.

- Se, se! - Ja er Punschen ikke bedre der, end den var i Studenterforeningen for nogle og tredive Aar siden, saa kan jeg godt forstaa den Kulør, Du har . . .

De var naaede til første Sal. Konferensraaden, som følte sig ret ungdommelig humoristisk, en ganske lille Kende paavirket, som han var, af Château-Margaux og Veuve Cliquot Ponsardin, sagde:

- Det er ikke værdt, Du gaar ned til Moder. Lad mig følge Dig op og tænde Lys for Dig.

Konferensraad Vang gottede sig med satirisk Selvnydelse over Situationen: Departementschefen i Gala, kommer fra Hs. Majestæts Taffel, hjælper sin lidt anløbne Søn i Seng! Filister var Konferensraad Vang ikke bleven - det sagde han med lønlig Selvtilfredshed.

- Men hvad er der i Vejen, Villy? udbrød han pludselig. Er Du syg?

Han saa sin Søn standse paa en Afsats og hørte ham sukke saa dybt, at det gjorde lidt ondt i ham selv.

- Ja, svarede Vilhelm . . . men ikke som Du mener . . . Lad mig komme ned til min Moder. Jeg maa tale med hende.

Det er netop det, Du slet ikke maa, Villy. For Din Moder 42 vil ikke synes om Dig i Aften. Du véd selv, hvor sart Din Moder er. Nu skal jeg . . . kom nu Barn. Blot ingen Skandale her paa Trappen. Hold Dig tapper, til Du kommer op ... Saadan! Vær en tapper Student, der kan bære en lille Rus hjem med Anstand.

Konferensraaden tog sin Søn under sin guldbroderede Arm, og trods alle Vilhelms Protester tog hans Fader hans Dørnøgle, lukkede op og tændte Lampen i det store Mansardeværelse med de skraa Vægge, beklædte med mørkerødt oljemalet Tapet, med mange Draperier, smukke store Fotografier af berømte Malerier og Skulpturer, med en ret betydelig Bogsamling i tre Reoler. Den gamle Sovesofa, den, Konferensraaden havde brugt i sine Studenter- og Ungkarledage, stod korrekt opredt.

Som sagt . . . Vilhelm Vang var saaledes til Mode, at alle hans Følelser ligesom var tvungne op til hans Yderhud. Denne underlige Adfærd af hans galaklædte, ellers saa tilbageholdende Fader, der nu teede sig som en god ældre Kammerat, tvang Taarerne frem i hans Øjne. Men skrifte fuldt ud for ham . . . umuligt!

Konferensraaden saa fast paa sin Søn.

- Naa . . . Barn! Men Du fejler jo ingen Ting . . . Gaa hen ad Gulvet . . . Jeg tror virkelig, jeg har gjort Dig Uret . . . Men normal er Du ikke ... Nu kunde Du jo til en Afveksling bruge en Skriftefader, i Stedet for en Skriftemoder . . . hun kan ikke taale mange Byrder, Villy . . . Men jeg skal virkelig ikke paanøde mig Din Fortrolighed.

Vilhelm blev mere og mere forbavset over sin Fader.

Jo ... det var jo Konferensraad Vangs Stemme med den fine, lidt skarpe og spinkle Timbre, der sædvanligvis udtrykte en lidt stikkende Satire, en lidt magelig Ironi, en lidt tør, mat Humanitet, men i Aften var der noget blødt, noget imødekommende i den ... en "Aufforderung zum Tanze".

Sønnen tænkte ikke paa, at den gode Vin ved et Kongetaffel lige saa vel som Drikkevarer af tvivlsom Kvalitet - dem han selv havde nydt - kan gøre Folk aabenhjærtige.

- God Nat, Villy . . . hvis Du ellers ikke har noget, Du skal have sagt . . . skal jeg hilse Moder fra Dig? sagde Konferensraaden.

Med et Spring ilede Vilhelm hen mod sin Fader og tog ham om Halsen.

43

Dette var nu ikke efter Konferensraad Vangs Smag, saadan en sentimental Udgydelse.

- Død og Pine Dreng, sagde han, Du derangerer mine surt fortjente inden- og udenlandske Ordener. Sæt Dig da og lad os passiare.

- Lever vi da ikke paa en stor, en skammelig Løgn, Fader?

- Ja og nej ... Vi lever vel saadan paa et mixtum compositum, min Dreng. Men Du maa virkelig fra saadanne Almindeligheder føre Talen ind paa overskuelige Gebeter. Hvad mener Du?

Vilhelm gengav Tankegangen i Politikerens Foredrag i Studentersamfundet og endte:

- Altsaa vi lever paa Lovbrud og Edsbrud, paa Svig og Tilsnigelse under dette provisoriske Regimente.

Konferensraaden lo smaat og sagde:

- Hvad vil Du bryde Dig om, hvad saadan en politisk Professionist siger? Gaa en anden Gang op og hør paa en af den modsatte Side. Den, Du har hørt, beviser, at Per Degn er en Hane, den næste vil bevise af "den sunde *logica*", at Jesper Ridefoged er en Tyr. Per og Jesper bliver dog de Væsner, de tilforn var.

- Men var det Grundlovens Mening, at vi skal kunne regeres uden en vedtagen Finanslov?

- Hvad véd jeg? Jeg har ikke været med til at redigere det Dokument. Charter, Konstitutioner, Grundlove, hvad man nu kalder dem, maa i Følge Sagens Natur have noget svævende ved sig.

- Er de da meningsløse?

- Saamænd. Eller rettere: Tiden og de Kræfter, som arbejder med dem, giver dem Mening. Havde Karl X og det klerikale Parti i Frankrig slaaet Julirevolutionen ned i 1830, saa havde Chartet faaet den Mening, det sejrende Parti vilde lægge i det.

- Altsaa, hvis her var sket et Bondeoprør efter det første Provisorium, saa havde vor Grundlov havt en anden Mening end nu?

- Ja vel. Men, at nogen fornuftig Mand - jeg taler ikke om saadan unge Brus - og Krushoveder (Konferensraaden lod sin Haand glide hen gennem Sønnens Haar) for det er naturligt for Jer at tænke paa Barrikader og svungne Revolutionsfaner . . . men, at gamle, drevne politiske Rotter kunde tænke sig danske Gaardmænd gøre Revolution, det er grundkomisk. De maatte jo dog kende deres Pappenheimere, vide, hvad de kunde vente af Rigsretten, skønne over Magtmidler og Magtforhold. Hvad nyttede det at spænde Buen, naar den maatte bryde i deres kluntede Bondenæver?

- Jeg vilde blot vide Fader: Mener Du, at der er handlet efter Lov og Ret i dette Land?

- Politik er ikke mit Fag. Det maa Statsretsspecialister om. Naar det, som er sket, ikke er paatalt eller dømt endnu, er det i det mindste foreløbig Ret. Spørg Rigsretten! Lad den om det!

- Kan ikke den . . . kan ikke endog Højesteret dømme galt?

- Det kan den sikkert, men, da den og Rigsretten hver paa sin Vis er højeste Instans, saa bliver deres Domsresultat faktisk Ret.

- Men den store, evige Ret, Ideens Ret?

- Hør, Villy . . . jeg lider ikke de gevaltige Ord. Den, der kan bringe den Ret ud i Livet, maa have Geniet i Hjernen og Martyrmodet i Hjertet Og dog... selv om en saadan Menneskestorhed knuser sin Pande, hænges, brændes, korsfæstes, og det ser ud, som han sejrer, saa forvanskes hans Tanke, saa beklippes hans Ideer, saa reduceres hans Fantasier efter det borgerlige Jævnmaals praktiske Dagligdagsbehov, efter Verdensflertallets, Spidsborgernes Fatteevne. Lad Dig for alting ikke bide af et galt Geni, min Dreng, eller hvad der er lige saa galt, af en politisk Dogmatiker. Sygdommen efter det Bid er lige saa slem som Hydrofobi.

- Men Fader . . . skal man sætte sig et Filisterformaal - sige Ja og Amen til alt, hvad der har Magten?

- Nej, nej, min egen dumme Dreng. Men man skal rette sit Maal efter sine Evner, tage sin begrænsede Gerning op, hæve den til en Art Skønhed ved at faa den logiske Pointe ud af den og se med harmløs Ironi paa de uundgaaelige Snurrepiberier... Sig mig: Vilde en Verden af Genier ikke være langt værre at leve i end en Verden af Middelmaadigheder? Der er dog vist nogen Mening i Fordelingen af Genier, Talenter, gode Hoveder, Gennemsnitshoveder, Fæhoveder, saadan som den nu en Gang er. En Kunstanstalt som et Theater, en videnskabelig Institution som et Universitet . . . naa, der er jo vistnok Theatre der ikke har synderlig med Kunst, og Universiteter, som, mildest talt, ikke udelukkende har med Videnskab at gøre, men selv de bedste de maa altid holdes sammen af et Slags bureaukratisk Stillads . . . Ja, ja, Villy. Intet skal gøre mig gladere, end hvis Du kunde skrive et Digt, der "lægger Torpedo under Arken", komponere 45 en Marseillaisemelodi, som tvang Masserne i Takt som ved Troldskab osv. osv., jeg skulde, hvis Du kom i Spektakel derfor, hjælpe Dig paa alle mulige Maader... ja om Du var en revolutionær med Dantons Kraft, jeg gamle bureaukratiske Kamel skulde gnide mine Hænder i Løndom . . . men tror Du, at Du magter noget saadant? Nej, min lille Ven! Jeg vil derfor sige til Dig som Hamlet til Ofelia: *Get thee to a nunnery*, frit oversat paa Dansk: Tag juridisk Eksamen med et mange Points' Laud og gaa ind i Ministerialkontorerne . . . Har Du havt en lille Rus, Villy? Nu ser Du helt nøgtern ud. Den kolde Douche, jeg har serveret Dig, har virket? Men det kan vel være, at det vil vare nogen Tid, inden jeg er oplagt til at administrere Dig en lignende. God Nat, min Dreng. Jeg skal kysse

Moder fra Dig.

Vilhelm Vang sad længe med Hænderne spændte over det ene Knæ, bestandig dykkende sig dybere og dybere ned i sine Tanker.

I hvirvlende Malstrøm tumlede alle Dagens Indtryk sig i hans Sind, og meget deraf frembragte en Smerte, saa han stønnede derved. Hans kære Professors klare stille Røst, Tolk for Tanker, hvis Hjem vel var Jorden, men som drog den ædleste Essens ud af Tilværelsen; med en Duft, der baade livede op og mildnede, den Røst overdøvedes af uarticulerede Lyde og skraldende Latter, saa han maatte holde sig for Ørene. Han blev revet ned i det buldrende Kommers, følte, at han sank dybere og dybere. Og, mens stærke Arme sled ham nedad med brutal-gemytlig Tvang, saa han paa Strømmens Rand en lille Pige, der sang og dansede med Taarer i Øjnene. Længere borte saa han en rank besløret Skikkelse, der vinkede ad ham med bortvendt Ansigt . . . han syntes, han kunde høre sin Moders Hulken; tæt ved Vandbrynet sad en uniformeret Herre og trak klogt forstaaende paa Skuldrene. Han havde aldrig før fundet Livet saa vanskeligt at komme igennem, aldrig fundet dets Værdier saa tvivlsomme.

Han vidste ikke ret, hvad der smertede ham mest; hans lille Legekammerat, der sang og dansede, mens Taarerne udviskede Tusch-Sminken under Øjenhaarene; hans Moder, der svandt hen i Taagen; hans Faders Ord, der formedes til en halv trist, halv galgen-humoristisk Vise med Omkvæd af Prædikerens Bog: Der er intet nyt under Solen. - Alt er Forfængelighed, idel Forfængelighed! Han syntes da, han maatte give sit Hyl med til de to store Fyres Hyleduet . . . Strømmen tvang dem i Dans, mens det drillende sang: O Susanne, Du er mit Liv, min Lyst.

46

Da han vaagnede, skinnede Dagen ind bag Rullegardinerne.

Han gik i Seng, sov langt op paa Dagen, mødte ikke ved Frokosten, heller ikke ved Middagen.

Hans Moder saa spørgende paa hans Fader. Først lod Konferensraaden, som han ikke mærkede det. Da tvang Fruens bønfaldende Øjne ham til at tale.

Han slog let ud med Haanden og sagde:

- Naa Vilhelm! Ja jeg har raadet ham til at se sig lidt om i Livet.

- Men Vang da?

- Søde Liscia, vær vis paa, han har bedst af det. Han var ved at visne af Refleksion og Stueluft.

Nogle Dage efter kom Vilhelm igen regelmæssig til Maaltiderne, blev hjemme om Aftenen, sad og læste for sin Moder nys udkomne Digte og Fortællinger. Men han betroede hende intet og undveg hendes Blik, naar han gav hende Godnatkysset.

Saa blev han atter og atter borte, og hun sad og ventede. Da hændtes den Scene, som er fortalt allerførst, da Konferensraaden kom hjem fra et nyt Galataffe. Og mellem disse to Ekskursioner var det foregaaet, som nu skal berettes.

Den lille Susanne var altsaa grædende flyet fra sin Bolig i det gamle Hus i Sankt Pederstræde. Hun kunde ikke holde den Tanke ud, at de skulde faa at vide hos Konferensraad Vangs, at hun var gode Venner med Herrer. Ikke fordi hun var en af *den* Slags, som tog mod alle og enhver, for hun vidste, at der var mange fine Damer, som slet ikke var pæne i deres Liv, men den unge Vang kunde jo rigtignok tænke alle Slags, om hun endogsaa kunde kalde Kvarterets Assistent til Vidne paa, at hun endnu ikke havde noget at skaffe med Politiet og aldrig kom paa de værste Dansebeværtninger.

Tænk, om Fru Vang, der havde været saa søde mod hende, da hun var Tøs, og foræret hende en Konfirmationskjole af dejligt sort Kachemir, som hun endnu kunde bruge Nederdelen af, efter at have syet den tre Gange om - tænk om Fru Vang fik det at høre! Bare hun ikke havde danset, sunget og drukket Vin!

47

Aa, hvor Vilhelm Vang var bleven et nydeligt Menneske! Noget mager og ranglet, ja vel. Men det kom af, at han var flittig og spekulerede paa højere Ting og ikke gik og bumlede som de to andre. Hvis deres Forældre ikke var saa rige, og de selv ikke var studerede Personer, kunde de gaa og gælde for Bøller, hvor det skulde være.

Under alle disse Overvejelser hulkede Graaden i hende, Taarer hang i hendes Øjenhaar og blændede hendes Syn med Understøttelse af Sløret. Hun græd baade af Anger, Skam og Arrigskab, tog trodsige Tag i sine Klæder og løftede dem højt op. De fine Smalben og Læggenes begyndende Svajning fik mere end én erotisk anlagt yngre og ældre Herre til at vende sig om og ofre de anede Yndigheder en tavs Hyldest.

Susanne skød Skylden for sin Sorg og Vrede paa alt, hvad hun passerede: paa Gaslygterne, paa Gadesnavset, paa Sporvognene og deres Konduktører, paa fede Damer i Silkepelse, paa Droskerne og deres rødnaesede Kuske, paa Herrer, der saa paa hende "paa en ligefrem simpel Maade" - ad dem fnøs hun under Sløret - Støvlehælene hakkede skarpere og hastigere . . . Hvor vilde hun hen?

Nu faldt det hende først ind, at Benene uvilkaarligt havde styret hen mod hendes Hjem.

- Men hvad i al Verden skal jeg dog der? spurgte hun sig selv og sagtnede sin Gang, til hun blev staaende paa et Gadehjørne paa Vesterbrogades Fortov og saa ned ad en temmelig smal Gade, som løb ned mod Kallebod Strand og efterhaanden flød hen i Mørke. Ud fra den strømmede Skrig af Børn. De vrimlede langs de klamme Brosten paa Fortov og Kørebane som Skruptudseunger imod Regnvej, legede, sloges, lo, hvinede, vrælede. Og højest steg Vrælet, naar en Vogn eller en Trillebør brød Klyngerne.

Om Hjørnet kom just en Dreng løbende med et Tøndebaand foran sig. Det skidne Tøndebaand tørnede mod Susannes Kjolenederdel og stænkede Pletter op paa hendes Figurkaabe. I sin Forbitrelse og Forargelse langede hun Drengen en Ørefigen, saa en Knap sprang af hendes sorte Handske. Drengen, som nok kunde begribe, at hun vilde anse det for under sin Værdighed at løbe efter ham, gjorde et langt Spring paa den anden Side Rendestenen, stillede sig ret trodsig i Positur, holdende sit Tøndebaand som Værn mod et muligt Angreb foran sig, mens han raabte: 48 - Hurræ for Jomfru Jensen! Jeg kan hilse Dem fra begge Deresses Forældre. Deresses Mo'r snakker Sotysk, og Deresses Fa'r er saa drivendes fuld, at han hverken kan gø eller gabe.

Susanne kendte sine Forældres Husfæller: Havnesjoverens yngste Barn, som hed Ludolf og paa Grund af sine Fortjenester havde frekventeret et Skoleinternat. Hun kendte saa vel af Erfaring, hvilket Ordforraad han beherskede, og hans liden Frygt for Skandale, at hun tog Flugten ned ad den mørke smudsige Gyde. Trods den ringe Opmuntring, Gadeungens Ord indeholdt til et Besøg i Hjemmet, stiledede hun hen derimod. Ja vist følte hun stadig Modstand mod at gaa denne Gang - og hvad vilde hun der egentlig? Skældsord - maaske Prygl ventede hende. Men under forvirret, vild Susen og Summen i Hjernen dreves hun stadig hen derimod.

Altsaa ... i en Fart over Gaarden, et Par raske springende Skridt op ad Jerntrappens riflede Trin i Baghuset, et Løb gennem en mørk Gang og op ad den med mange Støvlers Smudsaffald tæt og tykt bedækkede, smalle og stejle Hustrappe uden at støtte sig ved det af Fedt glinsende Rækværk med den afslidte brune Maling. Instinktmæssig skaanede hun sine pæne Handsker mod de uundgaaelige Pletter, som den mindste Berøring med dette Rækværk vilde have frembragt.

Pustende, med Hjærtet bankende helt op i Struben stod den lille Susanne paa Afsatsen i den bekendte Etage. Hun rystede over hele sit Legeme. Hun var dreven vild i Livets Tagfat, søgte et Fristed - Men var det et Fristed? Hvem respekterede det?

Hun maatte hen i Trappevinduet og græde et Øjeblik for ikke at komme tudbrølede ind til Forældrene, "for saa blev det først rigtig galt." Men bestandig huskede hun paa sine pæne Handsker. Hun trak den højre af, før hun støttede Haanden mod Vindueskarmen. Saa gav hun los for Graadens Pres. Taarerne faldt store og tunge som Tordenregndraaber. Det blev værre og værre. De vilde ikke standse. Hun mindedes, at hendes Fader, da hun var Barn, havde kaldt hende en "rigtig Tudebælle", og at hendes Moder i sit gebroknede Sprog havde sagt: "Susanne, la' vér met sodan immer at nasse Dig til." Saa lo hun, samtidig med at hun græd, samlede sig til et fortvivlet Mod, sagde til sig selv:

- Men jeg véd jo ikke en Gang, hvorfor jeg tuder; var i ét Sæt over Afsatsen, trak stærkt i Klokkens Haandtag og kvalte et "Uh", da hun hørte den tynde, skarpt dirrende Lyd.

49

Det varede længe, inden der lukkedes op. Endelig viste en lille, fed, sortsmudset Kone sig i sribet Nattrøje, sort opkiltet Underskjørt over de tykke Smalben, Fødderne i et Par lasede Listesko. Det purrede Haar væltede sig ned over Skuldrene. Det var Madam Jensen, Susannes Moder, som hendes Mand, den danske Tømrersvend for en Snes Aar eller længere siden havde ført med hjem fra Strassburg, mens hun kvidrede som en Lærke og hoppede som en Vipstjært, og mens han selv ved hver Lejlighed brugte sin smørrede, stærke Tenor af fuld Kraft til danske Fædrelandssange.

Da Madam Jensen saa, hvem hun havde for sig, formørkedes hendes i Forvejen sortladne Ansigt end mere. Hun knyttede sin store, ru og røde Haand med de af Vask afslidte flade Negle og gjorde en Bevægelse med den, paa én Gang tyssende og truende.

- *Sapristi . . . pots tausend* ... er Du sprejtende gal, *mioche*? Hvat vil Du hier? Vil Du schkruppe væk. Fi . . . fi! Pappa ligger und sofer och er so gal, so han sparker i sin Schlummer.

- Aa, Mamma, Mamma, hviskede Susanne, jeg er saa bundulykkelig.

- Ja nor man er Schwin, so kan man inte paa samme Gang være en edel Menneske, och nor man inte vil

være Tjenestepike, men trækker for at være Si-Tøs for Magasins, so har man sin Ambition i den verkehrte Ende, und ender i den bare Schnavs und Skidt. Afstet . . . afstet! Du ger mig bare *furieuse* und fôr mich til at skrike hejt, und vogne Pappa, so han blifer so stejlende gal, at han slar bote Porcelaine und Glasser i Schmatter.

- Mamma, Mamma, hviskede Susanne bønligt.

- Non, nein, nej!

Nu blev Susanne vred, og Vreden farvede hendes Kinders blege Hud teglstensrød. Hendes Mund blev bidsk som paa en ellers blid, men nu til Arrighed tirret lille Kat. Med stor Tungeraphed afleverede hun følgende:

- Ja, ja, Mamma. Nu kan Mamma se, naar hun ser mig igen. Det er som et Lig, der er fisket op enten af Kallebodstrand eller Sortedamssøen, men Mamma kan tro, at jeg skal klistre en Plakat paa et af mine Understykker, og derpaa vil jeg skrive med store, tydelige Bogstaver: Dræbt paa Grund af sin Moders Haardhjærtethed.

- Oh Din Tosk ... oh hold doch Din Mule og ti Dig, for hvis Du roper op, so kommer Pappa og slar Dich ihjel, længe før Du droner Dich, hvat nitter so det hele? Pst ... pst ...

50

mioche. Kam so ... so ... o ... là ... là, là *Suzon* . . . Du blef so rar, naar jeg sa sodan til Dich, mens Du var lille Barn . . . ver nu en got Pike . . . *Allons!*

Madam Jensen vilde gribe Susannes ene endnu behandskede Haand, men lod til at nære lige saa megen Respekt for en pæn Handske, som hendes Datter. Hun flyttede hurtig sin filru Haandflade op paa Datterens Haandlede og trak hende med sig ned ad Trappen, standsede ved Etagen nedenunder, tog et Nøgleknippe op af Lommen og lukkede Indgangsdøren op.

- Nu skal Suzon barsens se ... ja, ja ... ver nu fornunftig och *consciencieuse*, gewissenhetsfuld ... so skal Suzon barsens se ... Oh là, là, là, *Suzon*. Lifet er inte værre, end som vi self ger det til, ellers vilde det være noch mere værre.

En vild Blæst fejede dem i Møde og medbragte en afskyelig Lugt af vaskede Gulve, og da de kom ind i Værelserne, hvirvlede Trækviden i fjollet Dans gennem de aldeles tomme Stuer. Det løsnede Tapetpapir klaprede paa Væggene.

- T-ja, sagde Madam Jensen, de Snedkerfolk Beddersens . . . var noget Saugesindel, och Manden drak meget værre end som Pappa, og Kone drak galere, und so blef de jaget væk af Patron... af Wirthen, da de skildte for to Aars Miethleje . . . ach, vi skilder for én Aar, men nu, mens den Appartement her er tom, so ger jeg den rent for at drække af paa de Penger, jeg skilder . . . Men vi mo ut i Kikkenet, for hier er væmmelig . . . ptoj . . . *Merde* over den verdammte Wind!

Hun satte sig paa Komfuret, lagde først en Gulvklud derpaa, saa en Avis oven paa den ... for at Susanne kunde sidde uden at tilsmudske sig. Madam Jensen sagde:

- Dreck Kleterne tæt sammen om Dich og sit so och schnak und ver en klok Pike ... Na ... der var ham, Urtekrämersvenden, som forehrte Dig den forbandede gro Hat met den røde Plumage . . . Ach den Gang kunde jeg endnu prygle Dig eigenhändig . . . Na, Du ... Du ... *hoches la tête* . . . schütler po Ho'det. Na ... men ... jeg siger: *Le diable emporte ces épiciers*, for det véd jeg af Erfahrung, at de stôr den hele Dagen i deresses Verschleiss und rührer sig ikke til *promenade*, und, at de inte *remuerer* deresses store Krop, det ger dem *amoureux*, und da deresses Tunge er saa . . . *délièe* . . . sodan . . . ballevallervalval . . . (Madam Jensen smækkede med Tungen som med en Piskesnært og lavede en Række uarticulerede Lyde) und det ger Pikerne tossegale . . . Na, men den Urtekrämersvend . . .

51

na ... ferstaar . . . weg . . . *flambè* . . . *Tant mieux*, ... so meget desto meget mere bedre.

Susanne havde sagte ladet sig glide ned fra sit Sæde, laa nu paa Knæ, og hendes Hoved var sunket ned i Moderens Skød. Hun sagde intet, men lod sig bedøve af sin Moders kaudervelske Pludren, hvad hun saa tidt havde gjort, mens hun var en lille Pig, og der laa hun nu som den Gang og græd ganske stille. Madam Jensen lod sin store, mishandlede Haand glide gennem sin Datters rebelske Krøltop, som lignede hendes egen, glattede, hvor hun syntes, det behøvedes, snoede med Pegefingeren en Haarlok, som hun fandt trængte til en stærkere Krølning, alt mens Tungen tog sin livlige Motion.

- ... ach ja ... Jeg werfer mich immer vor, at jeg gav dich den Hat met den hvide Feder i til Din Geburtsdag, da Du var Barnpikere i et Aar, for en Hat met en Feder i ... och, den ger Piker saa schrecklich gale

. . . For so vilde Du have flere Hatter . . . und den ene Hat tok den anden, und hver Hat det var en ny Mandfolk ... ja ... ach ja ... *ma Suzon* jeg har været for dich en skidt Maman, for det, at jeg gaf dich den store Hat.

Susanne blev ved at græde.

- Hvin inte so, sagde Madam Jensen, men hendes Datters Graad smittede hende, og hun brast ud i en Graad, saa høj og saa stærk, at Datteren rejste sig og igen satte sig ved hendes Side. Instinktmæssig bødede Madam Jensen paa Graadens Følger ved at viske sit Ansigt af med sine nøgne røde Arme. Derved masede hun Sod og Støv helt om i Ansigtet. Hendes Datter tog sit pæne Lommetørklæde op og søgte at gøre sin Moder saa pæn som muligt. Saa lagde Madam Jensen sit Hoved paa sin Datters Skulder, som om det nu var hende, der søgte Støtte, og nu søgte Susanne at stive sin Moder af under hendes stakkate Hulken og gebrokne Ordstrøm:

- Ja ... ach ja ... det var godt, at Du kom ... for ellers schnakker man kuns om bar Skidt ... og ikke om Dinge, som . . . sodann . . . kommer fra det bare Hjærte . . . Hvorom har Du det so schnavs, Suzon? hvorom er Du kommen herut? Det er nideligt, at Du kom for Din stakkels Mamma at trøste.

- Nej, Mamma, det var Dig, der skulde trøste mig.

- Nej . . . Gu'beva's, hva' sku' jeg trøste Dig for? Du har fine Strumper . . . und Handsker . . . und har den Timmerstudent . . .

52

. . . Madam Jensen rejste sig op og huskede paa den Forargelse over Datterens Liv, som hun længe havde gemt paa . . .

- Und . . . och ... so lever Du som en Schwin ... So ... so ... *Oh ... là ... là ...* Nej . . . inte tude och skraale ... Na ... na ... Ja, *pour tous les diables*, hvordan skal jeg arme Mennsk have kunnet opdrage Dig . . . Jeg véd ikke Danske og jeg har aldrig videt Franske ... og jeg har videt skidt Disk . . . und Religion ... ja den var reformert . . . und min Mo'r var katolik . . . und Jensen han er en fortrukken *Luthèrien* . . . und jeg vét hverken det ene noch det andet . . . hvordan Deflen' i Helvede skulde jeg kunne have lært Dig Morale und alt, som skal fere Menneskenes Genre ind po Didens und Glücksalighetens Vej? Och derfor er Du bleven en Elskepige ... og ... Jensen Saubeller ... Uh ... uh ... Men Du er min Flæsk og min Blot . . . stakkels . . . *pauvre* . . . arme Suzon!

Atter en Storgraad og en fra Moderens Side lidenskabelig Omfavnelse.

Moder og Datter blev længe staaende, holdende hinanden tæt i Favnen. De havde begge en Fornemmelse af gensidig Afstivning. Deres Graad standsede . . . Madam Jensen spurgte endelig:

- Hvoromfor er Du egentlig kommen, Susanne?

Nu løstes først Susannes Tunge. Hun hviskede sin Historie ind i sin Moders Øre - baade hvad Madam Jensen vidste, og hvad hun ikke vidste:

Om Urtekræmmersvenden, der havde foræret hende den første Hat med Fjer, som for Resten var noget rigtig Snavs, for fra den første Gang, hun var ude med den, bare i taaget Vejr, var Fjeren en sjasket Klud, men det var yndigt at tage i Skoven sammen, naar alt var saa pænt og grønt, og Fuglene sang saa sødt. Susanne kunde huske alle de Vers, hun havde læst i Skolen, naar hun var i Skoven, og Urtekræmmersvenden havde forklaret hende, at saadant noget, som dette herre, det var hvad man kalder baade Romantik og Poesi, for Urtekræmmersvenden havde gaaet i Efterslægten paa Østergade. Og saa havde han sagt, at al Romantik og Poesi, det endte i Kærlighed - og det var ogsaa sandt.

Susanne fortalte videre om, at hvis man troede at fine Folk var moralske, saa tog man fejl; for det, der havde gjort det saa let for Urtekræmmeren at faa sin Vilje, det var det, at den Fuldmægtig i Banken, som hun havde sin første Kondition hos, og som havde taget en Kone paa et halvhundrede Aar for Pengenes 53 Skyld, han kunde ikke lade hende, Susanne, gaa i Fred, men skulde immer "fumle" ved hende, og saa skældte Fruen hende ud for det aller mest væmmeligste, der tænkes kunde, og saa blev Susanne saa gal, at hun gik ned og fortalte det hele i Urteboden, og paa den Manér blev Svenden hendes fortrolige Ven. Men hun opdagede snart, af hvad Beskaffenhed han var; han var forfærdelig til at gaa i Byen. Tilsidst opdagede Urtekræmmeren, at han "numside" af Skuffen, og saa kom hun, Susanne, og mange andre Piger af meget simpel Beskaffenhed i Forhør. Og saa maatte det jo gaa, som det var gaaet, for har en Pige først været i Retten, saa kan hun være saa stræbsom, hun være vil, og holde sig til et eneste Mandfolk, . . . hun har faaet bundet en Halmvisk ved Ørene ligesom de Heste, der bider, om ogsaa hun ikke er kommen saa vidt, at hun har faaet "Kort" fra Politikammeret.

. . . Naa, saa havde Susanne jo været hjemme, som hendes Mamma nok kunde huske, og Pappa havde

jo pryglet dem begge skiftevis, naar han kom hjem og var fuld.

- Ja det skal jeg kalde den gute Gut til *temoin* af! raabte Madam Jensen og rakte de foldede Hænder mod Loftet.

. . . Naa og saa havde Susanne bragt sin Fader Mad, da han arbejdede hos Tømrmester Dann ude paa den store Bygning i Alleen, ja nu skulde Mamma bare høre . . . Der havde hun en Gang set den store Hr. Dann selv. Og han havde rendt efter hende og sagt baade det ene og det andet. Men gamle Herrer . . . ptøj . . . saa vidt var det rigtignok ikke kommet med hende . . . det kunde man jo dog vente med, til man selv blev gammel og kunde gøre alt for Pengenes Skyld. Og tænke sig: En Mand, der havde en voksen Datter og Søn, og som var bleven Ridder af Dannebrogen for nylig! "Kongen skulde rigtignok vide, hvad jeg véd!" - for han er jo saadan en mageløs Familjefader, saa havde han aldrig gjort den store Tømrrer til Ridder. Men man maatte jo bjerge Føden. Derfor tog hun mod Hr. Dannels Tilbud om at skaffe hende Syning fra et Magasin, der hvor hun endnu havde Arbejde fra, og saa var hun for Høfligheds Skyld gaaet op og takket Hr. Dann paa hans Kontor. Men da stod hans store Søn der, og den gamle skældte ham ud, fordi han havde slaaet ham nogle Plader, og det var i det hele ingen fin Familie. For hvem skældte dog sin Søn ud, naar fremmede var tilstede? Det gjorde kun meget simple Folk . . . Men saa havde Sønnen ventet paa hende, Susanne, nede paa Gaden. Og han var saa 54 umaadelig morsom og kunde saa mange Viser fra Revuerne, og han havde taget Susanne med paa Revuetheatrene og baade givet varm Aftensmad og Champagne . . . "Og saa kan Mamma nok forstaa" . . .

Madam Jensen nikkede med en erfaren Kones Viden om, hvorledes det gaar til i Livet.

Susanne fortalte saa, hvad der var sket i Dag, at Dann havde havt den unge Vilhelm Vang med sig.

Da slap Moderen hende med et Skrig.

Susanne vaagnede som af en Hypnose, hvori hendes egen Pludren havde bragt hende.

Var det hende, som havde fortalt alt dette? Hun var aldeles forbavset, fortrød grueligt, at hun havde lettet den Byrde, der knugede hende, saa hendes Bryst var ved at sprænges, og allermest, at hun havde gjort det over for Moderen. Hellere en vildfremmed! Gud hvor dette herre var frygterligt!

Madam Jensen løb op og ned ad Gulvet, med Skørterne sluskende om Strømperne, løftede Hænderne mod Loftet og vred dem.

- Ach, mein Gott ... *oh mon Dieu* . . . Konferenzrath Vangs, mit bedste og fineste Sted. Fruen schmitter mich ner ad Trepperne, naar hun herer, hvad for en, jeg har til Datter. De gifer to Kroner om Dagen och fem og tive Ere til ... Ach ich Arme! Du ruinerer mig paa alle Manièrer. Ach, mit bedste Sted!

Men paa en Gang blev Madam Jensen rolig, hendes Øjnes Flammer sagtnedes, hendes Rynker lagde sig i de sædvanlige Folder, hun snød sin Næse i Forklædet og sagde:

- Och ja ... Han ter segu' inte sige hjemme til hanses Mo'r, at hendes Unge har væt paa sodan en Sted.

Susanne blev mere krænket ved denne Ytring end ved Moderens Hidsighed. Pigebarnet var saa træt og mat, saa tom, saa sløv. Mørke og Taage overalt! Langt ude i den havde Billedet af Vilhelm Vang, ham, den fine Dreng, der havde leget med hende i de dejlige lune og bløde Stuer og paa den smukke Trappe, dirret som en fjærn Flamme. Nu saa hun ham ikke. En ny Graadduet! Moderen tog hende om Livet, satte hende paa sit Skød, pirrede atter i hendes Krøller, kyssede hendes Nakke og lullede og vissede igen, mens hun mumlede:

- Ja *dèshonneur* den kommer af Fattigdom; det mo være den gote Guts Gesetz. For vil fattige Mennesker ha' en Smule 55 Pynt und Glete, so maatte Gud wircklich gi dem Force til at staa Forsøgeisen imod, ... for naar man hverken har Penger noch Force, so mo det jo blive det bare Dreck met en ulykkelich en.

Men (hun fór pludselig op med Forfærdelse malet i alle Miner) Din Pappa er opvakt af sin Brændevin, jeg kan høre hans Schritt po Treppen. Nu fór vi begge Priegel Pst ... pst *Chut* . . . still . . . Suzon. Nej han gor Dør her forbi, pst ... pst! *Chut!*

De tunge Trin paa Trappen døde hen. Skønt Madam Jensen fornuftigvis maatte begribe, at hendes Mand ikke kunde høre hende, skønt Susanne ikke mælede et Ord, blev Madamen ved at tysse med Haanden, listede sig paa Hosesokker ind gennem den tilstødende Stue til Gaden, kiggede ud af Vinduet, fulgte en Skikkelse, som skred hen ad Gaden, nikkede lidt beroliget og gik ind til sin Datter igen. Hun sad igen paa Komfuret, sammenkrøben og stille. Madam Jensen sagde:

- Ja, se nu gaar Pappa over i den Keller, den han kalder Schnasken, och so ger han det, som han kalder stænke Keferten up. Ach, Du uselige Drukkenskab! Det er ikke saa underbart, at den bode po Franske und

po Danske kalder sig *Grisene* . . . Ach, Suzon! Du skulde go, inden Pappa kommer, for han er so gal po dich, och siger, at Du har deshonorirt en respektabel *famille*.

- Hvor skal jeg gaa hen, Mamma? Jeg vil hellere blive her og tage mine Prygl end gaa hjem, saa den unge Vang igen kan faa mig at se som logerende. Jeg skal tage Sytøjet med . . . jeg kan jo sidde her paa Komfuret og sy, til Lejligheden bliver lejet ud ... jeg kan sove ovenpaa hos Nikolajsens.

Det ringede vældigt paa Døren.

- Han er der! . . . Han tror, jeg gør rent hier! *Chien d'un chien*.

Madam Jensen stod tøvende et Øjeblik. Da raabte hun:

- Suzon ... ind met dich i Stuen. Hold dich still . . . Vi mo se, ob han er got eller gal.

Susanne gik ind i den anden Stue. Det ringede stærkere end forrige Gang. Madam Jensen lukkede op.

Ind tren hendes Mand, garderhøj, køn endnu med en vældig krum Knevelsbart under den vel formede, men desværre meget røde Næse. Under den gamle Bulehat stod hans herkulesagtig krøllede Haar rebelsk om Øren og Tindinger og væltede ned ad 56 den røde Tyrenakke. Hans gevaltige store mørkebrune Hænder sad som et Par Bjørnelabber paa de svære Haandlede. Han maatte have kunnet knuse den fede, bløde Kone til Dejg, om han havde villet . . . Men, selv om han var nok saa fuld og arrig, holdt han altid tilbage paa sine Kræfter, indskrænkede sig til en Ørefigen, eller ogsaa behandlede han hende med Tugt at melde - som en lille Unge, lagde hende over Knæet ... og saa videre.

Men Madam Jensen sagde til sine Nabomadamer, at hun meget hellere tog de flade paa Kassen end de andre flade, "for det var so ugehyrlig krænkedes for en ældre Kone."

Nu lyste vel den kæmpemæssige Tømrersvends Øjne stærkt flammende, men Flammen var lystig og varslede intet ondt. Med en stærk men hæs Røst sagde han, .mens han slængte sin fedtede Bulehat hen ad Gulvet:

- Naa, Din gamle Strassburger-Gaaselever-Postej! Har Du forvundet de Klø, Du fik. Vær nu en skikkelig gammel Franskmand, Celestine. Værs'artig! sla' igen, men stød Dig ikke paa Knoklerne.

Han tog hende om Livet, svirrede hende rundt som en Top, saa Skørterne susede. Hendes tykke korte Ben svømmede om i Luften, og Slæberne dansede langt hen ad Gulvet.

Hun gjorde den Modstand, hun formaaede, men kunde ikke bare sig for at le. Da han satte hende ned, var hun saa svimmel, at hun faldt om paa Gulvet

Tømrersvend Jensen lo ogsaa, saa han fik Hoste derved.

- Sla' inte Din Glas-Popo i Stykker, min dejlige Mø, sagde han . . . Hør, Stine, Du og alle Fruentømmer, I er egenlig talt nogle forskrækkelige Køer. Har jeg inte præket for Dig, at naar en Mand kommer hjem med en rigtig Overkæfert, saa ska' I snakke Bæstet efter Munden og sige, at han inte fejler det allerbitterste, men er saa knusende ædru som en bornholmsk Sild. Ser Du, saa karesjerer han Jer, og saa lægger han sig. For det er en klog Mand, som har sagt, at Fuldskab det er barsens et Tidsspørgsmaal . . . Det er, Fa'en sprøjte mig, saa klogt sagt, som om Apostelen Paulus havde sagt det ... Det er ellers et Ladegaardslem, som er paa Kontoret ude paa Gaarden - en, som har vaaren Stodent, han har lært mig det, og jeg gav to Sorte for det Ord . . . Men ser Du, nu er jeg s'gu bare Mælk og Honning . . . men ser Du, det bliver vammelt i Længden ... og nu skal vi to s'gu ha'et godt, min tykke Franskmand!

57

Han trak op af sin Lomme to Halvflasker bajersk Ø1 og en Sodavandsflaske, som gennemskinnedes af et rødbrunt Indhold. Han tog nogle Dansetrin og sang:

Spiritus er en dejlig Ting,
den gir Sjælen et ædelt Sving,

satte den ene Flaske for Munden, mens han rakte Konen den anden. Da hun tøvde med at tage imod den, satte han sin egen fra sig, gik hen, tog hende om Halsen, tvang hendes Hoved tilbage og skruede Flaskehalsen ind i hendes Mund. Da hun saa sugede til sig, lo han og sagde:

- Saadan hælder man amerikansk Olle i Heste og Kvæg . . . Saa, Stine, levn kuns lidt til mig . . . Lav os saa en Taar Kaffe, saa kommer vi disse hersens (han løftede Sodavandsflasken) i den i Stedet for det Melklister, som Bagerne snyder os med og kalder for Fløde med Skind . . . Hvad Satan er det, som snøfter derinde! Er her en Kat? Saa kværker jeg ham.

Med Ængstelse saa Madam Jensen sin Mand nærme sig Døren til den Stue, Susanne var flygtet ind i. Hun tog ham blidt ved Armen, saa bønligt op mod ham.

- Din Datter er derinde, sagde hun.

Jensen trak Brynene sammen, pustede sine Knevelsbarter ud, og hans Øje blev barsk. Men han tog sig sammen og sagde til sin Kone:

- Godt! Lad hende bare komme. Nu er jeg i Humør til at balbere hende paa en mere højtidsfuld Maade.

Han gik hen, aabnede Døren, og med en Mine og en Holdning, som slet ikke var saa daarligt afluret af en Pære nobles Manér i Folkekomedier, sagde han med smørret Salvelse i den hæse Stemme:

- Kom! Frygt ingen Overlast . . . men, paa min Ære - Sandheden skal Du høre . . . den fulde Sandhed . . . uden Possemøntmagerarbe'de!

Susanne kom ydmyg krummet og bævende ind at stædes for Faderen med de vældige Hænder, hvis Evne til at lange Ørenfigen ud hun kendte af Erfaring.

- Du har vanæret mig, sagde han i samme tilstræbte Theaterpathos, og ikke alene mig, men Din agtværdige Moder der . . . Du griner da vel inte, mit franske Fedtelam? naa inte? ... det skulde jeg heller inte haabe . . . Naar man har sat Børn ind i 58 Verden ... og Din Moder har gjort det med Smerte ... ser Du, saa har man Ansvar for dem, og naar en Pige skejer saadan ud som Du, saa knuser Du Dine Forældres Hjerter og fjøjer Skam over deres graanende Lokker, som Du endogsaa kan bringe med Sorg i Graven . . . Franskmand, jeg synes Kaffen koger over . . . Susanne, vend om og forlad Lastens Vej! De siger, at den er blomsterbestrøet, men saa er det med giftige og raadne Blomster. Lad os være fattige, men dydige (Tømrersvend Jensen tog sig en Slurk Kognak af Sodavandsflasken). For om ogsaa den anden Vej. . . Dydens og Moralens Vej inte er blomsterbestrøet, saa ... saa ...

Jensen kunde ikke finde paa Eftersætninger, saa sig om, for muligvis at finde et Motiv af Omgivelserne, og hans Blik faldt paa hans Datters Hat.

Hans Ansigt, der hidtil kun havde udtrykt den Fantasiens Forbitrelse, som han havde strammet sig op til i sin Rolles Medfør, blev nu ondt for Alvor. Han for hen mod sin Datter, rev Hatten af hendes Hoved, holdt den ud for sig og sagde:

- Ja Dydens Vej er inte bestrøet med Fjer, som man tjener paa den Manér, Du har tjent til den Hat paa, Din Rakkerpukkel!

Han slog Hatten mod Gulvet, satte sin store Fod paa den, skruede Pulden med Hælen, saa den laa som en uformelig Masse paa Gulvet.

Susanne gav et Skrig fra sig, hjærteskærende som et Dyr, ramt af et Knivstik i Hjærtet.

- Aa, min Hat - min kønne, yndige sidste Hat!

Hendes Fader blev ved i vildt Raseri at sønderslide Hatten med sin Hæl, mens han raabte:

- Du er en Skruebrækkertøs. Tror Du, jeg sidder paa Kroer og Knejper som en Fjollefredrik? Tror Du 'nte jeg véd, at den Hat og alt det andet Dingeldangel kommer fra den Blodsuger Danns langslaede Dreng?

- En lille Kafé, *min Coco!* vovede Madam Jensen ynkelig pippende at fremklynke.

- Ja jeg skal, Fa'en vælte mig, gi' Jer Kaffe begge to, brølede Tømrersvenden, og hans store Næver greb - den ene i Konens, den anden i Datterens Nakke - og rystede de to smaa Kvinder, saa alt dansede inden i dem. Men da han saa dem gispe som Duer, der skal kvæles, slap han dem med de Ord: 59 - I Fruentimmermøg! I gaar itu, naar man rører ved Jer. Madam! La' vos saa ta' de sorte.

Madam Jensen skyndte sig med at servere Kaffen med den skrækkelige saakaldte Kognak i to Spølkummer.

Susanne var bleven liggende paa Gulvet. Hændervridende betragtede hun Ruinerne af sin Hat.

- Op med Dig, Din Bavianunge! sagde Jensen. Du skal faa en anden Hat, som inte er saadan en Herrevinker . . . Laan mig et Par Kroner, Franskmand ... Vil Du op med Portemoniksen, Du gamle Kanin! . . . Saa gir jeg de to Kroner i Forskud, saa kan jeg magelig faa en Tøsehat paa Afbetaling . . . Og saa . . . Din Tøs, saa bliver Du her uden Sludder. Vi la'r Dit Tøj hente . . . Din Mo'r lægger ud, hvad Transporten koster, for saa længe Striken varer, er jeg insolvent . . . Og saa lever vi som fattige, men ærlige Folk med Haab om Arbejdernes Fremtid. Susanne skal op af Skidtet, saa sandt der er Ære i Livet paa Karl Peter Jensen ... Og saa

. . . hvad Sat'en var 'et, de sagde i Strassbourg? . . . Leve Glæden! Hva' sa' de, Celestine?

- *Vive la joie!* sagde Madam Jensen med Taarer i Øjnene.

VII.

Der havde ikke været Ro i Vilhelm Vang siden den Dag, han havde guset Susanne som voksen.

Hvad kom den Pige ham ved?

Han knipsede hen i Luften og sagde "Pytsch!"

Det var dog for galt. Fordi de havde siddet sammen mellem de Baljer, hvor de to store Planter groede paa Trappeafsatsen der hjemme . . . saa blev han nu formelig generet af denne Susanne Jensen og følte noget, der lignede et Samvittighedsnag . . . Vrøvl! Han kunde jo være akkurat lige glad. Hvad kom det hele ham ved? Ikke det mindste.

Han luskede gennem Sankt Pederstræde flere Aftener i Træk. Ikke Spor af Lys eller Liv bag de to Vinduer i det smalle Hus's Stue-Etage.

60

Det var Vilhelm Vang en Slags Trøst - og dog . . . han vilde gerne tale med Susanne - vilde . . . vilde ikke . . . For hvad skulde han sige til hende?

Han blev saa rasende paa sig selv, paa Susanne, paa Julius Dann, paa Povl Tode, at han bed sig selv i Tungen.

Han var faldet ned i noget uædelt, noget bestialsk. Han sagde til sig selv:

- Du begærer hende som en Hingst en Hoppe. *Voilà tout* . . . Den franske Frase hjalp ham til noget kavalleragtigt, lapset, som han attraaede i dette Øjeblik.

Der var noget oppe i ham, som han ikke for Alverdens Guld turde eller vilde tale med sin Moder om. Han gav sig til at drikke. Det var underligt, men naar han drak, syntes han, at han tænkte bedre - eller dog, at hans Sind lagde sig til Ro, saa den ene Tanke ikke jog den anden.

Han drev da ned i en Vinkælder. Der sad en gammel afskediget Kaptejn og slurfede Kognak og Vand i sig. Der sad adstadige Borgere og blev fulde i jævn Progression. De tog den ene "lille" Portvin og Sherry efter den anden. Tobaksrøgen laa tæt som en Brandtaage.

- Du skal lidt ud i Livet, havde hans Fader sagt.

Var det Livet, saadan en Vinkælder. Var denne afskedigede Kaptejn et Menneske? Han som oven i Købet var hans Moders Halvfætter, han som sad der og sugede Toddylevninger op fra sin mægtige Knevelsbart og med snøvlende Stemme sagde saadan noget som:

- Og saa var vi midt mellem to Pilehegn . . . Plaf . . . Puf . . . naa saa ... ja ... saa kommanderede jeg i Løb . . . Omkring? Og saa, Fanden skal evig eje mig, om ikke Tyskerne blev bange ... og Folkene de raabte: Leve Løjtnant Raabjerg . . . det var mig . . . forstaar De ...

- Det var brilliant, raabte to Haandværkere, som trakterede Kaptejnen for at lyve og prale.

Uh - fy! det var jo den samme Verden, Vilhelm havde følt som en fjendtlig Magt fra den Tid, hans Bevidsthed ret vakt. Denne Ophobning af Aandløshed, Løgn, Humbug, Snyderi . . . denne Verden, han vilde redde sig ... ja ogsaa Susanne . . . op af.

Han fandt den sagte fremskridende Rus behagelig, drak det ene Glas af den bedste Portvin efter det andet. Han, gemte sig i sin Krog, samlede Overfrakken om sig og lod Minderne passere 61 frem for sig i Billeder, Minderne fra sit Hjem, sit skønne Hjem, behersket af sin Moder.

Livet? -

Han havde talt med sin Moder i det næstsidste Skoleaar, da en dygtig Lærer i Græsk, frisindet og alsidig

dannet, havde gennemgaaet Sofokles's Antigone og Platons Symposion med sine voksne Disciple. Samme Filolog havde ogsaa opfordret dem til at læse Shakespeares "Kong Lear" med dem i Oversættelse.

Her er Livet - her er Verden! Den faste paa mægtige Marmorsøjler hvilende hellenske Verden - og saa en anden Verden, hvor Samson greb om Søjlerne, saa Templet ramlede, og alle vilde Vinde under Lynglimt og Tordenskrald suste over Tomterne, mens Skrig hørtes fra den vilde Hede, og Skyerne, den ene med mere revne Rande end den anden, taarnede sig op paa Himlen.

Hans Moder lyttede med Andagt til Platon i Heises Oversættelse, til "Kong Lear" i gamle Foersoms geniale, ubehjælpssomme Fordanskning. Under Læsningen af den sidste lynede Fru Vangs store brune Øjne og beduggedes i mild Afveksling. Hun kendte hver Replik fra gamle Dage, da hendes daværende Forlovede havde læst Tragedien med hende paa Engelsk.

Da den forklædte Jarl af Kent havde overdænget Gonerils Hushovmester med den Salve af Skældsord, lo Konferensraadinden, og med en Skolepiges Stolthed reciterede hun, mens hun lagde sin Haand over paa Sønnens, og sagde:

- Villy . . . jeg kan det udenad: *A knave, a rascal, an eater of broken meats, a base, proud shallov* og saa hele den Ramse af de fantastisk opdyngede Skældsord.

Hun fortsatte: Skulde jeg ikke have Ug med Kryds og Slange . . . Villy? . . . Jeg elsker den Ramse forfærdelige Skældsord. Jeg skal sige Dig hvorfor. Da jeg var i London med Din Fader, saa mærkede vi, at vi daarlig kunde klare os praktisk. Vi lo ad hverandres kluddervorne Engelsk. En Dag, da vi kom hjem fra Hotel Bristol og mærkede, at Kusken havde trukket os vældig op, saa sagde Din Fader: Hør Liscia, trøst mig med Jarlen af Kents Ramse Skældsord og lad os lade, som vi havde overdænget den "*rascal*" af en Kusk med dem. Aa - saa lo vi, Villy!

Platons Symposion havde Fruen hørt med nogen Anstrængelse, havde tidt haft svært ved ikke at blive adspredt, havde ikke ret fulgt med de indledende Taler til Eros's Pris, havde smilt flygtig af Aristofanes's Spaltning af det oprindelige Menneskevæsen i de 62 to Halvkugler, var vel bleven en Del betagen af Alkibiades's og Sokrates's Ord, havde ladet Haandarbejdet falde under den lange Slutningstale. Nej, men Apologien! den var henrivende. Hun raabte Bravo til Sokrates's Paastand om i Stedet for at blive dømt til Straf at hædres med offentlig Bepising paa Prytaneion.

De bladede lidt i de store Mapper med Kobberstik og Fotografier efter Oldtidens plastiske og arkitektoniske og Renæssancens maleriske Mesterværker: de Mapper, som fyldte en hel stor Etagère i Dagligstuen.

I Aften fik Vilhelm Taarer i Øjnene ved Erindringen om, at han en Gang opdagede sin Fader henne i Stuens mørke Baggrund. Han var kommen ind gennem Døren til sit Værelse, uden at blive bemærket, og hans Moder opdagede ham slet ikke. Vilhelm havde, mens han langsomt og med lidt Besvær oversatte et Stykke af Apologien for sin Moder, faaet Øje paa Faderens hvidhaarede og hvidskæggede Hoved i den dybe Dæmring mod den mørke Portière. Han saa sin Faders Øjne dvæle ved ham og hans Moder. Drengen havde Selvbeherskelse nok til at lade, som om han intet mærkede, hans Læber bevægede sig i samme langsomme Rytmer, mens han monotont og stille sagde de Ord, som Platon havde lagt sin ideale Filosof i Munden.

Han kunde føle, hvor Konferensraad Vang holdt sit Aandedræt tilbage, hvor han nød Gruppen, skimtede hans venlige Smil og Bifaldsrik hen imod dem, saa ham liste sig ud som han var kommen, morende sig over, at hans Moder intet havde mærket. Han blev sig fra den Stund bevidst, hvor meget han holdt af sin Fader. Han blev stolt af ham.

Naar hans Klassekammerater i Frikvartererne livlig bekæmpede de gamle Sprogs Berettigelse som Hovedfag i den lærde Skoleundervisning, tav han med en indvendig fornem Ironi. Han og hans Familie stod i et andet Plan end disse Sønnen af ringe Embedsmænd, Officerer, Grosserere, Industrielle. Deres plebejiske Instinkter hverken foragede eller interesserede ham, Konferensraad Vangs og Frues Søn.

Et perikleisk Demokrati, kranset af kæk Kunst og Videnskab, tronende som den stadbeskyttende Athenes Statue, højt over den fint smykkede Gavl, de figurrige Metoper, den blinkende Arkitrav, de bærende Søjler - alt i polykrom Pragt - det maatte være Idealet, der skulde tilstræbes.

Og han tænkte paa, hvor det havde tindret i ham den Dag, 63 han havde hørt sin Professor tale om Aristoteles: om Mulighedernes Udformning af det livssvangre Stof, om Stoffets Forædling i Form, om det evig mod Guddommen opad stigende Liv, en Panathenæer-Procession skridende frem til den store Fest, hvor Guddom og Natur favnes.

Vilhelm Vang bestilte det ene Glas Vin efter det andet - fornyede Bestillingen hver Gang, han blev reven ud af sine Drømmerier, naar den halvfulde Kaptejns snøvlende Stemme løftede sig til en Ed, hvormed han vilde garantere Sandheden af sine Krigsbedrifter. Da fortrak hans Mund sig, mens han saa ud i Røgskyen paa

de raa blussende Ansigter, da lød Spotten i ham.

- Se saadan ser Livet ud. Hvor er de Idealer, jeg drømte om? I Maanen!

Det var ham en Lettelse, da han følte, at han selv blev dummere og sløvere, at han mere og mere kom i Jævnmaal med Gæsterne, som sad og slog Tærninger mod det grønne Klæde i den firkantede Tingest og gjorde Regnskab ved Hjælp af Svovlstikker.

Endelig fik han sig rejst efter mange Gange at have besluttet at gaa. Atter ned i Sankt Pederstræde! Der var Lys i Stueetagens to Vinduer.

Vilhelm Vang lyttede og lyttede. Der gik ingen Lyd ud fra Stuen derinde, alt var dødsstille.

Med bankende Hjærte og listende Trin gik Vilhelm Vang op ad de to Stentrappetrin, tog prøvende i Dørhængslen. Der var bælgmørkt paa Trappegangen. Famlende nærmede han sig Døren til Stuen, strøg en Tændstik af. Et Visitkort var hæftet med fire Messingsøm til Døren. Forgæves stræbte hans nærsynede Øjne at læse, hvad det var for et Navn, der stod. Under Anstrængelsen tabte han Balancen og tørnede med Ansigtet mod Døren.

En raa Stemme - det var ikke Susannes - lød skrattende:

- For Satan! her en Herre herinde.

Der faldt som en Regnbyge af Skam over den unge Students Hoved.

Da han kom ud i den sludfulde vaade Martsaften, søgte han at samle sig.

Jo, der stod Gaslygterne døsig gloende som før, og Gaden var utvivlsomt St. Pederstræde. Han citerede med Galgenhumor Carl Baggers Vers:

64

Der, hvor de Stene med Jernlænker staa,
der er Theatret; stol kun derpaa.
Hvorfor mon skulde jeg lyve?
Løgn er ingen Mands Tarv;
Mordere, Skælmer og Tyve
faa ej den himmelske Arv.

Om han raabte Susannes Navn ud i Taagen? Alene Tanken forfærdede ham. Han vilde hjem . . . hjem! Liste sig ene op paa sit Værelse og sove. Helst mange Dage i Træk.

Der var Lys i Etagen, hvor hans Forældre boede. Det var i Dagligstuen . . . Naa Klokken var ogsaa kun elleve.

Ingen maatte høre, at han kom hjem . . . Nej fy, hvor hans Hæle hang fast i Trappetrinene! Det gjorde Larm. Blot forbi første Sal . . .!

Hu ... ha ... Nogen tog i Smæklaasen i Døren fra første Sal ... Nej ... nej ... det var vist en Fejltagelse.

Vilhelm Vang paaskyndede sine Skridt op ad Trapperne. Klimprende og klamprende gik det.

Han naaede sit Værelse, overbeviste sig selv om, at han intet fejlede, ved korrekt at tænde Lys . . . Han vilde skrive, udforme, hvad han havde tænkt og drømt i denne sidste kvalfulde Maaned, skildre Scenerne mellem Tode, Dann og ham selv, Malermesterens Interiør . . . Scenerne i Vinstuen.

Der var dejlig varmt. Han fik Skriveapparater frem, og Pennen dansede over Papiret som en Raa over en Skovaabning.

Han begyndte:

- Den højeste Idealitet . . . Liv i Tankens ætheriske Sfære . . . den sjofleste Realitet: Liv med Skøger og Drik . . . Blot ikke den mæglende Spidsborgerlighed! . . . Templets lysfunklende Tinde . . . eller Rendestenen.

- *Vive l'aristocratie!* . . . *Vive la révolution sociale!* . . . *A bas la bourgeoisie!* *Vive la canaille!* Man naar som Shakespeare op til den højeste Piedestal som Fodstykke eller man dør som Greene, der siger: "Hvis jeg dør og kommer i Helvede, vil jeg komme i Selskab med bedre Folk end mig selv" ... Ja dø, som han, luset, forædt af røgede Sild, fortrukken af Rhinskvin . . . efter at have prøvet den fineste, sarteste Elskov - den gemeneste Liderlighed . . . saa dø i Rendestenen . . . Borgerlig har han aldrig været . . . *A bas la bourgeoisie!* . . . Leve Greene! Ned med Estrup!

Vilhelm Vang vaagnede ved Morgendæmringen, fandt sig selv med Overfrakke paa, fuldt paaklædt oven paa Sengetæppet.

Men hvad var det? Kakkelovnen buldrede, og det flammede glørødt fra dens gitrede Aabning. Hvem kunde have lagt i saa tidlig i den mørke Morgen?

Vilhelm Vangs Morgendvaskhed blev overvunden af Forundring. Den Kakkelovn med sin Flamme og sin Varme var ham et Symbol paa hans gode Hjem, hvor der vaagedes . . . vaagedes for ømt over ham. Hvor blev han led ved sig selv, da han opdagede, hvor raat han havde smidt sig paa det røde Silketæppe med Støvlerne, smudsige fra hans Gadestrørfen. Uvilkaarlig sukkede han:

- Hvad vil Moder sige, naar hun ser dette?

Da Vilhelms Blik atter søgte det røde Hul, der livnede saa hyggeligt i hans Sind, saa han i Krogen noget røre sig. En høj mørk Skikkelse rejste sig.

Han trak sit Vejr dybt. Da mærkede han en Duft, som han helt vel genkendte.

- Moder! sagde han halv højt.

- Ja, min Dreng, her er jeg.

- Men Moder dog! Nu ved Nattetid ... og ...

- Klokken er syv, min Dreng. Jeg hørte, at Du kom hjem . . . jeg véd, at Pigerne forsømmer Din Kakkelovn ... Du skal ikke være bange . . . jeg har taget min gamle Pelskaabe paa for ikke at forkøle mig paa Trappen. - Men jeg er rigtig vred paa Dig, Villy, det vil jeg sige Dig . . . Vil Du gælde for Kavaller, Barn, og saa kaste Dig saadan oven paa Sengen med Støvler. Det er jo malproport, mildest talt. Er det min pæne, gentile Dreng? Fy, Villy! Jeg er virkelig vred. Nu vil jeg gaa ud et Øjeblik, og hvis Du holder en Smule af mig endnu, (Vilhelm kunde høre Graaden bæve i hendes Røst) saa rejser Du Dig, klæder Dig pænt og ordenligt af ... der ligger rent Nattøj her paa Stolen . . . saa gaar jeg ud, men kommer tilbage for at skænde paa Dig. For Du har været styg i den senere Tid . . . Men saa sætter jeg mig ved Din Seng, for jeg véd, at hvis det skal vare for længe, saa faar jeg ikke sagt Dig, hvad jeg skal og bør sige Dig. Naar nogle Timer er gaaede, saa er jeg ikke vred mere, og jeg vil netop tale med Dig, mens jeg er vred.

- Men Moder . . . vil Du gaa ud paa Trappegangen - og . . . ?

- Jeg siger Dig jo, at jeg har Pels paa. Vilhelm, vil Du nu straks staa op og tænde et Stearinlys, klæde Dig ordenlig af og gaa i Seng . . . ellers bliver jeg endnu mere vred paa Dig, end jeg er ... og saa siger jeg det hele til Din Fader.

Vilhelm adlød. Fem Minutter efter var hans Moder inde igen, rullede Persiennen ned for Vinduet, satte sig og begyndte:

- Hvis jeg græder, Vilhelm, saa er det af Forbitrelse, slet ikke af Sorg. For Du er ingen Dreng mere, og Du skal ikke hænge i mine Skørter. Det siger Din Fader. Men jeg er meget forbitret, fordi Du bærer Dig saadan ad, Du, som har havt saa mange ædle Interesser, som har rejst sammen med mig gennem saamange Tankens og Aandens Riger ... ja (her brast Stemmen, og Taarer brød frem) hvor Du, uden at vide det, fra min Elev blev min Lærer og Vejleder . . . Jeg mener, at jeg kunde have Lyst til at haane Dig med saadanne Ord, som jeg kunde tænke mig kunde udgaa fra en af de Sibyllers Mund . . . jeg mener Michel Angelos i det sextinske Kapel . . . der højt oppe. Jeg kan føle, hvad en vred Moder vilde sige, men jeg kan ikke sige det selv, fordi . . . fordi jeg kun har det eneste Barn.

Et Øjeblik sad Konferensraadinden med venstre Profil vendt mod Sønnen. Vilhelm havde jo kun set Michel Angelos Sibyller i saa formindsket Skikkelse som i Kobberstikkene paa Væggene i hans Faders Værelse, saa han i et Øjeblik kunde tage det lange skarpe Ansigt med den krumme Næse og de stort skaarne mørke Øjne for noget sibylleagtigt, uden at nogen parodisk Tanke meldte sig. Den meldte sig først, blandet med mild Rørelse, da hans Moders tilstræbte Pathos brast ved det pludselige Spørgsmaal.

- Hvad er det for et Fruentimmer, som har forlokket Dig? . . . Nej, Du behøver ikke at sige mig, hvem det er, Villy. Men de er afskyelige, disse Vampyrer, de er ikke bedre end Aagerkarle . . . Tror Du, saadan en er i Stand til Kærlighed? Kan Du dog ikke tale med Din Fader derom? Han har en Gang sagt: Det er Individier, som spekulerer i unge Menneskers Lidenskab som Børsjobbere i Pengegriskhedens Lettroenhed hos uvidende Personer.

At Aspiration mod højstemt tragisk Pathos hos en dansk Embedsfrue maatte slaa over i borgerlig

Dramastil, var formodenlig for Sønnen saa umiddelbart indlysende, at han ikke mærkede eller ænsede det.

Vist er det, at da hans Moder vendte sit fine smalle Ansigt mod 67 ham *en face*, og. Øjnenes store troskyldige Bekymring tindrede ham i Møde, saa var alt sibyllinsk borte.

Det var samme Slags Øjne, Moder og Søn havde. De mødtes paa gammel Vis.

Vilhelm rejste sig paa Hug i Sengen. Fru Vang slyngede sine Arme om ham, men da han vilde kysse hende paa Munden, vendte hun ganske mod Sædvane Kinden til, gjorde Modstand, som hun vilde rive sig ud af hans Favn, og sagde med svagt opblussende Vrede:

- Tør Du kysse Din Moders Mund efter saadan en Nat? udbrød hun.

- Ja, svarede Vilhelm Vang.

- Ja, hvis *Du* tør det ... saa tør jeg det ogsaa. Gud ske Lov for *det* Ord, min Dreng!

- Nu skal jeg fortælle Dig det hele, Moder.

Og han fortalte hende Historien om den lille Susanne, hvor den havde oprevet ham, hvor hele Livet havde trængt sig mod ham som et overvældende fjendtligt Angreb. Fru Vang lyttede aandeløs til de halvt hviskede Ord, mens Dagslyset gennembrød Persienerne og gjorde Lysflammen hvid.

Konferensraadinden fik Taarer i Øjnene over, at det var gaaet den rare, pæne, lille Susanne saadan, men hun hviskede til Sønnen:

- Villy ... Du er vel ikke forelsket i den fransk-tyske Vaskerkones Datter? Jeg mener alvorlig.

- Hvad véd jeg? Men ... uh hvor Livet derude er væmmeligt - og jeg er tvungen til at tage mig af Susanne. Der er noget i mig, som befaler det.

- Jeg anede, Tiden vilde komme, sagde Fruen stille. Men nu skal Du være en god Dreng og blive hjemme hos mig i Dag. Er Du træt, saa fortæller jeg Dig de gamle Rejsehistorier, og saa tager vi Billederne frem . . . Endnu en Gang . . . endnu en eneste Gang, min egen Dreng . . . Gaa saa i Guds Navn Dine Veje! Og jeg lover Dig, jeg skal gøre alt for at hjælpe Dig med at redde Susanne. Penge skal Du faa. Du maa ikke gøre Gæld . . . Men Du maa ikke mere fortælle mig noget om hende . . . heller ikke om andre . . . saadan nogle fæle nogle . . . Sov nu Barn . . . saa skal jeg have en udmærket Frokost til Dig Kløkken elleve. Saa taler vi ikke mere om de Ting, Du har fortalt mig, nu. Men saa er Du sød og bliver hos mig til i Aften . . . Saa slipper jeg Dig løs, min Dreng, siden Din egen Fader har raadet 68 til det ... og saa lover jeg Dig, at jeg skal gaa i Seng, om ogsaa Du bliver borte til den lyse Morgen! Jeg har resigneret.

Det blev en yndig Dag, trods Fru Vangs stadig frempihlende Taarer. De saa paa Billeder, hun og hendes Søn, og han læste for hende Digte af Musset og Shelley, et Kapitel af Marie Grubbe, Partiet af Brandes' "Romantiken i Frankrig", som behandler Musset og George Sand, Niels Møllers nys udkomne Oversættelse af "Agamemnon". Vilhelm skjulte sin Træthed; hans Moder lyttede flere Gange mere til Klangens af sin Søns Stemme, end til de Ord, han læste.

Der stod god Vin og Smaakager foran dem paa Bordet. De spiste alene til Middag Kl. 7. Konferensraaden var ude. Ved Middagsbordet var de begge meget matte, men ingen af dem vilde være ved det. De nikkede til hinanden og bestræbte sig for at se livlige ud. Men de talte ikke om det læste som i gamle Dage.

Mørket faldt paa. Fru Vang sagde:

- Gaa nu, min Dreng ... ud i Livet! Hun forsøgte at le. Hun tog ham om Hovedet og kyskede ham:

- Jeg er ingen gammel Snærpe ... Du maa ikke . . . nej ... jo ... Du maa nok. Du kan jo søge Susanne . . . men Du maa ikke drikke . . . Aa, Villy, jeg véd ikke, hvad jeg siger.

- Saa bliver jeg hos *Dig*, Moder.

- Nej, nej, nej, nej! Du *skal* gaa. Farvel, min egen Dreng.

Hun løb ud af Dagligstuen ind i Kabinettet og laasede Døren efter sig.

Vilhelm gik ud.

Da Konferensraaden kom hjem om Aftenen, saa han paa sin Kone:

- Naa . . . Vilhelm? spurgte han.

Fruen pegede ud ad Vinduet.

- Hm, tror Du, det har Fare?

- Aa nej.

- Han er kommen fuld hjem. Det maa ikke gaa for tidt paa. Og min Liscia skal virkelig ikke staa op ved Nattetid for at servere Hvalpen Sild og Sodavand. Lad ham om det.

69

VIII.

Tømrmester, Borgerrepræsentant og Ridder Emilius Dann var ikke som Malermester fode en selvgjort - hvad Tode kaldte "selvmættet" - Mand. Han var ganske vist af Haandværkerslæggt, men hans Bedstefader var alt en velstaaende Tømrer, som ejede flere gode Ejendomme i Byen i Frederik VI's Tid. Han døde som Premierløjtnant i Brandkorpset. Hans Søn løftede Forretningen endnu højere, levede saa længe, at der var stor Fordel ved at spekulere i "Grunde" paa Broerne. Han beboede en Aarrække en af de gamle Villaer med en mægtig Have ud til "Kærlighedsstien" og Peblingsøen, var velhavende nok til at kunne tilbringe en stor Del af Sommerdagene med Piben i Munden og broderede Morgensko paa Fødderne i Haven og sysle med Blomsterne; til at sejle paa Søen om Aftenen med et indbudt Selskab. Hvidklædte Damer sang i unisont Kor Sange af de Vaudeviller, som var *en vogue* fra Kasinos ny Theater. Tømrmesteren havde kold Punsch og Smørrebrød med i Baaden. Han lo, som han var betalt for det, naar han fik listet saa meget ned i sin Kone og de unge Damer, at de blev lystige og oversprøjtede hinanden med Vand i rigelig Masse af de hule, røde, lidet plejede Hænder. Da sang Tømrreren med Bestræbelse efter dramatisk Foredrag:

Hver Morgen henter jeg mig en Spand
Rullen gaar, Rullen gaar,
af Brændevinsbrænder Brøndums det varme Vand,
Rullen gaar, Rullen gaar.
Spanden blev fuld, men jeg blev det samme,
saa fik jeg nok Klø af min Madame,
Rullen gaar, Rullen gaar;
kom skal I se, hvor Rullen gaar.

Saa slog han selv en Haandfuld Vand paa sin Kone, som først vrissede, saa lo, naar han sagde:

- Søde Klementine; jeg véd godt, at Du er Frue, saasom Du er gift med en Brandløjtnant . . . Skaal for Løjtnantinden!

Saa klinkedes der med Glassene med den kolde Rompunsch i; og lystig Latter, lystig naiv Sang hvirvlede hen over den stille, grønt omkransede Sø.

Naturligvis var Tømrmester Dann ikke en saa forhærdet Lyriker, at han modstod Fristelsen til at sælge sin store Grund i Parceller, da Tidens Fylde kom. Han flyttede da ind i en af 70 sine Ejendomme i Byen, højnede sit sociale Niveau ved at indbyde nogle underordnede Skuespillere og et Par afskedigede Infanterikaptejner, alle Stamgæster i en Vinkælder paa Hjørnet af Gammeltorv og Raadhusstræde, hvor Tømrmester Niels Dann tog sig et Glas Portvin, naar han kom fra sin Plads paa Farimagsvejen. Han avancerede fra Løjtnant til Kaptejn i Brandkorpset, var nu i Rang med sine to afskedigede Omgangsfæller af Armeen. Han havde endog tænkt paa at foreslaa dem at drikke Dus, men saa randt det ham i Hu, at saa vilde de ikke sige Hr. Kaptejn til ham, som han sagde til dem. Han foretrak da, at de alle sagde "Hr. Kaptejn" til hverandre. Niels Dann var en modig og flink Brandofficer ved Ildebrandene, bandte som en Matros, naar han kommanderede i trekantet Hat med gul Fjerbusk, mens Ilden gav Genskin paa hans Kaptejnsepauletters dirrende Kannetiller.

Ellers en bundskikkelig Mand - hjælpsom, godgørende; lidt for svag overfor Vin og Kvinder. Selv i pæne Selskaber gjorde Drikkevarernes Følger ham lidt for "presserende" overfor Damerne. Han vilde gerne spendere en Droske, naar han havde paataget sig at bringe en Dame hjem fra et længe varende Aftenselskab, og svarede paa hendes Indvendiger:

- Jeg forsikrer Dem for, at jeg er s'gu saadan socialt stillet, at jeg *kan* tage en Droske.

Men Damerne var lidt bange for den svære, blussende Mand, hvis Ry for erotiske Bedrifter var sivet ud til dem, saa det var sjældnere, at han opnaaede den Lykke at "køre med Postelin", som han kaldte den Slags Køreture.

Det var hans Ønske, at hans eneste Søn Emilius enten skulde være Student eller Officer. Han fik ham ind i Metropolitanskolen. Men uagtet sit latiniserede Fornavn, som hans Moder havde komponeret, kunde han og Latinen ikke komme ud af det med hinanden. Den gensidige Frastødning var saa stærk, at den vakte baade hans Læreres og Meddisciples Lystighed. De kaldte ham Æmilius Paulus. En Sommerdag kom den store, rankvoksne Dreng grædende hjem og beklagede sig over, at hans Lærer i Latin Offenlig havde krænket ham ved Eksamen i mange Menneskers Paahør. Emilius havde ikke kunnet oversætte en Del danske Gloser paa Latin. Saa havde Læreren sagt:

- Men Du véd da, hvad Pølse hedder paa Latin. Nej, det vidste Emilius ikke.

- Naa, det hedder jo *vurstus*.

71

Læreren gjorde et Tegn, som standsede Auditoriets frembrydende Latter.

- Dekliner!

Emilius tog fat.

Nominativ *vurstus*, Akkusativ *vurstum*, Genitiv *vursti*, Dativ og Ablativ *vursto*.

- Du glemte Vokativ, min Dreng. Hvad hedder "O Pølse"?

- *Vurste*, svarede Emilius troskyldigt.

Et forfærdeligt Latterkor omtordnede den uheldige Latiner. Adjunkten tegnede paa den foran liggende Liste et uhyre Nul med en Prik i som Smørklatten i et Grødfad.

Siden den Tid mødte Latinen og Emilius Dann aldrig hinanden paa deres Veje. Han ærgrede sig næppe saa meget, som hans Fader gjorde det. Gamle Dann saa i det hændede en Chikane af Embedsmandsskolen mod Haandværkerens Søn.

Gamle Dann havde siddet i flere Komitéer sammen med betydelige nationalliberale Politikere. Det var i Begyndelsen en Tilfredsstillelse af hans Ærgerrighed. Men hans Mistænksomhed kæmpede med hans Ærgerrighed.

En Gang, da han talte, snublede han over et fremmed Ord. Han sagde kvalificaseret i Stedet for kvalificeret. Han lugtede Latteren i Luften og ærgrede sig. Da en højt anset Politiker nedladende venlig klappede ham paa Skuldrene og sagde: Det, De sagde, var jo slet ikke saa galt, saa blev han end arrigere og havde inderlig Lyst til at plante Etatsraaden sin Haandværkernæve lige i Synet.

Nu blev han næsten glad over sin Søns fjendtlige Forhold til Latinen. Og han kom ikke til at fortryde, at hans Søn ikke blev Student. Emilius blev en dygtig Tømrer, hang i ved Arbejdet, støt, alvorlig-værdig, blev Svend, gjorde Mesterstykke, blev Løjtnant i Brandkorpset, viste stort Forretningstalent, saa paa Grunde, som den gamle købte, og tjente store Penge paa ved Salget. Kort at melde: den gamle Niels var stolt af den unge Emilius's Forstand paa Køb og Salg - det havde Drengen s'gu.

Niels Dann overlevede det gamle Brandkorps, hvis dødelige Afgang gik ham nær til Hjærte, thi han stod paa Springet til at blive Vice-Brandmajor, og hans Emilius kunde jo saa aldrig blive Kaptejn.

Sønnen havde allerede giftet sig, mens Faderen levede, med en grim, men vel oplært Dame, ældre end han selv. Han havde gjort hendes Bekendtskab hos Godsforvalteren paa et Grevskab, 72 hvor Firmaet N. Dann & Søn havde Arbejde. Hun var Lærerinde i den grevelige Familje. Denne Stilling er i Regelen pinlig og ydmygende. Vedkommende hører til den uhyggelige Mellemstab, hverken til Herskabets eller til Tyendets Kreds, til dem, der spiser ved Herskabets Bord til daglig Brug, men "bliver serverede" i Enrum, naar der er adeligt Selskab, til dem, som ved Baller kun kommer til at danse med Skriveren paa Godskontoret eller "Assistenten" hos Skovrideren.

Emilius Dann fik straks Ja med Tak til. Frøken Hansen blev en rig Kone, taalte og anerkendte sin Mands Overlegenhed, skænkede ham først to Tvillinger, som døde straks efter Fødselen. Derefter kom Sønnen Julius og Datteren Asta. Moderen saa rolig og resigneret paa Livet gennem sine blaa Gouvernantebriller, blev sygelig og samtidig religiøs. Hun blev inderlig glad over, at hendes Mand var enig med hende i, at Børnene skulde lære noget, at Asta blev sat i Byens berømteste Pigeinstitut, hvor hun fik Undervisning i Deklamation af en kongelig Skuespiller, at Julius blev sat til at studere - ikke i Metropolitanskolen, som hans Fader hadede og foragtede - men i en Privatskole, til hvis Bygning han selv havde besørget Tømmerarbejdet med lang

Kredit til Bestyreren. Tømrermester Dann kunde der optræde med en vis Myndighed, mente lumskelig, at hvad Skolen skyldte ham, kunde den betale et lille Afdrag paa, i Form af en mild Behandling af hans Søn ved Afgangseksamen. Vi er jo alle Mennesker og ikke Dydshelte.

Skolebestyreren var Politiker. Han talte altid som Stiller i sin Kreds for den mangeaarige Rigsdagsmand. Det var i de gode Tider, da Opposition ikke kendtes i Hovedstaden, da de samme regeringsvenlige Kandidater stadig valgtes *en bloc* ved Kaaring. Skolebestyreren foreslog "som Ven" Tømrermester Dann en Plads som Borgerrepræsentant, fik Malermester Tode, der havde leveret Malerarbejdet ved Skolens Opførelse, til at interessere sig for Dannelsens Valg. Alt gik glat.

Emilius Dann var ogsaa særdeles repræsentabel. Han var en høj, rank, ret køn Mand, med tætte Bakkenbarter, der blev behandlede med Omhu og i to Spidser løb op i hver sin Mundvig. Hans Mine var alvorlig til stadig Brug, der var endogsaa noget ærgerligt eller smerteligt ved Munden. Han bar altid Figurfrakke . . . aldrig Jaquette, selv hans Overfrakker havde tætsluttende Liv og lange Skøder - høj Hat, der dog havde en Tendens mod en svendeagtig Heldning til den ene Side. I den kommunale 73 Forhandling mælede han aldrig et Ord, men stemte trofast med dens yderste Højre. Da Socialistbevægelsen kom op, var han en af dens sejgeste Modstandere. Han sad saa fast i det, at han brød sig Pokker om Striker, han veg ikke en Tomme, var ellers ingen haard Principal, havde intet imod at understøtte sine Arbejders efterladte, men de skulde føle det som en Naade. Havde de givet ham mindste Mistanke om, at de betragtede Understøttelsen som en moralsk Ret, saa havde de ikke faaet en rød Øre.

Hans Hustru sank stadig mere sammen under Vægten af sin Mands voksende Betydning. Bag de blaa Brillen blev Øjnene mattere og mattere. De glimtede dog stærkt op, da hun oplevede at se sin Mand hædret med Dannebrogordenens Ridderkors.

Et Par Aar efter var det, at Sønnen Julius fik sin Studentereksamen sammen med Povl Tode.

Malermesteren havde i den Anledning aflagt Tømrermesteren en Visit, været rørt, mens Dann forholdt sig stram og alvorlig.

- Ja, sagde Tode ... At Du er bleven den Mand, Du er, det er dog fordi Du egenlig havde en "klasisk" Dannelse fra Din Ungdom; derfor naar jeg aldrig Dig. Men gid Din og min Søn maa tage Eksempel af deres Fædre og erhverve Borgerværd!

Som man har set, begyndte de to unge Studenter straks at baske ret ivrig med Vingerne. Malermester Tode havde endog sagt til Dann:

- Hør, min Ven! Barsens inte Povl bliver en Bølle! De sad og drak Kaffe med Kognak paa Hôtel d'Angleterres Kafé.

Tømrermester Dann, der med overlegen Ironi af og til kunde nedlade sig til sin Vens "zünftige" Stil, svarede:

- Er Du inte selv et Stykke af en Bølle, Tode?

- Lad gaa! Men naar man har givet saadan en Lømmel den "klasiske" Dannelse.

Dann trak paa Skuldrene. Tode vedblev:

- Ja véd Du hvad? Rigtignok er Du ikke Student, men Du har jo dog gaaet i en lærd Skole, og jeg er vis paa, at Du ikke har havt andet end Gavn af Din Latin.

Dann brummede noget og mindedes Pølsehistorien. Tode tog hans Brummen for Udtryk af Beskedenhed og sagde:

- Ja, Du kan rolig sige Ja, min Ven. For jeg er stolt af at være Dus med en af de intelligenteste Haandværkere i vor kære Hovedstad . . . Men sig mig . . . Julius ... er han saadan rigtig moralsk? . . . Gaar han 'te i Byen? Hva'?

74

- Det skulde jeg meget nødig haabe, sagde Tømreren med Værdighed.

- Ja, men jeg tror nu, at baade Julius og Povl er blevne nogle rigtige Bysvende.

- Har Du Beviser?

- Nej inte andet end de Kæferter, Povl har givet Kvittering for paa mine Trapper, som Du véd, at jeg holder saa pæne, at jeg hverken vil have Katte eller Hunde i min Ejendom, og saa er det ens Søn, som bliver et Svin . . . Det er s'gu hver Aften omtrent, at Trapperne ser ud som en Svinesti.

- Det maa være daarlig Punsch, Tode. Gal skal den være i Studenterforeningen, men værre naturligvis i Studentersamfundet.

- Tillader Du Din Søn at komme der?

- Jeg hverken forbyder eller tillader, Du, for det er dumt. Naar Børnene bliver ældre og opdager, at de har noget i Ryggen, som de skal holde paa, saa kommer de paa ret Køl. Etatsraad Blem deroppe i Borgerrepræsentationen har givet mig dette Raad. Han sagde endda: Hør, lad Børnene blive knusende radikale, jo mere, jo bedre . . . des snarere render de Hornene af sig. Og der er noget i det.

- Ja Du har nu saadan en Satans god Omgang, Dann. Men ser Du, véd Du, hvem der har været oppe hos mig sammen med Din Søn og min Søn? . . . S'gu ingen ringere end en Søn af Konferensraad Vang.

- Det var Fa'en, Tode. Er Du forskrækkelig hoven af det?

Dann klappede Tode paa Skulderen, nedladende, ironisk.

Tode antydede en lille Forstaaelse af, at Dann oversaa ham, og sagde lidt muggent:

- Ja jeg véd da, at Konferensraad Vang er mere højtstaaende end Etatsraad Blem.

- Det er en storsnudet Karl, den Konferensraad. Jeg kender ham.

- Naa, fra den Gang Du havde Arbejdet ved den Jernbane ovre i Jylland.

Dann nikkede og sagde:

- Han griner altid i Skægget og ser ud, som om han altid gjorde Nar ad Folk. Ellers naturligvis human som alle vore overordnede Embedsmænd, bevares! . . . Men Ulykken er, at han har privat Formue. Derfor kommer man ham aldrig nærmere.

- Ja, han fik s'gu Penge med Konen. Han kan sagtens. Derfor bryder han sig inte om dette hersens.

75

Malermester Tode rakte den venstre Haand ud og pirrede i den med den højre Haands Pegefingre.

Dann virrede afvisende med Hovedet og sagde:

- Danske Embedsmænd er hæderlige og ubestikkelige.

- Bevares, sagde Tode, mærkede, at han var bleven for ugenert, og, for at svinge brat fra, sagde han:

- Men vore Børn, kære Dann! Synes Du ikke, at vi skulde vise dem, at Hjemmet er ... deres . . . bedste Hjem ... det fædrene Hus ... og Barndoms minderne . . .?

- Hvad mener Du, Tode?

- Ja jeg vil s'gu gerne. Men Du har mere Dannelselse . . . Hør . . . jeg mente ... et ungt Selskab med lidt Balfaldera . . . Kunde Du inte begynde med det?

- Jeg har gjort saa mange Baller, og Asta er jo paa det ene Bal efter det andet.

- Ja, hun er vel nær ved at danse sig Ligtorne til paa alle sine ti Tæer.

- Du skulde hellere vælge nogle andre Udtryk, Tode, naar Du taler om unge Piger.

- Ja vel . . . men det er fordi jeg har givet den Hennesier ... Nu kan Du give en ... Men ser Du, saadan et nobelt Selskab, hvor de fleste af Herrerne er Officerer eller Studenter . . . hvad . . .? Det er for at Børnene kan se, at det, de søger uden for Hjemmet, er skidt Selskab . . . Trør Du, at det er af Gerrighed, at jeg mener, at det er Dig, der skal gøre det? . . . Fa'en skal ta' mig, om jeg ikke vil være med. Men jeg vil først se det hos Dig, for saa vil jeg gøre det akkurat lige saadan bagefter.

- Du er en brav Mand, Tode, sagde Dann, men du har.. ..

- Mange Fejler . . . ja, men naar Vorherre har skabt mig saadan, saa er han jo nødt til at tilgive mig . . . Hej, Opvarter, lav de to smaa Glas lidt til ...

- Nej Du har den Fejl, at Du har altfor megen Respekt for dem, som er udenfor . . . jeg siger aldeles ikke over Din Stand. Jeg vil ikke gøre Stads af ... (Dann tømte sit Glas, blev modig og hviskede) nogle broderede Luseangler.

Tode blev lidt satirisk, da han havde tømt det tredje Glas og sagde ligeledes hviskende:

- Du gør det s'gu alligevel, Emilius Dann.

Danns Mundvige sænkede sig og hans Ansigtsudtryk blev bittert. Han kunde ikke lide, at Malermesteren kaldte ham ved 76 Fornavn. Dertil stod han ikke højt nok i Skattebogen. Og saa skammede han sig og var ærgerlig, fordi den dumme Maler og disse to Glas Hennesy-Kognak havde gjort ham mere meddelsom, end han plejede. Og da han saa storsnudet og overlegen ud i dette Øjeblik, saa hans Ven sig en Smule gal paa ham. Malermesteren posede sin Mund ud i en Trut og sagde:

- Du ender alligevel som Etatsraad, Dann.

Dann blev lidt hidsig.

- Jeg er en Borgermand og en Borgermands Søn, og hædrer Kongen mig, saa hædrer han min Stand . . . Hvad saa Dit Vrævl angaar med det Selskab, saa gør jeg det . . . Men det skal være en Middag. Det Balpjank er jeg ked af. Du vil med? Godt! Du er velkommen. Mine Børn skal virkelig faa et Indtryk af, at jeg ikke alene har en køn Lejlighed, men at jeg kan lave, hvad disse og Du ... kalder et fornemt Selskab . . . som jeg for Resten blæser et langt Stykke.

IX.

Vilhelm Vang var efter Samtalen med sin Moder bleven end mere ophidset paa at træffe Susanne. Hun blev yndigere og yndigere for hans Fantasi, jo mere han tænkte paa hende, og tilsidst følte han en flammende Længsel efter at se hende, efter at tale med hende, efter at gøre hende godt, efter at kærtegne den smidige lille Skikkelse. Ja han arbejdede sig ind i allehaande Fantasier om Fremtiden, om et skønt Forhold, hvori han opdrog hende. Ægteskab . . . ? Ja hvorfor ikke, hvis han kunde løfte hende aandelig op til sig? Derpaa maatte det hele komme an. Hvis ikke . . . saa, den Dag den Sorg!

Han hørte i Luften en Fanfare, der blæste ham ud til vovede Livseventyr. Nu rugede han ikke smerteligt over sine Følelser, nu trængte han ikke til at dulme det dumpe Nag ved Drik. - Nej store Aandedrag af den klare, kolde Luft! ... det var Livets sunde Vin, og den styrkede uden at beruse.

Han fandt, at han havde taget et afgørende Parti, følte, at det nu var hans Pligt med Mod og Klarhed at gaa løs paa Livet.

77

Han var stolt af, at han havde havt Mod til gennem Forældrenes Stuepige at faa Madam Jensens Adresse at vide, idet han løst henkastede, at han havde lovet paa sin Spaseretur at bringe Konen en Besked fra Konferensraadinden.

Han komponerede den Samtale, han vilde føre med den elsassiske Vaskerkone. Han vilde virkelig fremstille sig som sendt fra sin Moder, i herides Navn spørge, hvor Susanne var, tilbyde sin Hjælp med at "redde" hende; han lovede sig selv at gøre det uden egenkærlig Bagtanke, bekæmpe sine Følelser . . . blot han af og til beundrende kunde nyde Synet af hende. Saa med Tiden . . . hvem véd? At hans Moder vilde sympathisere med hans filantropiske Plan og forsyne ham med Penge dertil, mente han at kunne gøre sikker Regning paa.

Han lovede sig selv at optræde med den nøgterne, mandige Ro, hvormed han kunde tænke sig hans Fader optræde. Kunde han endda erhverve sig lidt af hans Ironi, vilde det væpe udmærket.

Vilhelm drejede ned ad den grimme Gade, der laa i den sene Vintereftermiddags Taage i Luften og med Smuds paa Jorden.

Tæt foran ham gik en høj Mand med mægtig Ryg og Skulderbredde, daarlig klædt i en enkelt tynd, luvslidt Frakke og en graa Bulehat, der saa ud, som om den havde været i Berøring med al Slags Smuds. Fødderne slubrede i Skoene med de halv nedtraadte Kapper og blottede store Huller paa Strømperne. Pludselig slog han en vældig Slingring fra Husrandene paa Fortovet til midt ud paa Kørebanen, hvor en Klump Børn sprængtes fra hinanden, skrigende af Rædsel over den Kolos, der syntes at maatte knuse i sit truende Fald den hele Mylr af tæt pakket Smaakrav. Først da Ungerne var komne et langt Stykke ned i Gaden, istemmede de et hvinende:

- Hurræh for den store Jensen og for hans gebommerlige Kæfert!

En af de store Drengene brølte:

- Og Hurræ for Madamens Jødetysk og for Frøken Susannes Vrikkegump!

Vilhelm Vang var nu foreløbig orienteret, ikke til Glæde for sig. Og han fik fuld Bekræftelse, da han saa den store fulde Mand efter en vældig Krydsning klare sig ind paa Fortovet, snuble op ad Trappen og gaa ind ad Døren under det Husnummer, hans Moders Pige havde opgivet ham.

Han gik sagte bag efter den fulde Mand, som sagde: 78 - Det er et Svin af en Tømrer, der har lavet den Trappe og det Gelænder. Gid den onde maa flette alle Tarmene sammen som Ærtehalv i Maven paa det Bagbæst! Ingen kan faa fat i det Gelænder ... Vil Du se, Du kan fange min Haand - dit Fæ af et Gelænder ... Se, hvor det er smattet . . . som der ikke var nok at glide paa i Forvejen . . . baade foroven og forneden . . . Nej, se jeg er en Haandværker (han slog mod Rækværket). Kan Du se, jeg kunde ramme Dig, Du Rad!

Han tog mod dets Hjælp og kom op, ringede paa Klokken. Den ringede, saa Kalkstøv og Smuds lydelig dryssede ned.

Der blev aabnet for ham, og da Døren var lukket efter ham, gik Vilhelm Vang op, stillede sig udenfor og lyttede. Og der var lydt nok i det slet byggede Hus med de tynde Vægge og de utætte Døre.

Vilhelm hørte, at den store Mand faldt forover ind i Gangen - tungt og bragende, hørte svage Skrig og saa en Udgydelse:

- Skal man holde to Fruentimmer, og saa kan de ikke vare en, naar man snubler over et saadant forbandet Dørtrin ... Mad paa Bordet . . . varmt . . . forstaar I, I to Mære? Jeg vil ha' Sild, Brændevin og Bajer og varm Kødmad . . . *Allons enfants de la patrie* . . . Hold Kæft! Jeg mente: Til Arbejde, Liv eller Død!

Larm, Skænderi, Skrig. Intet kunde den lyttende skælnede undtagen noget, der lød som en Ørefigen. Saa en klinger, lille Røst, som sagde:

- Fy Fa'r! Slaar Du Mo'r? Er det Dig, som prækede saa pænt for os, da jeg var lille, at Arbejderne skulde se at blive dannede, for at de kunde, det sagde Du, tage Kampen op med de andre Samfundsklasser, og at det var bare Dannelse, Du manglede.

- Hold Kæft, Tøs! Jeg skal s'gu gi' Dig Dannelse paa det Sted, der trænger mest til det.

Et forfærdeligt Hvin! Vilhelm Vang ringede stærkt. Og i Lynfart gik den aristoteliske Theori om Udviklingen, hvor de højere Stadier mættedes med de lavere o. s. v. o. s. v. gennem hans Erindring og frembragte en bitter, indvendig Latter . . . Alt i et Øjeblik, mens han stod ventende uden for det ulykkelige Arbejderhjem.

- *Tous les diables!* Dævlen og Engle! Lød Madam Jensens Røst . . . Der gommer fremde.

- Ja, jeg skal gi' jer fremmede, lød det højt fra Mandens spiritusbelagte Tunge. Det er kanske en af Tøsens Kavallerer. - 79 Kom med, Din Dansebeværtningsmær, saa skal Du se, hvordan jeg skal besørge Dine Joner. Han skal komme til at slaa tre Kolbøtter ned ad Trappen efter det Spark, jeg kan levere.

Da Tømrersvend Jensen med ravende Skridt var naaet til Døren og havde faaet den revet op, stod det høje, blege, unge Menneske Ansigt til Ansigt med ham.

Tømrersvenden glemte sine morderiske Planer. Han syntes endogsaa at blive lidt flov over sin Fuldskab, dinglede et Par Skridt tilbage og mere faldt end satte sig paa en Stol.

En lille daarlig Lampe brændte paa Bordet og sendte et saare tarveligt Lys ud i Rummet. Der lugtede af Mad og Tørverøg. Vang kunde lige netop se to Kvinder bag Bordet, om hvilket de nys havde løbet for at komme uden for Husfaderens vældige Nævers Slagvidde. De havde knap forladt deres Forsvarsstilling med Armene løftede til Værn for Ansigt og Hoved. Paa Bordet laa en Hob krøllede Tøjstykker, som om de var krammede i Arrigskab.

De to Kvinder var kun halv paaklædte med Trøje over Underskørtet. Deres Haar, begges kruset og tjørnestriddende, saa ud, som det ikke var redt.

Vilhelm Vang genkendte straks Susanne. Skønt hendes Omgivelser og Paaklædning var alt andet end forskønnende, fangede hans Øjne hendes.

Hun genkendte ogsaa ham, blev blussende rød, ønskede, at hun kunde synke i Jorden. At han skulde se hende, saadan som hun saa ud, i saadanne Omgivelser!

Hun dukkede Hovedet ned, gjorde en underlig dølgende Armbevægelse op foran sig og gled hen i Stuens mørkeste Krog, hvor hun blev staaende, bestandig dækkende sit Hoved, som hun før gjorde mod de ventede Slag af Faderens Haand. Dog skottede hun hen mod den unge Mand, som stod der i det dæmrende Lys, fin og høj i sin elegante Vinterfrakke med Cylinderhatten i Haanden, med de sorte, stramt siddende Handsker - ak en Aabenbaring fra en anden Verden, hun altid havde længtes efter, og nu var bange for.

Vilhelm Vang tog straks resolut Ordet, og hans Talestemme lød for Susannes Øre som Sang. Hun syntes, den forædlede Rummet og Omgivelserne ved sin Klang.

- Jeg er Student Vang. Min Moder, Konferensraadinde Vang, har bedet mig bringe Madam Jensen et Bud.

Men paa den fulde Tømrersvend gjorde Stemmen en irriterende Virkning. Han vilde rejse sig med en ubestemt Plan om at være 80 grov, men han faldt tungt tilbage i Sædet, som det syntes, mere overmandet af Rusen end før, han fik blot fremstammet halvt uforstaaeligt:

- Jeg paa baade Konferensrødder og E . . tats . . .

rødder ... og paa Kammer. . . herrer ... og paa Min . . i . . . stre; men saa hendøde al Artikulation i en Knurren som en vred Hunds.

Madamen havde straks svaret:

- Och, mein Gott . . . den dejlige Konferenzrathin, var saa bristet i Graad og hulkede:

- Ach . . . hun erinnern mig endnoch . . . Har Herren Brief?

- Jeg vilde gerne tale alene med Dem, sagde Vilhelm.

- Hva' for en Smed? brummede Jensen. Vil den Herre snakke alene med den gamle hullede Skosaal? Værs' artig Herre, for mig u . . hy . . re gerne, hvis . . . he . . . he . . . De kan have nogen . . . Mo' .. r. . skab, af gammelt . . . Brusk . . fedt . . . Hi-hi!

Som sædvanlig blev Jensen glad, naar han i Fuldskab havde pryglet og skældt ud til en Indledning.

Han vedblev:

- Men det . . . det si'er jeg Dem ... De skal la' Tø-ø -sen gaa ... for hun har en Ære at miste . . . det . . . det ... er for Resten Løgn . . . men den gamle . . . for . . . for mig gerne. Og saa si . . iger jeg til mig se . . lv . . . God Nat, sø . . øde Jensen . . . sov vel!

Han stolprede ind gennem Døren til Sovekammeret.

Vilhelm Vang kunde knap aande i dette hede, tunge, ildelugtende Rum.

Susanne var bleven henne i Krogen og kiggede ud gennem Armene, som hun endnu holdt foran sit Ansigt.

- Turde jeg bede Hr. Vang at dake Plads, sagde Madam Jensen med Forsøg paa at give den dannede Værtinde . . . Men ganske, Suzanne skal . . . verschwinde?

- Det var nærmest for Deres Datters Skyld, at jeg kom, sagde Vang.

Et halvkvalt Hvin undslap den unge Pige. Var det af Glæde? . . . Hun var jo dog, som hun skulde synke i Jorden af Flovhed, paa Grund af det Kostume, hun var i.

Hun saa sig om i Stuen som et skræmmede Dyr, ledte med Øjnene efter et Shawl eller sligt, som hun kunde kaste over sin ikke propre hvide Frisertrøje og sit falmede uldne Skørt . . .

81

men der var intet. Saa dukkede hun sig sammen, krøb næsten ud af Stuen og ind gennem samme Dør, som Faderen var gaaet ud af.

- Suzon . . . Pappa er der jo ... han slaar Dig dødt, jamrede Madam Jensen, nærmede sig Døren, men da hun hørte en Snorketone derinde fra, blev hun beroliget, gik hen til et Skab, trak et gammelt halvskallet Lamashawl ud, draperede sin svære Overkrop med det, rettede paa sit Haar foran et lille Spejl, satte sig saa smilende over for Vilhelm Vang og sagde:

- *Parlez Monsieur, s'il vous plaît.*

- Ønsker De, at vi skal tale Fransk, Madam?

- Gu' bevares, inte paa no'en Façon. Jaj kan inte franske mere. Dannemark er mit kæreste Fedreland, och dets Sproch er bleven mit eneste Muttersproch.

Vilhelm Vang holdt sin Rolle som værdig faderlig Beskytter. Havde han havt et blot en lille Smule mere kritisk Individ over for sig end Madam Jensen, vilde den komiske Virkning paa vedkommende næppe være udebleven. Thi han tvang sin Talestemme over i et langt dybere Register end dens naturlige, da han fortalte Susannes Moder, hvad han vidste om Datteren, og hvorledes han havde erfaret det. Madam Jensen vidste jo det hele fra sin Datter, sagde ingen Ting under hans Beretning om deres Møde i Sankt Pederstræde, blev blot ved at nikke, og da han pavserede, sagde hun:

- Gott, hvor Mennesker af Deres Etat har lehr't at tale klokt. Man skulde denke, at De var over halvdreds Aar, so dibt som De kan go ner i Deres Stemme: Ach det var, som jeg var paa richtich alvorlig Komedie. Havde man doch, mens man var ung og *gentille* kendt en studerendes Mann i Strassbourg i Stedet for en af Pøblen och *la canaille*.

Madam Jensen greb Vilhelms Haand mellem sine røde og ru Hænder. Han lod hende gøre, som hun vilde. Hun tog varsomt paa hans Haand som paa en fin og sart Genstand, vovede forsøgsvis paa at klappe den, og da Vilhelm Vang ikke trak Haanden til sig, blev hun ved med sin sagte Kresseren. Vilhelm fortsatte:

- Og De véd jo, Madam Jensen, at min Moder er en god Kone.

- Hun er en Engel, som er svevet ner fra Gotts egen Himmel, svarede Vaskerkonen og slap hans Hænder for at hæve sine egne foldede op foran sig.

82

- Om hun nu tog sig af Deres Datter og skaffede hende en ordentlig Stilling?

- Gott im Himmel! Ja ... ja. Men for so at sige, so er vi so fattige, at vi har maattet sætte Suzons indvendige og udvendige Klæder ut . . . och malproper skulde hun dog inte go fra sin fattige Mamma.

Døren til Sideværelset gik op. Ind traadte den unge Pige, bestøvlet og paaklædt i en tarvelig, men pæn Figurkaabe, en Filthat med en lille Fjer paa Hovedet.

Hun saa helt fiks ud og syntes med Klæderne at have faaet Mod. Hun sagde frejdig:

- Jeg siger Dem Tak, Hr. Vang. Jeg har hørt al Ting. Jeg har klædt mig paa, mens min Fader laa og sov . . . Hr. Vang har set, hvordan vi har det. Maa jeg straks følge med Dem? De kan nu selv se, at her kan jeg ikke udholde at blive. Jeg maatte tage Livet af mig, hvis jeg blev.

Det var for Vang, som om en tog et Tag i ham og rystede ham. Nu var det ham, der var forlegen, og Pigen, der var sikker.

Vilhelm Vang havde kun lagt sin Plan til det Punkt, at han vilde erhverve Moderens og Pogens Samtykke til, at han tog sig af hende, saa vilde han have talt med sin Moder, naar han havde arbejdet Modet op i sig ... men nu straks! - Det gik slet ikke an.

Han kunde jo dog ikke komme busende ind i sit Hjem sammen med Pigen.

Madam Jensen sagde:

- Ach, ja, min Pike, i al Din Ungdoms Unerfarenhed och *impatience* burde Du doch tage de Priegel, som Din Pappa uddeler Dig og mig, og vente, til han ikke mere er galen.

- Men jeg har heller ikke Taalmodighed til at sulte, Mamma, og heller ikke har jeg Lyst til, at Pappa sætter alt mit Tøj ud, fordi han ikke gider bestille noget og drikker baade det og min Syløn op. Jeg kan ikke blive her.

- Men Suzon, hvor har Du Hjærte til at bringe Pappa i saadan slet Reputation? Den kan være gal nok *malgrè* alt disse hersens, som Du siker af Wahrheit und Lüge.

- Den fremmede Herre er klog og dannet. Han har jo med et halvt Øje maattet kunne se, at her er ikke til at være.

Moderen trak paa Skuldrene. Datterens tiltagende Nervøsitet og Urimelighed, der brød frem, naar de to var ene, havde forberedt hende paa hendes Flugt og et Tilbagefald til det forrige 83 Levnet. Nu var hun ret glad over, at det skete paa den Maade. Vaskerkonens Energi var falden sammen. Ærlig havde hun stridt for at holde baade sig og Susanne oven Vand. Nu fik det gaa, som det kunde. Om hun end ikke var rigtig sikker paa, at Vilhelm Vangs Tilbud var aldeles serafisk ment, og at det næppe var korrekt, at den fine Dame, hans Moder, personlig vilde tage sig af Susanne, saa var den unge Vang dog en langt "bedre Herre" end de,

Susanne hidtil havde kendt. Og da Datteren havde pakket sit Sytøj ned i den Taske, hun holdt i Haanden, og uden Opfordring fra Vilhelm Vangs Side, "knixsede for ham og nærmede sig Døren, sagde Madam Jensen:

- Ja var Herren kuns en Urtekræmmersvend, so vilde jeg *absolutment* forbytte Dir at go ene med en sodan Herre, men met en studirt Mand og sodanne Foreltres Barn, so mo Du holde det for en Ehre for fattige Mennesker. Nå - git Gut vil holde sin Hand over Dich ... og de laveste *compliments* til den naadige Konferenzrathin fra min Part!

Der stod Vilhelm Vang med Susanne paa den nu bælgmørke Trappe ... Ja der stod han!

Foreløbig var der intet andet at gøre end at gaa ned ad den ... og saa ... Ja saa gaa ud paa Gaden ... og saa ... Ja op til Vesterbrogade, det var sikkert nok, men saa?

Susanne havde gaaet tavs, tæt besløret ved hans Side det Stykke af den smalle Gade, som førte op til Hovedpassagen. Men da Lys fra Gaslygter og Butiksruder, den forbigaaende Mængde, Sporvognenes Klirren og Ringen, Droskernes Rullen, Summen og Brummen af Menneskestemmer og dumpe Lyd af mange Skridt strømede hende i Møde, gav det et Sæt i hende som et elektrisk Stød. Hun blev som Fisken, der leger med Finner og Hale, naar den fra Hyttefadets Mulm og dets sorte Vand kastes ud i de rindende Strømme med Lys og Liv i, selv om det er noget grumset.

Resolut tog hun den tøvende unge Mands Arm, og i let glidende Fart som Gondolen gennem en Kanal med lystindrende Bredder styrede de begge ind i den gamle By. Susanne havde slaaet Sløret bagud, saa det vajede udfordrende under de korte, rappe Skridt; hendes Øjne ligesom tændtes af det meget omgivende Lys. Hun trykkede sig ind mod Vilhelm Vang, han følte hendes elastiske Legeme. Dets Varme meddelte sig til hans. Det var en Strøm af Sundhed, Livsmod og Kraft.

Farten gik helt ad Strøget. Vilhelm Vang gik fangen, 84 hypnotiseret af dette væselspillende lille Pigebarn, af hvis uafsladelige, kvidrende Passiar han ikke opfattede mere, end der lige behøvedes til at svare, naar hun spurgte. Heller ikke tænkte han paa, at de kunde møde nogen, som kendte ham, og han lagde ikke Mærke til de lønlige Nik og deres genkendende Besvarelser, som veksledes mellem Susanne og let forbistrøjfende Kvindeskikkelser:

Inden han vidste af det, stod han uden for Porten til sine Forældres Hus i Store Kongensgade.

Ja, hvad nu? ... Nej det var jo dog umuligt for ham at føre Susanne op til sin Moder saadan *mir nichts dir nichts*. Hun vilde blive syg af Forfærdelse ... og paa denne Tid var hans Fader jo hjemme.

- Ja der skal vi naturligvis ikke op, sagde Susanne og lo højt . . . Det vilde blive en net Komædie . . . Men jeg kan rigtignok se, Hr. Vang - og hendes Stemme fik den bløde, barnlig-kælne Klang, som han mindedes saa vel... at De holder lidt af mig. Ellers var saadan en nydelig og fin Herre, som De i alle Maader er, ikke kommen ud til det forskrækkelige Hjem og hentet mig. Men jeg holder ogsaa saa meget af Dem. Egentlig tror jeg, at jeg elsker Dem.

Han trykkede hende ind til sig. Hendes Røst blev atter leende. Det klædte hende ikke saa godt. Hun sagde: Kom saa, og med en blid Bevægelse drejede hun ham rundt. Hans Hjærte bankede. Han lod sig viljeløs føre ad lange Veje, uden at give Agt paa Retningen.

Pludselig ser han hende springe op ad en Trappe og gribe i en Klokke.

Han genkendte Huset i Sankt Pederstræde.

Et Vindue aabnedes paa første Sal. Noget hvidt kom frem.

- Hvem er det?

- Susanne.

- Naa - tænkte jeg ikke nok, De kom igen, mit Barn. Deres gamle Værelser er ledige. Nu skal jeg lukke op. Der skal snart være varmt og godt. Og vi kan nemt varme et Stykke "Kyd" op.

Det var en blid, gammel Kvindestemme.

Vilhelm Vang og Susanne Jensen gik ind, da Døren aabnedes. Det var hans Skridt over Rubicon.

X.

Foraaret havde dette Aar holdt et glimrende Indtog. I en Fart, sjælden her til Lands, havde Vaarsolen fejlet Sne, Is og Gadesmuds bort, og straalende blank laa København midt i Marts, i svømmende Glans, badende sig i en behagelig og sund Lunhed med rene Gader og et kraftigt Lys, som især flatterede Byen, hvor den bredte sig ud til Torve. Navnlig fik Kongens Nytorv et helt storstadsagtigt Udseende. Aabne Drosker krydsede den store Plads. De i dem siddende Herrers sorte Cylinderhætte blev blanke som Metal. Farverne i Damernes Kaaber, Hætte og Handsker tændtes til Liv. Alles Ansigter, gaaendes og kørendes, syntes med glad Hyldning at glattes ud til et Smil mod den guddommelige Sol. Folk saa ud til at være bedre Mennesker, eller i det mindste ikke saa dumme Filistre som sædvanlig.

Forgyldningen paa Hvælvingerne i det kongelige Theaters Loggia funkede, som det efter dens Bestemmelse var dens Pligt at gøre, men som Taage og Slud tidt hindrer den i at opfylde. De smaa Porfyrsøjler glinsede helt koket med smukt Lys og Skyggespil lig brunviolet changerende Atlask. Charlottenborgs simple, ret noble Former i Façaden leddelte sig for Øjet, som det sig hør og bør, og Vinduerne lo muntert ud fra den mørkebrune Murstensmasse.

De to Hovedkaféer: Hotel d'Angleterres og Stefan à Portas havde begyndt at prise Sommer, hængt Markiserne ud og anbragt de smaa Jernborde og Stole paa Fortovet. Deres Publikum lod til at dele Værternes sangvinske Haab og havde i ikke ringe Antal benyttet sig af de haabefulde Pladser. Rigtignok var der kun Herrer, og de sad i tykke Vinteroverfrakker, men adskillige havde knuppet dem op. Blandt dem var Malermester Tode. Han sad glad og bred foran Hôtel d'Angleterre og nød sin "Saft" - alias Kognak og Vand - med Flasken foran sig til Benyttelse à *discretion*, nød Himlens Solskin, sin kære Fødebys Festskrud og sin egen lykkelige Tilværelse. Hans Whiskers udfoldede sig med en solsvælgende rødgul Hankats Glæde; hans Cylinder spillede i al sin Glans; hans sorte Handsker sad stramt om Hænderne som Trikot over en Danserindes Lægge; sin ulastelige blaa Overfrakke fra et af de første Skræderetablissementer havde han knuppet op og slaæet til Side, og hans Pegefinger legede med den tykke Guldurkæde.

86

Malermester Tode var opfyldt af glad Andagt. Der sad nu han paa en af Københavns fineste Beværtninger; han, der var født i en Kælder, hvor hans Fader drev Lappeskræderi; han, der som Svend havde spist til Middag i "Høvlen". Nu havde han Raad til at tage Billetter til den anden fine "Beværtning" derovre, Theatret, om det saa skulde være til forhøjet Pris i første Parket, og, naar hans Ven, Tømrmester Dann, som havde sat ham Stævne her, og paa hvem han ventede, kom, saa skulde han, Malermester Tode, ikke stikke op for at give en halv Flaske hvid Portvin til 3 Kroner Halvflasken.

Malermester Todes Haand slap Urkæden og søgte uvilkaarlig sin Fælle, thi Hændernes Ejermand blev paa sin Vis religiøs og følte Trang til at folde dem. Han sagde ved sig selv:

- I mange af de kønneste Huse her har jeg arbe'det som Svend, har baade strøget og aadret; nu kunde jeg s'gu godt købe et Par af de Kasser, hvis jeg gad være over det. Og saa vil saadan to Grønskollinger som min lange Povl og Dannels Jolle sige, at det ikke er sikkert, at der er en Gud til, og deres Forældres Liv beviser s'gu dog, at der er en mageløs god Gud til.

Nu tonede Tømrmester Dann frem paa Fortovet om Hjørnet af Lille Kongensgade, høj, rank, elegant i sin Figuroverfrakke med Cylinderen en ganske lille bitte Smule paa Sned, med Solblink i Bakkenbarternes hvide yderste Haar. Tode beundrede ham og sagde indvendig:

- Hvem skulde tro, at det var en Haandværksmand? . . . Ja en Smule kalveknæet er han, som alle, der har staaet og høvlet.

Dann gik med en endnu stoltere Holdning og Mine, med mere langsomme Skridt end sædvanlig; hans Mundvige sænkede sig stærkt som til en Slags mild Ringeagt for Tilværelsen. Solen stod ham ind i Ansigtet.

Tode blev næsten uvis om, paa hvilken Maade han skulde modtage eller betale Tømrmester Dann. Havde han været Theolog, vilde han have sagt, at Tømmerens Ansigt lyste som Moses's, da han havde haft en fortrolig Samtale med Jahve paa Sinaï Bjerg: det var et Lys af Alvor, af Selvsikkerhed, af Selvtilfredshed, af Overlegenhed, som straaede ud fra Borgerrepræsentant, Ridder, Tømrmester Dannels Aasyn.

Dann naaede det lille Bord, hvorved Tode sad og drak "Saft". Han rakte Tode tre behandskede Fingre og sagde med from Adspredthed : 87 - God Dag, gamle . . . Jeg kommer fra Konferensraaden oppe i Ministeriet.

- Naa ... og den ny Station? Gik han ind paa voresses Licitationsbud?

- Paa hvis? Paa mit? Hør nu, lille Tode! Naar jeg og Konferensraaden bliver enige, saa er Du vel enig med os?

- Ja vel... Skal vi ikke have en halv Flaske af den hvide Portvin?

- Nej Tak . . . Jeg vil kun have en tør Sodavand.

Nu var Tode overbevist om, at Dann var meget, meget fornem. Han spurgte sagte:

- Hvordan var Konferensraad Vang?

Dann gjorde en Bevægelse med Tungen mod Tænderne som en Urtekræmmersvend, der spytter Rosinkærner og Mandelstumper fra sig. Han sagde:

- Konferensraaden var en Diplomatiker. Saadan skal de Folk være. De skal ikke være gemytlige Svedere som Du. Men én Ting vil jeg sige Dig: Det er en overordenlig behagelig Mand, den Konferensraad Vang. Han sagde: Sæt Dem ner, Hr. Dann, og han gav mig et rigtig hjærteligt Haandtryk, baade da jeg gik, og da jeg kom.

- Sa'e han inte no'et om Licitationen?

- Det bliver en Sag mellem mig og Konferensraaden. Indtil videre er Du saa venlig at holde Mund, Tode . . . Men sikken en Dannelse, sikket et ... Overtag den Konferensraad har! Bare man kunde lægge sig saadanne Manerer til ... Du ... Tode . . . der stod han, akkurat ligesom jeg staar her lige over for Dig . . . Lad os saa faa den Portvin! ... Du ... han lod, som om jeg ikke var til, og snakkede ud i Luften om Stationsbygningen. Hvis jeg havde været ham, havde jeg gjort akkurat ligesaadanne. Men jeg siger: Danmark er et lykkeligt lille Land, fordi det har en saadan Embedsstand . . . ærlig og ubestikkelig . . . Tror Du, at en Mand som Konferensraad Vang vilde tage mod Penge? . . . Langt ifra. Og ... ser Du ... saadan som han taler med en anden en! ... Der er Portvinen . . . naa vil Du betale . . . saa betaler jeg næste Gang . . . Du, jeg kan ikke glemme den Konferensraad ... Da jeg kom, sagde han: Sæt Dem ner - akkurat som jeg vilde have sagt til Dig, naar Du kommer paa mit Kontor ... og da jeg gik ... kom med Din Haand, Tode . . . saa trykkede han min Haand, akkurat som jeg nu trykker Din. Men jeg holder med Konferensraaden. Man 88 skal ikke gi' sig straks. Det vil vare længe, inden jeg kommer i et fortroligere Forhold til den Mand.

Tode var egenlig arrig. Han forstod, at Dann mente, at han stod lige saa højt over ham, som Konferensraad Vang stod over Tømrmester Dann. Tode var nær ved at sige, at han ringeagtede Dannelsens Ridderkors og Borgerrepræsentantskab, men i Tide kom Tanken om Forretningen paa den ny Station op i ham, og han tav og sukkede. Det satte Dann Pris paa. Han følte, at Tode underkastede sig over for ham som sædvanlig. Han faldt ned fra den Højde, som de faa Ord, han havde vekslet med Departementschefen, havde skruet ham op til, og sagde:

- Paa Torsdag i næste Uge er det min Bryllupsdag. Vi spiser Klokkeren 5. Jeg vil invitere Konferensraad Vangs Søn.

XI.

Det var et nyt, stort og flot Hus, som Familjen Dann beboede. Det var Familiechefens Ejendom. Han havde haft en Arkitekt med, og Arkitekten havde tænkt paa noget som florentinsk Renaissancestil. Formerne var ikke ilde, men røde Mursten kan nu en Gang ikke gøre samme Indtryk som de store Rustikakvadere, og de bitte smaa Sandstenssøjler i Vinduesfagenes Midte, Baand og Rammer af Sandsten, som Bygmesteren havde faaet ret pænt lavede og ret fint anbragte, saa lidt dukkeagtige ud for hvem der kendte Mønstrene. Naturligvis var Arkitektens forstandige Plan bleven forsyrreret af Bygherren. Han vilde have en Slags Taarnkarnap anbragt paa Hjørnet med et rundt Rum i hver Etage, der skulde bruges til en Slags Vinterhave, og den Tingest stod raat klasket paa Bygningen, til hvis Stil den passede som en knyttet Næve til et blaat Øje. Der er, som bekendt, ingen Bygherrer, der gør Arkitekterne saa mange Knuder, som de, der anser sig for bygningskyndige.

Kom en jævn, uberejst indfødt i Porten, maatte han imponeres ved den Tøndehvælving med Stukkassetterne, ved de fire Marmortrin til hver Side, ved den brede Stentrappe til venstre, som førte op til Etagerne, ved dens broncerede Støbejernsrækværk, som imiterede Smedejern, ved de høje og brede Døre, 89 flankerede af to Mahogni-Søjler, riflede og med joniske Kapitæler bærende en buet Arkitrav. Ejeren, Tømrmester Dann, havde faaet at vide af sin Arkitekt, hvorfra Motivet stammede, men han kom altid

forkert afsted, naar han skulde aflevere sin Andenhaandskundskab, thi i Stedet for Lateranets Baptisterium, sagde han Latiranets Bakteristerium, havde for Resten selv en Fornemmelse af, at han sagde noget forkert, hvorfor han snildt tog Hensyn til sit Publikum. Han angav altsaa kun Motivet til sine Døres Dekoration til Folk, der vidste mindre end han selv, f. Eks. Malermester Tode, der regelmæssig udbrød:

- Hvor Fa'en kan Du huske alt saadant noget? Du har dog en mageløs Hukommelse, hvortil Dann nikkede overlegent og sagde:

- Aa, hvad. Det er jo ingen Ting at tale om.

Selv boede Husejeren med Familie paa anden Sal. Lejligheden var paa 9 Værelser, hvoraf navnlig de to Dagligstuer og Spisestuen var flot monterede med store og mindre polstrede Møbler, betrukne med forskelligt farvet Fløjel foruden med en hel Del Stole og Skabe i forskellige "antike" Stilarter, med store Messinglysekrone af kirkelig Façon à la Kristian IV. Der var mange Oljebilleder, og intet af dem var helt daarligt. Thi Tømrermester Dann gik ikke som sin Ven, Malermester Tode, paa Maleriauktioner og købte, hvad der var forhaanden til billig Pris; han holdt sig til Billeder fra Foraarsudstillingen, og han raadførte sig da dels med Kritiken i "Berlingske Tidende", dels med sin Arkitekt. Han var langt fra den værst pruttende af de københavnske Mæcener. Han sagde selv: Leverer jeg ordentligt Arbejde, saa vil jeg ogsaa have det ordentlig betalt; og Folk, der fører Luksusvarer, skal jo leve af dem, der har noget. Behandler man ikke Kunstnere og saadan nogle pænt, saa bliver de Socialister og kan blive en farlig Støtte for Proletariatet. I Paris var det jo ellers en dygtig Maler, som rev den store Søjle ned, som jeg saa godt kunde lide, da jeg var i Paris.

I Dag i det stærke Solskin stod Farverne paa alt det ny Betræk i Værelserne saa skarpt, at de næsten skar i Øjnene. Det gnistrede i Lysekronernes Messing og i Rosetterne paa de blanke Majolikaovne, i Maleriernes Fernis, paa deres forgyldte Rammer.

De høje Rum syntes ellers noget døde, mindede noget om et Magasin, hvor lutter ny Ting er udstillede til Salg, til Beskuelse af lysthavende.

90

Der var et eneste lille menneskeligt Væsen mellem al denne blanke Stads, mellem disse store Genstande, der bredte sig til alle Sider, men man skulde lede, inden man fik Øje paa det.

Tæt ind mod det store blaa Fløjels Gardin i Kabinettet, begravet i en mægtig Lænestol à la Voltaire, sad en lille Kvindeskikkelse i en sort Klædes Slaabrok. Hun var mager og indfalden. Ansigtet havde fine Linjer, men dybe Rynker furede det paa alle Ledde og Kanter. De gik fra Øjne og Mundvige langt ud paa Kinderne over Næsen op paa Panden, mødtes med Tværfurterne der. Det tynde graa Haar laa glat redt over Tindingerne, naaede ikke at dække de tykke Aarers Zigzaglinjer. Hun bar store runde, mørkt farvede Brillen, som ganske skjulte hendes Øjne.

Foran den store Lænestol stod et lille rundt Bord med Marmorplade, paa den lænede hun den ene Albue, mens hun læste i den Bog, hun holdt i Haanden. Det var en gammel fransk Læsebog: *Études littéraires* udgivne af Borring. Stykket, Damen læste for tohundrede Gang i det mindste, var Prosper Mérimées: *Les voleurs en Espagne*. Paa Bordet laa Borrings og Gregersens Leksikon, som Damen af og til tog med paa Raad, dog det var forholdsvis sjældent.

Hvor saa hun mat, gnaven, udaset, skikkelig ud!

Det var Fru Dann, Husets Frue, der havde siddet her fra Frokosten til nu, da det nærmede sig Middagstid.

Lille havde hun altid været, men i sin Ungdom var hun buttet. Hun havde faaet seks Børn, to Gange Tvillinger, som var døde kort efter Fødselen. Des større og stærkere blev den senere levende Søn, Julius, og Datter, Asta, og Fru Dann var i Aarenes Løb forpint først af haarde Fødsler og af Arbejde i sit store Hus, som hun, den upraktiske Gouvernante, aldrig havde haft Magt over, saa af en stærk og fordringsfuld Mands Aag, saa ærgret og drillen af de opvoksende Børn, hvis Opdragelse hun magtede lige saa lidt som Husførelsen. I de senere Aar, siden de var flyttede ind i denne store Lejlighed, havde hun faaet Husjomfru, havde egentlig ikke stort andet at bestille end at græmme sig i Stilhed. Nu havde hun faaet den Idé at forny sin Ungdoms Kundskaber og Færdigheder, nu læste og lærte hun atter de Læsebøger i Tysk, Engelsk og Fransk, som hun for over tredive Aar siden havde gennemløjet som Elev i øverste Klasse i det den Gang første Pigeinstitut i København og derpaa gennemyret med sine Elever som Gouvernante hos en Herregaardsforpagter paa Landet. Hun havde ogsaa villet spille de Klaverstykker, hun 91 foretog i sin Ungdom, hvoraf et: "*La pluie des perles*" havde begejstret Tømrersvend Dann til efter et københavnsk ungt Juleferieselskab at gøre hende en Erklæring af sin Kærlighed, hvilken hun, Datter af en fattig Enke efter en Toldassistent, ikke mente at turde afvise.

Men det gik ikke med hendes Musik. Hun blev bange for de larmende Toner, som det store Flygel gav fra sig under hendes smaa, tørre, kraftløse Fingre. De knugede hende lige saa stærkt som Lejlighedens store og svære Møbler, hendes store Mand, hendes store Børn.

Saa krøb hun hen i Lænestolen og dulgte sig der med sine gamle Skolebøger.

Disse Par Formiddagstimer mellem Frokost og Middag var Fru Dannels kæreste. Da var alt roligt og stille; det var en Hvile for hendes altid trætte Hoved og Krop, en Slags Gentagelse af Nattesøvnen. For hende eksisterede da kun Lænestolen, det lille Bord og Bogen; alle de store Rum og hvad deri befandtes, laa uden for hendes Bevidsthed.

Klokken slog fire Slag inde fra Spisestuen. Fru Dann fór sammen, som om en Kuldegysning gennemrandt hende.

Hun hørte samtidig Lyd af Nøglen i Laasen paa Døren til Trappen, hørte sin Mands kendte Skridt i Korridoren, hørte ham rømme sig højt, tørre sig paa Maatten, derefter lukke Døren op til Dagligstuen, saa endelig hans høje Skikkelse og alvorlige, værdige Ansigt imellem Portièregardinerne i Døren.

I en Fart havde hun lagt sine Bøger hen i Vindueskarmen, hvor Gardinet skjulte dem.

Dann traadte fast og frejdigt paa Brüsselertæppet, skubbede til en Stol, som stod ham i Vejen. Han følte sig, kunde man se, som den myndige Husherre, der ikke vilde lade sig imponere af sin fine Lejlighed og dens Bohave. Han kunde jo have fremlagt Kvitteringer for, at Rub og Stub var betalt lige til den sidste Øre. Da han havde set sig om i Stuen og faaet Øje paa sin Frue, sagde han, uden at ænse hendes ængstelige Blik, ja uden at se paa hende:

- Skal vi saa spise?

Fruen kunde høre, at hendes Mand var, hvad man kalder "madgnaven", og svarede:

- Naar Du vil, og løftede sig op i Stolearmene.

- Hvor er Julius? Er han ikke kommen?

- Nej, det er vel Forelæsningserne, som trækker ud.

92

- Det er snarere Drengen, som trækker ud. Ham venter jeg ikke paa. Hvem der kommer for sent i mit Hus til Maaltiderne, kan se, hvor han bjerger Føden . . .

Dann gjorde den for ham ejendommelige hvislende Bevægelse med Tungen mod Tænderne og fortsatte:

- Og Asta?

- Ja ... ja ... jeg véd ikke . . . Jeg har ikke set hende siden Frokost. Hun var jo paa Bal i Aftes.

- Naa-aa, sagde Dann, ja, ja, saa sover Pigebarnet. Lad Stuepigen "vaagne" hende, saa venter vi saa længe.

Dann satte sig ved et Vindue, tændte Ild paa Stumpen i et Cigarrør, gabede et Par Gange, sagde saa:

- Kan ikke en skaffe mig en Avis?

- Straks, sagde Fruen, løftede sig op med anderledes Kraft og Energi end før og ilede hurtig ind i sin Mands Værelse, hvorfra hun kom tilbage med "Nationaltidende" og "Berlingske" Morgenavis, saa paa ham, men da hun ikke læste nogen Ordre i hans Miner, satte hun sig paa sin forrige Plads og tog sine Bøger bag Gardinet. Da hendes Mands Øjne sad stift fæstede i "Nationaltidendes" Spalter, listede hun Borrings Leksikons danskfranske Del frem og fyldte Ventetiden med at slaa nogle Gloser op, som hun ved en tavs Eksamination af sig selv mærkede, at hun havde glemt. Men hun anvendte den største Forsigtighed, naar hun vendte Blad, thi hendes Mand led ikke, at hun læste saadan midt paa Dagen.

Der var atter dødsstille i de store Værelser. Man hørte kun Knitren af Ilden i Kakkelovnen og af og til Dannels ejendommelige Smasken.

Endelig skelnedes en fejende Lyd og raske Trin inde fra Spisestuen, hvor Linoleumstæppet ikke døvede alt som de bløde Tæpper i Dagligstue og Kabinet.

Rask blev Døren revet op. Det var, som der kom Varme og Liv ind med det samme. Det indleddes med en Sangtrille, som dog ingenlunde udførtes efter Kunstens Regler.

Ind tren Husets Datter, klædt i en grøn storblomstret ulden Dragt, en høj ung Dame, sværere, end en Pige paa ikke tyve Aar egentlig burde være. Men hun var rank og svaj som Faderen, hvem hun lignede i Ansigtets Konturer og Hovedets Form. Skønt hun ingenlunde var midiesmal, gjorde de stærke Hofter og den

kraftige Barm, at hendes hele Figur fik harmoniske Forhold. Efter Moderen havde hun faaet i Arv de smaa Fødder og Hænder, 93 hvilke sidste sad henrivende smukt paa de kraftige Haandled og var langt mere plejede end Moderens, saa Frøken Asta kunde med virkelig Udbytte bære sine funkende kostbare Ringe. De Hænder og Fødder gjorde en fortræffelig Virkning i alt det stort skaarne i Skikkelsen. Hun havde et stærkt brunt glat Haar med en simpel, svær Nakkefletning. Ellers var Frisuren ganske elementær; kun det allernødvendigste var ofret til Moden i Form af to Pandekrøller til hver Side. Læberne var smalle som Faderens. Af den gnavne Sænken med Mundvigene, som var karakteristisk for ham, indeholdt hendes Mund ikke Spor af Antydning. Øjnene var store og brune, funkede ud i Stuen, livfulde, lystige, modige, trodsige. De talte, før hun havde aabnet Munden.

- God Dag, Fa'r! Hu, hvor Du ser ud! Har Du faaet en Forretning med en Eddikebrygger. - Nej Du er nok blot madgnaven. Hvad?

Stemmen var ikke smuk . . . kræsne Kritikere vilde maaske have fundet en lidt "simpel" Biklang i den, noget af dette ubeskrivelige københavnske Tonefald, hvis yderlige Form findes hos Gadedrengene, men som klinger svagere og svagere, jo højere man stiger op i det velhavende, men mindre intelligente, Bourgeoisi, men dog stadig kendes.

I en Fart fik Dann rejst sig, kastede Avisen langt fra sig, og mens hver gnaven Fold glattedes ud i hans Ansigt, og Læberne hævede sig til Smil, ilede han hende i Møde og antydede et Favntag, men sænkede Armene, da Frøken Asta sagde:

- Tag den med Ro, Petersen! Men et Kys skal Du faa. . . og maa jeg saa have den Ære at tage Dig til Bords som sædvanlig.

Dann saa aldrig saa køn ud, som naar Glæden og Stoltheden over hans Datter flammede op i hans Sind.

I Dag glemte han endog i den Grad sin værdige Alvor, at han lod sig tvinge med af hende i Dansetrit. Saaledes dansede de halvt ind i Spisestuen.

Fru Dann fulgte krum og rokkende efter.

Spisestuens Vægge og Loft havde en i Maling efterlignet Egetræsdekoration, højryggede Stole med rødt Saffiansbetræk og forgyldte Nagler. Under Loftet løb helt omkring et bredt Baand i gul Tone, prydet med ret kønt malede Frugter og Blomster i lysebrunt. Dens Størrelse og Udstyrelse bragte en til at tro, at den var bestemt til store Selskaber med pragtfulde Retter og Vine, Frugter i store Sølvopsatser. Paa en stor udskaaren Buffets 94 Hylde stod der mange Skaale og Fade af Porcelæn, Glas og Metal, alt ved første Øjekast meget herskabeligt at skue.

Nu stod blot den ene Fjerdedel af den lange svære Egetræs Bordplade dækket. En Vandkaraffe indeholdt alt, hvad der bødtes af Drikkevarer til Moder, Datter og Søn; til Husherren var der en halv Bajer. Og saa serveredes der Grynsuppe med Svesker og Bankekød med Kartofler. Opdækningen og Serveringen tog sig lige saa fortrykt og forknyt ud i den elegante Spisestue som Husfruen. Det saa næsten endnu værre ud, da Fruen, efter at Bankekødet var fortæret, satte en stegt Rype for Husherren.

I Reglen gik Maaltiderne hen under Tavshed og med stor Hurtighed i det Danske Hus.

Sædvanlig sagde Husherren under Sønnens hyppige Udeblivelse, mens han pegede hen til hans Kuvert, kun disse Ord:

- Gud véd, hvor den Flab er henne?

Men han havde længst opgivet at faa Magt med Julius, der aldrig sagde et Ord, naar hans Fader hidsigt skændte paa ham, men stod og lod, som om han sov.

I Dag, da Husherren havde præsteret sin staaende Replik midt under Fortæringen af Rypen, lagde han sig tilbage i Stolen, skænkede en lille Levning af sit Ø1 i sin Datters Glas, nikkede til hende, klinkede med hende og sagde:

- Om fjorten Dage er det, vi skal have det store Middagsselskab. Hvor mange er det, vi plejer at have?

Fruen gav sig til at tælle paa Fingrene, men det tog for lang Tid for hendes Mand at vente paa hendes Opgørelse. Han afbrød brydsk hendes Beregning og sagde:

- Asta! Hvor mange plejer vi at være paa min Bryllupsdag?

- Tyve.

- Vi har jo Plads til mange flere?

- Skal vi have nogle ny? Det var da uhyre morsomt. Hvem vil Du bede, Fa'er?

Dann kroede sig lidt kalkunagtig, men sagde henkastende med en overlegen Ligegyldighed:

- Jeg har tænkt paa ... lad mig se ... for Eksempel Konferensraad Vang.

Frøken Asta for sammen og rejste sig. Hendes svære mørke Bryn krummede sig ind mod Næseroden som et Par Moustacher :

- Men Fa'er dog! Er Du fra Forstanden? Hvad i al Verden skal vi med saadan en?

95

Fruen rankede sig ogsaa i Sædet, men det var af Angst. Hun forudsaa en Scene, thi hendes Mand plejede ikke at taale Modsigelse. Hun saa hans Øjenbryn, der lignede Datterens, gøre en tilsvarende Bevægelse, saa begges Øjne tindre mod hinanden.

- Hvad vi skal med ham? . . . Fordi jeg, forstaar Du, min Pige . . . , fordi jeg vil sætte Pris paa at se en saa højt staaende, en saa fremragende Embedsmand i mit Hus.

- Hvad tror Du den Konferens - Etatsraad, eller hvad han er, vil sige til Maler Todes Vise ved Desserten?

- Lad ham sige, hvad han vil." Vil han komme i mit Hus, maa han finde sig i Husets Skik.

- Ja, men jeg tror nu ikke, at han vil komme.

- Hvad? Tror Du ikke, at han er klog nok til at vide, at én Tømrermester Dann kan købe fem Konferensraader Vang? Han er s'gu lige saa klog som et Menneske.

- Ja og maaske lidt til. Hvad vil Du vædde, Fa'er? Tør Du holde en Flaske Champagne paa, at den Mand hverken lader sig købe alene eller selv femte, ikke heller tager mod den Indbydelse til Middag sammen med Din Omgangskreds.

- Min Omgangskreds? . . . Saa forandrer jeg den. Saa beder jeg et helt andet Selskab. Jeg kan faa baade en Kammerherre og et Par Kaptejner ... og en Justitsraad . . . kanske en Oberstløjtnant.

- Jeg véd godt, hvem Du mener. Den ene Kammerherre er en forsulten Adelsmand og afskediget Postmester, som har laant Penge af Dig; de to Kaptejner er to gamle Vinkælderstamgæster, som vil drikke sig fulde og gøre Skandale; og den ene Justitsraad er den gamle forhenværende Kunstdrejer og Agerkarl, som først fik Samvittighed, da han var over de halvfjerds, og betalte store Afdrag paa sin Gæld til Vorherre ved at give en Masse Penge til Kirkebygninger og Missionærer og Altertavler. Og Oberstløjtnanten er den gamle Postmester med Kasseangel.

Danns Haand krummede sig om Servietten.

Han truede med at kyle den i Hovedet paa sin Datter, men da han mødte hendes rolige Smil og stort tindrende muntre Blik, kastede han den svagt hen i Retning af sin Kone og sagde:

- Og Du ... Du sidder som et Mæhæ. Det er da egentlig ogsaa Din Bryllupsdag.

- Jeg vil, som Du vil, klynkede Konen. Du maa vel have Dine Grunde til at indbyde de fornemme Herrer.

- Naturlig. Det var da godt, at Du kunde begribe det ...

96

Men det er noget Sludder, Du siger, Asta. Man skulde tro, at Du slet ikke havde fulgt med Tiden. Nu om Stunder hædrer vor kære Konge gerne Mænd som mig med Dannebrogordenens Ridderkors ... g mine Medborgere har givet mig det fineste Tillidshverv.

- Bare Du vilde forstaa mig, Fa'r, og ikke blive hidsig, Du er en udmærket dygtig Mand, og Du burde være stolt af, hvad Du har kæmpet Dig op til. Men der er noget, som kun erhverves ved at nedstamme i mange Led fra meget dannede Folk. Jeg tænker ikke engang paa den lærde Dannelse, skønt saadan en Mand som Konferensraad Vang vist vilde falde i Øvn over eller smile ad de Samtaler, som Du og Dine Venner fører. Saadanne Folk vilde le over et forkert brugt eller galt udtalt Fremmedord. Saadant noget giver dem Stof til Grin i lang Tid, naar de er mellem deres egne. Men jeg tænker især paa, at de Folk har anderledes Manerer, som de har faaet fra Barndommen af; de har deres egen Maade at gaa, staa, sidde, spise og drikke paa. Du kan have Ret i, at saadan egenlig Standsforskelse svinder bort, men endnu i lang Tid vil der eksistere Lærdom og fin Dannelse ... ja hvad skal jeg sige . . . saadan Evne til at forstaa, hvad der siges som en Hentydning med to Ord, som vi andre ikke forstaar uden en lang, lang Forklaring ... Du skulde være for stolt, Fa'er, til at krumme Din Ryg for den Slags Folk og gøre Dig til Latter for dem.

- Det er noget Sludder, alt, hvad Du siger, raabte Dann, rød i Hovedet som en Tyr, rejste sig, gav et Spark til sin Stol, saa den væltede bagover, slugte et Glas Vand, sagde til sin Kone:

- Jeg vil have min Kaffe over i min Stue, og det straks . . . og ilede ud, smældende Døren i efter sig.

- Gud, Asta! . . . Hvis jeg havde sagt det til Din Fader . . . jeg tror, han havde myrdet mig, sagde Fru Dann.

Asta rejste sig, gik hen til sin Moder, tog hende med Hænderne om Hovedet, kyssede hende og sagde:

- Stakkels lille Mutter, søde gamle Kone! . . . sæt Du Dig nu rolig ind i Din Stol. Jeg skal tragte Kaffen og egenhændig bringe den over i Løvens Hule.

Da Asta bragte Kaffen over til sin Fader, lod han, som han ikke saa hende. Det, han havde sagt om at indbyde Konferensraaden, var jo blot en Prøveballon, og nu var han fast bestemt paa ikke at vove Forsøget, som han i Forvejen heller ikke havde havt Mod til ... ja endda paa at reducere de betitlede Gæsters Antal.

XIII.

Et koldt Morgenlys faldt ned i Susanne Jensens Stue. Paa Gaderne laa endnu halvt smeltet Rim efter Nattefrosten. Himlen var klar hvidblaa. Det var en Dag sidst i April, i hvilken Maaned Vinteren havde gjort sine sidste, stadig mattere, Kampforsøg for at holde sig som Herre paa Pladsen.

Den unge Pige stod helt hvid i Skørt og Frisértrøje foran Pillespejlet over Konsollen og bearbejdede sine rebelske naturlige Haarknøller med Kam og Fingre. Hun saa mat og fortrædelig ud.

Tæt ved Susanne sad hendes Værtinde Madam Svalmstrup og fulgte opmærksomt hendes Toilettes Fremskridt. Hun sad ved Siden af Konsollen, lille, pæn, med glat, langt nedredet, kridhvidt Haar, et venligt, lille, smalt Ansigt med et saa resigneret Udtryk, at man ikke kunde forestille sig, at noget, hvad Livet kunde bringe, vilde forbavse, glæde, bedrøve eller forarge Madam Svalmstrup. Efter at have været gift med to fordrukne og udelige Haandværkssvende, efter at have frosset, sultet, faaet Prygl, havde hun faaet sig en Smule Baadehavn paa sine gamle Dage ved at leje en lille Stue og første Sal i St. Pederstræde og atter leje enkelte eller to Værelser ud til Syersker og Damer af et tvivlsomt Renommé. Havde hun kunnet finde en honnettere Levevej, vilde hun have foretrukket den, men, forpint af Rheumatisme og Asthma, kunde hun ikke erhverve Føden ved legemligt Arbejde, saa hun kun havde Valget mellem "Almindeligheden" og denne Levevej som "Værtinde". Hun trak ikke sine "Logerende" op mere end højst nødvendigt; hun var dem endog en praktisk og forholdsvis uinteresseret Raadgiverske i kritiske Situationer. Politiet havde hidtil lukket Øjnene for hendes Bedrift. Hun plejede at sige:

- Der er saamænd de af dem, som er meget bedre end de Damer, som kører i Kareth med Tegn til "Lange Linje". De andres Kort er hverken bedre eller værre.

98

Navnlig overfor Susanne havde hun en vis Moderlighedsfølelse.

- Hendes Fader er jo ligesaadanne en Didrik som baade Smalberg og Svalmstrup, og hendes Moder er jo en Tysker, som lige saa lidt kan lide de Danske, som de Danske kan lide hende grundet paa Krigsbegivenhederne. Og hvis et af mine syv smaa Pigebørn, som allesammen er døde spæde, fordi jeg havde for lidt Mælk, havde været levende, saa var de vel blevne saadanne no'ne.

Naar Madam Svalmstrup i sin lille Avis læste om Tyverier og Bedragerier, holdt hun med Forbryderne, naar de var fattige, ligesom hun var overbærende mod fattige unge Piger, der skejdede ud. Men var det Embedsmænd, der havde Kasseangel, eller rige Svindlere eller Bedragere, saa sagde hun uden Forargelse, men med en indre Overbevisning!

- Hvis jeg var Konge, vilde jeg uden mindste Samvittighed sige til Dommerne, at de værs'agtig skulde dømme dem til at miste deres Hals og til bagefter at lægges paa Hjul og Stejle.

- De maa da være rigtig glad i Dag, Susanne, sagde hun. De skal jo i Skoven.

Susanne sukkede dybt. Madam Svalmstrup vedblev med sin blide, fløjtende Røst:

- Saadan en lærd og fin Herre han kunde da vel vise Dem alt, hvad der saadan siges om Naturens Dejlighed og Skaberens Alvisdom og Algodhed, og det meget bedre, end som Præsterne gør det, og mere fornøjeligt.

Atter et dybt Suk af Susanne.

- Men Herre Gud, Barn, sagde Madamen, De behøver jo inte at være saa morgengnaven, for nu drikker De jo'nte om Aftningen som i Hr. Dannels Tid . . . Siger Hr. Vank ikke saadan nogle trøsterige Ord, naar De spaserer med ham i Skoven?

- Jeg forstaar bare ikke noget af alt, hvad han fortæller om Stemninger, og om Lys, og om Kulører . . . somme Tider kalder han Kulørerne for Toner, og det synes jeg er noget Sludder, for jeg kan ikke høre den mindste Lyd.

- Ja men han kommer og læser med Dem, for at De kan blive dannet Kundskaber har saa meget at sige for et ungt Menneskes Fremtid.

Susanne blev utaalmodig, kastede Frisértrøjen saa vredt fra sig, at de to Guldknapper, som holdt hendes Chemise sammen, sprang langt hen i Værelset. Hendes fine Barm med de to 99 blegrøde Knopper sprang trodsigt frem i sin fulde Ungdomspragt, skøn og sund i det friske, stille Lys.

Madam Svalmstrup sagde:

- Bed Vorherre bevare Dem for at faa Børn. Det er rædsomt, saa det ødslægger saadant noget nydeligt Dukketøj, som De kan vise frem.

Den gamle Kone rejste sig, fandt under Stønnen og Siven i Luftrøret de to Knapper og hæftede dem ind, hvor de havde siddet.

Susanne fortsatte sit Toilette i Tavshed. Madam Svalmstrup hjalp hende med at snøre Korsettet om Midien. Da hun var færdig, tog hun Susannes Haand og besaa den som et kostbart Smykke.

- Nej, hvor den er pæn, ligesom en af de rigeste Grossererfrøkeneres. Se saadan har da ogsaa Deres nye Herre lært Dem at holde Deres Hænder. Tænk alligevel, hvor De maa være ham taknemmelig for alt det, han lærer Dem. Og se nu de Bøger med fremmed Stil i, som ligger der paa Bordet.

Susanne blev pludselig rød i Hovedet. Nu kom Hidsigheden saa stærkt op i hende, at den tog Magten fra hende. I et Spring var hun henne ved Bordet foran Sofaen, ragede Bøgerne fra Pladen ned paa Gulvet og besørkede dem ved Spark af den ene fjerrandede Morgensko ud mod alle Stuens fire Hjørner. Hun raabte:

- Aa - hvor det Snavs har pint mig. Jeg kan ikke lære Tysk og Fransk med alle de forbandede Navne . . . bøh . . . Nominativ, Akkusativ, Dativ, Genitiv . . . hvad rager det Vrøvl mig? Og saa skal jeg vride Munden, saa Kæverne er ved at gaa af Led . . . *enchantement* . . . *vorausgesetzt* . . . Naa, og saa skal man i det "Kongelige" og i "Dagmar", hvor de snakker paa Vers . . . og saa kan man kun komme paa de sjofle Pladser, fordi han dog ikke rigtig tør kendes ved mig. Og saa skal man høre paa Vers og somme Tider paa noget, som han oversætter fra Tysk og Fransk, og som han ikke kan faa til at rime paa Dansk . . . Jeg er vis paa, at til Sommer kommer jeg aldrig i Tivoli, og kommer jeg i Skoven, faar jeg ikke en eneste Sangerinde at høre. Og i Dag skal vi til Sorø eller Slagelse, eller Gud véd hvorhen . . . saadan nogle Rottehuller af Byer, og saa rende i nogle Skove, hvor der enten ingen Veje er, eller ogsaa er Vejene saa væmmelige, at man alker i Skidt over Anklerne og rent lægger sit pæne Fodtøj øde. Nej . . . nej . . . jeg er 100 bundulykkelig, Madam. Han, Julius Dann, og han, Povl Tode . . . det er nok muligt, at det var to Rødder og to Soldebisser, men der var dog noget Kommers ved dem . . . Naa, de er komne af noget Pak ligesom en selv . . . derfor passede de vel for en . . . Aa Gud, aa Gud, hvad siger jeg! . . . Jeg hang jo ved Vilhelm, jeg hængte mig paa ham . . . Jeg vilde opad . . . jeg troede, jeg elskede ham for evig . . . aa det er rædsomt, at man er bleven saadan et Fæ. Jeg har villet opad, nu længes jeg efter det Snavs, jeg er kommen fra. Jeg vil ned i det igen. Der hører jeg hjemme.

Susanne kastede sig plat ned paa Gulvet, vred sine Hænder, saa Leddene knagede, hulkede og græd.

- De skulde ikke ødelægge Deres Haar. De havde faaet det saa pænt sat op, sagde Madam Svalmstrup blidt. Hun var ikke uforfaren i den Slags Scener og tog denne sidste med stor Ro.

Hun lod Susanne ligge og græde og sparke til alle Sider, til hun blev træt og strakte Lemmerne fra sig som en Hund, der vil sove. Madam Svalmstrup halede et Nøgler Uldgarn op fra den ene, en graa Uldstrømpe fra den anden af sine Kjolelommer og gav sig i Lag med at strikke.

Susanne hørte den prikkende Lyd, rejste sig, gik hen foran Konsolspejlet og fortsatte sit Toilette, men var fornærmet paa Madam Svalmstrup. Denne rørte sig ikke af Stedet, sagde ikke et Ord, strikkede fort.

- De behøver ikke at blive her, jeg trænger aldeles ikke til Dem, sagde Susanne med Graad i Halsen.

- Jo De gør, lille Barn, sagde Madam Svalmstrup, for siden De igen har begyndt at lave Kjoler, som skal hæftes bagtil, saa maa man være i en forfærdelig rolig Sindsbeskaffenhed for at gøre det selv . . . Jeg ser, De har lagt den lysegrønne henne paa Sofaen; den er saa snæver i Livet, at man maa tage til Kræfterne for at faa Hægterne "ner" i Mallerne.

Dertil var intet at sige. Susanne sukkede, opgav sin Fornærmethed og lod Madam Svalmstrup anstrænge sig for at faa det nævnte Arbejde gjort. Thi skønt Vang tidt havde ivret mod Hvepseliv og talt om, hvor Overkroppens Linje blødt svang over i Hoften paa de nøgne Kvindestatuer, som han havde vist Susanne paa Thorvaldsens Museum, havde hun indvendig protesteret og vilde have sagt, dersom hun havde turdet: at hun jo inte gik nøgen ved højlys Dag, og at de hvide Tingester ikke ragede 101 hende i mindste Maade; de kunde skabe sig, som de vilde, men hun vilde ikke være tyk om Livet som hendes Moder eller andre gamle Kællinger.

Da hendes Paaklædning var færdig, og hun foretog Mønstringen i Spejlet, var hun fornøjet med sit Værk, som Elohim, da han var færdig med sit. Hendes Tværhed forsvandt, da hun drejede sig til alle Sider foran Spejlet, saa op og ned ad sig, fæstede sin Kjole koket op i flotte Folder, satte sin lysegraa, bredskyggede, i Nakken opkrampede Filthat paa Hovedet. Pulden druknede i de Fjer, som laa langs med den. Hun stampede sine smaa Fødder ned i de mangeknappede, højhælede Støvler og trak den gamle Spilledaase op. Den spillede Melodien til den gamle, spanske Dans "*La Cachucha*", og hun sang dertil nogle danske Ord, som Vilhelm Vang havde lært hende:

Jeg har set de fuldvoksne Kuske
staa i et Vognskur og græde.
Mandfolk de hyler og tuder,
naar dem ej Pigen vil glæde.

Lad os gaa hen paa en Knejspe!
Søddeste Skat, svigt mig nu ikke!
Bare en Kvart
sammen vi drikke.
Lad os gaa.

Susanne tog Madam Svalmstrup om Livet. Madamen lod sit Garn og sin Strømpe falde lige saa flegmatisk, som hun lod sig føre af Pigen, trippede afsted med hende med et ubevægeligt, mildt og skikkeligt Ansigt, ligesom om hun forrettede en saa tilvant, mekanisk Pligt som at skrælle en Kartoffel.

Da Strofen og Dansen samtidig endte, pustede Madam Svalmstrup lidt og pirrede i sit graa Haar for at faa det helt i Lave; hjalp saa Susanne Kaabe og Boa paa. Kaaben sluttede i Livet stram og blank, og det lille Ansigt, begrænset af Hatten og Boen, saa saa kønt ud, at Madamen udbrød:

- Sødere lille Missekat kan ingen Mennesker tænke sig.

Susanne var glad og nikkede ad sit eget Spejlbillede.

Det bankede paa Døren. Ind traadte Vilhelm Vang i elegant Overfrakke med Pelsværk paa Krave og for Hænderne. Øjeblikkelig gled der en Skygge over Pigebarnets Ansigt, og det trætte og resignerede Udtryk kom igen.

102

Vilhelm Vang saa ikke rigtig glad ud. Hans Smil var frempresset og forsvandt helt, da hans Blik var gledet om i Stuen.

- Naa, der ligger Dine Bøger, mumlede han.

Madam Svalmstrup sagde hastig:

- Det er min Skyld, Herre, for jeg skulde ryste Bordtæppet ... og ...

- Vil Du saa med, Susanne? sagde Vang næsten kommanderende, mens han bød Susanne sin Arm.

Hun lagde sin slapt i hans, og de gik sammen ud ad Døren.

XIV.

Der sad de i en anden Klasse Kupé. De sad tæt trykte op mod hver sit Hjørne.

Susanne syntes at sove. Hun vaagnede ved at Toget holdt ved en lille Station. Dvask spurgte hun:

- Er vi ved Lyngby?

Vilhelm Vang svarede:

- Vi er paa Vestbanen.

- Naa-aa-?

Hun sov igen. Han tog hendes Haand. Hun lod ham beholde den. Og han beholdt den, mens han saa ud over Mark og Land i det kølige Foraarslys, som gjorde Levningerne af Sne lilla og den pløjede Jord brunviolet. Enkelte Menneskefigurer markerede Livet, der udgik fra disse enlig liggende Gaarde og Huse bag de bladløse Træers Hegn med de struttende blegblaa Grene. Aa, hvor stod de Grene fint tegnede! - Var ikke Vinterskelettet lige saa smukt som Sommerlegemet i fuld Løvbeklædning?

Og disse Landsbyer med de hvide Taarne som mest fremtrædende Livstegn, med Gaarde og Huse, snart klyngende sig tæt op ad hinanden som gode Kammerater i fortrolig Passiar, snart fjærnende sig som flygtig fornærmede Smaafolk! Vilhelms Tanker befolkede disse Omgivelser og Interiører med kraftige, muntre, betænksomme og lune Mænd; stærke Kvinder, sunde som den hvidgule fede Mælk i de rent skurede Fade, bly og tilbagetrukne ved Dagen, naivt og fuldt hengivende sig i en brav 103 Karls Favn, naar Nat laa over Mark og Skov og Vang. Han lo ved Tanken og nynnede Versene fra Carl Baggers "Min Broders Levned":

Den danske Landsoldat han er
som Løven bidsk og grum,
men haver altid Pigen kær
udi et enligt Rum.
Hans Mod er ej tilfals, faldera!
Hans Mod er ej tilfals;
vi vil en Jernring lægge om vor Fjendes Hals.

Vilhelm Vang var ved at blive lystig. Han vilde give Fortiden til Fanden, tage Nutiden for hvad den var og se Fremtiden i de let gyldne Toners Skær i den fjærne Horizont.

Vaaren sendte Bud . . . han kunde ikke høre Lærken, der hang højt oppe i den hvide Luft . . . han kunde kun se den . . . han kunde ikke høre Vandet, der skummede og boblede i Grøftesluserne . . . alle Lyde døvedes af Jernbanetogets Buldren. Kun naar det holdt ved en lille Station, naaede en lang Trille ned til ham fra Luften, en susende og rislende Skala op fra Jorden. Da syntes han, at Jorden blev levende, at Pløjelandets Bølger steg og sank, boblede som Vandet, sang som det. Ja, han syntes, at han kunde høre Spirer dybt dernede under Mulde hviske deres Haab om Liv i Lys og Sol, og smaakvidre som Fugleunger i Reden.

Et Suk vakte ham ... et Suk i Søvn . . . maaske en begyndende Snorken fra Susanne. Ja hun snorksov. Uden at Vilhelm Vang havde mærket det, havde han sluppet hendes Haand. Han havde glemt hende.

Nu faldt Lyset fra Kupéens Vindue skarpt og strængt ind paa Susannes Ansigt. Det var saa kort, underlig katteagtigt sammentrængt mellem den højt opskudte Boa og Hatteskyggen. Hun sov haardt. Hudfarven var bleg, som den stod der i Lyset syntes den næsten gusten. Mundens Vige trak sig nedad, Hagen sad fløv, intetsigende . . . Var hun smuk? . . . Nej, død og dum! Kun naar hun var paa en Varieté, under Kronernes Lys, midt i Cigarrøgens Hvirvler, under den kildrende Klang af flovt sentimentale eller sløret-liderlige Viser, hvis skjulte sjofle Pointer udgør deres Komik, tog dette Ansigt Liv og Farve.

Hun er dum, hun er tom. Den Smule Sjæl, hun havde, er nu død. Hendes Søvn er som et Dyrs.

Til hende bragtes som Offer ømme duftende Elskovsdrømme, 104 bløde som Dun, svævende paa de lydløse Vinger. Jeg har grædt ved hendes Barm, fordi min Moder gled fra mig, fordi det Ideal, jeg i begejstrede Stunder troede at kunne naa ved Tankens Arbejde, ved Hjærtets Ildhu, var sunket ned i Mulm og Mørke. I hende har jeg digtet ind det store Folks Friskhed, Uforfærdethed, ubevidste Idealitet . . . aa jeg Fæ! Min Ungdoms Lidenskab har jeg givet hen i hendes Arme . . . jeg har favnet en Vampyr. . . Goethes korinthiske Dødningbrud?

Aa - de literære Reminiscenser! Er jeg ikke et Bomuldsbarn, et forkludret Kulturskud? Nej . . . saadanne Fyre som Povl Tode og Julius Dann med Maler- og Tømrersvenden i Ærmet og Studentershuen paa Hovedet - de er sunde ... De faar ikke den Slags Fornemmelser og skælder ikke saadan en stakkels Tøs ud, som har givet sig hen i Tro, i Tossegodhed til en ... forfarges ikke over den Tilsætning af Købmandsskab, som vel er uadskillelig fra ethvert Forhold i Livet . . . Sov, stakkels Unge! Bryd Dig ikke om mine fine Fornemmelser . . . Det var Ret! Tag en Snorketrille! Sæt anden Stemme til Lærkens Diskant derude. . . som jeg ikke kan høre!

Trangen til Graad slog om i Trang til Latter. En begyndende Foragt for den sovende Kokotte slog over i Medlidenhed med "den stakkels Tøs". Der var dog ikke en ond Tanke i dette lille, kønne Hoved, i denne vel drejede Krop . . . Nej, der var slet ingen Tanker i nogen af Delene . . . hverken onde eller gode. - Jeg har dog holdt saa meget af den lille Pige fra Vedbendløvhytten paa Trappen.

Han saa sin Faders satiriske Ansigt for sig - han havde aldrig sagt et ondt Ord til Sønnen, fordi han ikke kom hjem i rette Tid til Middag, fordi han blev ude om Natten; han havde kun talt lidt til ham, men han havde læst spodsk Ringeagt i hver af Konferensraadens Miner.

Det blæste op derude. Træerne om Husene og ved Vejenes Rande blev ruskede af en Kæmpehaand, svajede, nejede, vred sig. Der kom Skyer frem, den ene dyngende sig op over den anden. De reves itu som Papir, Randene skilte sig fra de enkelte Skylegemer og hang som uhyre lange, tynde Totter i den blaa Luft; saa samledes de igen i tætte Klumper, og saaledes gentog det hele Spil sig, ensformigt vekslende.

Susanne blev ved at sove.

Vilhelm Vangs Tanker blev mere og mere vaagne, mere og mere eksalterede.

105

Se dette Vildskab derude: De svulmende, bristende Skyer i vild forvoven Jagt mellem Himmel og Jord; Vinden, der med Kæmpehaand tvang alt til Underkastelse under sin Vilje, mens den suste og hvinede i Livsovermod; fejende kolde Furer i de smaa Vande, der skinnede ind fra Marken; tvingende høje Vræl ud af de sorte Krageflokke, som maatte rette deres Flugt efter dens Ordre. Hej, hvor purrede den Vind Græssets gule Haartotter! De dvaske Græstotter blev tvungne til at være med i Oprørsfærden,

Det var et Kampraab til Menneskesjæle, som dorskede i kælen Længsel. Det var en Spottesang mod alle selvbeskæftigede Lyrikere, mod alle mystiske Navlebeskuere. Ud, ud i Terrænet, hvad enten Du er Poet, Maler, Forsker eller Tænkter! Her virker Kræfterne i elementær Styrke. Her lykkes det aldrig den velsignede Civilisation at dæmpe af, at glatte ud, hylle ind, filtre sammen.

Raaber Din Sjæl sit smertelig pinende Spørgsmaal, sin Sundhed, sin Livsglæde ud, da lyder Klangens sand og frejdig: Snart svarer Ekko, snart svarer Storm og Bølge, snart en uforstyrrelig, guddommelig Ro - det er ogsaa en Slags Svar. Det er Kræfternes og Lovenes Sprog. Se at forstaa dette Sprog uden Ord. Det opfordrer Dig til at forstaa Kræfterne, at lyde Lovene. Det opmuntrer Dig til at søge dem omsatte i Menneskelivets forviklede Slynnginger, til at genkende dem, drage dem frem, som den kyndige Kunstner drager et gammelt ædelt Maleri frem under Overkalkningernes Lag!

Da Vilhelm Vang igen saa hen paa det sovende lille Pigebarn, kom han først til at le ved Tanken om det fjollede Ansigt, hun vilde sætte op, hvis han vækkede hende og fortalte hende, hvad der nu var gaet igennem ham, mens han sad der og i Tankerne red paa Skyhestens Ryg og under Vindens Svøbe i den blege, kolde Vaardag.

Saa blev han sært vemodig, jo længere han saa denne kønne lille "*minois*". Var hun ikke et af de Kalklag, som en forskønnet Ungdomserindring, en sentimental Lyst til at være frelsende Engel for en falden Engel, til at løfte en lille Kokotte op i Aandens Sfærer, havde lagt om det Grundbillede af den store Elskov, som laa dybest paa Bunden af hans Sjæl? Hørte hun ikke til det, der skulde "skræbes af", hvis hans Liv ikke skulde forjaskes? Han havde søgt at aabne hendes Sind og hendes Øje for det, han satte mest Pris paa. Han havde set, hvor Kuren kedede og 106 pinte hende; og naar hun stadig hang ved ham, var det vel dels af Vane, dels af naturlig Kælenskab og Sanselighed . . . maaske ogsaa af en ubevidst Følelse af, at han var en god materiel Støtte for hende. Men hun var ikke intelligentere eller finere, end da han første Gang saa hende som voksen.

Han mindedes, at hans Fader en Gang ved Middagsbordet derhjemme, der nu henrandt i Tavshed og under en trykket Stemning rugende mellem Moder og Søn, pludselig sagde, henvendende sig til ham:

Kender Du den italienske Talemaade: Det kan ikke nytte, at man vil rette Bagbenene lige paa en Hund? . . . Naa ikke? Det er ellers en ret praktisk Livsfilosofi. Du skulde lære Professor Halling det Tankesprog.

Det viste ham, at hans Fader vidste nogenlunde Besked. Denne Gang krænkede denne lette, spottende Manér ham; den Manér, han ellers ved saa mange Lejligheder havde beundret som Udtryk for aandelig Overlegenhed.

- Er der nogen til Sorø?

Ved Konduktørens Raab vaagnede Susanne.

Spørgende, ængstelig saa hun op paa Vang.

- Gud - skal vi til Sorø?

- Ja - men langt videre.

- Kommer vi ikke hjem til København i Aften?

- Hvem véd? Vi kører ud i Landet, Suzon, ud i det dejlige Vejr.

- Hu ... det blæser jo rædsomt.

Hun skuttede sig under Kaaben.

- Ja, men paa Landet faar man ingen Tagsten i Hovedet. . . Se, hvor der er Liv og Lyst derude! Det er en vildere Galopade, end Du nogen Sinde har set paa "Figaro".

- Tak skal *Du* ha'. Det bliver en kold én, den der ude.

Vilhelm Vang lo tvungent. Denne ækle, københavnske Gadetalemaade skar i hans Øren, som om en Kat havde givet sig til at mjave midt under et gribende Sted i en Beethovensk Symfoni. Han glemte, at han ved at tale om en Galopade paa "Figaro" selv havde forskyldt en saadan Ytring. Men han var jo en dannet Mand - bevares - han kunde være humoristisk overlegen; han huskede ikke, at en saadan Dans paa et saadant Sted paa en Maade var Livsalvor for en saadan stakkels Tøs. Og da han huskede det bagefter, saa han i et Lynglimt Afstanden mellem sig selv og den lille Suzon.

107

Pibens Trille dirrede, ekkobesvaret. Toget standsede.

- Sorø! Sorø! fem Minutter!

Susanne krøb sammen i sin Kaabe, da Vinden, lige saa snart hun var kommen ud paa Perronen, slog hendes Boa op i hendes Slør og hvirvlede Skørterne sammen om hendes Ben. Hendes Ledsager maatte holde paa sin Hat. Susanne turde ikke tale, men tænkte:

- Gud, skal det være en Fornøjelse?

De havde i lange Maaneder talt om en Tur rigtig ud i Landet. Susannes længste Udflugt havde været til Holte. Uden at klare sig Tingen nærmere, havde hun i al Ubestemthed glædet sig dertil som til en Udenlandsrejse.

Nu under Stormens Tag med Udsigten ned over den violette Sø, hvor Skumtoppene vred sig, hen til de brune Skove, hvis yderste Træer ravede som drukne Mænd, ønskede hun:

- Bare jeg sad og drak Kaffe med Wienerbrød til i St. Pederstræde . . . rigtig tæt op ad Kakkelovnen! Hu, ha!

Vilhelm Vang havde i sin Tid glædet sig til at høre hende kvidre som en Fugl under Vaarhimlen, til at se hende danse gennem Skoven som et Raakid, mens de blege Kinder fik Rødme af Bevægelsen i den friske Luft.

Nu, mens de gik over Stationens Perron, var han næsten lige saa tør i Hu som hun.

Han var godt kendt i Egnen fra sit næsten toaarige Ophold paa Herregaarden under sin Svaghedsperiode. Han havde forud bestilt Værelse, Frokost og Vogn paa det over for Stationen hinsides Landevejen liggende "Hotel Sorø".

- Aa - er der en Beværtning? for det ud af Susanne, og et Glimt af Trøst tændtes i hendes Øjne. I en rummelig Havestue med Veranda og Stentrappe ud til Haven mødtes de af en behagelig Varme. Brændeknuderne knitrede i Kakkelovnen. Et Bord stod dækket med snehvid Dug og to Kuverter med Vinglas foran. Der fandtes et opretstaaende Piano langs en Væg.

Varmen og de lovende Udsigter opvarmede Susannes Sind. Hun rev Tøjet af sig, kylede det hen i Sofaen, fægtede i Luften med Armene, trallede og gjorde nogle Dansetrin. Saa sagde hun :

- Det er en underlig Beværtning. Det ser ud, som vi var ganske alene. Det er ikke som paa Konstantia . . . Bare her ikke bliver trist i Længden!

- Nu spiser vi, saa tager vi videre. Jeg har bestilt Vogn.

108

- Det var udmærket. Saa kører Drosken os hen til en anden Beværtning og saa tager vi Kaffen der. Du er sød, Vilhelm.

Vang lo.

- Nej, vi kører i aaben Landauer med to Heste.

Susanne slog en Jubeltrille.

- I Landauer? Det er jo en Karet! Det er storartet. Og ... i Dag skal jeg hverken ...

Hun standsede: Hun vilde have sagt: hverken læse Sprog eller høre Oplæsning af Vers, men fik tilføjet efter et kort Ophold . . . eller røre Naal eller Traad.

En Pige kom og serverede. Susanne hviskede til Vilhelm:

- Det kan jeg ikke lide. Opvartere er meget morsommere . . .

Det var godt, hvad de fik, navnlig var Vinen langt bedre end paa mange københavnske Steder af første Rang. Vilhelm sad og morede sig over Pigebarnets Madlyst som over et Dyr, man fodrer. Og hun fik røde Kinder af den kraftige Bourgognevin til Ryperne, af Madeiraen til Omeletten, alt mens hun smaaapludrede og lo ad Pigen, der ikke havde det flotte Haandelag til Servering som en Opvarter og lod Glas, Knive og Gafler altfor lydelig klirre.

Saa kom Kaffen.

- Men Vilhelm! Jeg synes, det var morsommere at gaa paa en anden Beværtning og tage Kaffen.

- Her er ingen andre.

- Sikken en røget By!

Hendes Humør sank nogle Grader. Hun var halvsur, da hun drak Kaffen og var ikke oplagt til Likør.

Vognen blev meldt. Susannes Ansigt glattedes, da hun saa de to kønne Heste, som stamperede mod Stenbroen og prustedes. Men hendes Bryn trak sig sammen ved Synet af Kusken paa Bukken, bondeklædt med laaden Hue og med en Pibespids stikkende ud af den grove Kavajs Sidelomme. Hun sagde til sin Ven:

- Uh . . . han er ikke nær saa pæn som den sjofleste Droskekusk. Bare han kan køre!

Da hun havde sat sig i Vognen og mærkede Vinden mod sin Kind, steg hendes Ansigts Thermometer igen et Par Grader. Hun kyssede Vilhelm paa hans ene Tinding, da han svøbte Rejsetæppet om hendes Fødder og Underkrop. Hun rullede sig velbehagelig i Sædet, som i sin Seng om Morgen.

Fra det højnede Terræn kunde man se den dansende Sø og Akademiets hvide, ellers saa kedelige Façade i Solens flatterende Glans. Denne Glans i Forbindelse med en Smule Fantasi kunde 109 nok idealisere Frederik VI's H-Bygning til et Slot og gøre Kalkpuksen om til Marmor.

- Vend Dig om, Susanne! Det er smukt det, Du vil faa at se. Se, se!

Hun klynkede som en lille Stuehund, der bliver forstyrret i sin Søvn tæt op ad Kakkellovnen.

- Nu sidder jeg saa dejlig varmt. Jeg bryder mig ikke om de skaldede Skove.

Nu blev Vang sur, kastede sig om i det modsatte Hjørne af det, hvori Susanne pressede sig op.

Hjulkarmen klang mod Vejens Stene. Vilhelm Vang hilste paa Lyng Kirketaarn som paa en gammel Ven. Der stod det hvidt og pænt, med en Storkerede paa en af Gavltakkerne.

Vinden føg lystigere over Terrænet, jo mere det højnede sig. Susannes Slør kom atter ind under dens piskende Snært Hun bed Tænderne tæt sammen, mens hun holdt fast paa Skyggen af sin Hat.

Saa-! Nu susede det vildere over Sletten. Det blev til en fejende Dans paa den store af Skove indrammede Arena. Det knagede i Pilene ved Gaardene; de nøgne Grene smækkedes sammen, sviftede som Landsknægtes brunrøde Hjelmbuske i et Rytterchok fra Trediveaarskrigens Tid.

- Kan den Kaleche ikke slaas op. Hvad? Maa jeg sige det til Droskekusken? Hva'?

Hendes Stemme med den københavnske Gadetimbre skar i Vilhelm Vangs Øre som en falsk Tone, der brød ind midt i det fri Landskabs og den kække Blæsts Symfoni.

Han rystede paa Hovedet og sagde:

- Se ... se! Men se dog, Menneske!

De var komne op paa en Bakke, hvorpaa der laa en Udflyttergaard.

Brat gik Terrænet ned, og fra Bakken var der et storartet Skue over en med Huse tæt bebygget Dal. En stor Sø bredte sig, mørkeblaa, med skummende Bølgetoppe. Rundt om højt knejsende Skove. Susaaen blinkede op hvidblaa som Sølv, dulgte sig saa helt, fremviste saa de bløde Slangebugtninger i sit Løb ud mod den mørke Sø. Gaardenes Længer og de smaa Husmandssteder lo kridhvide op mod det blaa.

- Er her ikke kønt, Susanne?

- Nej, vrissede hun, svøbte sig tættere ind, lukkede Øjnene, sov, eller lod, som om hun sov.

110

- Og det skal være en Fornøjelse at køre paa saadan en Landevej, i saadan en forbistret Blæst . . .

Det var hendes eneste, stadige Tanke.

De kørte ned over et Engdrag. Vognen blev holdende ved Aaen, hvor den spiler Gabet ud mod Søen. Søen væltede Skum ind paa Landjorden hvidt som pisket Fløde; Sivene klaprede som Læderlapper, og Vinden satte af og til i et kaadt Hvin som en lysten Kvinde.

- Nu skal vi ud at sejle, sagde Vilhelm Vang tørt, mens Kusken slog Vogndøren op, og han selv vinkede over til den anden Aabred.

Susanne saa paa Vilhelm med et Blik, der nærmest indeholdt følgende Spørgsmaal:

- Er Du spiltosset?

Hun blev siddende, mens en Mand roede over Aaen. Da han havde lagt til, sagde han:

- Go' Dav, Hr. Vank! Naa saa De kan finde herud igen? Der kan De selv se. Ja saadan er det med Naturens Skønhed. Den holder fine Folk af ligesom af Rødvin, der falder saa syrlig for jævne Folk.

Han pegede ud over Land og Sø og tilføjede:

- I Dag er der hellens Humør i Sprøjten.

Susannes Blik blev mildere. Hun syntes, det var en morsom Mand, den Fisker med et Bukkeskæg som en langhaaret Muffe, der af Vinden fejes hen til den ene Side.

- Naa saa det er Kæresten, blev han ved. Ja hvad Fa'en skal man sige til 'et? Den Vej skal vi jo alle, enten vi vil eller ej. Ja, det er jo en stor Morskab for de fleste Mennesker, saa længe Sulet holder sig frisk. Men naar det først skal i Saltetønden . . . saa ... ja lad os inte tænke paa Bedrøveligheder i den Tid, man kalder for Aangdommens Vaar med alle dens Tollepaner og Forglemmigejerter.

Vilhelm Vang tog en Flaske ud af et af Hylstrene i Vognbetrækket. Fiskeren lod Tungen glide over Læberne og præsterede derefter et lille Smask.

- Ja, Næringsmidler trænger man jo altid til, sagde han .. . Væ'sgo, lille Frøken, nu skal jeg bære Dem over Skidtet ner i Baaden.

- Jeg vil, ved Gud, ikke sejle i det frygterlige Vejr, sagde Susanne. Hun glemte rent, at Vilhelm havde bedet hende om 111 aldrig at sige det rædsomme Ord "frygterlig", at han havde indskærpet hende, hvor simpelt det lød.

- Baaden er bestilt forud. Jeg vil sejle, sagde Vilhelm Vang.

- Kan De selv se, lille Frøken, sagde Fiskeren. Kom med Deres nysselige lille Legemsdel! vi ta'r det hele som en Sveske. Ser De, jeg har i min Ungdom vaaren paa de lange Farter, ser De, saa saadant et Vandfad som Søen her, det æstimerer jeg inte mere end som en vis Tingest i Servanten, som jeg nok skal bare mig for at nævne i Damers Overværelse. Hva' 'faler?

Nu fandt Susanne ham utaalelig simpel. Men Fiskeren tog hende uden videre og løftede hende ud af Vognen og ned i Baaden, mens han sagde:

- Saa, saa, lille Frøken! Kvinden skal efter Kristendommens Lærdom være sin Mand underdanig, for Manden er Kvindens Hoved. Inte, Hr. Vank? Frøkenen skal inte sparke med sine smaa nysselige Ben med de dejlige Fodtøj. Det er Satans, saa Skomagerne kan i vore Tider, om ogsaa de inte tænker paa Ligtornene, som den ældre Alder bringer med sig ligesom andre Sorger og Bedrøveligheder. Vi skal vel over til Klinten,

Hr. Vank?

Fiskeren pegede ud over den fraadende Sø mod en Brink, der brat sprang ud fra Skovbrynet, og hvorpaa et rødgult Taarn knejste.

Susanne blev ligbleg.

- Aa nej, aa nej, sagde hun og saa bønligt op mod Vilhelm. Hva'? Det er dog ikke Alvor?

- Jo.

- Hvorfor?

- Fordi her er saa dejligt. Vil Du følge med mig, saa kommer Du ud i værre Storme end saadan en paa en dansk Indsø.

- Ja der er s'gu dyb Tænkekraft i de Ord, sagde Fiskeren med en vis Højtidelighed, mens han spyttede sin Skraa ud i Aaen. Livet er, Fa'en fløjte mig, inte helt til at grine ad.

Susannes Angst gjorde hende rasende og modig. Hun sprang fra Baaden, som Fiskeren havde baaret hende ned i, op paa den spinkle Bro. Vandet sprøjtede helt over den og slog iskoldt mod hendes Ankler.

- Jeg vil hjem, jeg vil, jeg vil Jeg vil til København . . . Hej Kusk, kør mig til Jernbanen!

Vilhelm Vang stod i den gyngende Baad ved Fiskerens Side, støttende sig til hans Skulder. Den lille, svære Fisker fortrak ikke 112 en Mine i sit Ansigt, kløede sig blot paa Maven ind under den islandske Uldtrøje og sagde:

- Hr. Vank . . . Fruentømmer er nu en Gang g'ort af Postelin.

- Kør saa! raabte Vilhelm Vang med saa forceret Røst, at Stemmen slog over i en styg Falset.

- Er det Alvor? raabte Susanne.

- Kør, Kusk! raabte Vang igen.

Men det var, som alt i ham snærpede sig smertelig sammen, da han saa Susanne duknakket, resigneret bestige Vogntrinet, som knuget af Graad.

- Saa lægger vi ud! raabte han til Fiskeren med samme unaturlige Tone i Stemmen. Og uden Sans for det latterlige, raabte han, da han saa Vognen køre hen over Engen:

- Aa . . . jeg lægger et Hav mellem min Fortid og Nutid . . . Kør!

- Ja, en Smule Sø kan vel gøre det, Hr. Vank, sagde Fiskeren. Den store Sø, Havet, har man inte altid lige ved Haanden. Men sla' De kun op for en Tid. For Fruentømmer skal inte være mussige, den Mening er jeg ogsaa af. Faar de inte af Grovfilen i Tide, mens man er Kærest med dem, saa bliver de ædende gale, naar de bliver Kællinger. Ogsaa ligner Menneskene Kattene saa meget. Og det er jo inte saa sært. For Bæsterne blev jo skabte før Menneskene; det kan jeg huske fra min Bibelhistorie. Saa der er natyrligvis saadan i den Uges Tid, det hele gik for sig, gaaet noget i Skuddermodder; for, hvor der handles, der spildes. Der er stænket noget af Bæsternes Blod over i Menneskenes. For der er nu baade Hankatte og Hunkatte, og de skal altid rende. Saa bliver de Utusker borte i ugevis, man kan ha' baade Mælk og Lever og Lunge staaendes til dem, og se, om de passer deres Madtider. Men naar de saa er kede af alle Kærlighedens Tillokkelser, saa kommer de sluskende igen til Huse. De skal se, den lille Frøken falder paa sine bitte smaa Knæ og be'r Dem ydmyg, om De vil la' vær' med at sla' op med hende for Tid og Evighed. Hun har vel Returbillet og endda til anden Klasse? Hun vil nok betænke sig paa at slippe saadan en pæn og fin Mands Søn, som De er. For jeg kunde se paa den Manér, hun vrikkede med Bagfjerdings, at hun inte var af slet saa fornem Familie, som Hr. Vank selv er af. Jeg kan godt forstaa, at Hr. Vank siger til Frøkenen: Lad rulle, Marie! Halløj.

113

Se, hvor den Smule Vand kan skabe sig! Det Skidt bilder sig ind, at det er Kattegattet.

En Sø løftede Baaden højt og sænkede den dybt. Skvættet stod højt op over Rælingen og sprøjtede ind fra Siden.

- Sikken et lille Svin! sagde Fiskeren. Men saadan en fersk Madam skal s'gu'nte voldtage en gammel Sømand. Skab Dig inte, Therese! Ho, ho, min Tøs! ta'en med Ro!

Han bed Tænderne sammen og trak paa Aarerne, saa det knagede i dem og hvinede i Tollene. Højere

steg og lavere sænkede Baaden, Vinden tudede som en stor Hund i Vaande. Det sukkede i Baadens Spanter. Skovkammen stod ogsaa i Bølgelinje. Fiskeren trak Baaden igennem og havde hørt op med sin Passiar. Vilhelm Vang sad tavs og saa ud over alt det skummende, sydende, gyngende. Han hørte i Stormens Lyd en Opsang til Arbejde og Daad.

Han havde ikke vendt sig mod den Bred, hvorfra Vognen, som længst var ude af Syne, havde bragt den lille Susanne bort. Det var, som om Stormen blæste helt ind i hans Sind, fejede hendes Billede bort og hvirvlede det ud i Rummet, Fnug for Fnug.

- Jeg maa dog have arvet noget af min Faders Haardhed og Kulde, tænkte han forundret over, at ingen Taare trængte sig op i hans Øje, at intet Vemodsstrøg gled gennem hans Sind, over at han kun følte en Befrielsens Lettelse over det bratte uforudsete Brud, hvormed kun Tilfældet havde hjulpet ham.

Sejgt sled Fiskeren Baaden ind mod den anden Bred og styrede den ind paa Læsiden af Landgangsbroen.

Paa Brinken rejste det gule Taarn sig kækt i den stormfyldte Luft. Flaget paa dets Top smældede som en Pisk, og Stangen klaprede som en knæbrende Stork.

Fiskeren slog Kæden om Pælen, saa ud i Vejret og sagde:

- Det bliver pænt Vejr mod Aften. Overtrompeteren vil give sig Tid til at hælde Spyttet ud af Klaphornet, kan jeg se paa ham. Saa giv mig Deresses Haand, Hr. Vank. For sæt nu, De faldt i Søen, saa blev vel det fine Dinglevand vaadt . . . jeg mener det i den Flaske, jeg har set i Deres Overfrakkelomme . . . Saa ... Nu spytter Søen bare lidt paa Deresses blanke Støvler. Saa kan De faa Ro til at plukke Anemoner i Skovbunden, men der er hellers inte no'en af dem endnu. Hæ, hæ, hæ!.. . Nu skriger vel den lille Dame i den Landauer. . . eller i Kupéen 114 ... for der er hun vel nu ... Ja, ja, ja. Man kan sige om alle "Fruentømmer": Vræl nok, men ingen Uld, akkurat som Fanden sa'e, da han klippede sin So.

XV.

Da Vilhelm Vang efter flere Dages Fraværelse indfandt sig til Middagsmaaltidet hos sine Forældre, modtog hans Moder ham uden at sige et Ord, uden at løfte sine store hvælvede Øjenlaag, uden at lade ham skimte sit store sjælfulde Blik, det, han altid havde elsket og beundret. Han gjorde en Bevægelse, som han vilde tage hendes Haand. Den blev liggende slapt paa hendes sorte Silkekjole.

Konferensraad Vang kom ind fra sit Værelse. Det gøs lidt gennem Vilhelm. Hvorledes vilde hans Fader modtage ham?

Men ved Synet af Sønnen videde Konferensraadens store bevægelige Mund sig stærkt ud, og hele hans Ansigt løb ud i dette brede satiriske Smil, som Vilhelm ikke fandt hyggeligt. Med tilsyneladende Oprømthed sagde Konferensraaden:

- Naa, det var rart, Du kom i Dag, Villy. Jeg har et Brev til Dig. Du véd, at jeg anser det for et af Ethikens Hovedforbud aldrig at bryde Breve, naar de ikke er adresserede til en selv. Men dette Kort med de forgyldte Rande, som endda er takkede som en Gavt fra Kristian IVdes Tid, er bleven sendt aabent. Formodenlig for, at Familjen straks kunde blive glad over den Ære, der vises dens Stamherre . . .

Konferensraaden rakte sin Søn et pragtfuldt udstyret Indbydelseskort. Det var en lithograferet Blanket med Udfyldning af en flot Haandskrift. Der stod "Borgerrepræsentant Dann R. og Frue udbede sig Æren af Hr. Studiosus juris V. Vangs behagelige Nærværelse til Middag, Lørdagen den 31. Marts Kl. 6. Sv. udb."

Da Konferensraaden var færdig med at studere sin Søns Ansigt, lo han kort og sagde:

- Jeg synes, Du rødmer over Æren, min Dreng. Det vilde jeg ogsaa gøre i Dit Sted.

Fruen sagde - bestandig med sænkede Øjenlaag:

- Synes Du, Vilhelm skulde tage mod den Indbydelse?

Konferensraaden svarede:

- Selvfølgelig. Vil Vilhelm gøre Karrière, maa han søge de Lag, som trænger sig eller trænges opad.

Fruen studsede, smilede og lavede en Brander:

- Hører Tømrerlavet til de Lag?

- Ja. Murere og Tømrere vil blive Københavns *nobili*, som Grossererne var det i min Ungdom. Da dyrkede jeg Magnaterne i Sukker og Ris, i Kul og Tjære. Nu er Industriens Tidsalder kommen. Lad min Søn vippe op med dens Matadorer . . . Ser Du, Liscia, Dann er en Mæcenat. Hans Samling af Malerier naar op til at blive en af vore Privatsamlinger af Rang. Han er Borgerrepræsentant og Ridder. Hvis han kunde stave sit Modersmaal en Smule bedre, end han kan, vilde han allerede have været Etatsraad, for han er en ganske køn Mand og kan bære en civil Galadragt uden Anstød. Kun kan han ikke lade være at sige "sat" for "siddet" og "lagt" for "ligget". Saa megen Dannelse er endnu nødvendig i vor Tid til at blive Etatsraad og Kommandør. Ja - hvis Dann vilde give mange Penge til en ny Kirke, vilde man maaske glemme hans ordinære Sprog. Jo, Gu' skal Vilhelm spise hans Middagsmad; han har vist været i langt værre Selskab før, hvor det danske Sprog er blevet endnu værre maltrakteret, og hvor Neglene har været endnu sortere . . . Har Du noget at sige, Villy? Jeg synes, at Du ser ud, som Du var vred. Tal ...Jeg siger som Asa-Loke i "Baldurs Død": "Frihed i min Stat".

Det arbejdede i Vilhelm. Han syntes, han sidste Søndag ved Søen havde gjort en mandig Bedrift, at han ikke var Dreng mere. I den korte Pause, som fulgte, løftede Fruen for første Gang sine Øjne mod sin Søn, fulgte hans Ansigt med behersket Spænding. Følgende Ord arbejdede sig ud af ham:

- Jeg forstaar ikke, hvad der giver os Ret til at være saa store Aandsaristokrater. Hvad har vi udrettet i Ideernes Verden?

Konferensraadens Øjne blev livlige, mens han lagde sig tilbage i Stolen og langsomt sugede sin Rødvind ind. Han sagde:

- Du siger "Vi". Det er "*Pluralis majestatis*", som Vorherre bruger i det gamle Testamente, og de legitime Konger den Dag i Dag. Du retter af Høflighed Spørgsmaalet til Dig og mig. Nej, *Du* har slet ikke udrettet noget i den Sfære, Du nævner; *jeg* i al Fald saare lidt. Du taler om Aristokrater. Lad mig blive i Billedet Der gives Adelsmænd i den aandelige som i den materielle Verden, hvem der ved Arv er tilfaldet store 116 Lensgodser; og der gives besiddelsesløse, i hvem Blodet brænder. Jeg smigrer mig med at være blandt de sidste. Jeg har Sans for den aandelige Adel, men jeg er aldeles besiddelsesløs i Aandens Rige. Du har derfor maaske Ret i, at min Smule Adelsstolthed, ligesom hos fattige materielle Adelsmænd, tager sig latterligere og mere anmassende ud, end om jeg havde været en Lensgreve i Aandens Verden, i Stedet for en Kammerjunker . . . eller en Departementschef med Konferensraads Rang. Vær saa god! Kald mig kun Don Ranudo. Men som den sultne Don Ranudo æder Bondens Ost, saa spis Du Hr. Borgerrepræsentantens Dyreryg . . . Der er Kaffen, det var rart ... Vil Du, naar vi har drukket den, komme et Øjeblik ind til mig?

Konferensraadinden saa ængstelig paa sin Mand. Han nikkede venlig, rejste sig, kyssede hende og sagde:

- Tak for Mad, lille Liscia! Kom saa . . . blot et Øjeblik, Vilhelm!

Inde i Konferensraadens Stue, hvor alle Vægge var dækkede af Reoler fra Gulv til Loft - Værelsets eneste Dekoration - gav Konferensraaden sig til at nynne, mens han ledte mellem nogle Papirer paa Skrivebordet.

- Naa her er de ... Kender Du disse Dokumenter?

Han rakte Vilhelm nogle Regninger. Den unge Mand skiftede Farve og holdt sig ved en Stoleryg.

- Har *Du* bestilt det Dametøj og henvist Kræmmeren til mig?

Vilhelm svarede:

- Jeg har bestilt det, men ikke nævnet Dit Navn.

- Godt. Jeg har aldrig før grebet Dig i en Løgn. Jeg tror Dig. Du ser, Regningerne er kvitterede. Men den Slyngel af Kræmmer har altsaa paa egen Haand sendt mig de Papirer?

- Det maa han have gjort.

- Hm! Nu ingen Scener! Jeg *vil* ikke vide mere. Ingen Confidencer, min Dreng! Skylder Du mere bort?

-Ja.

- Hvor meget?

- Jeg skal selv klare det.

- Svar mig tørt og bestemt, Vilhelm.

- Vel et Par hundrede Kroner endnu.

- Godt. Tænk saa ikke mere paa det. Men gør selv Regnskabet op og lad mig være fri for at faa den Slags Papirer tilsendt. Man maa ikke ydmyge sig over for Kræmmere og 117 Aagerkarle. Jeg har Raad til at give Dig tre hundrede Kroner mere i Lommepege om Aaret. Men . . .

- Jeg er fri, Fader, jeg har brudt Forholdet. Paa Ære!

- Vogt Dig for at komme i en ny Suppedas. Det er og bliver Grisen, Vilhelm. Al Stemning og Finhed, man lægger ind i den Slags Ting, viser sig snart at være Løgn og Fantasteri eller ren Urtekræmmerlyrik til 10 Øre Kræmmerhuset. Jeg er hverken Prædikant eller Moralist; den værdige, fornærmede Faders Rolle ligger ikke for mig. Jeg vilde blive aldeles stilløs i den pathetiske Genre. Jeg véd for Resten en Del mere om Dig, end Du aner. Gaa saa! Et Æresord er nok i vor Familje.

Vilhelm gik. Hans Moder og han saa ikke paa hinanden, mens han passerede Spisestuen. Da han var ude, kom hans Fader derind, klappede sin Kone paa Kinden og sagde:

- Jeg tror, at vor Dreng er en brav Fyr. Vær ikke bange for ham. Jeg véd saa meget, at jeg tror, der ingen Fare er.

Da Vilhelm var kommen op paa sit Værelse, satte han sig ved Vinduet og gav sig til i stille Andagt at hylde sine Forældre. Han kom til det Resultat, at han nu vist holdt lige saa meget af sin Fader som af sin Moder.

En af Husets Piger bragte ham et Brev. Det var i en fin, af Parfume duftende Konvolut. Udskriften var skreven med tilbageliggende Bogstaver. Haandskriften var aabenbart fordrejet, men syntes oprindeligt at være flot og øvet.

Det var ikke Susannes Kragetæer. Med lettet Sind rev han Konvoluten itu. En skarp sød Lugt kildrede hans Næse.

I store Antikva-Initialer læste han:

HR. VANG. EN, DER ANTAGER DEM
FOR GENTLEMAN, BEDER DEM
INDSTÆNDIG OM AT AFSLAA TØMRERMESTER
DANNES INDBYDELSE. SVAR
IMORGEN I "BERLINGSKE" MED OVERSKRIFT: XVIII.

Hvad var det?

Vilhelm havde tænkt sig, at Julius Dann efter Affæren med Susanne kunde blive rasende paa ham. Men det havde han ikke mærket det mindste til. Han havde mødt Julius og hans uadskillelige Ven, Povl Tode, baade paa Universitetets Gange og paa Kaféer, men Julius havde indskrænket sig til i en vis beskeden Triumfatortone at sige i et af de sidste Lokaler: 118 - Nu kan De tro, jeg har fundet en Pige, som er et Livstykke. Men hende faar De ikke at se, for De er en hinterlistig Herre . . . Skal vi ta' en Whisky paa det?

Og Povl Tode havde sekunderet:

- De vandt i første Løb. Men nu har Jolle sat Rekorden højere og lumskere.

Men da Tode en Gang traf Vilhelm Vang alene, hviskede han til ham:

- Hun hedder Adelaïde Smidt og bor i Lille Strandstræde. Jeg er med til at drille Jolle, hvis De gaar med paa den.

Men Efterretningen var Vilhelm aldeles uinteressant.

Efter det Kendskab til de to unge Folk troede han ikke, at det anonyme Brev kunde være fra nogen af dem. Hvad kunde her stikke under?

Vilhelm Vang skrev straks et Avertissement og begav sig med det op til Kontoret i Pilestræde. Det indeholdt:

XVIII. Jeg gør altid det modsatte af, hvad anonyme Breve anbefaler mig.

Han var lidt barnagtig stolt af at have tourneret Svaret saaledes, og sagde til sig selv, at dette Svar ikke var Konferensraad Vangs Søn uværdigt.

Ikke uden Spænding afventede han Sagens videre Udvikling. Men da der gik nogle Dage, uden at han fik noget Svar, og efter at han forgæves havde undersøgt Bladets Avertissementsdyng, viskedes den Historie ud af hans Minde.

Først en Uge efter modtog han et Brev i samme Udstyrelse. Der stod i det:

GØR DERES INTRODUKTIONSVISIT HOS
DANNS PAA LØRDAG 12¼ PRÆCIS. DE
VIL FAA OPLYSNING.

- Det var da en sær Visittid. Men, lad gaa! Det tegner jo ret interessant.

Vilhelm Vang kørte derhen i Droske efter sin Faders Raad. Han havde naturligvis ikke betroet ham Brevvekslingen, men havde sagt om Fredagen, at han næste Dag vilde gøre Visit hos Danns, og da havde Konferensraaden sagt:

- Du maa tage Bonjour og halvlyse Handsker paa: stik Din Diamantnaal i et lyst Slips . . . saa høj Cylinder ... tag en Droske. *Il faut imposer à ces richards roturiers*, som han sagde, min gamle franske Lærer i min Skoletid, skønt der ikke var Luv 119 paa hans Frakke, og hans Cylinder var rød som en Ræv, og Skyggen slog Bugter som Vimmelskaftet Lad mig saa se, at Du gør gode Observationer, saa Din Moder og jeg kan drage Nytte af Din Verdenserfaring, naar Du meddeler os dem.

Konferensraaden stod i det aabne Vindue, nikkede og lo til sin Søn, før han steg ind i Drosken. Saa sagde han til sin Kone:

- Du Liscia. Jeg véd godt, hvorfor de har inviteret Vilhelm. Dann vil have Arbejdet paa ** Station. *Mig* tør han ikke invitere; det vilde se ud som en Slags Bestikkelse. Jeg finder nu, at det er temmelig uanstændigt, at Folk, som f. Eks. er Borgerrepræsentanter, vil drage Fordel" af en saadan Stilling til at bemægtige sig de offentlige Arbejder, saa de bliver som et Privilegium for en vis Ring af rige Haandværkere. Jeg har Lyst til at hjælpe en uformuende Mand, som er lige saa dygtig og langt billigere end Dann. Og da nu Fyren gennem Vilhelm vil snobbe sig op til mig, skal jeg gøre alt for, at han og hans Ven Tode ikke faar det Arbejde.

- Hvorfor er Du egenlig vred paa den Mand?

- Ikke mere paa ham end paa alle udannede Personer, som skaber sig dannede og vil snobbe sig i Vejret. Den Fyr bærer i sit Knaphul samme Dekoration som vel tjente, gamle Embedsmænd, ikke at tale om Kunstnere og Digtere. Den Slags Folk repræsenterer noget i Samfundet, som jeg ikke kan udstaa. Jeg kan i Grunden bedre lide deres strikende Arbejdere, men Liscia

- siger Du til nogen, at jeg har sagt, hvad jeg nu betror Dig, saa gør jeg, ligesom Jeppe, min Saligheds Ed paa, at alt, hvad jeg har sagt, er lutter Løgn.

Fru Vang lo, kælede for sin Mand og sagde:

- Aa, Kristian, Du er og bliver den samme søde unge Student, som Du var for 25 Aar siden, da jeg første Gang saa Dig,

Konferensraaden bøjede hendes Hoved ind mod sit Bryst, kyskede hendes Tinding og sagde:

- Søde gamle Krøltop! . . . Alderens hvide Pudder klæder

den saa henrivende.

XVI.

- Om der var nogen hjemme? En skøn Jomfru med lidet Ansigt og meget Pandehaar, med hvide Strømper i broderede Morgensko, smilede huldsaligt og sagde:

- Værs'artig!

Vilhelm Vang saa op paa hende, hun saa ned paa ham, brød ud i en løjerlig, kort Fnisen, mens hun igen sagde:

- Værs'artig! og mens Vilhelm grundede paa, om han ikke havde set den blondkrøllede Pandehaarspige før, fulgte hun ham igennem et Par store Stuer, hvor han syntes, at Lyset brød altfor raat paatrængende ind, viste hen mod en Dør og hviskede:

- Herren maa endelig ikke sige, at jeg kommer i "Figaro". Vel?

Hun lagde bønlig og sødt smilende Hovedet paa Siden og saa paa ham med smægtende, dumme Øjne.

Han syntes, at de Billeder, som hang paa Væggene, saa lige saa dumme ud som hin skøn Jomfru.

Han var vant til diskret Lys, til noget tæt og lunt, noget gammelt solidt, der stod i skarp Kontrast til dette Interiør, hvor alt var saa fordømt aabent, at han befandt sig som paa det vindomsuste Plateau ved Søen i Sorøegnen ... og Mindet frembragte en stikkende Fornemmelse i ham.

Den lille hundefriserede aabnede en Dør, fniste imod ham, inden han traadte ind i det næste Værelse.

Det var lige saa gennemstrømmet af Lys udenfra, med lige saa lys Oljemaling . . . aa, hvor var det hvidligt-øjenskærende.

Men der var en Figur, som fyldte i Rummet

En høj, sort klædt Dame rejste sig ... ja hun havde endog sorte Handsker paa Hænderne. Vilhelm Vang mødte et hurtigt, i et Øjeblik næsten trodsigt Øjekast.

- Er Hr. og Fru Dann hjemme? spurgte han i en vel opdragen Selskabstone.

Den unge Dame rejste sig. Hendes høje Bryst stod kraftigt og stramt under den sorte Silkekjole.

Den høje, mørke Skikkelse dominerede det lyse Rum. Hendes Øjenbryn trak sig sammen.

Der løb en levende Bevægelse ned under Silken, mens hun sagde med en kold, dyb Altstemme:

- Hr. Vang! Det er mig, der har skrevet de Billetter, De véd.

121

Jeg er Husets Datter, Asta Dann. Min Fader er ude paa denne Tid. Jeg har sørget for, at min Moder ikke er hjemme. Jeg skylder Dem en Forklaring over min taabelige Adfærd.

Da Vilhelm Vang blev staaende tavs med Øjnene stift fæstede paa den statelige Fremtoning og ikke gjorde Mine til at sige et Ord, blev Frøken Asta ogsaa staaende. Saa stod de og maalte hinanden. Vilhelm fandt, at hun var en smuk Pige, men at hendes Fødder i de mangeknappede Støvler var *for* store . . . Asta Dann fandt, at Vilhelm saa ret fin ud, om han end slet ikke var køn.

Efter sin Broders henkastede Ytringer om ham havde hun forestillet sig ham som en forkrøblet, opløben Skikkelse. Men Vilhelm Vang havde vokset sig kraftigere og fyldigere i det sidste Aar.

Man véd, i hvilken Fart Indtryk, som vækkes ved langt fra tilstrømmende Idéassociationer, og som synes at maatte have Tid til at danne sig, kan fare gennem Hjernen lig et Telegram langs Traaden. Saaledes suste de Schillerske Vers, dem Asta Dann havde lært udenad i sin Skoletid, gennem hendes Minde ved Synet af den unge Mand, hun saa ugenert havde stævnet hid:

Ein frommer Knecht war Fridolin,
Und in der Furcht des Herrn,
Ergeben der Gebieterin,
Der Gräfin von Savern.

Hans Stemme slog an i hendes Øre, da han sagde:

- Frøken, jeg venter paa Deres Forklaring. Men da De tøver, er det Dem muligvis ubehageligt at begrunde Deres Ulyst til at se mig i Deres Hjem. Nu, da jeg har set Dem, er Deres Vilje mig en Lov. De tillader, at jeg tager Afsked.

- Nej . . . For De maa tro, at jeg er dum eller uopdragen ... Ja, for et Øjeblik siden vidste jeg saa bestemt, hvad jeg vilde sige til Dem . . . Men . . .

Hun brast ud i en underlig Latter. Den syntes ikke fremtvungen af hende, snarere paatvungen hende.

- Vil De tage Plads et Øjeblik, Hr. Vang, sagde hun med blødere Stemme, end den, hun hidtil havde talt med Hr. Vang, kan De mindes, at De har set mig før?

- Jeg mindes ikke, jeg har havt den Ære, Frøken.

- De og Deres Forældre kom en Tid paa Brobygaard ved Sorø hos Hofjægermester Falkenstens.

122

- Ja.

- Jeg var i Besøg hos Godsforvalterens paa Gaarden som halvvoksen Pige. Min Fader havde Byggearbejde paa Gaarden. Vi var en Jul oppe hos Hofjægermesterens til Juletræ, men hverken hans Børn eller De saa rigtignok ned til Forvalterens Børn eller deres Gæster.

Vilhelm søgte i sin Hukommelse, fandt intet, rystede paa Hovedet.

- Ser De, Hr. Vang. Nu falder jeg paa, hvad jeg vilde sige. Den samme Forskel, som den Gang var mellem Børnene fra Hovedbygningen og dem fra Forvalterboligen, er der nu mellem Deres og vor Familje.

Asta Dann tav, som hun vilde give Vilhelm Vang Tid til at indskyde nogle Ord eller maaske for at skaffe sig selv rigtig Tid til at drage Aande og spinde sin Tanke videre. Men den unge Mand sad tavs og stram, betragtede hendes store brune Øjne, der vekslede saa hurtigt i Udtrykket og fra et Øjeblik til et andet blev varme, kolde, kælne, haarde, mens Ansigtets Muskulatur forholdt sig ubevægelig.

- De synes ikke at forstaa mig. Har jeg baaret mig dumt ad?

- Det turde jeg ikke sige, selv om jeg mente det, svarede Vilhelm med et ret selskabsmæssigt Smil.

Frøken Asta bevægede sig utaalmodig ærgerligt paa sin Stol.

- Jeg har hørt om Deres store Begavelse, sagde hun mut, det, De nu sagde, vilde en Butikssvend ogsaa have svaret.

- Brillant, Frøken, sagde Vilhelm Vang. De ser altsaa, at jeg staar under det Selskab, hvis Niveau De troede mig saa højt hævet over. De kan altsaa ikke mere have imod, at jeg nyder Fordel af den Ære, Deres Hr. Fader har tiltænkt mig.

Hendes Bryn trak sig sammen. Hendes Mod begyndte at synke. Det glatte og stejle, hun mødte hos den unge Student, var hun uvant til i sit Liv. Hun følte nu, at hun havde baaret sig rent forkert ad.

Der var intet andet at gøre end at tale ligefrem. For hendes robuste, usammensatte Natur laa det ogsaa nærmest. Hun havde bestemt at være diplomatisk-koket, havde endog foran sit Spejl indøvet sig i Rollen efter de Begreber, hun havde faaet af den Slags Kvinder ved at se moderne franske Skuespil paa Theatrene. Hun havde overvurderet sine Evner.

- Ja, undskyld, Hr. Vang. Min Adfærd ... et anonymt Brev til en Herre, en Indbydelse til et Møde stemmer sikkert ikke med Deres og Deres Kreds's Forestillinger om det passende.

123

- Frøken, det er en Kategori, jeg ikke har stor Respekt for. Naar en har sagt til mig: Det og det maa Du ikke sige eller gøre, det er ikke passende, har jeg næsten altid gjort det.

- Det kan jeg lide Dem for, sagde hun, og hendes Øje blev blankt og muntert. Brynene lagde sig i deres regelmæssige Leje. Hun fortsatte da rolig:

- Oprigtig talt. Jeg var bange for, at De vilde gøre mit Hjem latterligt for Deres nærmeste, naar De saa nogle af de Folk, der kommer til Middag hos mine Forældre den Dag. Jeg er Datter af en Haandværker; min Fader véd De vel om, at han er en dygtig Mand, men desværre han sætter ikke sin Ære deri. Han er en formuende Mand, behøver ikke at være afhængig af nogen, men han gør sig afhængig af alt, hvad der bærer Titel og Rang. Jeg har ikke lært fin Tone i mit Hjem, men i Skolen har jeg baade gennem den Smule Kundskab, jeg fik, og ved at leve sammen med Børn af dannede Familjer faaet Øjet op for Afstanden mellem et dannet og et udannet Hus, opdaget, at mange af de Forsyndelser mod Takt, mange af de Sprogfejl og forkert udtalte eller brugte Fremmedord, som man ler ad i Komedier og Bøger, maa være hentede fra Hjem som mit. Jeg bliver rasende, naar min Broder og hans Kammerater, naar de hvert Øjeblik holder Servietten for Munden for at skjule deres Latter, eller naar min Broder gør Nar ad Fader og Gæsternes Taler, ad Malermester Todes Foredrag af sine egne daarlige Viser, og hverken Julius eller Povl Tode har i nogen Maade noget fint Væsen. Der skal flere dannede Slægtled i en Familje, tror jeg, før Dannelsen kendes som noget,

der kommer af sig selv. En Dame af rigtig fin Familje vilde have baaret sig anderledes ad end jeg mod Dem, men se det føler jeg først nu, og jeg skammer mig. De maa ikke være vred paa mig, og De maa ikke fortælle nogen, hvad jeg har gjort.

Hendes Øje saa troskyldigt ud. Vilhelm følte en stærk Sympathi for hende i dette Øjeblik. Uvilkaarlig rejste han sig og rakte sin Haand mod hende, mens han sagde:

- Jeg forstaa Dem, og jeg siger Dem Tak for denne Samtale.

Hun trak Handsken af og tog hans Haand, trykkede den kraftigt, næsten kammeratligt. Den unge Mand holdt den faste, tørre Haand en Stund i sin.

- Men hør nu, Frøken Dann. Jeg sværmer ikke saa meget for det, De synes at sætte saa højt. Den Djærvhed . . . undskyld 124 Udtrykket - hvormed De har handlet og talt i den Sag - det har De Ret i, den vilde en ung Dame af de Huse, man kalder Huse *comme il faut*, ikke have havt Mod til. Men derfor holder jeg netop af Dem.

Asta lod ham beholde sin Haand.

- Saadan havde jeg ikke tænkt, De var. Nu er jeg meget glad over, hvad jeg har gjort.

- Og jeg skal komme alligevel. Jeg skal ikke slaa Følge med de trivielle Satirikere, som De synes at være bange for. Jeg bringer ikke Referater til nogen som helst Avis.

- De vil komme . . . Det vil være mig en Glæde . . . Men De vil komme til at kede Dem, hvis De ikke kommer til at more Dem paa den Maade ... jeg ikke vilde have, at De skulde more Dem . . .

- Men paa én Betingelse, Frøken Dann.

- Hvad for en Betingelse?

- At jeg faar Dem til Borddame.

- Ja, det havde jeg villet bede Dem om, hvis jeg havde turdet.

De lo begge. Et nyt Haandtryk. Frøkenen sagde:

- Fa'er er i Forretningen, Mo'er er ude i Ærinde. Men nu kommer de snart ... Ja Farvel.

- Tak, fordi De har været saa rar.

- Selv Tak. Farvel, Hr. Vang!

- Farvel, Frøken!

Asta Dann tog et Tag i det store Flygel, skubbede til det, saa Hjulene peb.

Hun saa ud i Stuen. Hun kunde ikke lide at spille undtagen for sig selv. Hun sang den simple, geniale Vaudevilletekst af Hostrup til Værmelandsvisens yndige Melodi; sang den glad og flot med bondeagtig Trods og satte *han* i Stedet for *hun* og *ham* i Stedet for *hende*.

"Og jeg vil ha' en Hj ærtenskær, det første som jeg kan.

men saadan en er ikke god at finde,

for han (her lo hun) skal have Kinder som den røde Tulipan

og Øjenstene, der kan rigtig skinne.

(Det kan de, sagde hun imellem og lo, mens hun omsatte Teksten)

og *han* skal være dejligst af Studenter her til Lands,

og lystig ved sit Arbejd' og lystig i sin Dans.

Han har jo alt de pæneste Manerer.

Aa Sludder, sagde hun og slængte Noderne fra sig.

Det ringede.

Ind traadte Tømrmester Dann i sort Kjole, fra hvis øverste Knaphul et vældigt Ridderkors dinglede ned. Han havde været til en "Forretnings-Frokost".

- God Dag, min Pige, sagde han oprømt. Det var pænt, det Du spillede, saa overmaade forstaaeligt . . . Jeg mødte den unge Hr. Vang, ham . . . Konferensraadens Søn, paa Trappen, Han kommer. Saa faar jeg det hele med den Station ... Er Mo'r hjemme? Naa inte! Tog Du imod ham? Var det rigtig passende, da Din Moder var ude?

- Det kan Du lade mig om, Fa'r.

- Aa ja . . . Du er jo mere inde i de moderne Livsanskuelser . . . Skidt ... ja ja! Men Vang kommer?

- Ja.

- Ja, han sagde det til mig paa Trappen, men har han motiveret det for Dig, saa kommer han . . . Ja, ja, min Tøs, saa faar det være, hvad det vil med det passende ... for den Station vil jeg s'gu have Tømrrerarbejdet paa.

- Du har drukket for meget, Fa'r!

- Saa-aa-aa? Væn Dig ikke til at se for tydeligt, Asta. Det vil Du faa Fortræd af ... Nu tager jeg mig en lille Lur, og ... saa . . . naa da! Ud paa ny Forretninger, min rare Pige! Altsammen for Din Medgifts Skyld . . . Men nu siger jeg til mig selv: Hold Mund, Tømrmester Dann, Ridder af Dannebrog... og saa sliber jeg en lille Skraber, og saa siger jeg: Lille Asta! Hold Mund med, hvad der bliver betroet Dig. Gider Du kysse mig, min Unge?

- Ja.

- Smagte det af Portvin?

- Fa'er, Du er allerelskværdigst, naar Du er, som Du er nu.

- Tak for den! God Nat, min Tøs! Du har s'gu meget noblere Fornemmelser end Din Broder, som har lært baade Latin og Græsk . . . Ak ja!

Tømrmester Dann blev et Øjeblik arrig paa sig selv. Han følte, at han var stegen ned fra sin Værdighed ved at tale saaledes til sin Datter. Han samlede sin Myndighedskaabe om sig, da han tog i Dørlaasen til sit Værelse og sagde ud i Dagligstuen med myndig Røst:

- Det forbydes hver som helst at komme mig i Tale . . . i de første to Timer, Du forstaar mig, Asta . . . ellers . . .

- Ja vel . . . ellers sover Du videre . . .

XVII.

Ved kunstigt Lys er det vist ikke let at skelne Plet fra Sølv.

I det mindste straaede Kandelabrene, de flade og de bægerformede Opsatser paa Tømrmester Dannels Bord under Gaskronens, Petroleumslampernes og Stearinlysens flatterende Lysvælde som det dejligste Sølv, og Genskinnet fra den røde Vin i Glassene smykkede dem med rubinfarvede Striber og Prikker.

Det var først i den sidste Generation, og endda først i de sidste ti Aar, at den Slags Stads var rykket ind i det gamle rige Haandværkerhus. Først da var de store Middage blevne Vej til Ros og Magt for Mænd som Tømrmester Dann. Hans Fader havde kun beværtet Slægtninge og nære Venner, naar det gik højt, med Sagosuppe og Gaasesteg om Søndagen, havde aldrig ejet prangende Service. Hans Søns gode praktiske Forstand indsaa straks, at Plet tog sig lige saa godt ud som Sølv. Det kunde jo dog aldrig falde Gæsterne ind at løfte paa en Stage eller Opsats.

Mikset Vin smager mange Københavnere bedre end naturel Vin. Mange siger ligesom Jeppe, da der serveredes Rhinskvin for ham: "Den er noget sur. Kom noget Mjød i den, saa bliver den sød. Jeg er meget for sødt."

Husets Herre havde gjort sine første Vinbekendtskaber paa Restaurationer ved officielle Gilder, havde derved vænnet sin Tunge til den skrækkelige søde Drik, som her i Landet serveres under Navn Sauterne, til de *mixta composita* med en tung spansk eller italiensk Rødvin som Grundlag, tilsat med en tynd fransk. Ja, man giver dem efter Behag Døbesedlen Margaux, Léoville etc. med paa deres Vandring gennem Kongeriget og dets Bilande.

Middagsspisende kjoleklædte Herrer ser i Aktionens Hede omtrent lige kønne eller grimme ud. Her var vel plumpere Træk, bredere Kæver, mindre soigneret Haar og Skægvækst, grovere Hænder, færre Dekorationer, end Vilhelm Vang var vant til at se hos sine Forældre og i de Huse, de holdt Omgang med. Men han syntes ret vel om disse i Glæde og Velvære udsvømmende Træk, i denne høje, lystige Tale, i den hvert Øjeblik fremfusende Latter, hvis Bulder rullede gennem Spisestuen. Det var bedre end den satte, diskrete Nydelse, der stadig hindredes af Frygt for at give sig hen og blotte sig, end al den Kritik og Selvkritik, som agerede Liv og Morskab de andre Steder.

Damerne! Ja vist: finere og intelligentere var han vant til at se. Af disse borgerlige Damer saa kun de ældre komiske ud i deres Silke og Fløjel og Smykker, lignede levende Butiker, mens Ringene fremhævede tykke og røde Fingre. Men de unge var komne brillant med i Smag for Toiletten. Deres Glæde kom frit frem og højnede kækkere Barme, satte fyldigere Arme i Bevægelse, end han var vant til at se.

Vilhelm Vang blev helt takkefuld. Det var, som han var nærværende ved en Slags levende Sociologi, hvor ny Lag hævede og sænkede sig i munter Bølgegang.

Maden var god. Den havde Husets Herre Forstand paa.

Vilhelm havde talt let muntert med Asta Dann. Hun havde sagt venligt til ham:

- Jeg synes virkelig, De morer Dem, Hr. Vang, og ikke paa Selskabets Bekostning . . . eller tager jeg fejl?

- Frøken ... jeg kommer netop til at tænke paa, hvor Middagsselskaber ligne hverandre.

Og han meddelte hende i passende tillæmpet Form de Tanker, der var gaaede igennem ham under nogle Øjeblikkes Tavshed.

Hun saa paa ham og sagde:

- Ja saa kan De sagtens more Dem, naar De kan faa saadant noget ud af det hele . . . Ser De, Kaptejnen vil nok drikke et Glas med Dem.

Det var hans Moders Fætter, den afskedigede Kaptejn Herreborg, Vinkælderstamgæsten, der havde Husets Frue til Bords og sad med blinkende Ridderkors paa Kjolen og blinkende Sveddraaber paa Panden, blinkende Vindraaber i den graa Knevelsbart.

- Skaal, kære Neveu! raabte Kaptejnen, saa det rungede over hele Bordets Længde ... og hils Din søde Moder, Konferensraadinden. *Dis lui ma part que je suis charmé d'elle comme dans la fleur de ma jeunesse.*

Kaptejnen havde en ulykkelig Kærlighed til Fransk og anvendte dette Sprog saa tidt han kunde, næsten altid i Utide.

Vilhelm drak med ham, men havde Lyst til at skælde ham ud. Det var en Profanation af hans Moder, at den gamle Drukkendidrik nævnede hende og oven i Købet snøbede med, at han havde en Kusine, som var Konferensraadinde. En nær siddende gammel Herre, hvis Knevelsbart hang helt ned over Hagen som et slapt Gardin, sagde med vinbelagt, snøvlede Røst:

- Har De en Konferensraadinde til Kusine, min gode Kaptejn? Kan næppe tro det.

128

- Jo, det er Moderen til den unge Mand, der har dette højt agtede Hus's straalende skønne Datter til Bords. Konferensraadinde Vang er min Kusine, sagde Kaptejnen.

Vilhelm famlede efter noget, han kunde gribe for at støtte sig til ... thi han turde jo ikke kyle Kaptejnen det i Hovedet. Hans Bevægelse maa have været ret iøjnefaldende, thi Asta greb hans Haand under dens famlende Gestus og holdt den fast med et saa kraftigt Tag, at Vilhelm maatte have gjort næsten brutal Modstand for at rive sig løs.

- Husk paa, Hr. Vang, sagde hun med en overlegen moderlig Visselulleklang i Stemmen, husk paa, at

Kaptejn Herreborg rimeligvis var fuld, før han kom her.

Vilhelm lo og sagde:

- Frøken Dann, De udøver en moderlig Myndighed over mig.

- Ja, men De kan ogsaa, det kan jeg mærke, trænge til at have en Moder . . . maaske en jævnaldrende Moder . . . uh, muler De! Ja, jeg mærker nok, at jeg har sagt en Dumhed, en Taktløshed . . . akkurat ligesom Jomfru Krapylus i Genboerne, naar hun siger: "Det kan De selv være". Kan De se, at jeg havde Ret i, hvad jeg sagde Dem forleden. I vore Kredse gror Stoffet til komiske Scener. Lad være med at kløve mine Ord . . . lad være med at trække noget grimt ud af dem.

Vilhelm saa ind i hendes Øjne, som i dette Øjeblik var troskyldige og bedende som en god Hunds.

Han vilde eller turde ikke sige, at han i dette Øjeblik kunde saa godt lide hende. For at lede Tankerne ud paa nevtrale Veje, spurgte han hastig:

- Hvem var den gamle Herre, som protesterede mod, at min hæderlige Halvonkel kunde være min Moders Fætter?

- Gud! Er De ikke bleven præsenteret for ham?

- Nej, jeg kom jo først lige, da vi blev kaldt til Bords.

- Det er Kammerherren.

- Hvad for en Kammerherre?

- Her i Huset har vi kun den eneste. Han skal have været Kaptejn i Gården i den Tid, da alle Gardeofficererne var dumme. Siden har han været Postmester i Provinserne. Han hedder . . . ja, hvad hedder han? . . . Han hedder bare Kammerherren her i Huset de to Gange om Aaret, han kommer her. Han skal stamme fra et Gods paa Fyen . . . Jeg forstaar mig ikke paa det . . . hans ældre Broder har nok ejet det ... nu er det hans Brodersøn, der har det.

129

- Ah ... Bonsach!

- Rigtig. De kender Familjen?

- Af Omtale ... ja ... Dens fremherskende Egenskaber skal være et Overmaal af Godmodighed og et Undermaal af Begavelse.

- Saa maa Kammerherren være en ægte Søn af Familjen ... uh ... nu ler De. Nu sagde jeg igen noget dumt. Jeg bliver saa kaadmundet, naar jeg er i godt Humør.

- Hvorfor har ikke Kammerherren Deres Moder til Bords. Han er dog i Rang langt over Kaptejnen?

- Det tør jeg ikke sige Dem.

- Hvem er den ret kønne, svære Dame, han har til Bords?

- Det er Murermester Lunds Frue.

- Er det fordi Kammerherren er forelsket i *hende*?

- Ha, ha, ha! Der gættede De rigtigt.

- Hvorfor turde De ikke sige mig det? Er det en betroet Hemmelighed.

- Vil De lade være at sige, at jeg har sagt de Ord, jeg nu vil sige. For det er min Broder Julius, som har sagt dem. Kammerherren holder af fed Mad og fede Kvinder. Han spiser sig altid mæt i Skinker og i Fru Lund . . .

Vilhelm Vang lo, men noget koldt Den Art Komik mindede ham om salig Susannes Vitser. Han var lige ved at finde Asta Dann simpel, og det gjorde ham ondt.

Champagnen kom til Dyrestegen.

- Nu kommer Kaptejnens Tale, sagde Asta til Vilhelm Vang. Vær nu stille og rar.

- Hvorfor vil Kammerherren ikke tale?

- Han er fuld.

- Ja, men det har jo Kaptejnen været for længe siden.

- Men Kaptejnen taler lige godt, enten han er fuld eller ædru. Kammerherren kan ikke tale, enten han er saa eller saa.

Propperne knaldede. Kaptejnen rejste sig, tøvede, saa sig om, vinkede ud mod de knaldende Propper og de overskummende Champagneflaskehalse, pillede ved sit Ridderkors og sin Krigsmedalje, rømmede sig og sagde:

- Jeg er en gammel Krigsmand, har været med i to Krige. Men vor kære Vært og Værtinde, disse Prydeiser for de opadstræbende Mænd i vort elskede Fædreland, over hvilket gamle Dannebroge vajer og varsler Sejr, over hvilket fremdeles Knud den Store, Ærkebiskop Absalon, Valdemarernes, Kristian den Fjerdes 130 og vort nuværende Kongehus's Medlemmer svæver som begejstrede Serafiner og Kerubiner . . . hm. Og jeg siger videre: Vort kære Ægtepar har ført den Krig, som hedder Ægteskabet . . . dette fulde . . .

Almindeligt Grin. Povl Tode raaber:

- Er 'et Dem, som er fuld?

- Ja, raabte Kaptejnen. Jeg er drivende fuld, mægtig fuld af Begejstring for et saadant Hus med samt dets blomstrende Afkom. Ægteskabet er en Krig, hvori Manden skal overvinde Konen udadtil ... og hun ham indadtil. Min elskelige, beskedne Borddame hersker i Hjemmet, hvilket vi kan se af de Resultater, som dette rigt besatte Bord fremstiller for næsten alle vore fem Sanser. For Synet: de dejlige Opsatser, for Hørelsen: de knaldende Champagnepropper, for Lugten: Blomsternes og Vinenes Duft, for Følelsen: denne Samling af dejlige Kvinder, for Smagen: al den herlige Mad og Vin. Og vor Vært skaber Muligheden for, at alle disse fem Sanser kan tilfredsstilles i alle Maader. Jeg kunde udvikle dette i det uendelige, tale om vor elskede og højt ærede Værts Fortjenester af det store Samfund; men jeg véd, at hans bedste Hjærte dvæler tryggest i det lidet Samfund, hvori vi nu befinder os. Derfor siger jeg: En Skaal for vor kære Vært og Værtinde! Gud bevare dem! De leve længe!

Hurra . . . Knald . . . Jubel!

Under Klinkningen sagde Asta til Vilhelm:

- Selv om han er fuld, har han Ordet i sin Magt.

Vilhelm sagde med en Stemme som Lyden af et Knivsblad, der skærer gennem haardt traadet Stof:

- Han er et Asen.

Han var ikke saa meget vred paa den Kaptejn som bedrøvet over, at han igen fristedes til at finde Asta Dann simpel. Hun led heller ikke ret det brutale Udbrud. Hans Stemme, syntes hun, blev revet ud af sit naturlige Register, og at han detonerede.

Han lod sit Øje glide hen over disse klinkende Herrer med opdunsede Kinder og svedende Pander; over disse Damer, hvoraf største Delen var ugratiøse af Fedme eller af for svær Knokkelbygning. Der svævede en uædel Dunst over alle Hoveder, og Vilhelm Vang var slet ikke oplagt til at se Situationens Komik. Paa en Maade var han glad derved. Han fristedes da ikke til at bryde sit Løfte til Asta og more sine Forældre ved sine Observationer.

Efter den højtidelige Tale steg Passiarens Bølger højere og 131 højere, ligesom Kindernes Rødme og Svedens perlende Strøm. Da Vilhelm Vangs Øje faldt paa Husets Søn, løftede denne sit Glas for at drikke med ham, men han tabte Glasset ud af Haanden, og Champagnen strømmede hen ad Dugen. Champagneglasset tog et Rødvinsglas med i Faldet, og den røde Strøm blandede sig med den hvide. Julius Dann var fuld.

Under Osten og Desserten var det umuligt at høre Ørenlyd.

Kammerherren slog til Lyd paa sit Glas.

Man kunde se, at han rejste sig, at hans Fipskæg dirrede, men - i al Fald ved den modsatte Bordende - kunde ingen høre et Ord. Det var en meget kort Tale. Da den var færdig, klinkedes der og raabtes Hurra.

- Hvis Skaal er det? spurgte Vilhelm Vang sin Borddame.

- Det er enten hans Majestæt Kongens eller ogsaa er det Julius's og min Skaal. Andre Skaaler udbringer Kammerherren aldrig, sagde Asta.

Hun og hendes Bordkavaller deltog i Rejsningen, Hendes Broder, som vilde række sit Glas hen mod Kammerherrens, fik Overbalancen bag til, væltede sin Stol og faldt ned paa sin Bagdel - saa lang som han var.

Der laa han foreløbig. Af Situationen sluttede Frøken Asta, at Kammerherrens Skaal var rettet til Husets Børn, og at Julius havde villet tage imod den. Hun løftede sit Glas, søgte Kammerherrens Øjne for at sende ham Tak, men Kammerherrens Øjne lignede Lygter i Taagen. De var uden Korrespondens med Omverdenen.

- Det var Husets Børns Skaal alligevel, sagde hun til Vilhelm Vang.

Nu lød Samtalen som en Dundren.

De to Lejetjenere skænkede flittig Champagne rundt, saa den svømmede ud over Dugen. Champagnen var god. Enhver kan købe Mumms Crémant, naar han vil betale den.

Husets Herre slog paa sit Glas . . . mange Gange, før der blev Ørenlyd. Endelig blev der forholdsvis stille.

Malermester Tode rejste sig. Hans røde Whiskers flammede, deres hvide Spidser flimrede, hans Ansigt gloede om Kap med hans Hænder.

Han sang et Par Toner med en meget høj, tykt smørbelagt Svendetenor, idet han slog den ene Arm ud i Retning af Husherren, den anden i Retning af Husfruen og sagde:

132

- Maatte jeg anmode det ærede Selskab om at synge den sidste Linje i hvert Vers i Kor:

Det er for min Kollega i Danmarks Haandværksstand,
jeg atter nu vil udbringe Skaalen.
Han er sin Konge tro, og han er en Hædersmand,
:|: han svigter aldrig nogen Tid "Paraalen".

Han fik en god Forretning fra sin Fader, det er sandt,
men den har han saa højlig forbedret
Og blev han end i Brandkorpset bare Løjtenant,
:|: har Kongen dog med Ridderkors ham hædret.

Hver ærlig Borger stemte ham til Repræsentant,
hans Valg var for os en rigtig køn Spas.
For han var rigtig Mester og var altid paa Kant
:|: med hver forløben Læredreng og Bønhas.

Hans Hustru er en Viv, som er Husets Pynt og Puds.
Hun véd, at Manden han er Kvindens Hoved.
Han vinker, og hun stiller: "Her er jeg, Emilius".
:|: Hun holder, hvad for Alteret hun loved.

De levede tilsammen i Hjemmets blide Ro,
i Troskab af den Sort, man ser saa sjælden.
De fik et Barn om Aarer, og én Gang fik de to:
:|: Det kalder jeg et Slag i Frikadellen.

Hvor høj end Stemningen var kommen op hos Selskabet, kunde det ikke ret følge med den Flugt, hvortil Digteren havde hævet sig i Slutningslinjen. Malermester Tode fik kun en diskret Applaus.

Han saa noget skuffet ud, og da han rakte sit Glas ud mod Fru Dann, sagde han:

- Undskyld, Frue, jeg berørte maaske en smertelig Streng paa Deres Sjæls Harpe ved at besynge de to salige smaa Tvillinger.

Fruen rystede paa Hovedet. De nævnte Tvillinger var døde straks efter Fødselen og havde næppe efterladt nogen varig Sorg i Forældrenes Hjærter.

Malermester Todes Øjne søgte Vilhelm Vangs og Aastas. Den første havde sit Ansigt i ubevægelige Folder, men Asta sloges synlig med Latteren. Det sidste syntes Forfatteren om og sagde hen til hende:

- Ikke sandt, Frøken Asta ... Ret humoristisk . . . hvad? mens han sagde til Vang: 133 - Naa ja. Det var jo

den bare Naturpoesi; jeg er ju'nte Kunstmalers.

- Den sidste Linje var udmærket, sagde Vilhelm Vang.

Tode blev saa glad, at han rejste sig fra sin Stol, gik bag om de siddendes Rækker med sine store røde Fingre klemte om Champagneglassets Fod, afviste sin Søn Povl, som søgte at standse ham i Farten og hviskede:

- Hold Dig i Skindet, gamle, gør Dig ikke til Grin, med følgende Ord:

- Pas Dig selv, Hvalp!

gik hen til Vilhelm og sagde:

- Tillad mig at takke Dem. De forstaar Dem s'gu noget paa at digte, kan jeg mærke. De kan jo tænke Dem det Mas, jeg havde med at faa noget til at rime paa Frikadellen.

Asta stak sit Lommetørklæde i Munden, blussende rød af Latter. Malermester Tode saa hen paa hende, laante hende et højst overlegent Sideblik og sagde til Vilhelm Vang:

- Ja, Dann og jeg kan have havt hver sine Talanger, men vi har, Satan flytte og føre mig, ikke havt Talang til at opdrage vores Børn, enten de saa var Han- eller Hunhvalpe . . . Stik den, min rare Frøken. Har De lært at digte bedre paa alle de Kursusser, som Deresses Fa'r har betalt for, saa kom De bare an.

Han klinkede med Vilhelm Vang, saa Foden paa hans Glas knækkede over, og en gammel Dame fik Champagnen ned af sin graa Silkekjoles Ryg. Hun rejste sig fornærmet og smaaskændende og forlod Selskabet; hun vilde ud i Køkkenet og bøde paa Skaden med koldt Vand.

Tømrermester Dann rejste sig, slog paa sit Glas og sagde:

- Jeg er ikke en Ordets, men en Handlingens Mand. Derfor siger jeg med næsten ingen Ord Tak for de mange venlige Ord og Toner, som der er blevne anvendte paa min kære, mangeaarige Hustru og paa mig. Jeg er bleven hædret langt over min Fortjeneste, og næst at takke det højeste Væsen, som bestyrer hele Tilværelsen, takker jeg Dem alle. Den, der har hædret mig højest, er min og vores alles fælles Konge, men han er hævet over min Tak. Men jeg slutter Bordet med at raabe: Kongen længe leve!

Stort Hurra! Saa, sagde Dann, saa maa jeg bede de Herrer og Damer at tage til Takke.

Man skiltes og spredte sig.

Vilhelm Vang sagde til Asta, da han førte hende fra Bords: 134 - Jeg kunde have Lyst til at tale mere med Dem.

- Vil De ikke ind og have Cigar, Kaffe og Kognak? sagde hun med temmelig tydeligt Koketteri ... Er det Deres Alvor? Ja, jeg vil for Resten ogsaa gerne tale med Dem ... Vil De virkelig tale mere med mig?

Hun tog hans Haand og førte ham ind i Kabinettet.

Nogle Damer havde bemærket det og vendte Hovederne over deres Skuldre.

Asta tog stærkt i Vilhelms Arm:

- Ser De, sagde hun og pegede med Hovedet mod de tilbageskuende Damer.

Vilhelm blev overgiven og sagde:

- Frøken Dann . . . har De lært Naturhistorie paa Deres Kursus?

- Hvad mener De?

- Kan De huske en Fugl, der hedder Vendehals?

- Nej . . . Ha, ha, ha! Er der saadan nogle Fugle?

- Masser, som De ser. De kan ogsaa skringe op i vilden Sky.

- Kan De faa dem til at skringe, saa vil jeg give . . .

- Hvad?

- Aa, en Flaske Champagne til.

- Maa jeg da tillade mig at være nærgaaende?

Asta Dann saa paa ham, mødte et smilende alvorligt, aldeles ikke begærligt Blik.

- Ja, sagde hun. Gør hvad De vil.

Han tog hende om den trinde Talje med et baade blidt og kraftigt Tag, førte hende hen til en Sofa i en Niche prydet med store Portièregardiner.

Nej, hvor vendte Damerne Halse!

Julius Dann kom drivende. Han havde erhvervet saa megen Magt over sine Lemmer, at han kunde bevæge sig over Gulvet uden altfor synlig Skandale. Han saa gennem sin Rus's Taage sin Søster og Vilhelm Vang i en Situation, som hans Fantasis og Erfarings ejendommelige Retning, hjulpen af Vinens Paavirkning, bragte ham til at sammenligne med selvoplevede Eventyr i de smaa Lysthuse paa Alleenberg eller Sommerlyst ved Aftentid.

Han var uvis, om han skulde følge sin naturlige Sympathi eller sin Pligt som Broder til at være sin Søsters Dydsvogter. Denne Kollision drev gennem hans grødede Hjerne som Røgen fra en kogende Tjærebotte gennem en tæt Brandtaage, begyndte sort og energisk, flød snart hen i det graa.

135

Han holdt sig fast ved en Stumtjener og betragtede Parret, der alt havde sat sig i Sofaen.

- Gaa Din Vej, sagde Asta med den truende Sammentrækning af sine store Bryn.

- Nej . . . jeg vil blive og ... og ... jeg vil passe lidt paa Dig ... for Vang . . . han ... er meget mere durkdreven, end man skulde tro.

- Gaa op og læg Dig, min Dreng, sagde Asta, og se at komme til at sove.

- Ja ... men ... det kan jeg ikke komme til, Asta, snøvlede Julius i en ynkelig Tone, for Povl Tode ligger der. . . og det er en rigtig Gris . . . saadan som han har baaret sig ad, . . . Men jeg er arrig paa Dig ... og paa Vang, for han . . .

- Gaa nu, Dreng, sagde Asta saa haardt, saa det næsten gjorde ondt i Vilhelm Vang. Han syntes atter at skimte en Oplussen af noget brutalt; han kunde tænke sig hendes Fader tale saadan til en Haandlanger.

Julius famlede efter et Svar, kunde ikke finde noget, som kunde hævde hans Værdighed. Han fnøs blot foragtelig i Retning af Søsteren og henvendte følgende Linjer, som han sang med snøvlede Stemme, til Vilhelm Vang:

O Susanne, Du var mit Liv, min Lyst,
der fandtes ej en Tøs som Dig paa Fædrelandets Kyst;

gjorde et Forsøg paa at svinge sig flot om paa Hælen, men faldt over en Stol. Skønt han løftede sig op, var dog Løftelsen rent gaaet fra ham, og han tumlede ud af Stuen.

- Undskyld, sagde Asta med skamfuldt forknyt Tonefald . . . Den Dreng taaler ingen Ting. Det var stygt, at De skulde se det.

Hun mødte et stivnet Ansigt og sænkede Øjne. Ligbleg rejste Vilhelm Vang sig og sagde:

- Jeg kan ikke tale med Dem i Aften, Frøken! Jeg kan ikke.

- Jo vist ... De sagde jo før, at De vilde tale med mig alene. Jeg har glædet mig til det.

- Jeg *kan* ikke nu.

- Hvorfor? . . . Naar De ingen Grund giver, maa jeg tro, at De ikke vil eller . . . ikke tør.

- Ja, saa *tør* jeg ikke.

- Ja, men naar *jeg* nu tør høre, hvad De vil sige, Hr. Vang . . .

136

er det Dem eller mig, der er en Mand? . . . Jeg vil sige Dem rent ud, hvad jeg mener. Jeg vil sige Dem, Hr. Vang, at jeg er ingen Snærpe, og saa har jeg noget af min Faders haardhændede Natur i mig. Det var det

Vrøvl, som min Broder nynnede i sin Drukkenskab, som har gjort det af med Dem? Hør, Hr. Vang! Har man Mod til at indlade sig med en Susanne i Livet, saa skal man have Mod til at staa ved, hvad man har gjort.

- Men Frøken Dann . . . hvor véd De? . . .

- Ha, ha, ha! Tror De ikke, at Julius først har pralet af sin Erobring og saa raset over sin Skuffelse og betroet mig alt? ... Ak - i sin Tid troede han, at Povl Tode var hans Rival. De havde været oppe at slaas ovenpaa paa Julius's Værelse, og Povl havde givet Julius et blaat Øje . . . Aa, det er nogle tossede store Drengene ... og lige fra Julius og Povl og jeg var Børn, har de altid gjort mig til Dommer, naar der var noget imellem dem. Det er de blevne ved med. Hvis De ikke har begrebet det før, saa vil De begribe det nu, at jeg ikke er en "Handskepige", takket være de to lange Drengene.

- Frøken Dann ... De har talt saa modigt, saa De har beskæmmet mig. De er stærkere end jeg. Men her i Deres Hjem kan jeg ikke tale ud med Dem.

- De agter ikke mit Hjem værd til at tale alvorligt i?

- Frøken Dann. Jeg agter det maaske for højt og forstaaer det for lidt . . .

- Naa - aa. Men *Deres* Hjem da. Det vil aldrig aabne sig for mig.

- Mit Hjem vilde heller ikke forstaa Dem.

- Det er for højt for mig, naturligvis.

- Nej, nej, nej . . . Nu er det Dem, som er uforstaaende. Men de gamle forstaaer aldrig de unge, enten de gamle er Ekscellencer eller Spækhøkere.

Asta Danss hvide Haand fór gennem Pandehaarene og over Panden.

- Forstaaer Deres Forældre heller ikke Dem, Hr. Vang? Aa ... det havde jeg troet.

- Maaske for godt, Frøken Asta, svarede Vilhelm Vang. . . Eller maaske aldeles ikke.

Tømremester Dann kom smaadansende ind i Kabinettet med Ridderkorset dinglende i Knaphullet. Han var glad og oprømt. Hans store Hænder bredte sig ud til en Sofaen omfattende Velsignelse, men han paakaldte sin Klogskab og sin Taktfølelse.

137

Han vejrede Muligheden af en Forlovelse, havde, naar hans Pligter som Vært levnede ham Tid dertil, snuset efter den under hele Middagsbordet. Skete *det*, saa var han sikker paa Arbejdet ved den ny Jernbanestation.

Men saa sagde han:

- Dansen begynder!

- Det haster ikke, Fa'r, sagde Asta.

- Hm - Hm naa-! Ja, enhver har sin Frihed.

Dann var ret glad over, at hans Datter havde mere at tale om med Konferensraadens Søn, og mens han nynnede den Dansemelodi, som klang højlydt fra Flygelet i den store Stue, trippede han i Takt ud gennem Kabinettet og ind i de andre Værelser.

- Kan De nu forstaa, Frøken Asta, at her ikke kan etableres en Skriftestol. Naa - jeg mener, vi kan ikke tale fortrolig her ved denne Fest. Se, hvor Deres Publikum stimier sammen i det andet Værelse og har alle deres Snogøjne rettede imod os to!

Asta rejste sig, lod Vilhelm blive siddende i den halvdunkle Niches Sofa, traadte frem i Kabinettes Mellemgrund, mens hun brugte sin Vifte, truende og trodsende vendt ud mod det højtærede Publikum i Sideværelset.

En gammel misøjet Frue sagde ind til hende:

- Skal Du 'nte ing og danse, Asta?

- Nej, sagde hun.

Den ældre Frue for tilbage, som om en Pil havde ramt hendes lille rundbuede Mave. Og den gamle Frue

sagde til en anden ældre Frue:

- Bare inte Dannels faar Sorg af deres Børn! Julius drikker for meget, og Asta bryder sig inte om det passendes.

- Hr. Vang, sagde Asta. Hvor og naar kan jeg da komme til at tale ordentlige Ord med Dem? Jeg synes, De maa kunne lære mig meget, og jeg er saa dum.

Vilhelm Vang betragtede hende med de store, halv blide, halv vilde Øjne, som havde bragt Asta til at sige til sig selv, da hun havde set ham første Gang, at han lignede en Raabuk.

Det for ud af ham med nervøs Energi:

- Under Løvspring i Skoven.

Asta sagde saa rolig, som om det var den naturligeste Ting af Verden:

- Det varer altsaa en Maanedes Tid.

138

Han havde rejst sig og stod med Armen støttet mod Ryggen af en Lænestol. Han sagde:

- Frøken Dann . . . Tør De da gøre en Skovtur sammen med mig . . . ?

- Jeg tør alt, hvad jeg vil ... Men De maa ikke sejle fra mig over til Hveen eller saadant et Sted . . . Kan De se, hvor Julius er et Sludrehoved . . . Aa, nu bliver jeg kaad igen. Jeg er jo ikke, vil heller ikke være Deres Susanne, og saa snart jeg mærker, at De vil være mere end min gode Kammerat, saa bliver jeg saa vred paa Dem, at jeg aldrig vil se Dem mere.

Asta havde ogsaa rejst sig, stod rank og kraftfuld i stærkt samlet Lys. Det mørke Haar glinsede i sin uigennemtrængende Fasthed. Under det firkantede udskaarne Korset af lysegraat Silke, løftede Barmen sig i livfuld Bølgegang, under Ærmebuffet svulmede Overarmens Muskulatur sorn paa en stærk Mand, hele Linjen fra Halsen til den fremstrakte Fods høje Vrist aandede et Mod, der brød sig Pokker om hele Verden.

Ja, der var Liv bag den sagte hvinende og glitrende lyse Silkemasse! Vilhelm sagde:

- Saa er det en Aftale, at jeg skriver Dem til en smuk Dag, naar Solen er i det lystigste Lune, og de ny Blade drikker sig en Rus i den.

- Ja - en værre en end den, Drengene Povl og Julius og Kaptejnen og Kammerherren har drukket af Fa'rs Drikkevarer. Det er et Ord.

Hun gav ham et Haandslag, men sagde:

- Av! De trykker Ringen ind i min Lillefinger. De har bedre Kræfter, end jeg troede. Men jeg kan godt lide, at Deres Haand er tør ligesom min, ikke som Povl Todes, for den er som en klam Skindklud.

- De har altsaa tidt trykket Todes Haand? sagde Vilhelm Vang med et lidt fortrukket Smil.

- Ja vi har været forlovede to Gange. Første Gang, da jeg gik til Præsten, anden Gang, da jeg var bleven konfirmeret, men det varede kun fire Dage den ene og to den anden Gang.

- Man aabner da ikke de Breve, som sendes Dem?

- Det skulde nogen prøve paa, svarede Asta og slog et let Slag med den knyttede Haand mod Guéridonens Marmorplade . . . Saa danser vi to sammen, Hr. Vang.

Var det ham, der tog hendes, eller hende, der tog hans Arm?

139

De kom ind i den store Stue, hvor der dansedes.

Kaptejnen, der sad og halvsov i en Sofa ved Siden af Malermester Tode, sagde, da hun passerede:

- Sikken en Gardistrejsning!

En ung Grosserer aspirant, der førte Dansen op, vilde anwise Parret Plads bagerst i Rækken, men Asta sagde uden videre:

- Nej, vi vil derhen.

Selskabet var opløst. Fru Dann laa alt i sin Seng som en lille sammenrullet Bylt. Hendes Mand strøg med usædvanlig Venlighed sin Haand over hendes Haar. Hun vaagnede, nervøst forskræmt, anende noget slemt, og blev helt forfærdet, da hun saa sin Mand bøje sig over hende. Han kyssede hende paa Munden. Det havde han ikke gjort i mange Aar. Hun kyssede taknemmelig igen og sagde:

Har Du været glad i Aften?

- Hør Du, sagde han. Jeg tror s'gu, det bliver til noget mellem Asta og den unge Vang. Saa bliver der Slag i Frikadellen, som han sagde, den Klodsmajor Tode. I hvert Fald er jeg sikker paa Stationen. Det er Fanden til Tøs, den Asta!

- Er kun ikke for ... altfor . . . ?

- Hvad?

- Altfor energisk.

- Sludder! Enersji skal der s'gu til, naar man vil fremad og opad. Jeg er saa glad i Aften, at jeg kunde have Lyst til at danse.

Han klædte sig af, kyssede sin Kone endnu en Gang. Hun rejste sig op for at møde ham og sagde:

- Du er saa kærlig og god, min søde Ven !

- Ja, naar det gaar godt, bliver man god, og naar man ærgrer sig, bliver man ond, sagde Dann og slukkede Lyset. En brillant Aften!

140

XVIII.

Der var vel gaaet en Uge efter denne Fest. Tømrrermester Dann havde paa Skydebanen holdt Talen ved en Værkfælles halvtredsindstyveaarige Jubilæum som Mester i Lavet. I disse Kredse gik Dann for at være en udmærket Taler, og hans Popularitet steg, da han mod Slutningen af den korte Tale havde sagt:

- Ja, her staar jeg med det Kors paa mit Bryst, som vor højtelskede Konge har hædret mig med. Men i mig har han hædret, inte mig personlig, for jeg er ikke mere end en almindelig Haandværker (Jo, jo, en ualmindelig, lød det fra Publikum). Nej, nej, mine Herrer. Men som ikke alle Mennesker kan blive Rigsdagsmænd, og ikke alle Københavnerne Borgerrepræsentanter, saaledes kan heller ikke alle Tømrrermestere blive Riddere. Nogle maa vælges til at repræsentere Standen, og saasom alt i Verden jo kommer an paa Tilfældigheder, saa er det ogsaa en Tilfældighed, at Korset glimrer paa min Kjole, og at jeg er Borgerrepræsentant. Vor Ven og Hædersgæst er efter menneskeligt Skøn fuldt saa værdig til sligt som jeg, ja meget mere; men da han, foruden at være den dygtige Mand, han er, tillige er en gudfrygtig Mand, saa er han aldrig gaaet i Rette med Forsynet (Jubilaren græd store Taarer). Nej, han er Ridder uden Kors, han er en født Repræsentant for vort gamle Lav, han er Oldermænd i Alder. Han leve!

Naturligvis fik Dann sin Regn af Ros fra Jubilarens Side, men den var tarveligere. Han havde ikke en vel oplært Kone til at redigere sine "speeches". Det var lille Fru Danns største Glæde, naar hendes Mand bad hende om at "opsætte" en Tale for ham "for jeg har saa daarlig Tid". Hun græd da af Rørelse, mindedes de Tider, da hendes Lærer i Dansk i Skolen læste hendes Stile op som Mønstre i Sprog og Fremstilling. Og da Dann altid tog Applaus, naar hans Kone havde "opsat" hans Taler, var han hende ogsaa taknemmelig i nogen Tid, gav hende gerne en pæn lille Gave i Forfatterhonorar og et Kys paa Øret. Han kom den Aften hjem i et straalende Humør, fortalte under jævnlige Afbrydelser af Champagnens eftervirkende Kulsyre, om Festens Herligheder, ikke mindst om den Glans, der var falden paa ham selv. Fruen fik Taarer i de søvnige Øjne og sagde:

- Dann, hvor Lykken altid gør Dig god og rar! Og, hvor Asta vil blive glad!

141

Dann lo ret gemytligt og sagde:

- Den Fandens Tøs! Nej, hende siger jeg ingen Ting til, for hun mærker straks, at jeg ikke har lavet det

gode Sprog selv. Nej, men jeg kan det jo saa brillant udenad, at Tode skal faa hele Talen. Saa sætter han den paa Vers og synger den, naar han kommer til Stads næste Gang i Malerlavet. Ha, ha, ha!

Og leende gik Tømrmester Dann i sin Seng og sov en god Borgers trygge Søvn.

Han sov længe. Da han vaagnede og saa paa Uhret, var Klokken 9. Men han kunde godt tage sig en Times Hvile endnu, og i glad Forudnydelse af en lille Ekstraskrabber gabede han, strakte sig og vendte sig om paa den anden Side. Men næppe havde han lukket sine Øjne, før han hørte Klokken paa Gangdøren ringe heftigt gentagne Gange. Dann var ved at udslynge en af de Eder, som saa let faldt ham paa Tungen i hans Svendetid, men som han, da han blev en repræsentativ Skikkelse i det københavnske Liv, aldeles vænnede sig af med.

Han tøvede en Stund, lyttede, hørte Trippen og Hvisken i Sideværelset, blev noget urolig og rejste sig paa Hug.

- Ja, men det gaar ikke an, Fa'r bliver saa vred, hørte han sin Kone klynke.

- Fa'r spiser mig ikke paa fastende Hjerte, lød Astas Alt.

Hun kom ind med et straalende lystigt Smil og sagde:

- Det er Maler Tode. Han siger, at han maa tale med Dig, død eller levende.

- Hvad vil han?

- Det véd jeg ikke, men han baade græder og bander.

I en Fart fik Dann saa meget paa sig, at han kunde vise sig. Ordet "Jernbanestationen" susede for hans Øren under hans hurtige Gang gennem Stuerne.

I hans Værelse sad Tode med Hatten paa Hovedet, bøjet over sin Stoks Haandtag som en knust Mand.

- Stationen! sagde Dann med en møjsommelig tilkæmpet Ro.

- Røget af som en gammel Smadrekasse, det vil sige for vos to, sagde Tode.

Dann blev bleg. Han tog til sit Skrivebords Plade for at faa Støtte. Tode stemte sin Stok over sit Laar og brækkede den i to Stykker, som han kylede langt hen ad Gulvet.

Dann følte sig endnu mere forpligtet til Overlegenhed. Han sagde:

- Naa - ja. Vi bliver jo ikke ruinerede for det.

142

- Rungenerede ... nej ... men det er, hvad han sagde, han, Fuldmægtigen der oppe i den røde Knaldhytte ... hvad hedder han? han, der manipulerer vores Sønner?

- Manuducerer, skyndte Dann sig med at rette.

- Ja i Dag er jeg lige glad, om jeg saa taler værre end en Hosekræmmerdreng fra Grønnegade. Men han, den Tamp, han sagde meget træffende, at det var et moralsk Nederlag. For véd Du, hvems Arbejdet er blevet? Jakob Lems!

Dann maatte sætte sig. Den nævnte Tømrrer var en Konkurrent, der alt flere Gange havde krydset hans Planer, en ung Mand, polyteknisk Kandidat, som endda nød en for de Mestre ikke helt behagelig Popularitet blandt Arbejderne, fordi han ved Humanitet og dog fast Kløgt havde forhandlet med dem under den sidste Tømrrerstrike. Dann havde under Forhandlingen forløbet sig, var kørt rent fast og maatte endda med blødende Hjerte takke Lem, fordi han reddede, hvad Dann havde speget.

Tode vandt mere Mod, da han sporede, at Dannels fornemme Holdning knækkedes. Han sagde:

- Og hvem har sørget for, at Lem tog den Kage? Den lange Konferensraad, der altid staar og griner en anden en op i Ansigtet som en gammel Høvlebænk. Og det var hans Søn, som jeg har skænket Vin for, og som Du har indbudt til den helligste Familjefest. Det har man for sin Villighed, sa' Pigen, de kaldte hende en Mær. Og véd Du, hvad han, denne Konferensraadsnude, (Tode søgte efter Evne at eftergøre Konferensraad Vangs brede, sarkastisk smilende Mund) har sagt?

- Nej.

- At Borgerrepræsentanter ikke skulde benytte deres Stilling til at tilvende sig de offentlige Arbeder. Maa

jeg nu spørge: Skal de Mænd, som hædres med deres Medborgeres mest enormeste Tillid, rungeneres for, at saadan en, der sledsker for Socialisterne, kan komme til? Saa siger jeg: Det er en svagmatisk Regering, som nok kan drive en loyal Borger til at gaa over til Venstrerakket. Ja, jeg skriver . . . eller faar min Prokurator til at skrive et Stykke i en Avis.

- Nej, Du gør ikke, Tode. For det er det simpleste, en større Forretningsmand kan gøre. Han kan kun skrive i "Berlingske Tidende", og den optager ikke noget mod en høj Embedsmand.

- Hvad Fa'en skal vi da gøre, Dann?

- Der er ingen Ting at gøre.

143

- Hm, hm, hm . . . Nej, det er der vel ikke . . . Gi'r Du en marineret Sild til Frokost?

- Ja.

Frokosten blev spist under dyb Alvor og Tavshed. Men ingen af de to Herrer havde tabt Appetiten, hvor dybt end Humøret var sunket. Da Tode var mæt, gik han.

Dann sad et Øjeblik i dybe Tanker. Da han havde tømt den sidste Slurk Kaffe, sagde han:

- Asta, jeg maa tale med Dig.

- Gerne, Fa'r.

De gik ind i Kontoret. Han sagde:

- Véd Du, hvad der er sket?

- Jeg har gættet det, Fa'r.

- Hm, hvad siger Du til det?

Asta trak paa Skuldrene.

Hendes Fader nikkede og sagde:

- Det har Du s'gu Ret i. Jeg gør akkurat ligesaadan. Akkurat. Man skal være overlegen.

Men hun saa godt, at hendes Fader bævede af indeklemt Raseri.

- Ser Du, Asta, sagde han. Vi maa jo bryde med denne Konferensraad.

Der faldt en stor, leende Lysmasse ind i Tømrermester Dannels Kontor. Asta Dann stod i sin lysegule, løst hængende Morgenkjole, stor og smuk i Solstraalepragten; i de vide Ærmer svømmede hendes hvide Underarme og Hænder som Fisk i klart Vand. Og hendes Øjne betragtede Faderen med en stille, stor Ro, som gjorde ham usikker til Mode.

- Forstaar Du mig, Asta? sagde han, og hans Mundvige sænkede sig, medens Tungen søgte hans Whiskers.

Asta sagde:

- Bryde med Konferensraadens ? Vi har jo ikke havt med nogen Konferensraad at gøre.

- Skab Dig ikke, Asta! Hvorfor tror Du, at jeg inviterede hans Dreng?

- Det raadede jeg Dig jo fra, Fa'r.

- Nej.

- Jo.

- Ja, men saa gjorde Du Opsigt ved at ... rent ud sagt hænge over ham hele Aftenen.

- Det morede mig at tale med ham.

144

- Det kan ikke ske mere.

- Det maa Du lade mig om, Fa'r.

Tømrermester Dann fór op i hele sin Brutalitet, holdt sin knyttede Haand tæt op mod sin Datters Ansigt, mens han brølte:

- Vil Du holde Mund og lystre, Tøs!

Der foregik ikke den mindste Forandring i Frøken Astas Holdning. I den blegblaa Email stod de brune Øjne næsten ubevægelige. Hun sagde:

- Nej, saamænd om jeg vil, Fa'r.

Hun greb med fast Haand om hans Haandlede, og han lod hende tvinge dem ned fra den brutalt løftede Stilling næsten uden Modstand. Han sagde:

- Tøs! Er det Dig eller mig, der er Herre her i Huset?

- Det er mig, sagde Asta.

- Det kan jeg s'gu mærke, sagde Dann rasende. Men det skal blive anderledes.

- Det bliver aldrig anderledes.

- Saa - aa. Jeg skal, Fanden tordne mig, vise Dig det.

Han tog med sine Hænder i hendes Skuldre, hun tog i hans Overarme, medens hun lo og sagde:

- Skal vi slaas, Fa'r? Du kan vel sagtens prygle mig tilsidst, men finder Du, at et saadant Slagsmaal er fint? Alligevel skal Du have Tak for, at Du har ladet Din Vrede gaa ud over mig i Dag, og ikke over Mo'r, som vilde have grædt, eller over Julius, som vilde have grinet. Jeg holder for meget af Dig til at gøre nogen af Delene.

Den store stærke Mand faldt ned i Sofaen og græd. Hans Datter sagde:

- Hvad er det hele? Din Forfængelighed er saaret. Det er ikke Pengene for det Arbejde, der ærgrer Dig, Fa'r, for de gør Dig hverken rig eller fattig, men Du under ikke den unge Jakob Lem den Forretning.

- Hvorfra véd Du det?

- Fra Bladene.

- Hvad for Blade?

- Oppositionsbladene.

- Hvor kender Du dem fra? Jeg har forbudt dem at komme i mit Hus.

- Julius og jeg holder dem sammen. Du kan finde dem paa *hans* Værelse.

- Det manglede blot!

145

Dann fór op og truede paa ny.

- Lad være med det, kære Fa'r, sagde Asta. Glem ikke, at vi unge er fødte til Interesse for Oppositionen. Selv om vi ikke forstaar den, glæder den os, bare fordi den bringer Bevægelse i de døde Vande.

- Gid man ingen Børn havde! raabte Dann og strakte Haandfladerne op mod Loftet.

- Det skulde Du have betænkt før mange Aar siden, sagde Asta. Nu er det for sent at udøse Din Forbandelse mod dem. Hvad nyttede det de gamle Jøder, at de forbandede deres Børn? Om Du ogsaa siger: Gid Satan havde dem! tror Du, at Satan derfor tog dem?

- At Du kan være saa fræk, Asta!

- Har jeg arvet Frækheden efter min Fader eller efter min Moder?

- Hm . . . Men jeg forbyder Dig bestemt at hilse den unge Vang eller tale med ham.

- Det skulde Du ikke gøre, Fa'r, for naar jeg læser et Sted: Adgang er forbudt, saa er det en Opfordring til

at bryde ind.

- For Djævlén, Tøs, har Du ikke Respekt for noget?

- Jo, for en Aand, jeg kan se op til, for et Hjærte, der kan opofre sig i uendelig Kærlighed, om end dets Ejer er langt dummere end jeg, men ikke for en Myndighed, der bare er sat over mig som en Underofficer over en Menig. Man kan tvinge mig til at lystre, men i mit indre ler jeg eller protesterer.

- Vil Du da forsvare en Svend, som sætter sig op mod sin Mester.

- Ja, hvis han har Ret og er et intelligentere og bedre Menneske, end sin Mester.

- Tak, Skæbne! Véd Du ikke, hvad Lov og Ret er, Asta?

- Nej, jeg bryder mig heller ikke om at vide, hvad der er lavet sammen for at beskytte Stympere. Jeg kender kun Hjærtets, Aandens og Talentets Ret. Og det er, fordi Du har havt Talent, Fa'r, at Du er den Mand, Du er.

- Det var Fa'n, Asta! Synes Du, at jeg har saadant noget? Ja for Resten ... det maa jeg vel have. Men vil Du ikke love mig ikke at hilse den unge Vang, naar Du møder ham?

- Nej. For jeg synes godt om ham.

- Tøs! . . . Jeg faar igen Lyst til at slaa.

- Gør det, Fa'r. Hvem af os to vil ærgre sig mest, hvis Du gør det.

146

- Hold Mund! sagde Tømreren og røg ud af Stuen. Han var bange for videre Modsigelse.

Asta satte sig til at læse den Avis, som laa paa Skrivebordet.

Et Kvarters Tid efter kom hendes Fader ind med sin blanke høje Hat paa Hovedet, og den kønne Figur-Sommeroverfrakke sad stramt om hans slanke Talje. Asta blev ved at læse i Avisen.

- Nu gaar jeg op i Ministeriet, og Du kan tro, jeg skal gøre Skandale.

- Det var Ret, Fa'r. Brug Din Stemme, saa den runger i alle de gamle Gange, saa alle Spindelvævene flager.

- Nej, jeg vil dog tage det moderatere, sagde Tømreren, mens han trak Handskerne paa.

Han gik ikke op i Ministeriet.

XIX.

Konferensraadinde Vang var glad over sin Søn. Han kom ret regelmæssig hjem, blev jævnlig hos hende efter Middagsbordet og drak Kaffe med hende i Dagligstuen, medens Konferensraaden trak sig tilbage til sin Cigar, sine Aviser og sin Middagssiesta efter tilendebragt Arbejde for Almenvellet, som han spøgende kaldte det.

En Dag, da de sad ved Middagsbordet, meddelte den lyse Stemning, der som et mildt Sollys svævede gennem Stuen fra Moder til Søn, sig til Husets Herre. Smilet om hans Mund blev mindre stereotyp, mere hyggeligt.

- Men Vilhelm, Du har jo ikke fortalt mig det mindste grinagtige fra den store Diner hos Tømreren.

Vilhelm mindedes, hvad han lovede Asta og svarede:

- Aa, jeg synes ikke, det var saa forskrækkelig forskelligt fra de fleste Middagsselskaber.

- Hvem havde Du til Bords?

- Datteren af Huset.

- Er hun køn?

Fruen svarede: 147 - Jeg kender hende fra Theatre og Butiker. Hun ser egentlig godt ud.

- Hvis Dit Hjærte er ramt, Villy, sagde Konferensraaden, saa læg et Plaster paa Flængen, for hende faar Du aldrig mere at se.

Vilhelm søgte at ave sit Ansigt, mens der gik en Trækning gennem hans Legeme. Han blev glad over, at hans Moder spurgte:

- Hvorfor ikke?

- Nej, for Tømreren har definitivt faaet Afslag paa et Tilbud angaaende den nye Stationsbygning. Han gad gerne, hvis Straffeloven ikke var til, bruge sin største Bil som Stridsøkse og nedhugge mig, Hustru og Barn. Det er en meget krigerisk Tømrer; han har tjent som Løjtnant ved det gamle Brandkorps; hans Fader var Brandmajor og havde en til Tænderne bevæbnet Brandmand med gul Fjer i Cylinderhatten som Skildvagt foran sin Port. Majoren kunde for Resten ikke skrive en Linje, der var sund Sans i, ikke bogstaveret et Ord rigtigt. Ja, Vilhelm, det gør mig ondt, at jeg paa en Maade har berøvet Dig Adgang til et saa dannet Hus, for, siden Du ikke kan melde et komisk Træk fra den Middag, saa maa det vel staa i Niveau med de "dannede" Huse, hvor man keder sig. Jeg havde dog troet, at den Tømrer havde nogen Komik at udfolde. Ja, ja, da.

Konferensraadinden havde hele Tiden iagttaget sin Søn og fundet den stive Stilhed over hans Træk paafaldende.

Da Moder og Søn var blevne ene straks efter Middagen, sagde Fru Vang efter en lang Pavse med en med stor Selvovervindelse fremtvungen Resoluthed:

- Jeg er saa glad over Dig, min Dreng. Du er min forlorne, tilbagevendte Søn.

Da Vilhelm lidt benovet ved Udsigten til at tvinges ind i fortrolige Tilstaaelser, med lidt Ængstelighed mødte sin Moders Blik, sagde hun:

- Jeg brugte det samme Udtryk om Dig i Gaarftes til Din Fader, der er lige saa glad over Dig som jeg. Kan Du gætte, hvad han sagde?

Vilhelm, som var ret fortrolig med sin Faders Stil, sagde:

- Han sagde vel, at jeg kom hjem efter at have vogtet Svin og mættet min Bug med Mask.

Fruen lo lidt og sagde:

- Ja omtrent saaledes. Men sig mig, min lille, hvad har 148 gjort Dig fortvivlet? For det maa Du have været, da Du gik ud og drak meget for meget . . . Villy ... Du maa jo vokse op til Mand, kan ikke blive ved med at være Din Moders Dreng. Men lad mig endnu i kort Tid være Din fortrolige. Sig mig blot, hvorfor Du har levet saadan.

- Ja, Mo'r, jeg skal prøve paa at sige Dig det ... skønt det næppe er mig selv helt klart. Bliv nu ikke vred . . . Først syntes jeg, at jeg hidtil havde baaret mig ad som en Dreng og havde ladet mig behandle som en Dreng ... og ...

- Bliv kun ved, Barn. Jeg har selv i denne lange Tid gjort mig tusind Bebrejdelser, fordi det gik op for mig, at det var min Skyld, og at jeg havde været en stor Egoist i min taabelige Kærlighed til Dig . . . ja, at jeg ligefrem havde været latterlig skinsyg paa Dig. Fortæl mig noget mere.

Vilhelm samlede sig og sagde:

- Mo'r, kan Du huske, at jeg kom saa begejstret hjem en Dag og fortalte Dig om en Forelæsning, jeg havde hørt?

- Ja - ja - det var noget om Aristoteles.

- Ja. Professor Halling paaviste, hvorledes den Græker allerede klart havde set i Verdensudviklingen en evig Bevægelse mod Guddommens og Naturens Enhed. Jeg tumlede med denne Tanke. Den klang for mig som et Omkvæd, der først mandede mig op, men saa gjorde mig fortvivlet. Thi jeg fandt, at jeg aldrig i mig selv kunde genfinde det, som Tænkeren havde fundet i Menneskeaaenden. Det begyndte med en Slags Religionsskrupler. Mon det ikke har været mig lidt til Skade, at jeg som ganske ung har læst saa meget? Tag det ikke som en Bebrejdelse mod Dig, Mo'r.

- Jo, saadan vil og bør jeg tage det. For jeg har sagt det samme til mig selv. Af for stor Kærlighed til min

eneste lille Blomst har jeg forceret dens Røgt og Pleje. Videre, min kære lille!

- Jeg var jo vel kun femten Aar, da Du læste Romeo og Julie for mig. En Dag, da jeg havde tumlet i mit Sind med disse ... ja Du maa gerne kalde det Religionsskrupler ... saa tænkte jeg, at jeg maatte have en Rosalinde, før jeg kunde naa til en Julie ... naa, ja ... Ja lad mig for Resten ikke lyve ... Det kan godt være, at jeg først fik rodet den Tanke frem for min Bevidsthed, da ... ja, da jeg allerede havde en Rosalinde. Men alt, hvad der i de Maaneder rørte sig i mit Sind, staar saa taaget for mig, at Tidsfølgen forplumres for min Erindring. Det staar 149 kun sikkert for mig, at alle mine Tanker, jeg kan gerne sige min Moral, eller ... min Livsopfattelse var bygget paa, hvad jeg havde læst, ikke paa, hvad jeg havde faktisk oplevet eller iagttaget gennem Sanseindtryk og Erfaring.

Konferensraadinden lagde hans Haand mellem begge sine. Hendes Øjne straaled under hans Ord. Sagte, halv glad, halv forknyt, sagde hun:

- Villy - hvor Du brat er vokset fra Din gamle Moder! ... Din Fader har tidt paa sin spøgende Maade smaadrillet mig med, at jeg bar mig ad, som Du siger, at Du har baaret Dig ad. Og Du véd, hvor morsom han er, og at, naar man siger ham imod, saa faar han altid en til at le ad hans Vittighed og glemmer, hvad man selv vilde have sagt. Nu skal Du høre, hvad jeg saa tidt har tænkt paa at svare Din Fader ... men Du maa ikke le ad mig som han. Det er underligt, men det har altid gjort mig saa undselig, saa forknyt. Jeg følte mig i dette Øjeblik saa tosset og tuset som en fjortenaars Pige.

Det var blevet stærk Skumring udenfor, og i Stuen bag de svære brune Fløjelsgardiner, de mørke Vægge og Møbelbetræk og de mange Draperier og Tæpper, var det Tusmørke. Husfruens Stemme klang dæmpet og fin som en Sang, der synges *mezza voce* for Kendere. Vilhelm tav og lyttede som efter et hendøende Ekko, da hans Moder tav et Øjeblik. Hendes Ord, udtalte med denne skønne Røst, der saa længe han kunde mindes havde klinget for ham som Musik, saa vel kendt og stadig lige kær, syntes han i Aften var hans Barnelivs vemodige Afskedssang, som snoede sig blødt mellem alt det bløde, mildnende, fortonende, som den gamle Dagligstue rummede.

Han lænede sig tilbage, tav længe, hviskede saa:

- Tal noget mere, Mo'r.

- *Det*, jeg nu har sagt, vilde jeg sige til Din Fader, hvis jeg turde. Men jeg har ... Ja ser Du ... maattet samle mig lidt for at faa ordentlig Façon paa, hvad jeg vilde sige. Jeg vilde have sagt: Det, som Villy og jeg har læst af Bøger, er tidt jo som ... ja, hvad skal jeg kalde det ... Essenser af Livet, altsaa det allerbedste. Derfor har jeg syntes, at man kunde lade Resten af Livet, alt det vulgære, kedelige, aandløse ligge og lære af de største Aander at faa ud af Livet, hvad der er Livets Duft

- Ja, Mo'r, men har de store Aander ikke maattet tumble forfærdeligt med Livet, inden de fik draget, hvad Du kalder Essensen 150 ud deraf? Du véd jo lige saa godt som jeg af de Aanders Historie, at de tidt borede sig svært dybt ned i Livets Bærme.

- Ja, det véd jeg nok. Men andre, som ikke hører til disse udvalgte, behøver det jo ikke, synes jeg. De, der ikke faar noget ud af Bærmen, behøver jo ikke at røre den, kan jo leve af det, som de store med saa meget Arbejde, under saa voldsomme Kampe har lagt til Rette. Genierne har Lov til meget, som jeg ikke synes, almindelige Mennesker har Lov til.

- Men almindelige Mennesker har akkurat de samme Drifter og Instinkter som Genierne; deres Hjerne og øvrige Legeme har dog samme Funktioner, om de end fungere mindre intensivt.

- Ja, I Mænd faar dog altid Ret tilsidst, sagde Fruen og tav, enten fordi hun var træt af Diskursen, eller fordi den nærmede sig en Grænse, som hun bævede tilbage for at overskride. Hun havde dog længe været bestemt paa at tale ud for sin Søn om en Ting, hun uden hans Vidende, ja uden sin Mands Vidende, havde sat i Værk. Men efter Sædvane søgte hun en dæmpet, omskrivende, mildnende Form for sin Udtalelse. Efter en lang Pause sagde hun brat:

- Vilhelm, Du nævnede før den Rosalinde, som Romeo sværmede for. Har Du aldrig tænkt: Hvad mon der blev af det stakkels Væsen?

Vilhelm studsede. Hans Moder mærkede, at han bevægede sig paa Sofaen, som vilde han rejse sig. Han svarede hurtig:

- Nej, det har jeg unægtelig ikke. Hun er ude af Sagaen, som de gamle Islændere siger i deres Fortællinger.

- Ja, saadan tænker Mændene ... Det er sandt, Vilhelm. Jeg har en Historie at fortælle Dig.

Det unge Menneske kunde mærke sit Hjærte banke helt op i Halsen. Den aandeløse Stilhed i Stuen under hans Moders korte Pavse gjorde ham bange for, at hun kunde høre hans Hjærteslag, som han kunde høre hende dybt og tungt drage Aande. Da hun saa atter lod sin Røst tone ud, bævede det ned igennem ham, som om det havde været en pludselig udslynget, skarp Tone af et Messinginstrument, skønt Stemmen laa nærmere ved en Fagots bløde Klangfarve.

- Vilhelm, kan Du mindes, at Du som Barn legede med en lille nydelig Pige, som kom her med sin Moder, Vaskerkonen, der talte det løjerlige Miskmask af tre Sprog?

- Ja, sagde Vilhelm resolut og trak Vejret dybt efter Ordet.

151

- Har Du nogen Idé om, hvorledes det er gaaet hende, siden hun er vokset til?

- Ja.

- Hun er nok falden saa dybt, som nogen Kvinde kan falde?

- Der er dem, der er faldne dybere.

Moderen tog igen hans Haand og sagde:

- Du har vel mærket, at jeg véd mere, end Du har anet eller ønsket?

- Ja.

- Jeg vidste nok, Du ikke vilde lyve for mig. Jeg vil nu blot fortælle Dig lidt om hende; men naar Du lover ikke at tale et Ord mere om den Ting, saa er jeg saa vis paa, at Du holder Dit Løfte som paa en gammel Paladins Æresord. Saa hør da, Vilhelm!

Denne By er ikke stor nok, til at et Medlem af en nogenlunde bekendt Familje bliver upaaagtet. En tjenstvillig Sjæl oppe i Ministeriet fortalte en Dag Din Fader alt. Du kender ham jo. Han svarede, efter hvad han fortalte mig: "Jeg har hørt den samme Historie af en Sjoever, som bærer Kul hjemme i mit Hus. Den Sjoever lader til at interessere sig for sligt." Din Fader lader jo, som han aldrig tog sig noget i Verden nær, men han var i længere Tid meget ordknap, og det véd jeg af gammel Erfaring, at Din Fader bruger Tavshed til at bekæmpe sine Sindsbevægelser med. Han er inderst inde saa øm og fin. En Aften lykkedes det mig at faa ham til at tale og fortælle mig alt. Jeg gav mig til at græde, men saa blev han naturligvis lige saa tør, som mine Kinder blev vaade, og saa sagde han: "Kære Barn, es ist eine alte Geschichte osv. Men den er ikke saa alvorlig, som Digteren mener. Der gaar saamænd ingen Hjærter itu ved den Lejlighed." Jeg spurgte ham, hvad vi skulde gøre. "Foreløbig ingen Ting," svarede han. Jeg turde ikke tale med Dig, knap se paa Dig, Villy. Jeg var saa bedrøvet, turde næppe røre mig, naar Du kom ind. Tænk Dig, Vilhelm, jeg tror virkelig, jeg var bange for Dig som for en, der kun vilde gøre mig Fortræd.

Vilhelm knælede paa Tæppet for hendes Fod og kyssede hendes Hænder, mens han hviskede:

- Ja, vær rolig, Moder. Den Historie er længst forbi.

- Ja, det véd jeg. Men jeg blev heller ikke glad over det. Du har været haard mod det stakkels Væsen. Jeg havde ikke 152 troet Dig i Stand dertil. Jeg kendte Dig slet ikke igen i det hjærteløse Brud. Du var, syntes jeg, rent gledet fra mig.

- Men hvorfra véd Du alt det, Moder?

- En Dag melder Madam Jensen sig i Køkkenet og beder om at faa mig i Tale. Jeg rystede over hele mit Legeme, vilde helst have nægtet mig hjemme, men overvandt mig og lod hende komme ind. Din Fader var paa Kontoret. Hun fortalte mig paa sit Kaudervelsk, at hendes Mand var død af Delirium paa Kommunehospitalet og føjede saa dertil Datterens Historie. Hun syntes mig nok meget demoraliseret, men hendes Sorg over Datteren gjorde mig blød. Min egen Søn havde jo lige saa stor, maaske større Skyld end hun. For hun havde meget mere, der kunde tjene til hendes Undskyldning, end Du har. Jeg fortalte blot Din Fader, at det var forbi mellem Dig og Pigen. "Det var jo rart," sagde han, "kan Du se, Liscia," "die alte Geschichte" "knuste intet Hjærte" . . . Men jeg havde ingen Ro i mit Sind, jeg tænkte paa det stakkels Pige barn, som Du havde været med til at ødelægge. Det, jeg nu vil fortælle Dig, er sket bag Din Faders Ryg, maa foreløbig ikke siges ham. Hører Du, Villy? Og jeg bliver meget vred paa Dig, hvis Du fortæller den til et eneste Menneske, inden jeg har givet Dig Lov til det Det maa Du love mig.

Vilhelm rakte sin Moder Haanden uden at sige noget.

- Jo, Du, saa gik jeg ud til Madam Jensen og bad hende tale med sin Datter, for hende havde jeg ikke Mod til at se, og saa komme til mig en Formiddag og sige mig, om hun gik ind paa mit Forslag. Du kan huske

Hofjægermesterinden nede paa Gaarden ved Sorø? Det er saadan en sød Kone, og vi to holder saa meget af hinanden. Jeg skrev til hende og bad hende at tage sig af saadan en Pige. Jo, der var en Plads til hende hos Mejeriforpagteren. Madam Jensen bragte mig det Svar fra Datteren, at hun gerne vilde bort fra det Liv, hun var viklet ind i, og det stakkels Skind skal efter Moderens Fortælling have grædt og sagt: "Jo, der ned i den Egn vil jeg gerne, for Vilhelm Vang holdt saa meget af den ... og jeg har godt af at komme der og straffes for min uvorne Opførsel imod ham, netop paa de Steder." Jeg fik saa ondt af det stakkels Skind, men se hende turde jeg ikke, jeg var maaske igen bleven vred paa hende. Jeg købte pæne Klæder til hendes Forsyning, og Hofjægermesterinden skriver til mig netop i Dag, at hun er bleven forlovet med en brav 153 Slagtersvend . . . Ja, jeg lo jo lidt over hendes fængelige Hjærte, men det er vel bedst saadan.

De sad i lang Tid uden at tale. Men der løb atter en stille, blødt bølgende Stemningsstrøm mellem Moder og Søn. Endelig sagde Konferensraadinden:

- Du bliver vel til The i Aften, Vilhelm?

- Med Glæde. Tak, Tak, Tak, Mo'r!

Pigen meldte, at Bordet var serveret. Da Konferensraad Vang havde tillavet en "half and half, løftede han Øjnene med et elskværdigt, skælmsk Udtryk mod Vilhelm og sagde:

- Hør, min Dreng, Du bliver vist en Pokkers dygtig Jurist.

Vilhelm rystede paa Hovedet

- Jeg har spurgt et Par af de juridiske Professorer om de Forhaabninger, de knytter til Dig, og de mener, at Du vist maa fordybe Dig i selvstændige videnskabelige Undersøgelser, siden Du ikke har Tid til at komme til Forelæsninger og Eksaminatorier. De forudsætter, at det umulig kan være af Dovenskab, da Udfaldet baade af Din Artium og Philosophicum er saa brillant.

Der var ingen Bitterhed, kun et muntert Drilleri i Konferensraadens Tone og Mine. Vilhelm sagde:

- Det er længe siden, jeg hørte en juridisk Forelæsning, og at jeg har aabnet en juridisk Bog.

- Keder det Dig, hvad Du har læst og hørt?

- Umaadelig. Jeg kan ikke slaa Gnist ud af de Flintestene.

Konferensraaden rejste sig og gjorde Tegn til sin Søn at følge ham ind i hans Værelse. Han sagde:

- Har Du nogensinde kendt et Menneske, som vil spise Nødder, og som har været fri for at knuse Skallerne, hvad enten han nu knækker dem selv eller bruger Nøddeknækker i Form af Forelæsninger eller lader en anden, f. Eks. en stor Manuduktør knække dem for sig med *sine* Tænder?

Vilhelm gled, som det saa ofte var sket, naar han havde talt med sin Fader, uvilkaarlig ind i dennes Tale- og Tankesæt.

- Til at knække haarde Nødder er mine Tænder ikke stærke nok. Nøddeknækkeren knuser tidt Kærnen tilligemed Skallen, og det er dog for uappetitligt at spise de Nødder, som har været i en andens Mund.

Konferensraaden smilede, tav et Øjeblik og sagde: 154 - Hør nu, min Dreng! Har Du ikke følt den Ærgerrighed i Dig, som higer mod Indflydelse, eller om Du vil, mod en Magtstilling?

Sønnen saa sin Fader fast i Øjnene og sagde resolut:

- Nej, aldrig.

- Hm - saa-aa? Ja, jeg har jo tænkt mig det. Ja, det er kun juridiske Kandidater, som i dette Land kan naa en Magtstilling, og Du vil faa Formue nok, til at Du kan sætte Dig i saa megen Respekt, at Du kan komme frem uden at behøve at krybe. Men Du faar ikke Formue nok til at leve som æsthetiserende Ironiker, som jo vilde være det morsomste for et godt Hoved i dette Land. Kommercielle eller industrielle Baner er jeg sikker paa, at Du ikke føler Dig dragen til, og det er jeg glad over. Jeg har en naturlig Aversion for Matadorer paa de Gebeter . . . Men den gejstlige Vej, da? ... Ja le kun, men hør, hvad jeg mener. Religion er lige saa nødvendig for Samfundets Organisme som f. Eks. Følelsesnerverne for Individets. En Præst, der er gennemdannet og forstaar at udskille Religionens Kærne fra dens Skal, vilde i vor Tid fremhjelpe Humanismens Sag. Mynster var sin Tids Mand. Han blev desværre dum eller rettere snusfornuftig med Alderen og brugte med Fiffighed sin Bispekaabes Fløjelsmave som Stødpude mod Kierkegaard, som først, da Manden under Fløjlet var død, vovede at støde til. Gad Du ikke studere Theologi, min Dreng?

- Nej, svarede Sønnen.

- I hvilket Studium tænker Du at træffe de blødeste Skaller og den sødeste Kærne?

- I Kunsthistorien f. Eks.

Konferensraaden studsede lidt og spurgte:

- Hør Vilhelm, er det nu mere end en Flyvegrille? Tror Du ikke, at dens Studium kræver Granskning af Dokumenter og Tekster lige saa tørre og sterile som Lovparagrafer og Domme?

- Jo, det véd jeg. Men Kunsten er Livets prægtigste Fest, staar for mig som Aandens Blomst. Jeg skal ikke skræmmes tilbage for, hvad Du kalder sterile Dokumenter og Tekster. Det er Portene til en Festsal, hvor alt straalere og funkler i Lys og Farve, eller til mørke Haller, igennem hvis Sprækker Lyset sniger sig og spiller i underlig Mystik, som profeterer dets Sejr.

- Død og Pine? Jeg kan mærke, at Du i Din Prosa danner Dig efter de bedste Mønstre ligesom Hr. Zierlich i sine Vers til 155 Fru Bittermandel. Naar er Du bleven saa begejstret for Kunsthistorien? Har Du hørt Forelæsninger over den?

- Ja.

- Og Du er lige saa begejstret nu over Din Docent, som Du var for Professor Halling?

- Ja.

- Og har lige saa lidt Kritik over for Din nuværende Mentor som for den forrige?

- Men Fa'r, har Du da aldrig læst noget af den Mand? Han har en Klarhed som Professor Halling, en spillende Aandfuldhed, som hans store Forgænger skal have havt, en Kundskabsfylde, der gør, at han forstaar al Kunst, en Upartiskhed, en stolt Ironi . . .

- Pieteten er Din herskende Evne, tror jeg. Ja, ja. Studér Du blot Kunsthistorie, min Dreng. Men saa falder de fede Bidder ikke af til Dig, som hvis Du havde taget juridisk Attestats, det højeste saliggørende, tror jeg, i dette Land . . . eller den theologiske, som er det næsthøjeste saliggørende. Mærker jeg, at det er Alvor, Vilhelm, saa skal det ikke komme an paa Penge til en Udenlandsrejse. Men mærker jeg, at Du skaber Dig og blot vil lære saa meget, at Du vil sige Aandrigheder "ins Blaue hinein" om Kunst, saa maa Du Skam hellere se at faa Ansættelse ved et Blad og tjene Dit Brød som Spaltefylder ved at sludre om vore Charlottenborg-Udstillinger og saa skrive lyriske Digte, helst i Ord, som ingen Djævel forstaar. Hvis jeg var en gammel jødisk Patriark, saa vilde jeg i den Anledning pryde Dig med min Forbandelse, men da jeg kun er en dansk Embedsmand af god Familje, saa formaner jeg Dig med al den Værdighed, jeg kan opdrive: Bliv dog et Menneske, som arbejder i et Fag, om det saa er i Skorstensfejrfaget. Hellere Renovationskusk end Dilettant i femten Kunster og Videnskaber, nota bene, naar man ikke kan være Mæcenat, og det kan man ikke, naar man ejer under en to tre Millioner.

- Ja, ja, Fa'r! Strander jeg paa Studiets Hav, saa skal jeg, saa snart jeg faar svømmet i Land, søge en borgerlig Haandtering.

- Meget vel! Saa kan Du jo se, om Du kan komme i Lære hos vor Ven, Tømrermester Dann, som maaske til den Tid er Etatsraad. Saa kan Du som Bifag lære Snobberiet af samme Mester. Søg saa at faa nogle opfyldte, sumpige, pestsvangre Grunde til Købs for en Slik, byg Kasser paa syv Etager, prop Mennesker 156 i dem som Sardinier i en Daase og bliv Spekulant. Køb Billeder af de anerkendte Malere, saml paa gamle Kobbermaskiner og Porcelænspotter. Saa kan Du endda ende som Borgerrepræsentant og Ridder. Hvis jeg er død til den Tid, skal jeg smile til Dig fra min Himmel, især hvis Du som Tilgift til al den Lykke faar Mesters Datter og hendes Medgift.

Vilhelm fik ved disse sidste Ord en Fornemmelse, som om en kold, skarp Klinge gav ham et dybt Saar.

Konferensraaden saa flygtig op paa ham og sagde:

- Vilhelm, gid den Brud, Du en Gang støder paa, maa ligne Din Moder saa meget som muligt. Gaa nu ind til hende og spis Kærner, efter at jeg har givet Dig Skaller at knække. God Nat!

Da Vilhelm kom ind til sin Moder, mødte hendes Øjne ham med smilende Tindren. De var glade som et Barns.

Hun rejste sig og bredte Armene ud imod ham. Han faldt i hendes Favn. De kælede for hinanden som to Børn: en jævnaldrende Søster og Broder.

Og, da hendes Ansigt kom tæt til hans i Lampens fulde Skær, bemærkede han for første Gang, hvor hendes smukke, gullige Teint var bleget, og at Rynker sitrede om hendes Øjne og hendes Mund.

Skulde de Rynker være Furer, gravede af Taarer, hun havde fældet for sit eneste Barn? Havde Sorgen taget Glansen fra hendes Huds sydlige Lød? Han kyssede hende, hvor de Rynker sad, og paa Kinderne, som kunde hans Kys glatte Rynkerne ud og gøre Hudfarven varm.

Men hendes Røst klang med ungdommelig Jubel:

- Jeg véd, at Din Fader vil lade Dig rejse, for at Du kan dyrke det Studium, som Du længe har drevet i Stilhed. Du kan tro, at jeg er født til Spion af Dine Veje, Villy. Ser Du, jeg maatte jo se efter, hvorledes det saa ud oppe hos Dig ... og saa fandt jeg jo lutter Tegninger og kunsthistoriske Værker, som Du havde laant fra det kongelige og Kunstakademiets Bibliothek, og én Dag fandt jeg nogle Blyantstegninger, og jeg tænkte straks ... for jeg syntes, jeg kunde se det ... at de var af Dig selv. Nu skal Du høre, hvor fræk Din gamle Moder kan være . . . En Dag, da jeg vidste, Du var borte, havde jeg indbudt vor Ven, Maleren Brummer, saa tog jeg de Blyantstegninger ned og viste ham dem.

- Men Mo'r da! Han sagde vel, at det var det usleste Kradseri.

157

- Nej, just ikke det.

- Naa, men noget lignende.

- Han sagde, at Du ingen Ting havde lært, men da jeg sagde, at Du slet ikke vilde være Maler, men Kunsthistoriker, saa sagde han, at der var skarp Formsans i Tegningerne. Saa fortalte han, at Du var jævnlig Gæst i hans Atelier, og at han gerne vilde optage Dig i sin Skole. Du behøvede bare at gaa der nogen Tid, saa kunde Du lære, hvad Du behøvede til det Brug. Er Du vred over, at jeg saadan har eftersporet Dine Veje?

Vilhelm svarede med ny Kærtegn.

- Min yndige, min søde Moder! hviskede han.

Da deres Øjne mødtes, var hendes fulde af Taarer, hans stærkt beduggede. Da smilede Konferensraadinden og sagde:

- Ja, nu siger jeg Dig Godnat, Villy, for jeg kan snart ikke taale at blive glad ... Og saa ...

- Hvad saa?

- Din Fader sagde til mig i Morges: Naar Du nu taler med Vilhelm i Aften, efter at jeg har talt med ham, saa gør mig den Tjeneste ikke at piske for mange Røræg.

XX.

Der stod en Artikel i et Blad - ikke det officielle Regeringsblad - men i et af de Blade, hvori man gerne tog anonyme Artikler af underordnede Embedsmænd, rettede mod dem af deres overordnede, som det strenge Regeringsparti ikke var helt sikre paa.

Den Artikels Hovedindhold var følgende:

... At det var skændigt, at man i de højere Regeringskredse ikke var fri for at lefle med de nyeste Tidens nedbrydende Tendenser . . . Man er bange, synes det, og en Regering, der er bange, staar for Fald ... Vi taler om de ny Stationsbygninger i S ... Vi véd, at et af Hovedstadens mest udmærkede Firmaer, ledsaget af lige saa udmærkede Medarbejdere, har tilbudt dette Arbejde paa rimelige Vilkaar. Men det synes, at der i Ministeriet har gjort sig gældende en vis sentimental Hensyntagen, en vis abstrakt Retfærdighedsfølelse mod yngre fremadstræbende Forretningsmænd. Men naar slige yngre Forretningsmænd søge deres 158 Styrke i et ganske vist hidtil ikke kompromitterende, men i Tider som vore ikke ufarlige Tilnærmelser til strejkende Arbejdere, saa turde det vel være tilladt at tvivle paa, om Indenrigsministeriet ikke gjorde bedre i at blive ved de anerkendte Firmaer. Nu er Fejlen en Gang gjort, staar for denne Gang ikke til at ændre, men næste Gang, haaber vi, vil Regeringen foretage en nøjere Overvejelse i sin egen Interesse.

- Den er fint lagt ud, sagde Malermester Tode til Tømrmester Dann, da den sidste ugenert og knejsende traadte ind i Hotel d'Angleterres Kafé.

- Hvad er lagt ud? spurgte Tømrmester Dann, trak en af sine Whiskers ind i sin Mund og suttede lidt paa Haarene.

- Den *dér*, sagde Malermester Tode og smækkede med Tungen . . . Den er om vos to.

Dann tog Avisen og sagde:

- Der er dog endnu en Offenlig Mening.

- Ja, jeg tror det nok, sagde Tode og rakte Tungen langt ud. Du er lige saa klog som et Menneske, Din gamle Øksehanderter . . . Men det er det samme . . . jeg er hverken fedtet eller røget. Jeg gi'r en halv hvid Portvin . . . Opvarter halløj!

- Tak nej, sagde Dann.

- Hvad jeg mest beundrer ved Dig, Dann, sagde Malermester Tode, det er først Din Noblesse og bagefter Din Durkdrevenhed. Opvarter ... en halv Portvin af den hvide til halvtredje! . . . Du, Dann, hvad tager en Prokurator for at skrive saadan en Rad af en Artikel?

- Pst, Tode! Man taler ikke om de Ting.

- Nej, nej . . . nej! Durkdreven er Du. En Ræv . . . Lige meget. Bare Hjærtet er godt, Du gamle Dreng!

- Men først Forretninger.

- Ja vel.

- Du . . . Tode . . . Saa Du, hvor den skar mellem den unge Vang og . . . ?

- Pytsch . . . Din Datter. Ja den var ren i Kanten. Naa da.

- Hvad der bli'r ud af det ... vær nu fin, Tode.

- Jeg skal være fin som en Liljekonval.

- Ser Du. Der kunde jo komme en Forretning ud af det.

- Vejrer Du noget i Luften, hvad?

- Hvem véd.

159

- Skaal! Skaal, Dann. Menneskene er, Fa'en sla' mig, ikke bedre end som de er. Din gamle Tyvetrækker, Gud velsigne Dig!

Dann forlod Scenen klog og stram.

Han følte sig ædel i sit indre. Med en naiv Tro paa, at Konferensraad Vang skulde ærgre sig grusomt over den Artikel, tilgav han Konferensraaden, og figurligt klappede han ham gemytlig paa Skuldrene, hvad han vel nok havde vogtet sig for at gøre i Virkeligheden, og henvendte disse imaginære Ord til ham:

- Jeg har ikke noget imod Partiet, min gamle Ven, hvis de to unge finder hinanden.

Og han fløjtede Marschen af "Brylluppet paa Ulfsbjerg" mellem Tænderne, et fra hans Svendear indøvet Kunststykke, som han genfandt sig i fuld Besiddelse af. Havde nogen lyttet til hans Foredrag, kunde denne Tilhører maaske have skønnet noget af en Triumfsang deri.

Alt imens sad hans tro Tode paa Kaféen og gennemstuderede Artiklen flere Gange. Han mumlede:

- Det kalder man at hævne sig! Gud, hvor er Emilius Dann indvendig foret med Ræveskind!

Han kunde ikke betvinge sin Latter. Den brød frem, saa flere af Kaféens Gæster forbavset løftede Øjnene fra deres Aviser.

Det var kedeligt, at der stod saa megen Portvin levnet. Tode følte sig oplagt til at give noget. Den Artikel var Tode stolt af og glad over paa Haandværksstandens Vegne, og mens han langsomt sugede sit andet Glas Portvin ind, gled han umærkelig ind i den Forestilling, at Dann selv havde skrevet Artiklen, hans Hjærte

hoppede af Fryd over at være fortrolig Ven med saadan en Mand; tilsidst blev den brave Malermester af et Glas endnu bugseret ind i en saadan Glædestilstand, at han ligefrem følte Forfatterstolthed over samme Artikel . . . "ja for jeg kunde lige saa godt have skrevet den som Dann, for vi har jo altid vaaren saa grundene i alle vores Tankegange ..." Naa, men da ingen af os har skrevet den, men Dann har betalt sin Prokurator for at lave den . . . saa . . . ja, ja ... lad ham saa alligevel have Æren, for jeg kan dog ikke være bekendt at foreslaa ham at betale det halve af, hvad den har kostet ham. For det første maa han føle sig for naabel til at tage imod det ... for det andet . . . saa har han s'gu da bedre Raad til at betale end jeg.

Han sad og kælede for disse Indfald som for en Række vævert defilerende Kattekillerygge og endte med at erklære for sig selv, da han havde faaet listet al den resterende Portvin 160 i sig, at nu havde han Ideen i sig til en ny Vise til Ære for den københavnske hæderlige, kongetro og patriotiske, men derfor lige godt uafhængige Haandværksstand. Og hans poetiske Stemning fik jaget et Par Taarer op i hans store, skikkelige Øjne.

Just i det samme Øjeblik søgte samme Øjne ud paa Torvet og fandt Povl Tode og Julius Dann spaserende paa Fortovet. I Dag havde de lagt sig efter et mere soigneret Udseende. De bar høje Hatte, lyse Paletots, rødbrune Handsker, Pincenez og tynde Stokke. Gamle Tode nikkede vel tilfreds og mente, "at ingen s'gu kunde se paa dem, at deres Fædre ikke var Konferensraader". Mon de havde læst Artiklen? Skulde han kalde dem ind og vise dem den? Saa kunde han gerne for den Sags Skyld spendere en halv Flaske tarveligere Portvin, "for unge Mennesker skulde ikke forvænnes." Han selv havde aldrig smagt Vin, før han blev Mester . . . Nej - han vilde dog lige godt ikke.

Der var endnu et lille Stykke Kritik, som laa og svømmede i Malermester Todes Begejstrings Strøm. Den formede sig omtrent saa:

- Nej . . . Man véd ikke, hvad saadan et Par Studentertampe kan finde paa. De piller Ord ud af alt, hvad de hører eller læser og gør Skrupsjov med dem, saa de rent kvæler Glæden hos ældre og forstandige Folk, som bestemt véd, hvad Livet er for noget.

Han brød da op og gik hjem, og undervejs faldt han blødt tilbage i sit tidligere blide Stemningsleje.

Dann havde forsinket sig paa sin Vej hjemad. Thi, hvor han i et Vindue havde set, at der solgtes Aviser i Butiken, var han gaaet ind og købt saa mange Eksemplarer af vedkommende Blad, at hans Overfrakkelomme struttede af sit Indhold. Han betragtede nøje de Mænd, han mødte. Naar han vekslede Hilsen med én, kriblede det i ham af Lyst til at forære ham et Eksempplar. Men det gik dog nok ikke an. Han formanede sig selv til at huske paa, hvilken Mand han var, at han burde være stolt. Det randt ham i Hu, at en studeret Grosserer, hans Kollega i Borgerrepræsentationen, i et udgydningsstemt Øjeblik efter en kommunal Middag, to Kopper stærk Kaffe og to Glas grøn Chartreuse havde ytret:

- Ja Gu' er Pressen en Magt. Men hvis vi, som repræsenterer de overordnede Samfundsmagter, vilde lade den altfor meget mærke med, at vi brød os synderlig om den, saa vilde den blive komplet utaalelig uvorn.
161

Tømrermester Dann knappede da sin Paletot op og fordelte Aviserne mellem dens Indrelomme og sin sorte Bonjours to Baglommer. Nikkende bifaldende til sit bedre Jeg, der havde gjort ham en Smule fornem, steg han op ad sin Trappe, efter at have dvælet velbehagelig, men umærkelig smilende paa de tre Marmortrin, som fra Porten førte op til Stueetagens Afsats.

I Dagligstuen mødte han sin Datter i elegant Foraarskaabe. Hun kom straalende, solbelyst, øjentindrende. Hendes Fader fandt hende dejlig . . . Turde han blot udgyde sin Glæde for hende, trykke Avisen i hendes Haand! . . . Nej, nej ... det var dog forbandet! Det kunde krydse hele hans diplomatiske Væv . . . og disse Børn ... de var paa en Gang altfor dumme og altfor kloge ... Og den kære Asta havde jo en Gang gjort ham hans Husherredom stridigt . . . netop fordi hun var lige saadan en Kraftkarl som han selv . . .

Han aabnede hende da blot sin Favn, trykkede hende til sig. Løftede Fligen af hendes Slør og kyssede hende. Da han mærkede det stærke og smidige Legeme fylde i hans stærke Arme, saa de blanke Øjne hæfte sig uskyldigt, varmt til hans, sagde han:

- Du er mit Kød og Blod, min raske Tøs! Det er Tømrerarbejde af første Sort . . . man kan s'gu godt kalde det Arkitektur.

Men, som om han var bange for at have ofret for meget af sin faderlige Værdighed, strammede han Læberne, sænkede Mundvigene og spurgte myndigt:

- Hvor skal Du hen, Asta?

Hun veg et Par Skridt tilbage; hendes stærkt farvede og stærkt formede røde Kinder stod blomstersunde og blomsterskønne, og under den tæt sluttende Kaabe tegnede Bustens kraftige og blødt svungne Linjer sig i

al deres Slankhed og Fylde.

Han følte, at hun var ved at rejse sig i Trods som forrige Gang. Men i Dag var han god og skikkelig i Sind. Han sagde:

- Ja, Du er jo stor og voksen og flink og ... dannet. Gaa Du, hvorhen Du vil, min Pige. Det kommer ikke mig ved. Men somme Tider . . . saa synes jeg, at jeg har noget at sige over Dig . . . men saa synes jeg straks igen, at Du er ved at vokse fra mig. Gaa, min egen Asta; det er et dejligt Vejr, og Solen skinner ... og Du ser saa sød ud i Solskin.

Nu blev Asta blød og god. Hun klappede sin Faders store Whiskers og sagde:

- Ja, jeg vil i Skoven.

162

- Alene? spurgte Dann og hans Mundvige trak sig ned.

Hun aabnede Læberne, sunde og røde som fuldmodne Hindbær, og Tændernes perlestraalende fugtige Række traadte frem. Hun svarede:

- Ja, træffer jeg ingen anden . . . saa tager jeg alene.

- Du er en rask Pige, sagde Dann, betænkte sig lidt, tog to Tikronesedler ud af sin Tegnebog, lo lidt og sagde:

Der er til Vogn, hvis Du ikke gider gaa.

Pludselig trak han en af Aviserne ud af Lommen og hviskede :

- Læs Artiklen om Leverancer . . . naar Du sidder paa en Bænk paa et kønt Sted i klar Sol.

XXI.

Vilhelm Vang havde givet sig til at studere paa Kraft, sad paa sit Værelse mellem ophobede Bøger, Stik og Fotografier.

Hvor taler en gammel Bog stundom med religiøs Myndighed til sin Læsers Sjæl!

Vilhelm havde havt foran sig gamle Carlo Ridolfis tykke Bog om det venezianske Maleri. Han havde læst disse Linjer:

"Men blandt de vidunderlige Opfindelser og blandt disse Kunster, som have til Maal at efterligne Overkunstneren Gud Herrens Værker, i hvilke han har aftrykt sin guddommelige Almægtigheds Præg, er der ingen, der i Udmærkethed og Værdighed overgaar Maleriet. Dette gyder med sine Farver Yndelighed over Blomster, Skønhed over Planter, Behag over Vilddyr, Fryd over Havet, Glæde over Himlen, Pragt over Jorden, Pryd over Verden. Guld, Sølv, Marmor, dyre Stene og alt værdifuldt Metal blive end kosteligere, naar det af en vel udlært Haand tvinges ind i rigt smykkede Vasers og Søjlers og andet sindrigt Arbejdes Form. Og i lige Maade løfter Maleriet Mennesket frem i Skønhed, i symmetrisk Fuldkommenhed, der udspringer af Farverne, naar Mennesket hæver sig med majestætisk Pande, med livfulde Øjne, med store Bryn, med purpurne Kinder, med skarlagens Læber, med tydelig tegnet Næse, med blondt Haar, især hvis han yndefuldt smiler og bevæger sig i bløde Linjer, hvis alle Dele af hans Legeme taktfast og i rette Maal og Forhold svare sammen, og 163 naar disse velordnede Forhold ere Tegn paa en vis Sjæl og paa udmærkede Legemsøvelser. Ja til syvende og sidst er Maleriet hin universelle Idé, som i sig indbefatter alle Universets Ting, og Formen er ej andet end en Straale af det guddommelige Væsen, som er gydt ud over alt, hvad skabt er, alt imedens hine Genstande gøre sig desto mere værdige til Beskuelse, jo mere Malenet udfolder sine Herligheder."

Ja, hvor henrivende maatte de Billeder fra Venezia være, naar den unge Mands Sjæl allerede blev sat i Dyring ved, hvad han havde læst om, nemlig hvorlunde den havnære By frembød særegne, rigt farvegivende Luftvirkninger og klare Genskin, om hvorlunde de rige Patriciere genkendte deres hedensk-jordiske Livslyst i en Billedrække, hvor Lys og Farve forskønnede Glæderne, hvor de hellige Skikkelser med Verdens Frelser midt iblandt sig gemytligt pokulerede sammen med Karl V, Frans I, Sultan Soliman og andre verdslige Karle, mens de store Mestre sad og spillede en Symfoni i Forgrunden, hver trakterende sit

Instrument . . . Ak, al den bløde Kraft ... al den Klarhed . . . al den bedaarende Iyriske Fornemhed, som akkompagneres af søde musicerende Engle ved Gudernes Fodskammel! Hedensk Munterhed danner Understemmen i Kirkemusiken! Hvilke fede og duftende Ofre til det kristne Olympos!

Hvor længtes han mod Palma Vecchios tre store Kvinder! Herregud! Kun til Dresden behøvede han at rejse!

Han holdt mest af den midterste med det fyldige Legeme, det mægtige Gyldenhaar, der jo baade saa klog og frejdig ud, mens hun læner sit Hoved til sin Veninde til venstre og vender sig mod sin slanke Fælle til højre. Svulmende og livsfrisk, fornem og intelligent ... Ja, intelligent . . . ja. Den unge Mand fordybede sig i denne Skikkelse, i dette Kvindehoved med de udslagne Haar, med den kraftige Barm, den store hvide, halvt knyttede venstre Haand. Han forelskede sig, bredte Armene ud mod hende . . . "Hun maa kunne forstaa mig . . . hun er jo intelligent . . . jeg vil ... eje den venezianske Kunsts Musa . . . Usle Tid, billedløs, dum, politiserende, muldvarpegnavende! Kom til mig, Palma Vecchios midterste Pige! Er Du kommen til Dresden, saa far med Jernbane til mig til København . . .! Ha, ha, ha! Pigen er død for mindst halvfjerde Hundrede Aar siden . . . Men hvorfor lever man dog i en saadan Torskealder . . . eller i et saadant Land? Et Land, der aldrig for Alvor vil have Plads for Kunst eller Kultur, af Skaberen bestemt for Isbjørne, 164 hvis Befolkning maa bestaa af Efterkommere af det Affald, som af Overbefolkning og Sult i bedre Egne dreves herop i en eller anden gammel, forbandet Sagahelts Tid! Uh, disse Helte, hvis Savl fryser til Istappe i deres pjuskede Skæg!

Vilhelm Vang maatte le, da han opdagede, at han talte højt og lavede en Monolog, som han havde læst var en forbudt Ting i det moderne Drama.

Det bankede paa hans Dør.

- Kom ind! raabte han. Det løb ham koldt ned ad Ryggen.

Hans Fader kom ind leende.

- Hør, min Dreng! Vi venter paa Dig til The. Det er rart, at Du er flittig, men glemmer Du at se paa Dit Uhr, bliver Du en latterlig Person. Du snakker højt med Dig selv. Det minder mig om gamle Vartovsmadamer. Du sang en Dithyrambe om den venezianske Kunst og bredte Armene ud, favnede *nubem pro Junone* . . . Maa jeg præsentere Dig Reversen af Medaillen? Man kan ikke slutte fra en herlig Kunst til et herligt Liv. Hvis Du som Justitsraaden i "Lykkens Galosker" . . . Du véd, han ønskede sig tilbage til Kong Hans's Tid - fik Lov til at rejse til Venezia omtrent paa samme Tid, som den anden Oldenborger regerede i Danmark, saa vilde Du vel se en Pragt og Herlighed i Billeder og Bygninger, mens den stakkels Justitsraad æltede i Snavs og Pløre og saa Sjællands Bisp i Narreoptog. I Venezia vilde Du vade i Blod og høre fortvivlede Suk fra den dejlige stumpvinklede Bro. Du rasede for et Par Aar siden mod de skikkelige danske Provisorier, og nu sværmer Du for en Kunst, opretholdt af nederdrægtige Tyranner, der førte den infameste Regering i den dejlige Laguneby. Det var en Regering, grundet paa Mistænksomhed og Spioneri, som kvalte enhver Frihedsytring under Dogetagens brændende eller iskolde Blykamre. Jeg har set, Villy, det tomme Felt i Dogesalen, hvor den sortmalede Grund hænger ned som et Flor. Man læser med Møje Navnet Marino Falieri, Forræder. Det var en stor Feltherre og Diplomat . . . ja, I unge Mennesker er jo saa uvidende som Stude . . . Véd Du saa meget om ham, at han blev halshugget?

- Ja.

- Naa dog! Véd Du, hvorfor Dogen Marino Falieri blev halshugget, da han var henved 80 Aar gammel?

- Jeg har læst Byrons Tragedie.

- Naa - den er omtrent ligesaa historisk paalidelig som Ingemanns Valdemar Sejrs. Men noget er bedre end intet. Han 165 blev halshugget, fordi han i naivt Raseri vilde fælde det oligargiske Tyranni. Han opnaede, at det blev endnu brutalere. Godt. Dine priste venezianske Kunstnere blev fødte op af det mest forbandede Tyranni, der har eksisteret i Verden.

- Hør, Fa'r. Det er mig det samme. Hvis en Jord for at frembringe en Giorgione, en Palma vecchio, en Tizian, en Paolo Veronese trænger til 4000 Slynglers Blod for at gødes, og saa kan frembringe en saadan aandelig Høst som Venezias Kunst, saa er Blodet vel anvendt

Konferensraad Vang rejste sig, tog sin Søn i Nakkehaaret og sagde:

- Naa, Gud ske Lov, Du er endnu daarligere Demokrat end jeg. Du vilde halshugge Tømremester Dann, hvis hans Blod kunde gøre f. Eks. Krøyer til en endnu større Maler . . . Aa, Villy, hvor Du ser morsomt paa mig . . . Jeg kan for Resten anbefale Dig at arbejde paa Fremtiden. De venezianske Nobili var ogsaa Kræmmere ... om der var Tømrere imellem dem, véd jeg s'gu ikke. Men kan Du faa de rige Fyre, som har slaaet Mønt af deres Arbejdes Sved, til at bygge Paladser og opelske Folk som Giorgione og Tizian, saa skal jeg tage selv min trekantede Galahat dybt af for Dig. Kan Du udrette det, min Dreng, saa stig ned fra den Himmel, hvor Du

som en overordnet Embedsmands Søn hører hjemme. Husk paa, hvad der staar lige i Begyndelsen af Bibelen: "Paa den Tid var der Kæmper paa Jorden, efterat Guds Sønner vare indgangne til Menneskenes Døtre og havde avlet Børn med dem. Og de Børn er de vældige, som fra Arilds Tid havde været navnkundige Mænd." Kom nu ned til The, jeg skal ikke drille Dig mere.

Begge Vilhelms Forældre var den Aften saa gode og søde imod ham. Konferensraaden sagde til sin Kone:

- Du maa ikke vande for mange Høns, min egen Liscia, naar Vilhelm skal ned og suge Luft ud af Venezias Luft og med Fingrene følge Lysets Vandring gennem Gevandter og nøgne Partier paa Giorgione, Tizian, Tintoretto og Paolo Cagliari. Han vil spise sig saa fed i Lys og Farver, at han kommer hjem 20 Pund tungere end han var, da han rejste hjemmefra.

Fra den Dag fik Vilhelm Lyst til at betro sig til sin Fader, der nu kom til ham paa hans Værelse, bankede dog paa Døren, inden han traadte ind og spurgte: Forstyrrer jeg Dig, min Ven? Man kan selv tænke sig Svaret.

En Dag sagde han til sin Fader: 166 - Har Du læst et Digt af Kaalund om de hundrede Pund Rosenblade, der bruges til at faa destilleret en eneste lille Draabe Rosenolje?

- Ja. Og hvad saa, Vilhelm?

- Jeg synes, at Historien paa alle Punkter viser os en lignende Destillationsproces. Skal vi Nutidsmennesker ikke elske disse Draaber i Form af Fortidens herlige Kunst? Men vi maa resignere for vor egen Tids Vedkommende. Kunsten maa tabe, hvad Samfundet vinder; vi maa finde os i at se Genialitetsniveauet sænkes og de store Begavelser ligesom jævnedes ud i Samfundsopgavers Tjeneste. Vi vilde jo dog græde Blod, hvis vi saa Trælle slæbe Sten til Marmortempel for en Dagløn af muldent Brød, sur Vin og Prygl.

- Se, se, hvor min store Dreng bliver lyrisk. Gid Klangen inden i Dig ikke maa døves under lange Aars Slæb . . . Der er saa mange, der paa Din Alder drømmer om en høj Plads i den aandelige Rangforordning, men maa nøjes med at faa den i den civile eller militære paa Grund af ufuldbaaren Evne, knækket Energi eller blot bristende Lykke og slide i jævn Dagligdagsdønt. Der skal Prøven gøres med den ægte Lyrik. Og jeg indrømmer, at uden Lyrik ... for mig kan man for Resten gerne kalde det Religion ... er Livet ikke mange sure Sild værd.

- Du ser saa alvorlig paa mig, Fader. Jeg synes, at Du maa have havt Lyrikens Klang i Dig gennem hele Dit Liv.

- Synes Du? - aa - ja! Hvis saa er, Vilhelm, hvis er saa Skylden? Gæt!

- Det er Mo'rs Skyld.

- Truffet paa en Prik, Villy, sagde Konferensraad Vang, lo og gned sine Hænder.

Han sagde til sin Hustru:

- Det er morsomt med vor store Dreng, Du, Liscia! Han vokser op til at blive éns Kammerat.

Fru Vang tænkte:

- Egenlig har han været *min* Kammerat, fra han var ganske lille.

Men hun udtalte det ikke.

XXII.

Samme Nat havde Vilhelm læst sig helt begejstret i en Afhandling om veneziansk Kunst af sin kære Lærer og Mester.

Han udbredte sine store Fotografier foran sig paa Bordet og fæstede sine Øjne paa tre af Tizians Venusbilleder, mens de læste Ord randt ham i Hu og lød for ham som Musik, alt som de steg op for hans

Erindring: de hvilende Stillinger uden al Michelangelosk Forkortning, saa den beskuende nyder Skønheden i Legemets Helhed og alle dets Enkeltheder, og det jævne og brede Lys svæver over Figurens runde Form, fredelig og blidelig mødes med Skyggen og bringer hver Lokalfarve til sin Ret, skaber en Kødets Guddommelighed, mens Figuren smilende og passiv giver sig hen i Hvilen.

Han tørstede efter at se disse Gengivelser i Originalerne i Farve, ane det røde, Hudoverfladen gennemskinnende Blod.

Hans Øje faldt paa den nøgne og den paaklædte Kvinde i det Billede, som - temmelig dumt - kaldes den himmelske og den jordiske Kærlighed. Thi begge Kvinderne er overmaade jordiske. Den paaklædte saa han længst paa. Mindede hun ham ikke fjærnt, rigtignok blot i Holdningen og i Stillingen af den Haand, der herlig formet og hvid hænger ned over Urnen, om en levende Kvinde, som han kendte? Han smilede over sin dumme Idéassociation: det hjalp ikke, den tog ham dog fangen. Kunde han blot se denne Kvinde nøgen som den anden! Hendes brunlige Lød udbredt i Solen maatte være dejlig, svømmende i Guldlys!

I en Art Hallucination skrev han en Billet:

"Tør De holde det Løfte, De gav mig, at tage i Skoven med mig? Jeg véd, der er ikke Tid for Dem til Betænkning eller Svar. Jeg er paa Nordbanestationen i Morgen Kl. 11½.
V. V."

Næste Morgen, da det blev ham klart, at han virkelig om Natten havde skrevet denne Billet og lagt den i Brevkassen, følte han hele Nøgtternhedens Ærgrelse over den i en Rus begaaede Handling.

- Jeg har prostitueret mig grundig. Hun maa tro, at jeg er gal.

Han besluttede først ikke at gaa ud til Stationen. Men 168 efterhaanden som Tiden nærmede sig, blev han urolig, som en fangen Trækfugl i Vandretiden.

- Naa, jeg kan jo gerne gaa derud. Hun har naturligvis antaget mig for gal. Løftet, hun gav, blev givet i en Champagnestemning, mit Krav paa dets Indløsning kom frem under en Sjælerus.

Han maatte afsted. Mere end tre Kvarter før Togets Afgang var han paa Stationen, satte sig paa en Bænk udenfor, saa til venstre og til højre i den gnistrende Dag, der gjorde de nys udsprungne Træers og Buskes Blade i det lige overfor liggende Parkanlæg blanke, lysgennemskinnede, som var de af uendelig tyndt hamret Guld. Alt mens Tiden sneg sig frem som en Snegl over en Skovvej, bankede hans Hjærte stærkere. Han skammede sig som en vaad Hund, Det var ham en Trøst, at ingen af de Personer, han saa komme fra begge Sider, var hans "Adressat". Han var glad over, at dette Ord faldt ham ind, fordi det, tørt og uerotisk, som det var, indeholdt lige som en Art Selvkritik, en nøgttern Ironi over hans latterlige Indfald sidste Nat.

Efterhaanden gled flere og flere Figurer gennem det tindrende Medium ud i Retning af Banegaarden, jævnt livnende Rummet, men den ene saa saa temmelig ud som den anden. Der var nu kun fem Minuter til Togets Afgang.

Pludselig ser Vilhelm paa Vejen til højre noget helt nyt tone frem i hurtig Gang. Og alt, som Skikkelsen kom nærmere, tændtes Flamme af Farver. Det flammede i den guldgule Krokusbesætning. En Glorie stod om den store, sorte Kniplingshat. Det gulddrapfarvede Overstykke glitrede i evig Veksling med det metalblanke grønne og røde i Silkeforet, der ofte blottedes ved Vindpustene under den raske, spændstige Gang. Lyset rislede i Leg ned ad den graagrønne, matte Fløjels Nederdel med sorte Striber, hvor der af og til tændtes karmoisinrøde Toner.

Jo, det var hende!

Hjærtet bankede, som vilde det sprænge den unge Mands Bryst. Hun kom nærmere, kendte ham. Et højt og muntert Smil krusede de kraftige røde Læber. De mørke Øjne glimrede som Stenkulsperler. De enkelte krusede Haar, som listede sig frem under Hatteskyggen, flimrede soltændte. Hun gjorde et lille let Hop imod ham, sang en Trille med dæmpet Jubel. Dirrende klang den igen i hans Bryst. Han greb hendes Haand med et fast Tag; han følte en elektrisk Strøm gennemsitte sig fra Haandledet ud i hele Legemet. Hendes Smil blev en lille klokkeklingende Latter.

Alt om dem forsvandt. De følte sig ene midt i Mængden, 169 ænsede ikke, om der var Folk, som kendte dem, lagde ikke Mærke til, at misundelige eller beundrende Øjne lokkedes til Beskuelse af den unge Piges rige Foraarsdragt og hele straalende Apparition.

Endnu, da de sad ganske alene i en første Klasses Kupé, var Vilhelm Vang helt beruset af den Lys- og Farveorgie, han havde svælget i.

Det var en af Tizians, af Palmas, af Paolo Veroneses Figurer, dem, han kun kendte fra Stik og matte

Kopier, som nu havde faaet sig iklædt, som det sig hør og bør, i dejlige, farvede Stoffer. Og alt var i den ene, statelige Skikkelse, den, han nu følte, at han elskede. Hun syntes ham fuldt ud skøn. Hvad han tidligere havde fundet for stærkt, maaske grovt markeret i hendes Træk, hvad han havde fundet for robust skaaret i hendes Former, tiltalte ham uden Forbehold, thi alt var i Karakter, som hun der sad, stor og stærk som en sydlig, saftsvulmende, stort blomstrende Plante.

Han mærkede en tindrende, kvægende Ro dale ned i sig, mens han sad bøjet fremad med begge hendes Hænder i sine. Mod Hyndernes brunrøde Baggrund var hendes Dragts Farver blidnede, brændte i sagtere Flamme, gled fra Fortissimo med bløde Overgange næsten over i Piano.

Og andre Indtryk fik Tid og Ro til at stige op i hans Sind. Hvor var denne Fart ud i den lyse Løvspringsdag forskellig fra den ud i det vaade stormfulde Efteraar med stakkels Susanne!

Gled der en Skygge over hans Blik? Asta Dann slappede sit Haandtryk, de sorte Øjenvipper sænkede sig.

- Fortryder De, hvad De har gjort, Vilhelm Vang? spurgte hun.

Netop fordi han vilde trodse de Ord ned, som lød op i hans Indre: "Der er dog noget ufint", greb han stærkt om hendes Hænder, satte sig derpaa hen ved Siden af hende og sagde:

- Nej, nej . . . Jeg har aldrig været saa stolt og glad som i Dag. Lad mig sidde stille og se paa Dem, Asta. Lad os begge tie ganske stille, saalænge vi sidder her og kører.

De bøjede sig om mod hinanden. Hendes Øjne brændte ham i Møde. Han greb hende om Halsen, deres Læber mødtes stærkt og fast.

Toget holdt. Konduktøren raabte: *Lyngby.*

170

XXIII.

De gik gennem et Stykke af Byens Villaparti.

Fra Haver med lyse- og mørkegrønne, graa- og blaagrønne Buske og Frugtræer, med sort, brunt, fugtig Muld i Bedene sendtes dem i "hurtig Vekslen Avrikel- og Lavendelduft. Farverne gled forbi fra brandgule Kejserkroner, hvide, gule, røde, stribede Tulipaner, fra blegrøde Primuler og karmoisinrøde Bellis, som randede Bedene; fra Pæoner, der var ved at bryde Hylsteret med et kraftigt Slag af knyttede røde Næver; fra hvide lysgennemskindede Pinseliljer.

Sympathetiske Skikkelser var de Blomster og Buske, men der var ikke Tid til at betragte dem. Asta og Vilhelm drog dem forbi som et Kongepar, der hilses af en Række venlige, hyldende Fysiognomier, hvis Forskellighed lige skimfes, men som til Slut smelter sammen i et Helhedsindtryk af fælles Elskværdighed og Festglæde.

Saa gik det gennem et lille Skovparti, over Eng og Mosebund ud til en bugtende Sti; Bakke op, Bakke ned, snart i Skygge, snart i Sol, hvor den langstrakte Sø, der paa sine Steder syntes at maatte overgros af de kratbevoksede Holme, dukkede frem og skjulte sig, koket nærmende og fjærnende sig.

Saa modtog den store Skov dem i sin Favn som en forstaaende Ven. Snart byggede den over dem en kækt hvælvet Æreport, snart sænkede den sig i de løvfulde Buske ned til deres Rækkevidde. Asta flettede en veg Gren om sin og Vilhelms Hals, tvang Løvet til kølende at trykke sig om deres Kinder.

De satte sig ned i den af hvide, blaa og gule Anemoner spættede Skovbund. Der drak de Duften af Muld og Planter, fin og syrlig, som en læskende, let krydret Vin.

Snart var alt til for dem alene, saa de kun følte deres egen Tilværelse, snart sank de hen i mystisk Forening med den dejlige Natur, saa de næppe havde Bevidsthed om, at de selv var til.

Fursøen sejrede, saa snart den kom frem med sit store blaa Vand, indrammet af det stigende og faldende Terræn, hvorfra Træer nu syntes at hige mod Himlen, nu at søge sig et Bad i Søen. Den sejrede som det mest levende i Landskabet med sin lyseblaa Masse, gennemfuret af smaakrusede, søvlglitrende

Striber. Symfonien, der havde ombruset de to unge Mennesker, hvori deres Elskovssang var smeltet ind, bruste nu op i en jublende 171 Fanfare til Ære for Kærlighed, Kraft og Ungdom, i Protest mod Sygelighed, Visnen, Død.

De gik til venstre langs Søbredden, standsede først paa den høje Skrænt med de herlige Bøge, hvor de hvide, sparsomt udstrøede Huse lo ud i den nyfødte Sommer. Søen strammede sig vidt og bredt ud for dem, lo op til dem som en stor, lidt overlegen smilende ældre Ven, der vilde dem vel og forstod dem.

Vilhelm tog Asta om Livet og tvang hende blødt ned paa en Bænk.

Brisen fra Søen, den, som tegnede de kølige, krusede Partier i den blanke, lune Flade, susede sagte om deres Pande og Tinding.

Asta for let sammen. Hun blev køligere og klarere i Hjærnen. For første Gang i lang Tid sagde hun sammenhængende Ord:

- Hvordan er det dog gaaet til, at jeg sidder her med Dig? Hvordan er jeg dog kommen til at holde saadan af Dig, at jeg har baaret mig saadan ad? ... Jo, jo, jo! Jeg tror, jeg kan sige Dig det.

Hun frygtede for et spodsk Ord fra Vilhelms krummede Læber, lagde Haanden over dem og vedblev:

- Ti et Øjeblik stille og hør paa mig uden at le ad mig . . . Véd Du, hvorfor jeg holder mere af min Fader, som mange ikke kan lide, end af min stakkels lille Moder, som ikke nænner at gøre en Sjæl Fortræd? . . . Jeg maa beundre min Fader . . . Nej, nej ... Du maa ikke le, Vilhelm . . . Jeg véd, at han ingen Ting kan. Men (hun knyttede Hænderne og fægtede i Luften med de stærke Arme, mens Ærmerne gled op, saa de glitrede i Solen som gulligt Marmor) jeg har set ham føre Kommando paa Arbejdspladsen, saa selv de værste Socialister lystrede ham som Hunde.

Vilhelm sagde:

- ja det maa jo have været nogle Køtere, siden de har taalt den Slags Brutalitet. Hvorfor bankede de ham ikke af?

- Sagtens fordi de *maatte* se op til hans Dytighed og erkende den. Jeg holder nu saa meget af alt, hvad jeg kan se op til. Mange Gange synes jeg, at jeg vilde blive rigtig glad ved at blive kommanderet. Derfor skal Du være sød og kommandere mig til at tænke og forstaa.

Vilhelm Vang lo og sagde:

- Tænk, jeg kan hverken øve Kommando eller har Lyst 172 dertil. Hvis en Fe bød mig Magt over mange Mennesker, vilde det være for mig lettere at modstaa hendes Tilbud end det var for Kristus at døve sit Øre for Djævelens Lokketoner i Ørkenen.

- Jeg maa have sagt min Mening paa en dum Maade, sagde Asta og pirrede med Parasolens Dupsko i Sandet, siden Du ikke forstaaer mig. Hav Taalmodighed med mig. Tal altid meget til mig, at jeg kan lære at sige paa rigtig Maade det, der morer mig mest at tænke paa. Jeg er kun vant til at sige noget dagligsdags Vrøvl, gøre Grin og ... skændes med de andre derhjemme. Du har maaske ikke anet, at jeg godt saa paa Dig den Middag hjemme, at Du flere Gange fandt mig simpel og udannet. Gjorde Du ikke? Svar oprigtigt!

- Der var noget hos Dig som . . . jeg ikke var vant til at se.

- Tak, fordi Du siger det saa mildt og kønt. Jeg mærkede netop den Gang, at Du elskede det, som dog gør Mennesket til Menneske, at Du haanede, hvad de fleste tilbeder: Penge og Magt, og at det ikke var noget, Du havde læst Dig til. For naar Julius begynder at tale om saadant noget, saa lér jeg ham ud, fordi det er en løs Slængkappe, han kaster over sin Bøllejakke. Jeg følte saa tydelig, at det laa Dig i Blodet, at det var opfostret i Dit Hjem, at Du kom ... ja le nu ikke - ligesom fra et højere Luftlag, hvor man drog Vejret hurtigere og lettere. Led mig derop ved Din Haand, Du kære Ven! Og hav Taalmodighed med mig, hvis jeg i Begyndelsen gaar kluntet og usikkert; ret mig mildt, smil venligt, men le ikke højt af mig!

Vilhelm sagde stille :

- Asta, jeg er ikke den Mand, Du drømmer om. Jeg er hverken Digter eller Billedkunstner eller Filosof. Jeg har ængstelig maalt og vejet mine Evner. Blot jeg kan blive en paa en Gang begejstret og beskeden Forsker og ved klar Fremstilling aabne andres Syn for et lille Udsnit af Menneskehedens Størværk fra den Tid, da Menneskene var større i godt og ondt end nu, da de skabte Væsener større og skønnere, end de selv var, da de aflurede Livet dets straalende Farver og ædle Former. Jeg elsker hine Tidens Vildskab og Brunst, deres Heltmod, deres Stolthed. De Malere kunde lade Kristus præsentere ved et Gallataffel, lade Stortyrken spise sammen med Apostle, gøre Konger og Fyrster til Bisiddere og i Forgrunden anbringe store Kunstnere, som spiller op paa deres Viola og Cello til en brusende Brudemarsch, mens Mundskænten, tyk og bred som en

italiensk Osterivært, 173 tapper kostelig Vin af fulde Fade i Pokaler af Guld og Krystal. Ja de havde Mod til at gøre Magdalene saa dejlig i sin Bod, at man glæder sig over, at hun har syndet, ja saa dejlig, at hun absolut maa synde igen for maaske ved en ny Anger at stige til en endnu højere Skønhedssfære.

Asta havde fulgt ham med en Spænding, som læste hun en Roman. Hun greb Vilhelm i Armen med en Slags Angst og sagde:

- Ja, men hvordan vil det dog gaa hende tilsidst?

Vilhelm lo. Asta hviskede:

- Husk paa, jeg bad Dig blot at smile, ikke le af mig.

Han sagde:

- Vær ganske rolig, min Ven, for Magdalenas Vedkommende. Tizian har foreløbig endt hendes Levnedsløb. Ja, saa kan enhver digte det videre, som han har Talent eller Temperament til ... Det er da ikke Bekymring for Magdalenas Fremtid, der gør Dine Øjne vaade?

- Nej. Men jeg er vist dum . . . daarlig begavet.

- Du! Er Du ikke begavet? Skønhed, Kraft og Sundhed straalere jo ud fra Dig. Der mangler Dig blot . . . aa nej . . .

- Jo, jo. Du skal tale frit.

- Lov mig, at Du ikke vil blive bedrøvet.

- Det kan jeg ikke love. Men jeg bliver bedrøvet, hvis Du ikke siger mig, hvad Du tænkte lige nu.

- Der mangler Dig at leve i Omgivelser, hvor det trivielle er Undtagelse i Stedet for Regel, hvor selv den tarveligste Dagligdagsgerning helliges ved Præg af Skønhed og Ynde.

- Hun tvang et Smil frem og sagde:

- Kan man tørre Støv af i Skønhed og Ynde?

Han svarede:

- Ja. Hver Bevægelse kan gøre et Skønhedsindtryk. Min Moder er saa fin og yndig, naar hun gratiøst bøjer sig, mens Fingrene i den gule matte Handske bøjer sig om Skaftet paa den lille Fjerkost og bevæger den saa smidigt, at det ser ud, som om de brogede Fjer lystig dansede op og ned og hen over Møblér, Blomsterpotter, Vaser, Bøger, Statuetter. Der er noget humoristisk nobelt ogsaa i den Maade, hvorpaa min Fader skænker Vin i vore Glas, og hver Dag har vi friske Blomster paa vort Bord.

Asta tænkte paa sin Fader, der lod hende drikke en Sjat Øl 174 af hans eget Krus og tidt søbede Sauce eller spiste Gemyse med sin Bordkniv.

- Fortæl mere, bad hun Vilhelm. Hun var paa en Gang forknytt og nysgerrig. Han sagde:

- Saa længe jeg har kunnet skønne, har jeg hørt Problemer fra Samfund, Videnskab, Poesi og Kunst drøftes i mit Hjem. Har jeg nogen ideal Sans, saa skylder jeg mit Hjem den.

Asta tænkte paa, hvad der taltes om i hendes Hjem. Hendes stakkels Moders sukkende Tale om, hvor dannet hun kunde være bleven, hvor hun vilde have kunnet tale Fransk og spille paa Klaver, hvis hun ikke havde haft Mand og Børn. Hun tænkte paa sin Broders Flovser og Brandere og Foredrag af Variétésange til hans eget skrækkelige Klaverakkompagnement, sin Faders alvorfulde Forretningsamtaler med hans Venner, hans Fjansen, naar alt gik efter hans Hoved, hans Brutalitet, naar noget gik ham imod, Skælden og Smækken med Dørene, saa alt i Huset rystede og dirrede, klirrede og knagede.

. . . Vilhelm havde fulgt hver af hendes Miner og Bevægelser. Han greb hendes Haand, lod sin egen glide langs med dens øvre Flade, strøg Ærmet op, saa, hvor den kraftige, næsten mandige Arm, hvis smaa fine Haar flimrede med Sølvglans, læmpelig gled hen i den lange, smalle Haand, i de smidige Fingre med de rosenrøde Negle og sagde:

- Tænk Dig, Asta - der har været Tider, hvor jeg dreves ud af dette Hjem. I al dets Skønhed var der lige som noget dødt. Det var saa udmærket; det kunde ikke blive bedre, der var sat en Bom for al Udvikling. Jeg længtes efter Mennesker, som jeg kunde se gro op, som havde dybe og sejge Rødder i Landets og Samfundets lavere Muldlag, ægte Naturprodukter. Ja . . . selv om hver Forædlingsmulighed maatte opgives

for saadanne Eksistenser, gjorde de mit Øje godt. Jeg trængte til komiske Figurer i Menneskegalleriet som illustrerende Kontraster til den blide Idyl eller den melankolske Ironi: Fyre som Malermester Tode, der udfoldede sig i naiv Uvidenhed, som min Halvonkel Kaptejnen, der drak, løj og pralede. Jeg kunde da faa Lyst til at vælte de polstrede Møbler, flænge Portièrerne, komme drukken hjem, sige Dumheder og gøre Skandale.

Nu lo Asta.

- Aa - nu forstaar jeg, hvorfor Du i sin Tid dyrkede min Broder og Povl Tode . . . Men jeg skal nok blive finere og 175 bedre, Vilhelm; vær taalmodig, og jeg skal tilbede Dig som en Gud.

Da Vilhelm saa denne stærke unge Kvinde sidde der ydmyg, med bøjet Nakke, hørte hende sige de sidste Ord som et klynkende Barn, greb han hende om hendes kraftige Midje og rejste hende op fra Sædet. Hun faldt i hans Arme, kyssede og krystede ham.

Hendes Ansigt straaledede. Det lynede frem i hendes Tanke, at hans fine Legeme næsten blev borte i hendes Favn. Det glimtede op for hende, at der kunde komme Stunder, da hun kunde blive den beskyttende og være hans Moder, fordi hun var den stærkeste. En Stolthed jubledede i hende.

Men hun saa ham tæt ind i Øjnene, og Jubelen dæmpedes. Hun syntes, at hun saa ind i Dybder, hun ikke kunde maale. Der var noget, som var stærkere end hun. Havde hun været øvet i at forme sine Indtryk, vilde hun have sagt til sig selv, at hun, Folkets, Muldets Datter, favnede et Barn af en gammel Civilisation, hvis Tankespiraler hun ikke kunde følge. Hun blev lidt bange for ham som en Bonde over for en Præst, som han tiltror Evne til at "mane og vise igen".

Hun turde ikke give sin Anelse længere Løb, og, for at bryde brat af, trykkede hun ham til sit Bryst af al Kraft.

Alt bevidst Liv hos dem hylledes ind i en betagende Rus. Deres Sjæle tumlede sig som kortlevende elskovsbegeistrede Sommerfugle, der daaner i Favnetaget under Vaarsolens Hede og den søde Blomsterduft.

Som et dæmpet, klogt Akkompagnement paa en skælmsk Mandolin legede Bølgeskvulpet ved deres Fødder.

De vandrede saa langs den bugtede Bred, saa op ad Skrænten ind i den lysegrønne Skov, Bakke op, Bakke ned, med Syn ud over dybt hvilende, stille, dunkle Vande.

Ja, de talte, men i let varierende Gentagelser af det samme Thema: Jeg elsker Dig.

Lyset dæmpedes, Farverne kølnedes, Skyggerne droges længere. Det faldt Vilhelm ind at se paa sit *Uhr*:

- Asta! Aner Du, at Klokken er seks?

- Nej? Er Klokken seks? Ja, det er den!

Mere for Morskabs Skyld end af Pligtfølelse satte de i Løb ad Vejen til Stationen som et Par Børn, der skynder sig til Skole.

Da de sad i Kupéen, sagde Vilhelm Vang: 176 - Hvad vilde Din Faders myndige Mund sige, om han vidste, hvad der var sket i Dag?

- Der vil udgaa Raseri af den, sagde Asta leende. Han vil rase med en Vældighed, saa det vil knage i alt det Sparreværk, alle Stilladser, Stakitter og Hanebjælker, han bygger. Men jeg er ikke nervøs. Tilsidst vil han falde hen i sine almindelige Folder, for han véd, at han ikke kan forbyde mig noget. Han véd, at naar han skriver paa et Stakit: "Indgang forbydes", saa springer jeg netop over. Og han er altfor klog til at indlade sig paa noget, han ikke kan føre igennem. Spørger han, hvor jeg har været henne, siger jeg, at jeg har været ude at forlove mig.

Vilhelm følte et Stik i sig. "Forlove". "Forlovelse!" Den parodiske Udtale og Betoning, hans Fader brugte, naar han nævnede disse Ord, havde bragt ham selv til at se noget komisk i den Institution: den danske Forlovelse, forbinde med Ordene en Forestilling om det trivielle, det bestandig borgerlige.

Asta saa ikke Trækningen i hans Mundvige og sagde, barnagtig drilsk:

- Tør Du sige det til Dine Forældre?

- Tør? . . . Men jeg vil ikke.

Da for der et Stik gennem *hende*. Hun saa forbavset paa ham. Han samlede sig til at svare:

- Jeg holder for meget af Dig, betragter vor Forbindelse som altfor fornem, til at jeg vil slæbe Dig ved Armen gennem Byens Gader og Promenader, rundt paa Visiter til den "kære Familie".

Asta sænkede sit Hoved end dybere, mens hun tænkte:

- Jeg maa dog være en simpel Pige. Det, som han foragter, havde jeg glædet mig til.

Ja, hun havde tænkt paa de triumferende Hilsener, hun vilde uddele til Veninder, som krydsede deres Vej, især de "forlovede" iblandt dem, de, som havde bibragt hende den Forestilling, at Forlovelsesdagene var de skønneste i en ung Piges Liv. Hun sagde med Graaden bævende i Stemmen:

- Du er vel bange for, at jeg skal té mig saadan, at Du maa skamme Dig paa mine Vegne.

- Nej, min Asta, nej! Men jeg gider ikke skamme mig paa de andres Vegne.

- Aa - Du mener paa min Familjes Vegne?

- Nærmest paa min egens . . . Ikke paa mine Forældres, men paa min øvrige Slægts: Min Morbroder Admiralens, min Fætter Kammerjunkeren . . . hele Rusen!

177

Hun spurgte igen med Øjnene.

Han svarede sagte:

- Der gives en Fornemhedens Uvornhed, som er værre end Udannethedens.

Da trykkede Asta hans Haand. Tavse kørte de Resten af Vejen, skiltes med et stort og kærligt Blik paa Perronen og gik hver til sit.

XXIV.

Tømrmester Dann skændte ikke paa sin Datter, fordi hun kom meget for sent hjem. Han var endogsaa oprømt og sagde:

- Ja, ja, Asta! Det gør lige meget, om Maden er kold. Bare Hjærtet er varmt. Og det gør lige meget, om man har Ræven bag Øret, bare Hjærtet er frisk.

Fruen sagde intet. Julius, der laa paa Maven i Dagligstuenes Sofa og væltede sig som en doven Kat, nynnede med Fistel:

Skøn Jomfru, luk Dit Vindue op,
Din Hjærtenskær er her.

Asta var ikke ret hyggelig til Mode. Havde der blot vanket Skænd!

Hvorvidste de dog noget fra her hjemme?

Hendes Fader var et Par Dage rigtig god og flink mod hende, bragte hende en stor og prægtig Broche med Topaser i, sagde:

- Den skal Du gemme til Din Bryllupsdag, min store, rare Tøs. For Du vil gøre Familien Ære.

- Det vil jeg med, sagde Julius.

- Aa, Du Dyndtorsk, sagde Dann med en ret mild Foragt.

En Morgen bankede Dann paa Døren til sin Datters Værelse. Asta stod ved sit Toilette. I en Fart fik hun et Shawl om sig. Bleg og dirrende, med Mundvigene trukne langt ned, stod den store kraftige Tømrer der med en Avis i Haanden.

178

- Kæltring, Rakkerpukkel! sagde han mellem Tænderne.

Han pegede paa en Artikel med smaat Tryk paa Avisens Forside og rakte hende Bladet.

Hun læste:

Den unge Kunsthistoriker, Hr. Vilhelm Vang, Søn af Departementschef Vang, er i Gaar Morges afrejst for at studere i Italien og bliver rimeligvis nogle Aar borte.

Asta følte en Kuldegysning risle igennem sig. Men hun slog sit lange, mørkebrune Haar til Side, rankede sig og saa sin Fader stift og fast i Øjnene.

Tømrrermester Dann drog et dybt Suk, men strammede sig, som om han havde faaet en Staalstang i Ryg og Nakke.

- Det var Ret, Asta, sagde han. Ikke blinke. Der er gammelt, solidt Tømmer i os to. I vor Tid kan en Haandværksmand købe fem Konferensraader og et Par Etatsraader i Tilgift, naar galt skal være.

Da han var gaaet, sank Asta ned paa en Stol. Det store, mørke Haar faldt ned over den hvide Frisérkaabe i to bølgende stride Strømme. Hendes hvide Hænder greb i de krusede Masser og klemte krampagtig om dem; hver Sene og Muskel i det kraftige Legeme slappedes, Hovedet bøjede sig ned mod Brystet; hun udstødte et smerteligt Skrig, brød saa ud i hæftig hulkende Graad.

Men da hun kom til Frokostbordet, var hun usædvanlig lystig.

- Giver Du et Glas Portvin, Fa'r, i Anledning af den lystige Artikel, Du lod mig læse? sagde hun.

- Ja, ja ... Det gør jeg s'gu. En hel Flaske, min egen søde Tøs. Jeg skal forkæle Dig, som jeg kunde være Din Amme eller Din Bedstemoder. Asta! Du er en rar Pige. Det er Du med, lille gamle, sagde han og strakte et Glas hen mod sin Kone.

Fru Dann havde ikke i lange Tider hørt en saa venlig Tone i hans Ord.

- Jeg er s'gu egenlig en god Mand, sagde Dann. Det kan jeg mærke i Dag.

Asta gik i en Døs nogle Dage. Alt, hvad hun gjorde, gjorde hun mekanisk. Hun var med sin Sjæl stadig ude i Skoven. Hvert Ord, hun og Vilhelm havde vekslet, klang for hende i evig Gentagelse.

179

Da kom der et Brev en Dag med italiensk Paaskrift. Det lød saaledes:

Min Asta! Jeg er i Venezia. Husker Du, at der paa den henrivende Dag i Skoven bævede en Frygt i mit Sind for, at alt, hvad vi da følte, skulde blive traadt fladt ud i officiel Trivialitet? Du forstod det vist, skønt Du nødig vilde forstaa. Jeg følte mig ikke stor og sikker nok til at slaa mig igennem alt, hvad der vilde udmatte og udviske vore Følelser, derfor flyede jeg. Jeg er fejj, det indrømmer jeg, i Kampen mod den hjemlige Fladhed. Jeg er endnu ikke vokset saa højt, at jeg fortjener, at Du store og skønne Kvinde, har givet Dig hen til mig.

Var jeg bleven hjemme . . . ja, jeg havde elsket Dig lige saa varmt, men min Kærlighed til Dig maa opelskes, højnes, forædles. Jeg maa blive et betydeligere Menneske, for at jeg kan blive værdig til at blive noget for Dig, saa jeg kan føre os begge op til de solbeskinnede Tinder.

Jeg er rejst lige til Venezia. Jeg skriver dette Prev paa Gaffé Quadri, trædende paa blegrødaarede Marmorfliser, bag en slank Marmorsøjle, som Aarhundreder har mørknet fra dens oprindelige, skinnende hvide.

Der er en Søjleskov om mig med slanke, herlige Stammer. Solen skinner mildt i Aftenstunden. Jeg mærker Brisen fra Havet, hvis sunde blaagrønne jeg just ikke kan se herfra, men dets hele Friskhed lægger sig om mit Sind og giver mig Mod og Haab.

Alt, hvad jeg hjemme har anet af Farvepragt og Lysglans, naar jeg saa Gengivelsen af de venezianske Malerier, har overgaaet mine Anelser og Drømme.

Og de gamle Paladser langs den store Kanal, i de snævre Vandgyder, gør mig beruset. Der er tidt en hel Organisme i et Vindue. Tænk Dig, Asta, jeg kan blive religiøst bevæget af en Rundbue, ja af en lille dejlig, sød Søjle. Aa, hvor jeg svælger i Marmor, skaaret ud i de fineste Kniplingsmønstre. Denne By giver mig et helt Livs Arbejde.

Det er en gammel, en forfalden By. Det kan være, at det ny Italien, som har taget den til Indtægt, ikke er

saa dejligt, som Garibaldi drømte om, at det skulde blive. Men saa længe Venezia hviler paa sine dybt nedrammede Pæle, vil denne henrivende Stad, under hvilket Herredømme den saa kommer, staa som et Aandsmonument af første Rang. At se denne Stad er at elske den.

Vort stakkels fattige lille Land! Hvad der har været godt, har 180 enten Ild fortæret eller bestialske Tidsaldere jævnet med Jorden. Ja jævnet! Vi har elsket det jævne, helst ødelagt det op- og fremragende. Tycho Brahe forvist, Griffenfeld og Eleonora i Hundehullet, Steffens jaget ud af Hs. Majestæt, alle Majestæters overordnede Middelmaadighed, Frederik VI, hvem selve Oehlenschläger, Danmarks største og elskeligste Digtergeni sammenlignede med Hrolf Krake og hans Adjutantstab med Bødvar Bjarke, Hjalte og Vøggur:

Vort lille, elskelige Land med Fursøen og Skovene! Hvor er det mishandlet! Dets Natur har lagt Digterne dejlige Sange paa Tungen, og dog - med Undtagelse af Kongesangen: Kong Kristian stod ved højen Mast - ikke en eneste stærkt opflammende Nationalsang!

Mit Hjem har hørt til de bedste Hjem i vort Land. Men det bunder i Fortiden. Det viser ikke fremad. Hvis jeg stod paa en god Fod med Guderne, vilde jeg nedbede hele det hellige Olympos's straalende Guders og Gudinders Velsignelse over mine Forældres Hoved, thi de er Olympiere hver paa sin Vis. Og vil Guderne ikke, saa beder jeg til de guddommelige Mennesker, beder Aristoteles mildt klappe min Faders hvide Haar, beder Platon trykke et Kys paa min Moders hvide Pande.

Min egen Asta! Hjemme ser jeg Dødstegn overalt. Ære være de store døde i Danmark! Men skal vi ikke gaa under paa Grund af de gamles Henviisning, af de midaldrendes Dovenskab - ja saa maa vi unge tage fat, højne vort Land ved Digtning og Kunst, ved Granskning og Arbejde. Vi kan vel naa til at digte og male, tænke og forske, smedde og svejse, tømre og save lige saa godt som de store Folkeslag. Ak, dette Land, der er oversvømmet af Studenter, som aldrig studerer!

Vi trænger til store Jordskred. Overklassen visner hen i en Kultur, der ikke suger Saft af selve Landets Muld. Det er vanskeligt at forklare sig, hvad jeg her i Italien saa tydeligt ser, hvorledes Kunsten organisk er vokset ud af Haandværket, denne Vækst ses i en enkelt Mand, den prægtige Benvenuto Cellini. Du maa læse hans Selvbibliografi i Goethes Oversættelse. Det er at lære en hel Verden at kende.

Lille Asta! Naar jeg mæt af Skønhedsindtryk: af Paladsernes fortryllende Former, af Farveglæde og Farvetrods, af festlig Livsudfoldelse i Billederne - for meget for en sølle dansk Student, tænker mig kommen hjem og fristet til paa ægte dansk Manér at synke hen i en Dvaskhedens Hvile - saa er det Dig, Billedet 181 af Dig, Mindet om Dig, der nu vækker mig til stærkt aandeligt Arbejde. Naar jeg i Mindet genoplever vor Elskovsfest under Løvspringet der hjemme, naar jeg maner frem for mig Dine straalende Øjne, Din sunde, dejlig farvede Hud, Dit stærke, elastiske Legeme, saa livnes jeg op til at arbejde. Ja arbejde, saa det kan gøre Dig Ære, Asta! Hvad jeg erhverver af Kundskab og Dannelse, skal være den Driftskapital, hvorpaa jeg grunder vort Bo, og naar jeg kommer hjem, skal det straks sættes. Tænk, om jeg havde gaaet hjemme, taget Eksamen og slæbt om med en "Forlovet!" Sæt, om daglig Berøring med den fede, hjemlige Middelmaadighed, der kan gøre sig saa rar og spinde for én som en hyggelig Huskat, havde faaet mig sat ned i aandelig Gradstyrke, saa jeg havde slæbt mig hen, indtil jeg 50 Aar gammel havde faaet Titel af Professor, saa var bleven Ridder, naar jeg med behørig, værdig Arrigskab havde snærreret ad de unge! Jeg oprøres, jeg ræddes ved Tanken derom. Lad Arbejdet, det hensynsløse Arbejde følge mig, saa længe jeg kan aande!

"Den Guderne elske, dør ung". Gid jeg maa dø ung, midt i Fremgang, midt i Studierne, inden Dumhed og Selvbehagelighed har sat Bom for min Udvikling!

Alt mens jeg nyder og arbejder . . . ja, min Nydelse og mit Arbejde falder sammen - saa opelsker jeg min Kærlighed til Dig som min Moder sine Blomster. Naar jeg saa har udrettet noget, der sætter Mærke, naar mit Navn begynder at faa Klang, iler jeg til Dig.

Din begejstrede
Elsker
V. V.

Tømrermester Dann havde selv leveret sin Datter Brevet. Da han saa hende ved Bordet, straaledede hendes Ansigt, og Tømreren rekvirerede Vin, men gjorde sig selv delikat og diskret og udbragte ingen Skaal, nøjedes med at klynke med sin Datter, mens han kneb Øjnene sammen og smaskede med Tungen. Fru Dann sad stille, smilede halv uforstaaende, men anende, at der var Glæde i Luften. Julius anede intet, men søgte at erobre saa mange Glas Vin som muligt.

Vilhelm havde skrevet til sin Moder.

Hun rakte Brevet til sin Mand. Konferensraaden bevægede ikke en Muskel i sit Ansigt under Læsningen, lagde Brevet fra sig og sagde blot: 182 - Naa, det er Samfundets Lagforskydninger. Jeg kan godt lide, at

Vilhelm slet ikke nævner det Ord Forlovelse. Saa er vi fri for Tømmerens og hans Kompagnis Visit, og vi er fri for at gøre Visit hos ham . . . *Ad Kalendas Græcas* med det hele!

Dann kunde ikke bare sig for at forkynde sit Hus's Triumf for sin Ven, Malermester Tode paa Hôtel d'Angleterres Kafé.

Tode slog sine store, fede Hænder sammen og sagde:

- Du har tredobbelt Ræveskind i Din Pels. Har jeg ikke altid sagt det? Hvad? Kan Du gaa fra, at jeg har sagt det? Nej, det kan Du ikke! Jeg er stolt af, at Du er min Ven.

FRIGJORT (1896)

184

185

I.

Et voldsomt Vejr var blæst op en Dag sidst i November. Var det Sne eller Regn? Store plørede Masser væltede ned under vilde Hvin. De Folk, der skulde om Hjørner, blev piskede som af Svøbeslag. Frakker smækkedes om Ejernes Knæ, Hatte og Huer blev revne af Hovederne af Vejrets ondsksfulde Gadedrengelumør; Skørter snoede sig om Benene, som havde et synligt Mas med at komme los; Paraplyers Silke og Taft blev flaaede af Stativerne, og nogle af disse sidste gik med i Købet. De passerende, som havde prist deres Lykke, fordi de havde faaet Plads i Drosker, sad og holdt paa de klaprende Ruder, gennem hvis Indfatninger Vinden tvang Væde ind, saa den drev langs Glasset; det ene efter det andet voldsomme Tag rev i Ruffet, der knagede og sukkede som Skibsspanter i haardt Vejr paa Havet Tagsten efter Tagsten ramlede ned og knustes med et skraldende Klask mod Stenbroen. Træerne, hvor de fandtes, vred sig i de vildeste Bugtninger; de bladløse Grene klaprede med en tør Lyd mod hinanden; Stammerne knagede i Dødsangstens Vaande. Det var et vildt, uharmonisk, rent djævelsk Kor af Lyde, forpinte, kvalfulde, rasende. Saa tog det paa med Grin, spottende hvert Individ, som var ude og længtes efter Ro og Lunhed. Strømme af Snevand rislede gennem Gaderne. Genskin af Gasblussene, der svajede som smaa gule Fjerbuske, legede kaadt i det riflede Vand, der sprøjtede højt over Fodgængernes Ankler og over Hjulenes Aksler.

Himmel og Jord dannede en sort Masse. Gaslygterne aabenbarede kun tæt Nedfald af Sne og Regn, svagt tindrende Fnug 186 og Draaber, der joges om og hvirvlede i den mest forfløjne Heksedans.

Stundom lød galgenhumoristiske Raab gennem det hele i lystige københavnske Slangtalemaader som følgende:

- Det er en vaad Galopade, den i Aften. Hold fast, Jomfru!

eller:

- Der er Skum i Vandet, Sprækkeisen. Bare man havde lidt Kognak til at spæde det op med!

eller det lød efter en Droske, der drev af Vand og slingrede som et Fartøj i Søgang:

- I Aften bliver der ingen Postelinsture med Pigen og Jo'nen!

En raa Latter blandede sig da mellem Stormens Susen og Hvinen, Regnens Piasken og Pladren.

Gennem de oplyste Ruder i Urtekræmmervinduerne saa's mange Piger med Kurve. Ansigterne var røde, Haaret forpisket; Pandekrøllerne laa klistrede fast eller var opløste. Grinende Svendes Tænder skimtedes; der lød lette Hvin ud, naar Dørene aabnedes. Pigerne arbejdede sig ud og frem med Hoveder paa Sned som

Kalve, der sætter i Løb.

Om et af Hjørnerne paa de ny Gader fra Vesterbros Passage ned mod Kalvebod Strand søgte en i Kaabe og Regnkappe indsvøbt Kvindeskikkelse at klare sig frem. Straks da hun drejede om, blev hun formelig kastet tilbage. Hendes Paraply var i Dødsfare. Hun reddede den med Nød og næppe ved i en Fart at slaa den ned og overgive Ansigtet til den isnende Væde. Sløret var alt længst vaadt og slapt som en Karklud, og den sorte Hattefjer var krøbet sammen som en forpjusket Skade.

Endnu et Sæt af alle Livsens Kræfter! Jo - det lykkedes! Hjørnet var klaret, men nu kom et Vindpust fra Siden, der bragte hende til at vakle et Par Skridt og drev hende op mod en kraveopsmøget Herre. Han greb hende kærligere, end hun skøttede om, aabnede en tandløs Mund under et Par graa dryppende Moustacher og sagde i en blid Dulciantone: - God Aften, min Frøken! Skal jeg ikke ledsage Dem i det forfærdelige Vejr?

Med et vredt, ret kraftigt Ryk gjorde Damen sig løs fra ham og vilde styre tværs over den brede, svagt bebyggede og mod Stranden helt aabne Gade. Herren slog ind paa samme Kurs og arbejdede sig efter hende op mod en af Tværvejene til Gasværkshavnen, paa hvis Hjørne der lød en raa Sang ud fra en Brædehytte. Døren til Skuret aabnedes i det samme, og Lyset der inde 187 fra aabenbarede et Par sorte Kulsjovere, som dinglede ud og kilede sig ind mellem Damen og den kraveopsmøgede. De lod til at have Forstand paa den Art Situationer og Fornemmelse af, at det lille Kvindemenneske ikke var tilbøjeligt til et Engagement. Thi de slog alle tre en ikke synderlig velklingende Latter op, og den ene sagde hen mod den kraveopsmøgede Herre: - Der er ingen Bid i Aften, gamle! og gjorde ligesom en afspærrende Bevægelse hen imod ham.

Saa hurtig, som han formaaede, gjorde Herren en Manøvre til Siden. De tb sorte Fyre var ikke lystelige at se til eller gode at komme i Lav med. Den lille Dame fik Lejlighed til at vinde et Stykke ned ad i Retning af Stranden og fik følgende Ord med paa Vejen af de to sorte: - Hun stikker nok ned til en yngre Jon nede paa en af Skuderne. Det er ogsaa en bedre Varmedunk end saadan en gammel spatbenet Rad. Bare hun'te blæser i Vandet ne'r til Vandrotterne?

De istemte en Sang, som snart blev slugt af Stormen og Plasket

Kampen blev værre og værre for Damen. Mange Gange stod hun stille og stønnede under et svagt og flygtigt Læ fra et Skur.

Endelig tog hun et foreløbig befriende Pust, da hun omtrent var naaet ud til Bolværket, hvor Skibe laa og gyngede, og Eftervirkningen af Vejret paa den fri Strand smækkede og plaskede mod deres Sider og mod Bolværket, mens Takkelagen peb og snurrede.

Hun var naaet til et højt Plankeværk om en Tømmerplads eller noget saadant. Det skærmede lidt. I Flugt med det, som en Art Fortsættelse deraf laa et Hus af Bræder; det var Tømmerpladsens Ekspeditionskontor. En Lygte stod og viftede tæt nedenfor dets trefags Façade og oplyste den blankvaade Væg: alle de tre Fag var mørke med nedrullede Persiener.

Døren sad i Gavlen ud mod Stranden. Over den var et Slags Dobbeltfag. Derfra skinnede Lys. Damen blev næsten slynget ind mod Væggens Planker af Vinden, da han bøjede om Hjørnet. Støttende sig til Dørkarmen søgte hun at komme til Aande. Pustende stod hun og lod Blikket glide ud i Mulmet, der var svagt isprængt med røde Pletter fra Skibslygter foroven og forneden, saa flere Gange op og ned ad Brædehusets Gavlvæg, lyttede og skottede opad mod det belyste Dobbeltfag. Endelig bankede hun, saa stærkt hun formaaede, tre Slag med sin Kno paa Væggen.

188

Efter en kort Stunds Forløb forsvandt Lyset deroppe; Trappetrin knagede, en Nøgle blev drejet om i Døren.

- Det er mig, Alfred, sagde Damen.

- Ja vel, svaredes der. Nu skal jeg gaa i Forvejen med Lampen op ad Trappen. Sikken et Vejr, Du kommer med, Alma!

Damen gik pustende op. De stod i en temmelig lille Stue, som var møbleret med en Del Omhu, man kan ingenlunde sige med Smag. Den tunge Chaiselongue med sit klodsede mørkkarmoisinrøde Fløjel, kantet med tykke Snore, mindede om Sæderne i en første Klasses Jernbanekoupe. Skrivebordet var af Nøddetræ og med en Del rokokagtige Forsiringer, men dets nipsagtige boudoiragtige Former knustes af Sofaen og en stor Lænestol med imiteret Gyldenlæders Betræk; en stor Portière af olivengult Peluche, der aabenbart havde været i Marskandiserhænder, var atter for svær til den smalle Væg. Et Par sentimentale store Lithografier, det ene forestillende to Børn, der hvilede deres krøllede Lokker paa Maven af en stor Newfoundländerhund, det andet en Baad med en bagudlænet Dame, der tankefuldt holder Rorpinden, mens hun med himmelvendte Øjne lytter til en i florentinsk Renæssancedragt kostumeret lang Drengs Mandolinspil; nogle

store Fotografier af Kniplings og stofombrusede moderne Damer med Vifter og sortkjolede Herrer som Staffage, udgjorde Væggenes kunstneriske Udsmykning. Bøger var der meget faa af, og de stod og faldt over hinanden bagerst paa Skrivebordet. Men de var alle i stærkt farvede Shirtings Pragtbind. Ellers var alt saa rent, som der var blæst, eller rettere, som om det var et Dame- ikke et Herreinteriør.

- Fy, hvor Du er vaad . . . kom lad mig faa Dit Tøj af og ud i Gangen, sagde Herren, da han saa, at den unge Pige havde noget paa Hjærte, hun vilde sige straks.

Hun standsede sin begyndte Replik og slog Sløret til Side, før hun lod sig hjælpe Overtøjet af.

Det var et lille kønt, rødhusset og friskt Ansigt med store mørkeblaa Barneøjne, der i dette Øjeblik saa bekymret- alvorlige ud, en uregelmæssig, men ikke styg Næse, en fyldig Mund med buede, stærkt farvede Læber. Da Hatten kom af, aabenbarede sig et tæt kruset, kort klippet brunt Haar; og Handskerne skjulte, som det nu viste sig, et Par meget smaa, nydelig formede buttede Hænder, som dog kunde blive endnu mere tiltalende ved en omhyggelig Pleje.

Herren var middelhøj, vel næret. Hans brune Øjne havde en 189 intetsigende Blankhed, en ensformig Livlighed. Hans sortebrune Haar var skilt i Midten med oberkellneragtig Omhu; bag den soignerede Moustache laa der, ligesom stenograferet, et lille Smil, der fjærnt mindede om visse Bravourdanseres eneste Ansigtmimik under deres Præstationer.

- Hvad er der i Stykker, lille? spurgte han med en korrekt deltagende Bestræbelse i sin blide, lidt læspende Stemme . . . Ja et rædsomt Vejr? Du er forpustet, søde Alma!

Han satte sig over for Chaiselonguen, hvor hun havde taget Plads, tog sit Lommetørklæde op og viskede nogle Kulflug fra hendes Pande.

- Nu er Fa'r død, sagde den unge Pige stille.

- Det var. . . han havde nær rejst sig, men satte sig hurtigt i Lave i sin forrige Stilling, strammede Læben, saa Smilet forsvandt, og vedblev:

- Ja, det giver jo Anledning til forskellige vemodige Tanker. Naa Herregud - ja han var jo i længere Tid mere død end levende . . . men i hvert Fald er det jo aldeles passende, at Du ofrer ham nogle Taarer. Kærligheden til Forældre er altid en ædel Følelse. Men det maa trøste Dig, lille Alma, at der var jo intet at haabe for den gamle Mand andet . . . end . . . hvad man haaber for alle Mennesker.

- Ja, sagde den unge Pige og saa ned for sig, men det er dog saa underligt trist nu, og om det ogsaa var en Indbildning, saa synes jeg, at jeg ligesom havde noget at holde mig til, saa længe Fa'r levede. For jeg har jo fortalt Dig saa tidt, hvor lidt mine Halvbrødre bryder sig om mig. Jeg har altid været dem til Besvær. Og jeg kan jo dog ikke gøre for, at min Fader giftede sig anden Gang som ældre, og at jeg mistede min Moder, da jeg var lille. Alfred, jeg føler mig saa ene, saa ene.

- Ja vel, selvfølgelig, ja vel ... Men Dine Brødre bliver maaske blidere ved Sorgen. Det er der jo adskillige Mennesker der bliver.

Og da Alma sagte rystede paa Hovedet, sagde han:

- Og Din Kurator, Overretssagfører Klasen? Din Fader har jo maaske skiftet, da han giftede sig anden Gang, saa de ældre Børn har vel faaet en Del af deres Arv.

- Ja det forstaar jeg mig ikke paa.

- Men søde Alma; jeg har jo saa tidt bedt Dig om at faa den Sag klaret, at vi - at Du kunde vide, hvorledes Du egentlig 190 sad i det. Naa - lad os haabe godt - Men at Du ikke i Tide forhørte Dig . . .

- Men jeg forstaar mig jo ikke paa de Ting, og jeg synes ikke det var rigtig fint . . .

- Aa jo, naar det sker paa en fin Maade.

- Ja, hjælp mig. Nu er Du jo min eneste Støtte.

- Selvfølgelig.

- For nu er Du den eneste, der holder af mig. Og Du holder jo rigtig meget af mig?

- Jeg forsikrer Dig, jeg holder saa meget af Dig, som det er mig muligt at holde af nogen. Ellers havde jeg virkelig ikke udsat mig for at faa Vrøvl med Grosserereren og Folkene ved at sætte Dig Stævne paa Værelset oven over mit Kontorlokale . . . ja heller ikke udsat Dig for, hvad der kunde følge paa for en ung Piges

Renommé. Ikke sandt - det er dog Bevis nok. Kys mig, søde Alma! Du ser egentlig saa mageløs godt ud, naar Du er saadan noget vemodig.

Hans Øjne skinnede endnu blankere end ellers, og Smilet videde Munden bredere ud. Han fik en hektisk Rødme paa Kinderne. Hendes Øjenlaag sænkedes, Blikket blev troskyldig hengivent. Hendes Lokkehoved sank sagte ned paa hans Skulder, efterhaanden hang hun tungere og tungere, som søgte hun al sin Støtte ved ham og mere og mere opgav sig selv.

Paa én Gang fik hans Øje sit forrige Udtryk. Han rettede sig stramt, skød hende blidt fra sig, lagde kun Armen om hendes Liv, satte hende ned i Chaiselonguen og tog selv Plads ved hendes Side, løsnede Armen fra hendes Liv og beholdt kun hendes Haand i sin. Han mærkede lige netop, at den bløde Inderflade var køligklam. Han hviskede til hende:

- Alma, jeg haaber, Du mærker og indser, at jeg er en Gentleman, der ikke vil eller tør misbruge Din Tillid. Ikke!

- Jo-o, sagde hun, men hendes Blik var spørgende og uforstaaende. Umærkeligt gled hendes Haand ud af hans. Hun vidste ikke, hvorfor hun følte sig forladt . . . skuffet . . . eller hvad det nu var. Hun sank sammen i Sædet. Hovedet faldt forover, hun stirrede ned i Gulvtæppets rhombeformede Figurer med de røde Kanter og den røde Roset midt iden grønne Bund. Graaden brød i hende.

- Lad mig nu se, at Du er en fornuftig Pige og behersker Sorgen og lader være at gaa fra den ene Yderlighed til den anden.

191

Før var Du for rolig, og nu synes jeg, Du er for bedrøvet . . . eller eksalteret.

Alma gjorde en Kraftanstrengelse og fik Magt med Graaden. Det lykkedes hende at se bestemt i Øjnene paa sin Kæreste. Og jo længere hun betragtede ham, desmere udøvede disse metalblanke Øjne en Art suggestiv Virkning paa hende. En kold Strøm rislede gennem hendes Nerver. Stemmen bævede kun ganske svagt, da hun sagde:

- Du vil vel saa snart sige til min ældste Halvbroder, at - -

- At ... hvad?

- At vi er forlovede.

- Naa - Ja vel, ja vel. Jeg skal nøje opgøre min Status og forelægge ham den ... for han er jo Forretningsmand. Det er jeg ogsaa, men jeg tror nok, at jeg har mere Sans for ... for ... for det, man kalder for Poesi . . . eller Idealitet og sligt. Ellers havde jeg ikke været saa glad ved vore hemmelige Sammenkomster her hos mig. Jeg har ogsaa været stolt af at trodse de konventionelle Regler. Har Du ikke tidt fundet, at jeg i saa Henseende var ret modig?

- Jo-o, svarede Alma næsten uhørlig og slog Øjnene ned.

- Ja, det forstaar sig, Du har ogsaa været meget modig, tilføjede han hastig, favnede og kyssede hende igen, men ikke saa varmt som før.

Pludselig brød han af og saa paa sit Uhr. Alma fulgte hans Bevægelser.

- Venter Du nogen? spurgte hun. Skal jeg gaa?

- Gaa? Søde Alma, tror Du jeg vil jage Dig bort? Naar har jeg været saa brutal? (Han udtalte "brytal"). Nej, men jeg glemte desværre, at sige til min Ven Otto Strange, Du véd, Søn af Kulfirmaet Strange & Co., *limited*, at jeg var engageret i Aften. Bare han ikke kommer. Ja det forstaar sig (han smilte lidt) . . . vi kan jo slukke Lyset, saa lader det jo, som om jeg ikke var hjemme.

- Nej, nej . . . jeg vil gaa.

Alfred betænkte sig lidt og sagde:

- Ja, men saa følger jeg Dig til Vesterbro, og saa kan Du køre hjem med Sporvognen. - Ja jeg kan jo tage en Droske, hvis Du ønsker.

- Nej Tak. Men følg mig blot til Vesterbrogade.

- Saa gerne, min søde Pige.

192

Da Alfred Vaage havde faaet Alma placeret i Sporvognen ved Tivoli, gik han ind i Wivels Restaurant.

I et Separatværelse sad et Par Herrer.

- Naa Du kom endelig, sagde en blond, meget pyntet Yngling med en bedunet Overlæbe. Du kunde vel ikke slippe Pigebarnet.

- Ingen Udelikattede, Strange! Det er en pæn Dame.

- Jeg véd s'gu nok, hvem hun er.

- Ja vel. Hendes Fader er lige død.

- Se, se! Hvordan er Boets Status?

- Det kan man ikke rigtig blive klog paa.

- Ah - saa venter Du med at publicere Sagen?

- Ja i vore Tider kan man ikke leve af bar Romantik.

- Nej. Vi har ogsaa bestilt først Østers, saa Hjerper, Saint-Peray mousseux ... og saa kan vi tænke over, om vi skal tage en Romanée eller en Château Lagrange . . . kender Du den?

- Nej Død og Pine! Jeg har aldrig smagt det Mærke før.

- Saa tager vi den. Og saa bagefter. - Ja vi kan altid snakke, om vi skal tage Champagnen hos Carla i Strandstræde eller Petra i Rosengaarden.

II.

En Klump uformelige sorte Skikkelser, som halvt flød hen i den tæt rugende blytunge graa Taage stod og saa ned i deres Silke- eller Filthatte, mens Præsten til Vejrs paa et knagende Brædestillads bad Fadervor ned over forhenværende "Brolæggerog Harthugger", eller som hans Titulatur lød i de senere Aar "Brolægnings-Entreprenør" Knud Knudsens aabne Grav. Saa skrattede Tovene, i hvilke Ligbærerne sænkede Kisten, ledsaget af et dæmpet: "Tag skrappere ved i højre Spænd", saa hørtes Pusten af Ligbærerne, saa et dumpet Plask i Gravens vaade og plørede Bund, saa surrede Tovene skarpere og raaere end før. En høj svær Mand med et meget rødt glat barberet Ansigt og en mindre, meget fed og opdunset med et rødt Fuldsæk fulgte ham op ad de Trappetrin, Præsten nys havde forladt. En besløret 193 Dame havde sat Foden paa det nederste Trin for at følge dem, men den første Herre vendte sig om og tilkastede hende et haardt, truende Blik og en kort nedad pegende Gebærde.

Den store saa ned i Graven med en vis værdig-sørgende Alvor, den tykke med Skægget syntes at være lidt mere bevæget, men Bevægelsen var vistnok flygtig, i det mindste slog den snart over, thi da han, ved at stige ned, nær havde snublet paa det sidste usikkert gyngende og af Præstens Saalers Affald smattede Trin, sagde han: "Gid saa ogsaa Fanden havde saadan noget svinevornt Arbejde".

Nu faldt Jordklumperne rungende paa Kistelaaget, mens Kransene dyngedes op til en Slags Stak paa den sortgule, klægede Lervold og paa Brædestilladset.

De to Herrer stillede sig op i Gangen med de dryppende Buksbomhækker langs Kanten, i Rad sammen med et Par andre Herrer og lod det ikke store Følge haandtrykkende passere forbi. Da denne sidste Akt, ledsaget af et Par opbyggelige Ord fra Præsten til de to Herrer, var overstaaet, hilste de flygtig paa de to fjærnere Slægtninge og begav sig paa Vej til Tospænderkarethen, som holdt uden for Kirkegaardsporten med Ruffet skinnende, overlakeret af Himlens sejge og fede Væde.

Den mindre Herre sagde til den større:

- Du Laurids . . . jeg tror, Alma kommer sjokkende bag efter. Vi maa vel tage hende med i den lukkede Kasse, at hun ikke skal blive altfor sokkevaad.

Den anden Herre sagde:

- Jeg véd ikke, hvad det skal til, at Fruentimmer render med til Begravelser. Men hun - Alma - hun har jo baade kortklippet Haar, og Fa's Pige Line siger, at hun ryger Cigaretter. Jeg sagde til hende, at hun skulde blive herfra. Hun er kommen alligevel. Lad hende nu gaa hjem paa sine Ben. Nu skal hun vide, synes jeg, at hun ikke kan føjte og fare som i den gamles Tid. Nu skal hun danse efter min Pibe.

- Det bliver s'gu ingen Galopade; det bliver en Fandens langsom Vals. Det var da godt, vi fik den gamle blokket for Skillingerne, for ellers var hun bleven dyr nu.

- Du skulde hellere vælge nogle andre Udtryk, Bertel. Hun faar jo flere Renter, end om Pengene stod fast.

Den tykke spillede sine Kinder op, sendte et fløjtende Pust ud og nynnede:

- God Morgen, mine blanke Støvler!

194

- Ti stille! Nu skal hun tage en Plads. Hvad skal der blive af hende, naar hun gaar og driver her i Byen?

- Hun kan jo bære sig ad ligesom sin salig Moder; give sig til at bestyre Huset for en gammel Enkemand og ende med at blive Varmedunk i hans Seng.

- Naa - Du synes, at Moderens Historie med den, vi nylig fulgte til det sidste Hvilested, var saa rar for os?

- Nej - fy for Fa'en! Men ethvert Menneske er dog en Slags Tyv i sin Næring.

- Bertel, jeg synes ikke, Du bruger Ord, som passer sig paa en Dag som denne.

- Nej. Og dog var jeg ved at vande Høns, da de havde puttet den gamle Stentramper rigtig ned. Det er noget forbandet noget, den Død og Begravelse.

- Ja, der er altid noget meget alvorligt - og - vemodigt og gribende.

- Ja, det er en sejt Kommenskingle at bide i.

De var ved Vognen. Kusken stod med Hat i Haand ved den aabne Dør. Man saa nu nogle Ligbærere komme, passere tværs over Kørevejen og ind i en Have, der laa foran et Beværtningssted.

- De skal ned i Ligbærerknejpen, bemærkede Bertel ret tankefuldt, man kunde selv trænge til en Hivert. - Hva' Kusk?

Kusken bukkede og sagde:

- Ja i saadant fugtigt Vejr bliver man, om jeg saa maa sige, ikke fri for at blive noget snapsetidig.

- Gør Dig dog ikke til Kammerat med Kusken, sagde Laurids, da de sad i Vognen. Man skal aldrig være gemytlig mod saadan nogle i vore socialistiske Tider.

- Nej, det er sandt. Men man glemmer det. Men der kommer hun, Alma. - Kan Du ikke unde hende at faa det lidt oventørt?

- Nej. Kør, Kusk!

Og Brolægningsentreprenør Knud Knudsens to Sønner af første Kuld: Laurids, der havde Borgerskab som Grosserer, men drev Spekulationer med Grunde og Byggeforetagender, og Bertel, der havde været Hørkræmmer, men afvekslende kaldtes Handelsagent og Kvægkommissionær, kørte hjem til Fædrengaarden i Admiralgade. Halvsøsteren Alma arbejdede sig ad samme Vej under sin Paraply gennem de dyndede Gader og den surt lugtende Taage.

Det var en gammel Gaard med rødstrøbet overmalet Puds, 195 med en mørk brolagt Port, i sin Tid gennemløbet af en Rendesten, som senere efter Sundhedslovens Bud maatte forsvinde. En grim mørk Trappe med jernbeslagne Trin førte op til de gammeldags indrettede og udstyrede Lejligheder. Tiderne havde tvunget Ejeren til at knibe et Stykke fra Køkkenrummet for at frembringe en ussel Entré uden Lys og Luft. Straks kom man ind i et stort Trefagsværelse, "Salen". Oprindeligt blev den kun brugt ved festlige Lejligheder, og alle dens Møbler havde til daglig Brug været bedækkede af Overtræk af hvidt Shirting, som benævnedes med det barokke Navn "Busseronner" (*bourgerons*). Stukloftet havde en Hulstav under Gesimsen. Lærred var spændt over Væggens Felter, i hvis Mellemrum var anbragt riflede, perlemaalede Panelstykker i Lighed med dem, der smykkede Vinduesfordybningerne. Men efter Brolægger Knudsens første Kones Død fik de voksne Sønner Faderen til at bøje sig saa vidt for Tidens Krav, at "Busseronnerne" blev tagne af Sofa og Stole, og at "Salen" blev benyttet til daglig Brug. Det var det eneste ordentlige Værelse i Lejligheden. Den anden Stue til Gaden var lille og smal; man maatte bore sig mellem de store Møbler for at

komme frem. Den havde tidligere tjent baade til Opholds- og Spiserum for hele Familjen, thi den lange, mørke Spisestue til Gaarden brugte Mand og Kone til Soveværelse, Sønnerne fik, da de blev større, et Kammer paa den anden Side Køkkenet

Brolægger og Harthugger Knudsen var en stor og stærk Mand; hans ældste Søn Laurids var hans udtrykte Billede, men den yngre Bertel lignede sin lille trivelige Moder, som døde, da hun var omkring de fyrre. Mange Aar var Knud Knudsen Enkemand. Sønnerne voksede op, som Vorherre vilde det. Faderen satte dem i Efterslægtens Skole, men da de ikke gad gaa der mere, kom de ud i Lære straks efter deres Konfirmation med en grundig Ringeagt for al boglig Lærdom.

De var ikke længe om at slutte af, hvad de hørte sige omkring sig, at deres Fader var en formuende Mand. Han havde jo tjent sine Penge i "de gode Tider" ved altid at være den lavest bydende ved Licitationer paa offentligt Brolæggerarbejde, og den Mester, som kneb sine Arbejdere ubarmhæjertigst paa Lønningerne, ikke egenlig af Haardhjærtethed eller usædvanlig Griskhed, men saadan var han bleven behandlet inden han blev sin egen Mand, og kunde ikke tænke sig, at nogen Mester kunde forsvare for sin Samvittighed at give en Skilling mere i Løn, end han var nødt til. Gamle Knudsen spiste og drak meget, men han tog 196 mest Hensyn til Kvantiteten af sine Mad- og Drikkevarer, blot de var fede og stærke.

Den ældste Søn var først i Murer-, den yngste i Hørkræmmertilære, blev Svende og Mestre, men Laurids begyndte allerede tidlig at spekulere, og en Tid lang gik det godt. Saa syntes det at gaa tilbage, men ingen kunde rigtig blive klog paa, hvorledes hans Sager egentlig stod. Bertel gik fallit efter at have været etableret i faa Aar, saa gik han og smaapringede i forskellige Fag, og, naar det kneb, stak den gamle lidt til ham. Brødrene ventede jo at faa Kapital, naar Vorherre en Gang tog "den gamle Graastensfrisør", - et af de mange Øge- eller Kælenavne, som Bertels lavkøbenhavniske Jargon havde paa Lager til Faderen.

Men saa gjorde Brolægger Knudsen dem en fæl Streg i Regningen.

I største Stilhed havde den gamle været en stor Erotiker. Mødte han paa Trappen en Tjenestepige, ja endog en yngre Sælgekone, som tiltalte ham, gav han sig i Snak med Vedkommende. Var hun villig til at indlade sig, kneb han hende i Kinden, og i adskillige Tilfælde blev det ikke derved.

Under sin Enkemandstand havde han havt en ældre Husholderske i Huset, men hun døde med aldeles uplettet Rygte, thi om end hendes Husbond ikke var nogen Kostforagter, havde dette magre, skeløjede Kvindemenneske dog ingen Tiltrækning for ham. Men en skøn Dag overraskedes Sønnerne, da de Søndag mødte til det sædvanlige Familjemaaltid paa Sagosuppe og Flæskesteg, ved, at en ung, køn Kvinde traadte ind. Brolæggeren sagde ganske tørt:

- Det er Jeres ny Stifmoder.

Sønnerne forstummede af Rædsel og Harm. Der blev ikke talt et Ord under Maaltidet fra nogen af Siderne. Paa et Vink af Laurids rejste Bertel sig paa samme Tid som han, dog først, efter at de i en for dem usædvanlig broderlig Enighed havde ladet Flæskestegen med tilhørende Rødbeder og store melede Kartofler vederfares fuld Retfærdighed.

De mødte næste Søndag. Den unge Stifmoder bød dem velkommen. De svarede ikke; det vil sige: Bertels brede Mund krummede sig til en eller anden Flovse, men et advarende Blik fra hans Broder bandt hans Tunge. Da de var ved at gaa, sagde den gamle:

- I skal ingen Ulejlighed gøre Jer med at komme igen.

Den unge Kone paa 28 Aar, der havde ægtet den 58-aarige 197 Mand, fødte først et Par Børn. De døde i en spæd Alder. Saa kom der et, som levede, og det var Alma. Der blev en Slags Tilnærmelse fra de voksne Sønners Side, da det syntes, som om der ikke var Livskraft i det ny Kuld, deres Fader satte ind i Verden. De talte nu til Stifmaderen, og da Laurids giftede sig, var baade hun og Faderen til Stede ved Brylluppet i Brudens Moders, en velstaaende Slagterenkes Hus. Desuden aftvang Laurids Faderen en vis Agtelse, thi hans Byggeforetagender syntes at bringe ham Penge ind, og i paakommende Tilfælde var den gamle rede med Laan og Kavtioner. Bertel gik sin egen skæve Gang. Han giftede sig ikke, fik ingen Penge af den gamle, men blev nok hjulpen til en eller anden foreløbig Forretning ved Broderens Indflydelse og bjærgede sig fra Dag til Dag. Den lille Almas Tilblivelse forbitrede dem, men de holdt Ørene stive, at ikke den gamle skulde lukke Pengekassen for dem; thi Laurids's Hustrus og hans egen Mødrenearv forslod ikke som Driftskapital til hans store Entrepriser og Køb, og Bertel havde, som man vil forstaa, længst spist sin op.

Deres Stifmoder døde i sin fjerde Barselseng efter en dødfødt Dreng.

Da foregik der en sær Forandring med Brolægningsentreprenør Knudsen. Han havde været tvær og utilgængelig lige over for Sønnerne, gnaven over for den unge Kone, hvem han kun betragtede som en Hun, ligegyldig overfor den lille Alma. Nu grebes han af en næsten vanvittig Kærlighed til dette Barn. Han kunde pjadre og pjanke med hende hele Timer som en Barnepige eller Goldamme, lege med hende som en

jævnaldrende, synge fjollede Vers som "Ulen, Dulen, Dof, Fingen, Fangen, Fof", " Gulerødder og Hønsfødder og Halsen af en Svane - men hvem, som kysser Pigerne, han har en hæsli Vane" og le om Kap med den lille Unge, uden nogen af dem vidste, hvorfor de lo. Bertel erklærede for sin Broder, "at den gamle Bysvend nok begyndte at blive mør paa Bergamotten". Den gamle tænkte nu kun paa at spare sammen til Pigebarnet, satte sig i Forbindelse med en Sagfører, der var bekendt som en snild Anbringer og Forvalter af Penge og Boer og lukkede ganske sin Kasse og Kredit for Sønnerne. Bertel gik fallit nok en Gang, men var temmelig lige glad og begyndte nu at drive om paa Kvægtorvet, hvor han praktede sig et og andet til i de mange underjordiske Grene af Mellemandhandel og sligt. Han havde tillige lovet sin Broder ikke at sætte sine Ben hos den gamle og aldrig lade, 198 som den "snottede Tøs" eksisterede. Bertel sagde: "Det kan Du tage Gift paa; jeg skal aldrig kramme den klatøjede Kattekillling." Men da det en Dag kneb svært for ham med Penge, og han var bleven afvist af Broderen, brød han sit Løfte, gik til den gamle, som sad med den lille Pige paa Skødet, klagede sin Nød, men blev vinket af med en Haandbevægelse hen mod Døren. Da fik han en genial Idé. Han slog begge Armene om Halsen paa Alma og sagde med bævende Røst og med de hos stærkt drikkende Individuer altid tjenstvillige Taarer:

- Saa hjælp Du mig da, Du søde, lille Guds Engel!

Da gryntede den gamle lidt, satte Barnet fra sig, gik ind og hentede et Par Sedler, som han kastede hen til Bertel.

Brolægningsentreprenøren blev paa en Maade religiøs. Hver Søndag tog han Barnet med til Højmesse. Alma hørte naturligvis ikke efter Præstens Ord, men sov eller smaaledede stille under Prædikenen. Muligvis forstod hendes Fader ikke stort mere deraf, men var dog saa meget med, at hver Gang en af Treenighedens Personer blev nævnet, eller Præsten udtalte et Ord som Forsoning, Genfødsel, Anger, evig Salighed og desl., dukkede der frem Minder fra hans egen Konfirmationsundervisning. Da sænkede han ydmyg Hovedet og foldede andagtsfuld Hænderne.

Efterhaanden som Alma voksede til, blev Holmens Kirke hendes kæreste Sted; thi hun fangedes paa en egen Maade af Orgelspillet og Sangen. Mens hun sov drømmeløs under Talen fra Prædikestolen og Bønnerne fra Kordøren, drømte hun vaagen under den musikalske Del af Gudstjenesten.

Naar de gamle Koralers lange Noder, givende sig god Tid, fyldte Rummet op under de brede, fladt spændte Hvælvinger med Stukkaturornamenterne, sad den lille Pige i Stolestadet ved Siden af sin Fader, gav sig i Ro og Mag hen i de dvælende Toner, alt mens en sær Højtidelighed byggede sig op i hendes Sind.

Og dog legede hun med hver Tone som med en Kammerat, lige fra den fødtes oppe fra det store Orgel med de sølvskinnende Piber, og Sangen i Orgelmusikens stærke Favn båret ud i Rummet, til Tonen døde hen for at give Plads for en ny. Barnet omdannede den til et levende Væsen, der fortsatte sit vandrende Liv fra Orgelgalleriet op ad Kirkevæggens blegt farvede, tværstribede Tapetpapir og klatrede op, til den standsede i Hvælvingens Slutsten foroven. Hun legede, at hun greb den der, og saa begyndte hun samme Leg med dens Afløser.

199

Hun sang tidt derhjemme disse Koralmelodier med sin spæde, klingre Barnerøst: "Vor Gud han er saa fast en Borg", "Hvo véd, hvor nær mig er min Ende", "Alene Gud i Himmerig" osv. osv. Men det var kun, naar hun var ene og sikker paa ikke at kunne høres, at hun lod dem klinge ud. Om Aftenen, naar hun laa i sin Seng, i samme Kammer som Husets Tjenestepige, sang hun dem indvendig, og under Mindet om deres Toner faldt hun i Søvn.

Da hun kom saa vidt, at hun lærte Religion i Skolen, knyttedes der slet ingen Forbindelse mellem Salmemelodierne og det, hun der fik meddelt. Religion blev for hende et Fag som Geografi eller Regning, som mange Gange blev klinet paa og regnede af, indtil et eller andet deraf hang ved, men som en død Masse uden for hendes sjælelige Organisme.

Kom hendes Halvbroder Laurids en enkelt Gang til Faderen i Forretningsanliggender, lod han, som om Alma ikke var til. "Jeg betragter hende som Luft", sagde han til sin Broder Bertel og var stolt af den dannede Frase, han havde lært. Naar Bertel trængte til en lille pekuniær Haandsrækning fra Broderen, vilde han overbyde ham i Foragt for Halvsøsteren og sagde: "Ja, det gør jeg ikke en Gang, jeg æstimerer hende ikke mere, end det Skidt, jeg træder paa." Men indvendig protesterede han og sagde til sig selv: "Stakkels lille Buksetrold! Jeg skal s'gu ikke gøre hende Fortræd;" og blev han vred paa Broderen over, at han fik Afslag, gik han Alma i Møde, naar hun vendte hjem fra Skole og sagde: "God Dag, min Tøs! Det glæder mig at se, at der tændes Kiggetøj i Dine smaa Glugger. Der bjærger Dig nok en Jon, naar Du er groet i Vejret." Naar Barnet saa uforstaaende paa ham, lo han og stak et Kræmmerhus med Slikkerier til hende, stundom endog en Femøre.

Alma gik i Byens bedste Pigeskole. Da hun var munter og rigtig køn i sin Opvækst, kønnere, end da hun blev voksen, var kvik og letnem, saa hun hjalp mindre vel udstyrede Kammerater baade ved at skrive deres

Stile for dem og listig soufflere dem under Overhøringen, blev hun inviteret til deres Familjer, hvor der var mere Dannelse og bedre Manerer, end hun var vant til at se hjemme. Hendes Fader var henrykt og sagde:

- Hun kan s'gu te sig mellem Grever og Baronier.

Den gamle mærkede ikke, at Alma, der i de finere Kredse teede sig taktfuldt og beskedent, lagde et tykkere Lag af Fornemhed paa sig, naar hun var hjemme, saa at hun blev skabagtig.

200

Han troede, at det skulde være saadan. Ja, han blev saa imponeret, at han lod være at bande i hendes Nærværelse og lagde sig efter at sige meget, i Stedet for "møjjet".

Den aldrende Mellemtung af en Husholderske og Tjenestepige, tidligere nævnet ved sit Fornavn Jensine, men nu kaldet Jomfru Stensballe - hvilket Navn Bertel paa en sjofel Maade forvanskede - forkælede Alma endnu mere end Faderen. Navnlig beundrede hun hendes Klaverspil. Ikke fordi Jomfru Stensballe var musikalsk, men fordi "de smaa Fingre rendte som Trommestikker lige saa bredt, som Klaveret var. Ja hun spiller saamænd lige saa fort og rapt som ham, der spiller Klaveret ude i "Kisten", og det var dog saadan en, som skulde tjene sin Føde ved det samme."

Men lige før Almas Konfirmation stængtes de fine Huse pludselig for hende. Thi en af hendes Kammerater, i hvis Forældres Hus hun ikke kom, og som derfor maatte vente sidst med Hjælp med Stile og Lektier, gjorde en Meddelelse til sine Veninders Mødre, der kompromitterede Alma.

Pigebarnet sagde:

- Uh Moder, jeg har opdaget, at Alma Knudsen ikke er anstændig. Du kan bare tænke Dig: Hver Dag, naar hun gaar fra Skole, saa kommer der en ung Herre med høj Hat og broget Slips ud paa Marmorbroen, og saa gaar de sammen, og saa, kan Du tænke Dig, saa gaar De ind i en Port sammen, og saa . . .

- Saa . . . saa, saa, sagde Moderen, det er ikke passende for Dig at gaa videre, Alice. Du véd vel ikke mere? Godt. Du maa heller ikke skaffe Dig mere at vide. Det er godt, at vi aldrig har set den Brolæggerdatter her i Huset, og jeg begriber ikke, at Etatsraadinde Kretschmer f. Eks. ganske har kunnet afse fra hendes Ekstraktion.

Fruen lod Historien gaa videre. Den var ogsaa sand, ligesaa sand som de Historier, der kunde fortælles om de halve af de store Skolepiger, for de havde ogsaa "Mødekærester". Der var imidlertid det at bemærke, at disse sidste var store Latin- og Realskoledrenge med korte Jakker og Filthatte, men at Almas bar Redingote og Cylinder og ikke gik i Skole, samt at Alma udviklede sig tidlig i legemlig Henseende, og at hendes Gorge begyndte at vække Misundelsens Forargelse hos tidligere gode Veninder. Hendes Halvbroder Bertel havde snart gjort den Opdagelse og sagt til Alma, da han rakte hende et Kræmmerhus Figner: 201 - Du kan snart være Dine Mælkebøtter bekendt.

Den unge Kurtisør hed Alfred Vaage. Han var, som han udtrykte sig, Søn af et større Kornfirma i en Provinsby, var efter et forgæves Forsøg paa at slippe gennem en lærd Skole, kommen paa sin Morbroders, en Brædegrosserers Kontor. Han havde alt nu, da han var en nitten Aar gammel, været Balløve i en vis Mellemsfære - ikke i de meget store Grosserhuse, men ved Baller hos rige Haandværksmestre og Handelsfolk, der manglede et lille Plus af Dannelse for at komme med i Bourgeoisiets finere Kredse. Det var Alfred Vaages Ærgerrighed at komme det Trin opad og havde Haab derom efter at han paa Kasinomaskerader og Karnevaler ved rigeligt Traktement af Champagne havde fæstet Opmærksomheden paa sig hos Sønner af første Klasses Huse. Hans altid omhyggelige Paaklædning og kolde og glatte Væsen hjalp ham ogsaa paa Vej.

Tidlig havde han betragtet det som en Selvfølge, at han maatte gifte sig Penge til. Paa sine Vandringer fra Kontoret til sit Middagsmaaltid havde han passeret den fashionable Pigeskole, hvori Alma Knudsen gik; havde med Kendermine mønstret de store Piger, og hans Valg var faldet paa Alma. Kourtoisiet begyndte med tilkastede smægtende Blik og Smil, blev til Ordveksel, saa til Følgeskab, saa fra Almas Side til fortrolige Meddelelser om hendes Skæbne og Vilkaar, mens han kun gav forsigtige og sparsomme Oplysninger. Kort før hendes Konfirmation blev det til Udveksling af Kys i Porte.

Saa blev den gamle Brolægningsentreprenør ramt af et Slag og sank hurtig hen i en sløv Tilstand, som efterhaanden udviklede sig til ren Idiotisme. Nogle uhyggelige Aar oprandt for den ganske unge Pige. Hun havde ingen bekendte og kom saa godt som aldrig ud. Hendes Halvbroder Laurids kom nu hvert Øjeblik i Huset, undersøgte det efter at have vidst at faa fat i Nøglerne til den gamles Gemmer, havde stundom en uhyggelig smilende, guldbrillesmykket Herre med. Alma erfarede snart, at det var Laurids Knudsens juridiske Tillidsmand, en Overretssagfører, en af de saakaldte "Byggeprokuratorer". Der kom flere og flere ubekendte Folk i Broderens Følge. Laurids talte aldrig til Alma, vekslede af og til nogle Ord med Husholdersken, som gerne græd efter saadan en Samtale og sagde til Alma:

- Jeg forstaar ikke, hvad han siger, men det er vist en gruelig haard Mand.

Alma søgte stundom at nærme sig sin Halvbroder, men han tog skubbede hende saa at sige bort med Øjnene, og da hun en Gang, da han havde taget nogle Papirer ud af et Skab, vovede sig til at sige:

- Laurids, jeg vilde gerne spørge . . . maalte han hende fra Top til Taa, som vilde han knuse hende med Blikket og sagde:

- Naa saa det vilde Du? Men jeg vil ikke svare.

Da var det, at hun, ene og forladt, klamrede sig til sin Elsker. Han var, for at sætte sig ind i Havneekspeditionen og hvad dertil hører, flyttet ud i Firmaets Kontorbygning ved Gasværkshavnen, hvor han boede alene med Pladsbetjenten. Naar Alma i Skumringen gik ud at spasere, ilede hun derud. Men ... ja hun tog vel fejl . . . men hun gik stundom grædende hjem med Følelsen af, at hun vist var kommen sin Ven utilpas, saa underlig tvær og adspredt var han.

Saaledes sneg sig tre Aar hen, til den gamle Brolægger døde paa hin stormfulde Novemberaften.

III.

Der var klamt og koldt inde i afdøde Brolægger og Harthugger Knudsens store Stue. Den var næsten endnu mere trist end Ruskvejret derude.

Omkring det gamle ovale Mahogni-Divanbord, der laa helt overdækket med uappetitlig fedtede Dokumenter, sad fem Mandspersoner, alle i Overfrakker og med Hattene paa Hovedet, og Alma i Kaabe.

En mumlende Stemme lød med korte Pavser og med mange Intervaller af hm - hm - hm - naa - aah, af Rømmen og korte Afbrydelser af Spørgsmaal fra de andres Side. Denne Stemme udgik fra en af de i Sofaen siddende, en omhyggelig klædt midaldrende Mand med Guldbriller paa Næsen og et konstant Smil om Munden, der holdt sig under Oplæsningen. Det var Laurids Knudsens Prokurator. En høj mager, glat barberet dødningealvorlig og en lille tyk gemytlig udseende fuldt beskægget Herre sad og skrev Notitser op, og det var dem der af og til tog krydsede de ramsende Oplæsninger og Forklaringer med korte, næsten uhørlige Bemærkninger, fremførte i en dorsk, ligegyldig Tone.

Den sidste, der under Faderens Imbecilitet var bleven Almas Kurator, og ligesom de to andre var "Byggeprokurator", spurgte Alma efter en lang Opramsning af den guldbrillede, hvori 1ste, 2den eller 3die Prioriteter og Gadenavne og Husnummere og Tal og Kreditforenings, kongelige og andre Obligationer og Veksler og Regninger fra Murere, Tømrere, Malere, Snedkere, Navne paa Kavtjonister løsnede sig uforstaaeligt, halvt hørligt ud fra det øvrige, som hun hverken hørte eller forstod . . .

- Har De forstaaet, Frøken?

hvortil hun hviskede hovedrystende:

- Nej.

Men den guldbrillede gik videre, og saaledes blev det ved, mens Regnen udenfra akkompagnerede. Dette Spørgsmaal og dette Svar gentoges Gang efter Gang, men ingen af de i den hele Forestilling medspillende syntes at give den mindste Agt derpaa. Og den, der spurgte, gjorde det saa ligegyldigt og formelt, som om han af Pligt eller Konveniens vilde tage Hatten af, naar han paa Gaden mødte en Person, han ikke rigtig vidste, hvor han skulde føre hen.

Laurids brummede en Gang op fra Papirerne, som han uafbrudt læste i:

- Det er s'gu lige meget: Bare videre!

Den lange, tynde Byggeprokurator, den afdødes Sagfører, fandt sig foranlediget til af og til at sukke og ryste paa Hovedet, rejse sig og gaa et Par Gange op og ned ad Gulvet med Hænderne i Ryggen og en Bestræbelse efter at lægge et bekymret Udtryk i sit Ansigt.

Bertel Knudsen rejste sig ogsaa af og til, gabede, saa hans Kæber knagede, endte sin Gaben med et Suk, gjorde saa en Drejning hen mod Vinduet, greb sig i at fløjte Melodien til "Rundt paa Gulvet" eller en anden

lige saa populær Vise, standsede ved et strængt Blik fra sin ældre Broder, satte sig sukkende og gabende atter paa sin Stol. Og da Alma en Gang paa sin Kurators stadig genkommende Spørgsmaal havde svaret sit Nej, tillod Bertel sig at bemærke:

- De kunde nok lige saa godt blive ved at sige "Lirum Larum, Katten gør Æg" - hvad Alma?

204

Men Laurids rejste sig i Sædet. Denne Gang sendte han Broderen et rasende Blik og sagde med Dirren i Stemmen:

- Naa, Du synes, at Du skal sige Flovser ved en saadan højtidelig Anledning? Har Du heller ikke forstaaet et Ord af det hele ... af, hvordan vi sidder i det?

Bertel fløjtede.

- Saa gaar vi videre, sagde Laurids.

- Nej, jeg vil, at Frøkenen skal forstaa Sagen, sagde Kuratoren og saa ærlig ud.

Bertel nynnede:

I Verdens lystige Byggespil
ryger hver Skilling ad Helvede til.

Ja nu holder jeg Kæften hermetisk i, afbrød han paa et nyt knusende Blik af Laurids.

Kuratoren sagde:

- Frøkenen skal og *maa* forstaa. De overlod med fri Vilje Deres Brødre al Deres Arv til at gøres frugtbringende i udmærkede Byggeforetagender. Ikke?

- Jo, nu kan jeg huske det ... Der var Tale om saadanne store Bygninger, hviskede Alma, mens hun spejdede ud i Luften som for at fange en Erindring. Kuratoren vedblev:

- De og jeg købte en Byggegrund til 200,000 Kroner. De udbetalte som Ejer 100,000.

- Jeg? spurgte Alma.

- Eller *jeg* efter Deres Fuldmagt, sagde Kuratoren smilende.

- Den var s'gu ren, sagde Bertel.

Kuratoren nikkede til ham med et jovialt Smil:

- Ja vel. Brødrene udbetalte andre 100,000 mod Sikkerhed i Grunden til 4 pCt.

- Var *jeg* med der? sagde Bertel. Det var Satans! . . . Jo, det er s'gu sandt, tilføjede han efter et Blik fra Broderen.

Almas Kurator gik videre.

- Vi begyndte at bygge, men paa Grund af Materialernes og Arbejdslønnens bratte Stigen var Pengemidlerne udtømte, før Bygningen kom under Tag, men det var nødvendigt at fortsætte. Jeg burde maaske den Gang have indhentet Deres Samtykke.

- De har begaaet en formel Fejl der, sagde den guldbrillede.

- Skidt, sagde Laurids Knudsen. Alma vilde i hvert Fald have givet sit Samtykke . . . Svar, for Satan!

205

Han rejste sig og gik hen mod Alma med en Mine, som om han vilde slaa hende, hvis hun vovede en Indvending. Hun bøjede Hovedet Det kunde tages for et Nik.

Kuratoren sagde:

- Deres gode Brødre, som vilde varetage vort - altsaa Deres og vort Tarv, ydede Penge mod anden Prioritet til 5 pCt.

- Ikke, mine Herrer?

- Jeg? Nej den onde . . . sagde Bertel.

- Jo, raabte Laurids.

- Naa, saa maa jeg have glemt det, mumlede Bertel, rejste sig, bed en Skraa af og gik hen og trommede en Melodi paa Ruden.

Kurator gik videre:

- Ved slige Lejligheder maa Ducører udbetales, samt Salærer . . . 30,000 Kroner . . . naa, ja, ja. Det kom vi over. Vi haabede paa Laan af offentlige Midler, før Taget var rejst. Nej. De kære Brødre havde risikeret alt. Leverandørerne fordrede deres Penge, Prioritetshaverne deres Renter.

Bertel nynnede:

Alting, selv Kavtationen
blev til Bolledej,
derfor gik Ballonen
den forkerte Vej.

- Hold dog Din Mund! . . . Dette er Alvor, sagde Laurids.

Bertel svarede indvendig med en folkelig Opfordring til at kysse sig paa et uartigt Sted.

Kuratoren rømmede sig, og hans Tone blev lidt vemodig.

- Private vilde ikke laane Penge paa Grunden; offentlige Midler kunde ikke faas. En mindre Leverandør erklærer Dem . . . og mig - fallit . . . truede med Eksekution. Ejendommen gaar til Avktion . . . jeg bad Deres salig Fader om at forkynde Dem efter en blid Forberedelse paa det sørgelige Udfald af saa mange brave Menneskers Arbejde ... ja de stakkels fattige Arbejdere tabte jo ogsaa . . . Jeg kan se, De faar Taarer i Øjnene, lille Frøken . . . Men der er Trøst beredt. Deres gode Brødre kan snart købe Ejendommen for 150,000 Kroner: - ja Grunden og Bygningens Opførelse har spist Deres Kapital . . . men naar Deres Brødre faar solgt den ... saa vil de ikke forlade Dem . . . vær rolig . . .

- Er Du med paa den, min Tøs? sagde Bertel.

206

Den guldbrillede Sagfører sagde:

- Min gamle Ven, Deres Kurator og jeg, har altid staaet paa Deres, den unge moderløse Piges Interesse . . . men hvem kunde forudse Prisstigning, Striker og sligt . . .? Hvad min Frøken?

Alma løftede sit Øje ud paa de forsamlede Herrer. Referatets Enkeltheder havde hun næppe forstaaet, men saa meget kunde hun forstaa, at hun var falden mellem Rovdyr.

Der brændte sig sammen i hende en haard, stor Klump - sammensat - ja af hvad? Af Had, af Rædsel, af Harme, af Foragt, af Fortvivlelse . . . aa - kunde hun kaste den fra sig! Kunde den springe som en Dynamitbombe og splintre det om Bordet siddende Rakkerpak i tusinde Pjalter, saa disse Keltringers blodige Kødtrevler kunde dække Loft og Vægge i den kolde, fugtige Sal, hvori hvert Menneskes Aandedræt udspyede Gift...

Hun tog med Hænderne op i de store Muskler paa sine Overarme og klemte Neglene ned i Kødet for ikke at bryde ud i et Hyl som et dødssaaret Dyr - eller i en Graad - som det vildeste Tøbrud - eller for ikke at løfte Hænderne mod Himlen med en fortvivlet Fordring om Retfærdighed.

Men . . . hun sank slappet ned i Sædet . . .

Hendes Broder Laurids, der hele Tiden havde betragtet hende stift, spurgte nu, mens hver en Muskel i hans Ansigt sad stramt:

- Har Du noget at sige mere?

- Nej, sagde Alma, slog let ud med Haanden, som vilde hun kyse noget væmmeligt noget fra sig.

Der blev forelagt Alma nogle Papirer, og hendes Underskrift blev forlangt. Hun skrev under og føjede med en Art Trods eller Humor en stor Krusedulle til sit Navn.

Hun havde aldrig nogen Sinde set sin ældste Halvbroder med saa blide og bløde Miner som nu. Han, som nylig havde givet hende den Forestilling, at han helst vilde sparke hende i Hjærtekulen med sin Støvlehæl,

om han turde for Lov og Politi, lagde for første Gang sin store Næve paa hendes Skulder. Det skudrede i hende, som om en Tudses Bug havde slæbt sig over hendes nøgne Hud. Hans Stemme lød læspende blød som en Urtekræmmersvends, der befrier sine Tandstumper for Levninger af Mandler, Rosiner og Bolcher.

- Min kære Søster . . . Du slægter vor fælles kære Fader paa . . . synes at være resolut i Forretningssager ligesom den salige i sine Velmagtsdage.

207

- Det har Frøken Alma altid været, sagde Kuratoren.

Alma vilde ikke tro sine egne Øjne, da hun syntes at se Taarer i hans.

Den guldbrillede Overretssagfører sagde med en Røst som en Præsts, der uddeler Herrens Velsignelse:

- Der er intet skønnere og kristeligere end at Brødre og Søstre leve endrægtig og kærlig sammen.

Kuratoren sagde:

- Ja nu, min kære lille Frøken, nu maa jeg, som hidtil efter ringe Evne har søgt at være Deres Fader i Deres kødelige Faders lange Svaghedstilstand, sende Dem ud i den vide Verden. Men Deres kære Broder har lettet mit Hværv. Han har skaffet Dem et Hjem hos sin bedste Ven, Proprietær Blunk paa Havgaard, hvor De kan opfylde en Datters eller yngre Søsters Gerning hos hans svagelige Hustru. Deres Broder, Grosserereren, vil udbetale Dem 300 Kroner aarlig, saa De bliver ret uafhængig. Men mellem saa nære Slægtinge vilde det være unødvendigt at oprette et Dokument. - Ikke?

- Jo, svarede Alma.

Hun følte noget, som om man havde flænget Kød af hendes Ben, og som om der blæste en isnende Vind gennem Piberne.

Den guldbrillede rejste sig og sagde:

- Saa kan vi vel skilles med det Ønske, at den treenige Gud vil vaage over den faderløse.

Alle rejste sig, til Dels synlig rørte paa Bertel nær, han gabede og syntes at være lige glad. Hænder ræktes ud mod Alma. Hun rakte dem alle en løs, kold Haand.

Bertel blev lidt tilbage, da de andre var ude af Døren. I en Fart sagde han til Alma:

- Ja, ja, min Tøs - hvis Laurids vil være en Skidrik, saa véd Du at jeg vil være en Gentlemand, og den onde skal sprøjte i min Hals, om Du inte har en uegennyttig Ven i undertegnede Bertel A. Knudsen . . . Der har Du to Kroner til en lille Ekstrasnaps paa Dampskibe og Jernbaner . . . pas bare paa, naar der er lidt Ophold ved Stationerne, hvor der staar paalagt Smørrebrød.

Bertel gav, ligesom Enken i Evangeliet, alt hvad han ejede.

208

IV.

Den sunde og kønne Pige følte sig ude af Stand til at tænke, næsten til at tale. Som fra det fjærne eller i Drømme hørte hun sin ældste Halvbroder bestemme Dag og Time for hendes Afrejse. Hun var lige glad. Alle de gamle Omgivelser, Værelserne, Møblerne, Gardinerne var blevne hende fremmede, som laa der et Overtræk af et andet Stof over dem alle. Hun saa forundret op paa det gamle Tyende, naar hun hørte hende hulke eller saa hende græde, men svarede sig selv: Det er sandt . . . hun er jo kastet ud ligesom jeg.

En Gang overvandt hun sig til at vise hende Deltagelse og spurgte hende, om hun græd af Frygt for Fremtiden.

- Ja for Deres Fremtid, Alma, jeg kan sagtens, min gamle Søster har en Systue, og saa faar jeg pænt, stille Arbejde med at sprætte op, for det er det eneste, mine Øjne duer til. Men De . . . Alma . . .? Det er for Dem, jeg græder.

Der rørte sig for første Gang i Alma noget ... ja man kan vel kalde det - Storsnudethed, siden det kom frem i en saa tøsset Form:

- Aa skidt! Man har før set Hundehvalpe, der skulde druknes, redde sig op af Vandhullet.

- Ja stort værre, end De har havt det her i den senere Tid, kan De vel ikke faa det, mumlede den gamle og sænkede Hovedet . . . Men det er sandt . . . der var et Bybud med et Brev.

Alma tog Brevet. Det var Alfred Vaages Haandskrift. Hun rystede lidt paa Haanden, da hun aabnede det; der kom en Smule Strøm i de lammede Nerver. Der stod:

Kære Alma!

Hvor meget det end smerter mig, maa jeg dog afgive følgende Erklæring med samt Motivering.

Endskønt jeg er Forretningsmand, har jeg dog altid været villig til at yde, hvad der i Regelen benævnes den ideale eller ideelle Side af Livet, en fra min Side hidtil fuldkommen forsvarlig Anerkendelse, hvad Du muligvis har erfaret ved at se, at jeg af ringe Evne kunstnerisk har forskønnet mit enlige Hjem, hvor jeg nu allerede har gennemlevet adskillige vemodige Øjeblikke. Men da Fattigdommen jo er en uovervindelig Hindring for at dyrke det dekorationsmæssige i Livet, og jeg desværre erfarer, at Status 209 i Din kære hensovede Faders Stervbo nærmest maa kaldes Insolvens, og da Erfarenhed tilmed lærer, at de mere romantiske Ungdomsfølelser ere som Liljerne paa Marken, der blomstre i Dag, men i Morgen kastes i Ovn, saa vilde I° et eventuelt Ægteskab blive fuldt af Savn, som jeg frygter i høj Grad vilde være generende for os begge. Ildo vilde jeg næppe opnaa mine nærmestes Samtykke til ovennævnte Forbindelse. Og selv ved et saadant opnaedes, vilde Du, Illtio inden Sagens Afslutning, være visnet og have tabt Din nu saa tiltalende Ungdomsfriskhed. Begrundet paa disse Betragtninger har jeg anset det for min Pligt ved nærværende at underrette Dig om, hvorledes min aandelige Status er, idet jeg dog trøster mig ved at være sikker paa, at Tiden vil læge denne Smerte for mit Vedkommende, ligesom jeg haaber, at det samme vil blive Tilfældet for Dit, hvortil ogsaa dette trøsterige Moment føjer sig, at Du er gaaet lige saa ren og uskyldig ud af mine Arme, som før vor hidtidige Forbindelse. Henvisende Dig til Religionens Lærdomme og Fornuftens Raisonnementer er jeg Din altid erindrende Ven
Alfred Vaage.

Der stod et langt Sving under Navnet, som kunde læses Alfred Vaage & Co.

Alma stod nogle Sekunder med Brevet i Haanden. Hele Rummet løb rundt, syntes hun. Det sortnede for hendes Øjne.

Værelset var næsten ryddet. En pakket Kuffert stod midt paa Gulvet. Hun saa sig om, nikkede til den som til sin sidste Støtte og satte sig paa den med Hænderne hængende mat ned, mens Brevet endnu hang i de slappe Fingre.

Da arbejdede sig følgende Ord frem, lydelige, og mens hun hørte dem, som om de kom fra en anden Person end hende selv, saa hun sin Aande sno sig som Tobaksrøg i den fugtige og kolde Luft:

- Jeg har set mange Dokumenter i denne Tid. Jeg har ikke forstaaet et Ord af dem. Dette forstaaer jeg. Hun bøjede sig til Siden, foldede atter Brevet ud paa Kufferten, lod sin Pegefingert langsomt følge det frejdig-flotte Sving under Navnet og brast i en høj, larmende Latter, der rungede i den tomme Stue og vakte Resonansen i det ellers saa døde Rum.

Det gamle Tyende ilede til, helt forskrækket, som om Huset var ved at ramle sammen. Hun begyndte i en formanende Tone, da hun saa Alma sidde og vride sig i Latter med Brevet i Haanden.

210

- Men lille Alma maa ikke glemme, at dette Hus dog er et Sørgehus.

- Ja ... ja, stønnede Alma . . . men jeg har faaet et saa fornøjeligt Brev, at jeg ikke kan lade være at le, om jeg saa skulde sprænge mig selv.

- Hm, sagde den gamle og saa mistænksomt paa hende.

- Ser Du ... dette Brev vil jeg gemme paa mit Bryst. Det skal være mig et Bevis paa, hvad evig Troskab vil sige.

- Ak, mit Barn! . . . Barsens den ogsaa er rigtig . . . saadan til ... i dette herre Liv. En anden Sag er det med det andet Liv, for der skal det jo være meget bedre med alting, siger man.

- Ogsaa i Helvede? sagde Alma og lo videre.

- Pst - pst ... saadan noget taler man ikke om.

- Hvorfor ikke? Jeg har da læst, at der er mange Præster, som holder stærkt paa Helvede.

- Ja - det er jo deres Profession, saa det er der ikke noget at sige til. Men jeg synes ikke, det er rigtig passende for en anden en, som ikke har studeret de Ting, at snakke om saadan en uhyggelig Stiftelse. Det kan være galt at komme paa Almindeligheden . . . men det andet - nej fjø! Saa maatte man da have været paa Kristianshavn eller paa Vridsløselille, inden det kunde komme saa vidt med en.

- Tror Du Hr. Laurids kommer i Himmerig?

- Pst . . . pst . . . med Tiden . . . bare ikke for hastig . . . det vil jo vare noget . . . Men lad os hellere faa fat paa Indpakningen . . . For i Morgen tidlig skal vi jo skilles.

Den ellers saa tørre gamle Pige brast i en hikkende Graad. Alma misundte hende, skønt hun havde Fornemmelsen af, at hendes Krampelatter havde lettet hende noget. Men det vilde lette mere, maaske helt, hvis man kunde græde.

Den gamle var undselig over, at hun græd. For at sprede sig lod hun sine missende smaa Øjne løbe op og ned ad Væggene, blev formelig glad og trøstet, da hun saa Levningerne af en Spindelvæv hænge og svifte i et Hjørne, fik fat i en Fjervinge, som laa i Vinduet, flyttede Kufferten, steg op paa den med møjsommelig Hiven med Knæerne som Mellemmænd og fejede Fnugget ned, pillede det op og kastede det ud af Vinduet.

Den næste Morgen stillede Almas Kurator med Droske. Hun lod sig, ligesom før, behandle som en død Ting, takkede ikke for de to Tikronesedler, han stak til hende i Rejsepenge fra 211 hendes kære Broder, der i Grunden havde mere Hjærte, end man skulde se paa ham.

Den gamle Pige havde fjærnet sig for at slippe for at tage Afsked.

Alma vendte sig ikke om efter sit Fædrenehjem. Snart kørte hun i tæt Taage ad Jernbanen gennem Sjælland. Dug sad paa Ruderne forinden, Taagen laa som en uigennemtrængelig Hindring for at se nogen udenfor. Alma kneb sig op i Kupéens Hjørne og lukkede sine Øjne.

Hun havde længe ikke ænset sine medrejsende i Damekupéen: tre gamle Kvindfolk, der maalte hinanden og hende med den forudfattede Uvilje og Mangel paa Høflighed, som ikke er usædvanlig mellem Kvinder, der uden at kende det mindste til hinanden, i Regelen plejer at være grove og tvære over for deres Kønsfæller paa Rejser, i Theatre og i lignende Situationer. Skønt der var rigelig Plads, saa en gammel Dame sig arrig paa, at hendes Genboerske, der sad paa samme Side som Alma, lagde sine Ben op paa Bænken. Da den gamle Dame flere Gange havde rømmet sig og betragtet hende, der sad paa samme Bænk, et meget omfangsrigt og tæt indhyllt Individ, for om mulig at faa Assistance hos hende til fjendtligt Angreb, men baade saa og hørte, at hun snorksov, rømmede hun sig endnu højere og sagde:

- Naa da! Det er ved Gud pænt, dette herre! Naa, da! Hvad?

Hun flyttede sig lige over for Alma, rørte som af Vanvare hendes Skinneben med sin Støvlesnude, naturligvis uden at bede om Forladelse. Og da Alma blev siddende i samme Stilling med tillukkede Øjne, sukkede hun, og næste Gang gjorde hun et øjensynlig ilde ment Angreb paa Almas Ben - hendes Berørelse var lige ved at ligne et Spark.

Samme Resultat omtrent Alma trak blot sine Ben til sig. Damen sagde da ud i Luften uden at henvende sig til nogen:

- De skriver om saa meget i Aviserne. At det ikke skal falde nogen ind at skrive om, at der ikke er Plads til Folks Ben i de væmmelige Jernbanekupéer.

- Det kommer an paa, hvordan man sidder, lød det fra hendes nu ved Størstedelen af Bænkens Længde skilte Naboerske, en høj, ranglet Kvindeskikkelse.

- Saa? Generer jeg maaske Dem? . . . Nej, men jeg tror, jeg vil bære mig ad ligesom hun der, - (den gamle Dame pegede med sin Næse paa den halvt liggende og tilsyneladende 212 helt sovende Dame paa Almas Bænk) . . . skønt - naar jeg skal være oprigtig - saa ynder jeg ikke, at man lægger Benene op paa Bænkene, ligesom simple Mandfolk paa sjofle Beværtningssteder. Men naar en bærer sig saadan ad, saa kan en anden lige saa godt gøre det.

Den store ranglede havde paa Kvindevis opdyngget et Bjerg af Vadsække, Kurve, Tæpper, Pakker etc. paa det tomme Stykke Bænk. Idet den tykke, til Livsytringer i Form af Arrigskab saa haardt trængende gamle Dame, med Besvær svang den nederste Del af sit tunge Korpus op, brugte hun sit Angrebsvaaben, Foden, mod hele Obstablingen, saa et Par af de bløde Collis ramlede ned.

- Det kan jeg ikke gøre ved, sagde den gamle fede Dame med stigende Kamplyst i Tonen, at man bruger Sæderne til Bagagerum . . . Nej, det kan jeg virkelig ikke gøre ved.

Det blev den ranglede for meget. Hendes tynde Læber aabnede sig for et Par Fortænder, gule, krumme som paa en gammel Hest - af den Slags, der, for visse Aarsagers Skyld, bærer Halmvisk bag Ørerne -.

Samtidig med, at den ranglede bøjede sig ned for at redde Overdelen af sin Pyramide, nærmede hun Ansigtet med Tandapparatet ind mod den angribende Part. Hendes Øjne var saa bidske som en Tævehunds, naar man vil røre ved dens Unger.

Den fede blev synlig bange for de Fortænder og de Øjne, og da hun saa den handskeløse Haand med de mægtige Knogler og Knoer, fandt hun sig beføjet til et Tilbagetog. Hvad kunde ikke saadant et rædsomt stort arrigt Fruentimmer, - der aabenbart var skrækkelig ukvindeligt - ikke finde paa? Den fede hjalp sin Fjende med at samle en af de store bløde Pakker op. Det var et fredeligt Skridt som af en Magthaver, der føler, at han har gjort et krigersk Skridt, uden at have Magt til at føre en Krig med Kraft og med Udsigt til Alliancen Hun sagde:

- Ja, naturligvis beder jeg om Forladelse, men De maa selv indrømme . . .

og nu flyttede hun sig saa tæt ind til den ranglede, som Stabelen tillod det, bøjede sig uden om den og hviskede en lang Ramse, mens hun bestandig pegede med Næsen paa de sovende Damer lige overfor.

Den ranglede sagde højt:

- Jo, *hende* kender jeg - som alle Mennesker - fra Gaden, hvor hun i sin Tid strøg baade tidlig og silde, og allerede mens hun gik i Skole, løb hun med Mandfolk . . .

213

Hun fortsatte længe hviskende. Nu blev den tykke saa interesseret, at hun for anden Gang - virkelig af Vanvare - rev Opstablingen ned - men denne Gang sagde hun:

- Aa, Gud velsigne Dem! - om Forladelse ... Nu skal De se ... nu flytter vi det hele op i det Hjørne, saa staar det bedre . . .

I sin Iver glemte hun at dæmpe Stemmen, da hun sagde:

- Og der er ikke en Skilling efter Faderen? Ja Straffen kommer . . . Gud det er saa sikkert, saa sikkert, at den kommer . . . Naa saa De hedder Frøken Springborg ... og er Søster til Prokuratoren . . .? Ja, det var den Gang han og jeg dansede paa Skydebanen! Ak ja, alle Mennesker mødes og skilles i denne Verden! Det er egenlig saa interessant at tænke paa det. Man kommer til at tænke paa Gud og saadant noget.

Nu pegede den ranglede med sin Næse paa Alma.

Alma havde følt et Stød gennem sine Nerver. Springborg hed jo den guldbrillede Byggeprokurator ... det gik op for hende, at de to Damer stak deres grimme Næser i hendes Sager, og blev end yderlig forvisset derom ved gennem den lille Sprække hun frembragte mellem sine Øjenlaag, at se samme Organer i livlig Bevægelse hen mod hende.

De tav en Stund, efter at den tykke havde stødt den ranglede paa Armen. Mon de skulde have opdaget Sprækken imellem Øjenlaagene? Saa rykkede Damerne hinanden endnu nærmere og hviskede hinanden i Øret. Men Interessen for Samtalens Emne bragte snart den ranglede til at tale hørligt:

. . . Ork! Blunk paa Havgaard ... lad os ikke snakke om ham! Hvordan sidder Landmændene i det nu om Stunder? . . . De kan tro, min Broder, Overretssagføreren . . . han véd det bedre end Landmændene selv. Han har en frygtelig Masse af dem i sin Lomme, men Gud véd, om han er glad ved det, Fru Sparck? . . . Men hans Hoveddyd ... ja desværre . . . man kan ogsaa kalde det hans Hovedfejl, det er, at han ikke kan taale at se Folk blive helt ruinerede . . . Han lader dem hænge saa længe ved de udpinte Gaarde, som det nogenlunde er muligt, før han tager dem. En Gang, det véd jeg bestemt, havde han en fire fem saadanne Kasser paa Halsen - ja saadan kaldte han dem selv, for De kan nok begribe, at en Kvinde aldrig kunde finde paa saadant et Ord.

- Ja det er noget simpelt, men det er meget betegnende, sagde den tykke.

214

Nu kom der fra den ranglede en lang Historie om hendes Broders Forretninger. Alma forstod intet deraf. Det vrimlede med Tal ...

- Ser De, det var nu 150,000 Kroner ... de gik jo ... saa var der 120,000 ... ja de giver vel 5 pCt. ... ja ser De, det er meget i vore Tider, men nu maa han, skam, redde sig ud af det med Knudsens . . .

- Tys . . . Frøken Springborg!

- Ja vel.

- Et mistænksomt Blik over til Alma. Igen sagte Hvisken! Men saa tog Ivrigheden atter Magten fra Forsigtigheden . . .

- Fru Blunk! Naa da, Fru Sparck! Jeg er vis paa, at det meste af hendes Daariighed er ... - saadant noget, som kun Mandfolk taler om.

- Uh nej, da? Frøken Springborg.

- Jo-o-o, sagde den ranglede Frøken og ledsagede hver O-Lyd med tunge alvorsfulde Nik.

- Men Manden da, Frøken Springborg?

- Min Broder og andre Mandfolk bruger det Udtryk om ham, at han er et Fjols. Se, jeg skal nu til Præstegaarden i Kyndby . . . Aa, gamle Pastor Lamm, min Fætter, han er saa sød, men han har en Kapellan - og han er Indremissionær.

- Føj! sagde Fru Sparck.

- Aa ja, til Dels, indrømmede Frøken Springborg. Men i vor Tid . . . (hun hævede Stemmen og vendte Ansigtet mod Alma) kan unge Mennesker af begge Køn have godt af at vide, at Religionen er stræng, og at det ikke gaar an for unge Piger at have Gadekærester, inden de faar lange Kjoler. Med Alderen kan man altid slaa af paa Religionen i dens fulde Strænghed.

- Ja, alting kan overdrives.

Den tykke stod af ved en Mellemstation. Den ranglede og Alma gik over mod Færgen. Men Alma tabte hende af Syne i Taagen, der gjorde Hav og Himmel til en hvidblaa Masse og slugte alle Genstande. Dampbaaden skar den igennem som en Kniv en Klump Uld.

Men Taagen, der først havde virket inddyssende og lindrende paa den unge Pige, havde ikke mere den samme Magt over hende. Hun sad med en indre Angst. En ond Nisse flyttede med hende i Form af den store Heks med de lange gule Tænder, en, som sad inde med de stygge Minder fra det københavnske 215 Hjem. Hun skulde altsaa slaa sig ned i Nærheden af hende. Men hun var advaret. Hun havde set Halmvisken bag Øret, der betegnede den gamle Hoppes Bidskhed.

Ved den første Station hinsides Vandet skulde Alma, som hendes Kurator havde sagt, befordres "pr. Akse" til sit Bestemmelsessted "Havgaard", hvis Navn hun havde glemt, til hun hørte den ranglede nævne det i Kupéen.

V.

Uden for den af Væde drivende Stationsbygning, der som de fleste af sine Fæller paa Landet kunde opstilles som Model for en Arkitekt, der konkurrerede til en Grimhedspræmie, holdt et stort Skrummel af en lukket Vogn. Dens Kaleche og paaheftede Ruf var helt tæt uden Vinduer. Paa Bukken sad en Kusk i blaa, livréagtig Frakke. Knapperne paa den faldt i det røde og Huens Tresse i det grønne. Paa Almas spørgende Blik mælede den uendelig tvært udseende Kusk:

- Nej det er itte hende, jeg skal ha' med, de' er den a'nen, og pegede med Pisken hen mod Trappen bag ved Alma, der pludselig følte sig skubbet til Side, først af en Bylt Bagage, som en Drager bar, derpaa af et langt, levende Væsen.

- Vognen er til mig, sagde Væsenet, og Alma kendte de store, gule Tænder. - Sikken en Indretning! Den Vogn kan jo ikke noget levende Væsen komme ind i.

Og til Drageren:

- Herre Gud, hjælp mig op! ... Kusken kan jo ikke gaa fra Hestene.

Det kunde Kusken vist meget godt have gjort, om han havde gidet, thi de to gamle brune stod saa rolig

som et Par drøvtyggende Køer og saa ud til at ville blive staaende, saa længe de ikke blev tvungne af Sted.

Drageren sendte et Blik til Kusken, som denne dog syntes alt for dvask til at gide reflektere paa, og sagde, uden at have vundet det eftertragtede Publikum:

- Ja saa maa den Madame eller Jomfru undskylde, at jeg skyder paa fra den forkerte Ende.

216

Frøken Springborg vendte sit Ansigt imod ham. Da Drageren saa Tænderne, tog han Huen af, knappede Ruffet op, og gennem den derved frembragte trekantede Aabning hev han hende ind i det sorte Rum ved et Tag i hver Side i Stedet for det, han havde truet med at anvende.

Da Vognen kørte, søgte hans Øjne til Alma, for om mulig at finde Publikum for en ny vittig Bemærkning, der kom frem i følgende Form:

- Gu' ve', om det gamle Øg ka' tygge Fo'r, men bi'e, det ka' hun, Fa'en e'e mig . . . Hvor sku' elle's den Dame hen?

- Til "Havgaard". Er her ingen Vogn her?

- Den kommer fø'st med Ti'en. De javer ette derovre. Ma'en, han er novet døsig a' sig ... Jo-v . . . der tro'r jeg lige godt, han kommer ... det er den Plet hisset henne. Jeg vé' ette, om den Frøken ka' sé 'en, for jeg ka' kende Fodslaget paa den brunblissede, der gaar fjermer, for den har "Mok" i Benene. Ja Blonk han si'er nok ette saa fælt godt i det, si'en de lave Kornprisers Ti, saa han ka'tte være kørendes som en Kammerherre saad'n som i gamle Dave.

Henne paa Vejen saa Alma noget bevæge sig frem i Taagen som Benene af Torbister i et mægtigt Fad afskummet Mælk. Snart hørte hun Vognen rumle, og den og Tilbehør kom tydeligere frem.

Det var en lille let Vogn med to Stole, den forreste større og bekvemmere end den bageste. En Mand i Pels og brun blød Hat kørte den.

- Sa'e jeg 'et ette nok, sagde Drageren og nikkede triumferende, sa' jeg 'et ette, at det lige godt var Blonk fra Havgaard. Og de' æ', Fa'en e'e mig, ogsaa ham, ja, de' e' 'et s'gu, de' ska' ingen afdisputere mig; nej det ska' der s'gutte, for ham er det. Naa ska' De sel' se, Frøken, om jeg ette faar Ret.

Herren holdt an og hilste med Pisen.

Det var en ganske køn Mand omkring de fyrre, med en stor blond Knebelsbart, flot opadkrummet. Han aabnede et Par lysegraa, tunge og venlige Øjne og med en ret blød Stemme spurgte han:

- Er det Frøken Knudsen? Undskyld, at De har maattet vente . . . Jeg blev forsinket i Byen.

Han sprang af Vognen og hjalp Drageren med Bagagen.

- Jeg tror Frøkenen sidder mageligst og lunest ved Siden af mig paa Forsædet. Vi har en knap halv Mil at køre ... og min Landauer, den er i Stykker.

217

Drageren grinte underlig smørret og sagde:

- Ja de Hjulmænd, det er nogle fæle Sinkebæster. Det er vist over et Fjer'ingaar de har havt med den Landauer at gøre. Ja saad'n har enhver sine Sorger.

Herren havde travlt med at knappe Forlæderet. Han hjalp Alma op, og de kørte.

Drageren saa efter dem:

- Hæ, mumlede han. Det kan blive fornøjeligt nok for Blonk at faa saa'dnt et pænt Pigebarn paa Gaarden, for Kællingen skal jo have Dø'kuller til sine Ti'er. Se, hvor hellens Blonk strænger sig an for at faa Aangdomsmo' sat i de brunblissede! Hæ, hæ, hæ! De passer før for en Gumpekasse eller en Mergelkasse end som for en Jagtvogn . . . Hæ, hæ, hæ! De er ikke bedre end som Præstens gamle "Kuler", men der er ingen, der forlanger, at de ska' spille Komædie i deres Alderdom. Stort ska' 'ed være. Skidt og forbandet er det! Ja, de' er 'ed, saa sandt som jeg vil dø som et kristent Menneske.

Drageren havde Ret. Det gik ikke længe i skarpt Proprietærtrav. De gamle Heste faldt snart af paa den flotte Kørsel, som Proprietær Blonk vilde pirre dem op til. Deres Muler sank ludende mod Jorden, og Fodslaget blev mattere og mattere.

Proprietærens Næse faldt ogsaa, efterhaanden som hans Hestes Mod knækkede, modløst ned mod Forlæderet. Han skottede paa skraa op mod Alma, syntes at føle Trang til at sige noget. Han tog sig i Knebelsbarten, som han syntes at have strammet op "før tilfallet" for at imponere sin Kones ny Selskabsdame. Taagen slappede den. Den blev slapt hængende som paa en længst afskediget Major fra Tiden før Hærloven af 1867.

Han sukkede ud i Taagen. Endelig sagde han, tvingende Ordene langsomt og stakkat frem:

- Ja, nu er vi der snart . . . Tarveligt Hjem, Frøken Knudsen . . . Overretssagfører Springborg har vel sagt Dem . . .? Naa ikke? Hm! Jo, min stakkels Kone er saa svagelig . . . Hm! . . . Er De saadan . . . meget . . . jeg mener - er De meget religiøs, Frøken? . . . Naa heller ikke det? , . . Hm! Ja, ja.

Proprietær Blunk sukkede igen, men denne Gang syntes det, som om Sukket bar en Bekymring op fra hans Bryst og lettede det.

Gennem en Række Længer svingede de ind i en Gaard foran et temmelig langt hvidt Bindingsværks Træhus med to Popler paa 218 hver Side af den brede Indgangsdør, som aabenbart før havde været en Port.

En Karl kom med en Vogntrappe, da Proprietæren alt var sprunget af. Han førte Alma ned i det brolagte forhenværende Portrum, der skilte Vaaningshuset i to Dele, men som nu var blevet en Gang og var muret til ud mod Haven.

Fra en Dør til venstre kom en høj ung Mand ud i det samme. Alma saa Proprietærens Ansigt gøre en sær Vridning og fra et ærgerligt Udtryk med Møje glide ud i et forbindtligt

- Ah, Hr. Pastor . . . naa . . . ja jeg maatte jo hente Frøkenen . . . De véd . . .

- Ja, sagde den tiltalte, Deres Hustru har sagt mig alt.

Alma mødte hans Mine og mønstrede hans Person. Han havde store, brune, dvælende Øjne med en stiv Glans, der syntes at komme dybt inde fra. Et tæt mørkebrunt Skæg dækkede det meste af det lange smalle Ansigt. Selv var han lang og tynd, lidt duknakket. Men alt i alt maatte han kaldes en ret køn Mand.

Han rakte Haanden mod Alma, der tøvede lidt med at modtage den. Paa Præstevis lagde han sin anden Haandflade over hendes Haand, saa den laa som i et Futteral. Hun saa op mod ham.

- Gud være med Dem i den Gerning, De gaar ind til, sagde Præsten og gik hilsende ud.

Proprietæren fløjtede, mens han hjalp Alma Tøjet af. Hun troede at genkende Melodien til en af sin Halvbroder Bertels Yndlingsviser:

"Nu skal Du ha' Din varme Mad".

Han dvælede en Tid med at hjælpe hende. Hans Øjne blev livligere end ellers, mens de gled op og ned ad hendes sunde, fyldig drejede Former, det slanke Liv, de brede Hofter, og, da hun selv havde trukket Handskerne af, ad de hvide, smidige Hænder. Og nu gik det ret op for Alma, at det var en køn Mand: kraftig og fyldig, dog høj og svaj. Det stærke og bløde Overskæg havde ved Siden af sig paa de barberede Kinder og paa Hagen Tegn paa, hvor vældig en Skov der kunde gro ud, hvis den fik Lov til det. Haaret var svært kruset, hang blødt lidt ned over Panden og var klippet tæt over en svær, rød Nakke. Hans svage, bløde Røst, noget vagt i hans Holdning, de noget døsig eller dovne Øjne dannede en sær Kontrast til den øvrige 219 Skikkelse. Han rødmede endog, syntes Alma, da han rakte hende sin store, brungule, men vel formede og omhyggelig plejede Haand med de Ord:

- Velkommen her i Huset, Frøken . . . Nu skal jeg føre Dem ind til min Kone . . . Hun er, desværre . . . ja De har vel hørt det . . . sjældent . . . saadan helt rask. Men Overretssagfører Springborg har anbefalet Dem som saadan et udmærket Selskab for hende, fordi . . . ja - at De saadan . . . jeg mener . . . er ligesom hun selv - saadan temmelig religiøs af Dem.

Alma saa forundret paa ham og sagde:

- Jeg kender næppe Overretssagfører Springborg, har næppe talt to Ord med ham.

- Saa-aa-aa? Ikke? Men det er en klog Mand . . . Jeg troede, at Deres Hr. Broder, Grosserer Knudsen, og Overretssagfører Springborg var . . .

Alma fik atter en irriterende Bekræftelse paa hvorledes der var disponeret over hende, som over en viljeløs Genstand eller et generende Møbel i Dødsboet, der skulde fejles ud. Hun sagde ret haardt:

- Min Halvbroder og jeg kender saa lidt til hinanden.

- Hm - naa - naa-aa. Den store Forskel i Alder ... Naa - De er ikke saadan ... jeg mener saadan overdreven religiøs? Jeg synes, De sagde før ... at

- Nej, det er jeg ikke.

- Ja, Munterhed vil De s'gu ikke finde stort af her, desværre. Nu skal jeg sige det til min Kone, at De er kommen, for hun taaler ikke godt Overtaskelser. Og det kan være at Præsten saadan har kørt hende lidt mør.

Saa betragtede han Alma, men fandt intet i hendes Ansigtudtryk, som tydede enten paa Bifald eller Mishag, paa Sympathi eller Forargelse.

Han gik ind ad en Sidedør, efter med stor Forsigtighed at have drejet Laasens Greb saa lydløst som muligt.

Alma saa sig om. Det var et stort, temmelig lavt Værelse med mange tæt siddende Loftsbjælker. De grønt-oljemalede Vægge havde store falmene Firkanter, der tydede paa, at der tidligere havde hængt Billeder af ret anselig Størrelse. Et elegant stort Nøddetræs Bord stod foran en lang, polstret Sofa med et noget forslidt brunt Fløjelsbetræk og smaa Støvsamlinger i Stopningens Riller og Gruber. Og Proprietæren havde, saa hun nu, mens han havde talt, tegnet Figurer med Fingeren paa Bordpladen. De to kønne Møbler stod og saa sig om efter manglende Fæller i 220 Møblementet, thi det bestod kun af et Par tarvelige Gyngestole og højryggede Rørsædes-dito. De hørte uden Tvivl oprindelig til en Spisestuemøntering.

Der var halvkoldt i Værelset. Den store, hvide Kakkellovn fungerede tungt. En Porcelænsplade var falden af, og lange Sprækker i dens Naboplader truede dem med samme Skæbne. En Messinglysekroner, irret og dunkel i Metallet, skuede som en forarmet Hidalgo fornemt lurvet ud i den uhyggelige Stue. Vinduerne maatte vende ud til Haven, thi nogle Grene tegnede sig som graa Striber i den hvide Taagemasse.

Der lød Stemmer ind. En syntes at tysse eller berolige, en anden at skænde. Af den sidste lød følgende Ord ind i den store Stue:

- Nej . . . nej . . . Lad mig dog være ene . . . Jeg vil ikke . . . jeg kan ikke. Aa lad mig være ene med min Gud og Frelser. Gaa, gaa!

Derpaa en høj Graad næsten som et uartig Barns.

Proprietær Blunk kom ind holdende Hænderne om sine Kinder, som en Dreng, der kommer fra en Afrøfling hos sin Lærer. Men med en vis trodsig Frejdighed sagde han højt:

- Saa skal vi s'gu ha' en tarvelig kold Frokost oven paa den varme. Det vil lide.

Men, som om han frygtede for at have været uartig, rettede han sig strammere og sagde:

- Ja det var dog for varmt at køre i den Pels.

Han aabnede en Dør til et andet Værelse, og Alma saa en Spisestue med faa Rørstole af samme Slags som de i Dagligstuen, ellers var der kun en Buffet, som bredte sig dovent og forlegent i Tomheden. Og Frokosten bestod kun af lidt Spegeskinke, to haardkogte Æg og en Ost saa stor som en lille Møllesten og ikke stort blødere at skære af. Et stort Bondefruentimmer, hvis Udseende tydede paa kronisk Snue, kom ind med Kaffen.

Den baade kolde og tørre Frokost blev fortæret i Tavshed. Husets Herre syntes af og til at have Lyst til at ytre sig, idet han løftede Hovedet og tørrede sin Mund, men saa sank atter Øjnene hen i denne dvaske Resignation, som var deres staaende Udtryk, og Hovedet dukkede ned over Tallerkenen, Proprietær Blunk spiste langsomt og spiste meget. Alma var længst færdig, mens hendes Principal fortærede det ene tykke Stykke Rugbrødssmørrebrød efter det andet. Var det sandt - eller var det 221 Indbildning? Alt var saa tyst, at hun troede at høre det dryppe uden for de tæt duggede Vinduer.

- De skulde nu vel se Deres Værelse, sagde Blunk, da han endelig var færdig og tørrede sig om Mund og Hage . . . Jeg tror, min Kone blunder ... De maa undskylde, at jeg beder Dem om at gaa sagte.

Gennem Dagligstuen gik de sagte listende ind i et ved Enden tilmuret Stykke Korridor, hvor Bindingsværksvæggenes Bjælker traadte skarpt frem som Knokkelapparatet paa en mager Hund. Da de kom forbi den første Dør til højre, tyssede Proprietær Blunk igen, saa ængstelig hen imod den og holdt Haanden for Øret som et Hørerør. Saa aabnede han en Dør, og gennem et hvidkalket Rum, hvor der stod Linnedskabe og et Bord med opstablede Bunker af Skidentøj, kom de gennem et Par halvmørke Kamre ind i et ret rummeligt Værelse.

- Ja her maa De tage til Takke, Frøken, hviskede han . . . Jeg skal kalde paa Dem, naar min Kone kan tage

imod Dem . . . Ja-a-a . . .

Værelset maatte være fugtigt. Thi det falmende Tapetpapir hang flere Steder løst daskende. Møblementet var en Jernseng, et Skab, en Komode, hvorpaa der stod en ussel Gibsminiatur-Statuette af Thorvaldsens Kristus, en forfalden Gyngestol, en Puf og et Par af de evige Rørstole.

Atter maalte han hende fra Top til Taa, fik et fornøjet Glimt i Øjet, sukkede, rømmede sig og gik.

I sløvt Tungsind pakkede Alma ud og ordnede sine Sager saa godt, som Omstændighederne tillod det. Hun var glad ved at have noget at tage fat i, glædede sig formelig til at faa en Fjervinge eller en Støvekost fat, Ting, som hun aldrig tidligere havde gidet røre ved. "Det var jo dog et meget større Værelse end det, jeg havde i København. Det skal nok blive pænt."

Der var lagt godt i Kakkellovnen, der var rart varmt, og den evindelige Taage derude forekom hende at lune.

Noget tungt og dumpt og hurtigt lød ude i Korridoren. Uden at banke paa Døren kom Bondepigen fra Frokosten ind paa sorte Uldhosesokker og sagde:

- Fruen vil snakke med Frøkenen, og det strakst. Ellers bli'r hun saa gal, saa det er noget my'religt, for hun er fælt utid'ig af sig.

Alma trak sorte Handsker paa for at være repræsentativ og 222 fulgte Pigen med Uldhosesokkerne gennem Korridoren. Pigen pegede til venstre, bankede sagte paa en Dør.

- Ja, lød det derindefra.

En Lugt af Kamfer, blandet med andre Apothekersager slog Alma i Møde. Hun saa et blændende Lys fra en stor Hængelampe. I en Fart skelnede hun en stor Jernseng med glinsende Messingknapper, med et broget Silketæppe over og derefter noget hvidt i en stor, polstret Lænestol à la Voltaire og opdagede deri en Skikkelse i kniplingsombølget Peignoir. Lampelyset gød Reflekser over Damens store, kreppe, rødblonde Haar, der faldt ned i to tykke Kaskader over Halsen og det hvide Gevandt.

Et Par trinde, hvide Arme og trinde Hænder med en glimtende Diamantring paa venstre Lillefinger bredte sig ud, og en blød, kælen Røst klang syngende:

- Aa, mit søde Barn! Hvor jeg har ventet Dem - jeg kan sige med sugende Længsel. Kom i Deres nye Moders Favn! Erstat mig det dybe Savn af en kærlig og forstaaende Datter. Alma nærmede sig. Damen rejste sig halvt op og greb hende med Armene, knugede hende ind mod et kødfuldt Bryst og bedækkede hendes Mund, Kinder, Hals og Haar med hede, brændende Kys.

Det kunstige Lys ved Dagen, den bedøvende krydrede Luft i Stuen, den sangagtige Stemmeklang, det varme, det bløde, det hvide virkede paa Alma, som om hun pludselig havde tømmt et stort Glas Muskateller. Damen satte hende paa sit Skød og blev ved at kysse hende og stryge hende ned ad Nakken med en blød, fugtig Haand. Alma saa op i et Par store, noget udvældende, mørkegraa Øjne, ekstatiske i Udtrykket som en i Bønnen henreven Helgenindes eller Madonnas.

- Aa, vedblev Fruen, hviskende Alma ind i Øret. Jeg er nu saa glad og rolig. Frisk og stærkt Blod rinder gennem mine Aarer ... det er Blodet af den, der har forløst os alle . . .

Og med en pludselig Overgang til livlig og hurtig Takt:

- Jeg kendte Dem længe før De kom. De ser ud aldeles, som jeg havde forestillet mig Dem. Jeg har anet, at De har lidt store Skuffelser og i en ung Alder gennemgaaet stor Sjælekval . . . Hvor jeg véd det fra? . . . Ak, jeg har faaet tørre, prosaiske Efterretninger og Fakta, men en poetisk Natur, som er oplyst af Troens Flamme, forstaaer at kombinere og komponere ... En temmelig ordinær Kvinde - nu - for Gud er vi alle elendige og usle - har paa sin Vis fortalt Deres Liv ovre i 223 Præstegaarden paa en ondsindet og uforstaaende Maade, men jeg, jeg stakkels syge og forpinte Menneske, jeg forstod, at der laa en Opgave for mig i at frelse en stridende Sjæl. Jeg samlede da al min Energi og sagde til ham, min Mand: Den Kvinde skal være min Datter, og jeg vil gøre hende til et Guds Barn, til en bodfærdig, men som skal juble ved sin Bod og erkende, at Sorg i Verden er Underbygning for den himmelske, straalende Glæde. Som Jesus elsker jeg dem, der syge og sorigfulde ere . . . Aa, jeg bliver saa mat, min Kraft svinder.

Hun slap Alma, ordnede "sit udslagne Haar i to symmetriske Strømme, lod sig glide tilbage i Stolen og sine Arme hænge løst ned over dens Arme, lukkede sine Øjne og lagde Benene over Kors.

Ja vist var hun smuk: regelmæssige Træk, Ansigtet lidt for svært og fedt, Legemsformerne lige ved at være laskede . . . men alligevel. . . Øjenbrynene tegnede som med en Tuschpencil, Læberne var buede og fine og Hænderne næsten idealt skønne.

- Mon hun sover? spurgte Alma sig selv, da hun saa hende aande dybt med udspilede Næsebor og halv aabnet Mund med Tændernes fugtige Perler skinnende ud i Lyset.

Hvor var det hedt og tungt i dette Værelse, hvis polstrede Møbler og røde Tapet med store gyldne Blomster, klæbet paa udspændte Lærredsfelter, stod i en saa skærende Modsætning til den øvrige Lejligheds afgnavede og dekadente Udseende.

Alma vidste ikke, hvorhen hun skulde vende sig. Hun blev staaende og saa sig tosset paa de røde, tæt samlede Gardiner, hørte sig tosset paa al den Buldren og Knitren i Porcelænsovnen, paa Fruens dybe, næsten snorkende Aandedræt. Var det hele Virkelighed . . . eller en Theaterdekoration?

Fruen aabnede sine store Øjne paa Klem, smilede, nikkede mildt til Alma, vinkede hen mod en Guéridon med Marmorplade og forgyldt Fod, der stod ved Siden af hendes Voltairestol og hviskede:

- Læs det andet Brev. - Jeg mener det næst øverste i Bunken.

Og Udtrykket i Ansigtet med de tilknebne Øjne blev underlig lystigt eller frivolt som paa en Varieté-Sangerinde, der skal til at intonere en alt andet end hellig Vise. Hun føjede til:

- *Lisez, et vous verrez, mademoiselle!*

Fruen sank atter tilbage og syntes at sove.

224

Det var kun et Brudstykke, klippet ud af en større Skrivelse. Alma læste.

- De ser, kære Blunk, at Sagernes Stilling just ikke kan kaldes gunstig, og at det er os umuligt at skaane Dem for Afbetalingen til December Termin.

Der er imidlertid et Middel, hvorved De saa at sige, kan afbetale noget *in natura*, som kan godskrives Deres Konto. Den tiloversblevne Datter af gamle Brolægningsentreprenør Knudsen af dette uheldige Ægteskab, som var den første Aarsag til Boets nuværende Misère, er nu uden Subsistensmidler, og for Øjeblikket kan hendes Broder, Grosserer Laurids Knudsen, i sin prekære Stilling jo intet afse, og den yngre Broders saa at sige kroniske Insolvens er Dem jo bekendt. Jeg foreslaar Dem at tage Frøken Alma Knudsen i Deres Hus, som paa Grund af Deres Frues af mig og Deres Venner saa hjertelig beklagede stadige Svagelighed, kunde trænge til Selskab og Pleje, hvilke altsaa paa den Maade uden kontant Udgift for Dem vil kunne erhverves mod Føde og Ophold. Vedkommende synes at være et meget stilfærdigt Menneske, men under Faderens beklagelig lange Sygdom har hun manglet ethvert Holdepunkt og skal have været kvasi-forlovet med en ung Handelskontorist ved Navn Vaage, hvis Ansættelse i et respektabelt Firma dog ikke forhindrede ham i at søge de for Ungdommen saa demoraliserende Variétéer og der samt andetsteds staa i Forbindelse med mindre heldige kvindelige Eksistenser. En saadan ung Pige vil under en saa religiøs Dames Ægide sikkert snart bringes paa rette Vej. Hun vil blive besørget direkte til Dem, om hvilket De skal faa betids Underretning.

Dermed endte Afklippet.

Under Læsningen var Alma bleven blodrød. Hun havde været under Spionøjne. Det Krapyl vidste om det Forhold, hvorover den dybeste Skam, den mest oprivende Harme blev vakt i hende. Disse Følelser arbejdede i hende, som skulde hendes Bryst sprænges og Stumperne af hendes Legeme ryge til alle Sider som splintrede af en Granat.

- Aa Gud, aa Gud! skreg hun - det første Skrig hun havde udstødt i sin lange Sjælevaande, og sank sammen. Hendes Knæ stødte haardt mod Gulvet. Hun maatte opmande den sidste Modstandskraft for ikke at falde helt hen som et dødt Legeme.

225

Alma følte noget fugtigt paa sin Pande.

Fru Blunk havde rejst sig og begyndte at kærtegne Alma.

- Deres Sjæl raabte . . . Deres Sjæl længtes som Hinden efter Vandbækkene . . . Jeg siger Alma til Dem! Min Datter . . . min Søster, mit Barn . . . vælg . . . hvad vil De være? . . . Læg Deres Hoved i mit Skød! Som Jesus elsker jeg de sorrifulde . . . Kys mig!

Hun kyssede Alma med fugtig sugende Læber, sank saa tilbage i sin Lænestol.

Alma vidste ikke, om hun sad, laa eller stod, om hun sov eller vaagede. Saadant noget som dette havde hun aldrig oplevet. Hun vaktes ved, at den samme bløde, søvnige, syngende Røst som før slog om i en hastig Takt og et verdsligt Foredrag, da følgende Ord gik ud fra Lænestolens polstrede indre:

- Var han saa smuk, den unge Mand? Hvad? Dejlig? Bedaarende? - Hvad - dæmonisk? . . . Fortæl mig lidt om ham! . . . Aa nej, nej! Jeg vil ikke høre det ... Jeg er Deres Moder . . . Deres Opdragerinde til Kristum . . . Jeg har været Lærerinde, skal jeg sige Dem ... en Præposition, der betegner en Bevægelse, har Akkusativ efter sig ... Ha ... ha! ... Naa . . . naa:

Visselulle nu Barnlil,
sov nu sødt og sov nu længe,
skønt Din Vugge stander stil,
uden Dun og uden Gænge.

Nej . . . bliv vaagen . . . ! Nu skal De høre! Jeg har altid Trøsten ved Haanden, fordi jeg véd, at den kun findes ét Sted . . . Rejs Dem, Barn!

Og med en Kraft som en helvoksen Karl hev hun Alma op med de Ord:

- Gud er stærk i de svage - og satte hende i Stolesædet, saa Træet knagede derved.

Hun tog et nyt Testamente ud af den lille Bogstabel paa Guéridonen, slog op, rakte Alma Bogen og sagde myndig:

- Læs! idet hendes hvide Fingre angav Stedet.

Det var i Johannes-Evangeliets indskudte uægte Kapitel om Kvinden, der var grebet i Hor, og det berømte Replikskifte mellem Jesus og Farisæerne om, hvorvidt hun skulde stenes, hvor Oprinet ender med Mesterens Ord til Kvinden: Gaa og synd ikke mere!

226

Da Alma havde endt sin næsten uørlige Læsning med de klassiske Ord, rejste Fru Blunk sig igen, trak hende trods et uvilkaarligt Modstandsforsøg hen paa sit Skød, tog hende om Hovedet og tvang det tilbage som for at se ret fast paa hende. Efter et Øjeblik Forløb lukkede hun Øjnene til, smilede og hviskede:

- Men saa vidt kom det jo ikke med Dem . . . Vel? . . . Nej. Og ser De, naar Herren tilgav en saa stor Synd og aabenbart har stillet den ulykkelige Kvinde højt over hendes Anklagere, hvor meget mere vil han da ikke hos Dem tilgive Kødets Fristelse, som De jo overvandt - ikke? Aa, se hvor bly hun er, det lille Lam! Ak, ja, det er mig, der nu glemmer, at De er et Barn ... ha, ha ... men med for Resten meget udviklede Former . . . Jeg skal sige Dem: Jeg har saa mange Interesser . . . ogsaa Interesse for Plastik, saa meget som det er en kristen Kvinde tilladt.

Hun lod Haanden stryge op ad Almas faste Overarm, kneb kærtegnende i den indre faste Muskel og sagde:

- *Solidement bâtie!* Kan De Fransk?

Alma rystede paa Hovedet og hviskede med en forkrammet Fugleunges ynkelige Pip:

- Jeg har aldrig lært det ordentligt . . . lidt kan jeg.

- Det var jo mageløst, udbrød Fru Blunk, slap Alma og klappede i sine Hænder. Jeg savner saa tidt en pligtmæssig Livsgerning, som ikke er for svær for den Mathed, Gud har straffet mig med som en Pæl i Kødets lig Apostlen Paulus. Jeg vil hver Dag læse Fransk en Time med Dem. Aa, jeg skal glæde mig over Deres Fremskridt, som en Moder over et sundt og smukt Barns Vækst. Ak ja.

Fruen skjulte en Gaben med Haanden og sagde:

- Bliv ikke utaalmodig, mit Barn - De maa bære over med den skrækkelige Træthed, der aldeles pludselig kommer over mig. Jeg maa sove. Det skulde De ogsaa gøre. De maa jo være ødelagt af den skrækkelige Rejse . . . Aa, jeg takker den gode Gud for denne Halvblund, jeg kan ligge i. Da svæver der et Tog under mit Øjelaag, og jeg ser alle de hellige Skikkelser, Jesus, Apostelskaren drage levende forbi med straalende Guldglorier, mens dejlige Hymnetoner suser for mine Øren og dysser mig hen - o! Det er en Forsmag paa den evige Glæde i de himmelske Boliger. Lad mig være en Tid uforstyrret mellem dem ... lad mig høre Himmeriges Klokker ringe som den fromme 227 Dronning Dagmar før sin Død ... Ja jeg dør ogsaa snart. "Mig længes efter de Sjæle."

Alma beredte sig til at gaa, da Fruen pludselig slog sine Øjne op og sagde:

- Kom blot, naar jeg lader Dem kalde; ellers ikke. Jeg er ikke altid saa blød og god som nu. Pælen i Kødets kan gøre mig ond og hidsig. Og saa græder jeg timevis af Anger. Men mod Dem vil jeg være sød og kærlig, og til Dem vil jeg opspare alt det gode, der rummes i min stakkels syndige og forpinte Sjæl.

Da Alma strøg forbi Guéridonen, faldt hendes Øje paa det gule Omslag af en Bog, der var bleven afdækket, da Fruen havde taget det øverst liggende ny Testamente ud af Bunken. Alma læste de store Bogstaver:

ADOLPHE BELOT:
MADEMOISELLE GIRAUD, MA FEMME.

Hun tænkte, mens hun gik ud af Døren:

- Det var da en underlig Titel.

Hun drog sit Vejr med et saa dybt Aandedræt, at det blev et Suk. Denne Kvinde havde rent forskræmt hende. Hun havde Lyst til at løbe sin Vej . . . Men hvorhen? Hun var mere ene og forladt end nogensinde.

Graaden stod hende i Halsen, da hun gik gennem Dagligstuen, og da hun kom ind i Spisestuen, overmandede den hende, og en høj Hulken brød sejrriig frem.

- Puh! lød det i det halvmørke Værelse.

Alma saa nu Proprietær Blunk sidde ved Bordet, hvor Frokosten endnu stod anrettet, og skære sig en forsvarlig Skive Spegeflæsk. Hun maatte passere lige forbi ham, hvis hun vilde ind i sit Værelse, standsede og turde ikke gaa videre.

- Trænger De ikke til en Bid Saltmad? lød Proprietærens Røst, meget blidt og næsten frygtsomt. Ser De, jeg har set mig lidt om i Staldene ... og De har jo - hm været derinde . . .! Jeg mener ovenpaa saadan indelukket Luft gør noget salt godt. De talte længe med min Kone? . . . Var hun . . . saadan . . . "aufgeregt"?

- Fruen var meget livlig.

- Og vil nu sove?

- Ja.

- Hm! Præsten har været her og har vel strammet . . . jeg mener . . . flammet hende op til Andagt og saadan noget . . .

228

Saa hun er vel træt, Stakkel . . . Naa De skal ikke have en lille Bid? ... Ja, ja! ... Jeg har været inde i Deres Værelse og tilladt mig at sørge lidt for Deres Kakkellovn. Nu tror jeg nok, der er rart varmt. Og saa har jeg ladet flytte en Sofa derind. Den er ikke saa pæn, som den skulde være, men den er dog bedre end slet ingen Sofa.

VI.

I flere Dage saa Alma intet til Fru Blunk. Det hed sig, at hun laa og ikke vovede at tale.

Proprietæren var faamælt som før. Naar han stoppede op i en Replik, fortsatte han den paa sin Vis ved at fløjte.

Alma traf ham kun ved de tarvelige og af meget ensformige Retter bestaaende Maaltider. Stundom hørte hun en Vogn rulle ud af Gaarden og saa Proprietæren køre ud alene, pelsindhyllet og dampende af Kørepiben med det uhyre Træhoved.

Hun hørte ham stundom gaa frem og tilbage i "Kontoret", en lille Stue ud til Gaarden, og hans Gang ledsagedes af Suk.

Naar hun kom i Nærheden af Køkkenet, lugtede hun af og til, at der blev stegt Vildt, men det var altid uden for de sædvanlige Maaltider. En Gang saa hun den store Bondepige, stadig gaaende dumpt paa sine sorte Uldsokker, bære en Bakke ind til Fruen. Foruden det tildækkede Porcelæn stod der en halv Flaske Vin paa Bakken.

Langsomt og tungt sneglede Tiden forbi Alma. Hun, som ellers ikke havde været synderlig flittig med Hænderne, sad nu hele Dagen ved Vinduet i sit Værelse ud mod den taageslørede Have og syede, hæklede,

broderede, som hun skulde tjene Føden ved Dagløn.

En dump Stilhed rugede over det hele Hus. Dørene aabnedes eller lukkedes, saa tyst, som om den, der aabnede og lukkede, selv sagde "tys", hver Gang det skete. Og evig dryppende Taage derude!

En Dag sagde Proprietær Blunk ved Frokosten med den evige Spegeskinke, da han mente at læse et Spørgsmaal i Almas Øje:

- Rent splintrende galt . . . Hun dør vist fra mig.

229

Han brast i Graad, den store, stærke, kønne Mand. Graad smitter ligesom Latter. Alma kom ogsaa til at græde. Men da blev Proprietæren helt forlegen eller graven.

- Ja, hvad Fa'en kan det hjælpe, sagde han, rejste sig, tørrede sig om Munden med Servietten og gik ud uden at afvente Pigen paa Hosesokkerne og Kaffen. Alma var alene, da hun kom.

Pigens umeddelsomme Væsen havde ikke opmuntret Alma til at henvende et Ord til hende.

Denne Gang saa Pigen sig om i alle Stuens Hjørner, og da hun havde forviset sig dm, at Alma var ene, lod hun sine Hænder falde ned paa Hofterne og drog et Par dybe Suk. Suk syntes at være Livsomkvædet i dette Hus.

- Ja, sagde hun, som hen for sig. Nu skaber hun sig værre end nogensinde derovre.

- Er det saa daarligt med Fruen?

Som om der var gaaet Hul i en tæt tillukket Blære, fusede Ordstrømmen ud af den store Pige i en Lokaldialekt, som det vilde være trættende at gengive nøjagtigt:

- Hun fejler s'gu ingen Ting. Hun sover som en Stud, æder som en Fedeso og "møjer" sig som en Spædekalv. Ja, jeg siger det akkurat, ligesom det er. Den sorte Præst han tror nok, at han kan mane hende, men han, han gør hende mere rundtosset end hun før var, naar han kommer og lægger Skrifterne ud for hende. Andre Mennesker og Manden med maa gnave Ben som Hunde, og hun skal fyldes med dyre Fugle og endnu dyrere Vin og æstimerer ikke bajersk Ø1 mere end som Vandet ude i Møddingepølen. Og saa har hun saadan en herlig Mand, der slider som en Karl og aldrig drikker sig fuld, "udentagen" naar hun har plaget ham Sjælen ud af Livet.

Alma havde nok lært det Dogme, at pæne Folk ikke skal familiarisere sig med Tyendet, men Trangen til at høre menneskelig Tale efter den lange Tavshed og Ensomhed fik hende til at glemme sin Værdighed. Hun spurgte:

- Hvad fejler egentlig Fruen?

- Ikke andet end det, at hun er taav'lig ligesom en "ovsen" Ko.

Alma rejste sig og vilde gaa ind, men Pigen skrævede langt til Siden som en stor Ildtang og stillede sig lige i Døren til Almas Værelse.

- Hun er Datter af en fæl fornem Fader, der nok var Kammerjunker eller saadant noget, men han stjal nok af Kongens 230 egen Kasse, siger de, og derfor skar han sig vel dybt, da han skulde balbere sig, og saa var Aanden ude af ham med det samme. Saa maatte hun tjene paa Herregaarde som Skolelærerinde, og saa tog hun vor Mand. Han havde Penge nok, og her kom baade Grever og Baroner og Skidt og Møg og aad og drak, saa det var noget ræddeligt. Og saa sank Hveden i Pris, og saa kom det ene, og saa kom det andet, og da her ikke var noget mere at æde, og ingen Drikkesorter i Kælderen, saa blev alle de fine Bø'stenbindere herfra, som godt var.

- Og nu kommer her ingen?

- Jo, der kommer jo den gamle Præst og hans Fruentimmer saadan snavlende til Tider og saa han den unge Kap'lan, han den lange, som Frøkenen saa den Dag, De kom. De siger, han kan mane Folk ned i Helvede; det skal jeg ikke sige noget om, men det véd jeg, at han gør Folk taav'lige med alt det Dævelskab, og man kan være simpel nok paa Forstanden i Forvejen, saa jeg vil s'gu'tte miste den Smule, jeg har, og la'r heller vær' at gaa i Kirke, for mens den gamle Præst havde sit Vejr, saa snakkede han pænt, saa man var helt gla' ved sig selv, naar man havde hørt ham, men nu har han i de mange Aar snakket Vejret ud af Livet paa sig og hvæser som en udlevet Gase. Det er ellers Synd for ham, for det er "værkelig" en yndig gammel Mand at se paa og har saadan et mildt Øjesyn, men Kap'lanen han glør paa Folk som en Raabuk i dens gale Tid. Hvad kan det saa hjælpe, at han har saadant et pænt sort Skæg ligesom en Korporal eller General eller saadant noget? Nej, det kan det s'gu da itte ... Ja, Frøkenen skulde ellers ha set dette Hus for en halv Snes Aar

siden. Naa da, da, da! Stuerne var saa fulde af Møbler, at et voksent Mandfolk knap kunde spytte uden at ramme Fløjlsbetræk og al Slags broderede Sager, som laa og flød hen over dem. Men se, efterhaanden som Hveden faldt, og siden den Prokurator fra København, ham, Springpaa, eller hvad han hedder, som er Broder til den lange Humlestave, der ligger halve Aar ovre i Præstegaarden og æder, jeg siger, siden han den Springpaa satte Penge i Gaarden, og siden det blev rent taav'ligt med Hveden, og siden Fruen rendte mere og mere avet om, saa røg Møbler og Betræk og Skilderier ud af Stuerne og Vinflaskerne ud af Kælderen og Rævensbenssteg og andre Sulevarer ud af Køkkenet og de fire Piger blev til mig og saa en snottet Tøs, som ikke er til andet end til at skælde ud for det værste, der er til paa Jorden ... Ja, hvis Frøkenen vilde 231 komme en Smule Øjeblik ud i Køkkenet, saa skal De høre et Syn, som er forskrækkelig at tænke paa, og som det bare linder en Smule at snakke om for saadan en som mig, for Avlskarlen siger bare hold Kæft! til alt, hvad man siger til ham. Det vil sige, naar han er gal i Hovedet, for naar han er glad, eller han er fuld, saa griner han og siger: Ka' Du holde op med at knage, Din gamle Høvlebænk! Saa det er rigtignok en stor Glæde for en anden en, der altid skal gaa og tie ligesom en stivmulet Hoppe, at snakke med en Dame, der ræsonnerer saa fornuftigt, som Frøkenen nu gør.

Alma følte det formelig som en Lindring at høre paa den store Piges Vrøvl. Det var dog noget levende i de døde Rum, denne knagende, tørre Stemme, der gjorde Avlskarlens Lignelse ret forklarlig.

I Køkkenet hørte Alma hende opramse Navnene paa de Kar og Redskaber, der havde fyldt de tomme Pladser, som nu gabede ned fra Tinrækken og fra mange Kroge paa Væggene. Da hun pegede op paa en saadan Krog, brast Pigen i Graad og sagde højt hulkende:

- Der hang en mageløs stor "Kastrolle" af Kobber, et dejligt gammelt Stykke, som det var en stor Glæde at polere, for den kunde komme til at skinne som det bare røde Guld.

Der hørtes en skinger Klokkelyd, der blev heftigere og heftigere.

- Saa, nu er Fa'en igen los, sagde Pigen ... nu ringer hun, som Huset skulde falde ned . . . den Fiskefrikadelle!

Hun satte i tungt Luntetrav og kom tilbage i usædvanlig Fart og sagde pustende:

- Frøkenen skulde ind til Fruen, og det straks . . . Skynd Dem, ellers bliver vi begge to ulykkelige.

Alma traadte ind til Fru Blunk med bankende Hjærte.

Fruen sad i Lænestolen i Peignoir og med udslagent Haar som sidst og bredte Armene ud. Hendes Øjne straaledede, der laa en Art Forklarelse over hendes smukke Træk, som kun skæmmedes af for stor Kødrighed.

- Mit stakkels Barn! De maa have savnet mig. Har De ikke længtes en lille, bitte Smule efter mig?

Alma var nødt til at svare Jo.

- Ja, De er sød og huld, som Deres Navn siger. De er ikke Spor af bitter paa mig?

Alma var nødt til at svare Nej.

232

- Da har jeg været bitter paa mig selv. Aa, hvor jeg har lidt! Læg Deres smaa Hænder paa mine Tindinger! Føl, hvor de brænder og banker!

Alma kunde hverken mærke, at de brændte eller bankede. Fru Blunk vedblev:

- Jeg har i mange Dage følt Kærligheden blive kold i mig. Jeg kunde ikke finde paa et ret kærligt Ord til Dem. Men jeg Daare! Jeg søgte Kilden til Kærlighed i min egen syndige og forpinte Sjæl i Stedet for i det hellige Ord.

Det ny Testamente kom frem, og Fruen læste Kærlighedshymnen i 1. Kor. 13: Om jeg end taledede med Menneskers og Engles Tungemaal, men havde ikke Kærlighed, da var jeg et lydende Malm eller en klingende Bjælde o. s. v.

Ja, hun læste brillant! Stemmen klang som sagte Musik og blev brugt med næsten dramatisk Færdighed. Den steg og faldt kunstnerisk, de skønne Ord kom alle til deres Ret, hendes Øjne beduggedes, og som en stærk Finale i et Musikstykke klang Kapitlets Slutningsord:

"Saa bliver da Tro, Haab, Kærlighed, disse tre; men størst blandt disse er Kærligheden."

Alma blev virkelig rørt, og hendes Øjne fyldtes med Taarer. Hvor var Fru Blunk dejlig! Og saa da hun var færdig og sad nedsunken i en salig Henrykkelse.

En Vogn hørtes rulle ude i Gaarden. Fru Blunk fór sammen med et Skrig.

- Jeg vil ingen se! Bliv hos mig, stønnede hun . . . Men hvem er det? Nej gaa ikke! Jeg kan ringe paa Mette, der kom ind og sagde:

- Det er Kap'lanen!

- Ham maa jeg modtage, sagde Fruen - bed ham vente, til jeg er paaklædt. Aa, De hjælper mig nok, lille Alma.

I en Fart blev de udslagne Lokker nogenlunde ordnede ved Hjælp af et Baand, saa de kun faldt ned over Nakke og Ryg. Fruen rejste sig med ungdommelig Raskhed, hjalp sig selv i en vid, ulden, sort Kjole, spændte en bred, gul Læderrem med Staalspænde om Livet, saa stramt, at hendes svære Bryst helt fyldte det forreste af Kjolelivet. I sin Iver slog hun til Almas Hænder, naar hun vilde hjælpe hende, saa sig om med et rask Blik, opdagede den gule, franske Bog paa det lille Bords Plade, rev den ned paa Gulvet og besørgede den med et Spark ind 233 under Lænestolen. Hun lo kort, løftede Pegefingeren og sagde til Alma med Efterligning af en Skolepiges Diktion:

- Ikke sladre, lille Alma! Det er en af den kære Pastor Kristensens smaa Særheder, at han hader Fransk ligesom Ammen i "Barselstuen" Latin og Græsk.

Hun fniste tøseagtigt. Alma vilde gaa, men Fruen sagde myndig:

- Bliv! -

VII.

Pastor Kristensen traadte ind, lang, kroget og sort. Hans mørke Øje sendte i Forbigaaende et Blik paa Alma og derpaa et paa Fruen, idet han hilste hende. Fruen forstod det Spørgsmaal, der laa i Øjekastet. Hun smilede lidt og sagde:

- Ja, hun er af vore.

- Hm - naa -? lød det langtrukket fra Præsten.

Alma tænkte:

Hvad mener hun med det?

Hun maatte atter yde Fru Blunks dramatiske Talent en tavs Hyldest. Den malerisk bodfærdige Helgeninde sad nu som en artig lille Pige i sin uldne Kjole og det nedredte Haar med den uskyldige Pandeskilning.

Hendes Profil vendte mod Præsten, saa det hele Ansigts Fylde ikke faldt i Øjnene.

- Hvorledes har De det med Jesus? spurgte Pastor Kristensen Fruen.

- Jeg har i længere Tid ligget i Vaande og længtes efter ham, svarede hun. Det var mørke Stunder, da han syntes at svinde længere bort, jo mere jeg søgte.

- Ja, det er en af Djævelens Kunster at gøre Menneskene lunkne i Troen. Hvad er det, hun hedder, den unge Pige der?

- Alma Knudsen.

- Rigtig. Jeg har hørt det, Maaske De alt ogsaa har erfaret

denne Smerte i Sjælen, ikke at kunne finde Jesus i Deres Hjærte.

Alma blev ildrød, vidste ikke, hvad hun skulde sige. Hun 234 troede at se et Smil svagt antyde sig paa Fruens røde Læber, mens Øjnene bevarede deres fulde Troskyldighed.

Pastor Kristensen sagde til Alma:

- Lær i Tide at uddrive Djævelen af Deres Kød ved megen Bøn og Faste ligesom Fru Blunk.

Alma maatte kæmpe med Mindet om Duften af det stegte Vildt, som den store Mette bragte Fruen.

- Men nu er Jesus atter hos Dem? spurgte han Fru Blunk. Ret inderst i Deres Hjærte?

Fruen smilede kælent-ydmygt op til ham og sagde:

- Ja. Jeg har lige nu forelæst den lille Alma de hellige Ord, han taler gennem hans udvalgte Apostels Pauli Mund.

Hun pegede paa det opslaaede ny Testamente.

Præsten rynkede sine stærke, sorte Bryn, saa de løb sammen.

- Det Sted, hvor herligt det end er, er De ikke stærk nok i Troen til at vælge. Jeg skulde kende Dem daarligt, hvis Djævelen ikke brugte Dem til med Snedighed at fortolke disse Ord, saa at De bruger Dem til at trøste Dem med, som om alt var godt, og De havde Fred og ingen Fare. For Dem gælder det om stadig at staa paa Vagt mod den, der anfører Aandevæsenerne under Himlen - Djævelen. De skal Dag for Dag ruste Dem med de Vaaben, De skal omgjorde Deres Lænd med Sandhed, iføre Dem Retfærdighedens Panser, ombinde Deres Fødder med Kampberedthed fra Fredens Evangelium, gribe Troens Skjold for at udslukke alle den ondes gloende Pile, tage paa Dem Frelsens Hjælm og Aandens Sværd - Efesierne 7, 12 og følgende . . . De skal læse om de Rædsler, som Apostlen fra Patmos udslynger mod Verdens forfærdelige Synd og Ondskab, dem han hørte fra Herren i den fodsides Kjortel, med Guldbæltet om Brystet, med syv Stjerner i sin højre, medens et skarpt Sværd stod ud af hans Mund, og han skinnede som Solen i sin Kraft. De skal læse om det sjette Segls Brud, efter hvilket Jorden skælvede, Solen blev sort som en Haarsæk og Maanen rød som Blod, Stjernerne faldt ned paa Jorden, og Himlen veg, lig en Bog, der sammenrulles. Skælv saa for Lammets Vrede. Lad Basunernes Torden knuse Deres Sjæl med Angst. Fly da i Aanden ned i Fortvivlelsens vide Ørken og sørg, græd over Deres Synd! Har De ikke selv bekendt, hvor dybt De var falden i Synd, at Lysten har brændt, i Deres Kød, at De har tilbudet Dyret med de syv Hoveder? Har De ikke?

Han tog i hendes Skulder, rystede den og vedblev: 235 - Som Babylon, den store Skøge, har De bolet med Verdens Konger: med Forfængelighed, med Blødagtighed, med Løgnagtighed, med Dovenskab, med hedensk Kunst og Visdom.

Fruen vred sig som en Orm, mens den store, haarde og stærke Haand bestandig bearbejdede hende. Hun stønnede:

- Ja men jeg har jo arbejdet og arbejder stadig paa min Saliggørelse i Frygt og Bæven.

- Aa, hvad gør De! Nu siger jeg Dem: Staa op, tag fat i Deres daglige Gerning og læs hvad Apostlen siger om Kvinden 1. Kor. 7. Gør en Trælkvindes Dont stille, mens Sorg over Verdens og Deres egen Synd brænder i Deres indre . . . Gør det endnu i Dag! Saa farvel . . . jeg skal til Onsløv Skole og prædike for de hellige der . . . Farvel, Alma ... De maa komme i Kirke paa Søndag, saa skal jeg siden tale med Dem om Deres Sjæls Frelse.

Pastor Kristensen gik ud efter at have givet hver af Damerne et Haandtryk af begge sine Haandflader.

Fruen sad et Øjeblik med Haanden for Ansigtet. Saa sprang hun op, let som en Kat og sagde:

- Herligt . . . Det er som en kold, kraftig Straaledouche, der giver Styrke, Mod, Omløb og Varme i Blodet efter først at have stivnet det til Is. Nu skal De se, hvor den har styrket mig! Hvor Guds Ord faar levendegørende Kræfter i den prægtige Mands Mund!

Hun trak Støvler paa sine Fødder, surrede Nakkehaaret sammen i en stor Knude, tog ud af Skabet et snehvidt Forklæde med rød Bort og Kniplinger om Smækken, bandt det om sig og sagde:

- Kom Alma! I Dag arbejder vi i al Ydmyghed paa ringe jordiske Ting. Men De skal se, hvor Herren lægger sin Velsignelse deri . . . Siden saa angrer og beder vi sammen . . . Nej det er sandt - ikke før jeg har holdt mit Løfte, at læse Fransk med Dem. Aa, De skal blive *une petite Parisienne*.

Den tunge, dovne, bløde Røst, som kun fik Kraft og Klang, naar hun læste op, lød nu i hurtig Takt som en glad Fuglekvidder.

Hun saa sig i Spejlet, nikkede ad sit Billede, syntes at finde det saare godt, tog Alma om Livet, og mens hun nynnede Valsen af "Faust", dansede hun med hende gennem Mellemværelset ind i Spisestuen, hvor den store Mette var ved at lægge Dugen paa til Frokostbordet.

Mette saa flygtig op, uden at der fortrak sig en Mine i det brede Ansigts uforstyrrede, dvaske Udtryk.

Alma hørte hende mumle:

- I Dag er 'ed nok Søndenvind.
- Sagde Du noget, Mette? spurgte Fru Blunk.
- Næ-æ-æ-j, sagde Mette; jeg sa' itte novet.
- I Dag skal vi have en ekstraordinær Frokost, Mette, sagde Fruen. Hvad har vi af Madvarer?
- Itte novet, svarede Mette.
- Snak, gamle tro Sjæl! Vi maa have en And i Huset.
- Ja til Middag.

- Naa, saa spiser vi den til Frokost. Steg den . . . Kan De se, Alma, jeg véd paa en Prik, hvad der er i Huset. Præsten har Ret. Gud er ogsaa i det smaa og ringe, i en Husmoders trivielle Gerning. Staar der ikke skrevet: Sørger ikke for, hvad I skulle æde og drikke, thi det skal gives Eder i samme Time.

Alma kom til at le, hun mærkede, at Fruen citerede falsk.

- Saa, nu maa De med ud i Køkkenet. De skal jo ogsaa lære Husholdning hos mig. Var det ikke Meningen? Kom, mit Barn!

Saa gik det ud i Køkkenet. Fruen fór om, vims som en hvid Mus i et Bur, tog selv fat paa at gøre Anden i Stand med opsmøgede Ærmer, morede sig over, at hendes hvide Hænder og Arme overstænkedes med det brune Blod af det slagtede Dyr, sugede en Gang Blodet af med Læberne og sagde:

- Hvis jeg ikke var bleven religiøs, var jeg bleven en blodtørstig Kvinde, en Messalina, en Brynhilde, en Fredegunde, en Hervør. Jeg er, kort sagt, en meget sammensat Natur.

Mette stod bagved, beskrev med sin Finger en Kreds paa sin Pande, saa hen paa Alma og mumlede:

- Hun er rundtosset!

Fruen lagde selv Anden i Stegegryden, skrællede Kartofler, lavede Sauce, gav saa Mette Ordre, rensede sine Hænder og Arme i Vasken, skreg, da hun mærkede det iskolde Vand, og sagde:

- Atter en Isdouche! Fortsættelse af Pastor Kristensens Prædiken! . . . Alma . . . Tro ikke, jeg spotter, jeg aner en dyb Harmoni i Tilværelsen, en Sammenhæng, en Traad, ledet af Guds Finger . . . Her er Støveklude! Hjælp mig, Alma! Alt i Huset skal skinne blankt som det pure Guld, naar min kære velsignede Mand kommer hjem.

237

Det resterende Køkkentøj blev taget ned. Fruen, Alma og Mette og en ganske ung opløben Tøs, skurede og pudsede. Saa fór Fruen med Alma i Haanden ind i Stuerne, hver med sin Støveklud og Fjerving. Fruens Hænder og Arme arbejdede i blændende Fart. Hun besteg Stole og Sofa, fejede Spindelvæv ned med en lang Kost, støvede, bankede, saa Skyer stod ud, aabnede Vinduerne for den kolde Taage, paastod, at Luften gav hende herkuliske Kræfter. I utrolig kort Tid var Stuerne rensede og Bordet dækket, da Proprietær Blunk kom.

Han saa sig om uden at røbe Overraskelse eller Glæde. Men Fruen sprang hen imod ham og saa opad ham som en kælen Hund, krystede, kyssede og krammede ham, uden at ænse hans sørgmodige, tunge Mine.

- Min egen, søde Ven! Pastor Kristensen har været her.

- Naa, har han det?

Han har paavist, at jeg har syndet imod Dig, fordi jeg ikke hver Dag raader over det Kærlighedsvæld, som Du fortjener, at jeg udøser over Dig, Du gode, fromme Sjæl! Du stille Martyr! Harmoniske, dybe Natur!

Proprietæren slap endelig ud af sin Frues kvælende Favntag og Kærtegn og rettede paa sit Haar og Skæg som en forpjusket Fugl paa sine Fjer.

Fruen stillede sig foran ham, holdt ham med Armene paa hans Skuldre i nogen Afstand fra sig - og Alma maatte tilstaa for sig selv, at hun saa bedaarende ud.

Det lysnede i Mandens Øje, der gik som et Solglimt over hans Ansigt. Nu syntes Alma, at det var et meget smukt Par.

Han greb hende om Livet, løftede hende i sin stærke Arm og kyssede hende paa hendes hvide Nakke under den mægtige, flettede Knude.

Hun sagde til Alma:

- Ser De, mit Barn! Tag dette til Eksempel, naar Gud har vakt Elskoven i Deres Hjærte, og denne Elskov er bleven til Ethik i et kristeligt Ægteskab ... Se, Karl ... se!

Mette kom nu med Anden. Og kvidrende løb Fruen ind i sit Værelse og kom tilbage med en Flaske Vin i Haanden.

- Det har jeg sparet op til af Husholdningspengene. Det er Madeira. - Sig saa, at Du har en sød, lille, økonomisk Kone, Karl.

Der spistes med en Appetit, der navnlig for Proprietærens Vedkommende næsten var glubende.

238

- Ser Du! det klarer op! Solen kommer med Glans og skinner ned paa det af Gud mest velsignede Ægtepar, dens Øje har set, raabte Fru Blunk, svang sit Glas, hvori den gyldne Vin blinkede med Sølvreflekser, og pegede ud mod Haven.

Taagen flød hen i store, flossede Masser, Himlen afslørede sig blegblaa. Træernes Konturer fik Form og Liv. Vinden ruskede i Grenene, saa de klaprede. Det vaade Græs skinnede, overstrøet med lyssugende Perler. Det sortebrune Muld svulmede op i Gangene. To hvide Kirketaarne rejste Takkegavlene op i Luften, frejdigt skuende ud over den flade Egn. Popler og Pile svajede, der var Liv og Flugt i alt. Som en kaad løssluppen Dreng hvinede Stormen gennem Gaard og Have.

Fruen sang med en Jubeltrille med opløftet Glas:

Kølige Druer,
Kærligheds Luer,
o, hvor I atter bestorme mit Bryst!

rev sig ud af Mandens Favn og raabte:

- Mit Flygel! Mit Flygel! . . . Ak, det er her ikke mere. Det er ofret paa min kostbare Sygdoms Alter som et Brændoffer til Barmhjærtighedens Gud. Aa, Karl, Karl! Hvorledes skal jeg gengælde Dig al Din Kærlighed og Opofrelse? . . . Aa, Du skal se, hvor jeg skal være sparsommelig og mindes Apostelens Ord, at Manden er Kvindens Hoved som Kristus er Menighedens! . . . Vi skal nok faa Raad til et nyt Flygel . . . Ikke sandt, Karl, jeg faar et nyt Flygel? Det skal være det sidste Glas Vin, som drikkes i dette. Hus. Jeg vil leve af Rugbrødssmørrebrød uden Paalæg, af Vand; jeg vil vænne mig af med Kaffe og The, indtil jeg faar et Flygel igen, hvorpaa jeg kan tolke min Fryd for Herren min Gud og over det herlige Liv, han efter sin fra evige Tider fattede Beslutning har udkaaret mig til.

Hun sank atter til Mandens Bryst. Alma vidste først ikke, hvor hun skulde gøre af sine Øjne, men uvilkaarlig droges de hen til det tæt omslyngede Par, og hun tænkte paa de Dage - det forekom hende, som det var hundrede Aar siden - da hun øm og troskyldig havde omfavet den Træblok, Alfred Vaage.

Hun saa Fru Blunk bide sin Mand i Øreflippen.

Hun sagde:

- Tak Pastor Kristensen! ... De gav mig en Indsprøjtning af varmt Blod, og med et Ryk tog hun fat i Manden og trak ham med sig ind i sit Værelse.

239

Den store Mette var kommen ind fra Køkkendøren, uden at nogen havde lagt Mærke dertil. Hun stod i Døraabningen stiv som en Skildvagt. Da Ægteparret var forsvundet, brød der et tørt Grin ud gennem hendes Næse.

- Naa da, da, da! Ja hun kan suge ham ud til den sidste Draabe, den Sat'en. Og det la'r hun unge Tøse som os to se paa! . . . Hæ? De har ellers ikke ladet andet tilbage af den And end Skroget ... Nu faar hun ikke andet til Middag end det, for der er ikke andet . . . Hun holder ellers mere af at flænse i skært Kød end af at gnave Ben . . . Hæ! Ja, saadan er hun nu indrettet.

Alma gik ind til sig. Hun følte sig hed i Hjerne og Blod.

Solen stod nu højt over Haven, hvor Stammer og Grene, Græs og Stene skinnede i vaad Glans, og paa den sorte Jord mylrede gnistrende Pailletter.

Hun faldt uvilkaarlig paa Knæ for Solen, som hun ikke havde set i maanedsviis, og rakte sine Arme imod den, som bad hun til den, en af disse stille Bønner ud af en saa svulmende Stemning, at den kvæler Ordene i Fødselen.

Da saa hun en Menneskeskikkelse derude i en rank, kraftig Mand. Han var i en bondeagtig Arbejdsdragt og med Pibe i Munden, hvorfra han blæste lyseblaa Skyer, der boltrede sig igennem Luften i dansende Ringe. Hans store, mørkebrune Fuldskæg struttede af Kraft som hele hans Figur. De store brune Hænder glimtede i Lyset. Han saa paa hende. Et elfenbenshvidt Tandapparat som paa et Rovdyr blottedes, mens Øjet var mildt og skikkeligt.

- Aa, det var ikke andet end Karlen Lars!

Men hvor var det en smuk Karl! En stolt Husar kunde der blive ud af ham! Hvis han svang en Klinge, maatte han kunne hugge sin Mand igennem som Heltene i Sagaer og Kæmpeviser.

Han tog Huen af og sagde:

- God Morgen!

240

VIII.

- Sikken dan en Re'lighed! sagde Mette og lod Hænderne falde ned paa sine Laar, mens hun stod med opsmøgede Ærmer over en Vaskerballe, og den grønne Sæbe skummede over hendes brune haarede Arme. Hun gav ikke Alma Tid til at spørge videre, men fortsatte:

- Ikke saa meget som en Klejne til Jul! Hun siger, at man skal bede i Julen og ikke æde. Og det véd jeg da lige fra jeg var en Tøs, der netop var vænnet til Renlighed, at Vorherre har befalet en at holde Julen hellig med fed Mad og Æbleskiver. Næ - hun siger, at "Ky" (Kød) volder alt ondt. Derfor æder hun nu Fisk, men Rødspætter er meget dyrere end som Ky! I Gaar hang hun ved Manden som en Gedehams ved en Smørblomst, og i Dag har hun spyttet ad ham. Det har jeg selv set. Nej, sa' hun, hun vil ligge og græde over, at Vorherre blev født til Verden bare for at lide ondt og blive pint. Og det vilde hun ligge og tude over i dele den velsignede Juletid.

- Sagde Mette noget til det?

- Nej, for saa var hun bleven saa smadrende gal, at det havde været forskrækkeligt at se og høre paa. Men jeg tænkte s'gu mit, det gjorde jeg, ja Gu' gjorde jeg saa.

- Saa-aa?

- Ja, det gjorde jeg netop. For jeg tænkte: Det maa jo ha' væ't den Mands egen Vilje; for havde han villet, kunde han jo ved sin Almægtighed ha' maset alle de Jødetampe som Utøj. Ja, Gud ske Lov for Dem, Frøken, for De har lige saa megen Tænkraft, som det ku' væ't mig selv. Nu skal vi kun ha' stegt Flæsk og et Par haardkogte Æg til Julenadver. Grisene er solgte, saa Pølse og Rævensbenssteg, det ser vi ikke noget til. Men jeg skal liste lidt Hve'emel og en Bid Smør og et Par Æg ud, og dem laver jeg til Lars, Tøsen og mig selv, og jeg skal nok holde et Par varme til Dem og lægge dem ind i Deres Seng, at de ikke skal blive kolde, saa kan De æde dem, inden De sover.

Ja, det var en trist Juleaften. Proprietær Blunk og Alma sad alene ved Bordet med ludende Hoveder. De kunde høre Grenene knække og knage ude i Haven. Da de rejste sig, sagde han sagte og frygtsomt:

- Vi skal vel i Kirke i Morgen?

- Ja, hviskede Alma.

241

- Hm, sagde Proprietæren i en Tone, som om han havde været gladere, hvis hun havde sagt nej.

Der var faldet en let Sne om Natten. Den havde overstrøet Træer, Tage og Jord med et let hvidt Lag Pudder.

Alma og Proprietæren steg op i den gamle Jagtvogn, hvis Lakerings og Overlæders Sprækker Solskinnet pietetløst røbede. Mette var heller ikke videre hensynsfuld, da hun bragte Fodposen, og sagde:

- Jeg ku'tte finde den anden Fodpose.

Blunk rødmede og sagde:

- Giv Frøkenen den der.

Han slog et hidsigt Knald med Pisken.

De to alderstegne Heste syntes et Øjeblik at mindes deres Raceblod og Ungdomsmod; de forsøgte sig i en Art Kapriol og slog ind i et skarpt Trav, der dog snart faldt af i den jævreste Luntegang. Proprietær Blunk sukkede ud gennem sit rimpudrede Overskæg og opgav foreløbig Evret med Hensyn til at være flot kørende.

Men da et Par propfulde Bøndervogne kørte forbi ham, blev han rød i Hovedet og haard mod sine Heste og drev ubarmhjærtig paa dem. Det knagede i Skagler og Hammeltøj, som længst var uvante med Overanstængelse. Og end yderligere steg hans Krænkelse, da han mærkede en ny Vogn lige ved sin Bagsmæk og hørte en Bonde, hvis Stemme han kendte, raabe:

- Nej - det er lige godt Synd at jage saadan paa, Hans. Manden fra Havgaard vil ha'e Fortræd af det.

Det var den gamle Sognefoged i den nærmeste Landsby. Han talte saa til sin Søn, der kørte Familjen til Kirke.

Den Art overbærende Delikatesse fra en Bondes Side skar Blunk i Hjærtet, især da det var en politisk Modstander, der ved flere Folkethingsvalg havde været Stiller af Venstrekandidaten, mens Blunk havde stillet Modparten.

Gennem Rækker af mørkt klædte, alvorlige og tunge Skikkelser, uhyggelige Kontraster til den over Jorden og Træerne blinkende fine, jomfruelig glade Sne gik Proprietær Blunk og Alma over Kirkegaarden.

Først lagde hun Mærke til en gammel, meget høj, men ganske krumbøjjet Mand, med store, grove Træk. Han maatte have været en Kæmpe i sine Velmagtsdage. Han støttede sig til et ligeledes meget stort Kvindemenneske. Alma kendte sin Rejsefælle paa de truende gule Tænder. Proprietæren tog Hatten dybt 242 af for Parret, rakte Haanden ud mod den gamle Herre, som fæstede et Par store, milde, meget lyseblaa Øjne paa ham og Alma. Blunk præsenterede.

- Frøken Knudsen - Pastor . . . men blev afbrudt af det store Kvindemenneske, der nu viste sine blaarøde Gummer plus Tænderne; saa paa Alma, som hun vilde snappe efter hende, og sagde:

- Vi maa ind i Kirken, Hans ... Vi staar jo her og bliver forkølede. Skynd Dig!

Den gamle Herre knurrede lidt, men lod sig uden Modstand føre videre.

Saa viste Pastor Kristensen sig i Ornat i den Laage, som fra Præstegaardshaven førte til Kirkegaarden.

Præstekjolen sad temmelig tæt om det lange, magre Legeme. Han skred langsomt gennen Rækkerne af blottede Mandshoveder og nejende Kvinder, med halvtillukkede Øjenlaag, hvorimellem de luende brune Øjne skinnede ud med hed Glød, stadig bukkende, uden at fæste sit Blik paa nogen. Sneen sprængte hvidt i hans tætte, sorte Fuldskæg. Lydløst gik han hen mod Kirkedøren gennem den lydløse Skare, fulgt af ydmygt tilbedende Blikke, især fra Kvinderne, der foldede deres Hænder paa Lommetørklæderne over Salmebøgerne. En høj, ung Bondekone lod høre en snøftende Hulken. Pastor Kristensen løftede sine Øjne lidt mod hende og nikkede langsomt og alvorligt. Først da han var gaet ind, fulgte Menigheden ham ind i Kirken og placerede sig, Mænd og Kvinder paa hver sin Side.

Skolelæreren, en ung Mand med Henri-Quatre-Skæg, i fin sort Selskabsdragt, snarere lignende en Oberkellner end en gejstlig fungerende, lagde for med Bønnen, begav sig saa hen ved en Side i Koret og spillede paa et Orgelharmonium.

Sangen løftede sig, men overragedes af Pastor Kristensens Røst, dyb som en Kontrabas. Det dirrede gennem Almas Nerver. I Sangen lød stundom noget som en vild, kvindrende Jubel, snart noget som en fortvivlet Bæven, Nød og Vaande. Nogle af Menigheden, især af Kvinderne, kunde Teksten udenad, sang sig op i en eksalteret Stemning, der røbede sig ved feberblussende Kinder og ved en Sangen gennembrydende hulkende Rulse.

Der susede aabenbart stærke Strømninger under de hvide, salpeterplettede Krydshvælvinger gennem den sødsure Luft. De syngendes Aande stod ud i den som en Røg.

Stolestaderne og de i Skibet opstillede Bænke var propfulde.

243

Præsten laa knælende foran Alterbordet. Han saa ud, som han overvældet mere og mere sank sammen. Og da han rejste sig for at messe, og hans Bas alene gennemdirrede Kirkens Rum, lignede han med sit lange Skæg, sin høje, smalle Skikkelse i den underlig snævre Præstekjole, med Bogen i de magre Hænder under den hvide Særk og den røde, guldkantede Messehagel, en Helgen paa et byzantinsk Billede.

Salmerne bestod af mange Vers, men det var saa langt fra, at Menigheden var træt eller sløvet, at den tværtimod sang stærkere og intensivere. Alma fandt endog Sangen larmende. Hun stjal sig til at skotte over til sin Principal lige over for hende i Mandsstolene. Hun saa ham gentagne Gange holde Haanden for Munden.

De fleste Hoveder og Rygge krummede sig under Sangen som Aks under en Storm. Kun ét Hoved lyste som et Fugleskræmsel over en duvende Kornmark - Frøken Springborgs. Hun sad stram som en Grenadér, der nok skulde kunne præsentere sit Væрге - de store Tænder - baade for Gud og Fanden, uden at blinke.

Pastor Kristensen stod paa Prædikestolen med højnet Blik og foldede Hænder, da Menigheden endelig var i Færd med den sidste Salmestrofe. Endnu var den sidste Tone ikke udsunget, da der hørtes en halv skærende, halv brægende, enkelt Mandsrøst synge.

Alma vendte sig brat og saa et gammelt, aldeles skaldet Hoved i et Stolestade. De rindende røde Øjne var blinde, Ansigtet var gennemfuret af Rynker, et Par uhyre sorte Hænder løftede sig ekstatisk i Vejret. Han sang følgende fire Linjer, men vildt uden Melodi:

Nu rinder Lammets dyre Blod,
det soner Verdens Syndebod,
og Himlen staar i salig Glød,
i Helved luer Flammen rød.

En Bondekone, Almas Naboerske, trak hende i Kaabeærmet og hviskede hurtig:

- Det er den blinde Skræder fra Onsløv; han haver profetisk Gave og kender alle Hemmeligheder.

Og Alma saa Pastor Kristensen bøje Hovedet, som om han lyttede med Andagt.

Da begyndte han paa Indledningsbønnen, der henvendte sig 244 til Gud om, at Profetiens og Tungetalens Gave rigelig maatte udbredes i hans Menighed, som i dens store Dage, at alle vilde rystes og falde paa Knæ for den Frelser, der i Dag var født.

Det var Synd at sige, at han prædikede om "det glade Budskab". Nej, han sagde blandt andet, at kun de hellige i Sandhed kunde glædes ved Herrens Fødsel, og de hellige var kun en ringe Flok. Men de lunkne, som Herren vilde udspy af sin Mund, og de vantro, som istemmede Helvedesfyrstens Spot over de troende, var langt i Overtal. De lunkne gik i Kirke om Søndagen og levede som Hedninger de søgne Dage; de vantro gjorde Horehuse og Skuespilhuse til deres Kirker og dansede om Guldkalven som Jøderne under Sinai Bjerg. De lyttede til liderlige Toners og rimede Ords leflende eller brunstige Klang i Stedet for til hellige Salmer og satte Dampen, Elektriciteten og hvad alle de Kræfter hed, over den hellig Aand og hans Aandepust i den hellige, almindelige Kirke. Nej, før der ret kunde prædikkes Juleglæde, maatte Verden med Anger og Sønderknuselse have strøet Aske paa sit Hoved og kastet sig hulkende til Jorden og selv bede om Herrens Straffedom. Selv de hellige maatte kæmpe hver Dag med Djævelen, der gik om baade som en brøgende Løve og søgte dem, han kunde opluge, og krøb langs Jorden som en listig Slange, for at bide de troende i Hælen og forgifte det Blod, de havde drukket af Herrens Kalk. "Husk paa Ordet, der lød som Spaadom kort efter Herrens Fødsel igennem Simeons Mund, at dette Barn er sat mange i Israel til Fald og Oprejsning og til et Tegn, som modsiges." Sluttelig bad Præsten for Menigheden og bønfuldt den om at bede for ham, der stadig maatte kæmpe mod Djævelen under Frygt og Bæven, under Hulken og Taarer, bede, at han ikke skulde overliste ham gennem Køds og Blods Vilje og vriste ham ud af Favnen paa den Frelser, som var født os i Dag.

Alma gjorde først Modstand mod disse Tanker, men - hun blev overvunden og græd og skælvede snart som saa mange andre i Kirken. Der var en Begejstrings Vælde over Præsten; ingen kunde mistænke disse fanatiske og vilde Ord for at stamme fra Hykléri. Den personlige, mandige Myndighed fik Tag i det lille Pigebarn. Hans Røsts Ekko rungede gennem hendes Nerver, som et Orgels Basbasun. Det gik op for hende, at hun havde været et Verdens Barn, og hun lovede sig selv at tænke paa sin Sjæls Frelse. Dog - hun turde ikke tale med Fru Blunk derom. Hende var hun angst for eller led ved.

245

Hendes Elskovseventyr med Kommisen paa Kontoret ved Havnen stod nu for hende som en stor Synd. Hun havde jo set med uren Attraa paa en Mand. Det blev hende klart.

Proprietær Blunk mødte hende ved Udgangen. Han saa hendes Betagethed. Han sagde lidt smilende: - Gaa nu ikke hen og bliv tosset ligesom ... hm ... saa mange andre. Husk paa, hvad den svenske Præst sagde efter sin Prædiken: at Menigheden ikke skulde græde, for det turde være Løgn altsammen.

Alma hørte eller forstod ham ikke ret.

Proprietæren plejede at lade sit Køretøj staa i Præstegaarden, mens han var i Kirke. Da han stod i Gaardsrummet og vilde gaa ud af Porten, mens Karlen spændte for, traf han den gamle Præst og hans heroiske Slægtning, Frøken Springborg. Den gamle bad ham venlig at gaa ind i Præstegaarden og spise Frokost, men fortrød det, da han mærkede et Ryk i sin Arm.

Men Ordet var udtalt, og skønt Frøkenen saa ud som Edder og Forgift og hverken hilste Blunk eller Alma, gik de ind.

Alma haabede at faa Pastor Kristensen at se endnu en Gang. Hun følte sig tvungen inden for en Tryllekreds, som han havde draget om hende.

Forlegen høflig bad den gamle Præst de fremmede tage Plads, mens Frøkenen raslede med Kaffekopperne, som vilde hun slaa dem i Stykker.

Pastor Kristensen traadte ind i Ornat. Da han saa Alma, undslap der ham et "Ah!" der ikke vidnede om Ubehag ved at se hende. Han tog hendes Haand mellem begge sine og sagde med sin umaadelig dybe Bas:

- Gud styrke Dem i al Deres Gerning.

Det gav et Sæt i Frøken Springborg, som hørte det henne fra Kaffebordet. Hun vendte sig, saa op og ned ad Alma og Kapellanen og fnøs.

Pastor Kristensen foldede sine Hænder og saa ned i Skødet, inden han spiste. Han talte ikke et Ord, og under rugende Tavshed klirrede Gafler og Knive, ja man kunde høre det knække i den gamle Præsts Kæber. Pastor Kristensens Øjne veg sjældent fra Alma. Hun mødte dem en enkelt Gang for straks at slaa sine ned og stræbte at klare sig, hvad denne Præsts store Øjne sagde. Thi de vekslede i Udtryk og Glans uden at bevæge sig. Snart forekom de hende kærligt hvilende eller ubehjælpsomt spørgende som en stor og god Hunds, snart tændtes der i dem en hed Glød, som hun ikke kunde, turde eller vilde søge Udtydningen af.

246

Hun vred sig under deres Virkning, maatte anvende al mulig Selvbeherskelse for ikke at røbe sig ved ydre Uro.

Pludselig syntes han at tage et Tag i sig selv og gav sig til at spise, baade hurtig og meget. Mange Stykker tykt Rugbrød med tyndt Smør og Paalæg forsvandt gennem hans blussende røde Læber. Brat nedslugte han en stor Kop Kaffe, rejste sig med et Sæt, hilste og gik ud i Gaarden, hvor Vognen, der skulde køre ham til anden Tjeneste i Annekset, holdt forspændt. Kort efter gik Frøken Springborg ud og smældede Døren i efter sig.

Den gamle Præst drog et befriende Suk, skar sig en tyk Skive Sylte, rakte hen mod et Hjørneskab ved Siden af Sofaen, hvor han sad. Han rakte Tungen lidt ud og missede med Øjnene, mens han halede en lille Karaffel og to smaa Glas frem til sig og Proprietæren. Da de vare tømte, kom der lidt Liv i den gamles lyseblaa Øjne. Han rettede sig en Smule i Sædet og sagde:

- Ja, det var en stræng Juleprædiken.

- Ja, man blev mere glad, naar man i sin Tid hørte Dem præke, Hr. Pastor, sagde Blunk.

- Tidernes Ugudelighed, den megen Fornægtelse og negative Kritik har vel gjort denne strænge Retning nødvendig. Ja - den Pastor Kristensen taler som en Mand, der har Myndighed. Jeg tænkte i sin Tid altid paa Ordet: Dømmer ikke, at I ikke skulle dømmes.

- Ja, Gud hjælpe os alle til Hobe! sukkede Blunk. Vi har nok ikke saa meget at lade hverandre høre.

Den gamle Præst stirrede tankefuld hen for sig og sagde, som om han førte en Enetale:

- Hm! Ja, jeg har siddet ved den store Mands Fødder - ham, "Kæmpen mellem Skjalde, som med Orgelklang i Bryst kunde Liv af Død fremkalde med sin Kirkeklokkerøst". Af ham lærte jeg, at vi først skulde blive dygtige Hedninger, inden vi blev Kristne, og at Korset var den rette Forlængelse mod oven af Thorshammeren, og, at naar Solguld faldt paa det kristnede Fæste, saa begyndte Glæden ved den Herre, som led og døde for os. Thi vi voksede i Visdom og Naade, mens vi stadig knælede for Korsets Tegn i Skjoldet, hvor Løver springe og Hjærter staa i Brand . . . Men jeg maa have taget fejl. Nu er jeg halv knust af Lamhed og Sløvhed . . . Derfor maa jeg nu ydmyg og uden Modstand lytte til Ordet om den evige Fortabelse,

om Ormen, der aldrig dør, og Ilden, der aldrig slukkes. Og jeg kan ikke med Mund eller med Pen faa den gamle Seer i Tale 247 og spørge om hans Raad. Nu er det vel snart en Menneskealder siden, at hans isgraa Skæg sank ned paa hans Bryst i Døden.

Der blev en lille Pavse, og Proprietær Blunk, som ikke var rigtig "med", syntes, at han dog burde fylde den, og det slap da ud af ham med et Suk;

- Ja, hvad Fa'en skal man sige til det?

Den gamle vedblev, uden at det syntes, han havde lagt Mærke til Proprietærens Ord:

- Mest gør det mig dog ondt for min gamle Menighed. Dens Livsglæde er slukket. Nu er der ingen glade Folkefester om Sommeren ovre i den lille Skov, da de begyndte med Sangen: "Velkommen i den grønne Lund, hvor Fuglene de sjunge" og fortsatte med Ingemanns Holger Danske Rimkrønike: "I alle de Riger og Lande". Ja, ja: nu gaar Folk enten bøjede under Rædselens Aag eller løfter en hovmodig Pande og pukker paa deres Hellighed. Men det maa vel være saadan, det skal vel være saadan.

Proprietæren sagde:

- Pastoren har ellers været en Kraftkarl, lige til De fik den forbistrede Sygdom.

- Herren slog mig for mit Overmods Skyld.

- Er det sandt, at Pastoren kunde løfte en Tønde Sæd?

- Ja, svarede den gamle, og der skød et muntert Glimt op i Øjet ... Ja, jeg var stærk som en Kæmpe af Vælgten. Ja, det var længe før De kom her til Sognet, at der begyndte at komme Mormoner her, og de fik ikke faa med paa deres fordømte Lære. Jeg mødte dem, hvor de viste sig, og beviste dem baade ved Skriften og ved det lille Ord af Herrens Mund, at de fór med Løgn. Men de begyndte paa deres Vrøvl forfra igen. Værst var den Skræder, som De hørte synges paa egen Haand i Kirken i Dag; han prækede om de sidste Dages hellige og gentog det samme ti Gange i Træk. Saa løb Hidsigheden af med mig, og jeg gav alle tre Prædikanter et Livfuld Hug, ihukommende Apostelens Ord: "Den Tjener, som har kendt sin Herres Vilje og ikke har beredt sig eller handlet efter hans Vilje, skal have mange Hug". Og de to løb deres Vej og betraadte aldrig Sognet mere, og Skræderen omvendte sig til Kirkeordet og er nu, siger man jo, en Slags Profet.

- Ja, sagde Proprietæren, det var i de gode Tider, da man kunde lange en obstrinatsig Flab af en Karl en Lussing.

- Ja, men det staar opført paa min Syndeliste alligevel, sagde Præsten og sank slap hen.

248

I det samme stak en Næse og et Par Tænder ind ad Døren, som aabnedes paa Klem:

- Hans, Du skal ind og sove.

- Ja, ja ... Farvel Proprietær Blunk, farvel, lille Frøken! Tænk imellem paa den gamle Præst og bed for ham!

IX.

Ligesom over den nærmeste Egn hvilede en dødsklam Haand over den gamle Præstegaard, hvor i gamle Dage Børn legede at "væve Vadmel" i Havens Gange, og Klang af Kæmpeviser, af Grundtvigs og Ingemanns Sange, sungne af Bondestruber, frejdige som Trompeter, fyldte de lave, hyggelige Stuer.

- Naa kom saa Hans; Du skal sove.

Frøken Springborg tog denne Kæmperuin af en Fætter under Armen. De store Fødder slæbte fladt efter. Inde i Dagligstuen laa der Puder og Tæpper paa den lange, gamle Sofa med det haarde Hynde.

Fra den Dag af, da gamle Pastor Lamm pludselig blev ramt af et Slag, mens han læste i Grundtvigs Verdens Krønike for 100 Gang i sit lille Studereværelse med Udsigt til Havens bugnende Frugttræer, var han bleven saa bange for denne Stue, at han ikke var at formaa til at sætte sin Fod deri. Han turde ej heller være

ene. Naar hans Kusine ikke var i Præstegaarden, maatte en af Pigerne sidde hos ham i Dagligstuen, ja endogsaa ligge hos ham om Natten i hans Sovekammer. Han havde en Gang vovet at bede Frøken Springborg derom, men hun havde afvist det med en saa jomfruelig-amazonisk Indignation, at han aldrig vovede at komme mere tilbage dertil trods Bevidstheden om sin fuldkomne Uskadelighed som Stuefælle med et hvilket som helst Væsen af modsat Køn. Med Nød og næppe opnaaede han den Indrømmelse, at Frøkenen sov i Studereværelset, men med aflaaset Dør.

Hun hjalp Pastor Lamms store Lemmer op paa Sofaen med et kraftigt Tag, idet hun sagde:

- Du venter med at tage Din Frakke af, til jeg kommer ud af Stuen. Du véd, at jeg aldrig i mit Liv har kunnet taale at se 249 et Mandfolk blotte sig i mindste Maade . . . Saa, sov nu, Hans, sov . . . Skynd Dig!

Præsten sov med høj Snorken, mens Sneen faldt tættere og tættere ude i Haven, og blødt rislende lagde sig tykkere og tykkere over Muld, Buske og Træer.

Og inde i Studereværelset med de gamle, just ikke mange støvede Bøger, endnu med gammel Tobakslugt udsivende fra Bindene, hvis æstetiske Dels yngste Repræsentant var Chr. Winthers Træsnit, og hvis største Bestand var Grundtvigs Skrifter, satte Frøken Springborg sig. Det var hendes Bestemmelse rigtig at ville ærgre sig i Dag. Havde hun ikke haft et saa medlidende Hjærte, skulde Hans rigtignok have haft en ordentlig Overhaling ... ja han kunde jo faa den, naar han vaagnede. For denne sultne Proprietær, som var i hendes Halvbroders Lomme, hvem Prokurator Springborg kunde gøre Eksekution hos, hvad Øjeblik det skulde være, han kunde rigtignok gerne være lidt mere opmærksom mod hende. Og denne Rendemaske, som samme *Prokurator* - hun brød sig aldeles ikke om, at de kaldte ham Overretssagfører - for hun, Martha Springborg - hun blæste ad alle nymodens Drengestreger - den Rendemaske, som hendes Broder havde sendt ud paa Havgaard, for at hun kunde spise af paa, hvad han havde staaende i hendes Faders Bo, hun havde ikke lukket Munden op til hende. Ja hun skulde bare have prøvet paa det! Saa skulde hun snart have slaaet et Begplaster for den. Og saa Kapellanen! Han havde dog græsselig simple Manerer. Han formelig aad. Det kunde aldrig falde hende ind at bruge et saa sjofelt Udtryk som at æde, hvis det ikke fandtes i Bibelen. Det var formelig ækelt at se, saadan som han slog al Ting i sig med lige Behag, enten det var Byggrynsvælling eller den dejligste Hønsekødsuppe. Og sikken dan der ser ud i hans Værelse paa Kvisten! Sofaen var fuld af Uldsokker, ja af Klædningsstykker, hvis Navn ingen anstændig Kvinde kunde nævne, mindst i Mandfolks Nærværelse. Ja, hun ærgrede sig ogsaa over Hans, saa dvask han var. Hans havde rigtignok meget at takke hende for. Og han vidste det meget godt. Han var ikke saa dum, som han saa ud til. Da han havde forlovet sig for ... ja, det er nu lige meget, hvor længe siden det var, saa fortrød han det, og hun vidste nok, hvem han hellere vilde have, for han havde skrevet et Digt, der begyndte:

De Elfenbens Perlerader
bag Læbens røde Korall.

250

Det var da tydeligt nok. Men der var Kvinder, det kunde hun, Martha Springborg, bevidne højt og helligt - som respekterede Ægteskabets Hellighed, selv om det var et ækelt Ægteskab, og som desuden ikke æstimerede Mandfolk for mere end det Smuds, de træder paa.

Hun tog den nærmeste Købstads Avis og vilde læse dens Udklipsfeuilleton. Men dels kunde hun ikke finde Rede i Pagineringen, dels gik det daarlige Papir itu under hendes hidsige Knips. Da græd hun over, at Skæbnen blev ved at chikanere hende, rejste sig, skød Tænderne frem i deres mest bidske Stilling og sagde:

- Nej, nu skal jeg, sandt for Dyden, sige Hans ordentlig Besked.

- Ja, Du gaber, Hans . . . Men Du har slet ikke godt af at sove for meget. Og hvad skulde det til at invitere den forsultne Blunk og den væmmelige Tøs herind?

- Aa, det er jo saadan en rar lille Pige.

- Saa-aa-? Nej jeg har jo fortalt Dig, at hun . . .

- Hvem der er ren, kaste den første Sten.

- Det tør jeg gøre uden at blinke, sagde Frøkenen og rejste sig i sin fulde Højde.

- Hm . . . hm ... ja i visse Maader, sagde Pastor Lamm eftertænksomt.

- Saa i hvad for Maader, Hans?

- Jeg mener . . . saadan hvad Blufærdighed og Kyskhed angaar.

- Bliv ikke ækvivok, Hans! Det passer ikke for Din Alder og den Stilling, som Du dog paa en vis Maade

endnu beklæder.

- Er der noget ondt i at nævne de Ord, lille Martha?

- Ja, der er. For man har ikke Lov til at tænke sig, at der er noget som helst Svineri til.

- Den Mening er da f. Eks. Genstanden for Din Beundring ikke af. Han hentyder jo altid til saadant noget i sin Tale.

- Hvad siger Du, Hans? Jeg holder virkelig ikke "Genstande". Maa jeg være fri for Insinuationer, Hans?

- Ja Du maa, min Pige.

- Jeg protesterer mod, at Du kalder mig *Din* Pige, Hans. Jeg har aldrig været nogens Pige.

- Naa ja, ja, ja, ja. Jeg mente ellers at ville sige . . .

- Jeg bryder mig ikke om, hvad Du vil sige.

- Ja, ja; ja, ja. Saa tier jeg stille, saa tier jeg stille, mit Barn.

251

- Jeg er ikke *Dit* Barn.

- Nej, nej, nej. Jeg siger jo ikke et Ord.

- Ja, men jeg kan fordre, at Du giver mig en Forklaring over, hvad Du mente med min Genstand.

Den gamle Herre grred sig paa Panden. Han kunde ikke huske, hvad han havde sagt.

- Hm ... hm ... ja, hvad mener Du? . . . Jeg . . .

- Naa saa Du gaar fra Dit Ord? Skikker det sig for en gammel Herrens Tjener? Du talte om en Genstand for min Beundring. Jeg kræver af Dig som Mand af Ære, at Du siger mig med fulde Navns Nævnelser, hvem Du mener.

- Naa-aa-aa! Jeg mente - ja jeg mente Pastor Kristensen. Frøkenen fnøs.

- Nej véd Du hvad, Hans! Det er det mest uforskammedeste, Du kan sige. Jeg er yderlig opbragt paa Pastor Kristensen. Men Du ser jo ingen Ting. Heller ikke, at Pastor Kristensen saa paa den . . . Ting . . . den Alma Knudsen, med . . . ja, hvad skal jeg kalde det? - presserende Øjne.

Pastor Lamm saa forbavset paa sin Kusine og lo smaagryntende.

- Ja I Mandfolk ler altid af, hvad der ikke er pænt. Mig ærgrer det, saa det tager paa mig. Jeg er slet ikke sikker paa Pastor Kristensen, siden jeg véd, hvad jeg nu véd.

- Saa-aa-aa-?

- Ja -a-a. Han er ude hver Nat og lader sin Lampe brænde paa Bordet. Han véd ikke, at Petroleum koster Penge, lader det til. Men jeg har Øjnene med mig. Vorherre har givet en Øjne, for at man skal bruge dem.

- Du hedder ikke for intet Martha, lille Ven. Du bekymrer Dig om saa mange Ting.

- Vil Du fornærme mig og sige, at jeg ikke vil sidde ved Jesu Fødder som Maria? Du kunde dog gerne la' vær med at blive personlig nærgaaende . . . Men nu vil jeg sige Dig, at jeg har opsporet, at Pastor Kristensen gaar sine egne Veje. Jeg sad i Mørke i Spisestuen og tænkte paa alle de Ærgrelser, jeg har døjet i det jordiske Liv. Saa hører jeg en gaar ned ad Trappen fra Kvisten, og saa hører jeg Døren gaa. Jeg hen i Vinduet! Og der ser jeg et langt Menneske, som virkelig var Kapellanen, gaa over Gaarden og ud i Haven og ind ad Kirkegaardslaagen. Og det bed jeg Mærke i, og siden sad jeg hver Aften i Spisestuen, og det var den ene Aften ligesom den anden. Men jeg har været 252 for undselig til at tale til noget Menneske derom ... og var ikke denne alt andet end moralske Ting kommen her i Dag, og Kapellanen ikke havde set paa hende paa den Maade, saa havde jeg holdt min Ærgrelse hos mig selv, som Gud skal være mit Vidne til, at jeg ellers altid gør. Men det vil jeg sige Dig, Hans, at sker det i Aften, at den unge Præst saadan løber ud om Natten ligesom de uanstændige Tjenestepiger i København, saa undersøger jeg Sagen.

- Naa - ja - ja -; ja, ja!

- Naa Du bryder Dig ikke om det?

- N-e-j.

- Og det er Din egen Kapellan! Ja Du vil komme til at fortryde det, Hans, komme til bitterlig at fortryde det.

Den gamle Præst smaagryntede igen. Frøkenen løftede sine Hænder mod Himlen fortvivlet over ikke at kunne faa sin Fætter til at dele hendes Ærgrelse. Hun foragtede Folk, der ikke vilde ærgre sig.

Endnu i Døren sagde hun:

- Jeg siger Dig, Hans, j'eg passer nøje paa - gik saa ud efter at have slaaet Døren haardt i.

I Spisestuen holdt hun følgende Enetale:

- Han var ikke en Smule klogere, før han fik Apopleksi. Og saadant et dvask Menneske har paastaet, at han sværmede for det *levende* Ord af Herrens Mund. Han er selv saa død som en Spegesild; det skal jeg bevidne af Erfaring.

Mens gamle Pastor Lamm afvekslende sov eller nynnede grundtvigske Salmer, lyttende til fjærn Klokkeklang gennem Sneens bløde Dryssen, sad Frøken Springborg i Sideværelset paa en Forhøjning, mønstrende hvad der gik for sig i Gaarden, bankede alvorligt manende paa Ruden, hvis en Pige standsede for at "sludre" med en Karl, mønstrede gentagne Gange Fjerkræbestanden, om Tallet passede, efterat hun havde subtraheret de Individer, som i Anledning af Højtiden havde maatte række Hals, fra Antallet, hun forefandt ved sin Ankomst, og tilfredsstillende sig selv ved mindst ti Gange at konstatere et rigtigt Resultat. Hun blev nu i et saa godt Humør, som hun kunde naa op til, thi, skønt hun i aller højeste Grad ærgrede sig over, hvad hun havde troet at læse i Kapellanens Øjne over for Alma Knudsen, var hun fornøjet med sin faste Beslutning om at udforske Pastor Kristensens lønlige Veje. Trods det, at hun rigtignok var altfor "selvfølelse" til at holde Sladder med Pigerne, hvem hun kun helligede korte 253 og kategoriske Ordre, var det hendes Pligt at have Ørene med sig. Nu da hun var misfornøjet med Pastor Kristensens kolde Ordknaphed lige over for hende, var hun ikke utilbøjelig til at slutte det værste af Karen Stuepigens Fnisen, naar hun saa Kapellanen styre ind ad "Strædet" til unge Niels Nielsens Gaard, hvor Konen faktisk var en af de smukkeste i Sognet og gjaldt for en af de mest hellige. Da Frøken Springborg fandt, at det var hendes Pligt at være à jour med alt, hvad der sagdes og gjordes i Præstegaarden, saa længe hun var der, fandt hun paa forsvarligt at bruge hvert Middel til at naa sit Maal, som f. Eks. at lytte uden for Borgestuedøren til Karlens, Husmandens og Pignernes Samtaler. Endnu Lillejuleaften havde Karlen sagt: Ja, ja, Maren Niels Nielsens sidste Tøs hun er da "kristen", véd jeg, for den unge Præst hedder jo Kristen Kristensen. Hun glemte endog at forarges, som hun ellers vilde have gjort, over Pignernes fjantede Fnisen.

Da Pastor Kristensen kom hjem fra sin Gerning i Annekssognet, var han ved Middagsbordet uafbrudt under Kontrol af Frøkenens Blikke. Men han gav ingen Agt derpaa og vekslede kun faa Ord med gamle Pastor Lamm som f. Eks., at Kirken havde været lige saa stoppende fuld som i Hovedsognet, at Herrens Finger synlig havde berørt ogsaa denne Menighed. Den gamle Herre udtalte pligtmæssig med foldede Hænder: "Herren være lovet!" Han syntes at falde hen i Betragtninger, sukkede flere Gange, og hans Distraktion benyttede Frøkenen sig af.

Der blev nemlig serveret Andesteg. Og hver Gang der var Fjerkræ paa Bordet, stod der en Kamp om Kilebenet mellem Pastor Lamm og hans Kusine. Ædelt og selvfornægtende sagde den ene til den anden: "Tag bare Kilebenet . . . jeg sætter ikke den mindste Pris paa det ... det er mig saamænd ligemeget, hvad jeg faar . . . jeg spiser akkurat lige saa gerne det ene som det andet Stykke ..." men den, der tog det, efterlod en dump Fortrydelse i Sjælen paa Modparten. I Dag listede Frøken Springborg Kilebenet lydløst til sig og havde halvt fortæret det, da hendes Fætter vaagnede af sine Betragtninger. Resigneret sukkede han og opgav Kampen. Den unge Præst gnavede det store Laarben og spiste den fede Gump. Frøken Springborg sagde til sig selv, at en Mand, der satte saa lidt Pris paa Guds Gaver, burde nøjes med samme Føde som Folkene i Borgestuen. "Ja vent Du til i Aften!"

Hele Eftermiddagen sad hun paa sin Forhøjning, glad som 254 en Helt, naar Kampens Stund nærmer sig. Hendes Strikkepinde klirrede som Kaarder, der krydses. Ved Thebordet gnistrede hendes Øjne, og hendes store gule Fortænder glinsede fugtigt, som en Ulvs, der vejrer det sig mere og mere nærmende Bytte.

Den gamle Præst gik tidlig i Seng.

Klokken slog ti, og den slog elleve. Frøken Springborg holdt sig stille som en Mus, strikkede ikke en Gang. Da knagede det ovenover paa Kvistværelsets Gulv og derefter paa Trappen. Kapellanen maatte tro sig sikker og ubevogtet, siden han slet ikke dæmpede sine Trin, men skred frejdig ned, som han havde den bedste Samvittighed.

- Jo, jeg takker!

- Naa, saa han vilde være listig! Jo vist! Han vilde lægge Vejen over Kirkegaarden og saa ud af den anden Port. Saa var han jo lige i "unge Niels Nielsens" Stræde d.v.s en Indkørsel fra Vejen til Gaardens Port mellem to Stengærder.

I en Fart var Frøkenen i Overtøjet. Det var blæst stærkt op, og den tidligere jævnt og blødt faldende Sne var bleven fygende og strid, den stak i Huden som Naale. Vinden hujede og hvinede i Pile og Popler. Stammer sukkede og bragede, tørre Kviste reves af. Længernes Straatage vred sig under Stormens lunefulde Greb og Kast.

Skulde Frøken Springborg opgive det hele? Nej. Hendes Ideal var at være en staalsat Karakter, og i denne Sag var hun videbegærlig som den grundigste Forsker.

Vinden snoede og flettede hendes Undertøj om hendes Ben som Sejl om tynde, men bomstærke Master. Hendes Blufærdighed løb ingen Fare, selv om hendes Ben skulde blottes, thi Folkene var længst gaaede i Seng, og Natten var mørk. Med Møje skelnede hun ved Hjælp af Sneens Genskær Pastor Kristensens lange sorte Skikkelse bevæge sig over Kirkegaarden.

Hvidmalede Kors og enkelte Marmortavler grinede ud i Mulmet som Lemmer og Hovedskaller af Dødnings. Det var alligevel rart, at Kapellanen gik der. Alene, uden Bevidsthed om et andet Menneskevæsens Nærhed, turde Frøkenen næppe have passeret en Kirkegaard under saadanne Omstændigheder. Med Fare for at blive opdaget af den, hun forfulgte, paaskyndede hun sine Skridt for at være ham saa nær som muligt, hvis en Fare skulde vise sig.

Men hvad var det?

255

Saa hun ham ikke nærme sig Vaabehuset, gaa ind under den lille spidse Dørbue? Hørte hun ikke Nøglen hvine i Laasen?

Saa fræk kunde dog hverken han eller noget Kvindemenneske være, at de turde holde Stævnemøde i Kirken . . . Gud! og naar han nu lukkede Døren, saa var hun ene; og for ikke alt i Verden turde hun gaa ene tilbage over Kirkegaarden. Hun fortrød sin Ekspedition.

Nej han lod Døren staa uafloaset. Hun hørte Nøgleknippet klirre og rasle i Laasen, hvor det hang.

Frøkenen stod og holdt sig i Dørens skarpe Murkant. Sneen føg mod hendes store knoglede Haand, og Kulden dødisnede den, mens alt om hende hvinede, suste og bragede. En Teglsten raslede fra Kirketaget, faldt ned og knustes med et skrattende Brag mod en Ligsten.

Gennem den utætte Dør saa hun Lys inde i Kirkerummet. En Art Trøst eller Haab søgte hun at suge ud af disse Lysstraaler. Det kæmpemæssige Møl søgte Lyset, og uden at ænse, hvad der kunde følge paa, aabnede hun Kirkedøren og gik med Hjærtet bankende op i Strubehovedet.

Alterlysene var tændte og flakkede som Vimpler til alle Sider. Først opdagede hun ikke et levende Væsen i det store, svagt dæmrende, iskolde, muggent lugtende Rum. Man hørte Vinden tude udenfor, Sneen fare i Raseri mod Ruderne og de gamle Vinduessprosser knage som Træernes Grene og Straatagene for et Øjeblik siden.

Paa én Gang saa hun en lang Skygge kaste sig henover Korgulvet, brydes, hvor den lave Hvælving Sving begyndte, og fortsættes i forvredet Form ud i Kappen.

Kapellanens høje Skikkelse stod med Ansigtet vendt ind mod det gamle, udskaarne Trækrucifiks i den forgyldte Ramme, der tjente til Altertavle. Han havde løftet sine to Hænder over sit Hoved. Form- og farveløse stod de i det svage Flakkelys.

Den sorte Skikkelse rørte sig ikke af Stedet. Den havde ikke mærket, at nogen kom ind. Den gamle Pige krøb sammen og smøgede sig ind i et Stolestade. Nysgerrigheden begyndte at arbejde sig op gennem Forfærdelsen.

Hun hørte Sukke eller dybe, smertelige, uarticulerede Lyd fra hans Bryst gennem Stormens Stød og Vindens Hvin. Af og til hørte hun Ordene:

- Jesus, Jesus! Hjælp mig Jesus!

Pludselig kastede han sig ned paa Gulvet foran Alterbordet.

256

Det syntes, som om han stødte sin Pande mod Gulvet Og nu formede der sig nogenlunde forstaaelige Ord. Denne Stemme, der selv i Prædikenen lød brummende som en stadig henbuldrende, aldrig helt

udbrydende Torden, der rugende hænger over en Skovegn, brød nu vildt ud i ulige Tempo og Klangfarve, som Vejret derude:

- Skal jeg aldrig blive sikker i Naadestanden? . . . Skal jeg aldrig blive fri for at føle Djævelen slide i mit Kød . . . Hvorfor har Du, o Gud, ikke gjort mig til dem, som Skriften kalder Gildinger fra Moders Liv? . . . Hvorfor kan jeg aldrig se paa en Kvinde uden med uren Attraa? . . . Herre, Herre, led mig ikke i Fristelse! . . . Herre, hvorfor forstøder Du min Sjæl og skjuler Dit Ansigt for mig? . . . Skal jeg støde de Kvinders Sjæle bort, som kalder paa mig, for at jeg skal forkynde dem det Ord, som de hungrer og tørster efter? . . . Bøj dog en troende Kvindes Hjærte til mig, at jeg kan blive som Dit Redskab, Morten Luther, ham, der helligede sit Kød, saa det blev Dig en Velbehagelighed . . . Du véd jo, Du maa jo vide, at jeg tror paa hver Tøddel af Dit hellige Ord, og at jeg forkynder det rent og purt uden Menneskefrygt . . . Driv da Djævelen ud af mit ulykkelige Legeme, hvor han huserer som en nagende Kræft!

Han vred sig som en Orm, der trædes paa, rejste sig paa sine Knæ, slæbte dem hen ad Altergulvet, løftede atter sit Hoved mod Krucifikset og sagde:

- Ja, ja . . . Nu ser jeg paa Dit hellige Aasyn, at Du har bønørt mig . . . Tak, hjærtenskære Frelser. Og Du vil hjælpe mig til i disse hellige Juledage at forkynde det hellige Ord, saa det trænger som et tveægget Sværd til de hørendes Sjæle og vækker dem til kun at søge Din Naade . . . Ja ja, Du har oprejst mine Ben, som Du havde knust.

Han rejste sig, og med de funklende Øjne løftede og med stærk Røst sang han:

O Du min Immanuel,
hvilken salig Himmelglæde
har Du gjort min arme Sjæl
ved Dit Korsens Purpurvæde!
Fjendens træske Snare brast,
som mig Sjæl og Sind holdt fast

Med løftet Hoved gik han gennem Skibets Gang, efterat have slukket det ene Alterlys og taget det andet brændende i Haanden.

257

Inden han var naaet saa vidt, var Frøkenen smuttet ud af Døren, men Præsten var saa optaget, at han intet syntes at mærke. Hun løb, saa stærkt hun kunde, over Kirkegaarden, naaede Laagen længe før Pastor Kristensen, der først slukkede Lyset og dernæst lukkede Kirkedøren i Laas.

Da Frøkenen kom i Seng, tænkte hun meget over, hvad hun havde hørt og set, og sagde, inden hun slukkede sit Lys:

- Det er rædsomt . . . men alle Mandfolk har dog en yderlig sjofel Fantasi.

Fra den Dag af slog hun ind paa en vis overbærende Tone og et overlegent Væsen lige over for Kapellanen og var saa mild, som hun formaade at være. Men saa snart der i hans Nærværelse kom et kvindeligt Væsen ind i Stuen, vogtede hendes Øjne paa ham, som en Politiofficiants. Dog strøjfede stundom en lille bitte smilende Antydning hendes Alvorsansigt. Hun vidste jo, hvad hun vidste.

X.

Fru Blunk var utilgængelig i Juletiden, lod sige, at hun laa under for sine Synders Vægt. De knappe Maaltider maatte holdes i Dagligstuen, fordi Spisestuen laa hendes Værelser for nær, og hver Gang hun hørte Klirren af en Kniv mod en Tallerken eller Raslen af Kopper, saa skreg hun - efter den store Kokkepiges Udsagn - som en Gris, der blev stukken. Hendes Diagnose af Fruens Tilstand gik ud paa, at det var den bare skinbarlige Dovenskab, "for det var knapt, at hun gad rejse sig for at lægge sit Møg".

Men efterhaanden blev Kokkepigen tavs over for Alma, for, som hun sagde til Avlskarlen, "nu har Frøkenen ogsaa faaet Bid i Kap'lanens Dævler".

Alma var som sat uden for Verden. Hvad hun saa og hørte, tog sig ud og lød for hende, som laa det i lang Frastand. Hun saa og hørte nær ved sig kun Pastor Kristensens dybe Bas og hans strænge Bibelord om Djævel og Helvede. Og hun bebrejdede sig, at disse Ord ikke skræmte hende nok, men at hun snarere følte

en Vellyst ved at lade dem genlyde for sig.

258

Hun turde ikke tale til Proprietær Blunk om at køre til Kirke anden Juledag, hvor der var første Tjeneste i Annekssognet Kl. 9 om Morgen. Men hun *maatte* derhen. Hun stod tidlig op, mens Huset sov.

Det røg og føg med Sne. Hverken Vej eller Sti var at skelne. Den lille, kraftige Pige arbejdede sig frem som hin stormfulde Novemberaften til sin Kæreste, Grossererdrengen, men det var en endnu stridere Gang. Hun takkede Gud, fordi han havde sendt et saa haardt Vejr, og tænkte sig Muligheden af at faa Bod for sin Synd, hvis hun kæmpede sig igennem og led ondt.

Vejen var let at finde. De evige Pilehegn afstak den tydelig nok. Altsaa - trøstigt fremad!

Hun stemte sig imod Vind og Sne, der skar i hendes Ansigt som Knive. Maalet vinkede i den af Menighedssang og Præstens Bas fyldte hvide Kirke, denne Verden for sig selv af hellige Tanker og Længsler.

Og da Præsten i brændende Ord og med flammende Blik havde skildret Stefanos' Martyrdød og hans himmelske Syn, følte hun en henrivende Gysen gennemrisle sig. Hun søgte Forkynderens Øje, men hendes Spørgen blev ikke besvaret med et Blik fra ham. Hans Øjne flammede frit ud i Rummet.

Paa Tilbagevejen kørte han hende forbi. Hun saa et Glimt af den tæt indhyllede Skikkelse inden for den gamle Kaleche. Et Øjeblik tænkte hun paa at bede om at køre med, men turde ikke. Nu havde hun Medvind; den tog i hende, saa hun næsten løb hele Vejen og kom hjem, rødglødende og dødtræt.

Hver Søndag gik hun i Kirke. Hun blev ikke indladt til Fru Blunk. Proprietæren og Pigen var tvære imod hende. Men Indtrykket af Omgivelserne strøjfede hende kun flygtigt. Hun levede i Pastor Kristensens Forkyndelse og læste stadig i Bibelen. Pigen sagde til Karlen, at siden den Præst var kommen hertil, var alle Fruentimmer blevne skrupdovne.

Almas Sind fyldtes med Billeder. Hun drømte med Josef om Faren fra Herodes, bar med Maria Jesusbarnet over Bjerge og Ørkeners frem og tilbage til Ægypten og til Galilæa og hvilede med dem under en ensom Palme; sad med den tolvaarige Frelser under Tempelarkaderne blandt de vise, ledte efter ham sammen med Forældrene delende deres Sjæleangst og Spænding; sad til Bords ved Brylluppet i Kana og drak Vinen - som Jesus fra Vand havde forvandlet til sit hellige Blod. Hun følte sig helbredet paa Sjæl og Legeme med den spedalske og med Centurionens 259 Søn i Kapernaum. Hun mærkede, hvor Stormen stilnedes ved den truende Haand over Skumbølgerne paa Genesareth Sø. Hun bævede ved Tanken om, at hun muligvis kunde blive bunden i Knippe med Klinten og opbrændt, naar Høsten kom, inderlig bedende om at blive samlet med Hveden i Laden. Fortællingen om Arbejderne i Vingaarden satte hende i Spænding som en Roman. Hun var glad over dens lykkelige Opløsning, thi hun selv hørte vel til dem, der var komne i den sidste Arbejdstime. Saa kom Lignelsen med de fire Slags Sædejord, og da hun den Søndag i øsende Regn i den mørke Dag i Februar arbejdede sig gennem Søle og Slud ad den opblødte og opkørte Vej, saa hun efter, om Djævelen, der rev Ordets Frø ud af Hjerterne paa dem, der havde hørt det, ikke skulde være skjult bag en af de struttende Pilebuske i denne tætte Taage. Med Kristus følte hun sig døbt i Jordan. Fra Pastor Kristensens Mund dalede Duen over hende og slog sine Vinger tæt om hende. Hun kæmpede med Djævelen i Ørkenen, og naar Præsten hvert Øjeblik raabte: Vig fra mig Satan! mens hans Negle borede sig ned i Fløjlet paa Prædikestolens Støttepuder, saa borede hendes Negle sig ind i hendes Laar, og hun gentog Ordet for sig selv med et indre uhørligt Skrig.

Kokkepigen sagde om hende hjemme:

- Nu gider hun heller ikke røre sig til noget. Ja hun gør rigtignok heller ikke stort ved Føden. Den anden æder som en Møllegriis. Hun mente sin Frue.

Naar Alma var ene, hvad hun næsten altid var, saa lavede hun Samtaler mellem sig og Pastor Kristensen.

Hvorfor kom han dog aldrig? ... Og dog - hvis han kom! Mon hun ikke vilde krybe i Skjul? . . . Det var godt, at Fru Blunk aldrig lod Alma kalde. Thi naar hun tænkte paa hende, syntes hun, at hun hadede hende uden ret at vide hvorfor.

Stundom jublede hun i sin Ensomhed og raabte: Jeg lever, jeg lever!

Thi hun levede med disse bibelske Skikkelser og Situationer. Den aandelig forsømte unge Piges Hjerne sugede graadig de ny aandelige Indtryk; de fór flokkevis derind som Luft i et længe afspærret, brat aabnet Rum. Hun sang stundom, og hun syntes, at Ekko svarede hende og gav hende Ret i, hvad hun sang og tænkte. For første Gang i sit Liv følte hun tydelig, at der var noget, der laa højt over Dag og over Vej. Aa - at gaa saaledes drømmende om og se ned paa, hvad der laa om hende!

260

- Det er mig, som vandrede jeg gennem Roser. Hver Angst for min Sjæl er mig en Fryd. Den kommer fra Evighedens Sale, fra Himlens Rum, hvor de salige jubler Halleluja til Guds Ære fra Evighed og til Evighed!

Betagen af Pastor Kristensens dumpe Bas sang Alma med dybe Alttoner. Hun blev forfærdet over den Klang og Styrke, der laa i hendes Stemme. Hun følte sig rammet af et Tilbageslag af denne Kraft, som hun aldrig havde anet, at hun ejede.

Da alt om hende sank mere og mere i Glemsel eller i Døs, og Søndagene kun dannede Oaserne i Taageørkenen, hvori hun vandrede, veg hendes Omgivelser langt tilbage i hendes Bevidsthed.

Blunk havde holdt sit Løfte til sin Kone og lejet et Flygel. En Aften i Skumringen slog Alma det an, havde i Begyndelsen saa megen Omsigt, at hun kun svagt berørte Tangenterne, men saa tog den opvældende Stemning Magten fra al Besindelse, og Slutningslinjen af en Salmestrofe: Ære være Gud i det høje! rungede med fuld Kraft gennem de resonansrige Rum. Alma følte Klangbølgerne lukke sig over sit Hoved som en badende i det skummende Hav.

Da aabnedes en Dør haardt og højt. Et Gys stivnede Alma fra Isse til Taa.

I den halvmørke Aabning stod Fru Blunk i sin Friserkappe.

Hendes Bryn havde trukket sig sammen. De var mørkere end ellers, og havde Alma været en klarere lagttager i dette Øjeblik, vilde hun have opdaget, at Brynene glindsede, som om Tuschen ikke var tørret, og at Rispudderet sad lidt løst paa Kinderne.

Hun stod længe lige saa urørlig paa Dørtærskelen som Alma sad paa sin Stol.

Fru Blunks ellers saa fløjelsbløde Stemme, kælen som en elskovssyg Hunkats Knurren, lød nu tør og klaprende som en Storks Knæbren.

- Naa - altsaa løj Rygtet ikke ... og det Brev, jeg viste Dem, indeholdt Sandhed. Er De en sædelig Pige? Møder De for Guds Ansigt med en ren Sjæl? De vækker Forargelse i de helliges Menighed - prøv ikke paa at nægte det. I Stedet for ydmygt at bøje Deres syndebetyngede Hoved, knejser De og formelig sluger Pastor Kristensen med Deres store, sanselige Øjne for at forlokke en stakkels, søgende og bedende Herrens Tjener og hjælpe Djævelen med at friste hans skrøbelige Kød. Al Deres Salmesang er jo kun besløret Erotik til Pastor Kristensen. Farvel, Alma Knudsen! Det beror paa min Mand, om han vil 261 have Dem i Huset, men mig ser De aldrig mere. Jeg, som selv er musikalsk, kan høre, at, naar De synger de hellige Sanges Ord, saa klinger det jordiske Begær igennem disse Alttoner, som er de mest opæggende for Mændene. Og det skal brænde som Ild paa Deres Samvittighed, om De ellers har nogen, hvis De har berøvet mig Troen paa en Kvindesjæls Flugt paa hvide uplettede Vinger op mod Frelserens udstrakte Favn. Den Tro kan jeg ikke undvære, og har De taget den fra mig, saa bærer De et uendeligt Ansvar for Gud. Naar De ser mig modløs synke hen i Synd og Verdslighed, saa har De Deres Straf. Min Søvn - den, som mit forpinte Legeme saa højlig behøver, har De i hvert Fald røvet mig for mange Døgn. Jeg skal kæmpe for at overvinde mig til at bede Gud om at tilgive Dem.

Fru Blunk drejede sig brat paa Hælen, og lydløst forsvandt hun med fejende hvidt Slæb gennem Døraabningen.

Alma gik ind i sit Værelse. Hun undrede sig over, at hun ikke var mere gennemrystet. Men længe havde det dæmret for hende, at Fru Blunks Religiositet var af anløben Art, nu klarede hendes Kvindeinstinkt for hende, at hun, Alma, havde vakt Fruens Skinsyge. Et Øjeblik var det, som om et Glædesglimt - eller var det et Skadefrydsglimt? - lynede igennem hende. Skulde Fruen virkelig have den Mistanke, at Alma Knudsen kunde stikke Athalia Blunk ud hos - -? Hun fór sammen, da Navnet higede op mod hendes Læber . . . Det var jo en Vanhelligelse, om hun turde fæste jordiske Tanker til en Apostelskikkelse.

Og dog . . .! Hun lokkedes mod disse Tanker, som mod en Afgrund. Kælenskaben og Ømheden, der i sin Tid havde bemestret sig hende under Møderne med hendes tidligere Kæreste, drev hende til at tænke sig Pastor Kristensen staaende for hende med Armene favnende udbredte, med Øjnene flammende som Ildsluer, med Læberne dirrende i salig Henrykkelse.

Hun turde ikke benægte for sig selv, at hun da vilde have styrtet sig til hans Bryst og klæbet sin Mund til disse røde, fugtige Læber ... og, da det var blevet hende klart, gav hun et Skrig fra sig og vaagnede til Liv. Hun saa skarpt alt rundt omkring sig: den maanebelyste Stue med de tarvelige Møbler, den blaanende Sne i Haven derude, de struttende Grene. Hun følte, hvor hun rystede af Kulde.

Ja, det var Verden: denne Sne og Kulde, disse kolde Genstande omkring hende, denne vilde Kvinde, denne forkuede Mand, 262 denne raa Pige, alt dette Forfald, al denne Forlorenhed - det andet var en tom Drøm, en syndig Rus i Elskovens søde, krydrede Vin.

Det kunde hænde sig, at Fru Blunk havde mere Skyld i, at Alma ikke sov den Nat, end at det omvendte var Tilfældet. Alma gik i Seng, lod sig melde syg til Aftensbordet, laa og vendte og drejede og tumlede de samme pinefulde Tanker. Hun kunde ikke en Gang bede. Hun var vist stødt ud af Naadestanden.

Næste Morgen, da den store Mette kom med The, spurgte Alma hende, om hun vidste, om Fruen havde haft en slem Nat. Mette svarede:

- Hun har sovet og snorket som den store So i sin Tid ude i Svinehuset. Nu er den ellers solgt. Hun var mat af Arrigskab. For unge Niels Nielsens bøvede Kælling har været og sludret med hende og præket for hende om al Slags Dævelskab. Den Gaardkælling er hellig, men ellers gnistrer hendes Øjne som en Tævekats, naar den løber.

Det gik op for Alma, hvorfra Fru Blunk havde de sidste Efterretninger om hende. Mettes Stil fik en Efterklang i Pigebarnets let paavirkelige Sind, da hun lo og sagde ved sig selv:

- Der er nok mange Hunde om det Ben - og da hun samtidig kom til at mindes sin Halvbroder Bertels Bøllejargon, bragte en Slags kold Douche hende ned paa Jorden. Hun gik ud til den Husgerning, hun længe havde ladet urørt, og gav sig i Konversation med Mette. Og Mette behøvede blot et Ord, saa gik det løs, som en Spilledaase, naar den er trukken op.

- Ja, unge Niels Nielsens Kone! Ja, hun er hellig. Ja, jeg troer det s'gu nok. Hun aad før alle sine Børn, end hun gav en fattig Stodder et Glas af den mest sjatne Centrifugemælk.

- Jeg har aldrig set hende her i Huset før.

- Nej, hun kommer bare, naar hun er utidig og ondsindet og er bange for, at et andet Fruentimmer er ude efter den lange Ka'p'lan. Saa snakker hun og Fruen hinanden op, saa de bliver helt rundtossede.

- Det er skammeligt blot at tænke ondt om en Mand som Pastor Kristensen.

Navnet smeltede hen i Almas Mund.

- Det er'et ogsaa. For en Mand i hans Stilling, og som er saadan oplært til at snakke for sig, han maa dog have lidt Sans for Renlighed, og Maren Niels Nielsen, hun synes, at det er Svineri at gøre for meget Vand beskidt, og naar man er saa bøvet 263 som hun er, saa maa man s'gu hverken spare paa Vand eller grøn Sæbe. Derfor staa der en Stank efter hende som efter en gammel Gedebuk. Saa kan jeg da bedre forstaa, at han kan faa Sind til Fruen, for hun vasker og pjasker sig som en Fiskeodder, og jeg vilde ønske, at en anden kunde holde sine Fingre, som hun holder sine Tæer. Derfor vil hun immer vise sin bare Krop til en anden en, men det er ledt at se et nøgent Fruentimmer. Jeg har tidt set hende staa spliterragende nøgen foran hendes store Spejl og grine og kissemissie til sig selv, som om Spejlet var hendes Kæreste . . . Naa, i visse Maader siger jeg ikke noget til det, for en Præst er jo udgaaet fra Skaberens Haand som andre Mandfolk, saa Herregud! - om han ogsaa en enkelt Gang vrider Tøjret af sig oppe paa Gasebanken - saa - saa maa han selv se, hvordan han klarer sig med Vorherre, det rager jo ikke en anden en.

- Tror Mette da ikke, at han . . . taler ud af sit Hjærtens inderste Overbevisning?

- Jo ellers var han jo en skidt Knægt, for han faar jo sine gode Penge og sin Føde for det.

En Vogn rullede ind ad Porten.

- Nu har jeg hørt det Syn med! sagde Mette, slap Sleven, hvormed hun rørte Æggeblommer i det røde Lerfad og slog Hænderne mod sine Laar. Der kommer s'gu Kaptejnen . . . ham Branddirektøren.

Køretøjet var en Gig paa høje Hjul. Karlen kom springende med Vogntrappen. En høj mager Herre i Pels og spids lodden Hue steg let ned, skønt hans hvide spidse Moustache angav en ikke ringe Alder. Alma saa et fint lille Ansigt med Henri-Quatre-Skæg, en velformet lille, men noget spids Næse. Hvis en Tegner vilde lægge an paa at karikere ham, kunde han vel faa en Don Quijote-Type ud af ham.

Alma havde hørt Kaptejn og Branddirektør Hald nævne som Særling, Fritænkter, en Mand uden Alvor, som næsten ikke omgikkes Egnens Folk . . . Han saa jo ret interressant ud. Hun opdagede nu, at han var betydelig over Middelhøjde, og at han bar sig rank som en ung Mand.

Han blev staaende paa Trappestenen, mens Karlen løb ud i Stalden og hentede sin Husbond. De to Mænd hilste paa hinanden, og Kaptejnen klappede venlig Proprietær Blunk paa Skulderen med sin handskeløse, fine men solbrændte Haand, paa hvis Lillefinger en Diamant legede Tagfat med Solskinnet.

Mette sagde:

- Ja det er ham, Manden stikker over til i al Gedulghed, uden at hun derinde mærker til det. Jeg tænker, de to ta'r sig eri høj Paans sammen.

Alma fik travlt med at gaa. Da hun kunde beregne, at de to Herrer var komne ind i "Kontoret", listede hun sig igennem Dagligstuen for at gøre Toilette, uagtet hun indsaa, at hun næppe vilde komme den fremmede Herre for Øjne. Og skønt Samvittigheden protesterede stærkt i hendes indre mod, at hun kunde have saa verdslige Tanker, gik hendes gamle nysgerrige Kvindenatur over hendes unge Optugtelse i Hellighed. Hun gjorde sig saa køn, som hun kunde, satte sig ind i Dagligstuen og gav sig til at sysle med et Haandarbejde.

"Kontoret" havde Vindue ud til Gaarden, én Dør til Entréen og én til Dagligstuen.

Tilfældigvis stod den sidste aaben, saa Herrernes Stemmer lød ind.

XI.

Alma hørte vel bekendte Navne og Ting gentagne Gange: sine Brødrer, sin Faders, det Knudsenske Bo, hyppigst dog Overretssagfører Springborgs Navn. Men det var det samme, der nu taltes om, som det, hun havde hørt derhjemme, og som uforstaaet var surret hende om Ørene og svundet hen i Luften: Om 1ste, 2den, 3die Prioriteter, om Kavtioner og Selvskyldnerkavtioner, om Byggekontrakter, Veksler o. s. v. o. s. v.

Da hørte hun Proprietær Blunk sige:

- Ja han den ældste Broder er naturligvis fallit, og den yngre . . .

- Har altid været det, er det og vil altid være det, lød nu den fremmedes Røst med en læspende, men ikke ubehagelig Bilyd. Og han, Prokuratøren - jeg har heldigvis aldrig set ham - er naturligvis en topmaalt Kæltring.

- Aa - han er en Spekulant som saa mange Forretningsmænd.

- Det er et mildere Ord for den samme Ting. Enhver, som 265 vil gøre sig rig ved at gøre andre fattige, er en Kæltring, om end saa alle Overinstanser i hele Verden og alle Lovbestemmelser ikke kan krumme et Haar paa hans Hoved. En Børsjobber, en grundende Svindler, en Arbejdsgiver, der betragter sine Arbejdere som en Vare og ... og en Byggeprokurator er for mig mere strafskyldige end Brandstiftere og Indbrudstyre.

- Ja, hvad bliver saa al Handel og Vandel, Hr. Kaptejn?

- Skal vi nu lade være med at filosofere, gode Hr. Blunk, og tænke paa Deres Sager? Lad os nu se, hvad den Slyngel af en Prokurator skriver.

Der blev en lang Pavse. Kaptejnen syntes at blade i Dokumenter eller gennemlæse Breve. Der undslap ham hvert Øjeblik et Udbrud af haanende eller indigneret Latter.

- Hæ! Nu taler han trøsteligt, den Tugthuskandidat! brød han ud ... Vinde to Processer! Især naar *han* fører dem! Ja, jeg tror det nok. Naar han har trukket Skjorten af Dem, vil han have Underbukserne i Tilgift

- Aa, Kaptejn ... De tror nu ondt om alle Mennesker. Overretssagfører Springborg har reddet mig ud af mere end én Knibe.

- Ja, for at bringe Dem dybere og dybere i Suppedasen . . . Nej, der er kun et for Dem at gøre - - -

- Ja, at lade det hele ramle . . . Det har De raadet mig til for Aar og Dag siden.

- Ja, og det skulde De have gjort allerede den Gang, saa havde De og flere andre været adskillige tusinde Kroner mindre fattige. Alle hidtidige Udveje har jo været Galgenfrist.

- Ja, men De vil da tabe 2000 Kroner, hvis jeg vil erklære mig fallit.

- Lille Hr. Blunk . . . jeg kan ikke præstere mere; jeg vidste, at jeg havde Raad til at spendere dem, men nu -. Ja selv om jeg kunde, vilde jeg ikke, nu, da det er mig klart, at De sidder i saadant et Edderkoppespind . . . Erklær Dem fallit. . .!

- Ja, hvis jeg var ene. Men jeg har jo en Kone -

- Ja, det har De jo paa en vis Maade.

- Hm - ja-a-a!

- Ja, nu hjælper ingen Kælenskab, gode Ven. Send Deres Frue paa en Sindssygeanstalt.

- Kaptejn Hald!

- Proprietær Blunk! . . . Hun er ligefrem gal 266 - Bare jeg havde hendes Forstand! . . . Herre Gud, hun er saa nervøs ... og saa religiøs.

- Pyh! Ja, siden den lange Kapellan er kommen hertil, saa er jo en hel Del Mennesker paa Egnen blevne gale. Denne ny Djævelstro er en Epidemi, værre end Tyfus og Kopper. Den blodforgifter vort Folk. Hysteriske Personer - ja der er ogsaa hysteriske Mandfolk - er de mest modtagelige for Smitte . . .

- De vil da ikke kalde den tykke "unge" Niels Nielsen for et hysterisk Mandfolk.

- Nej. Derfor er han og mange tykke Gaardmænd ogsaa kun hellige om Søndagen. Om Hverdagen snyder de hverandre af Hjærtens Lyst i Heste-, Kvæg-, Svine- og Gaardhandel ligesom i de gode, gamle Dage. Desuden Fromhed og Fiffighed kunne saa vel sammen "ligesom den Sommer og den Eng" i Kæmpevisen . . . Sæt nu jeg kunde skaffe Dem en Plads som Bestyrer af Andelsmejeriet i Tolstrup og hjælpe Dem med at klare for Fruen paa Bistrup . . . Død og Pine, jeg faar en Idé! Naar "die gnädige" er kommen til Hægterne, saa se at opnaa Ægteskabsskilsmisse. Lad hende saa gifte sig med Kapellanen. Hun gør det vist nok, og den lange Frøken Springborg, Deres ædle Beskytters tandfagre Søster, gaar jo og fortæller, at det eneste, der kan redde hendes Fætters Kapellan paa Legeme og Sjæl, det er et Giftermaal.

- Kaptejn Hald, hvis De ikke havde været mig en saa tro og uegennyttig Ven og Raadgiver . . .

- ... Saa vilde De udfordre mig? Hør, kære Ven! De er en god Mand, men De er for blød og kælen til at træde den brutale Sandhed under Øjne. De løber Livet igennem med Skyklapper for Øjnene. Handl en Gang, for Satan! Lad Prokuratøren og de andre Snydere slaas om Stumperne, de er nu en Gang ikke til at faa klinkede sammen ... og, ja bliv nu vred og smid mig ud, om De vil - ofr "die gnädige" paa Hellighedens Alter og lad Kapellanen faa hende . . . Men hvad er det, Blunk? Hørte De det ikke? -

. . . Alma havde ikke kunnet betvinge et fortvivlet og smerteligt Skrig. Det var, som et tveægget Sværd gennemskår hendes hele Organisme. Det blev sort for hendes Øjne, men hun vandt dog Kræfter til at løbe ind i sit Værelse, inden Herrerne kom ind i Dagligstuen. Men herides Haandarbejde laa paa Gulvet, og Blunk sagde: 267 - Død og Pine! Døren til Kontoret var ikke lukket i ... Skulde Frøkenen have hørt . . . ?

- Hvilken Frøken?

- Hun, vi har i Huset . . . Frøken Knudsen, Søster til de to Brødre . . . Brolæggersønnerne . . . Jeg skulde føde hende . . . saa skulde der godskrives min Konto tre hundrede og halvtredsindstyve Kroner om Aaret. Det er ellers en rar Pige.

- Hm! Ser hun godt ud?

- Ja, hun gør . . . Men, hun har vist siddet herinde og hørt . . . hørt alt ... Dørene er utætte.

- Naa hvad saa? Hun har godt af at høre sit Skudsmaal. Er det godt, saa opmuntrer det hende, og er det daarligt, har hun jo godt af at høre den ubehagelige Sandhed, som jeg er vis paa, at De, gode Blunk, ikke turde sige hende i hendes aabne Øjne - lige saa lidt som De turde gøre det ved noget andet Menneske.

Det var at røre Proprietær Blunk paa hans ømmeste Sted. Han troede, at han var indvortes som udvortes: en smuk og djærv Kraftkarl . . . eller rettere sagt: han forstod at skræmme den stundom opstaaende Tvivl om sin Mandighed tilbage med en Trumf, som at han, Fanden gale mig, skulde vise hele Verden, at ... o. s. v. Han sagde det samme højt til Kaptejnen med disse Ord:

- Jeg! ikke turde? Jeg tør altid sige min Mening til hele Verden. Ja, Alma Knudsen er baade en meget smuk og en meget rar Pige. Som hun kan omgaas min stakkels syge Kone med englelig Taalmodighed! Som hun gaar stille og passer sig selv! Jeg er jo aldrig i Humør til at underholde nogen, og hun, lille Stakkel, kunde saamænd nok trænge til, at nogen tog sig af hende. Hun *maa* jo kede sig. Saa det er ikke saa underligt, om hun er bleven hellig af lutter Kedsomhed.

- ... Naa ikke andet! Saadant noget kan være en Børnesygdom, der *skal* overstaas ligesom Kighoste, Mæslinger og røde Hunde. Blot det ikke varer ved, eller slaar over i det modsatte Ekstrem. For jeg kan egentlig ikke lide fritænkernes Fruentimmer. Det er ligesaa ukvindeligt at være "*esprit fort*" som at ryge

Tobak. Deri holder jeg med Franskmændene. Havde jeg en Kone, saa kommanderede jeg hende i Kirke en Gang om Maaneden - det vil sige ikke til en halvtosset, eksalteret Præst ... Nej en Mand kan være Voltairianer, en Kvinde maa ikke gaa ud over Rousseau.

268

De sidste to Sætninger laa uden for Proprietær Blunks Horizont. Han sukkede som sædvanlig lige over for Ting, han ikke magtede, og sagde ydmygt:

- De er en svær kundskabsrig Mand, Kaptejn.

- Jeg! Jeg er en Ignorant. - Eller hvad der er værre, en halvstuderet Røver . . . Jeg rendte af Skole, den Gang jeg kunde lære noget; nu læser jeg en Del, men føler altid baade Forkundskab og Hukommelse slaa klik.

- De er jo da Student? Ikke?

- Jo. Men Eksaltationen betog mig i 1848, og jeg løb med i Krigen, for at spille Dilettantviolin i Ouverturen til den skrækkelige Fiasko i 1864. Efter den faldt Skællene fra mine Øjne, og jeg saa, at det at være Officer i et lille lemlæstet Land, der aldrig kan tænke paa at føre Krig mere, ikke var til større Nytte end at være Chef for Borgervæbningen i Ringsted eller Skelskør. Da jeg i to Aar havde ligget i Garnison, gaaet fra Knejspe til Knejspe, fra Bal til Bal, fra Middagsselskab til Middagsselskab hos Omegnens Herremænd, hos Byfogden og Apothekeren, leget Kæreste med de kønne Piger . . . saa blev jeg led ved mig selv og tog Afsked. Heldigvis havde jeg lidt Skillinger. For med min Pension og Lønningen for det ansvarsfulde Embede, jeg røgter, vilde jeg knap have noget til en Snaps til Rugbrødet.

- Ja jag kan nu ikke forstaa, at De opgav den militære Løbebane. Nu rejser Folket sig igen og befæster Hovedstaden.

- Hm! dette Folk af Lyrikere og Fantaster, Ideologer og Drømmere skal nok faa lavet os et nyt Dannevirke og faa Understøttelse dertil af nogle Avancementsspekulanter. Naa - saa spilles den sidste Akt af den omtalte *opera seria*, og Finalen er vort Lands Undergang . . . Men De gør Ret i foreløbig at holde Dem paa den Side, De staar. Husk blot, hvad jeg sagde før: Gør Pinen kort for Dem selv. Lad alt ramle! Laan mig Papirerne og se over til mig midt i Ugen. Farvel, Blunk!

Kaptejn Hald var allerede ved Kontordøren, da Døren fra Spisestuen gik op, og Fru Blunk viste sig i sin diskrete sorte Dragt, med det helgenindeagtig-pandeskilte, glat nedkæmmede Haar. Hun saa udmærket godt ud i det klare, kolde Lys, og Armene, hvide, med ganske fin blegrød Alabasttone, boltrede sig i de side Ærmer, uden Kniplingsfyld, som hun i Dag bar til Trods for Moden.

- Men, Hr. Kaptejn! Hvilken glædelig Overraskelse!

269

Kaptejn Hald gjorde en Bøjning og en Kompliment, der røbede en grundig og solid Skole. Men paa hans Ansigt trak op et ubeskriveligt Smil, hans hvide Overskæg skilte sig ad, dets viksedede Spidser stak ud til Siden som to slebne Syle.

- Hvad? Vil De afsted? Nej - det bliver der intet af, sagde Fruen. Hun havde nu faaet sin Røst stemt i en lokkende Fløjtetoneklang.

En ny Kompliment, lidt dybere, fra Kaptejnen:

- Min Frue, hvor dybt jeg end beklager det - kalder uopsættelige Forretninger mig hjem.

Et lille Smil og en Drejning paa Hælen, halv militær, halv dansemesteragtig - og han var lige ved Døren. Men med Lynets Fart havde Fruen faaet Flygelet aabnet og slog an, sang saa Beethovens Melodi til: "Kennst Du das Land, wo die Citronen glüh'n".

Kaptejn Hald slap Dørens Laasegreb. Han kunde ikke se Fruens Ansigt, altsaa ikke det triumferende, ondsksfulde Glimt i hendes staaende Øjne.

Fru Blunk sang videre. Kaptejnen blev staaende med et komisk blandet Ansigtstryk, der vekslede mellem Sympathi og Protest. Stemmen laa højt, men der var noget forceret, skrigende. Noget unobelt, ja næsten simpelt, sentimentalt dæmrede frem i Foredraget af Linjerne:

Dahin! Dahin
möcht' ich mit Dir, o mein Geliebter ziehn.

Han sagde ved sig selv:

- Fanden skulde rejse til Italien med saadan en! Han blev dog ved at høre, og det morede ham at forme sin Protest mod denne Foredragsmaade, denne Trivialisering af sit Yndlingsdigt og sin kæreste Melodi.

Men - var det bevidst eller ubevidst, at Fruen forandrede Manér i den sidste Strofe:

Kennst Du den Berg und seinen Wolkensteg?
Das Maulthier sucht im Nebel seinen Weg;
in Höhlen wohn't der Drachen alte Brut;
es stürzt der Fels und über ihn die Fluth,
Kennst Du ihn wohl?
Dahin! Dahin
geht unser Weg! o, Vater, lass uns ziehn!

270

Den blev sunget med Lidenskab - ja fin var den ikke - slet ikke i Karakteren, men en sanselig, en korporlig Kraft brød frem af det sentimentale Jukseri eller Jaskeri - om end Anstrængelsen var hørlig.

- Det er splintrende galt, protesterede det inde i ham, . . . men der er en vis Slags Personlighed i det.

Da Efterspillet efter en flot Behandling var færdigt, vendte Fruen sig og rakte sin buttede Haand med rosenrøde Smilehuller over Knoerne ud mod Kaptejnen og sagde:

- De ser, jeg kender Deres Smag, Kaptejn Hald. Jeg véd, at denne Sang kan De ikke modstaa . . . enten den synges udmærket eller slet. Jeg véd nok, at jeg desværre synger den slet.

Hun saa stift forskende, sarkastisk paa den gamle Herre, nød Trækningerne i det magre fine Ansigt og tænkte:

- Gid jeg kunde tegne! Jeg kunde faa en dejlig Karikatur ud af ham, som mange finder er smuk og distingveret.

Nølene greb Kaptejnen hendes Haand. Hun tvang ham, saa at sige, til at berøre den med Knebelsbarten, snarere end med Læberne.

Med et hurtigt Ryk var han ved Døren, bukkede igen og afværgede med en Haandbevægelse Blunk fra at følge ham ud.

Fru Blunk slog Hovedet ned i sine Hænder og lo. Med dæmpet Stemme sagde hun til sin Mand:

- Han er henrivende, den magre musikgale Hidalgo!

Blunk svarede:

- Pst, Athalia! Du maa s'gu nødig fornærme ham . . . for han er mig meget nyttig.

- Lad mig rigtig faa fat i ham, og han vil blive Dig endnu mere nyttig.

Alma havde hørt Sangen. Som Kaptejnen var hun halvt beundrende og halvt forarget.

Med Haand under Kind havde hun sat sig i sit Vindue i Solskinnet.

Hun saa ud i alt det blaa og glinsende og sagde:

- Jeg kunde lære at synge den Sang bedre, tror jeg.

Gennem en Aabning i Havedigets Hegn saa hun Giggen jolre forbi, saa den hvide Moustache flimre i Solen og hørte et vældigt Knald.

Hun maatte have mere at vide om Kaptejn Hald. Siden hun havde set ham, havde hun ikke tænkt paa Pastor Kristensen.

271

Et Øjeblik efter fik hun en Slags Anger derover, men kunde ikke faa manet Præstens Billede frem i Hellys i sin Tankes Forgrund.

En Morgen kom Pastor Kristensen ned til Frokost, og som sædvanlig gik han tungt og larmende paa sine svære Fødder.

Frøken Springborg stod plantet midt i Stuen. Hun løftede tyssende sin Haand imod ham.

- Hans er meget syg. Han fik et Anfald tidlig i Morges. Doktor Skov er hos ham.

- Gud være hans Sjæl naadig! sagde Kapellanen, foldede sine Hænder og bøjede sit Hoved, satte sig stille ned og syntes at synke hen i Bøn.

Frøkenen saa ufravendt og skarpt paa Pastor Kristensen, men respekterede hans Andagt, indtil han med et Suk løftede sit Hoved og gentog: "Gud være hans Sjæl naadig!"

Da sagde Frøkenen:

- Aa, det vil han nok være. Der findes blandt hans Kollegaer dem, der er lige saa store og større Syndere.

- Det er sandt, sagde Kapellanen, tankefuldt nikkende.

- Hans har været hidsig og opfarende i sine yngre Dage, men det var snart ovre. Han var en god Mand.

- Efter Verdens Mening var han en god Mand. Men hvem kender Vorherres Tanker?

- Hans havde bedste Karakter til sin Eksamen, saa han maa vel kende *dem* bedre end saa mange andre.

Frøken Springborg, som erkendte sig om alt og alle, vidste vel, at Pastor Kristensen kun havde anden Karakters anden Grad, men da hun ikke var sikker i sin Latin, modstod hun Lysten til at sige: *haudabilis secund.*"

Bondestudenten Kristen Kristensen blev saaret og følte Svien Han sagde, lidt polemisk:

- Kundskab opblæser, men Kærlighed opbygger.

- Hvad for en Slags Kærlighed? sagde Frøkenen med en 272 Røst, skærende ond som en Ragekniv - for der er mange Slags Kærlighed, Pastor Kristensen.

Han løftede langsomt sine store Øjne op mod hendes reptilagtigt stikkende Blikke. Hun brændte af Lyst til at gøre Kapellanen Fortræd. Hun vilde bide ham til Blods baade med Tænder og Øjne. Hun slap ikke sit Tag; hun var vedholdende i Bidet som en Grævlingehund.

- Vil De ind og meddele min Fætter Syndernes Forladelse? sagde hun. Han kan meget godt forstaa, hvad man siger til ham, og han kender godt Folk.

Pastor Kristensen blev staaende tavs og saa paa hende. Frøkenen sagde:

- Hans har altid været en sædelig Mand. Saadanne Folk som unge Niels Nielsens Kone og ... hvad er det nu hun hedder . . . hende derovre fra Havgaard . . . naa, Fru Blunk ... og den Brolæggerdatter fra København . . . dem kunde han slet ikke lide. Heller ikke bragte han Sognet større Regninger paa Alterlys ved at lyse Kirken op om Natten.

Kapellanens Pupiller dirrede. Der kom en Erindring op i ham, at han ligesom havde følt, at noget havde puslet i Kirken under hans natlige Samtaler med hans Gud. Men han havde ikke tænkt videre derover siden. En Følelse af Had mod dette store, hjerteløse Kvindemenneske blussede op i ham. Hans store Haand knyttede sig. Han følte et Øjeblik en levende Trang til at slaa de to store Gifttænder ind paa dette raa Fruentimmer, der havde beluret hans Mellemværende med Gud, som kastede Skarn paa hans Kampe og Anfægtelser, som havde sneget sig til at læse hans Sjælelidelsers lønlige Skrift.

Men, vant som han var til at tvinge "Disciplinen" over sine Sindsrørelser, tog han sig sammen. Den knyttede Haand foldede sig sammen med den anden; han klemte dem begge mod Brystet og sagde:

- Jeg vil ind og give min syge Broder et Guds Ord med paa hans sidste Rejse.

- De kommer maaske slet ikke derind. Doktor Skov er der, og det kunde ligne ham at forbyde nogen at komme ind til ham.

- Men en højere Herre end Doktor Skov befaler her, sagde Pastor Kristensen.

Frøkenen rettede sig i hele sin Højde og Knokkelstyrke og 273 nærmede sig Døren for i dens Karm at opstille sig som en afværgende Kerub.

Kapellanen gik rolig sin Gang, og da han kom paa Siden af hende, sagde han:

- Jeg gaar her i en højere Herres Ærinde; naar han byder, gælder intet menneskeligt Forbud.

Han rettede sin krumme Nakke prælatmæssig rank, følte sig inspireret af en snart totusindaarig Institutions Herskermagt, og vilde sikkert, om Frøkenen havde gjort Modstand, blidt skubbet hende til Side.

Men i det samme gik Døren sagte op, og en lille men meget svært bygget Mand viste sig. Det var praktiserende Læge Skov, der efter at have fungeret som Distriktslæge i Vakancen efter et Dødsfald, nu havde faaet noget af den afdødes Praksis. Han var Studenterkammerat af Pastor Kristensen, var kommen sammen med ham paa Regensen og havde altid behandlet Theologen drilagtigt. Han sagde med venlig Tone de burschikose Ord:

- Hold Dig fra ham, Kristen Storinkvisitor, og lad den gamle Herre slippe af med Vejret i Fred.

Pastor Kristensen gentog sine Ord fra før, om at han, som stod i en højere Herres Tjeneste, ikke ænsede noget menneskeligt Forbud.

Lægen svarede:

- Døden er nok den højeste Herre.

- Der er en Herre over Liv og Død, som Du ikke kender, Skov.

- Naa ja. Kan være. Men lad ham dø i Fred.

- Er han ved Bevidsthed?

- Han ligger og smaasynger.

- Jeg vil høre, hvad han siger, sagde Kapellanen og greb om Lægens Haandled. Jeg vil derind.

- Stop lidt, kære "*grand inquisiteur*" og lad det først være en Aftale, at Du ikke plager den gamle Herre med den nyeste Theologi ... for saa smider jeg Dig ud, Kristen.

- Jeg vil være ene med min Broder. Jeg vil sige ham et Alvorsord.

- Nej ... nej ... Gu' om Du maa. Skal vi ta' et Tag som i den gamle Regenskirke, da jeg verfede Dig fra Stolen, fordi Du havde siddet og gumlet i en hel Time paa en Avis, saa ingen andre kunde faa fat i den ... Du er halvandet Hoved højere end jeg, men jeg har Rygrad og Muskler. Nej jeg gaar 274 med, Kristen, for at Du paa en pæn Maade kan sige Farvel til den gamle Husbond, men nævner Du Fanden eller Satan eller Djævlen, hvad I nu kalder ham, saa . . . Men siden Du bor her i Huset og selv er Præst, vilde det vel være mest passende og pænt, om Du ikke kneb ud ved saadan en Lejlighed . . . Det var vist en rar gammel Mand ... Du skal s'gu være god ved ham og ikke plage ham.

Som for at sikre sig, at Kapellanen teede sig efter hans Vilje, tog Lægen nu hans Haandled, mens de begav sig ind til den gamle Præsts Dødsleje.

Midt i Stuen greb Lægen sin Studenterkammerat Præsten i Knaphullet og sagde:

- Du Kristen! - Anciennetetsprincipet regerer os dog.

Pastor Kristensen betragtede ham uforstaaende.

Lægen gik videre:

- Jo. I Præster har Anciennetet, og i Kraft af den viger vi andre for Jer, f. Eks. nu. Jeg havde Lyst til at smide Dig ud og lade den gamle Mand sove hen . . . men jeg tør ikke. I er saa mægtige som Murene paa de gamle Ruiner, som ingen Djævel kan faa sprængt, derfor har jeg opgivet at faa Jer væltede ... og det var min og mine samtidiges Ungdomsdrøm. Nu siger jeg som Bonden om Rundetaarn: Lad det staa!

Pastor Kristensen saa paa Lægen, rystede paa Hovedet og sagde:

- Vi forstaar slet ikke hinanden.

- Nej. Men saa længe jeg kan magte Dig, holder jeg paa Dit Haandled. Du tør ikke vriste Dig løs og gøre Skandale ved en Døds seng. Jeg vil bruge min fysiske Magt i det korte Øjeblik, ingen kan kontrolere den. Værs'go, Kristen Kristensen!

Den lille herkulesbyggede Mand holdt sin Studenterkammerats Haandled som i en Skruestik, og hviskede:

- Du skal faa Lov at være General, men jeg er s'gu Din Stabschef.

Han aabnede Døren, der førte ind til den syge. Der laa den gamle Præst i lidt dæmpet Lys gennem de sænkede, lysegrønne Rullegardiner. Den hvide Haarmasse laa vidt bredt over Hovedpuden som Skægget paa Overlagenet. Det kunde være en Model for den døende Olding Ørvar Odd i Oehlenschlägers Fortælling. De stærke Knogler traadte frem i Tindinger og Kinder, og Trækkene syntes endnu større skaarne ved Magerheden og den voksagtige gule Bleghed.

275

De stærkt hvælvede Øjenlaag var lukkede, men de hvide Læber bevægede sig bestandig ligesom Hænderne med de dybe, blaalige Gruber mellem de skarpt fremstaaende Mellemlaandsben og Knoer. De famlede bestandig langs Lagenets Rand.

Noget som en dyb Nynnen lød i det tavse Værelse, hvor den troende Bondestudent og den fritænkerneske Læge stod Haand i Haand tilsyneladende i god Forstaaelse. Pastor Kristensen vilde nærme sig den døende, men Læge Skov vedblev at holde hans Haandled med sit stærke Tag. Oldingens Stemme løftede sig lidt. Begge lyttede. Ordene blev tydeligere, og et Smil - lidt trodsigt syntes det Lægen - virrede under den gamles Mundskæg.

Pastor Kristensen greb rædselsslagen Lægens Arm med den Haand han havde fri, da han skælnede Ordene, som den gamle nynnede.

Muntert hos Aserne Mjøden
skal Ejnherien drikke,
Livet agter han ikke.
Leende gaar han i Døden.

Pastor Kristensen sled for at komme løs.

- Han dør jo som en Hedning, raabte han.

- Vil Du tie ... eller . . . mumlede Lægen og klemte fastere.

- Jeg beder Dig . . . slip mig ... lad mig sige to Ord . . .

- Nej . . .

- I taler om, at Kirken øver Vold og Tvang - og nu vil Du ... Er der intet, som er Dig helligt, Skov?

Der var noget saa stærkt i Pastor Kristensens Blik, at Lægen slap hans Haandled med en Bevægelse, som han kastede noget fra sig.

Kapellanen greb den gamle Præsts famlende Haand og sagde:

- Broder! Bekend Din Tro!

Øjenlaagenes Kugler aabnede sig, saa det hvide saas helt rundt om Pupillerne. De stirrede stift paa Pastor Kristensen. Lægen ilede til og tog hans anden Haand, og med et Tag tvang Pastor Hans Lamm sig halvt overende og holdt sig i den Stilling ved Kapellanens og Lægens Hjælp. Med en Røst, der peb gennem Luftrøret, fremsagde han hele det apostoliske Symbol, i hvilket den gamle Grundtvigianer havde set den ædleste Ekstrakt af den evige Sandhed.

276

Han var ved at falde tilbage, men hængte sig tungt i den Hyperorthodokses og den radikale Fritænkernes Haand og nynnede med brudt og klinkende Røst den grundtvigske Salmestrofe:

Tag det sorte Kors fra Graven,
plant en Lilje, hvor det stod!
Ved hvert Skridt i Dødningehaven
Blomster spire for vor Fod.
Englevinger paa vor Grav
for den brudte Vandringstav!

Palmeugl for Askekrukke!
Frydesang for hule Sukke.

Da slappedes hver Sene og Muskel. Den gamle Præst blev de to stærke løftende for tung. Han sukkede og sank tilbage. - *Mortuus*, sagde Lægen sagte.

- Er han død i sin Herres Jesu Kristi Tro? sagde Kapellanen. Han glemte, hvem han talte til.

Lægen saa lidt spodsk paa ham og mumlede:

- Han er død, som Du og jeg vel vil dø - akkurat som vi har levet: i Dualisme og Uklarhed.

Doktor Skov vidste ikke hvorfor - han fortrød at have sagt disse Ord, der klang saa abstrakt-stemmingsløst lige over for Kapellanens bekymrede Spørgsmaal. Atter fremtvang sig for hans Tanke Billedet om de gamle, usprængelige Munkestensmure.

Men hvad var det, der summede og brummede, som om en Bisværme havde fyldt Gaarden?

XIII.

Lægen saa en hel Del Mennesker staa derude, baade Kvinder og Mænd.

Solen, som nys havde skinnet saa klart, var nu helt bedækket af Skyer; det var "graa Frost." I blyfarvet Ensformighed rugede Luften over de fire Gaardsmure, hver en Farve laa død hen. Men tydelige stod de enkelte Fysiognomier og Skikkelser, der var betagne af samme ubevægelige Tunghed. Trækkene var stivnede i en fælles dump Alvor, der for et usympathisk Øje som Doktor Skovs tog sig ud som Stupiditet. Han syntes, at alle 277 Underkæbepartier enten forlængede sig eller forsvandt under nedhængende Overlæber, at en dyrisk Sløvhed og Stumphed betvang alt Sjæleliv.

Præstegaardens Folk havde lige fra den tidlige Morgen berettet om, at det var paa det sidste med den gamle Sognepræst. Budskabet var gaaet fra Gaard til Gaard, fra Hus til Hus.

Der stod gamle Koner Haand i Haand med hinanden eller med deres gamle Mænd; der stod Folk af alle Aldere, alle ganske ubevægelige. Døden, der havde gjort sit Besøg inde i Stuerne, hang ligesom en Kæmpeflagermus med udspilede Vinger over det hele Billede, formørkende, stivnende, isnende dets Figurer.

Saaledes stod nu en Del af den gamle Pastor Lamms Menighed. Mulig tænkte en og anden af de ældre - med stille Længsel eller med Anger og Ruelse - paa Livet i Sognet i hans Kraftens Dage, da hans stærke Baryton lige frejdig og glad sang for til de grundtvigske Salmer under Kirkens hvide Buer, og til de fædrelandske Opsange og Kæmpeviser under Skovens grønne. Ja, da dansede Karlene med sinkebesatte Støvler og Piben i Mundvigene paa Danseestradsens Bræder i den lille Lund, og Pigerne hang rød-blussende og sundhedsstruttende ved deres Arm, mens de stærkt farvede Huebaand susede og flagrede, og de broderede Huebulle glimtede. Den høje, svære, kønne Præst var ikke bange for nu og da at træde en Dans, og hans mest begejstrede Tilhængere mødte de hist og her svagt opdukkende pietistiske Betæneligheder fra Folk som den hellige Skræder med den Slags Ord:

- Naar vor Præst gør noget, sker det til Guds Ære, og naar han danser, er det fordi han har Lov til at glæde sig over, at Kristus er staaet op i Paaske-Morgenrøden og har taget al vor Synd paa sig.

Og nu havde Pastor Lamms Kapellan Kristen Kristensen, Bods- og Helvedesprædikanten, vundet Ørenlyd hos alle. Han traadte ud paa den halvrunde Trappesten, og med sænket Hoved og foldede Hænder sagde han følgende Ord:

- Ja, den gamle Præst er død! Bed med mig om at Gud vil frelse ham fra Djævelen. Hans Tro var ikke som en Mands, men som et umyndigt Barns. Han glædede sig ved Jesu Forsoningsdød som et Barn ved en Sølvrangle og glemte de røde Blodstrimer efter Hudfletningen, og de Strømme, der randt ned ad Korsets Træ fra Naglegabene paa Hænder og Fødder og fra Lansestikket i Siden. Den Mand lukkede ogsaa Øjnene for 278 Satan, naar han omsurrede hans Øren som en graadig Rovfugl, og sang verdslige Sange for ikke at høre hans Vingslag, der er det samme som den gamle Slanges Hvislen under Kundskabens Træ. Men Gud, hvis Naade gaar over al Forstand, og som gør alt, hvad ham behager, kunde dog maaske falde paa at fri ham fra at komme i Helvede. Lad os bede om det for ham, der nu er død, og for os alle, der snart skal følge ham efter . . . Amen!

Doktor Skov havde meldt Frøken Springborg, at alt var forbi. Hun havde svaret uden at fortrække en Mine:

- Ja vel. Det kan jeg begribe.

Lægen kunde ikke lide hende og hun kunde lige saa lidt lide ham som noget andet Menneske. Men da de begge fra det aabne Vindue hørte denne Tale, da mødtes deres Øjne i en fælles Forargelse. Lægen knyttede sin stærke, men her magtesløse Haand ned mod Forsamlingen, hvoraf ingen ænsede det. Den gamle, ondsindede Pebermø viste Tænder, en let Farve løb et Øjeblik over hendes gule Kinder, og hun kunde ikke tilbageholde Udbruddet:

- Det skulde have været i Hans Lamms Velmagts Tid. Han havde givet den Karl saadan en - og hendes store Haand langede en symbolsk Ørefigen ud i Luften - saa han havde ligget der - og hun sparkede sin Filtsko hen ad Gulvet.

Da Pastor Kristensen havde endt, besteg en stor, svær Kvinde en Sten foran Brønden, og som tidligere havde gjort Tjeneste som Vandingstrug.

- Uh, sagde Frøken Springborg, det er unge Niels Nielsens væmmelige Kone.

Lægen fandt hende ingenlunde væmmelig.

Under Bevægelsen faldt det sorte uldne Shawl, hun først havde om Hovedet, ned over Skuldrene paa hende.

Store, mandhaftige Træk, men regelmæssigt skaarne. Næsen havde en næsten græsk Form, Panden var lav, Hagen kraftig, næsten kugleformet og stod trodsig og energisk ud. Paa de brede, lidt vel flade Kinder tonede det hvide og røde fint ud i hinanden. Et uregerligt, hørgult Haar flagrede rebelsk i Vinden; de meget store, graa Øjne under stærkt hvælvende Laag blinkede med en vild Glands, mens hun kastede Hovedet tilbage og stemte med skingrende raa Sopranoner i en Salme. Efter det første Par Linjer stemte Forsamlingen med i Kor, den mægtige Gaardmandskones Sopran og Kapellanens Bas dominerede.

279

Salmen var meget lang. Doktor Skov opfattede kun enkelte Ord af Teksten, som Djævelen og Satan, Blod og Pine, Død og Dom, Himmel og Helved, og hver Gang, han fangede et af disse Ord, kribledet det i ham, og hans Ansigt fortrak sig, ikke at tale om, at hans musikalsk-dannede Øre led ved falske Toner og raa Overgange fra den ene Tonart til den anden.

Frøken Springborg forlod tilsidst Værelset i Forargelse over "det Kommers."

Men saa oplivedes Lægens Humør ved en lille Episode. En stor tyk Mand, der stod lige ved den bondeagtige Valkyrie og hidtil havde haft Hænderne, ja et Stykke af Armene borede ned i et Par Bukselommer, næsten af Muleposers Størrelse, tog sig et solidt Gab midt i en Salmelinje. Han blev synlig mere og mere adspredt, saa sig om, og hans Øje mødte en lavstammet, grim, ikke ung Bondepige, der bar en brun Straahat med en forpjusket sort Fjer. Han hviskede noget til hende. Hun nikkede, tog en Papirspakke op af Lommen, pillede den op, mens hun saa sig om i Kredsen med spejdende Øjne som en Odder, der vil fange Fisk, Da hun troede sig uagttaget, halede hun en Rugbrøds-Rundtenom med Syltemælk som Paalæg frem, rakte . den tykke Mand den og spiste selv en lignende med Appetitost paa.

Den tykke Mand benyttede ivrig et Øjeblik, da Ceremoniellet fordrede, at han skulde tage sin Hat af. Han spiste graadig inde i Hatten. Doktor Skov saa ham fra Siden og kunde kontrolere det.

Lægen genkendte Pigen. Da han som ung Kandidat for nogle Aar siden for første Gang vikarierede for en Læge paa den samme Egn, havde han hjulpet hende under en vanskelig Fødsel. Han huskede, at hun angav flere Fædre til sit Barn. Han sagde ved sig selv:

- Denne bodfærdige Magdalene ligner ikke synderlig Correggios eller Tizians. Hvis hun ikke synder igjen, er det fordi ingen gider røre hende med en Ildtang.

Men hvad var det? Han hørte en Vogn holde uden for Porten, hvad der rent undgik den syngende Forsamlings Opmærksomhed. Thi den havde begyndt en ny Salme, og den tegnede til at blive mindst lige saa lang som den forrige. Nogle ældre Mænd havde tændt deres Piber i det korte Mellemrum.

Ind ad Porten traadte en høj, køn Mand i Pels, sammen med en temmelig lille Dame med en nydelig Figur og med Hovedet 280 flot siddende paa Kroppen. Hendes tætte Slør forhindrede Lægen fra at se hendes Ansigt. Herren - naa ja, det var jo Proprietær Blunk fra Havgaard, men det var ikke hans Frue, som Doktoren i sin Tid havde svunget paa Egnens Baller i tæt Favntag i den lystigste Galopade. Han vidste desuden fra den gamle Distrikslæge at hun var bundhysterisk og altid holdt sig hjemme.

Mens Proprietæren holdt sig i Baggrunden, borede den unge Dame sig med nervøs Ilterhed ind i de syngendes Række, til hun naaede næsten helt til Trappestenen. Den store, blonde Bondekone, sendte hende et ondt Sideblik, stoppede i sin Sang et Øjeblik. Det saa ud, som hun sank noget.

Da stemte den unge Dame i. Lægen blev helt forbavset over Kraften og Dybden i denne Altstemme og over den musikalske Maade, hvorpaa den brugtes. Det var et Indbrud af Civilisation og Intelligens i en uformelig Masse tilfældig sammendynget Udannedhed og Uvidenhed. Endnu var denne Sang et godt Stykke fra at være Kunst, men det Instinkt, hvori Kunsten gror som en Blomst i sin naturlige Jordbund, syntes ham umiskendeligt at aabenbare sig.

Den store Bondekvinde blev blussende rød og satte i af sine Lungers fulde Kraft, mens hun fæstede sine Øjne stift paa den tilslørede. Det var som en Kamp mellem en Signaltrompet og en Cello. De to rykkede nærmere og nærmere hen mod Præsten. Doktor Skov kunde ikke se hans Ansigt, men troede at skælnen en nervøs Uro i hans Legeme. Hans store Skulderblade dirrede bag den sorte Frakke, han vred sig let i Hofterne, hans store Fingre var i en kriblende Bevægelse.

I Sangkampens Iver gled Sløret fra Damens Ansigt. Det var fint og blidt i Formerne. Øjnene, der var mørkeblaa og laa lidt dybt, skinnede i Ekstase.

Om den var hellig eller profan, derover turde Lægen ikke stille nogen Diagnose endnu. Men det var aabenbart, at den opiltrede Stemning ikke gjorde hendes Sang sedlere, tværtimod den blev raaere derved og sank ned i Retning af det unisone Kors Niveau.

Der var Tid nok for Doktor Skov til at anstille skeptiskaristokratiske, politisk-pessimistiske Betragtninger. Han havde tidligere troet, at Massen let lod sig højne og forædle, naar Dannelsen plantedes i den. Men nu syntes denne lille Episode ham at bekræfte, at han i sine unge Aar havde tænkt som en Don Quijote, og at tværtimod Raaheden var stærkere end Dannelsen.

281

Den pietistiske Strøm, der i de senere Aar havde væltet hen over Landet, den, han i sit kyniske Læresprog kaldte en "Lues", var ved at kvæle den politiske Frihedsrørelse og Opsvinget, der var udgaaet fra den grundtvigske Folkehøjskole. Han knyttede sine Hænder i Lommen og ærgrede sig.

Endelig holdt Sangen op. Kapellanen gik ind blandt Mængden, trykkede først Bondekonens og Damens Hænder, men skyndte sig paafaldende hurtig bort fra dem. Nu gik han i Ordets bogstavelige Forstand fra Haand til Haand, mens en surrende Lyd fulgte efter Salmesangen.

Doktor Skov benyttede dette Øjeblik, da alle kappedes om at trykke Præstens Haand, til at gaa ud af Køkkendøren for ubemærket at komme til sin Vogn. Paa sin Vej bestrøg han den tykke Gaardmand, ham, der havde spist Smørrebrød sammen med hans fordums Barselpatient, og Proprietær Blunk, som stod for sig selv, i Samtale. Lægen opfangede følgende Replikveksel:

- Ja, ja Blunk, jeg har jo hørt, at det ender med Konkurs.

- Hm ... ja godt ser det jo ikke ud.

- Næ saamænd! Men da baade De og Fruen nu er vakte af Aanden, saa vil det nok linde for dem i Tiden . . . Men se, De er jo ikke endnu offentlig erklæret for at være under Konkurs.

- Nej.

- Saa kan De jo, inden det sker, og inden der skal holdes "Aktion" over det hele, overlade mig de to Kalve, De nok véd, for lidt godt Køb. De hellige maa ikke gerne nægte hinanden noget, véd De.

Lægen standsede uvilkaarlig sin Gang, slaaet af den højst pudsige Blanding af Andagt og Svinepoliskhed i Bondens Mine. Da Blunk havde sukket og svaret:

- Ja, men det er dog ikke rigtig honnet, Niels Nielsen, at sælge ud, naar man forudser en Fallit, og Bonden havde sagt:

- Jeg tror ikke, det er forbudt i Guds hellige Ord, nærmede Lægen sig og sagde højt op i Ansigtet paa "unge Niels Nielsen":

- Jo det er. For naar det forbydes at begære sin Næstes Okse og hans Asen, saa er uden Tvivl Kalve indbefattede i Forbudet. Spørg Pastor Kristensen derom. Han vil sikkert give mig Ret i min Fortolkning.

- Saa-aa-aa? sagde den tykke Bonde med en uendelig Dræven, saa med vred Foragt paa Lægen og fjærnede sig dukkende Hovedet og den fede Ryg. Lægen sagde til Blunk: 282 - Det er nok en from Mand, samme Niels Nielsen . . . Naa siden jeg ser *Dem* her, saa er De vel ogsaa bleven grebet af Naaden, eller

hvad det kaldes.

Pyh ... Til en vis Grad maa man jo tude med de Ulve, man er iblandt. Ikke, Doktor?

- Jeg gør det ikke.

- Saa gaar det s'gu ud over Deres Praksis, som det for lang Tid siden gik ud over min . . . Nej jeg kørte tilfældigvis forbi, saa hørte jeg, hvad der var paa Færde, saa vilde Frøken Knudsen absolut af og se paa sit Sværmeri, Præsten.

- Naa det er den unge Dame med Altstemmen. Hun er ellers køn.

- Hun er nydelig, sagde Proprietæren og rødmede let. Ja Farvel, nu maa jeg se at faa fat i hende og køre hjem.

Lægen forsinkede med Vilje sin Afrejse, til Proprietæren og Alma var komne ham forbi. Han vilde nok se hende endnu en Gang.

- Ja Gu' er hun nydelig, Herre Gud, at saadant et friskt Barn ogsaa skal falde ned og tilbede Djævelen og alt hans Væsen og al hans Herlighed sammen med denne Hjord, hvor "unge Niels Nielsen" nok bærer de største Horn.

XIV.

Alma var vel fornøjet med, at Fru Blunk i mange Dage holdt sig utilgængelig. Hun fik at vide, af Pigen Mette, at hun nu "var farlig hellig," for enten sad hun og læste i Bibelen, eller sang efter en Salmebog, og naar hun var ked af det, saa tog hun en gul en, men den var trykt i "udenlandsk Stil," saa det lignede maaske for hende at læse gudelige Ting paa tysk, naar hun var træt af at være andægtig paa dansk.

Proprietæren kørte ud hver Dag, og naar han var hjemme, var han saa godt som altid i Udhusene. Alma havde en Fornemmelse af, at han undgik hende. Naar de var sammen til Bords, saa han aldrig paa hende, talte saa lidt som muligt til hende. Men han sukkede hyppigere og tungere end sædvanlig. Alma havde ondt af ham. Rygtet om en uundgaaelig nærmere eller 283 fjernere Katastrofe var forlængst naaet Tjenestefolkenes Øren og drøftedes i Køkken og Borgestue. Folkene roste alle deres Husbond: "han var en dejlig Mand at tjene, for han var baade bestemt og høflig, og siden det havde begyndt at knibe for ham, havde han ikke holdt sig for god til noget Arbejde, hvor "beskidt" det saa var." Til Gengæld levnedes der ikke Fruen Ære for to Skilling. Alma fandt sig endog foranlediget til at lukke Døren mellem Køkken og Borgestue, da Røgtereren til Karlen Lars kaldte hende "en Møgmær" og diskede op med, hvor mange Kærester hun havde havt, mens hun var Lærerinde ovre hos Kammerherrens, og begyndte i stor Detail "*in ipsissimis verbis*" at berette om, hvad han havde set af Fortroligheder mellem hende og Kammerherren i det store "Sjasseminlysthus" bag ved "Vandhuset".

Mette, der havde nikket langsomt og højtidelig bekræftende under Mandfolkens Ordveksel, hviskede nu til Alma:

- Det er saadant noget, hun sidder og angrer, derfor maser hun med al den gudelige Læsning. Ja Frøken, man lærer s'gu meget paa Landet, som Fruentimmerne inde i København ikke forstaa sig paa.

Var det ikke underligt? Da Alma passerede Spisestuen, følte hun sig mildere stemt mod Fru Blunk og troede at forstaa hende bedre. Hun sendte et Suk ind mod den Side, hvor Fruens Værelse laa. Da hun kom ind i sit eget, faldt hun hen i Betragtninger.

Havde hun ikke selv begaaet Synd i Tanker? Var det ikke forfærdeligt, at hun ikke kunde se paa Ordets mægtige Forkynder, som paa en Engel? Slog ikke hendes Hjærte anderledes, naar hun talte med en Mand end med en Kvinde, naar hun hørte hans Mandsstemme synge, end naar Fru Blunk en enkelt Gang havde ladet sig høre?

I sine rigelig tilmaalte ensomme Fritimer havde hun læst en Del. Hun havde tilladt sig at benytte det Bogskab, som stod i Skabeværelset mellem Fruens Værelse og Spisestuen, hvis Indhold saa ud til aldrig at blive rørt, saa støvet var de forgyldte Rygge og de kønne Bind.

Hun havde læst "Hjortens Flugt" flere Gange og følt sig vugget hen af disse smeltende, klingende

Rytmer, der ubevidst føjede sig til lange Musikknummere med Ledemotiver, og hun havde mange Gange grebet sig i, at hun sang de berusende Elskovspartier højt, saa det klang i Stuen, Snart havde hun 284 inkarneret sig i Junker Stranges kyske Brud, snart i den viltre Zigeunerpige.

Var den Glæde ikke syndig, kødelig? Hun følte sig nu sikker derpaa. Bort med "Hjortens Flugt", "Aladdin", "Helge"! Hun besluttede sig til at læse den hellige Skrift fra Ende til anden, begynde med Verdens Skabelse i første Mosebog og først ende med de sidste Ord i Johannes's Aabenbaring.

Loven er ærlig, men - Holden . . .!

Foreløbig skaffede Genesis hende nok at bestille.

Denne lette Pigejerne, til hvilken der ikke var naaet et bevidst idealt Indtryk under hele hendes Opvækst og første Ungdom, fyldtes med skønne orientalske Billeder. Hun kendte dem jo kun gennem Bibelhistoriens til Skolebrug tillavede Fortynding, der forholdt sig som et Oljetryksbillede til et Maleri eller fra hendes Standpunkt nærmest som Klavergengivelse af en pragtfuld Symfoni til den fulde Orkesterklang. Ud fra den brogede Tonemasse, de i Følge hendes særegne Organisation brusede ud i, arbejdede sig erotiske Duetter, hvori Isak, Jakob, Juda sang med en idealiseret Bas paa Grundlag af Pastor Kristensens Røst, medens Alttoner, dybe og smeltende, klang fra Rebekkas, Rachels og Thamars elskovsbølgende Bryst.

Hun læste naturligvis for første Gang Episoden mellem Juda og Tamar. Havde hun læst noget lignende i en Roman, havde hun visselig ikke lagt Bogen fra sig, før hun havde læst Kapitlet til Ende, men hun vilde dog have følt sig forpligtet til at forarges og aldrig tilstaaet for nogen, at hun havde Anelse om saadanne Tings Eksistens.

Men hvor kunde der vækkes Forargelse ved noget som helst i den hellige Bog? Alma havde jo lært - efter den forkerte Oversættelse - at den "ganske Skrift" var indblæst af Gud, og tidt havde hun hørt Pastor Kristensen indskærpe i sin Prædiken, at den hellig Aand havde ledet de hellige Skribenters Pen. En Gang havde han kaldt de Naturforskere eller Kritikere, hvis Gransknings Resultater gik Skabelshistorien, Bibelens ubetingede historiske Paalidelighed eller Miraklernes Virkelighed imod, for Antikristens Forløbere og Satans Tjenere.

Ja rigtignok var der Ting i dette 38te Kapitel, som hun ikke turde granske ud; rigtignok pippede en Slags Modstand frem imod den saare uforbeholdne Fortælling. Men af de Ord: "Hvor er den Skøge, som sad ved de to Kilder ved Vejen?" digtede hun en Scene ud efter sine Forestillinger om et orientalsk 285 Landskab, plantede en Palme mellem de to Kilder, smykkede Tamar og Juda i orientalske Gevandter, som hun havde set i sit Hjem paa et daarligt Litografi af Boaz og Ruth efter Horace Vernet. Hun broderede Farve og Stemning ind i Fortællingens Kanevas, fik en hel Opera ud deraf og blev ved at variere Vekselsangene, saa der af det ingenlunde romantiske Pars Elskov voksede noget frem, som Alma fandt højst poetisk.

Disse Fantasilege tyede hun til, naar hun en sjælden Gang havde været kaldt ind til Fru Blunk, og denne havde drillet eller haanet hende. Skønt Fruen i lange Tider ikke saa Fremmede, var hun dog godt med paa, hvad der snakkedes om i Egnen. Saaledes sagde hun en Gang:

- Har De hørt Alma, at "unge Niels Nielsen" af Omsorg for sin Kones Sjæls Frelse vil lade hende tage Bolig i Præstegaarden under Pastor Kristensens stadige Opsyn? Men nu er der desværre snart Ende paa hans velsignelsesrige Virksomhed. Han er jo for ung og har en for daarlig Eksamenskarakter til at faa det store Kald. Det nytter ikke, at Menigheden ansøger derom.

Alma ilede ud, fulgt af Fruens Latter, og tyede til sine Fantasterier.

En Dag havde Alma adspredt slaaet et Par Akkorder an paa det Flygel, som Proprietær Blunk havde lejet til sin Kone. Da hørte hun Fruen udstøde et hjerteskerende Skrig, Mette blev kaldt til, fik Ordre til at finde sin Husbond i flyvende Fart.

Fruen raabte ham i Møde:

- Smid mig den afskyelige Tøs paa Porten. Hendes Rygte forpester vort Hus. Nys har hun vovet at røre ved Flygelet. Jeg vil ikke se det mere med de Tangenter, hendes Fingre har besmittet Sælg det, byt det, skaf mig et andet!

- Ja, ja, ja, tyssede Manden.

Da han traf Alma i Spisestuen, hvor hun stod og rystede over hele Legemet, gik han hen til hende, tog hendes Hoved mellem sine Hænder og trykkede et Kys paa hendes Pande. Men efter denne resolute Handling blev han blodrød i Hovedet, sukkede og sagde:

- Bryd Dem om ingen Ting! Hun er jo ...

Og han gjorde en Kredsbevægelse med sin Pegefingring paa Panden.

Alma fandt, at han saa "sød" ud, denne kraftfulde, kønne Mand, der lod sig trykke ned til myg Resignation og bar Aaget 286 saa taalmodigt. Blunk maa have læst et Spørgsmaal i hendes Mine, thi han sagde dæmpet og hurtigt:

- Aa, jeg holdt saa meget af hende. Hun var saa smuk!

Han skyndte sig ud af Stuen.

Men næste Gang de saas, vekslede de venlige Smil og Antydninger af Nik, uden at dog Samtalen kom stort ud over Enstavelserord.

Foraaret kom med klar Himmel og straalende Sol. Ind i Huset lød Sang af det rindende Vand i Grøfterne. Muldet i Havens Bede blev mørkere, syntes at være i levende Bevægelse. Plænen Græs blev tættere, Straaene rejste deres Hoveder; en fugtig blank Grønhed kærtegnede Øje og Sind. Efterhaanden skød Krokus frem om Bedenes Rande, og en Søndag Morgen stod de pyntede i deres gule og violette Hovedsmykke og drak Solskin af Hjærtens Lyst. Lærken hang højt oppe over Træer og Huse, bebudede sin Ankomst og Vaarens Sejr ved sin sølvklingre Klokkerøst.

Alma sang med i en improviseret Vaarsang "uden Ord." Hendes Bryst løftede sig uden Tyngde. Uden at hun vidste hvorfor, skabte Solen og Farverne, Grønsværets Glans, Lærkens og de levende Vandes Sang og Klang et Orkesterakkompagnement for hende. For første Gang saa dette Københavnerbarn Naturen slaa tusinde livstindrende Øjne op efter den lange kvægende Søvn.

Hun havde nær glemt at gaa i Kirke til Eftermiddagsgudstjenesten, og mens hun gik den stive Fjerdingvej, havde hun Møje med at berede sit Sind til Andagt, bebrejdede sig det, vilde tvinge sig, men hun blev draget med ind i al denne tindrende Glæde og higende Livslyst, som laa over den flade, ellers saa ensformige Egn. Kun Menneskene, der skulde samme Vej som hun, gik som sædvanlig duknakkede, med hængende Træk og mørke Miner, saa man kunde tro, at de var fornærmede over Glæden i Luften og paa Jorden. Solskinnet, som trodsig stænkede Sølv paa de gamle Spindelvæv i Krogene og, uden Pietet, spottende aabenbarede Salpeterklatterne paa Vægge og Hvælvinger, satte Alma helt ud af Stemning. Det drillede hende, det Lys. Hun saa, at Trækkrucifikset paa Aaltertavlens Plads var ormstukket, ja Solen gjorde endog hendes Øre kritisk. Hver falsk Tone i Menighedens Sang gennemdirrede hendes Nerver. Hun blev træt af de lange Salmer, sungne af de snøvlende Stemmer.

287

Hendes smaa Fødder trampede mod Stolestadets Gulv som en utaalmodig Tilskuers under en for lang Mellemaakt.

En Kaadhed, som hun saa godt kendte fra sin Skoletid, brød op i hende. Hun følte en prikkende Fristelse til at sætte i med sin Sangstemmes fulde Kraft og istemme Sangen af "Hjortens Flugt":

Du, som har Sorg i Sinde,
gik ud i Mark og Lund
og lad de svale Vinde
dig vifte karsk og sund.

Paa en Gang fór hun sammen, netop som i Skolen, naar Institutbestyrerinden kom ned midt under hendes Spilop, da Pastor Kristensens sorte Skikkelse dukkede op over Prædikestolens Rand. Ruelsen faldt over hende saa stærkt, at hun brast i Graad.

Prædikenen skulde nok slaa al verdslig Livstrods ned. Teksten var Luk. 11, 14-28 om en Djævluddrivelse. Pastor Kristensen gik ud fra, at den i Teksten omtalte *stumme* Djævel var en af de værste. En saadan Djævel kom over dem, der rugede over syndige og verdslige Tanker og nød sit Køds Lyst i tavse og urene Drømme. Ja, da kunde Belzebul, Djævelens Fyrste, yde en bedragerisk Hjælp og ved Lokketoner bringe den besatte til at synge som en hedensk Skøge og tale som en opblæst lærd, men denne Sang og denne Tale var værre end Syndens Brand i Blodet.

Saa kommer den urene Aand, naar den, som Herren siger, har vandret gennem vandløse Steder og ikke har fundet Hvile, tilbage til det Hus, den gik ud af, og piner da Sjælen værre end før, saa dens Ejers Fingre krummer sig i Krampe og Fraaden staar ud af hans Mund og hele hans Krop vrider sig i Bryndens Pine. "Derfor skal I bede, at Herrens egen Finger maa gribe Djævelen, derfor skal I altid lytte til Guds Ord og bevare det i ethvert Livets Øjeblik."

Efter Prædikenen Slutning var Alma saa rystet, at hun maatte forlade Kirken, fulgt af forbavsede eller forargede Blikke. I denne Kirke plejede enhver at blive lige fra Degnen Indgangsbeden til hans sidste Ord i Fadervor.

- Skulde Præsten have hørt noget om mig? Det var jo, som hvert Ord var rettet til mig.

Under Graad og Hulken gled hun gennem det bankende Liv 288 i den blinkende Vaardag uden at se eller høre. Længe sad hun i dump, tanke- og ordløs Anger. Stumhedens Djævel var i hende. Blot hun nu kunde modstaa Fristelsen til at lade Belzebul befri hende for den onde Aand! Den vilde jo komme tilbage og være værre end før.

Som hun sad der og lod den dalende Sol, som tændte Havens Træer i Flammer og lod smeltede Guldstrømme risle over Blade og Straa, aldeles upaaagtet, tvang samme Sol sig myndig hendes Tanke til sig. Paa én Gang under en uvilkaarlig Drejning skar en blank Refleks hende skarpt i Øjnene.

Der stod jo en ny stor Genstand i Værelsets Hjørne.

Det var Flygelet fra Spisestuen. Under det stod en med Noder tæt stoppet Etagére og en Klaverstol.

Og Djævelen, eller Djævlene fór ud af hende gennem et højt klingende Jubelskrig. Et friskt Pust som ved en Drejning af Vinden, fejede ordentlig ud i hendes Hjærte og Hjørne. Hendes første Bevægelse var med et Spring at fare hen mod Instrumentet, aabne det, slaa nogle elementære Akkorder an.

Men var det ikke Belzebul, som havde drevet sine undergivne ud for at kommandere dem tilbage til et kraftigere Angreb?

Alma saa ud i det glødende Aftensolskin, blev ingen Djævløse vår paa Flugt til de vandløse Steder, hvoraf der dog ellers var nok paa Egnen. Maaske havde Solen brændt deres Vinger, saa deres sorte Krop med Horn og Svans var plasket ned i den store, vandfyldte Grøft udenfor Havegærdet.

- Gud! at saadanne Tanker kan komme op i mig! . . . Aa, Pastor Kristensen!

Men hans Billede, som ellers saa tidt var mødt paa Pletten, naar hun havde manet det frem, viste sig ikke.

- Hvad er det? Et Glas med Krokus og en enkelt Hyazinth, plukket af en Potteplante!

Fra Klaveret listede den fine, forjættelsesrige Duft sig ud i Værelset fra de blegrøde Klokker.

- Jeg sku' be', om Frøkenen vilde komme ind og drikke Thevand, lød Mettes Røst bag Døren.

Proprietær Blunk sad ved Bordet. Hans Øjne straaled Alma saa glade i Møde, at han røbede sig som Arrangør af hendes Værelses Ommøblering. Men samtidig bevægede han Hovedet 289 hen i Retning af Fruens Værelse og løftede Pegefingern højtidelig som for at besværges sin Medvider ikke at røbe ham.

Alma rakte ham sin Haand. Han greb den, kyssede den, blev rød, sukkede og sagde:

- Ja Glæden bliver ikke lang. Vi kan vente hver Dag at blive smidt ud ... Naa den Dag den Sorg!

Han tømte en Snaps i et rask Drag.

XV.

I Præstegaarden var Luften i høj Grad krigssvanger. Frøken Springborg var nu fuldt enig med sig selv, at hun hadede Kapellanen. De havde kun kort Tid til at være der sammen. Thi, skønt Menigheden havde samlet Masser af Underskrifter paa en Adresse til Kultusministeriet for at faa Pastor Kristensen til deres Sognepræst, vilde sikkert hans daarlige Eksamenskarakter og ringe Anciennetet være uoverstigelige Hindringer for, at han kunde opnaa et stort Embede, oven i Købet uden Enke paa Kaldet eller Pension til Formanden. Frøkenen havde hellig lovet sig selv at gøre Kapellanen Livet saa surt som muligt, foreløbig med følgende Begrundelse:

- Det er formelig forargeligt at se et Menneske spise saa uanstændig meget.

Frøken Springborg havde i de senere Aar under Paaskud af at pleje sin gamle, svagelige Slægtning gjort lange Besøg hos ham, med Myndighed bemægtiget sig Husets Styrelse og gjort store Forsyninger til Husets Vinterforraad navnlig nu til denne Vinter. Hun havde beredt sig paa at hjemføre hele Ladninger Proviant, hvis noget menneskeligt skulde hænde gamle Pastor Lamm. Og det kunde hun gøre med god Samvittighed og i fuld Overensstemmelse med Skriftordet, at en Arbejder er sin Løn værd. Hun havde jo aldrig taget mod en

Skillings Løn; det var langt under hendes Værdighed. Følgelig maatte hun være i sin fulde Ret, om hun nu efter Præstens Død bjergede nogle røgede Skinker og Gaasebryster, adskillige Snese Æg, nogle af de lokale Hvedekager m. m. Pastor Lamm havde været saa tossegod i sin Tid at lade alskens Kællinger og Stoddere faa gratis Mælk og 290 andre Fødevarer og endda give dem rede Penge til, skulde da hans Kusine være mindre berettiget til at tage Tiende af Præstegaardens Fødevarer end al Slags Rak? Og nu spiste Kapellanen værre og værre Dag for Dag. Sommetider tre dybe Tallerkener Søbemad, fire store Stykker Kød eller Fisk, fire Kontorkopper The og Kaffe. Ved hvert Maaltid ærgrede Frøkenen sig, saa hun dirrede derved. Det hjalp ikke, at hun aldrig bød ham mere end én Gang. Med adspredt Mine rakte han tavs sin Tallerken ud mod hende, naar han vilde have mere. Hun opdagede snart, at det var aldeles unyttigt, at hun næsten intet spiste ved Bordet for at stille sig op som en rørende Modsætning til hans Graadighed. Rigtignok tog hun bag efter rigelig Oprejsning, naar hun kom ud i Køkken og Spisekammer, hvor hun gik og smaaspiste fra Morgen til Aften.

Frøkenen belurede hvert af Kapellanens Skridt. Hun passede paa, hvor længe han blev i Kirken om Aftenen under sine enlige Andagtsøvelser, lod udspejle, i hvilke Bøndergaarde og Huse han havde sin Gang, og hun fik konstateret, at han var daglig Gæst hos "unge Niels Nielsens", at han og den store svære Kone tilbragte Timer alene, som det hed sig med Salmesang. En saadan Lød ogsaa ud over Gaardsrummet og Vejen, "men de maatte dog af og til hvile sig og tage sig andet til".

Hendes medforbundne og Spion var den lille pyntede Skolelærer Tronsager, et helt usædvanligt Eksemplar af den Samfundsklasse.

Han gav Diplomaten lige over for Menigheden, passede sin Gerning nøjagtig, saa ingen kunde komme ham til Livs fra den Side, udtalte sig baade i og uden for sin Funktion som en strængt troende, snakkede Pastor Kristensen efter Munden, sagde ham i Begyndelsen Komplimenter for hans beaandede Prædikener, indtil Præsten mut frabad sig det. Frøken Springborg, som var besjælet af en levende personalhistorisk Interesse, fik opnuset, at han havde været i Konditorlære, før han kom paa Seminariet. Det hævdede ham for Resten i hendes Øjne, at han var Københavner, og snart opdagede hun, at han havde stor Lyst til at snakke, og vidste Besked om alt og alle i Egnen.

Skolelæreren aflagde hende ofte Besøg i hendes ensomme Timer, og da imponerede han hende ved sit Kendskab til det lavere Bourgeois i København, især dets Skandaler, tilbød at læse Feuilletonen baade i "Berlingske Tidende" og Egnens lokale Blade op for hende, og naar Oplæsningen var færdig, leverede 291 han hende en Kritik, hvori han med Færdighed anvendte de gængse kritiske Avisfraser: ikke ret gennemtænkt Plan - Bredde i Udførelsen - overfladisk Psykologi - men adskillige gode Enkeltheder og momentvise Frembrud af Talent - flydende Stil og Foredrag osv. osv. osv. Den sidste Art Præstationer interesserede ikke Frøkenen stort, men hun lod, som hun lyttede for at vinde ham og siden pumpe ham ud, til han havde leveret den sidste Draabe af Egnens Skandalepøl. Skolelærer Tronsager bevarede dog stadig en vis Forbeholdenhed i Udtrykket, pavserede tidt og frembragte en Lyd med Tungen, som om han smagte paa, hvad han havde sagt.

- Synes De ikke, at Pastor Kristensen skulde være lidt mere forsigtig, Tronsager?

- Tja, min Frøken! Han er som Apostelen Paulus - han agter det for intet at dømmes af en menneskelig Dag.

- Er han da mere end et Menneske? Hvad?

- Nej han har vel sin Del af Arvesynden.

- Ja det kan De være vis paa, Tronsager. Han spiser værre end en Tærsker.

- Han tænker ikke over det, min Frøken, opfyldt som han er af Trosproblemer o. desl.

- Troen! Ja vist. Men Gerningerne, Tronsager.

- Er jo dog i vor lutherske Kirke, hvad man med et fremmed Ord kalder det sekundære.

- Hvad tror De, han bestiller hos "unge Niels Nielsen"?

- Frøkenen mener vel hos "unge Niels Nielsens" Kone? Tja-a-a. Man maa altid vogte sig for at tro onde Tungers Bagvaskelse.

- Aa - De har altsaa hørt noget, Tronsager?

- Man kan jo ikke stoppe Voks i sine Øren, min Frøken, som hin gamle Oldtidshelt for Syringernes Røst.

- Vil De have et lille Glas Solbærrøm, Tronsager?

- Tusind Tak! ... Ja jeg véd ikke, om Frøkenen taaler et dristigt Ord.

- Ikke, naar det er sjofelt, Tronsager,

- Gud nej . . . Men "unge Niels Nielsens" Kone skal jo have sin fjerde lille om fire Maaneder.

- Saa-saa-saa? Saadant noget maa De ikke gerne nævne, Tronsager.

- Om Forladelse, min Frøken . . . men jeg mente, siden det var en gift Kone - 292 - Saa meget desto værre, Tronsager.

Deres Øjne mødtes i et aldeles ubeskriveligt Udtryk. Skolelæreren sugede voldsomt paa sin sidste Replik og sank en lille Draabe af Solbærnsapsen. Han tog igen fat:

Pastor Kristensen er ellers mageløs god mod fattige. Forleden gav han et Par knap halv slidte Støvler bort.

- Ja jeg saa nok, da jeg var oppe paa hans Værelse . . . ja for at se efter, om der var gjort ordentlig rent, at et Par Fedtstøvler var borte. Hvem har faaet dem?

- Den gamle Anders Søren.

- Unge Niels Nielsens Røgter! udbrød Frøken Springborg næsten jublende, viste sine Fortænder, der næsten stod i Skum af Fryd, og skænkede et Par Draaber Solbærrom i Skolelærerens Glas, skønt denne *pro forma* afværgede det med Haanden. Hun sagde:

- De hører vel aldrig noget om, hvordan det staar til ovre paa Havgaard?

- Nej, min Frøken, ikke direkte.

- Er hun stadig skrupgal?

- Hun kan nok daarlig forliges med den unge Dame der i Huset. Det er naturligvis noget Snak, det, de siger.

- Hvad for noget?

- Det tør jeg ikke sige Frøkenen.

- Jo, for de Mennesker derovre betragter jeg som en Skandale for Egnen, saa om dem maa De sige, hvad De vil.

- Jeg tør ikke, Frøken! Det er saa rædsomt.

Frøken Springborg skænkede en ny rød Draabe i.

- Vælg bare Deres Udtryk, Tronsager.

Skolelæreren snoede sit lille Overskæg, vred sin lille Krop, rettede paa sin lille stive Flip og sagde med en Røst, som om hans Tunge var bestrøgen med sød Creme:

- De siger, at Fruen har saadan ejendommelige Tendenser.

- Dem har hun altid haft nok af. Naa og hvad saa?

- Men den unge Dame interesserer sig mere for Pastor Kristensen - naturligvis saadan aandeligt end for ...

- Hvad for noget?

- For Fruens Tendenser . . . Men skaan mig Frøken . . . og spørg min Pige Johanne, som har hørt det af unge Niels Nielsens Pige; for hun tjente jo i Efteraaret som Lillepige paa Havgaard. Hun er desværre ikke paalidelig i moralsk Henseende, 293 for hun er i samme Situation som sin nuværende Madmoder, om end ikke paa et saa fremrykket Stadium.

- Siges der noget om den Tøs og . . .?

Hun pegede op mod Loftet, mod Kvistværelset Skolelæreren svarede:

- Nej ved den Lejlighed har Bagtalelsen ikke været paa Spil imod . . .

Tronsagers Pegefinger løftede sig nu i samme Retning som Frøkenens.

- Mod hvem da, Tronsager?

- Ja Johanne snakker om den Lægprædikant, som besøger Pastor Kristensen og de andre hellige her i Sognet og somme Tider holder Gudstjeneste i Skolen om Vinteren og i Havrebjerg Grusgrav om Sommeren. Men det Pigebarn har nu - om Forladelse - en forfærdelig Sladretunge.

- Snakker hun ikke noget om, at han (atter pegede hun mod Loftet) har sine Møder med hende - den Tøs fra København, for De har jo nok hørt, hvordan hun skabede sig mod "unge Niels Nielsen"s Kone og kunde lade hende have ikke Fred til at synge paa hin Sorgens Dag, som aldrig ganger mig af Minde . . . Jeg skal sige Dem, hvorfor jeg spørger. Post-Ole bringer hvert Øjeblik Brev fra Havgaard . . . Kender De den *Jomfru Knudsens Haandskrift*?

Skolelæreren betænkte sig, rystede beklagende paa Hovedet; mens Frøkenen tilføjede:

- Ja for hendes Fader var egentlig Brolægger. Min Fader var nu Kammerraad . . . Ser De, han (Fingeren pegede mod Loftet) er jo, hvad simplere Folk kalder en Gris, saa jeg benytter enhver Lejlighed til at støve af og gøre det lidt ordentligt deroppe. Og saa fandt jeg i Gaar denne Konvolut paa Gulvet. Paa Façonon saa jeg, at det var en af dem, som Post-Ole havde med fra Havgaard. Kender De Haandskriften?

- Det er Fru Blunks. Hun skriver paa engelsk Façon.

- Aha! Se, se!

- Desuden tror jeg, at Pastor Kristensen er bange for den anden. Han ser aldrig til hende i Kirken i den senere Tid. Den rædsomme Johanne siger, at ... nej, jeg vil ikke sige det.

- Hun siger naturligvis, at det er for risikabelt med saadanne løse og ledige Personer? At de gifte Koner er sikrere. Føj! hviskede Frøkenen.

- Frøkenen er saa skarpsindig. He-he he! ... Men Gud, 294 der kommer Pastor Kristensen. Han kommer fra "unge Niels Nielsens". Se, hvor han formelig vrider Hænderne og stirrer ned i Jorden . . .

- Gaa ud gennem Haven og bag om, Tronsager. Naar man har hørt saa megen giftig Bagtalelse, saa véd man aldrig, hvad han kunde finde paa at sige, naar han saa os to ene sammen.

Frøken Springborg var ladet med gift- og galdefyldte Granater og brændte af Lyst til at slynge dem ud mod Kapellanens sorte Hoved. I Dag ludede det dybere end nogensinde, og Ansigtet var fortrukket som hos én, der lider store Smertes. - "Men, hvor han aad, det Dyr! Ja han kunde rigtignok trænge til at bede Bordbøn baade før og efter Maaltidet, for saadan en Appetit kunde aldrig være Gud velbehagelig."

Men medens hun sad og aflurede det rette Øjeblik ved Frokostbordet til at lade sit Sprængstof eksplodere, bankede det paa Døren, og Landpostbudet kom med Posttasken. Der var Brev baade til Pastoren og Frøkenen. Den sidstes lange Syn kendte straks paa Pastorens Konvolut samme Haandskrift som paa den, hun havde opsnappet. Hun fik lige set, at hendes Brev var fra hendes Broder, Byggeprokuratoren, men det hastede mindre med at læse det end med at iagttage Pastor Kristensens Færd under Læsningen af hans Brev. Men til hendes Skuffelse stak han Brevet i Lommen og fortsatte sin distræt og graadige Spisning.

Frøkenen kunde ikke rigtig blive klar paa sin Angrebsplan. Naa, der var dog Tid endnu. Hun kunde jo læse det Brev.

Efter at have gennemløbet et Par Linjer, gav hun et højt Skrig fra sig. Hendes Ansigt blev gustenblegt som et Ligs. Hun tabte Brevet ned paa Gulvet Hendes Hænder rystede, saa de hamrede mod Bordet.

Kapellanen rejste sig fra Stolen. Han, som ellers knap vovede at tiltale Frøken Springborg, gik hen til hende, lagde sin Haand paa hendes Haar og sagde:

- Husk, at i Jesus er Trøst for al Verdens Sorg.

Som alle ondsindede Naturer blev Frøkenen arrig, naar en Sorg ramte hende, og søgte straks efter et Væsen, hun kunde skyde Skylden over paa. Hun, der ellers, og især i Pastor Kristensens Nærværelse, passede paa sig selv som en Smed, brød ud i et rent Fiskerkællingsprog:

- Det er den væmmelige Brolæggertæve, der har suget den sidste Draabe ud af Boet. Hvor min Broder er et dumt Hovede! Men jeg skal . . . jeg skal ... ah! Han har vel selv haft at 295 gøre med den Mær, siden han har tilstaaet hende en Krone om Dagen, Ilge saa meget, som han har givet sin egen kødelige Søster. Men Himlen vil straffe eller hævne mig, mig, der aldrig har hørt et godt Ord af nogen, fordi jeg ikke havde en fed Krop ... Nu kan jeg sulte i min . . . modnere Alder. Men Hævnen kommer.

Hun rev Totter af sit graa Haar og kylede dem hen ad Gulvet, efter at have skubbet Præsten fra sig.

Blidt lød hans Basrøst:

- Forband ikke, men velsign dem, De mener har gjort Dem Uret. Omvend Dem til Jesus og bed ham bede sin Fader om Tilgivelse for Deres Synder.

Nu blev den store Frøken helt ude af sig selv.

- Og det siger De ... De! De, som præker Hellighed og æder som et Rovdyr.

- Jeg? sagde Kapellanen og rystede paa Hovedet med en saa uskyldig Forbavselse, at det var klart, at hans glubende Appetit var ham ganske ubevidst.

- Og De, som . . . som - ja nu siger jeg det s'gu lige ud ... De, som staar i et utugtigt Forhold til flere gifte Koner ... jo De skulde hellere sørge for Deres egen Sjæl og lade andre passe deres!

Kapellanens store Træk stivnede. Frøken Springborgs Øjne sendte Gift og Edder mod ham. Han vred sine Hænder, saa deres Knogler knagede. Da undslap der ham et kort Skrig - og hans lange Legeme faldt dumpt drønende mod Gulvet. Frøken Springborg lo med en Furies Jubel - vildt skingrende. Hun skreg:

- Jeg lader spænde for. Jeg kører rundt i Hovedsognet, i Annekssognet, i alle de kirkeløse Landsbyer og fortæller, at den hellige Mand er en Skørlevner ... og en ... ja det skal jeg nok sige til Fruentimmerne ... ja og til Provsten ... ja og til Redaktøren af Avisen . . . , Nu tuder han. Ha, ha!

Kapellanen hulkede, saa hans Skulderblade arbejdede derved.

- Sæt Din Fod paa min Nakke som paa en Træls, træd paa mig, og jeg vil takke Herren og Dig, fordi I har knust mine Ben, i hvis Marv Djævle har pustet Begærrets Gift . . .

- Hvad berettiger Dem til at sige *Du* til mig, Hr. Pastor? Nu bliver De uopdragen foruden Deres øvrige Syndighed, sagde Frøken Springborg, som saa ham ligge og vride sig som en Orm.

296

Ud fra hans udvældende mørke Øjne trillede store Taarekugler ned i hans Skæg.

- Jeg beder Dig, Kvinde . . . jeg bønfalder Dig, hulkede Kapellanen, sæt Din Fodsaal paa min Hals, spyt mig i mit Ansigt!

- Tak skal De ha'. Jeg har rigtignok bedre Opdragelse end som saa. Hvem kalder De Kvinde, maa jeg spørge? Min Fader var Kammerraad, man kan mærke, at Deres var en Bonde.

Da hun nævnede sin Faders Rangtitel, randt Indholdet af det nys modtagne Brev op for hende med ny Styrke. Hun tilføjede:

- Ja og nu er jeg ruineret, kan komme paa Ladegaarden, eller blive Lem paa Almindeligheden eller i Vartov. Og det for saadan nogle Kæltringers Skyld.

Kapellanen sagde:

- Jeg vil komme hen, hvor der er evig Pine, hvor Ormen aldrig dør, hvor Ilden aldrig udslukkes, hvor ingen vil dyppe sin Finger i Vand og læske min Tunge, naar Ilden brænder mit Kød . . . Men jeg véd, hvad jeg vil gøre. Jeg vil kalde de hellige sammen i Kirken; jeg vil bekende min Synd for Herrens og Menighedens Ansigt, sige højt, at jeg er en Horkarl, og jeg vil sønderrive min Præstekjole . . .

- Det er godt for Dem, at De finder, at De har Raad til det, sagde Frøken Springborg, bestandig hulkende over sine Fremtidsudsigter; men det lysnede en lille Smule i hendes Sind ved Udsigten til at opleve en stor Skandale. Skyerne trak sig dog straks efter sammen. Nu sank hun om paa Stolen og græd, mens Pastor Kristensen blev liggende, ligeledes grædende og hulkende. Hun skældte sin fallerede Broder, Byggeprokuratøren. Familjen Knudsen, Proprietær Blunk og Kone ud henholdsvis for Fæhoved, Rakkerpak, Idiot, fjantet Kælling; han skældte Djævelen ud for den fule Menneskemorder, Løgnens og Syndens Fader, Skarnets og Fluernes Gud. Hun jamrede over Fremtidsbilledet: Almindeligt Hospitals Lemmestiftelse, han over den sikre Udsigt til Helvedes evige Kvaler.

Omsider arbejdede Præsten sig op. Han saa om sig med et forvildet Blik, mens hans Haand fór over Panden.

Havde han ikke drømt? Var virkelig hans Synd bleven aabenbar. Ja, denne store onde Kvindeskikkelse, som sad sammensunken og grædende paa Stolen, var ham en Bekræftelse paa, at han var en mærket Mand

med en saare ringe Udsigt til Frelse og det endda kun gennem Anger, Bod og Ydmygelse. Alle de trøstende og kærlige Ord til Syndere i Evangelierne og 297 Brevene, dem, han aldrig havde fremhævet for andre i sin Prædiken eller for sig selv i sine Bønner, radede sig nu i hans Erindring sammen som Perler paa en Rosenkrans; han greb efter dem; de lød for hans indre Øre ... jo maaske var der Frelse for ham, hvis han aabent bekendte sin Synd, tog den paa sig og løb, betyngtet med hele dens Vægt, ud i Ørkenen som hin Buk hos Jøderne.

Han maa, uden at vide eller ville det, have sagt nogle af disse Ord højt, thi da han var ude af Døren, sagde Frøken Springborg midt i sin Graad:

- Ja, saadan en Buk!

gik saa videre i sine Jeremiader. Som Anger, Bod og Naade og Skriftens Kærligheds Ord glimtede ind i Kapellanens fortvivlede Sjæl, fik hun et dæmrende Haab ved Mindet om, at hendes Broder mange Gange var anset for at staa paa Fallitens Rand, men altid havde reddet sig. Det var jo muligt, at han med Vilje havde ladet sig falde i Grøften, efter i Forvejen at have tømret Stigen, ad hvilken han listelig kunde kravle op igen, efter i Faldet at have kastet generende og tyngende Ting fra sig.

Nej Gu' om *hun* vilde rende ud i Ørkenen! Først redde, hvad hun kunde af Provianten i Fætter Hans's Præstegaard, saa ind til København. Føde vilde hun i al Fald have nok af for lange Tider. Kanske hun endda kunde gøre en god Handel med nogle af Fødevarerne. Gud maatte da være naadigere mod hende end mod Pastor Kristensen, for den Slags Synder som hans var hun allenfals garanteret imod for Fremtiden.

XVI.

Fru Blunk, som i Aar og Dag ikke havde forladt sit Værelse og i Uger ikke sin Seng, færdedes nu i Huset til stor Misfornøjelse for den store Mette, thi Fruen lod hende ikke i Ro et Øjeblik. Til Alma talte hun saa lidt som muligt, lod hende mærke med, i hvor høj Grad hun oversaa hende, medens hun viste en vis resigneret Blidhed over for Manden. Han var derimod meget tilbageholdende over for hende, men sagde for Resten "ja" til alt, hvad hun med indsmigrende Fløjterøst forlangte af ham. Blandt 298 andet kørte den i saa lange Tider svagelige Dame, der før skreg, naar et Vindpust fra en anden Dør traf hende, hver Dag ud alene og var selv Kusk. En lille Enspændervogn med ét ordentligt Sæde og et tarveligere Baglængssæde, indrettet til at slaas op og ned, blev malet og gjort i Stand til hende, thi den havde i lange Tider staaet ubrugt i Vognremisen. Fruen sagde, at nu gjorde den friske Luft og Bevægelsen hendes syge Sind og Legeme saa inderlig godt. Men hun vilde være ene, ganske ene med Gud og saa studere hans Aabenbaring i Naturen efter at have studeret den saa længe i de hellige Skrifter. Hun gennemgranskede nu den dybe Symbolik i Naturens Liv og fandt alle Vegne Sindbilleder paa og Foruddannelser af de aabenbarede Troslærdomme. Proprietæren trak umærkeligt paa Skuldrene, naar hun deklamerede Vers af Oehlschlægers Jesu Kristi Liv i den aarlige Natur, og naar hun vendte sig fra ham, gjorde han en lille Grimace til Alma.

Naar Fruen saaledes var borte, stundom i flere Timer, blev Proprietæren gerne inde i Stuen. Han syntes at have opgivet sin tidligere flittige Syslen paa Mark og i Stald. Han sukkede lidt hyppigere og bad stundom Alma om at synge for sig, "for", sagde han, "De synger som et naturligt Menneske". Saa sad han inde i hendes Stue, lyttede tavs til Sangen, saa tavs paa hende. Af og til blev hans Øjne fugtige.

I sin rigelige Fritid benyttede Alma flittig Noderne og øvede sig paa egen Haand. I hendes tidligere Aar havde hendes Musikhænder stadig rost hendes Evner, men dadlet hendes Flid. Nu var det gaaet op for hende, at hun i Musiken kunde leve et Liv. Hun gik saaledes op i Sang og Spil, at hun gled bort fra, hvad der foregik omkring hende; hun sank ikke hen i Grublerier og Drømme af den tidligere Art. Naar hun tænkte, var det paa at overvinde tekniske Vanskeligheder paa Klaveret og i Stemmens Brug, fortvivlede vel af og til, men æggedes straks efter til at tage fat med nyt Mod.

Pastor Kristensen og hans Forkyndelse gled umærkelig ud af hendes Sind; tilsidst glemte hun endog at gaa i Kirke. Hun gik lange Ture i det usædvanlig skønne og varme Foraar, og hvad hun hørte og saa af glinsende grønt, af Solskin og Skyflugt, hørte af brusende og klagende Lyde, omsatte sig i Toner, af hvis Kaos der groede Motiver og Melodier ud.

Hun læste ogsaa, men blev ængstelig ved Steder som Badehusscenen i "Helge" og Romeos og Julies Elskovsord i Sydens 299 Sommernat. Thi hun følte det nærmest som en Smerte, naar de gamle hede og tunge Længsler væltede op i hende. Naar hun sang eller spillede, blev de flygtigere og gladere.

En Dag, da Solen ret ødslede med at sprede Liv og Glæde og ligesom tog det op med den stærke Storm, der bøjede Hegnenes Pilegrene med deres "Skæg" i alle Retninger, var Alma gaaet meget længere bort fra Gaarden end sædvanlig. Hun kunde ikke blive ked af at kæmpe sig frem mod Vinden i den tindrende Vaardag, og hendes Tanker svømmede i hurtig Flugt om Kap med de hvide solbræmmede Skyer, naar de som Svaner drev af Sted i det klare, livfulde Lufthav.

Hun var entret over et Dige, havde bøjet de svage Pilegrene til Side, saa ud over et stort nys pløjet Agerland Havet ligge mørkeblaat med skummende Bølger i lystigt Jag mod den flade Strand. Gud véd, om de ikke kunde naa op helt til Land, om . de tog deres bedste Tag. Hun fik en barnagtig Lyst til at lokke dem til sig med Sang, beredte sig til at stemme i af fuldt Bryst, men standsede, da hun saa en højst sælsom Skikkelse brat tone frem paa en lille Højning i Terrænet.

Det maatte være en høj Mand. Han havde ingen Hovedbedækning. Haaret stod vildt til alle Sider, pisket af Vinden.

Alma saa ham standse paa den lille Forhøjnings Kam og staa høj og ensom i det øde Landskab, løfte rystende Arme mod Himlen, og lidt efter lød et Skrig, som skar Luften igennem, vildt hvinende som fra et Væsen i Dødsvaande.

Uvilkaarlig saa Alma sig om efter Ly eller Skjul, saa ræd blev hun over denne Tilsyneladelse, uden at hun fik Tid til at tænke over hvad det kunde være for en Skikkelse, dette Spørgelse ved Middagtid i klart Solskin.

Hun gav sig til at løbe. Der laa langt til venstre et lille Krat, som hun tidt havde set, naar hun gik til og fra Kirke. Hun havde tænkt paa at besøge det, naar det grønnedes, naar Anemonerne spættede dets Bund og muligvis Nattergalekoloraturer klang bag dirrende Blade.

Uden at se sig tilbage, løb hun hen imod Krattet, hæmmet stærkt i Farten af det klægede Pløjemuld. Der løb en grøfteløs Markvej tæt forbi Krattets Rand.

Men hvad var det? Alma standsede sit vilde Løb og havde nær ved et Skrig røbet sin Forbavselse, glemte rent den sorte Skikkelse, hun flygtede for.

I Skygge af de lave Træer, tæt ind mod Krattets Rand stod 300 Fru Blunks Enspænderkøretøj. Hesten græssede med løsnet Hovedtøj. Enspænderstængerne var ogsaa løsnede. Tømmerne var snoede om et Forhjul.

Nysgerrigheden overvandt den ny Angst, og hun borede sig ind i Krattet. Grenene piskede hendes glohede Kinder og ruskede hendes Haar end mere i Ulave, end det før var.

Hun opdagede paa en Smule Lysplet et Slags Skur med Vægge og Tag af Græstørv. Det saa saa forfaldent ud, som om et Spark kunde rive det overende.

Alma kom ind paa Siden af det; skimtede noget bevæge sig gennem den utætte Vægs Huller.

Da lynede noget hvidt og broget om Hjørnet, og et Par Sekunder efter stod Alma lige over for Fru Blunk i hendes hvide Kaninskindslag, hendes lille, paa Siden opkrampede graa Hat med stift struttende Fuglevinger.

Fruen gik et Par Skridt tilbage, og hendes blege, fyldige Ansigt med den lille Minois-Profil blev overgydt af en pludselig Rødme. Øjet blev fra forskrækket giftigt stikkende. Dets matte graa tændtes og glimtede som slebent Staal med gullige Reflekser.

Fru Blunk kastede sine dragonagtige Kørehandsker paa Jorden. Hendes buttede hvide Haand løftede sig krummet op, hendes lange, spidst tilskaarne Negle tog Retning mod Almas Øjne. Alma løftede Haanden værgende op for sit Ausigt, mens der fra Fru Blunks Mund udgik en Lyd mellem Hvæsen og Latter.

Men saa pludselig som Vinden vender sig, faldt hendes Træk i Hvil, det vrede Glimt i Øjet veg for et muntert. Fingrenes Krumning sank, og hun holdt begge Hænder op i Lyset, og mens hun betragtede dem, sagde hun: - Naa, kære Barn! Jeg véd vel, at De er bleven min brave Husbonds *Confidente*. *A la bonne heure!* . . . Fortæl ham endelig Sagen, at hans Blod ikke faar et Opkog å la Othello, det Skind. Det kan han ikke taale, saa risikerer han en Apopleksi. Om lidt kommer Pastor Kristensen, min Sjæls Læge. De kan tro, jeg har erfaret, at Guds Ord har en lægende Kraft, baade for Legeme og Sjæl. Nu jubler min Sjæl glad i Herren, og mit Legeme er saa stærkt og smidigt, at jeg kunde danse med David foran Arken. Jeg har Stævnemøde her med Pastoren. Fortæl det kun til alle. Det er dumt, at jeg ikke selv har gjort det.

Fru Blunk lo højt, men havde ikke faaet let ud, før der hørtes knagende og knækkende Lyd i Krattet og en pibende Støn. Lidt efter stod en Skikkelse for dem i iturevne sorte Klæder 301 hængende i Laser om den lange, duknakkede Krop. Det mørke krusede Haar vred sig som Slangerne paa et Medusahoved; det store Skæg var pjusket som Marehalm i Storm paa en Klit. Hvide Striber af Fraade hang i det. Hans Øjne var

underløbne med Blod, og blodige Rifter farvede hans Ansigt.

Begge Kvinderne for tilbage med et Skrig.

Han lo med en tør Latter:

- Jeg er ude i Ørkenen for at lade mig friste af Djævelen. Nys stod jeg hist paa Bjerget og saa al Verdens Herlighed for min Fod . . . alle dens Riger og Stæder med Tempeltinder og Borgspir ... og jeg sagde: Vig fra mig, Satan! Og han veg .. Men nu er han der igen! Han er der i hendes Skikkelse, der (han knyttede Haanden mod Alma) . . . han har sunget for mig gennem hendes Mund . . . Vig, besatte Kvinde!

Han vendte sig mod Fru Blunk, svang sig med et vildt Skrig hen mod hende, krystede hende i sin Favn, som vilde han dræbe hende, og raabte:

- Du er benaadet! Herren har velsignet Dit Liv! Se Du skal føde en Søn, og hans Navn skal kun være Hellig, Hellig, Hellig! han skal gøre Bod for vore Synder, dem jeg paa Søndag vil aabenbare for Guds Menighed. Jeg vil sige, at Du er en Hore og jeg en Horkarl . . . saa det skal runge ned i Helvede. Men Djævlene skal ræddes over min Anger og min Bekendelse. Jeg skal da dø, men paa Vejen til Helvede vil Jesus række mig Haanden og rive mig bort fra den . . . men Du skal leve til Dine Dages Maal er fuldt, til Du haver født Sønnen Immanuel. Indtil da skal Du bære Navnet Tamar.

Fru Blunk kæmpede med ham. Hendes store Haarmasse udgød sig over hendes Skuldre.

- Marie Magdalene! Ja Du er som hun Herrens Tjenerinde, skreg han i vanvittig Jubel.

Da slappedes hans Arme. Han faldt til Jorden og rev Fru Blunk med i Faldet.

Alma kunde ikke røre et Lem. Hun stod med Haanden knuget om en tynd Bøgestamme. Den rystede sammen med hende.

Kapellanen laa i Krampetrækninger med fraadende Mund og rullende Øjne. Fru Blunk havde rejst sig paa Knæ, laa med Ansigtet i sine Hænder, med Ansigt, Ryg og Bryst oversvømmet af Haarets gyldne, kreppede Masse.

Alma syntes, at hun hørte en Vogn. Uvilkaarlig raabte hun:

- Hjælp, Hjælp!

302

Intet svarede.

Hun gentog Raabet, som om hun maatte sprænge sine Lunger.

Denne Scene varede en Evighed. Endelig hørte hun Lyd i Krattet. En aldrende, høj og mager Herre med hvide Moustacher kom frem. Alma kjendte Kaptejn Hald.

- Hvad i al Verden er dette? sagde han.

- Pastor Kristensen . . . der . . . maa være bleven vanvittig . . .

Kaptejnen svarede:

- Det har han været længe, det Skind! Opdager De først det nu?

Med faa Ord fortalte Alma, hvorledes hun og Fru Blunk var blevne overraskede her i Krattet.

- Hm, sagde Kaptejnen og nærmede sig Kapellanen, der nu laa stiv uden at røre sig. Han betragtede Fru Blunk med en let Rysten paa Hovedet, gik hen til hende og sagde:

- Giv mig Deres Haand. Gener Dem ikke for Deres Negligé . . . jeg er en gammel Herre . . . Maa jeg bede Damerne vente et Minut.

Han kom tilbage med en køn, stor Bondekarl. Alma genkendte Lars fra Havgaard, rødmede let, da han hilste hende høflig. Kaptejn Hald sagde:

- Ja det er sandt Lars flyttede over til mig i Gaar, da det var den 1ste ... Vi har været nede ved Stranden efter Tang . . . Lars, tag med ved Præsten der. Jeg skal køre ham hjem . . . Det er jo Fruens Vogn, som staar der ude. Vil Du køre Damerne til Havgaard, Lars?

Tavse stod Fruen og Alma, mens Kaptejnen og Karlen slæbte afsted med Pastor Kristensen. De kom

pustende tilbage. Fru Blunk havde i en Fart faaet sit Haar bundet op. Hun blev hjulpet op i Vognsædet.

Lars vilde til at slaa Bagsædet ned, at Alma kunde faa Plads der. Hendes og Kaptejns Øjne mødtes.

- Er De Frøken Knudsen? spurgte han:

Naa-aa . . . Hm! Véd De ikke Besked om, hvad der skal foregaa paa Havgaard en af Dagene? Naa ikke - Fruen ikke heller?

Fru Blunk rystede paa Hovedet.

- Naa heller ikke? sagde Kaptejnen med et lidt ondt Smil. Ja saa er det maaske bedst, jeg forbereder Dem derpaa. Gaarden, 303 Besætning og Indbo skal sælges ved Avktion paa Grund af Grosserer Laurids Knudsens og Overretssagfører Springborgs Konkursbo.

Fru Blunk, som havde faaet Sløret ned for sit Ansigt, sagde i en blød, vemodig Tone:

- Guds Vilje ske nu og i al Evighed!

Kaptejnen sagde i en knastør Tone:

- Ja det gør den nok; det behøver Fruen sikkert ikke at være bange for ... Men hør, min Frøken! De vil altsaa ikke kunne blive paa Havgaard. Kør hjem med mig til Pilebo . . . ja det er rigtignok kun en Sandvogn, og Agestolen er ikke videre bekvem. Men for en Gangs Skyld?

Alma var saa gennemmattet af hvad hun havde oplevet og ved Kaptejns sidste Beretning, at hun ikke kunde opdrive den mindste Viljesytring, Kaptejnen løftede hende resolut op i Vognen. Derefter puslede han ved Tangen bag i Vognen, hvori Pastor Kristensen laa udstrakt uden Livstegn, lavede et Hovedgærde til ham, saa godt han formaaede, svang sig op og kørte.

Da de fra Markvejen var komne ud paa Sognevejen, holdt han an og lod Lars køre et godt Stykke forud med Fru Blunks Vogn.

Han spurgte Alma:

- Hvem er der i Præstegaarden til at pleje den Guds Mand der bag i?

Da han intet Svar fik, gentog han Spørgsmaalet. Alma vaagnede af sin Døs og sagde:

- Ja ... der er vel ingen ... Ja, Frøken Springborg . . . men . . .

- Hu ha! Hun bider vel Resten af Livet af ham med sine Stødtænder . . . Hm . . . ! Det er bedre, han indtil videre kommer til at ligge fortøjet paa Pilebo. Saa kan min gamle Søster faa styret sin Hovedpassion: at pleje Syge ... Ja, ja min Frøken! Nu kan De jo se, hvordan De kommer ud af det med den gamle Dame - hvad der for Resten er temmelig let - se, hvordan De befinder Dem, bliv, saa længe De har Lyst.

Men . . . Hr. Kaptejn . . . jeg véd ikke, hvad jeg skal sige . . .

- De behøver heller ikke at sige noget . . . Men jeg har jo nok hørt af den brave Blunk, at De ikke levede i en ubetinget god Atmosfære derovre.

304

Alma kom til at græde. Kaptejnen lod ikke til at bemærke det og vedblev:

- Det kunde jeg for Resten slutte mig til. Jeg er nemlig ingen ubetinget Beundrer af den Dame, som Lars kører hjem ... De er musikalsk, har jeg hørt . . . synger? Ja saa kommer vi nok ud af det. Musik er det eneste, man aldrig bliver arrig paa, naar den blot ikke er altfor slet ... Ja det forstaar sig ... med dens Udøvere er det en anden Sag.

Vognen drejede ind paa en smal Vej, bekranset af gamle Popler, svingede ind i et Gaardsrum med to smaa Udhuse til hver Side, med et lavt, temmelig langt Vaaningshus. Bindingsværksvæggene og en Del af Straataget var overgroet af Vedbend. De smaa Ruder blinkede i Solen.

Kaptejn Hald hjalp først Alma ned, førte hende ind i en stor Forstue, hvis hvide Vægge vare overhængte med Vaaben: Kaarder, Rytterpallasker, Hjelme, Kyradser, Hellebarder, Partisaner, gamle Geværer og Pistoler, saa det blinkede og skinnede der fra alle Kanter. Dernæst bad han hende træde ind et Øjeblik, mens han fik sørget for den syge; han skulde saa straks komme.

Værelset, hvori Alma kom ind, var rummeligt, men Bjælkeloftet ludede lavt ned. Tre af dets Vægge dækkedes helt af Reoler. Bøgernes tarvelige men sirlige Vælskbinds Rygge blinkede mildt ud med de forgyldte Striber Titler. Møblerne, store og solide, var gammeldags og i en vis Forstand jævne, men de skinnede af Sirlighed; ikke et Støvgran var at se paa Skrivebordet. En Mængde Piber hang paa Brættets smaa Elfenbensknager, rangerede efter deres Længde, saa regelmæssigt som Soldater i ret Front. Et storartet Flor af Hyazinther, dunkel- og rosenrøde, i en Skala af blaa, krémefarvede og snehvide Farver, duftede ud fra de slanke Glas, der stod tæt i de to lave, smaarudede Vinduesfags Karme. Disse Vinduer vendte ud til Haven.

Den var vel ikke en Fjerdedel i Omfang som den forfaldne store Have paa Havgaard, men hver Plet vidnede om den 305 omhyggeligste Pleje. En stor Dam laa midt i den, dyb-mørkeblaa, kranset af Græsrabatter, hvori der var mørke cirkelformede Partier med Blomsterplanter og fine Naalebuske; midt i Dammen var lavet en lille Ø, fra hvilken en knoppende Lind omkringet af en rund Bænk knejste, en perlemalet Bro førte over til Øen . . . alt i smeldende Solskin.

Det varede en Stund, inden Husets Herre kom igen, helt omklædt i ensfarvet Dragt: brun Jakke, Vest og Benklæder, med Flipper og Manchetter stive og blanke, Overskægget opvikset og oppudset. Han skinnede af samme Sirlighed som hele Interiøret.

Han tog Alma ved Haanden og førte hende ind i en Stue, der indtog hele Husets Dybde og havde Vinduer baade til Have og Gaardsrum. Møblelementet var i Mahogni med gul Indlægning. Først traf Almas Øjne en vældig Sofa med høje Skab-Opstandere paa Siden og brunt Silkedamaskes Betræk. Side om Side hang Kobberstik efter klassiske Italienerne, Spaniere, Flamlændere og Hollændere; det brogede Gulvtæppe fortsatte sig til Støttehøjde op ad Træpanelet. Karmene var fulde af Planter og Blomster i Urtepotter. I en lav Messinglysekrone stod en Urtepotte, hvorfra en Klematis slyngede sig over Stukloftet og hang i Festons ned over Gesimsen, og Vedbend slyngede sig om Dørkarmene. Et Flygel stod midt paa Gulvet. Alt var lunt og tæt; alt udaandede Fred, Hygge, solid gammeldags Velstand.

Paa en Forhøjning ved et af Vinduerne ud til Haven sad en gammel Dame. De paa tværs under Kappen siddende Krøller skinnede saa hvide, som var de pudrede. Profilen var kort og skarp; et Par blaa Øjnes fredelige Mildhed stemmede udmærket med Omgivelserne. Hendes sorte Dragt var Mønster paa tarvelig Sirlighed. Paa den gulhvide, magre Haands Lillefinger funkede en glat Rubin i Ringen, det eneste Smykke den gamle Dame bar.

Kaptejn Hald præsenterede:

- Min Søster, Baronesse Cederhjelm - Frøken Alma Knudsen.

Damen rejste sig, steg ned fra Forhøjningen, betragtede Alma en Stund, derpaa tog hun hendes Hoved mellem sine Hænder og kyssede hende paa Kinden. En øm, svag Røst sagde i langsom Takt:

- Vær velkommen, mit Barn! Hvis Deres Ansigt siger Sandheden, saa vil jeg komme til at holde rigtig meget af Dem.

Den unge Pige, som hele sit Liv havde levet i Udannethedens, Løgnagtighedens, Mistænksomhedens, Forlorenhedens, 306 Hæslighedens Atmosfære, saa forbavset paa Baronessen, blussende rød og med Taarer i Øjnene. Skulde hun virkelig mene, hvad hun sagde?

Dette lille fine Ansigt, der var som skaaret i gulligt Alabast, disse milde Øjne, i hvilke et Ondskabs- eller Vredeslyn syntes umuligt at kunne tændes - tilhørte det et levende Væsen - eller var det en Aabenbaring fra en anden Verden? Alma stammede :

- Tak . . Deres . . Deres Naade.

- Kald mig Fru Cederhjelm, lille Frøken, og hvis De kommer til at holde lidt af mig, kald mig saa Tante Vilhelmine. Rigtignok bar min salig Mand den svenske Friherretitel, men han ejede virkelig ikke mere af et Baroni end De og var simpel Ritmester ved de skaanske Husarer, og min Broders og min salig Fader var ikke højere paa Straa end Gardekaptejn og Kammerjunkere her i Landet.

Alma fandt, at det var noget forfærdelig fornemt og blev end rødere end før. Baronessen nikkede til hende med el lille Smil og spurgte sin Broder;

- Hvor har I anbragt den syge?

- I det nordre Gæstekammer.

- Det var udmærket, min Ven. Men lad saa Døren blive fri mellem min Stue og det Gæsteværelse. For hvis det bliver slemt med ham om Natten.

- Varer Sygdommen længe, maa han vel køres til Hospitalet i Byen, sagde Kaptejnen.

- Nej, nej, kære Kristian Frederik! Han vil faa det saa uhyggeligt og kun faa ren mekanisk Pleje.

- Men sæt nu, han bliver aldeles rasende, slaar og river og bider.

Den gamle Dame svarede roligt:

- Ja saa maa jo Din Karl ligge derinde, hvis det kommer an paa fysiske Kræfter. Men jeg vil være ved Haanden. Jeg har sendt Husmandskonens lille Pige over til Doktor Skov. Stakkels unge Mand! Ja man skal aldrig være ekstravagant

- Du vilde ikke gaa og høre ham i Kirken, da Du havde hørt ham én Gang.

- Nej, det var saadant noget stygt noget . . . han havde saa meget at fortælle om Djævelen. Det mindede mig om den forfaldne Karl Jens, som Du havde forgangen Aar, som altid paakaldte Djævelen, naar han var beruset.

307

- Ja saa sagde han: Djævelen æde og tygge mig, sagde Kaptejnen.

- Ja var det ikke hæsligt at høre, lille Frøken! Og jeg syntes, at Pastor Kristensen altid prædikede over det Thema, saa at den berusede Karls Ord kunde sættes som Motto over hans Prædiken, hvis han lod den trykke. Er den unge Mand bleven vanvittig, saa er det vist, fordi han har tænkt mere paa Djævelen end paa Gud. ... Ja Du ler, kære Kristian Frederik.

- Du ser fejl . . . jeg lo slet -ikke.

- Om Forladelse, min Ven, men jeg synes, at det kunde ligne Dig at le. ... Men, lille Frøken . . . hvad i al Verden skal det hæslige Væsen til? Han kan jo ikke eksistere . . . han maa være en Fiktion. Skulde den algode og barmhjertige Gud taale saadant et Afskum?

Kaptejnen sagde med et lille Smil:

- Men han findes jo omtalt i Bibelen, kære Vilhelmine. Bibelen forudsætter jo hans Eksistens.

Den gamle Baronesse blev lidt rød:

- Jeg vil ikke disputere om Theologi, men har Du Ret, saa

- Tager Bibelen fejl . . . ?

- Ja. Dens Forfattere maa have været hildede i Tidens Overtro.

- Ja, lille Vilhelmine, men Kristus selv nævner ham.

- Saa har de, der har skrevet hans Ord op, misforstaaet dem. Skal Gud være Enehersker, en god, retfærdig Gud, som man kan ty til, naar man er bedrøvet, og trøstig lægge al sin Sorg paa, saa kan han ikke dele sin Magt med saadan en modbydelig Person. Du er en god Mand, min Broder, men Du har en fatal Lyst til at disputere. Jeg véd nok, at Du kalder saadant noget Dialektik ligesom afdøde Dr. Søren Kierkegaard, som var en herlig Aand, men forfærdelig drilsk. . . . Somme Tider angriber Du Gud, og nu vil Du forsvare Djævelen.

Nu lo Kaptejnen virkelig, da han mærkede, at hans gamle Søsters Tale slog ind i et hurtigere Tempo end sædvanlig. Han gik hen til hende, klappede de graa Haar under Kappen og sagde:

- Du er en gammel Rationalist, Vilhelmine.

- Du kan kalde mig, hvad Du vil, men jeg mener blot, at vi stakkels, svage Mennesker skal have Støtte og Trøst, naar v tror paa Gud og beder til ham eller beder hans Søn tale vor 308 Sag hos ham, som han jo har lovet os. Hvad vilde det hjælpe os, naar Gud under al vor Andagt og inderlige Henvendelse til ham i al Fortrolighed, skulde tillade saadan en modbydelig Fyr at staa bagved og vrænge ad os og faa os til at bryde de Løfter, vi giver Gud i Bønnen. Dersom jeg troede det, vilde jeg virkelig ikke turde sige alt det til Gud, som jeg betror ham, naar jeg er bedrøvet. Jeg er nu en gammel Kone, men jeg vilde blive rød som et dryppende Blod, hvis den grimme Karl havde staaet bag ved og havde hørt, hvad jeg siger til Gud ... og hvorledes vilde

det ikke gaa en ung Pige som den lille Frøken der . . .? Men hvorfor skal Du altid hidse mig saadan op, kære Kristian Frederik? Du har jo faaet mig til at gaa lige til det passende Grænse.

Kaptejnen klappede hende igen og gik ind i sit Værelse.

Den gamle Dame tog Almas Haand og sagde:

- Min kære Broder er det herligste Menneske, der eksisterer. Men han er nu Dialektiker. Han kan godt forsvare i Morgen, hvad han har angrebet i Dag, og siger de forfærdeligste Paradokser. . . . Kom mit Barn og lad mig vise Dem Huset.

Orden, Sirlighed, gennemført Skønhedssans strømmede Alma i Møde fra Stuer, Køkken, Kælder, Skabe, Kommoder og Kister. Alt var saa bekvemt og saa klart ordnet, at enhver straks maatte kunne finde sig til Rette i dette Hus.

- Ja her maa De foreløbig tage til Takke, lille Ven, sagde Baronessen, da hun havde ført Alma ind til et lille Værelse i Husets Sydende, ad hvis aabne Vindue en bladløs Vinrankegren havde listet sig ind. De skal nok faa en lille Sofa og lange Gardiner. Til Sommer vil De glæde Dem ved Blomsterfloret og dets Duft derude. Kan De se - der kommer Havet frem i Hugget mellem de to Pile. Det kan jeg ogsaa se fra mine Vinduer. Ud mod det retter sig altid mine Øjne, naar jeg beder min Morgen- og Aftenbøn. For Havet, skal jeg sige Dem, fører min Tanke langt, langt bort fra Jordens Smaating, ind i det uendeliges Favn. Da tier al Uro i mig, og jeg hviler trygt i denne Favn som Barnet ved Moderbrystet, dysses ind og drømmer om en Verden, hvor der hverken høres en falsk Tone eller et usandt Ord.

Alma lyttede til den gamle Frues Ord som til en Adagio-Musik paa et klingert Spinnetklaver. Den var ensformig, men alt var Sandhed i den - ikke en falsk Tone, og det milde Øje lyste som en stille Stjerne.

309

Alma skammede sig over det, der tidligere i ensomme Timer var gaaet igennem hendes Sind, ved den uvilkaarlige Sammenligning med denne gamle Kvindes frejdige Mod til at aabne sin Sjæls Lønkammer. Ja - at hun kunde og turde det! ... Det maatte være, fordi alt derinde i hende var rent og nydeligt som hendes Omgivelser. Havde Alma turdet, vilde hun have faldet hende om Halsen og kysset hende. Saadanne Ord havde hun ingensinde hørt af noget Menneske. Fru Cederhjelm fortsatte:

- Ja, De ser paa mig og synes vist ligesom min kære Broder, at jeg snakker saa meget. Lad os nu gaa ind og høre til den syge Præst.

Der var ingen i Dagligstuen. Da Alma rettede sine Øjne op mod Billederne paa Væggen, tog Fru Cederhjelm hende ved Haanden, førte hende fra det ene til den andet, fortalte hende, hvad de forestillede, hvem Maleren var, hvor Originalen fandtes. Da de stod foran et Kobberstik af Tizians Magdalene fra Palazzo Pitti i Firenze, sagde hun:

- Ja hun skal have været en stor Synderinde. Der siges endog, tror jeg, at Kristus har uddrevet en Djævel af hende. Jeg forklarer det saadan, at hun ved at høre saadanne Ord som dem i Bjergprædiken og ved at se denne idealt skønne Skikkelse - og jeg er vis paa, at Thorvaldsens Statue ligner ham paa en Prik - har faaet sine Tanker vendt bort fra Fjas og Daarlighed. Derfor straalder hun nu af Sundhed og Skønhed, er ikke vildt opreven, men tænker med stille Vemod paa ham, der var hendes Ideal. Det er for mig en Gudsdyrkelse at se paa disse Billeder. For mig maa Religionen være skøn, mild og harmonisk, forædle vort Liv og vort Væsen. Gud kan mindst af alt være en arrig og vred Gud. Jeg kan meget lettere tænke mig, at han ler af vore Synder, end at han bliver hidsig og pudser den ækle Djævel paa os.

Kaptejn Hald traadte hurtig ind og sagde:

- Han er rent furibund derinde. Han er vaagnet af sin Afmagt, skriger, sparker, vil baade rive og bide. Jeg har kaldt Lars til, og han har alle sine Kræfter behov for at holde ham i Sengen. Han kalder paa Jesus og skælder Djævelen Huden fuld.

- Lad mig . . . lad mig! sagde Baronesse Cederhjelm og vilde gaa ud gennem Døren, hendes Broder var kommen ind ad. Han stillede sig i Aabningen.

- Nej, lille Vilhelmine . . . han har sparket Tæppet af ... ligger halvnøgen.

310

- Aa, hvad lægger jeg Mærke til det hos et stakkels sygt Menneske. Du véd jo, at min stakkels Mand døde i Vanvid og bar sig ligedan ad. ... Kun én Ting, Kristian Frederik . . .!

Hun tog ham til Side, hviskede ham noget i Øret, men da Kaptejn Hald ikke hørte skarpt og sagde: "Hvad behager?" maatte Fru Cederfeld løfte Stemmen, saa Alma hørte Ordene:

- Hans Fødder er da ikke altfor skrækkelig malpropre . . . for saa kunde jeg let miste min Selvbeherskelse og faa . . . *malaise*.

- Han har Strømper paa, sagde Kaptejnen smilende. Men hvad vil Du der . . . ?

- Jeg har Greb paa at tage syge véd Du. Ja lille Frøken! jeg vil ligefrem opfordre Dem til at gaa med. Jeg har Horreur for det hæslige og gaar helst afvejen for det, men stammer det fra Sygdom og Ulykke, saa bør et kristent Menneske træde det under Øjnene. Hun tog Almas Haand. Kaptejnen rystede paa Hovedet.

Ja det var ikke noget smukt Skue, der bødes den gamle Dame og den unge Pige.

Med vildt strittende Haar og Skæg, med sønderrevet Linned sad den syge Mand paa Hug. Karlen Lars holdt ham om Livet for at forhindre ham fra at vælte sig ud af Sengen. Lars sagde til sin ny Husbond:

- Ja, Hr. Kaptejn, han er værre at holde end en Vrinsker, der skal skoos. Fanden staar i ham.

Den syge saa paa de indkomne med rullende Øjne og skreg:

- Ja ... det er sandt! . . . Aa hjælp mig mod Djævelen!

Fru Cederhjelm gik stille hen imod ham og lagde sin lille fine Haand paa hans svedperlende Pande:

- Glem Djævelen, kære Pastor; bed hellere til Gud.

- Han har forstødt mig. Jesus svarer mig ikke, naar jeg spørger.

- Spørg stille og pænt ... og De skal se. Den Mand forstod sig paa lidende Mennesker, og han hørte de sørgendes Raab.

- Men Djævelen!

- Fy han er slet ikke til uden i forrykte Menneskers Indbildning.

Præsten kæmpede med Lars, mens han raabte:

- Er Djævelen ikke til? Jeg føler hans Klo i alle mine Ledemod.

311

Lars slog Armen om hans Liv og sagde

- Ho-a Ho-a . . . stille, stille!

ligesom han sagde til en vilter Hest, naar Smeden skulde lægge Sko paa den, og fortsatte:

- Det er Sat'ens, saa han kan ta' fra sig. Men jeg skal nok faa Overtaget.

Lars tvang Præsten til at ligge. Fru Cederhjelm puslede ved hans Hovedpude. Saa klappede hun ham igen og hviskede:

- Vi vil jo kun være rigtig gode imod Dem. Vær nu god mod os og hvil Dem.

Pastor Kristensen tog sig til Brystet og rev en Flænge i sin Skjorte. En Skov af brune, krusede Haar som paa et Vilddyrs Krop aabenbarede sig i det skarpe Lys. Alma vendte sig om, da han ved et Spark rev Tæppet til Side og viste et Par lange tynde, laadne Ben.

Kaptejn Hald mumlede:

- *Du sublime au ridicule il n'y a qu'un pas.*

Saa sagde han til Fru Cederhjelm:

- Bondestudentens akademiske Lærdom er skrabet af. Dyret viser sig i sin oprindelige Skikkelse.

Alma lænede sig mod Væggen og græd. . . . Denne Præst havde en Gang for hende staaet som en ideal Skikkelse, en virkeliggjort Form for hendes hede Længsler og stærke Drømme. Hun hulkede med hele sit Legeme.

Den gamle Frue bøjede sig over den syge, trak Tæppe og Lagen sammen om ham og klappede hans store ru Hænder. Et Øjeblik laa han hen uden Kamp. Kun smaa Sitringer gik igennem ham. Han hylede ikke mere, men stønnede og sukgede dybt. I de vidt opspilede Øjne dannede sig store Taarekugler.

- Han er bleven rolig, hviskede Kaptejn Hald. Din Haand, gamle Søster, er som et fordelende Plaster, naar Du lægger den paa et sygt Sted. ... Du kan vist give los, Lars.

- Ja det er ikke sikkert, Hr. Kaptejn. For jeg har mærket, han er ligesom Vrinskerne i alle Maader. De lader paa en Gang pæne og ordenlige, men Fa'en tro dem! Lige med et sla'r de Enden i Vejret, bider og sparker værre, end de nogen Tid har gjort.

Fru Cederhjelm blev ved at klappe Patienten paa Haand og Pande, og de konvulsiviske Trækninger syntes at tage af.

Han saa op paa hende og sagde:

- Er Du ikke Profetinden Anna, Fanuels Datter, af Asers 312 Stamme? Hun, som ikke veg fra Templet, tjenende Gud med Fasten og Bønner Nat og Dag?

Fru Cederhjelm nikkede og sagde:

- Ja vel, ja vel.

- Naa - og (han pegede paa Kaptejn Hald) er det ikke Simeon?

- Jo, svarede Kaptejnen og strøg sig om Knebelsbarten for at skjule et Smil.

- Hvor er Maria med mit Barn? sagde Kristensen, og hans rullende Øjne søgte om i Stuen.

Nu fandt Lars det som sin Pligt at tage Affære og pegede hen paa Alma. Et nyt Anfald af Raseri kom over den syge.

- Det er Løgn. Det er den Kvinde, ud af hvis Øjne Djævelen stirrer ... tag hende bort . . . eller ... nej ... tving hende hen til mig ... at jeg kan drive Djævelen ud af denne Maria fra Magdala . . .

Alma flygtede ud af Stuen. Lars maatte atter kæmpe med den rasende, og Kaptejn Hald maatte hjælpe ham.

En Vogn rumlede mod Gaardens Stenbro. Det var Lægen Skov. Han kom ind i sit Overtøj og gik hen til den syge.

- Vil Du øjeblikkelig ligge stille, Kristen! sagde han kort.

- Aa Du, Belials Barn . . .

Den syge saa paa Lægen med et hadefuldt Udtryk i Øjet. Skov fæstede ganske ubevægelige og rolige Øjne paa ham og sagde:

- Lig stille!

- Aa ... Du ... Ludvig Skov ... er det Dig?

- Ja.

Aa . . . vil Du hjælpe mig med den latinske Stil og det græske Stykke hos Herodot? . . . Ellers faar jeg aldrig Artium og bliver aldrig Præst, men maa nøjes med at blive Degn. Hvad hedder nu *[x][x][x][x] ad verbum?*

- Det skal jeg nok klare, Kristen, sagde Lægen. Jeg skal piske Oversættelsen i Dig, til Du kan den udenad.
- *[x][x][x][x], [x][x][x][x], [x][x][x][x][x][x][x]...*

- Ja rigtig. Men Du maa ikke lede mig i Fristelse og føre mig hen til det Sted, Du véd, hvor de letfærdige Kvinder synger de Viser og ægger Kødets Lyst.

- Nej. vist ej, nej vist ej!

- Giv mig Din Haand derpaa.

313

- Ja vel, ja vel!

- Og sig ikke, at Moses og Profeterne og det ny Testamentes hellige Skrifter er falske.

- Nej de er ægte, Kristen.

- Har Du omvendt Dig, Ludvig?

- Ja vel!

- Naa. Kan Du se, at jeg er stærkere end Du?

- Ja vist!

Kristensen saa triumferende paa de tilstedeværende og sagde:

- Jeg har vundet en Sjæl for Himmerige. Jeg vil ikke blive overantvordet til den evige Fordømmelse . . . Ser I, hvor Gud er stærk i de svage? Jeg bringer ham Ludvig Skovs Sjæl.

Der kom Ro over hans Træk; han faldt om paa Pudén. Lars slap ham med et Lettelsens Suk.

Lægen tog sin Glassprøjte frem og gav Præsten en Morfinindsprøjtning. Fru Cederhjelms holdt stadig paa hans Hoved.

Kaptejnen og Lægen gik ud sammen.

- Han er vel leveret? sagde Kaptejn Hald.

- Ja.

- Vaagner han mere? spurgte Kaptejnen og saa stift paa Lægen.

- Hvis han vaagner ... ja saa kan man ikke ønske ham noget værre.

- Han har vel samlet sammen til den Sygdom i mange Aar?

- Han har havt Satyriasis fra han var 17 Aar. Vi gik jo sammen paa Artiumskursus. Hu-ha!

- Hm - Den Sygdom har jo de fleste Sekterere og religiøse Fanatikere lige fra Muhammed og Thomas Münzer ned til nogle ærede samtidige havt.

- Ja, nu ser jeg herover hen ad Aften.

- Gav Du ham en meget stor Portion Morfin, Ludvig Skov?

- Hvorfor ser Du saadan paa mig, Onkel . . . Det bliver jo min Sag.

- Jeg har tidt tænkt paa, at det er en Skam, at det er Lægerne forbudt at give en inkurabel Patient Naadestødet. Man giver et dødsjaget, anskudt Stykke Vildt Fangst, man skyder en gal Hund; kun Menneskene skal sejpines og steges langsomt paa Risten.

- Du kan faa en bedre Begrundelse af den Sag af Theologer end af Medicinere, Onkel ... Vi sidder jo stadig i 314 middelalderlig Overtro til op over Ørene. Faar Kristen Kristensens Meningsfæller Magten, kan vi komme til at opleve Heksebrændinger.

XVIII.

Fru Cederhjelms forlod ikke den syge, slap ikke hans Haand. Han laa stille hen i dyb Søvn. De før i Krampe forvredne Træk havde glattet sig til Ro. De lange Flænger, han havde revet i sit Ansigt, blødte ikke mere.

Stille gik hun hen, tog Svamp og Kam. Forsigtig redte hun det vildt pjuskede Haar og Skæg, vaskede hans Ansigt og Hænder rene for Blod og Smuds, strøg varsomt sin Haand over hans Pande og hviskede:

- Se.. . han ser jo formelig køn ud! Hvil dog nu, stakkels forpinte Sjæl!

Hun foldede sine Hænder, hendes Øjenlaag sænkedes. Hun syntes at bede. Eftermiddagslyset spillede ned paa hendes hvide Forhaar og Krøller i hendes Rings Rubin glimtede som et bedugget lille Mosroseblad; fine Skygger tegnede sig paa de magre, elegante Hænder og tynde Fingre. Hun kunde ligne en gammel Kvindeskikkelse af Rafael.

Kun den syges dybe, dumpe Aandedrag og et Væguhrs Dikken lød ud i den stille Stue.

Inde i Dagligstuen sad Alma og hørte paa Kaptejnens og Lægens fortsatte Samtale. Den sidste havde bestemt sig til at blive og afvente, hvorledes det gik med den syge.

Kaptejnen sagde:

- Véd Du, Ludvig, at denne Historie har angrebet mig? Der var Kraft og Lidenskab i denne stakkels Bondetheolog, og det er der ikke i de blege, friserede og blaserede Studenter, som kommer fra de civiliserede Lag. Der var Stof til en Reformator og en Martyr i ham.

- Vilde Du ønske, at en Reformation efter hans Hjærte skulde vinde Sejr i Landet? Dens Maal er vanvittig Fanatisme; dens Følge vilde være (han saa paa Alma og fortsatte hviskende) *coïtus mixtus ritu bestiærum*.
315

- Jeg ønsker naturligvis ikke, at han og ligesindede skal faa Magten. Men jeg har en forholdsvis Sympathi med enhver stærkt udtalt Kraft og Begejstring, selv om den forfølger Maal, som jeg ikke forstaaer eller billiger.

- Hm! Hans og hans ligesindedes Maal er at bestialisere og aandelig trælbinde Menneskene, demoralisere dem ved at præke for dem, at en Kulsviertro paa visse historisk umulige og fornuftstridige Begivenheder og bevislig uægte Skrifters Fortællinger, vil frelse dem. De af dem, som ikke er gale, maa være Hyklere og Spekulanter. Kristen Kristensen var nu gal, og hans Pave, Retningens Chefer, hører til den sidste Kategori.

- Nej, nej, nej ... for de sidstes Vedkommende protesterer jeg. En af dem er min Skolekammerat. Han er et borneret Hoved, en energisk, haardhændet Natur, uden al Dialektik i sin Tanke, aandelig enøjet, men med dette ene Øje ser han paa en Maade skarpt nok. Hans sunde, normale Legeme har altid varet ham mod saadanne Ting, som Staklen derinde er bleven drevet til. Jeg traf samme hellige Metropolit i en Jernbanekupé for nogen Tid siden. Han spurgte mig: "Gør de hellige dygtige Dumheder i jeres Egn? Bare den Kristensen ikke slaar for galt til Skaglerne!" Ja vel er Kristensen gal paa sin Vis. Men store Kræfter og stærke Drifter har brudt og gæret i ham. Mangel paa Tænkeevne, paa Smag og Dannelse har gjort, at de er ramlede sammen til et vildt Kaos. Du kan tro, han har lidt, hvad Du og jeg ikke aner. Folk af hans Art ender let i Galskab eller Drukkenskab ... og det er just ikke altid de daarligste Individier, som det gaar saadan.

- Nu kender jeg igen Onkels gamle Parodokser.

- Ja, kald det, hvad Du vil, Du skal faa flere af den Slags. Véd Du, at Du og Dine Medstridere har en stor Skyld i, at Pietismens Sæd har faaet Vækst her i Landet.

- Videre, Onkel, sagde Lægen og Io.

Under den følgende Samtale søgte han flere Gange forgæves Almas Blik. Hun sad musstille og lyttede. Kaptejnen sagde:

- I prækede fra Tage og paa Gader en Filosofi, som for den store Mængde ude i Terrænet var lige saa uforstaaelig som for min Bindehund. Lige nylig erhvervede, rent videnskabelige Resultater kastede I som Haandgranater mod tusindaarige Institutioner. Endnu bedækkede med Sod og Kulstøv fra Arbejdet i jeres Laboratorier præsenterede I jer for et gabende højstærret Publikum, der naturligvis ligesom opskræmmede Kaniner og 316 Rotter for ned i Hullerne i det gamle Murværk. Jeg vil slet ikke tale om, at I ved Jeres høje Raab og uudformede filosofiske Klumper forargede den Art religiøse Naturer, som hører til de fineste og bedste i Slægten. I glemte rent, at den Religion, som I mente var forældet - jeg mener det med, hvad dens Former angaar - var udsprungen af den ædleste Sjæl, af det kærligste Gemyt, hvis Røst endnu klinger gennem Aartusinders Forvrængning og aandløse Forkludring. Ja vist er Kirken under alle Skikkelser ved Kompromiser med Staten for at faa Del i Magten her i Verden, naaet langt bort fra den oprindelige Kristendom. Ja vist er sarte Følelser og store Syner æltede til sejge og haarde Dogmeknolde af Præsters og Professorers plumpe Næver - men de har nu en Gang faaet den store Mængde til at tro, at de har den paalydende Valuta, og deres Kurs vil ikke svinge synderlig i lange, lange Tider. Men kan I præge Spinozas, Kants eller Darwins Tanker til gangbar Skillemynt? Det vil vare endnu længere. Hold jeres Sandheder for jer selv, til de har faaet den Form, at Folk kan forstaa dem.

- Ja ... men saa er vi forlængst døde, Onkel Hald!

- Ja hvem siger, at I skal høste jert Arbejds modne Korn? Historien gaar ikke saa rask.

- Hvad skulde vi da arbejde for?

- For Arbejdets egen Skyld, for Pokker! Nej véd I hvad, I Nutidsmennesker? Der er en Dyd, som hedder Resignation. Man kan ogsaa kalde den Fantasiens fyrstelig-fornemme Dovenskab. Den passer ganske vist

bedst for stræbende Aander uden bestemt Talent. Det er Talentets Ulykke, at det nødvendigvis drives til hen mod Popularitet, og det gør Talentet plebejisk i vor Tid, naar det maa finde sig i høflig at bukke for en vulgær Reklame . . . Aa, Frøken, vi keder Dem.

- Nej, nej, sagde Alma, der havde fulgt med lyttende Øre og spændt Tanke. Nu mødtes Skovs og hendes Øjne for første Gang, men i Almas laa nærmest en kold Nysgerrighed. Lægen vendte sine andetsteds hen, og pludselig udbrød han:

- Onkel Hald! Se ud! Hvad Fanden er det for et Optog?

Henne paa Indkørselsvejen bevægede en sort Masse sig langsomt. En syngende Summen kom nærmere og nærmere. Efterhaanden skelnedes de enkelte Figurer: nogle Mænd, men dog flest Kvinder. De standsede et godt Stykke fra den aabne Gaard og syntes at raadslaa. En Kvinde, stor og bred som et Mandfolk, gik frem af Menneskeklumpen og syntes at tiltale den som en Fører sin Afdeling.

- Hu ha! Nu faar vi s'gu Skandale, sagde Doktor Skov. Det er "Unge Niels Nielsens" Kone.

Kaptejnen blev rød - og det gjorde Alma ogsaa. Hun listede sig ubemærket ud. Kaptejnen sagde:

- Ludvig - kommer den Kælling herind, saa tager jeg min gamle Firhestepisk og ...

Lægen lo og sagde:

- Nej lad os hellere tage hver en de gamle Hellebarder ude i Entreen, støde dem i den store Kælling og som rette Barbarer dræbe Barnet i Moderens Liv.

Kaptejnen lo og sagde:

- Ja vel . . . Men udsendes hun som Parlamentær fra Fjendens Hær, maa vi dog forhandle med hende.

Stor og svær med det svangre Underliv trodsig skudt frem, med de lysblonde Haar strittende ud gennem Hovedtørklædet, helt sort i Klæder, skred "Unge Niels Nielsenu Kone ud fra den mørke Klump, i gult Eftermiddagslys, uden at se tilbage, til højre eller til venstre gennem Gaardsrummet hen mod Indgangsdøren. Et kraftigt Tag i Laasen med den store Haand i den sorte Bomuldshandske! Laasgrebet rørte sig ikke. Hun tog et Tag til. Nej det var ikke til at røkke.

- Er der ingen Karl eller Pige paa dette Boelssted? raabte hun med stærk Røst ud i Rummet. Jeg sku' tale med Manden paa Stedet.

Nej - intet Svar. Gaarden laa tom, Længerne smilte høflig afvisende i Solskinnet fra tre Sider. Laasgrebet rørte sig ikke trods al hendes Rokken og Vriden. Den store Bondekvinde saa ikke eller vilde ikke se den lille Porcelænsknop, der satte det elektriske Ringeapparat i Bevægelse.

Hun dundrede paa Døren med knyttet Haand, haardere og haardere, saa hendes Knoer tilsidst gjorde ondt og blodplettede Handskerne. Døren forblev ubarmhjærtig uhaandterlig.

- Er her ingen hjemme? raabte hun, saa det skingrede med Ekko.

Intet Svar! Alt tavst som en Grav.

Hun raabte nu, som om hendes Lunger skulde sprænges:

- De helliges Skare er her! Den vil se Ordets Forkynder! Vi vil tale med vor Præst, som man haver bemægtiget sig mod Herrens Vilje.

318

Ja - Længerne slog Lyden tilbage mod dens Ophav.

- I Faderens, Sønnens og Aandens Navn! Luk op! raabte "Unge Niels Nielsens" Kone igen, dundrede paa Døren, rev i Laasgrebet.

Intet rørte sig uden Ekkoet.

Kvinden trak sig tilbage ud i Gaardsrummet og saa sig om til alle Sider.

Nede paa Vejen stod endnu den sorte Menneskeklump. Hun vinkede, og frem traadte en Mandsskikkelse, lavstammet og tyk. Han syntes at parlamentere med de sammenklumpede, inden han satte sig i langsom Gang, alt mens han spyttede til begge Sider.

Det var "Unge Niels Nielsen", der kom med den evindelige Pibe i Munden, med de skraa Ræveøjne stadig

skelende ned mod Næsen. Først da han kom i Linje med de to Udhuse til højre og til venstre, løftede han samme Øjne og saa til begge Sider. Men ogsaa Udhusenes Døre var lukkede. Paa det korte Stykke Vej fra Gaardsrummets Begyndelse til Stuehusets Indgangsdør benyttede "Unge Niels Nielsen" Tiden til en Bøn til Herren, om han (Gud) vilde sørge for, at han (Unge Niels Nielsen) kunde faa en god Handel i Stand med Kaptejn eller hans Karl om den Kalv, han følte maatte befinde sig inde i Udhuset til venstre, for der vidste han, at Kaptejn Halds to Køer var. Og han, der studerede Kvægformerelsen som en Statistiker Folkeforøgelsen, vidste, at Kaptejnens røde Ko havde kælvet for en Maaned siden, ja han havde vidst, at samme Ko var med Kalv, endnu før han fik at vide, at hans Hustru var med Barn, og han vidste, at Kaptejnens Kalv var faldet efter den udmærkede Tyr paa Herregaarden Stolberg.

- Ka' Du ta' og komme, eller ka' Du'tte? raabte hans Hustru til ham.

- Jeg gik li'e aa ba' til Vo'herre, svarede "Unge Niels Nielsen" fromt vrissende.

- Je' ka'tte begrive, hvordan man skal komme ind ad den Dør. Je' har tæ'sket mine Knoer til Blo's.

- Det skal gaa med Elektresetet, Maren, sagde "Unge Niels Nielsen" med kundskabsrig Overlegenhed. Man ska' li'egodt trykke paa den Smule Knap der.

- Je' er ette for'et, sagde Konen og vinkede med Tegn til, at han selv skulde behandle det hende ukendte Apparat.

"Unge Niels Nielsen" stak Tungen ud af den modsatte Mundvig af den, hvori hans Pibe hang, saa sig om, inden han 319 trykkede paa Knappen, maaske for at sikre sig en Retrætelinje til Kostalden, i hvis nu aabnede Dør Lars knejste, høj, stærk og køn, thi Niels tog nogle lange Skræv der hen imod, da han hørte den elektriske Klokkes fint dirrende Lyd.

Kaptejn Hald viste sig. Han hilste tørt høfligt paa den store, frugtsommelige Bondekvinde og sagde:

- De ønsker . . . ?

Konens Ansigt var i Niveau med Kaptejnens hvide Knebelsbart, gennem hvis Haar Cigaretrøgen sivede ud i smaa, lyseblaa Hvirvler.

- Jeg vil se min Sjølehyrde, sagde Konen højt, myndigt, bogstavret i Udtalen.

- Hvem mener De? ... Kontortiden er kun fra 9-12.

- De andre hellige staar der, sagde Konen og pegede ned mod Gruppen paa Vejen.

- Ja saa?

- Og vi vil alle se den Herrens Tjener, som man ved List og Svig haver unddraget os.

Hendes Underlæbe bevægede sig frem til Underbid. Hun saa helt glubsk ud. Kaptejnen kastede Cigaretstumpen ud i Gaarden og sagde:

- Jeg forstaar ikke den Kone.

- Niels! raabte Konen. Kom hit!

Niels Nielsen stod i dyb Samtale med Lars i Døren til Kostalden, og enten han nu ikke hørte eller ikke vilde høre - han kom ikke.

Konen gjorde en stor vinkende Bevægelse mod Gruppen nede paa Vejen. Langsomt og nølende satte den sig i Bevægelse, standsede flere Gange, men hver Gang den standsede, vinkede hun bestandig mere myndigt og utaalmodigt. Kaptejnen tændte sig en ny Cigaret og stod støttende sig til Dørstolpen uden at forandre en Mine.

- Jeg kalder paa mine Brødre og Søstre i Herren, sagde Konen.

- Ganske som det behager Dem, sagde Kaptejnen . . . Det er rart mildt Vejr.

Endelig var Gruppen - fire Mænd og en halv Snes Kvinder naaet ind i Linje med Udhusenes Gavle.

- Vil I ikke alle se den Mand, der haver jævnet Vejen for Eder til Himmeriges Rige? raabte Maren Niels Nielsen ud imod dem.

- Jo-o-o- lød det i et langt udtrukket snøvlende Kor.

Da Maren Niels Nielsen saa sin Hær bag ved sig, sagde hun til den cigaretrygende Mand:

- Kvinderne gaar til Graven som i Skriften. Vi vide vel, at kun den ene kunde opstaa til Herlighed her paa Jorden, men vi vil græde over den, som haver ført os til Herren.

Kaptejnen fik en kaad Idé: At tage et Sværd og en Rytterpistol i sin Forstue og holde dem ud mod Truppen, bede Doktor Skov iføre sig et Harnisk, lade ham agere Djævel og saaledes faa en burlesk Scene i Stand med disse forrykte Mennesker, som hans mønstrende Øje gled hen over. Men saa saa han et ganske ungt Pigeansigt, der blidt og mildt, troende og længselsfuldt tonede frem under Hovedklædet. Hun kunde godt have staaet Model for en Maler, der vilde fremstille en af de Kvinder, der søgte ud til Kristi Grav. Gamle Minder fra Barndommen, erhvervet Humanitet, inderlig Sorg over Slægtens Ynkelihood samlede sig til en stærk Strøm, som i et Sekund gennemstrømmede hans Nerver. Han tog i Skyderne paa Dørens Fløje, aabnede den paa vid Gab og sagde:

- Træd kun ind!

En Del af Kvinderne skottede angst til Rustningen og Vaabnene paa den hvide Væg. Den unge, blide Pige, som uden at ane det havde bragt Kommandanten til at aabne Fæstningen, greb Maren Niels Nielsen i Armen og pegede paa det sortegraa Harnisk. Maren nynnede mumlende:

Og mylred Djævle frem paa Jord,
vor Undergang at volde,
vi frygte ej: Hans Magt er stor,
han Sejren vil beholde.

Skaren stod i Dagligstuen. Nogle skottede halv ængstelig op til de mange Billeder - ja nogle af dem forestillede jo hellige Ting - men alligevel - Jesus kunde da ikke have siddet og sviret med saadan nogle Fyre ved Brylluppet i Kana som paa Kobberstikket efter Povl Veronese . . . nogle saa jo ud som Bajadser og Beridere paa et Marked, og værst var de Tampe, der sad forude og gned paa Basviolen . . . Nej føj! Det hele var vist lavet til for at gøre Nar af det hellige, for at bespotte Gud.

- Behag at tage Plads, mine Damer og Herrer, sagde Kap tejnen med en Haandbevægelse.

321

Ingen rørte sig. Gruppen trykkede sig sammen til en Klump. En Kone hviskede til en anden:

- Han staar bare og gør Nar.

Døren til et Sideværelse blev aabnet. Doktor Skov kom frem, vekslede et Blik med Kaptejn Hald og sagde:

- *Mortuus!*

Kaptejnen betænkte sig lidt, vendte sig brat om mod den sammenstuede Gruppe, vinkede ad den, at den skulde følge ham. Folkene saa tvivlraadige paa hinanden. Et Par unge Kvinder tog hinanden i Haanden og trykkede sig tæt sammen.

Maren Niels Nielsen traadte frem. Nu vinkede hun ad Folkene.

Gennem et Par Værelser kom de til en anden Dør, hvorfra kunstigt Lys slog ud i Dagen.

Der laa Pastor Kristensen i Sengen, med Dødens Voksbleghed over de store Træk. Men de var nu alle faldne i Ro. Haar og Skæg stod blankbrunt mod de kridhvide Lagner og Pudevaar, bredte sig ud over dem, og Ansigtets blodige Rifter gav det et Martyrpræg.

Gamle Fru Cederhjelm sad ved Sengen endnu holdende Ligets Haand i sin. Det bøjede Hoved laa i stærk Skygge.

Et Øjeblik stod Skaren stille. Da den gamle Frue saa den, rejste hun sig og foldede Ligets Hænder over dets Bryst. Da foldede alle deres Hænder. Selv Doktor Skov gjorde det ganske uvilkaarlig, bebrejdede sig rigtignok straks derpaa, at slige Fagter var gaaet over til at blive en Refleksbevægelse, fordi Aarhundreders Overtro havde listet sig ind i Nerver og Blod, en tyngende Arv fra en Række Forfædre.

Da Folkene faldt paa Knæ, stak han Hænderne i Lommen og gik ud af Stuen, mens Kaptejn Hald rolig blev staaende ligesom de andre. Ja han saa ret velvillig paa dem, var bagefter ikke enig med sig selv, om han var rørt af en almindelig religiøs Andagt eller af kunstnerisk Velbehag over det Interiør, den kønne Lysvirkning, de bevægede Mennesker, blandet med en forholdsvis velvillig Forstaaelse af det brudte Menneskeliv, hvis uharmoniske Evner og Drifter nu var gaaede til Ro, gledne ud i deres Udspring: det store Nirvána.

Fru Cederhjelm havde rejst sig - for hende var det hele ikke rigtig sympathisk. Hun havde en vag Fornemmelse af, at hendes Broder havde lavet en Slags Tableau, og mod det var 322 der noget i hende, som oprørte sig i blid Revolte. Hun vilde glide ud af Stuen.

Næppe havde hun naaet Døren, før hun saa den store Gaardmandskone næsten med et Spring løsne sig fra de andre, fare hen mod Sengen, kaste sig over Liget med et vildt, dyrisk Skrig. Gruppen sprængtes fra hinanden til alle Stuens Hjørner.

Maren bedækkede den dødes Ansigt med vilde Kys og raabte:

- Jeg vil slikke hans Saar som Hundene Lazarus's, og skal han gaa til Helvede, vil jeg følge ham gennem Svovlluerne ned i det allerdybeste i Satans Skød.

Hun græd i brudte, vilde Brøl som en saaret Ulvinde, rev sig i sit store, krusede, gule Haar, borede Neglene ind i Kinder og Hage.

Kvinderne hvinede; Mændene tog Piben ud af Munden og saa dumt bestyrtede paa hverandre. Kaptejnen løb ud, kaldte paa Doktor Skov og sin Karl, og med dem alle tre kæmpede den rasende Kvinde, sled og rev, forsøgte paa at bide og slaa, og mens Rædsel stivnede de tilstedeværendes Miner, fik de hende slæbt ind i den anden Stue. Da de slap hende, sank hun afmægtig om paa Gulvet.

"Unge Niels Nielsen" var omsider naaet ind fra Kostalden. Han stod et Øjeblik og saa paa sin Kone, mod hvis Pande Lægen slog et vaadt Haandklæde. Han sagde:

- Maren ... se til, at Du kan faa Naaden op i Dig og vær ikke saa galhovedet. Ja, det er jo skidt nok, at Præsten er død, for hvem skal nu faa drevet Djævelen ud af saadant et Fruentimmer?

Hun blev baaren ud, og da Lars lagde hende i Vognen, sagde han til Niels Nielsen:

- Jeg har kørt Ligvognstur én Gang og efter Doktor én Gang i Dag. Skal der hentes Jor'mo'r, maa Du s'gu selv køre, Niels, for Du er da nærmest til det.

- Ja-a-a, sagde Niels nølende eller tvivlende, det maa jeg vel være.

323

XIX.

Da alt Buldret var stillet, fandt Fru Cederhjelm Alma siddende sammenkrøben i Dagligstuens mørkeste Krog.

Siden Egnen var bleven "opvakt", havde Opvækkelsen ogsaa faaet Udslag i en livlig cirkulerende Sladder og Bagvaskelse, der fra Køkken og Borgestue hvirvlede sig op i Dagligstuerne. Pastor Kristensens erotiske Bedrifter blev af hans Modstandere gjort større og værre, end de var, og Almas Sværmeri for ham, der havde ytret sig synlig ved hans Prædikener og højlydt ved den burleske Sangerkamp efter gamle Pastor Lamms Død i Præstegaarden, var naturligvis heller ikke gaaet Ram forbi. Fru Cederhjelm var i sin Ensomhed ogsaa bleven bestrøget af Rygtet, men havde ikke ytret andet end: "Stakkels unge Pige - det er Synd at hudflette hende; hun kan have det stygt nok i Forvejen hos den ekstravagante Fru Blunk." Haarde Ord og stramme Domme var ikke hendes Sag. Kaptejnen havde blot trukket paa Skulderen og fundet en Bekræftelse paa en af sine Yndlingstheorier, den, at religiøs Fanatisme altid frembragte et forhøjet seksuelt Liv, men havde gennem Proprietær Blunk faaet Sympathi for det forladte lille Pigebarn, der drev om for Lud og koldt Vand. Han kaldte Fru Blunk for en væmmelig Snog.

Alma havde undergaaet en helbredende Kur, efterhaanden som det blev hende klart, at hendes Frue havde realiseret, hvad hun selv kun havde drømt om i vilde Fantasier. Præsten var intet for hende mere.

Men nu, da han var død i hendes umiddelbare Nærhed, mødte hendes Fortid op i hendes Samvittighed og krævede hende til Ansvar. Nu sad hun der dybt kuert og bøjet.

Sagte nærmede den gamle Frue sig den knuste Skikkelse med det brune Haar glinsende i den sene Dag, med de smaa hvide Hænder dækkende over Ansigtet. Hun lagde Haanden paa hendes Haar og sagde dæmpet:

- Min stakkels lille Pige! ... Vil De ikke nok se op paa mig!

Alma gemte sit Hoved ved hendes Bryst. Fru Cederhjelm tog det mellem sine Hænder, løftede det op mod sit Ansigt, saa ind i Almas taarefyldte, mørkeblaa Øjne og blev slaaet ved den Smerte, de rummede.

Da Alma mødte Fruens store, gode Øjne, blev hun 324 umiddelbart greben af deres Klarhed og Ro. Hun syntes, hun kunde se lige ned til en ren Sjølebund, som man ser gennem en klar af Strøm og Jord aldeles uplumret Kilde lige ned til Grundens hvide og rene Sand.

Hendes øjeblikkelige Følelse var en Trang til at omfavne og kysse den gamle Dame i ildfuld Tilbedelse som en andægtig et Helgenindebillede, men hun tvang denne Trang tilbage. Thi hun fornåm med en Art musikalsk Instinkt, at noget saadant vilde have skræmmet Fruen som noget plumpt, ubehersket og derfor uskønt, disharmonisk. Fru Cederhjelm's Sjæl var stemt for en Mozarts, en Gades, ikke for en Liszts eller Wagners Musik.

Hun lod sig kysse paa Panden af Fru Cederhjelm, som sagde:

- Har De syndet, lille Ven - saa er det sikkert kun i Tanker ... Ja, det kunde jeg jo nok se. Og skulde vi straffes for det - saa Gud naade os alle!

- Det har De vist ikke en Gang gjort, hviskede Alma.

- Kæreste Barn -! Det har jeg rigtignok, sagde Fruen og lo i en Tone, der klang som ét Slag af en fin Sølvklokke. Nu skal De se - nu, da alt dette er overstaaet, saa bliver her saa stille og pænt i Huset, og Sommeren rykker frem derude. Alt det vil læge de Saar, De kan have i Deres Sjæl.

- Der er dog gode Mennesker til, hviskede Alma hen for sig.

- Ja, Gud ske Lov! Ja véd De hvad, Barn, jeg tror, at alle Mennesker kunde blive gode, hvis de blev plantede om i god Jord . . . Men saa er det saa pudsigt - der er gode Mennesker, som skammer sig ved at være gode. Min Broder, det bedste Menneske paa Jorden, som har været meget for mange, som har været alt for mig, han paastaar, naar man takker ham, at han er den argeste Egoist, og bare bærer sig ad, som han gør, fordi han vilde blive arrig paa sig selv, hvis han handlede anderledes. Han siger, at al hans Stræben blot gaar ud paa at gøre Livet behageligt for ham selv, og han paastaar, at naar han gør det for andre, er det blot for at gøre sin Sindstilstand mere raffineret behagelig. "Jeg gør mit Selvbehag flerstemmigt," siger han, "det unisone keder mig."

Her var lige saa stille i dette Hus som paa Havgaard hos Blunks. Men hist ovre laa der og rugede alskens sørgelige Stoffer i den tunge Luft; her var hyggeligt, lyst og klart

Tidlig om Morgenen arbejdede Kaptejn Hald i Haven, baade med Spade, Rive og Kniv. Snart laa han paa Jorden og bandt Blomster op, snart gik han over Plænerne trækkende en 325 Haandtromle, snart stod han og klippede Buskene, sørgende for, at der paa flere Sider var fri Udsigt til Havet. Det lod ikke til, at hans Embede var meget besværligt. Der kunde gaa Dage hen, uden at der kom Folk paa hans Kontor, som ogsaa mere lignede et Studereværelse end et Ekspeditionslokale. Præcis Kl. 9 gik han ind fra sin Syssel i Haven, læste et Par Timer, mødte saa i tarvelig, men sirlig Formiddagsdragt, helt igennem saa pudset som et pillet Æg, uden Spor af Efterladenskaber fra det grovere Morgenarbejde. Baade Frokost- og Middagsbordet med faa, men friske og gode spiselige Ting, altid med en lille Buket og store Vinglas, hvori der kun skænkedes én Gang, ved hver Kuvert Stundom kørte Husherren ud i Forretninger i sin Gig. Om Eftermiddagen læste han for Damerne, der sad hver ved sit Haandarbejde.

Det var det bedste af ældre og nyere Literatur, dog altid valgt med Damerne for Øje, thi han var konservativ, sagde han, paa Kvindespørgsmaalets Omraade. Han opdagede snart, at Alma ikke kunde følge en Oplæsning i noget fremmed Sprog, og tilbød sig at vejlede hende en Time hver Dag, afvekslende i Engelsk, Fransk og Tysk. Uden at plage hende med synderlig Grammatik, blot ved at oversætte langsomt for hende f. Eks. af Macaulay, af Merimée, af Goethe, fik han nemt listet Forstaaelsen af Sprogene ind i hende, og en Dag udbrød han:

- Ah - nu véd jeg, hvoraf det kommer. De er musikalsk . . . Det havde jeg jo rent glemt ... Ja, ja, et musikalsk Øre leder til Forstaaelsen af alle Kunster og Videnskaber - er i det mindste en nødvendig Forudsætning for hurtig og fin Tilegnelse . . . Hvorfor har De ikke selv spillet og sunget lidt for os?

- Det turde jeg ikke, sagde Alma, og saa ned i sit Skød . . . Kaptejnen og Baronessen kan saa meget - og jeg er saa forsømt.

- Ha, ha! Men det er sandt: De kender os saa lidt. Man skal føle sig hjemme, føle sig tryk, mærke, at man tør give sig hen, hvis man vil præstere noget, der er Aand og Liv i. Vi venter saa, til De er vis paa, at De vil blive hos os ... Ja, det er kedeligt, at Klaveret staar i Dagligstuen. Jeg tør ikke lade det flytte ind paa Deres

Værelse. For skønt min Søster ikke har rørt det i mange Aar, er hun saa vant til at se paa det ... det er jo hendes Ejendom, at hun vilde blive bedrøvet, om hun ikke havde det for Øje. Paa sin underlige Maade synes 326 hun, at hendes afdøde Mands Sjæl ligger gemt i det. Denne svenske Baron og Officer var bundmusikalsk -. Ja han var *kun* det. Hm! ja, han var godmodig ... det var han . . . Men hvor fik De Lejlighed til at spille og synge ovre paa Havgaard? Slangen - jeg mener Fruen - maatte jo briste, naar dens Edder kom i Kog af Misundelse.

Alma fortalte, hvorledes Proprietær Blunk havde flyttet Klaveret ind i hendes Kammer.

Kaptejnen kastede et hurtigt og skarpt Blik paa hende. Hun undgik det, eller hun opdagede det ikke. Kaptejnen sagde:

- Ja, min ny Karl fortalte, at han aldrig havde hørt nogen synge saa "livagtig" som Frøkenen. Han havde tidt staaet ude i Haven om Aftenen, og han sagde, at saa havde han været mere andægtig, end han nogensinde havde været i en Kirke. Ja han føjede til: "Somme Tider kunde det klare Kildevand rende ud af mine Øjne, saa taav'lig blev jeg ved at høre paa, at hun kunde spille og synge paa én Gang." Og Proprietær Blunk, som ellers ikke giver sig af med at producere Lyrik, har sagt om Dem: "Naar Frøken Alma synger, saa fornemmer man, at man selv har Hjærte i Livet." De maa altsaa være en Sirene ... en Loreley!

- Jeg kan slet ingen Ting, har aldrig lært at synge, hviskede Alma, rød lige ned til Øreflipperne.

- Saa meget desto bedre ... Ja, det er min Mening - for saa er De i hvert Fald ikke bleven forkludret og faaet Deres naturlige Røst forstemt ved det Pres, som en professionel Sanglærer plejer at bruge for at faa enhver Kvindestemme dreven op i en ren Grisediskant. . . . Hør, min Frøken - véd De, at i Overmorgen holdes den tredje Avktion - Tvangsavktion ovre paa Havgaard? Blunk har sat mig nogenlunde ind i Deres Sager. Oprigtig talt, denne Indsigt har ikke bragt mig til at omfatte Deres nærmeste med synderlig varme Følelser. Aner De, hvorledes man har taget sig af Deres Sager?

- Jo - ane det, det gør jeg.

- Jeg vil sige Dem, De er bleven snydt og har ladet Dem snyde og bedrage og skrevet under paa de urimeligste Ting.

- Ja, hvad skulde jeg gøre? Jeg turde ikke andet. Jeg forstod mig jo slet ikke paa Jura . . . jeg har jo ingen Ting lært.

- Pyh! Det manglede blot, at De havde læst til Artium, skrevet latinske Stile og faaet Blækklatter paa Deres smukke Fingre. Men hvor De bliver rød over ingen Ting, kære Frøken!

327

Hendes Øjne løftede sig op paa den smukke aldrende Mand, der stod rank og slank, med det hvide Haar og Skæg blankt forgyldt af Solskinnet, der faldt bredt flammende ind gennem Vinduet.

Hendes lange silkebløde Øjenvipper beslørede let de mørke Øjne, der i dette Øjeblik betragtede ham med et varmt Udtryk i deres fugtige Glans. Lyset spillede i de fine Dun paa Kindernes Hud. Det herligt formede Bryst steg og sank i sund, jomfruelig Kraft. Langs det sortebrune Haar laa blanke Lysstriber.

Den mer end tresindstyveaarige Officer følte Lys og Varme strømme sig i Møde fra hende; han kunde føle Blodets Strøm rinde i sine Aarer. Han sagde i en mindre sikker Tone end sin sædvanlige:

- Hvis det kan ske - vilde De saa lægge Deres Skæbne i min Haand?

Et fuldtonende "Ja" var Svaret,

Hvorledes gik det til? Ja hvorledes gaar saadant noget til? Kaptejnen vidste det ikke, men han følte den skønne unge Piges Arme om sin Hals. Deres Læber mødtes. Men lige som det var sket, fjærnede han hendes Arme, lagde sine Hænder paa hendes Skuldre, holdt hende i saa lang Afstand fra sig, som hans Arme rakte, og sagde:

- Ja, - De har ikke noget imod at vælge mig til Kurator i Stedet for den . . . Herre inde i København, der har røgtet Deres Tarv med samme Samvittighedsfuldhed som Ræven Gaasens.

Alma mærkede en kold Douchestraale gennem hele sit Legeme, blev bleg og straks derpaa blussende rød. Ganske ugenert sagde Kaptejn Hald:

- Ja vor Time er færdig i Dag, Frøken. Jeg faar mod Sædvane lidt travlt i disse Dage, men min Søster vil saa læse med Dem.

Alma gled ud af Stuen.

Kaptejn Hald gik hen foran sit Barberspejl. Han skar en Grimace, besaa stift sit Spejlbillede og lo lidt. Han mumlede:

- Gennem hele Livet lurder der en Parodi paa ens gode Forsætter.

Han truede ad sit Billede:

- Gamle Tosse! Husk paa, at en af Dine Yndlingssentenser er, at det værste, man kan blive, det er at blive latterlig for sig selv. Har jeg ikke over for Ludvig Skov paastaaet, at den 328 gamle Tosse Molière ærlig fortjente de Horn, som Armande Béjart kronede ham med, og at Arnolphe i "Fruentimmerskolen" aldrig bør aflokke én et Gran Sympathi? . . . Hun er ogsaa farlig kælen, det gode Barn! Nej, Vilhelmine skal s'gu baade læse og musicere med hende. Men man maa skam se, at skaffe Pigebarnet en rigtig solid Forelskelse.

Han sagde til Fru Cederhjelm, da han kom ind i Dagligstuen :

- Jeg kører bort i Forretninger og bliver borte i Morgen. Ja, jeg kommer ikke hjem før i Overmorgen Aften. Jeg vil til Avktionen paa Havgaard . . . Hør Du ... er den lille Frøken gaaet ind paa sit Værelse? Naa ... tal meget med hende, skaf hende dygtig meget at tænke paa i disse Dage.

XX.

Fru Cederhjelm og Alma talte og læste sammen, og ved Fruens stilfærdige Aabenhjærtighed blev den unge Pigeskyhed hos Alma snart overvunden. Især efter at hun under Spaserture i det knoppende Landskab og i den nu af Avrikler og Hyazinther, af Paaskeliljer og pragtforjættende Tulipaner gennemduftede og overspraglede Have, havde faaet noget at vide om Søkendeparrets Fortid.

Kaptejnen, som var den yngste, havde været Kælebarn i Hjemmet. Det opløstes ved Faderens Død, just som Sønnen var bleven Student. Moderen var død i Børnenes meget tidlige Alder. Den ældre Garderkaptejn Hald var en velhavende Mand; hans Børn vare velsete i Hovedstadens Kredse og paa Herregaarde. Den 24aarige Frøken Vilhelmine kom i Huset hos sin Moster, der var gift med en adelig Stamhusbesidder paa Fyen.

- Ja det gik fra Bal til Bal, fra Selskab til Selskab, og Kong Kristian den 8de, der som Kronprins havde staaet Fadder til den unge Hald, som bar hans Navne, var stundom Gæst hos "Onkel Kammerherre"! Kristian den 8de stod for den gamle Frue i ideal Glans, som en Type paa mandlig Skønhed og ridderligt Courtoisi. Hun havde aldrig begrebet, at denne Konge ikke var tilbedet af 329 sit Folk, og at dette Folk med Begejstring havde tiljubleet hans Søn, Frederik VII, som blev ved at være en "stor uartig Dreng".

Et Par Aar var hengaaet i Glæde og Lys for Frøken Hald. Da udbrød den første slesvigske Krig. Hendes Broder havde lige taget anden Eksamen, havde begyndt at studere Jura med en diplomatisk Løbebane i Udsigt, men nu meldte han sig som frivillig, kom ind paa Kommandoskolen, blev Lieutenant, udmærkede sig ved Fredericia, saa han fik Ridderkorset trods sin Ungdom, gik saa over i den regulære Armé.

Da det svenske Hjelpekorps laa paa Fyen, sloges Herregaardene om de smukke og belevne Officerer. Det gik med straalende Baller og flotte Dinerer, og Officererne tændte mangan fin Frøkens Hjærte, medens de menige var farlige for Tjenestepigerne og Underofficererne for Husjomfruerne.

- Naa ja, mit Barn, sagde Fruen. Jeg blev ogsaa praktisk Skandinav. Den unge Lieutenant ved de skaanske Husarer, Baron Axel Cederhjelm blændede mig paa et Bal, da Kronernes Lys gav hans mørkeblaa, med Guldsnøre tæt besatte Trøje en Glans som en Riddervams fra Renaissancetiden - og saa sang han som en Troubadour fra Provence. Han var uden Formue, og da vi blev gifte, boede vi temmelig tarveligt paa en af de svenske Officersgaarde i Skaane. Min gode Mand var vist bleven forvænt paa Fyen. Han levede sammen med rige Godsejersønner. Pengene smeltede hen, mens Gælden groede op som Ukrudt og kvalte os. Men indtil da sang min Mand - ja jeg kan sige Dag og Nat - sang Glæden op til overstrømmende Jubel, naar han f. Eks. havde vundet i Spil, og sang Forknytteisen bort, naar han havde tabt. Den gode Gud havde begavet ham med et herligt Sind - ja, mange vilde have kaldt ham letsindig . . . Han kunde ikke gøre for det - det skyldtes hans Nation og hans Stilling. Det eneste, jeg har mod min kære Broder, er, at han er saa stræng i sin Dom over Cederhjelm. Den Mand burde aldrig have bundet sig i et Ægteskab; der var flagrende Sommerfuglenatur i ham . . . han var som Folmer Sanger i "Hjortens Flugt".

- De mistede ham tidlig?

Den gamles Dames Mundvige vibrerede lidt. Hun bøjede sig og rettede paa et lille opbundet Takstræ og svarede:

- Vi var kun gifte i 8 Aar. Cederhjelm døde meget - meget pludselig. - Hun tilføjede hurtigere og sagtere: Jeg tror af Krænkelser over at en yngre Kammerat sprang forbi ham. Men saa tog jo min Broder sig af mig, og hvad han har været 330 for mig, er ikke til at beskrive. Han har lært mig at finde Trøst i aandelig Sysselsættelse efter mine ringe Evner. Han har maaske én Fejl. Han kan ikke respektere overordnede, som staar under ham i Hoved og Kundskaber. Derfor maatte han søge Afsked, kort efter at han var bleven Kaptejn. Ja tænk Dem, lille Ven . . . han sagde en Gang i et glad Lag, at hans Oberst for sin Dumheds Skyld burde degraderes til Idiot af anden Klasse ... det blev bragt videre ... og De forstaa. Nu siger han selv, at han ikke bar sig rigtig ad. Men det var sandt, hvad han sagde, thi en Spøgeflugt af Avditør ved Oberstens Regiment fik Obersten til at tro, at Shakespeare var bleven dræbt af Voltaire i Duel, og Obersten ... ja der er vel ingen, der hører os - men Obersten fortalte en gammel, længst afdød, meget højtstaaende Dame den Historie ... og hun troede den ... og hun fortalte den til sin Gemal - og *han* ... ja han troede den ogsaa.

Fru Cederhjelm lo med tre klokkeklingende Toner.

Alma blev, som sædvanlig, rød i Hovedet, thi Oberstens kronologiske Bommert og dens Følger stod ikke rigtig klart for hende. Hun var nær ved at ønske, at hun aldrig var kommen i dette Hus, hvor man blev latterlig, naar man ikke var lærd.

Men samtidig syntes hun, at hun maatte hævde sig.

Hun saa ud over de grønnende Buske med de krusede endnu i Hylster bundne Blade, over Vaarblomsternes Flor, og følte, at noget borede i hende og tvang et Kildespring frem i hendes Sjæl, og uden at hun tænkte derover, tog hun en stor Sangtrille. Den gennemløb et langt Register og gik meget dybt ned fra en temmelig stor Højde. Og, som om en Dæmon havde besat hende, udtalte hun snart meningsløse Ord, snart sang hun paa de Vokaler, som passede til Tonerne; snart inspireredes hun af Hyazinthernes, snart af Avriklernes Duft, snart af Paaskeliljernes gult, snart af de lysegrønne Blade paa Buskene, snart af Havet, der langt ude rullede skummende ind mod den flade Strand - en primitiv Musik og en endnu mere primitiv Tekst.

Fru Cederhjelm studsede. Hendes første Tanke var: Mon Pigebarnet er gaaet fra Forstanden ? - lyttede, nikkede og rystede med Hovedet, endte med at lægge Haanden paa Almas Skulder. Da Alma standsede sin Sang, sagde Fru Cederhjelm:

- Ak - skulde Wagner ligge i Luften? Kender De hans Musik?

- Kun fra to Koncerter og fra "Valkyrien", som jeg har hørt i København.

331

- Jeg har aldrig forstaaet ham - jeg har afskyet ham . . . mon han har ment saadant noget, som De sang der?

Alma saa paa hende - blev pludselig bange for ved sit Svar at blive lige saa idiotisk som Kaptejn Halds forrige Oberst, og med Hænderne for Ansigtet satte hun i springende Løb og for ind i Huset. Da hun var standset, udbrod hun:

- Gud, hvor jeg har baaret mig tøseagtigt ad! gik ind i sit Værelse og kastede sig paa sin Seng.

Fru Cederhjelm sagde, da hun løb:

- Der er dejligt Stof i Røsten . . . jeg mærkede godt, at hun sugede Musik af Blomster og Blade som en Bi ... Men . . . men . . . min smukke unge Sanglærer, Rung, vilde aldrig have fundet sig i saadanne Ekstravagancer ... Ja, man maa jo se at følge med. Jeg vil gaa ind og skrive nogle Motiver op ... for der var gode Ting, som jeg forstod . . . Men . . .

Fru Cederhjelm hørte et Piskeknald, og gennem Udhugningen i Buskadset saa hun en Vogn holde paa Vejen. Det var jo hendes Broders . . . Hun raabte glad:

- Naa er Du endelig der, Kristian Frederik! Men hvad er det?

Hun saa to Mand paa Giggens Sæde, men de sad saa tæt op ad hinanden, at man kunde tro, at det var én tyk Mand.

- Jeg maatte tage Ludvig Skov op paa Vejen, sagde Kaptejnen. Vi har holdt et Øjeblik her udenfor. Vi saa og hørte Virtuosinden og saa hendes Publikum: Vandet derude, Buskene, Blomsterne og Dig. Gaa ned, Ludvig Skov, jeg gider ikke køre ind i Gaarden med to i et Gigsæde. Lars vilde mere sig derover og muligvis blive udisciplineret, naar han saa, at hans Husbond saa lidt respekterede sig og sit Køretøj.

Lægen sprang ned. Kaptejnen kørte rundt og ind i Gaarden, kastede Tømmerne til Lars og gav ham en Ordre. Lidt efter kom Doktor Skov spaserende.

- Jeg skulde tale med Frøken Knudsen straks, sagde Kaptejnen til Pigen, der stod i Entréen for at hjælpe Herrerne af med Overtøjet.

Pigen overbragte Ordren lige saa kategorisk, som hun havde modtaget den. Alma maatte rette paa sit forpjuskede Haar og skynde sig ind. Hendes Hjærte bankede op i hendes Hals.

Baade Fru Cederhjelm og Lægen Skov var til Stede i Dagligstuen. Kaptejnen gav Alma Haanden, tog et Dokument frem og sagde: 332 - Ja, min Frøken, jeg véd, at De har skrevet under mange Dokumenter uden at læse Indholdet ... Vil De behage . . . ?

Det var en Ansøgning i Almas Navn om, at Kaptejn og Branddirektør Hald maatte blive hendes Kurator for Fremtiden, da hun nu havde taget Ophold paa Landet og frygtede for at besvære Overretsprokuratoren i København med dette Hverv. Alma skrev under.

- Jeg har været ved Avktionen ovre paa Havgaard, sagde Kaptejnen, og købt nogle Pillerier, som Lars nu skal hente. Ja Blunk er der sørget for. Han faar den Plads som Bestyrer af Andelsmejeriet. Den skønne Frue gik om med Straaleglans i Øjne og Haar, kessererede Publikum, var lige ved at kysse Avktionarius, sagde til mig, at hun var glad over at være bleven fri for den Pine og Spænding, hun havde gaaet i aarevis. Nu vilde hun rejse til Syden, "wo die Citronen blühn" . . .

Jeg bad hende om ikke at spise for mange Citroner for ikke at blive sur i Maven. Hun vilde hellere, sagde hun, være "Bänkelsängerin" i Syden end Borgfrue i Norden.

- Vilde hun ogsaa kysse Dig, Onkel Hald? sagde Skov.

- Hellere vilde jeg kysse den gamle Malene i Fattighuset, hende, som skraar, svarede Kaptejnen og spyttede . . . Naa det hele er jo et Bjerg af Kæltringestreger, en Opdyngning af Snavs, som ingen kan gide røre ved, for der er om den oprindelige Dyngge sammenslæbt Volde af Skarn og gravet Grave fyldte af stinkende Møddingvand, som en Gentleman ikke kan storme uden at blive snavset fra Top til Taa. Det er for saa vidt en udmærket Befæstning, og den hæderlige Byggeprokurator Springborg har ledet Arbejdet som Overingeniør.

- Ja, jeg fandt mig ikke i saadant noget, sagde Doktor Skov. Jeg vilde spille med dem, saa længe jeg orkede. Der er dog vel Lov og Ret i Landet.

- Aa, ja, sagde Kaptejnen. Men jeg har længst resigneret paa at drive den Lov og Ret igennem lige over for Lovtrækkere. Jeg har én Gang været saa dum - det var i Sverrig . . .

Han stoppede pludselig paa et bedende Blik fra Fru Cederhjelm.

- Naa ja, vedblev han. Frøken Knudsens hidtilværende Kurator købte Gaarden, hed det sig. Han bød en Tredjedel af, hvad Blunk i sin Tid gav for den. Det er naturligvis Humbug. Den sølle Gaard bliver en Bold, som kastes fra den ene Kæltring til den anden i aarevis. Den fanges naturligvis definitivt af den 333 mest drevne Kæltring. Jeg tør holde en Flaske god Sherry paa, at Byggeprokurator Springborg fanger den tilsidst, efter at have flaaet Skindet baade af den ene Bold og af en halv Snes, der siden kommer med i Spillet.

- Det er dog et trøstesløst Syn paa Verden, sagde Lægen. Konsekvenserne vilde jo blive, at man skal taale alt og lægge Hænderne i Skødet.

- Man skal lære at erkende, hvad man magter, og hvad man ikke magter. Man skal ikke bilde sig ind, at man har Ret til at fordrø Trøst af Livet paa et hvilket som helst Omraade. Frem for alt skal man undgaa at spille den ukaldede Samfundsreformatørrolle. "Skomager, bliv ved Din Læst! -" ja, men sørg for, at de Støvler, Du syer, bliver af første Sort. Erkend, hvad Du *kan* erkende, spræng ikke Dig selv og end mindre andre ved at agitere dem op til noget, som hverken Du eller de formaar at naa til.

- Tak, Onkel Hald, jeg mærker Snærten.

- Ja jeg *vilde* ogsaa ramme Dig og de populære-videnskabelige Foredrag, Du holder hist og her. Man skal overhovedet ikke popularisere Videnskaben. Den vil aldrig forstaas af Mængden, naar den ikke er af den Natur, at den paatvinger den Forstaaelsen ved sine umiddelbare praktiske Resultater. Men Din populariserede Kosmogoni og Evolutionstheori vil kun tjene til at forplumre uforberedte Hjærner og faa dem til enten at bortkaste de Illusioner, som de hidtil har befundet sig vel ved, eller ogsaa til at fanatisere sig op i modsat Retning. Den aandelige Epidemii, som er kommen over Landet, er til Dels en Følge af, at I - ja undskyld - at I filosofiske og naturvidenskabelige Dilettanter ikke har kunnet lade jævne Folk passe deres Dont om Hverdagen og gaa i Kirke om Søndagen.

- Og fyldes med Løgne, brød Lægen hidsig ud.

- Nu tænker Du lige saa bondsk som den stakkels Fyr, der døde derinde. Menneskehedens bedste Drømme er ikke Løgne. Sandhedskærnen i dem vil altid bestaa. Vi glæder os endnu den Dag i Dag ved antik Kunst, som hviler paa græsk Religion; og skønt vor Tid just ikke udøver Bjergprædikenens Moral, er jeg sikker paa, at den en Gang vil faa en straalende Renaissance.

- Men Dogmerne, Dogmerne, Onkel Hald!

- Lad dem visne af sig selv som krængede Ærtebælge.

- Hm! Ja, og mens Græsset gror, dør Horsemor.

- Vi har talt om det før. Hvis vi tror, vi skal opleve hvad Grundtvig kaldte "Gyldenaaret", bliver vi narrede ligesom Apostlene, 334 der troede, at de i levende Live skulde se deres Mester som Triumfator i den gyldne Sky . . . Dogmerne vil nok gaa af Mode. Men den store Mængde vil bære dem i mange Aar, ligesom Landalmuen længe bar Kofterne og Pludderbukserne, der tidligere havde været Herremændenes Dragt. Nu bærer Bønderne baade Jaquetter og Redingoter, enkelte af deres Rigsdagsmænd vel endogsaa Livkjole. Og i aandelige Sager gaar det endnu langsommere . . . Hvorfor ler Du, Ludvig Skov?

- Aa - bliv ikke vred, Onkel Hald. Men der rinder mig i Hu et Ord af en berømt Kritiker, der siger om den gamle Rabbi i Gutzkows "Uriel Acosta", at *han* er Erfaringen, som ryster sit tunge Hoved.

- Saa er den gamle Jødepræst formodenlig den fornuftigste Mand i Bogen, som jeg ikke kender. Dog vilde jeg ønske Dig, Ludvig Skov, at Du, naar Du har passeret de tres, ikke maa være mere tunghovedet, end jeg er det. Jeg føler mig saa let, at jeg kunde have Lyst til at slaa ind paa en ny Métier. Jeg burde have taget theologisk Eksamen i min Ungdom i Stedet for at blive Officér i en Armé, som efter den sidste vanvittige Krig blot hænger som en Klump om Benet paa vort lille Land.

- Ja, det er nu sandt, faldt Fru Cederhjem ind. Hun og Alma havde opmærksomt lyttet til Mændenes Samtale, mens de syslede med Sytøj og Broderi. - Kristian Frederik var bleven en udmærket Prædikant med sine Talegaver og sit smukke Organ.

- Ja, hvis Onkel Hald vilde prædike, vilde jeg gaa i Kirke, sagde Doktor Skov. Men hvad Slags Præst vilde Du saa være, Onkel? Jødepræst som Gutzkows gamle.

- Nej, jeg vilde have fulgt Strauss's Raad til hans humanistisk-sindede Ven, Merklin, da han søgte at formaa ham til at blive i sit Embede. Jeg vilde have stræbt, uden at vække Anstød, efter at bøje Menigheden behændigt og blidt hen mod humane og ædle Tankegange. En dannet Mand med et mildt Sind - det havde jeg mindst af alle i min Ungdom - kan være til uendelig Nytte og Trøst her ude paa Landet. Men ikke en efter Fornemhed anglende Storprælat som Mynster eller en fortysket Professor som Martensen.

- Du vilde vist have vundet et stort Kvindepublikum. Ikke sandt, mine Damer?

- Jo, svarede Fru Cederhjem fast og bestemt.

- Hvad mener De, Frøken Knudsen? spurgte Doktor Skov. Alma saa ham staa der, stærk og undersætsig, med spillende 335 livlige Øjne, med sit brune solbeskinnede Haar, der krusede sig over de kraftige Tindinger og den herkulesagtige Nakke, der viste sig under hans livlige Hovedbevægelser. Hun saa kort, men varmt paa ham og sagde:

- Jeg - tror det for Resten ogsaa.

Nu brast de alle fire i Latter. Lægens klang højest og lystigst. Alma saa atter fast paa ham. Var han smuk? Nej, men hans Latters Kraft og Frejdighed stod i Harmoni med Foraaret derude, med den krydrede Blomsterduft, med de saftige, svulmende Stængler og Blade, med det rigt fødende Muld, med den stærke Luft Beruset af Duften, der bølgede ind ad det aabne Vindue, baaren af Solskinnets Gyldenvinge, løftet af en Tankeudveksling, der var saa ny for hende, oprømt ved Tanken om, at et Liv kunde føres i saadan stille, tindrende Glæde som i dette hyggelige Aflukke hos de to gamle Søskende . . . gik hun hen til Flygelet og sang den første Sang, der randt hende i Hu. Hun vidste ikke, hvad hun gjorde. Hun maatte gøre saaledes.

Det var ikke første Rangs Musik - det var kun Pagens Drikkeviser af "Lucrezia Borgia", og den danske Tekst var mere end tarvelig. Men Sangen laa lige som lagt til Rette for hendes Stemmehid, og den usammensatte Livsglædes Udbrud i de let fængelige Rhythmer, det ungdommelige Letsind i Komposition og Stemning, det overraskende i Pigebarnets pludselige Ugenærthed tog hendes lille Publikum med Vold.

Først saa man overrasket paa hinanden, saa tog man hinanden i Haanden, og da Sangen var til Ende, førte den gamle Frue an i Bifaldet, og en rungende Klapsalve brød ud, saa Messinglysekronen dirrede derved. Fru Cederhjem blev straks lidt forlegen ved det lydelige Udbrud af sin Begejstring; hun havde aldrig

fundet det passende, at en Dame klappede i et Theater, og nu var hun selv optraadt som *Chef de la clique*. Hun tog Alma om Halsen og kyssede hende. Alma slog Armene tæt om hende og kyssede hende stærkere, end Fruen egentlig syntes om.

Kaptejn Hald havde bemærket, at Doktor Skov ufravendt havde betragtet Alma, mens hun sang, at han nu, efter at den lange Omfavnelse var hørt op, drømmende blev ved at stirre paa hende. Han nikkede stille og sagde:

- Ja, Frøken Knudsen, der *kan* gro skønne Blomster op af Deres Stemmes Muld. Men der er meget, uendelig meget for Dem at lære. Jeg har en Gang sagt, at Talentet er en tvetydig Vuggegave. De vilde maaske være lykkeligere, hvis De 336 indskrænkede Dem til at more Deres Venner end ved at uddanne Dem kunstnerisk. Dog derover raader ingen af os. Men Deres Stemmes Muld maa pløjes, harves, tromles - og det gør somme Tider ondt i Sjælen. Tilmed fordrer Talentets Uddannelse Resignation af en Art, som ogsaa kan blive farlig. Den bringer tidt Sjælens rent menneskelige og bedste Følelser til at visne. Liver, som et Virtuositindivid fører, frister i hvert Fald til at klatte sine Følelser ud i Smaaamint. Da det ikke ligger for mange kvindelige Kunstnere at være Vestalinder, hvad de egentlig burde være, saa bliver de i Regelen . . .

- Men Kristian Frederik, udbrød Fru Cederhjem, det er Synd, hvad Du vil sige.

- Véd Du det i Forvejen?

- Ja det véd jeg godt.

- Naa ja ja da. Der bliver jo altid Tid at tale om det ... Hans Øjne gled med et underligt Smil mellem Alma og Doktor Skov. Han sagde:

- Du, Ludvig! Du har jo gennemgaaet Konservatoriets Klaverskole i Dine Studenteraar.

- Og forlod den paa Dit Raad, Onkel Hald; og jeg takker Dig derfor. Du havde Ret, da Du sagde, at jeg vist kunde være bleven en dygtig Musiklærer.

- Naa, har Du ikke Lyst til at praktisere som saadan nu? Din Lægepraksis er jo tagen af, siden Dine Patienter blev hellige.

- Hvad mener Du?

- Bliv Frøken Knudsens Musiklærer. Kom her et Par Gange om Ugen - og lær hende noget.

Med et ubehersket Glædesudbrud mødtes Almas og Lægens Hænder. Kaptejnen og hans Søster vekslede det sædvanlige lille Smil.

- Men hvad er det? udbrød Kaptejn Hald - der staar jo Arbejdsvognen. Lars maa være kommen tilbage.

Han aabnede Vinduet til Gaarden og raabte:

- Lars! . . .

Han opdagede Karlen, som stod lænet op ad Stuehusets Væg med Haanden i det grønne Espalier. Lars fór frem, som om én havde rusket i ham.

- Hr. Kaptejn! sagde han og gjorde "ret" med Huen i Haanden.

- Du maa jo være kommen for længe siden.

337

- Det er jeg ogsaa.

- Naa?

- Tillader Hr. Kaptejnen?

- Ja. - Han gjorde et Tegn til Lars, at han skulde tage Huen paa.

- Se, jeg hørte saadan en dejlig Sang, og saa maatte jeg blive ved at staa og høre videre.

- Hvad for en Sang?

- Aa, jeg kendte den ovre fra Havgaard. Ja, undskyld, Hr. Kaptejn, men Frøkenen har saadan nogle Toner i Livet, at det ... det ...

- Hvad for noget?

- Saadan bævrer i Marven inde i éns Knogler, Hr. Kaptejn. Man har baade godt og ondt af det.

Alma var kommen hen til Vinduet, rødmede, thi hun huskede, at hun havde syntes godt om den kønne Karl i Haven paa Havgaard. Lars havde været hende et flygtigt Lyglimt i den stadig rugende Taage derovre. Hun lukkede Vinduet, da hun mærkede, at Lars saa paa hende.

Kaptejnen bad Lægen om at gaa ud med sig. De to og Lars masede med et stort Møbel, der laa bag i Vognen, slæbte det ind, skruede dets adskilte Bestanddele sammen inde i Almas Værelse.

Saa gik Kaptejnen og Lægen atter ind i Dagligstuen, hvor Fru Cederhjelm og Alma sad i Sofaen, Haand i Haand og Kind mod Kind.

Kaptejnen sagde:

- Frøken Knudsen . . . Deres Arm! - Ludvig Skov - vil Du tage min Søster.

Herrerne førte Damerne ind i Almas Værelse, i hvis Midte stod et Flygel i Mahognikasse.

Kaptejnen sagde tørt og roligt:

- Der staar Deres Instrument ovre fra Havgaard ... Ja, det fylder temmelig meget i Rummet.

- Det er ikke ... det er ikke mit . . . stammede Alma.

- Jo, nu er det, Skam, Deres, min Frøken, sagde Kaptejn Hald og lo. De skal spille paa det i Fred, og Ludvig Skov skal bruge det til Deres Undervisning . . . Nej bliv bare ikke rørt, min lille Frøken. Jeg er en røget gammel Herre. Jeg kunde faa det for Røverkøb paa Avktionen, og jeg benyttede mig deraf som 338 en jødisk Marskandiser. Der staar ogsaa den Chaiselongue derovre fra. Det ser grimt ud med en Seng i et Opholdsværelse.

Alma fik Øjnene fulde af Taarer, havde Lyst til at omfavne baade Kaptejnen og Lægen, turde ikke, og saa maatte Fru Cederhjelm igen holde for.

XXI.

Ludvig Skov var en Fættersøn af Kaptejn Hald. Hans ret formuende Fader, militær Overlæge, døde kort efter den anden slesvigske Krig som Følge af Overanstængelse; Ludvigs Moder var allerede død. Hans Halvonkel blev hans Formynder og satte ham i den nærmeste Latinskole, da han som afskediget Kaptejn havde købt den lille Landejendom. Men det var en af Kaptejnens Theorier, at et ungt Mandfolk helst maatte tumle sig paa egen Haand, og lod sin Myndling fuld Frihed i hans Studenteraar i København. Den faldt sammen med stærke aandelige og politiske Bevægelser.

Den varmlodige unge Fyr optog de kækt udslyngede Ideer med Begejstring og udtalte sig med den mest aabenhjertige Hensynsløshed. Han blev umulig i sine helt eller halvt fornemme Familjeforbindelser. Da han var bedre forsynet med Penge end Kammeraterne, der for Størstedelen var fattige som Kirkerotter, blev han en Slags Førstemand i deres Kreds paa Kaféer og Restauranter. Og det, at han havde forarget og trodset Kommandører, Oberster og Kammerjunkere i sin Familie, omgav ham med en Glorie, der havde Skær af et Martyrium.

Han spillede paa Klavér, improviserede raske Motiver til Opsange; der blev profeteret ham en glimrende Fremtid som Komponist eller Virtuos. Han gik ind paa Konservatoriet, og hans Jernhelbred tillod ham at dyrke Musik, Literatur og Orgier med lige stor Energi. Han hang især i med Musiken, og i hans Hoved tumlede sig Ideer om Kompositioner, der kunde indtage et moderne Riberhus eller lige som "Den Stumme" ildne Folket til Storm mod Snobberiet i Kirke og Stat, alt mens han med pligtskyldig Resignation underkastede sig Klaverspillets Fingergymnastik og Musiktheoriens Matemathik. Det endte med, at den 339 videnskabelige Side optog hans Hovedinteresse, og trods hans bestemte Maal, at blive Kunstner, fjærnedede han sig derfra og kom til at spille tørt og lærdt.

Saa kom han over til. Kaptejnen i en Ferie. Han vidste, at Onkel Kristian Frederik og Tante Vilhelmine var store Musikelskere, men de var vel ikke komne længere end til Beethoven. Nu skulde han lære dem noget.

Tante Vilhelmines Flygel bævede første Gang ved Udførelsen af Listzske og Wagnerske Stykker, og Tante Vilhelmine bævede ogsaa, tavst indrømmende, af hun ikke var "fulgt med". Hun sagde venligt, naar han havde spillet et Stykke til Ende:

- Det er grandios.

Kaptejn Hald sagde ingen Ting, før han en Aften sad alene med sin Fættersøn ved en Cigar og et Glas Toddy:

- Du Ludvig Skov! Jeg véd ikke, om den Historie, man har fortalt mig om Thorvaldsen, er sand eller ikke. Der siges, at en romersk Ven fik ham overtalt til at se en ny Statue i en ung Kunstners Atelier i Rom. Vennen faldt hen i Beundring over dens anatomiske Korrekthed og dens fuldendte tekniske Gennemførelse. Thorvaldsen gav ham Ret i alt, men saa kold ud. "Hvad mangler der da?" spurgte Vennen. Saa skal Mesteren have betænkt sig og endelig sagt: "Der mangler s'gu ingen Ting, uden dette . . . dette Fanden gale mig!"

- Og Du siger: *Fiat applicatio*, sagde den unge Mand og for op . . . God Nat, Onkel Hald!

- God Nat, min Dreng.

Skov tumlede hele Natten med sine Tanker og sov ikke. Men næste Morgen sagde han rolig til Kaptejnen:

- Jeg har bestemt mig til at studere Medicin. Kaptejnen studsede lidt og spurgte:

- Føler Du Kald til *det*?

- Nej. Men af alle Embedsstudier er det mig det mindst modbydelige. Jeg kan dog vel leve som Læge uden at blive Embedsmand, det vil sige Statsbindehund, eller dog en Hund med Mundkurv paa.

- Du kunde vel blive en udmærket Musiklærer.

- Det vil sige: Jeg kunde bidrage til at opdrage unge rige Tøse til Luksusdyr. Jeg synes, det er nok, at de ruinerer deres Fædre eller Mænd ved Pynt og Dovenskab. Skulde nu jeg hjælpe dem til at plage deres Fournissører med slet Musik ... I *Kunsten: aut Cæsar, aut nihil!* 340 Kaptejnen rakte ham Haanden.

Ludvig Skov studerede altsaa Medicin med den ham naturlige Ihærdighed. Han opgav Samlivet med de filosoferende, æsthetiserende og revolutionsprædikende Venner, men ikke sine Ideer. Han led ved at se dem i Aarenes Løb besejrede og besvegne, deres Mænd blive chikanerede og forfulgte; ved at se sin Politik knuses, og det gamle, som han havde kaldt rustent, mølædt, ormstukkent Kram, komme til større og større Ære og Værdighed. Han tog Eksamen, rejste over til sin Onkels Egn, og nedsatte sig, efter at have været Vikar, som selvstændig Praktiker. I Begyndelsen, gik alt vel, men da den pietistiske Bevægelse vandt Magt, da hans Studenterkammerat Kristen Kristensen, i hvem han kun saa en aandelig Undermaaler, blev dyrket som en Helgen, holdt han ikke længere sin Tunge i Lave. Hans længe betvungne voldsomme Temperament brød ud i Forhaanelser, ikke alene mod den Form af Religion, han saa gro i Vejret, men i hidsige Paradokser mod Bibel og Kirke. Det var allerede begyndt at gaa tilbage med hans Praksis.

Onkel Hald havde aldrig tilbudt Skov at bo i hans Hus. Thi Kaptejnen mente, at et dagligt Samliv mellem to Mandfolk trivialiserede dem for hinanden, og sagde, f. Eks.:

- Hvis jeg fik at vide, at et Mandfolk, som boede her i Huset, havde en Ligtorn, vilde jeg ikke kunne holde ud at spise ved et Bord sammen med ham.

Lægen havde lejet to Værelser i en Kro, en halv Mil fra Kaptejn Halds Sted.

I Erotik var Ludvig Skov ikke langt fra at være Kyniker, rigtignok mest i Theorien og i Munden, thi i Praksis var han ikke værre end ugifte Mandfolk i Almindelighed.

Han havde fundet et æsthetisk-sensuelt Velbehag ved Alma den Dag, han saa hende i Præstegaarden. Siden kaldte han hende en hellig Taske. Da han saa hørte hende synge, blev han varm om Hjærtet, vilde ikke være ved det og haanede i Tanken saadanne Eksistenser, som var født med en Lirekasse i Brystet. "Men Fandens godt saa hun ud."

Da han havde taget mod Kaptejn Halds Opfordring til at undervise Alma, skældte han sig selv ud, mens han gik hjem, og bestemte at skrive Dagen efter, at han ikke saa sig i Stand til at paatage sig det Hverv. "Den Tøs med de svømmende, kælnø Øjne blev dog aldrig Kunstnerinde. Altsaa nu skulde han hjælpe til at opdrætte et Luksusdyr?" 341 Saa gennød han hendes varme, faste Haandtryk, den berusende Duft, han syntes udgik fra Haarets tætte Masse.

- "Og jeg hader jo Syngepiger som Pesten! Maaske hun er hellig endnu! Ptøj . . . Naa, og selv om hun blev, hvad man kalder Kunstnerinde! . . . "Elsebet, gaa ind og sy paa Din Ramme, det er nok saa godt!" - Ak

ja! Jeg har i Grunden hele den forsmaaede Kærligheds Had til Musikens og Sangens Gudinde! Jeg vil ikke lade mig fange igen i den forbandede Kokettes Garn! Lad mig hellere tulle amerikansk Olje i disse Bondebæster! Det driver dog maaske lidt Hellighed ud af dem."

Han, den radikale Demokrat - og det var han endnu i Theorien - var nu nær ved at holde med Luther, at man skulde slaa Bønderne ned som gale Hunde, naar de blev hellige ligesom Gendøberne i Westfalen.

Da han fik tændt Lys i sin Stue, fandt han paa Bordet en Bog i Korsbaand. Det var et Hefte af et Værk over Filosofiens Historie, som han havde subskriberet paa. Han tog straks fat paa den. Han var ikke særlig filosofisk anlagt, og Læsningen faldt ham svær. Men Arbejdet jog Grillerne ud af hans Hjerne og erstattede dem med Tanker. Han følte sig klaret og løftet, især da han naaede gennem Afsnittet om Macchiavelli.

- Det er et Mandfolk! sagde han og læste højt Macchiavellis Ord:

"Overalt hvor der skal tages en Beslutning, af hvilken Statens Velfærd afhænger, maa man ikke lade sig standse af Hensyn til Retfærdighed eller Uretfærdighed, Menneskelighed eller Grusomhed, Ære eller Vanære, men med Bortseen fra alt andet holde sig til det, der kan frelse Staten og hævde dens Frihed."

Og han slog i Bordet:

- Lad Onkel Hald sige, hvad han vil ... jeg vil hævde min lille Organismes Frihed. Jeg skriver et afslaaende Svar.

Han skrev til Kaptejn Hald, læste videre, følte sig mere og mere ægget til at stræbe op mod den italienske Renaissances Tænkere i Hensynsløshed.

Da han laa i Sengen, lo han ad sig selv.

- Jeg troede s'gu dog, jeg havde overstaaet mine Børnesygdomme. Nej, gamle Ven, skriv Dine Recepter ... og bild Dig ikke ind, at Du er en Mand af Bronze.

Han tænkte atter paa Almas faste Haandtryk og taknemmelige Blik, sagde forgæves:

- Hvad Fanden kommer dette Pigebarn mig ved? Hun er 342 vel skabt som de andre - maaske ligesom jeg selv med en stærk "Fysik" . . . Naa saa meget desto værre . . . Om Morgenen fandt han sit Brev, læste det, fandt det latterligt med samt dets "hovne Lakonisme overfor Onkel Hald".

Nej, han vilde gaa over til Pilebo og høfligst motivere sit Afslag paa Anmodningen om at undervise "det kælne Pigebarn med Sælhundeøjnene".

Men da han saa de venlige og varme Miner hos Fruen, Kaptejnen og Alma, indaandede Interiørets stille og venlige Harmoni, kunde han ikke sige de Ord, han havde indstuderet under Gangen derover. Kaptejn Hald sendte ham sit skælmsk barnlige Blik, som han altid havde, naar han vilde glæde andre, og som gjorde denne Dialektiker og kolde Refleksionsmand udi egen Indbildning ungdommelig naiv at se til.

- Ludvig Skov, vil Du tage Frøkenens, saa tager jeg min Søsters Arm, sagde Kaptejnen.

Nu gik det atter til Almas Værelse. Langs Væggene hang Guirlander af Havens Foraarsflor; de nys komne Pinseliljers Hvidhed dominerede. Paa Bordet var lagt en lille Damaskes Dug, paa en blinkende sølvhvid Bakke stod et Stativ med en italiensk Fiasco i Kurvefletning, omvunden af Violer og grønne Blade.

Alt duftede stærkt i den milde, regn- og grødesvangre Dag og laa i et dæmpet, stille Lys. Fuglekvidder og Duft bares ind gennem det aabne Vindue i Husets Sydgavl.

Alma stod tavs med taarefyldte Øjne og gentog for sig selv for tusinde Gang: Hvor kan der dog være saa gode Mennesker til? Hun turde ikke kærtegne Fru Cederhjem; hun havde en Fornemmelse af, at hun ikke syntes om det forrige Gang.

Doktor Skov saa kun mellemfornøjet ud. Han var vred paa sig selv, fordi hans faste Beslutning faldt for venlige Menneskeminer, Blomsterduft og Fuglekvidder, fordi dette "Scenearrangement" dog var altfor barnagtigt . . .

Kaptejnen skænkede i fire fine Glas, i hvis Rande Blomsternes og Bladenes Farver spillede i sagte Leg og dæmpet Skær i den graa Dag. En krydret Duft blandede sig med Blomsternes og det friske Løvs.

- Undervisningen i Musik skal indvies i nogle Draaber Vin fra Musikens Land, sagde han. Det er lidt Syrakusaner, som jeg for mange Aar siden fik gennem en gammel Ven i Marinen.

Han klinkede, og den langsomme, andægtige Dvælen, hvormed han sugede den guldgule Vin, smittede

de andre.

343

Alma kunde ikke begribe, at noget kunde smage saa herligt som denne krydrede søde Guldvæske. Et Billede af Fremtiden lagde sig for hende: én uendelig lang Hal med blegrøde Søjleskafter, omsnoede af alskens dejlige Blomsterguirlander, omviftede af tonende og duftende Briser. Hun slog en lang Sangtrille, men standsede, da hun saa Lægens kolde Mine.

Fru Cederhjelm sagde til ham:

- Husker Du, Ludvig, at Du lod alle Dine Noder fra Konservatoriet ligge her, fordi, sagde Du, Du ikke vilde have dem under Øjne som daglige Fristere? Her ligger de paa Klaveret.

- Ja saa lader vi Lærer og Elev alene, sagde Kaptejnen og gik ud med sin Søster.

Ja nu var det umuligt for Skov at protestere. Resolut satte han Stole foran Klaveret, bladede i Nodebunken, mens han mumlede:

- Jeg kan næppe lære Dem at synge . . . Kan De spille Klaver? Naa ikke? Saa meget desto bedre. Men De kan da læse Noder? Det var endda rart.

Han lagde et Skolestykke af elementær Art frem. Alma skottede lidt bange op til ham - og sagde:

- Er det det? Ja, men det er for let

- Naa! Dette da?

Alma spillede det igennem uden at standse.

- Ja, men saa har De jo lært at spille - naa saadan? Ja Meningen er vel, at De vil lære at akkompagnere Deres egne Sange? Ja, saa tager vi fat paa en anden Maade . . . Men den Sang foragter De vel? Det er Mendelssohns til Heines Tekst.

Alma sang "Auf Flügeln des Gesanges".

- Fy, hvor De siger Deres Tekst forbistret Hør nu, hvorledes det lyder for mine Øren.

"Auf F-ü-en-æs Ge'anges

"Erzlibke dra' ich di faar - -

- Den første Time var ikke meget lovende, sagde han til Kaptejnen, da han tog Afsked. Hun er aldeles udisciplineret . . . Skal hun blive til noget, maa hun lægges ordentlig i Selen.

- Saa gør det, sagde Kaptejnen.

Alma tabte ikke Modet. Hun arbejdede og arbejdede. Skov kom regelmæssig, men var altid tilbageholdende. Han talte koldt og klart om hendes Spil. Hun fik kun Lov til at nynne Sangen; han rettede stadig paa Akkompagnementet. Alma gik saa stærkt op i Arbejdet, at hun ikke tænkte stort paa Læreren, mens han sad hos hende. Men, hvor kunde hun længes efter ham! En Gang sagde han:

- Fingrene sidder godt paa Dem. Men De har en forbistret Tendens til at spille *Rubato*. Til Akkompagnement hører klar Korrekthed. Det skal bestandig sige til Sangen: Skab Dig ikke, Therese! Det skal være et Udtryk for den sunde Fornuft . . .

Og senere:

- Syng, naar De er alene. Deres Øre er godt. . . Stemmen - ja den har jeg ingen Forstand paa. Saa sagde han den Dag til Kaptejnen:

- Maa jeg komme her hver Dag, Onkel Hald? Her er ingen ordentlig syge her paa Egnen. Du havde Ret: Jeg burde have været Musiklærer.

Han fortrød, hvad han havde tilbudt, og sagde til sig selv, da han gik hjem:

- Hun er mig for klog, den Tøs. Det er ængsteligt, saa hun forstaar alt, hvad man siger til hende! Somme Tider gør hun det bedre, end jeg har lært hende. Hun æder og fordøjer Musik som en Ko Græs.

Stundom fortalte han hende om Komponisternes Liv, karakteriserede dem kort og koncist.

Dagene gik; Sommeren skød frem, Bøgen svang sine Silkeflag, Frugttræerne tog deres Pudderparykker

paa, Fuglekoret forstærkedes stadig. I Haverne blomstrede og duftede Jasminer, Roser og Liljer, og Blomsterguder af mindre Rang traadte frem paa Scenen for at spille deres Roller i det store lyriske Sommerdrama.

Alma havde nu lært sig en Mængde Sange. Naar hun og hendes Husfæller var komne ind fra Haven om Aftenen, sang hun for dem ved Klaveret i Dagligstuen. Saa spillede Fru Cederhjelm en enkelt Gang Stykker af sin Ungdoms romantiske Musik paa det gamle Marschallske Flygel med den blide Guitarklang. Man gik nu senere i Seng. Fra 10-11½ læste Kaptejnen højt, og om Morgenen fortsatte Fru Cederhjelm Almas Sprogundervisning.

345

XXII.

Hvad der imidlertid var foregaaet udenfor i Terrænet, var kun som flygtige Vindpust trængt inden for den lille humanistiske Enklaves Poppelhegn.

Kaptejn Hald havde ikke gidet fortælle de Trivialiteter i Møder paa Herredskontoret o. s. v. o. s. v., han havde maattet gennemgaa i Anledning af Pastor Kristensens Død i hans Hus. De mange private Forespørgsler, Trusler og Skældsord i private, altid anonyme Skrivelser havde han ikke besvaret. Herredsfogden, oprindelig Kontorchef i Kultusministeriet, maatte indrømme, at Kaptejnen havde været fuldstændig loyal og korrekt i sine Meddelelser om hin uhyggelige Katastrofe, men denne tørre Lakonisme, der skyede Kancellistilens vidtløftige Perioder og lange Udviklinger, viste, at Kaptejnen manglede den rette Kontoruddannelse, og røbede kun liden Sans for det, der burde interessere en Embedsmand.

- Han skriver fire Linjer, hvor der burde være halvtreds, sagde Herredsfogden til sin Fuldmægtig; han snupper al Ting af, som om det var under hans Værdighed at udforme en ordenlig Indberetning . . . Det skal nu være genialt. Se nu dette herre:

"Personel Kapellan K. Kristensen blev funden af mig og min Karl Lars Larsen i Strandkrattet den 6te April 189. . sammen med Fru Blunk fra Havgaard og Frøken Alma Knudsen fra København i halv bevidstløs Tilstand. Lægen Ludvig Skov til Stede. Død samme Nat paa Pilebo, plejet af min Søster Enkebaronesse Cederhjelm. Liget kørt til sin Hjemstav, Præstegaarden, næste Formiddag.

. . . Sikke noget Jaskeri! Han siger vist ligesom Tscherning, det gale Menneske, at et Ministerium kunde styres af Underofficerer.

Doktor Skov havde flygtig berørt for Kaptejnen og Fru Cederhjelm, at der havde været stor Tilstrømning, Graad og Tænders Gnidsel ved Begravelsen, at de hellige i Menigheden indstændig havde ansøgt om en ny Præst af samme Retning som Kapellanen, men at Sagen trak ud. Ministeriet maatte vist have faaet noget at vide, som gjorde det betænkeligt ved de ny helliges Liv paa Egnen.

Alma havde intet faaet at vide, havde heller ikke spurgt. Det var lykkedes hende at faa et Jerntæppe anbragt mellem Fortid 346 og Nutid. Om Dagen var hendes Aand og Legeme i stadig og sund Virksomhed; hendes Nattesøvn var tryk og drømmeløs.

Da Vejret var rigtig mildt, kørte Fru Cederhjelm til Kirke hver Søndag i Nabsognet, hvor en gammel, neutral Præst var ansat. Hun sagde:

- Hans Præken er rigtignok noget søvrig, men Skolelæreren synger smukt og spiller godt paa Orgel. Alene det at høre de gamle Salmer til Orgelspil, kalder gode Tanker frem i mig, og jeg trænger til en Kirke for ret at bede og komme sammen med Gud.

Alma ræddedes ved Tanken om atter at betræde et Kirkerum. Hun var glad, at ingen direkte opfordrede hende til at tage med, og lod, som hun ikke forstod Kaptejnens let henkastede Ytringer om, at Kvinder havde godt af at gaa i Kirke, at den lyriske Side af Gudstjenesten var noget for dem, at de kun kunde blive fromme ved Religion, og at den "intellektuelle Kærlighed til Gud" var noget maskulint.

Men den gamle Herre holdt ikke altid sin Tunge i Ave, trods den Theori, han udtalte, at man i Kvinders og Børns Nærværelse skulde veje hvert Ord som et Guldorn. Han havde i Damernes Nærværelse sagt til Doktor Skov, som paastod, at Religionernes Tid var forbi:

- Snak, Ludvig! Paulos har Ret, at vi ser kun i et Spejl, i en mørk Tale. Vor Tids Menneskers Religion bestaar i, at vi dyrker vort Arbejde med ydmyg Ærefrygt for Maalet. Og ved Arbejde mener jeg ikke saadant noget som mine Branddirektørforretninger eller Dine Klystérindsprøjtninger, men Arbejdet paa vor egen Fuldkommengørelse i Retning af Erkendelse, Dannelse og Aandsoptugtelse. Der er Forskel paa Arbejdet for Mad og Drikke og paa det indre Arbejde paa at harmonisere sig selv. Saa finder man en Gud eller flere Guder, det er ligegyldigt hvor faa eller hvor mange. Men den, der ikke finder noget guddommeligt fremgaa af sin Stræben, har heldt Vand i Danaidernes Kar. Skov sagde:

- Men det er jo noget ubestemt og uklart.

Kaptejnen sagde:

- Ja var det begrænset og haandgribeligt, vilde det ikke mere være guddommeligt. Religionen ophører først, naar man har fundet de vises Sten eller det eneste udelelige Grundstof.

Disse Ord slog ned i Alma. Hun sled af alle Kræfter med Musik og Læsning. Hun skimtede stundom "hint guddommelige".

347

Det æggede og tvang hende frem og lagde Glans over hendes Arbejde i Musik og Bøger.

Det var en Søndag Morgen. Fru Cederhjeml var i Kirke, Kaptejnen var kørt ud. Alma havde siddet ved sit Klaver, spillet og sunget. Da saa hun ud, fandt overalt Solglæde og udfoldet Planteliv. Hun havde just sunget:

Jeg gik mig ud en Sommerdag at høre
Fuglesang, som Hjertet monne røre,
i de dybe Dale
blandt de Nattegale
og de andre Fugle smaa, som tale.

Den Slags Sange havde Doktor Skov raadet hende til at synge, "for dem kan ethvert Bæst forstaa".

Mens Genlyden af de sidste Toner dirrede, fik Alma Lyst til at gaa ud og plukke vilde Blomster paa Marker, Diger og Grøftekanter. Saa vilde hun ordne dem i en lang Guirlande til Pryd for Frokostbordet.

Let klædt, i hvidt, med det brune Haar frit bølgende ned ad Ryggen, gik hun paa sin ungdomslette Fod med Følelsen af glad Kraft og Elasticitet i alle Lemmer ud i det frugtbare, flade Terræn, fuldt af hvidnende og blaagrøn Sæd paa Agrene, af viftende graalige Pile, med fint svungne, store Linjer.

Hun fandt "hint guddommelige" i denne hjemlige, saa simple, usammensatte Natur, i det stille tindrende Solblink. Hun gav sig hen deri uden at reflektere, følte sig tryk som Fisken i Vandet, som Barnet paa Moderskødet. Alle onde Minder var dyssede hen, Tilværelsen var lutter Fred og Glæde. En stærk Højning eller brat Sænkning vilde have forstyrret hende.

Hun satte sig paa en Grøftekant og nød Skræntens spættede Flora. Københavnerbarnet kendte ikke Navnene paa de smaa Blomster med de silkefine Kroner, gennemsigtige som farvet tyndt Glas. Mens hun plukkede og ordnede, for hun sammen. Tonerne af en fjærn Salmesang ramte hende.

Hun saa ned ad den brede Vej. Som en lille uvejrsvarslende Sky bevægede sig en sort Menneskeklump midt i alt det lyse og solbeskinnede hen i Retning af hende. Alma anede et truende Indbrud i sin glade Stemning af noget mørkt, trist, og en Angst betog hende. Hun vilde flygte hjem, rejste sig og gik ned ad Vejen. Hun kunde nu skelne disse Ord i Sangen:

Og myldred Djævla frem paa Jord,
vor Undergang at volde. - -

348

Ved disse Ord brød Fortidens Minder saaledes ind paa Alma, at hun ræddedes ved alt, væmmedes over sig selv. Hun kastede Blomsterne fra sig, som om hun havde opdaget en Skruptudse iblandt dem. Jo der laa jo den Grusgrav, som havde været en saa yndet Plads for Sekterernes Gudstjeneste, hvor Pastor Kristensen saa tidt havde fanatiseret dem op til Graad og Hulken, naar han lod Djævelen og Helvede spille i Svovlluernes Glans. Mod denne styrede Menneskeklumpen hen. Nu skulde der vel igen holdes en af disse Taler, hvis Ord sved og brændte al Glæde og sund Følelse ud af Menneskesjælen, al Frodighed og Skønhed ud af Naturen, der hævnede sig ved at slavebinde Fanatikerne i en af sine mægtigste Drifter i vild og dyrisk Form. Nu, da hun havde følt sit Liv ranke sig og vokse op mod Sol og Lys, skulde hun tvinges ind paa Gengangere fra den Tid, da hendes Aand rugede i Instinkternes Mørke, da hun havde søgt den dumme Kræmmerdrengs Favntag og havde drømt sig ind i den gale Sværmers Arme. Endnu var hun ikke naaet saa

vidt som Kaptejn Hald, der sagde, at han nødig vilde undvære Fanden som en komisk Figur, lige saa lidt som han vilde ønske Titel og Rang afskaffet af Hensyn til, at de frembragte saa mange Farcefigurer til Glæde for alle Elskere af det burleske. Nej, hun følte Væmmelse og Harme, naar hun hørte samme Djævel nævne; hun var hans personlige Fjende.

Hun kunde ikke faa Fødderne i Gang til Flugt. Hun saa Menneskeklumpen vælte ind paa Marken og skjules af den Fold i Terrænet, bag hvilken den hellige Grusgrav laa.

En Vogn kom kørende og holdt stille ved Stien til Grusgraven. En sortklædt, tæt besløret Kvinde steg ned, hjulpen af en stor bondeklædt Mand i lang Frakke. Hans sortebrune lange Skæg skinnede i Solen saa blankt som et Par viksede Støvleskafter. Hun kendte den kønne jydsk Lægprædikant Morten Blide. Hun havde ikke hørt ham prædike, men han havde en Gang været paa Havgaard, var bleven modtaget af Fruen i Enrum. Hun havde hørt dem synge Salmer inde i Fruens Værelse, derpaa set ham forsvinde lige saa lydløst, som han var kommen. Et Vindpust fejede Sløret lidt fra Damens Ansigt - det var Fru Athalia Blunk.

Men nu den tykke købstadklædte Herre med den bredskyggede graa Hat?

Var det muligt? Kunde Alma tro sine egne Øjne?

349

Det var hendes Halvbroder, Bertel Knudsen, den altid under Konkurs værende Handelsmand fra København.

Uvilkaarlig rettede hendes Fødder sig hen i den Retning, hun for et Minut siden skyede som Pesten. Nysgerrigheden er et Københavnerbarn af hendes Afstamning i Kødets baaren.

Bertel hilste hende med udbredte Arme og med Pисken og raabte til Parret:

- Ka' De selv se, Frue og Morten Blide! Hun kommer drivende af sig selv ligesom en Æbleskrælljng i en Rendesten i Regnvejr . . . eller, om Forladelse . . . hun bliver dreven af Naaden. Det er det, hun gør. D'ævlens Bøsse slog Klik, da han sigtede paa min elskede lille Søster.

Fruen besvarede Bertels Talemaade med et nedladende Smil. Hun hilste alvorlig-venlig paa Alma, rakte hende Haanden, som Alma nølende rakte hende. Fruen sagde:

- Det maa vi alle prise Herren for, at han har bevaret Dem i Troen, skønt De sover i Hedningenes Telt. Deres kære Familie er bleven meget bekymret ved Efterretningen derom. Det vil vare lidt, før Gudstjenesten begynder, vi venter paa de hellige der ovre fra Skelby. I den Tid kan De tale med Deres kære Broder, som nu er en af vore.

Alma var i den nervøse Tilstand, hvor den ene Stemning brat slaar over i sin Modsætning. Da hun saa Bertels tykke Ansigt anstrenge sig for at se andægtigt ud, kunde hun ikke holde Latteren tilbage, da Fru Blunk og Prædikanten havde vendt Ryggen til for at gaa ned til Grusgraven.

Bertel studsede.

- Er Du slets inte hellig mere, Alma?

Alma gjorde en sparkende, foragtelig Bevægelse ned i Retning af Grusgraven.

- Det var forbandet, sagde Bertel og kløede sig under Bulehatten . . . Hvorfor stak Du da her "ner"?

- Det var ikke min Mening, men ... da jeg saa Dig . . .

- Ja Blodets Røst lader sig ej neddæmpe, sagde Bertel med Forsøg paa at tale i Præketone . . . Naa, ja, men saa bliver Du vel ikke saa græsselig forarget, naar jeg af gammel Vane kommer til at nævne Fa'en eller Satan? Se, hvor hun griner! Før rystede Du som en Høne i Tordenvejr, naar man saa stift paa Dig. Naa "den udvikler sig" nok, som de nu siger paa Beværtningerne inde i København. Men det var jo pænt, at Du vilde hilse paa mig, da Du saa mig. Kan Du heller inte li' brændte 350 Mandler mere? Naa dog? Væ'sgo, min Unge! (Han bød hende af et stort Kræmmerhus, som han tog op af Lommen). Men hør Du, kan Du ikke i nogle Dage lade, som Du var hellig - bare for at gøre mig en Tjeneste? Hva' Du?

- Er Du bleven hellig, Bertel? Hvordan er det gaaet til?

- Jo, ser Du, min Unge, man er jo Forretningsmand. Jeg er sla'et ind i en ny Branche, efter at det ramlede for Laurids. Saa maatte jeg jo igen gøre Konkurs. Jeg gør nu i alle Sorter af Bruslimonader, Citronøl og andre Drikke uden Alkohol i. Ser Du, de hellige, de holder jo paa Maadehold i Drik - naa, saa ta'r de det jo ikke saa nøje med Kys i Smug og de deraf følgende Konsekvenserier. Men naar man vil gøre Forretninger paa de Steder, hvor de hellige har Overtaget, saa maa man s'gu høre Prækener og synge Salmer. Man hører jo saa

meget Sludder af al Slags, og det gør inte saa nøje med en Pølse i Slagtetiden. Og der maa være noget i al den Rel'ion, de driver, for, det maa man lade dem, det er nogle durkdrevne Rævemikler i al Slags Handel, og den, der vil pudse dem, maa staa tidlig op. Ja, dygtige er de. Paa Forretningernes Boldgade ta'r jeg, Fa'en brodere mig, Hatten af for dem. Og det er jo især Fruentimmerne, man skal se at faa tyttet de tynde og søde Drikkevarer i, og de er jo spilhellige, saa en anden en maa jo ogsaa se at faa fat i Naaden og saadant noget. Og saa siger de jo her paa Egnen, at den gamle Kaptejn, som, saa at sige, har vristet Dig ud af Din Slægts Favn, hverken tror paa Gud eller Fanden. Men det er ka'ske Løgn - hva' Du?

Alma sagde med en vis Selvfølelse:

- Han har en højere Forestilling om det guddommelige, end alle Præster tilsammen.

- Det var Saten! sagde Bertel, er han saa udspekuleret? Drikker I Vin i det Hus?

- Ja, hver Dag.

. - Den var inte billig! Ja, naar jeg kommer uden for Afholdsdistrikterne, saa driver jeg Agentur for et Hus i søde Vine. De er meget prisbillige. Du kunde ikke lade et Ord falde derom? Hva' Du ...?... Saa nu begynder de at syng Salmer! Vi maa der "*ner*".

Han tog Alma ved Haanden, og mens han med ikke ringe Færdighed fløjtede Melodien til den Salme, der lød fra Grusgraven, trak han hende med.

Salmesangen var i fuld Gang. De samme alenlange Salmer, 351 som Alma saa ofte havde hørt! Hvor var hun kommen langt bort fra de i dem udtalte Stemninger! Ordene gled af hende som Vanddraaber paa Oljetøj. Bertel stemte i med en vældig Basbaryton, sang rigtignok lidt falsk. Men det var han ikke ene om.

Broder og Søster sad sammen paa en Tue. Et godt Stykke fra dem, lidt højere til Vejrs, sad den kønne Lægprædikant med Fru Blunk.

Bertel benyttede en Pavse til at hviske til Alma:

- Den Jydebonde har ellers snuppet en god Bid. Hun er, Fa'en hakke mig, køn den krephaarede! Se hvor hun er fiks oprumpet!

Langt om længe besteg Lægprædikanten den med ungt Løv behængte Talerstol.

Det vilde være umuligt at gengive hans Foredrag. Det var et Potpourri af Bibelcitater, af Advarsler mod Djævelen, af underlige meningsløse Udbrud, ledsagede af Suk og Graad, alt i en ravjysk Dialekt, der blev komisk ved stundom at udtale Ordene bogstavret. Ikke Spor af Logik, Plan eller Sammenhæng!

Men Forsamlingens, navnlig Kvindernes Øjne hang ved ham, som sugede de Trøst og Frelse af hvert Ord i denne, tilsyneladende saa meningsløse Tale. Ved Suggestion fik Taleren mange til at græde, naar han græd, til at hæve Øjnene mod Himlen, til at sænke dem mod Jorden, til at løfte de foldede Hænder, naar han gjorde det.

Alma saa nu paa det som paa et fremmed Fænomen. Betragtninger som følgende paatvang sig hende:

- Dette er ikke Løgn og Hykleri! Doktor Skov gør disse Mennesker Uret. Det er en dunkel Drift mod Aand, der stræber at flyve med de af Uvidenhed stækkede Vinger. Havde de blot Læger i Stedet for Kvaksalvere! I disse Øjne er der en Art hellig Længsel, en Søgen mod det bedste og højeste. Men blind leder blind.

Og da Prædikanten en Gang sagde:

- Af Hjærtets inderste Dyb raaber jeg til Dig, o Herre, frels min Sjæl ved Dit Blod!

følte den unge Pige, at dette Raab virkelig kom fra et - i det mindste i dette Øjeblik - bedrøvet Hjærte, fra en knust Sjæl.

Bertel hviskede:

- Han har lært Tagene, den sorte Jydepøtte! Se, hvor Fruentimmerne glor paa ham. Naa, han er jo ogsaa fra 352 Førstningen af Kvægpranger af Profession. Jeg kender ham fra Kvægtorvet.

Almas foreløbige Sympathi sank atter, da Prædikanten forviklede sig haabløst i Citater af Apokalypsen og talte om Staden, hvis Murværk var Jaspis (som han udtalte paa en latterlig Maade), som var bygget af *rent Guld, lig det rene Glar*, med Ædelstene paa Muren, der atter havde til Grundstene, Jaspis, Safir, Kalcedon, Smaragd, Sardonyks osv. osv. Uvilkaarlig frastødte denne uplastiske, forpakkede Poesi hende, usmagelig som den er for al vesterlandsk Fantasi . . . Hun huskede en Samtale mellem Kaptejn Hald og

Lægen, hvori hin havde erklæret, at Johannes's Aabenbaring sikkert var det ældste Skrift i det ny Testaments Samling, et Vidnesbyrd om den oprindelige Jødekristendom, og havde paapeget Modsætningen mellem den og Paulos's fint komponerede, af græsk Aand befrugtede Tale paa Torvet i Athen, saaledes som den gengives i Apostelhistorien. For at illustrere sine Ord havde han netop oplæst, hvad han kaldte den gamle "Pastiche"-Profetis Ord om den himmelske Stad, og derefter Paulos's Tale. Han sagde:

- Alene denne Begyndelse: "I athenæiske Mænd. Jeg ser, at I i alle Maader ere omhyggelige for Eders Gudsdyrkelse" og Citatet af Aratos anslaaer Streng, som genkalder for én Sokrates's Forsvarstale hos Platon.

Under disse Tanker bruste den efter Talen følgende Salme over hendes Hoved, uden at hun gav Agt derpaa. Hun overhørte ogsaa sin Broders kritiske Notits:

- De kan rigtignok spinde en Ende som den mest udlærte Rebslagersvend, men for en blot merkantilt dannet Mand falder det noget langstrakt. Hva', Du?

Straks efter begyndte han at nikke og faldt i Søvn, mens Sveden drev ned ad hans fede Kinder og hængte sig i Perler i hans stride korte Skæghaar. Paa sin Vis satte han nu Bas til Salmemelodien ved at snorke. Da alle 10 Strofer var sungne til Ende, vaagnede Bertel samtidig med at der gik en Bølgebevægelse gennem Forsamlingen.

Thi Fru Blunk havde rejst sig fra Tuen og gik med Sløret trukket tæt for Ansigtet med sænket Hoved og de sortbehandskede Hænder foldede op mod Talerstolen, hvorfra Prædikanten sagde til Forsamlingen:

- Hør mine Brødre og Søstre paa, hvad en Søster i Herren vil sige Eder!

353

Der blev aandeløs Stilhed, man kunde høre Vindens Tag i Græstotterne og Spurvekvidder fra et Par tynde Pilebuske paa Grusgravens Rand. Og Pavsens blev lang, thi Fruen skred frem med saare langsom Gang, højtidelig værdig som en Tragedieskuespillerinde langs Scenens Brædder. Da hun langt om længe naaede den lille Bræddetrappe til Talerstolen, bøjede hun det Knæ, som vendte ud mod Forsamlingen, knugede sine Hænder mod Brystet og sukkede saa lydelig, at det hørtes vidt omkring.

Endelig stod hun paa Talerstolen. Brat slog hun Sløret til Side. Hendes smukke Ansigt var blegt, -hendes lyse Haar fik Gyldenglans. Hun trak sine Handsker af. Hendes smaa hvide Hænder skinnede som Marmor med en ganske svag gul Patina, men over de graa Øjne laa der som en Hinde, som mattede deres Glans. Hendes fløjteagtige bløde Røst stod i Modsætning til hendes stærke Ord:

- Jeg træder op for at vidne for Brødre og Søstre i Kristo, at kun ved Troen paa hans Blod findes Frelse og Sjælefred. Jeg er en haardt prøvet Kvinde. I lange Tider har jeg været besat af Satan. Jeg har været i Fritænkernes pestbefængte Lejr, og min Sjæl indsugede den giftige Luft, og fra min Tunge lød Bespottelsens Ord, og mit Liv var som Belials Børns. Jeg dansede og legede paa Strænge som en Hedningkvinde, jeg betoges af kostelige Stenes og Guldets Glans. Da slog Djævelen mig med Sot og Sygdom og rasede i mit Kød. I skulde vide, Brødre og Søstre, hvor jeg arme Synderinde har lidt og kæmpet, vredet mig som en Orm og hylet paa mit Leje. Vor nu i Herren salige Hyrde, over hvis Ord Aanden over Aander dalede ned fra det høje, pegede for mig paa Herren, men jeg glemte Herren for hans Tjener.

Der gik en Bevægelse gennem Forsamlingen. Kvinderne saa forbavsede og forskrækkede paa hverandre.

Fru Blunk fortsatte:

- Men da han døde, blev jeg overladt til Jesus alene. Han straffede mig, og han oprejste mig. Jeg mistede alt mit jordiske Gods, og mine nærmeste forlod mig. Men da vakte Jesus min Røst til jublende Lovprisning. Nu stod der intet mellem ham og mig. Han tog mod min udbredte Favn; han kyssede min blege Læbe. Da for Djævelen ud af mig. Jeg aandede frit som de smaa Fugle deroppe, og paa min Mund, der tidt havde sjunget letfærdige Sange af de Skjalde, Verden kalder store, lagde Herren lutter hellige Sange. Og jeg tror paa hvert af hans Ord, har 354 taget al min verdslige Fornuft fangen under Troens Lydighed. Han har vist sig for mig i Drømmesyner: Blodet randt fra Naglegabene paa Hænder og Fødder og fra Lansestikket i Siden, og jeg indsugede Bloddraaberne med mine Læber, og da sagde jeg til ham i Drømme: Ja, jeg véd, hvad Du byder mig, o min Sjæls højtelskede! Jeg skal udgyde mit Blod efter Dit Eksempel. Ja, mine Brødre og Søstre! Jeg drager ud paa Mission blandt vantroende og Hedninger for at tale Livsens Ord til dem i Ørkenens Sand, under Palmernes Skygge, og ikke vil jeg have Guld, Sølv eller Kobber i mit Bælte, jeg vil vedblive at være fattig, og som Hjob vil jeg synge, ikke med Klage, men med Jubel: Nøgen kom jeg fra Moders Liv, nøgen vender jeg igen tilbage. Amen!

- Hun har da sort Silkekjole paa, hviskede Bertel Knudsen. Jeg skulde ellers inte ha' no'et mod, at hun var, som hun sagde, for hun ser ud til at have Bygningstømmer i sig til at blive en rigtig Slagpige.

Forsamlingens hele Holdning røbede en forlegen Kulde. Lægprædikantens usammenhængende Tale og stakkate Udbrud syntes trods al Mangel paa Logik at blive bedre forstaaede end denne oratoriske Mystik. Over for den Slags Kultur var den Slags Folk mistænksomme eller uforstaaende. Under dyb Tavshed gik Fruen ned efter atter at have besløret sig. Jyden kløede sig atter under Huen og syntes skuffet over sin Protégées Optræden. Han rakte hende en slap Haand, da han førte hende til Sæde paa Græstørvstuen,

Alma havde rejst sig. Hun følte sig oprørt til sin inderste Sjæl. Hun greb Bertels Arm og sagde:

- Jeg vil bort.

Han hviskede:

- Aa bi barsens, til de har sunget færdig. Husk paa, at min Forretning er lige i sin Begyndelse. Der staar Afholdskromanden, han er en af de mest skinhellige, og han har givet mig Kik paa en Ordre paa 200 Flasker af diverse mousserende Artikler.

Bertel skottede op til Alma. Han ventede en Anerkendelse for sin dannede Udtryksmaade. Hun føjede ham og blev.

Men lige som den sidste Salme endte, hørte hun Vognraslen og et Piskeknald, saa op mod Vejen, kendte Kaptejn Halds Køretøj med Lars paa Forsædet og Fru Cederhjelm paa det 355 andet Sæde. Med et Udraab af Glæde og Befrielse løb hun op mod Kørevejen og vinkede. Hun var sikker paa, hvor hun havde hjemme.

- Smaa Slag, Almamor! raabte hendes Broder, husk paa, at jeg er et ført Menneske, og at det er varmt.

XXIII.

Køretøjet holdt stille. Fru Cederhjelm bøjede sig ned mod Alma.

- Men hvad, mit Barn . . . gaar De endnu til den Slags Kultus? Ja De véd, at De har Deres Frihed.

- Jeg skal fortælle Dem det altsammen, svarede Alma aandeløs . . . min Broder kom . . .

- Hvem . . . han med Byggeprokuratøren ?

- Nej, den anden . . .

- Ham har jeg ikke hørt Tale om.

Alma vendte sig om og saa Bertel i fuldt Løb hen mod det Køretøj, han var kommen i, og som med løsnede Skagler holdt inde paa Marken tæt ved Vejen, mens Hesten stod andægtig fordybet i sin Mulepose. Han raabte en fra Grusgraven opstigende Mand an og gav ham en Besked.

- Han vilde maaske aflægge os en Visit, sagde Fru Cederhjelm. Han maa vel ogsaa have noget at tale med min Broder om. Hjælp Frøkenen op, Lars, og hold, til den Herre der kommer.

Bertel Knudsen hilste høflig til alle Sider i Menigheden, sagde et Par Ord til Prædikanten, lagde Hovedet ømt paa Siden over for Fru Blunk, gav en Besked, og med Forsøg paa at gaa som en flot ung Kavallér efter sin Forestilling om en saadan, gik han hen til Kaptejn Halds Vogn. Alma sad allerede ved Siden af Fru Cederhjelm og var meget forlegen til Mode. - Bertel tog en Kam op af Lommen og lod den harve hans Skæg.

- Vil De præsentere mig, lille Alma? sagde Fru Cederhjelm. Alma stammede:

- Baronesse Cederhjelm - min Broder . . . ja, hvad er Du . . .

- I vore fremskredne Tider er enhver merkantilt uddannet Mand Grosserer, sagde Bertel til Alma i en overlegen 356 formanende Tone, tog Hatten dybt af, slog Hælene sammeu og sagde til Fru Cederhjelm:

- Jeg takker Deres Naadighed for alt, hvad De har fremvirket i min Søster, hvad højere Dannelse angaar.

Han søgte atter Almas Anerkendelse ved et skottende Blik.

- Vil Hr. Grossereren ikke hilse paa min Broder Kaptejnen? spurgte Fru Cederhjelm. Vær saa artig at stige

op.

- Med Højagtelse ærbødigst, svarede Bertel og svang sig flot over Forhjulet op i Sædet.

Han følte det som sin Pligt at være underholdende paa det korte Stykke Vej. Han sad hele Tiden med Ansigtet vendt mod Damerne og talte uafbrudt:

- Dejlige Jorder! Giftige, som Agrarerne siger. Kan misforstaas af en anden én, der er mere kommercielt uddannet. . . Navnlig til Hvede . . . Naa jeg vil ikke sige andet, end at disse Valmuer og Kornblomster dekererer. Jeg har nemlig kendt et Par Kunstelskere, som kom paa en Vinsnask ... ja jeg mener . . . en ... Restauration, som mest førte flydende Genstande i de altfor kolde Vinterdage og altfor hede Sommerdage ... De er ganske romantiske, disse Piletræer. Jeg anerkender Naturen i høj Grad. Det ligesom linder at betragte dens Skønheder i forskellige Genrer.

Men da han ikke fik andet Svar end adspredte Nik fra Fru Cederhjelm, og Alma tilsidst tyssede paa ham med Øjenbrynene, vendte han sig om. Indvendig sagde han noget, som i hans egen Stil vel vilde have lydt omtrent som følger:

- Immer skal man være Avekat! Saa skal man tale helligt, og saa skal man lade, som man var til Avdiens hos Kejseren af Rusland. Den gamle siger ingen Ting, og Tøsen smiler. Der er vinket af paa den Dansebeværtning, gamle Bertel!

Han var lige ved at slaa ind paa at fløjte en af Salmemelodierne fra Grusgraven, men følte straks, at det ikke vilde være dannet i en Baronesses Nærværelse. Men han maatte ytre sig. Han sagde til Lars:

- Synker den nærmer ikke en Bitte for meget i det Bagben der?

Lars var ikke fornøjet med denne københavnske utekniske Kritik, var desuden overbevist om Hestens Bagbens fuldstændig normale Stilling og sagde tvært:

-Næ-æ-j.

Bertel sagde ved sig selv: 357 - Han har ingen Agtelse for mig, den Bonde-Frederik.

Da Bertel kom ind og saa Forstuens vaabenbehængte Vægge, tænkte han:

- Her maa nok lirkes smaat, for den gamle Brandmajor har jo et helt Lager af Sla'tøj.

Da han kom ind i Stuen, vilde han ønske, han var ude igen. Alle disse Billeder, de mørkfarvede Vægge og Draperier, den stærke Blomsterduft gjorde ham uhyggelig til Mode. Han turde knap følge Fru Cederhjelm Opfordring til at tage Plads. Han havde ingen Tillid til den store polstrede Lænestol; syntes, at han maatte synke saa dybt ned, at han kunde kvæles derved. Han følte gyngende Grund under sig, da han endelig kom til Sæde. Nu kom han til at tænke paa sit egentlige Ærinde til Søsteren. Med sin sædvanlige Letsindighed havde han forstaaet at jage det fra sig, men nu var der ingen Redning mere. Da Fru Cederhjelm et Øjeblik gik ud af Stuen, drog han et dybt Suk og sagde:

- Ja, det er et Satans Ærinde jeg har til Dig, Alma . . . rent ad Helvede til!

Ved en pludselig Vision dukkede Billedet af den københavnske Stue, af hendes Broder Laurids, forhandlende med de to Prokuratorer, Dokumentbunkerne, hendes tankeløse evindelige Skriven under frem for Alma. Aa - at hun aldrig kunde blive fri for den skrækkelige Fortid!

Fru Cederhjelm kom igen, beklagede, at hendes Broder ikke var kommen hjem endnu og tilføjede:

- Maaske De har noget at tale med Deres Søster om?

- Ja, mildest talt, Deres Naadighed, sagde Bertel og sukkede dybt.

Da han var bleven ene med Alma, brast han i Graad, og Sveden sprak frem paa hans røde Pande. Han løftede sig op fra den store lave Lænestol og satte sig over Skrævs paa en Taburet, trak i sine Fingre, saa det knagede, og sagde halv højtideligt, halv ynkeligt:

- Ja, Alma! Jeg og Du vi har dog altid gjort Familien Ære, men det viser sig, at Laurids har baaret sig ad som en ... mildest talt Skidrik, for jeg vil nødig sige Kæltring ... og da navnlig mod Dig.

- Mod mig? Jeg har jo givet Afkald paa ethvert Krav. Det har Kaptejn Hald sikkert bragt i lovlig Orden.

Bertel rystede fortvivlet paa Hovedet: 358 - Ja, men Laurids kommer s'gu i Tugthuset alligevel. Ja, hvem der nu kunde udvikle alt det Rageri for Dig, for jeg véd, Fa'en brodere mig, inte, hvor jeg skal begynde og

hvor jeg skal ende. Du véd jo, at baade Laurids og Prokurator Springborg har gjort en smadrende Fallit, men hvem af dem, der har snydt den anden mest . . . ja, det véd kun Vorherre. - Ja, maaske Prokuratorens lange Granstavre af en Søster, for det er jo hende, som har rodet op i alt det Skidt ... Ja, bare jeg nu kunde forklare Dig det ... for den Hundromedar med Hugtænderne . . . kan Du tænke det ... hun er i visse Maader vores Stifmoder. Den salig Stenbider havde jo, som Bladene siger, mange Momenter af en Hanhund i sig, og han fik for mange, mange Aar siden et lille Væsen med det lange Strygebræt ... Ja Smag og Behag er jo forskellige, for som hun nu ser ud! ... Føj, fjøj! Men lad os tænke os, at der har været mere "Kyd" paa hendes Lemmer i Fortiden. Naa, Vorherre gemte dette Barn, der, som en af Apostlene eller Profeterne siger, var avlet i Misgerning og undfanget i Synd. Saa var den gamle da saa fornuftig, at han ikke vilde tage Strygebrættet, men tog Din afdøde Moder, hvis Minde det være meget langt fra mig at ville tilsvine for hendes uskyldige Datter. Naa, Springborgeren, hun samlede Aar for Aar til Bunke af Ædder og Forgift op mod os, men den gamle forede jo baade hende og Broderen til at holde Kæft. Og saa slikkede hun nok Næsen efter nogle Skillinger til sig i den gamles sidste Vilje. Naa nu ligger jo Broderen paa sin R .., om Forladelse - sin Bagfjerding, og nu mener han, at Laurids har snydt ham og stukket Obligationerne til Side, og hun med Hugtænderne mener, at Broderen har snydt hende. Saa har hun faaet Din forrige Kurator til at rode i Sagerne, og han siger, at nogle af de Dokumenter og Kvitteringer, som er skrevne under med Dit Navn, er falske; og at Laurids har skrevet baade Dit og Din Kurators . Navne efter. Hugtanden siger, at hun ikke skal hælme, før baade hendes Broder og Laurids sidder paa Vridsløse. Det bliver en køn Pøl at rode i. Hva' Du?

- Uh, jeg vil ikke have med det hele at gøre. Lad dem snyde mig, saa meget de vil.

- Ja, se det havde jeg jo ventet af Din søsterlige Kærlighed og af Din . . . saa at sige, rene og uplettede Jomfrudom. Men naar Dokumenterne med de eftergjorte Navne bliver lagt for Dig paa Bordet, saa er det dog for meget forlangt, at Du skal aflægge falsk Ed paa, at Du har skrevet dem under ... for véd Du 359 hvad - lad gaa, at man i denne syndige Verden kan sla' sine Medmennesker en Del Plader, for Nøden kan jo tvinge én til at være Kæltringer, men at snyde Vorherre - nej véd Du hvad? Man er jo da døbt og konfirmeret. - Hva' Du?

Alma blev maalløs. Hun knugedes sammen af Forbitrelse og Væmmelse. Det var, som om et Skraldemandslæs var kørt ind i dette Hjem, hvor Frihedens og Dannelsens Aand havde til Huse og havde sat en fast Skranke i hendes Bevidsthed mellem skønt og hæsligt, ondt og godt. Var det ikke, som om Stank fyldte Rummet, som om Billederne paa Væggen udviskedes, som om Støv opdyngede sig paa de blanke Møbler, som om den giftige Luft i en tyk Strøm flød ud gennem Vinduerne i Haven, saa de grønne Blade blev dunkle og matte, og Blomsterkronerne hang syge, farveløse og slappe ned? Det hviskede i hende:

- Jeg er født og opvokset paa en Skarndyngel! Smudset vil altid klæbe ved mig!

Hun løftede Øjnene op mod Bertels opdunsede Ansigt med det fjollet-fortvivlede Udtryk.

- Hvad vil Du, at jeg skal gøre?

- Jeg har jo hørt, at Du saadan ligesom Kragerne gylper op alt, hvad Du i sin Tid lærte i det fine Institut, den gamle holdt Dig i i København, og at Du lærer alle mulige Sprog og Videnskaber; det sagde da nuværende Mejeribestyrer Blunk til mig inde i København, saa jeg tænkte, at naar jeg fik talt med Dig, saa kunde Du klare de forbandede svedne Ærter, om jeg saa maa sige. Hva' Du?

- Jeg kan kun sige: Jeg vil ikke have det mindste med alle de Smudsigheder at gøre. I kan gøre, hvad I vil. Jeg vil ikke bære Jeres Navn mere.

- Der er s'gu heller ingen Stads ved det, mumlede Bertel ynkelig. Du siger noget. Jeg vil s'gu ansøge Ministeren til at faa Lov til at hedde Knud Bertelsen i Stedet for Bertel Knudsen.

Der fór et lyst Glimt over hans Træk, og han gentog:

- Du siger s'gu noget. Saa la'r vi Laurids ryge.

Kaptejn Hald og Læge Skov rullede ind i Gaarden. Der undslap Alma et Glædesskrik.

- Naa, er det Din Brandmajor - hva' Du, sagde Bertel. Er han saadan . . . hamper at tale med. Hva' Du?

Han saa sig om efter en Udgang, men paa én Gang rettede han sig og sagde:

- Jeg er s'gu ingen Slapsvans. Jeg har før gjort militær 360 Honnør baade for Major og Eddikebrygger Lund og for Kaptejn og Urtekræmmer Dalmann, da jeg som Svend stod ved Livjægerne, saa jeg behøver da'n-te at blive mør i Knæhaserne for en Brandofficer.

- Han har været rigtig Officer og er *Branddirektør*, rettede Alma.

- Saa sla'r vi bare Hælene sammen med et lidt mere smadrende Klask, sagde Bertel.

Kaptejnen og Lægen traadte ind. Alma skyndte sig med Præsentationen, og Bertel gjorde den nævnte Honnør. Kaptejnen gengældte den med et mat Blik, Lægen syntes at se paa ham som paa en morsom Varietet af Racen.

- De har været Militær? spurgte Kaptejnen. Hans hvide Knebelsbart skiltes lidt ved et lille Smil.

- Ja vel, Hr. Kaptejn! Det vil sige - inte rigtig Soldat, for jeg blev gjort til Militærarbejder ved Sessionen begrundet paa, at jeg den Gang led af - lidt syrlige Fødder. Det har, Gud være lovet, fortaget sig under Aarenes Gang. Men saa tjente jeg et Serium af Aar som Livjæger ved Hr. Kaptejn og Urtekræmmer Dalmanns Kompagni, samtidig med at jeg arbejdede i Hørkræmmerfaget.

- Naa? Og De kommer for at hilse paa Deres Søster?

- Ja vel, Hr. Kaptejn! Men det er saa at sige i en mindre proper Anledning.

Skov maatte helde sig ud af et Vindue for at kunne le.

- Saa-aa? sagde Kaptejnen.

- Ja, der er Vrøvl med Boet paa Grund af juridiske Skarpog Spidsfindigheder.

- Aha! udbrød Kaptejn Hald, og hans Næsehud krusede sig lidt, som om han lugtede noget hæsligt.

Bertel skulede sky op mod ham. Der stod to danske. Mænd, der talte det samme Sprog, men følte sig lige saa forskellige og indbyrdes uforstaaende som en Pariser og en Beboer af Zulukaffernes Hovedstad. Alma følte det tydelig. Al hendes Higen stod til at høre til de civiliserede Lag, og der stod hendes Broder med sine medbragte Efterretninger som et Tegn paa, at hun var født paa en Mødding.

Bertel stammede:

- Ja - jeg véd inte, om Hr. Majoren mener - eller foretrækker - jeg mener ... vi skulde gaa for os selv. Skov lo, saa det klukkede.

361

- Jeg foretrækker en Forhandling i Vidners Nærværelse, sagde Kaptejn Hald. De vil formodentlig ikke sige noget, som gør, at jeg maa bede Frøken Alma om at forlade Stuen, siden De er hendes Broder. Og i den Egenskab beder jeg Dem om at tage Plads . . . Det er Hr. praktiserende Læge Ludvig Skov, Husets Ven. Her er altsaa de af Loven fordrede to Vidner til Stede.

Han tog Alma i Haanden og vedblev at holde den, mens Bertel stammende aflagde Beretning om Sagen, hvert Øjeblik snublende over de dannede Talemaader, som han søgte at konstruere. Kaptejn Hald hjalp ham paa Vej med kolde og korte Sætninger, naar han kørte fast.

Da Bertel var færdig, sagde han:

- Med saadant Smuds, som De, højstærede, her har været nødsaget til at rode op i, kan hverken Frøken Alma eller jeg besudle vore Hænder.

Bertel saa ned paa sine, tog straks en Lommekniv op, gav sig til at rense sine Negle og trillede Resultatet mellem Tommelog Pegefingeren. Han mumlede:

- Men de siger, at min Søster kan stævnes til at møde for Retten inde i København.

- Vi faar at se, sagde Kaptejn Hald og lagde sin Haand let paa Almas Hoved. Skov rakte sin Haand ud mod den, hun havde fri. Hun tog den. Han saa varmt paa hende. Hans Haandtryk og Øjekast blev gengældte. Hun følte sig beskærmet af gode Venner.

Kaptejnen, som havde tiet og grundet et Minuts Tid, i hvilken der var saa stille, at man hørte Summen af en Flues Vinger, rejste sig, bankede paa en Dør og sagde:

- Lille Vilhelmine ... et Øjeblik!

Gamle Fru Cederhjelm viste sig.

- Kære Vilhelmine . . . blot én Ting, sagde Broderen. Har Frøken Alma ikke fortalt Dig om, at hendes ældste Broder, Grosserer Laurids Knudsen, i sin Tid morede deres afdøde Fader og Frøken Alma med at vise dem, at han kunde eftergøre den Maade, hvorpaa de skrev deres Navne, saa de begge var ude af Stand til at afgøre, om det var deres egenhændige Underskrift eller ikke?

- Jo, sagde Fru Cederhjelm. Ikke sandt, Alma, De fortalte, at De og Deres Familje sad tavse Aftenen

igennem, og at Deres ældste Broder underholdt Dem alene ved at vise Dem sin Kunst?

362

Alma nikkede. Han gav et Vink til sin Søster, at hun kunde gaa. Fru Cederhjem havde set paa Bertel med et lignende Udtryk som de Mennesker, der er bange for Katte, betragter disse Dyr med, naar de møder dem paa deres Vej, og gik hurtig ud.

- Hr. Knudsen, sagde Kaptejn Hald, Frøken Alma vil udstede en Erklæring, at hendes ældste Broder . . . hvad hedder han? . . .

- Han hedder Laurids . . . den Bisse, som han er, brød Bertel ud med sit vanlige Tonefald.

- Naa, Frøken Alma udsteder en Erklæring, underskrevet af mig som hendes Kurator, hvori hun udtaler, at det vil være hende umuligt at skelne, om hendes Underskrift er falsk eller ægte, og at det er hende aldeles ligegyldigt, hvor meget eller hvor lidt, hun er blevet snydt for, saa kan hun sikkert blive fri for videre Tiltale.

- Ja ... men ... ja men, Hr. Brandmajor . . . saadan . . . undskyld . . . men . . . det er jo ... efter min Mening ikke forretningsmæssigt.

- Her i Huset følger vi heller ikke nogen forretningsmæssig Moral. Vi har i den Grad Modbydelighed for al Slags Smuds, at vi gerne betaler en høj Assurance mod at blive tilsmudsede. Hvad Frøken . . . hvad hedder hun . . . med de stærke Fortænder . . . angaar, saa vil jeg gerne give hende nogle Penge, for at Frøken Alma kan blive uden for hendes Griseri. Jeg har en juridisk Tillidsmand, som jeg skal faa til at ordne den Sag med denne noble Dame, selv om hun bliver noget dyr.

Doktor Skov, som hidtil havde tiet, for nu frem:

- Undskyld, Onkel Hald! . . . men . . .

- Men hvad? Tal, min Ven! sagde Kaptejnen.

- Din Moral er en Don Quijotes, synes jeg . . . Du giver paa den Maade alle Kæltringer frit Spil.

- Min Moral er snarere Sancho Pansas, fordi den er i høj Grad opportunistisk. Jeg erkender nemlig, at Kæltringerne er meget stærkere end jeg, og at jeg vilde blive tilsmudset ved en haabløs Kamp imod dem, følgelig tilbyder jeg at betale dem en Tribut for at blive fra mig, ligesom flere evropæiske Lande i forrige Aarhundrede bar sig ad lige over for Sørøverstaterne i Nordafrika for at redde deres Skibe.

- Men, Onkel Hald . . . der er da Lov og Ret i Landet -

- Ja, og ærlige og brave Udøvere af Lov og Ret. Men Spekulationens, Svindelens, Reklamens, Humbugens Strømme har taget en saadan Fart og Styrke, at Lovgivningen ikke har faaet Tid at sætte Diger for den og har maattet lade sig overskylle. Jeg viger til Side for Dyndvulkanens Ekspektorat. At slaas med den vilde være moderne Don Quijote-Daad - - Ja, det er mit sidste Ord, Hr. Knudsen.

- Ja, jeg kan s'gu mærke, at der er vinket af for Fandangoen, mumlede Bertel . . . Men han hævede Stemmen, idet han sagde:

- Kaptejnen har ikke Brug for en Billig, men fin Kognak? Jeg er Agent for ...

- Nej undskyld. Jeg har i tyve Aar handlet med én Mand, som det ikke kunde falde mig ind at svingte.

- Men er han prisbillig?

- Jeg giver, hvad jeg har Raad til, kan smage nogenlunde ... De undskylder.

Bertel bukkede. Hans og Almas Øjne mødtes. Alma sagde resolut til sin Kurator:

- Ja, Kaptejn Hald . . . min Broder Bertel der er den af min Slægt, som har været bedst imod mig. Bertel fik Taarer i Øjnene:

- Ja, de var onde mod den stakkels Tøs. Og hun kunde jo ikke gøre ved, at hun kom de ældre Brødre lidt paa tværs paa Kaglebanen.

Kaptejnen rakte ham Haanden med en hel forandret Mine.

- De vil ikke blive og spise til Middag?

- Ne-nej . . . tusind Tak . . . Forretninger . . . Farvel, Hr. Major . . . Hr. Doktor . . . tegner mig Deres og

Komtes. . . Baronessens ærbødigste Tjener . . . G'maaren! . . . Farvel, min Tøs ... gid det maa gaa Dig vel!

Han gik skyndsomst ud. I Gangen sagde han:

- Ja hun er kommen i noble . . . men Satans kedelige Hænder. Denne Beværtning er inte af den Slags Variétéer, som i Længden vilde faa min Søgning. De spiller akkurat som paa det kongelige Theater.

Alma og Ludvig Skov stod endnu med hinanden i Haanden, slap først brat, da Kaptejnen vendte Ansigtet med de lidt skilte hvide Knebelsbarter imod dem. Han sagde:

- Du, Ludvig Skov! ... Du sagde, at jeg var en Don Quijote ... Nej Du og den Mand, der nu gaar over Gaarden, I er Idealisterne.

364

Lægen og Alma lo.

- Nej, det er Alvor, vedblev Kaptejn Hald. Hr. Bertel Knudsen, som er gaaet fallit vel mere end en halv Snes Gange, tror vistnok, at han vil ende som Millionær. Nu mener han, det lader sig gøre ved at være Agent i forfalskede Drikkevarer. Og Du ... Du tror, at det til sidst vil lykkes Dig at omforme Samfundet ved hver fjortende Dag at give Din Ungdoms afkølede Radikalisme et Opkog. Og dog maa Du rolig blive i Din Lænke, hvormeget Du end rusker og slider i den.

- Det skal Du ikke være saa sikker paa, Onkel Hald.

- Saa-aa? Hvordan vil Du saa bære Dig ad? . . . Naa-aa - Du véd det ikke endnu. Saa find Dig hellere i Din Skæbne, min Ven, og kan Du ikke finde Guden i Din daglige Dont, saa følg mit Eksempel.

- Du mener?

- Jeg mener: Dyrk Din Dont som jeg mit Brandvæsen, Kun Genier og Talenter kan blive Specialister. Er man nu saa uheldig . . . eller heldig ikke at høre til de udvalgte, saa skal man passe sit Slæbested i al Beskedenhed og for Resten uddanne sig til en fin Dilettant, læse gode Bøger, se paa Billeder, høre Musik

- eller hvis man er en Kvinde, dyrke Religion og Velgørenhed ved Siden af Arbejdet paa sin Dannelse. - - - Saa! Hvad er nu paa Færde? Hvad er det for en Drift Mennesker der ude paa Vejen?

- Det er en Klump hellige, sagde Lægen. De vil storme Dit Kastel, Onkel. Skal vi bruge Arsenalet fra Forhallen derude? Hør, hvor de bræger, de Guds Faar!

- Hvis det nu glæder eller løfter dem, sagde Kaptejnen smilende ... det er i alt Fald bedre at synge Salmer end at skælde ud ... Nej, de bliver uden for Gaarden - de sender en Parlamentær.

En lang Skikkelse løsner sig fra Gruppen paa Markvejen.

- Det er Jyden . . . Lægprædikanten, sagde Skov.

365

XXIV.

Trods den stærke Varme bar Prædikanten et tykt rødt uldent Tørklæde bundet om Halsen. En forbit Pibespids stak ud af hans lange Frakkes Sidelomme. Han værdigede ikke Dagligstuens Møblement eller Billederne et Blik, gav de forsamlede et tørt Fællesnik og henvendte sig derefter til Husets Herre. Han søgte efter Evne at faa sin vendsysselske Dialekt stemt hen mod Rigsmaalet.

- Ka'ske det er Manden i Huset? Kunde jeg faa Lov at tale med den Mand?

- Til Tjeneste, sagde Kaptejn Hald og bukkede meget høfligt og ceremonielt.

- Det er nok den Mand, der har sat sig for at afkristne disse opvakte Sogne, sagde Prædikanten.

- Det kunde aldrig falde mig ind, selv om jeg var i Stand dertil, sagde Kaptejnen.

- Naa itte det?

- Nej. For mig maa Folk tro paa, hvad de finder dem tjenligst. Jeg lader andre i Fred i den Henseende, som jeg forlanger, at de skal gøre ved mig.

- Naa saa'en! Men jeg siger nu, at de, som kalder sig "taalerante", det er Djævelens Børn. For jeg siger, at den Tro, jeg er døbt paa, er den eneste Sandhed.

- Meget rimeligt. Hvis De ikke fandt det, vilde De vel vælge en anden.

- Ja vel ...

- Ja, saa er der ikke videre at sige til den Ting, højstærede !

- Men De vil lige godt afkristne Egnen. Det siger "A". Eller hvis De vil ha'et paa Deres Maal: Det siger jeg.

- Det bliver hverken mere eller mindre sandt, fordi De siger det.

- Er De kanske ikke en Fjende af vor Herre og Frelser Jesus?

- Af Kristus? Ingenlunde! Jeg er hans store Beundrer.

- Det var da en led Talemaade. Allerede de Ord beviser, at ...

- ... At De og jeg har en forskellig Smag og følgelig en forskellig Maade at udtrykke os paa.

366

- Nej ... de beviser, at De er forstokket.

- Vel muligt. Ligesom De paa Deres Side.

- Min Tro er den sande. Derfor véd jeg, at jeg er forløst og haver iført mig Guds fulde Rustning for at modstaa Djævelens snedige Anløb.

- Naa saa befinder De Dem vel ret godt derved?

- Men jeg kan ikke taale, at andre, som haver modtaget Igenfødselsens Bad, falder i Djævelens Kløer.

Nu tog Skov Ordet:

- Trøst Dem, min Herre! Heldigvis er det længe siden den Herres Kløer og Hale er blevne klippede af.

- Med Gudsbespottere har jeg intet at tale, sagde Jyden vredt. Der er endogsaa Straf i den verdslige Lov mod dem, som bespottet Gud.

Kaptejnen sagde:

- Dog ikke endnu mod dem, som bespottet Fanden. Skønt han kunde snarere trænge til at beskyttes af den verdslige Lovs Arm. Men Gud trænger saamænd ikke til Lovparagrafer.

Den Logik gik over Prædikantens Forstand. Han vendte sig lige mod Alma og sagde:

- Hør . . . har De i Sinde at begaa Synd mod den Hellig Aand? Har De ikke tilhørt de hellige? Vil De lade Dem besnære af falsk hedensk Visdom? Vend tilbage til Herrens Hjord som det fortabte, men genfundne Faar.

Ludvig Skovs Mund spidsede sig til en Vittighed. Alma tyssede paa ham og sagde med fast Stemme:

- Jeg skal nok vide at finde den Vej, som passer for mig. Jeg har lidt nok i Deres Meningsfællers Kreds, hvor min Sjæl pintes, og min Fornuft kuedes. Jeg vil og kan være fri. Jeg kan i al Ydmyghed anføre nogle Ord af ham, hvis Billede De forvrænger. De lyder saaledes - De kan vel huske dem: Jeg har en Føde, som I ikke kender ... Og De og Deres hører til dem, som binder de tunge Byrder og lægger dem paa Menneskenes Skuldre. I forvirrer enfoldige og troskyldige Sjæle ved at tvinge dem ind i Grublerier, som tager Magten fra dem. I gør dem vanvittige af Frygt for, at en Djævel, der er stærkere end Gud, skal forbitre dem Nutid og Fremtid. Jeg vil ikke have at gøre med Jer. Jeg er fri - jeg vil dyrke min Gud i alt det skønne, han har skabt: i Sang, i Digtning, i Kunst, i Tanke. "Og jeg takker dem, som har ført mig ud fra Jeres Djævlemaneri 367 ud i den fri, store Natur, paa Mark, i Skov, blandt Blomster, under en solbestraalet fri Himmel.

Forbavsede betragtede Almas to Venner hende. Hendes Stemme lød med Vredens myndige Kraft Men pludselig tav hun, blev blussende rød, stod stille et Øjeblik, flygtede saa i Løb ud af Stuen, som skræmmet

ved Genlyden af sin Røst.

Lægprædikanten stod aldeles stum med aaben Mund og opspilede Øjne. Men han tog sig sammen, udstrakte Haanden mod Kaptejnen og Lægen og sagde:

- Jeg kræver Eder til Regnskab paa Dommens Dag for denne Kvindes Sjæl!

- Vel, gør det, sagde Kaptejnen.

- Jeg tegner mig som Endossent bag paa Vekselen, sagde Lægen.

Prædikanten gjorde en besværgende Gestus og gik. Da han passerede Gaardsrummet, rystede han paa Hovedet mod de helliges Gruppe, som langsomt var rykket nærmere, ligesom en Duks i øverste Klasse i en Skole betegner for sine Kammerater, at Rektor har afslaaet Bønnen om Maanedsløst.

- Vi har dog behandlet den Mand hjærteløst, mumlede Kaptejnen, idet han saa efter ham. Vi kan ikke forlange, at han skal forstaa os, men vor Dannelse kræver, at vi skal forstaa ham.

Han faldt i Tanker, støttet paa det aabne Vindues Karm, og saa efter Skaren, der blev mindre og sortere, mens den fjærnedes sig.

Som henvendt til sig selv sagde han:

- Aa - den døende Digtets Intonation til en Sang, han aldrig fik skrevet! "Lys over Landet! Det er det, vi vil." - Vi kommer heller aldrig videre i vor Levetid, Ludvig Skov! Den sorte Sky derhenne vokser stadig og truer med at gøre Landet mørkt for vort glade Folk . . . Hu, ha!

I det fjærne lød:

Bestænkede med Lammets Blod
i Himlen ind vi træde.

Kaptejn Hald slog Vinduet i.

- Himlen! Naa ja - dersom de endda kunde forklare sig selv og andre, hvad det er for en Himmel, blot kunde give et eneste Billede af det Liv, de siger, at de vil lide og stride for at naa. Skal Himmelbeboerne te sig som det fremstilles i Boïtos "Mefistofeles" og blive ved at synge paa et Par Noder i al 368 Evighed om, at de er salige og nyder den evige Glæde, eller skal vi omformes til stive byzantinske Helgenfigurer med Guldallerkener om Hovedet og iføres en snever Tunika med stride og døde Folder, saa siger jeg Tak for min Part.

Skov sagde:

- Ja Heibergs Mefistofeles siger jo i "En Sjæl efter Døden" om Helvede og Himmerig:

Og her er det bedre, det skal du kende,
end hvor man sidder med blottet Ende
paa en Sky, saa vaad og saa kold som Vand,
og blæser Trompet det bedste man kan.

- Ja vel, ja vel! Hvis Citater og Vittigheder kunde gøre det, sagde Kaptejnen . . . Men de sorte Fyre maa dog have noget, der holder dem oppe . . . Hvem véd, om ikke selv vi to vil længes efter Klokketklang eller citere Salmevers eller Bibelsprog i vor Dødsstund! . . . Naa, Ludvig Skov, vor lille Alma var brillant i Dag ... Du ser surt. Kan Du ikke lide hende?

- Nej! svarede Lægen but.

- Saa-aa-aa? Det var kedeligt. Gaar det ikke med Jeres Musik? Hvad?

- Hun gaar ikke, hun løber.

- Hm! Løber fra Dig?

- Det vilde hun gøre, hvis jeg ikke stadig holdt hendes Haand fast som i en Skruestik. Hun er med andre Ord, Onkel Hald, en af de genialt springende, irrationelle, ulogiske Naturer. Hun har Lyst til at synge Fanden et Øre af.

- Og til at synge videre ud, end Dit Akkompagnement kan følge hende?

Doktor Skov spadserede nervøst op og ned i Stuen uden at svare. Kaptejnen fulgte ham med sit lune

Smil. Han sagde:

- Vilde Du hellere være fri for de Musiktimer, Ludvig Skov? Det er jo Synd at plage Dig. Jeg véd ikke, om jeg tager fejl, men jeg tror at have mærket, at Du er forpint i den senere Tid, og jeg har skudt Skylden paa den musikalske Undervisning.

Lægen drog et dybt, lydeligt Suk, foldede sine Hænder, saa Fingrene knagede derved, standsede sin Gang, stillede sig foran Kaptejn Hald og sagde med hede Kinder og glødende Øjne:

- Onkel Hald! Du tror vist, at jeg er forelsket i hende.

- Ja Gu' tror jeg det, Ludvig Skov.

- Ja saa er det ene og alene i hendes underlige 369 Sangstemme. Og sæt saa, at jeg var forelsket i hende! Det skulde s'gu jeg nok faa drevet ud ved en eller anden aandelig Svedekur.

- Ludvig Skov! - Du er egentlig ikke fri for at være et affekteret Mandfolk. Af lutter Frygt for at blive sentimental vrider Du Halsen om paa Dine naturlige Følelser. Hvis jeg var ung, saa vilde jeg bekende min Forelskelse i det Barn.

- Saa gift Dig med hende, Onkel Hald.

- Tror Du, jeg vil gøre mig latterlig? Tror Du, jeg vil byde en Pige med saadanne Elskovsmuligheder en udbrændt Aand og en gammel Krop? Du og hun passer sammen i Ungdom og Kraft. Og Jeres bundne Varme vil bryde ud i høje Flammer. Hvis I to forjasker jer i Smaaforliebelser eller erotiske Fantasterier, saa kan I let gaa i Hundene.

Skov stillede sig hen i det aabne Vindue og saa ud i Haven. Han hørte kun halvt Kaptejn Halds Ord:

- Hun kan næppe undgaa at lystre en Stævning for Retten inde i København i Anledning af disse falske Underskrifter . . . Skal vi to tage sammen med hende derind . . . ?

Lægen rystede paa Hovedet og syntes mere og mere optaget af noget derude.

XXV.

Den sene Midsommereftermiddags Sol gød sin sidste stærke Guldglød over Haven, saa Bladene flammede og Blomsterkronernes Farver luede op i deres varmeste Livsfylde. Himlens blaa var mørkt og rent som i Syden. Duften af de mange rundt i Plænerne spredte Roser og af de ranke Liljer i to svulmende Grupper, af Resedaer, Naalebuskenes sunde og skarpe, Lindeblomsternes kælnede og søde Aandedræt fyldte Luftrummet, der ikke bevægedes af et Vindpust, men lod alle Omrids og alle Farver folde sig ud af Hjærtens Lyst, i uforstyrret Klarhed, med bestemt afgrænsede Lys- og Skyggepartier.

Alma tonede frem i en ganske lys, drapfarvet Sommerkjole med mørkviolet sparsom Besætning. Hun kom fra Lindehytten paa den lille Ø, standsede paa den krumme Bro, hvis perlemaalede Rækværk skinnede som Marmor. Hun stod med Albuerne støt- 370 støttede derpaa, med Ansigtet i Profil mod Vinduet, hvor Ludvig Skov stod.

Hendes Øje var rettet til den Side, hvor en stor Udhugning gav Syn til Havet, der bredte sig dunkelblaat og stille. Over hendes mørkebrune Haar drog en Sølvstriben sig. Den laa saa uforstyrret som de sorte, kraftige Øjenbryns Bue. Solen flimrede i de lange Øjenhaar, Kindens æbleagtige Friskhed fremhævedes i det gyldne Lys.

Ludvig Skovs Tavshed og ubevægelige Stilling bragte Kaptejn Hald til at rejse sig. Lægen hørte ham røre sig. Uden at se sig tilbage, gjorde han en tyssende Haandbevægelse hen imod ham som af Frygt for, at et Ord skulde bryde den dybe Tavshed i Naturen og den Andagt, der stille tindrede i hans Sjæl som en Alterlampe i et Kapel.

Den gamle Herre listede sig uhørlig hen og stillede sig i den anden Side af Vinduet, lænet til Karmen og halvt skjult af Gardinet.

- Ja ... hviskede han over til Lægen ... ja vist . . . det er nydeligt.

De stod, uden at røre sig, en Stund. Kaptejnens Haand søgte den unge Vens, som fandt den og trykkede den.

En let Bevægelse gik igennem Alma, mens hun ufravendt stirrede ud mod Havet. Igennem Kjolens tynde Stof saa man den tegne sin Gang gennem det fyldige, kraftige Legeme. Den høje Jomfrubarm hævede sig. De røde Læber bevægede sig. En stærk Røst slog en lang, klar, mægtig Sangtrille. Bævede Planterne derved? Eller var det kun de to Mænds Nerver, som overhørte deres egen glade Sitren paa alt, hvad der fyldte Rummet?

Det var et befriet Brysts dybe Aandedrag, tonende ud i den glade solmilde Natur, et Vingeslag af en Sjæl, der følte Svingkraft til at løfte sig op fra den sure, sejge, klægede Bund, op, hvor Tanken kan ranke sig mod Himlens Kuppel og flagre ud i den store Sommersal, hvor Lys og Varme kæler for og hæger om hver fremhigende Farve, hver duftende Trang.

Se, hvor hendes Fingre spillende bevæger sig over det perlemaledede Rækværk!

Hendes Hoved laa lidt paa Siden, som om hun lyttede til Sang gennem Luften.

Rythmisk løfter og sænker hun Hænderne. Solen lagde Vermeil over de smaa hvide, nu saa nydelig holdte Fingre.

Tys! Hun nynner igen.

371

Ludvig Skov genkender Forspillet til Elisabeths Sang, hvor hun i sjælsbetagende Jubel over den elskedes, over Tannhäusers Tilbagekomst, besynger Forhallen paa Wartburg, hvor han saa tit havde kæmpet om Sangens Pris og baaret Sejren hjem.

Forspillet er sluttet. Hændernes hurtige Triolbevægelser er forbi. Alma gør et ganske lille Ophold.

Hun breder Armene ud. Der tændes Ekstase i de mørkeblaa Øjne, de lyser som Stjerner.

Vilde hun favne Træer, Buske og Planter, hele den i sin Solhengivelse og svulmende Glæde uskyldige Natur, for saa i et betagende Jubelraab at sende den kære gamle Mestersangers Borg sin Hilsen?

"Dig dyrebare Sal jeg hilser,
jeg ser igen det elskte Rum!"

De forstod, de to i Stuen, den gamle og den unge Herre, at den lille Dam, den lille Ø med Linden, den krumme Bro, den blomsterrige Have er smeltet over i og vokset op til Wartburgs Sangerhal, at for den lille Pige fra København er det ikke blot Wolfram, Biterolf, Tannhäuser eller hvad de nu hedder, som har slaaet sig igennem, men at hun selv har bestaaet sin Kamp, Kampen fra Kryptens sure Fængsel til Lysets herlige Frihed, fra dunkel Drift til den store Elskov, hvor Natur og Aand smelter sammen til deres Ur-Enhed under mægtig Klang.

Hun nynner igen. Ubevidst efterligner hun Oboen, hvis Elskovstrofer indleder den af blide Træblæsere ledsagede Kærlighedshymne. Hun tiltaler Wartburgs Hal:

I Dig hans store Sange vaagner
og vækker mig af Drømmens Rus!
Men da fra Dig han skiltes,
Du tonerige Rum!
mit Hjertes Savn ej stilles,
Du selv blev død og stum.

Ludvig Skovs Tvivl, som han selv havde ægget op i sig om Almas Evner for at holde sit Sind frit for hende, svandt hen som Røg i Luften. Hun havde sejret. Thi han fornam, at alt, hvad der havde gæret og boblet i hende, nu med et Slag steg frem i lutret Klarhed lige for hans Øjne og Øren.

Hun tolkede for ham, som ingen anden før havde gjort, denne besnærende, svulmende, sanselig-aandelige Erotik, som ingen har evnet at give sandere Udtryk end den herlige Richard Wagner.

372

Ja, det unge Pigebarn gav Mæle til, hvad han længe famlende havde kæmpet sig op til af Forstaaelse, under afvekslende Tiltrækning og Frastødning af denne af Guder og Dæmoner besatte Genius.

Og en Stolthedsfølelse voksede op i ham. Han havde jo, trods al Affektation over for sig selv, for hende, for hendes Venner, vel mærket, at han elskede hende, og at de Musiktimer, hvori han havde stillet sig overlegen over for hende, skønt han selv følte sig som den lille, havde aabnet den store Eros's Tempel for

hende, havde drevet hendes Sang- og Musiktrang frem til Kunst. Da hun nu havde givet sig den store Digter-Komponist i Vold, var hun fri og jublede sin Frihed ud.

Da hun afbrød Sangen saaledes:

Høj og herlig Du Dig løfter,
Du Kunstens Borg og stolte Værn,

da følte Ludvig Skov et Væld af Wagnerske Toner med deres store Fortolkning af Menneskefølelser, al deres Sødme, al deres Farvepragt, dale ned over hans Sjæl. Wagner var bleven Almas Forløser og Forsoner. Kunstens Wartburg var bleven hendes Kirke.

Han forstod tydeligt, at hun havde Ret til at sige til Lægprædikanten: "Jeg er fri, jeg vil dyrke min Gud i alt det skønne, han har skabt: i Sang, i Digtning, i Kunst, i Tanke. Og jeg takker Eder, som har ført mig ud i den store, fri Natur, paa Mark, i Skov, blandt Blomster, under en solbestraalet fri Himmel."

Ludvig Skov gik sagte ud i Haven. Alma og han mødtes tæt ved Broen. Han greb hendes Haand.

Kaptejn Hald havde ikke lagt Mærke til, at hans unge Ven var gaaet, før han saa ham og Alma vandre i Havens Gange Haand i Haand. Paa sin Vis havde han været lige saa betaget af Sangen som Skov. Da den var endt, rakte han sin Haand ud til den Side, hvor Ludvig Skov havde staaet, var lige ved at le og sige: Han gaar jo derude - jeg Fæ! - da han mødte en lille tør Haand, som altid passede godt i hans.

Gamle Fru Cederhjelm var kommen til. Hun sagde:

- Ja, nu forstaar jeg ham, Wagner . . . Og de to! Ser de ikke godt ud? Var det ikke Dit Ønske, Kristian Frederik, at det skulde falde saaledes ud?

373

Kaptejn Hald satte et Suk om i en heftig Rømmen og sagde:

Jo vist! Men bare de havde været noget højere og rankere!

Ludvig er for lavbenet - han tager sig ikke stolt nok ud i

Landskabet. - Hvad ler Du af, Vilhelmine?

- Af Dig, Kristian Frederik.

Kaptejnen lo med.

- Hvad ler Du af, Kristian Frederik?

- Af Alma. Nu siger hun Farvel til Ludvig Skov, gaar uden om Huset og gennem Køkkenet ind til sit Værelse.

- Er det saa underligt?

- N e-e-j. Halloj - Ludvig Skov! Kom lidt herind!

Lægen hom ind. Hans Onkel sagde brat og i brudt Tonefald:

- Alma har nok ordentlig studeret Dine gamle Notehefter, hvoraf Halvdelen jo er Wagnerske Sager. Naa - ja ... der behøves ingen Forklaringer. Giv mig Din Haand, min Dreng . . . Ejer Du ikke noget? Har Du spist Din Smule Formue op? ... Naa ikke helt? Godt! . . . Ser Du! Jeg er udmærket sikret til jeg bliver 80 Aar. Jeg kan hjælpe Jer. For Alma maa til Paris og lære Sang. Saa gifter I Jer straks, med eller uden Præst. . . . Du habiliterer Dig i det fremmede Land, for det er ikke min Mening, at Du skal være Jordemodermand. Men hun maa uddanne sig i sin Kunst. Bliver jeg over 80, saa maa I købe mig ind i Sygehjemmet. Hun kan naa meget op i Højden.

- Men Onkel Hald!

- Ti stille! Naar I er komne til København og har talt fornuftigt om Jert Arrangement, saa kommer jeg og røgter mit Kuratel for Alma. Jeg har søgt og faaet dette Embede, som kan bestyres med meget ringe Arbejde og den mindst mulige Begavelse. Jeg har hele mit Liv elsket al Slags Genialitet. Jeg har sat min Ærgerrigheds Maal: at blive en tarvelig Mæcenat. Realiser Dine Skillinger! I fem Aar kan jeg sikre Alma og Dig!

"Bleibe nicht am Boden heften!"

Frisen gewagt, und frisen heraus!
Geist und Arm mit heitern Kräften,
Ueberall sind sie zu Haus."

Naturligvis kom hele Egnen snart paa det rene med, at Doktor Skov var bleven forlovet med Alma. Der var mange 374 Mennesker paa Stationen den Dag, de rejste, men hverken Kaptejn Hald eller Fru Cederhjelm fulgte dem derhen.

Kaptejnens Karl, Lars, traf paa Perronen sin gamle Husbond, forhenværende Proprietær, nuværende Mejeribestyrer Blunk. Afstanden mellem dem var formindsket. Blunk kunde være bekendt at række Lars sin Haand og sige:

- Du ser lidt mat ud, Lars.

Den kønne Karl fik vaadt i sine Øjne, som fulgte Alma og ufravendt betragtede hendes Ansigt gennem Kupéens Vindue.

- Hvem skal nu synge for En, Hr. Blunk, sagde han.

- Nej, det har Du Ret i, Lars. Der bliver ingen Sang for os mer. Det er bedst, at jeg passer min Centrifuge og Du Kaptejnens gamle Heste ... Ja, det var s'gu en rar Pige . . . Hvem der havde vidst, hvad man nu véd, Lars!

Toget bruste afsted.

- Ja, sagde Lars og klæde sig under Huen. Fruentimmer er et ganske eget Folkefærd.

- Nogle af dem er noget Rak, sagde Blunk.

- Ja vel ... Førrige Fru Blunk, hvad er der blevet af hende?

- Pøh! Hun er rejst over til Menneskeæderne for at omvende dem.

- Bare hun ikke bliver ædt selv, Hr. Blunk! Der er "Ky" nok paa hende.

- Ja, hvem der havde anet, hvad man nu véd, Lars.

- Ja, det er skidt at komme bagefter, Hr. Blunk!

- Eller for tidlig, Lars!

- Ja det kan s'gu ogsaa være galt. Det er sværere at regne med Fruentimmer end med Brøker.

- Der kan være noget i det, Lars!

375

INDHOLD AF SJETTE BIND

- Vilhelm Vangs Studenteraar1
- Frigjort183